

Jaarstukken 2024

Jaarstukken 2024

Inhoudsopgave

Deel 1 Hoofdlijnen	5
Het jaar 2024 in minder dan 2.024 woorden	6
Leeswijzer	10
Deel 2 Jaarverslag	12
Wijkprogramma's	13
Wijken algemeen	14
Centrum, Spijkerkwartier, Arnhemse Broek	18
Noordwest	22
Noordoost	25
Presikhaaf	30
Malburgen	34
Schuytgraaf, Elderveld	39
De Laar, Elden	43
Rijkerswoerd, Kronenburg, Vredenburg	46
Stedelijke programma's	49
Bestuur, dienstverlening en financiën	50
Veiligheid	60
Bereikbaarheid	67
Economie	76
Onderwijs	85
Cultuur	92
Participatie en armoedebestrijding	101
Zorg	109
Welzijn en inclusie	121
Gezondheid en sport	134
Klimaat en energie	141
Ruimtelijke ontwikkeling	150
Wonen en leefomgeving	157
Paragrafen	173
Lokale heffingen	174
Risicomanagement en weerstandsvermogen	180
Onderhoud kapitaalgoederen	194
Financiering	213
Bedrijfsvoering	217
Verbonden partijen	226
Grondbeleid	247
Investerings	257
Subsidies	260
Integriteit	267

Openbaarheidsparagraaf Wet open overheid	269
Deel 3 Jaarrekening	271
Jaarrekening.....	272
Balans en de toelichting.....	272
Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening en de toelichting	302
Bijlage met het overzicht van de taakvelden.....	311
Bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen (SiSa tabel)	319
Rechtmatigheidsverantwoording van het college van Burgemeester & Wethouders	347
Deel 4 Bijlagen	350
Bijlagen.....	351
Gemeenteraad	352
Overzicht BBV-indicatoren	354
Afkortingenlijst.....	357
Begrippenlijst	360

Deel 1 Hoofdpijnen

Deel 1 bestaat uit:

1. Hoofdpijnen van beleid
2. Leeswijzer

Het jaar 2024 in minder dan 2.024 woorden

Samenvatting en overzicht van het jaarverslag 2024

De wereld om ons heen verandert continu. Nationale en internationale ontwikkelingen gaan ook aan Arnhem niet voorbij. Ondanks die onzekerheid werken we als gemeente onverminderd hard om Arnhem inclusiever, duurzamer en sterker te maken. We werken samen met inwoners en bedrijven aan het ontwikkelen van plannen voor onze lokale toekomst. En de wereld stopt niet bij de Arnhemse gemeentegrens. Daarom bouwen we ook regionaal en internationaal aan samenwerking.

Uiteraard liggen er ook uitdagingen. Personeels- en andere kosten nemen in alle sectoren toe en daarmee ook de druk op de begroting van een gemeente als Arnhem. Met het ravijnjaar 2026 in zicht is het onvermijdelijk dat we in de komende jaren op de kleintjes moeten letten.

Met dit jaarverslag legt de gemeente Arnhem verantwoording af over het afgelopen jaar. In het verslag vindt u een overzicht van de belangrijkste ontwikkelingen, projecten en uitdagingen van onze gemeente in 2024.

Duurzaam

Arnhem blijft voorloper in duurzaamheid, zowel op het vlak van klimaat en energie als wonen en leefomgeving. In 2050 willen we klimaatneutraal zijn. Samen met onze inwoners, ondernemers en andere organisaties werken we aan de Arnhemse energietransitie. De gevolgen van klimaatverandering biedt Arnhem met regionale en nationale partners het hoofd. We wapenen ons tegen periodes van extreme regenval, hitte en droogte.

Klimaat en Energie

Arnhem kiest voor de circulaire benadering. Het programma 'New Energy made in Arnhem' past daarin. Ondertussen houden we oog voor kwetsbare inwoners en energiearmoede. In 2024 kregen meer huishoudens hulp van bijvoorbeeld energiecoaches en buurtklusteam, of vonden hun weg naar Arnhem Aan en het Energieloket Arnhem. Steeds meer woningen zijn geïsoleerd en voorzien van zonnepanelen, maar het aardgasvrij maken gaat langzamer dan we zouden willen. Hoewel de CO₂-uitstoot van bedrijven daalde, bleef de uitstoot door verkeer een zorg. Daarom zetten we onverminderd in op schonere voertuigen, meer laadpalen en meer deelverkeer. Daarnaast werken we aan schonere energievormen met windmolens en zonnevelden.

Wonen

Goede, betaalbare woningen en leefbare wijken vormen de ruggengraat van een fijne stad. We hebben 1.000 nieuwe woningen per jaar nodig om de druk op de Arnhemse woningmarkt te verlichten, maar het halen van dit doel blijkt lastig. Ook in 2024 trokken gestegen bouwkosten, personeelstekorten en netcongestie een wissel op de afronding van bouwprojecten. Niettemin hielden we als gemeente onverminderd oog voor de woonwensen van onze inwoners, zoals voldoende betaalbare huur, passende woonruimte voor studenten, ouderen en arbeidsmigranten, collectieve wooninitiatieven en zelfbouw mogelijkheden.

Leefomgeving

Naast een goede en betaalbare woning bepaalt ook een duurzame en gezonde leefomgeving het woongenot en In 2024 voltooiden we het lokale hitteplan en plannen voor een koel netwerk. Verharding werd omgezet in groen, waarbij 3-30-300 de norm is. En we kwamen tot een ontwerp voor toekomstige natuurinclusieve landbouw op onze eigen landbouwgronden.

Groen

Arnhem werkt hard aan het realiseren van een groene stad waarin mensen prettig kunnen leven. Bereikbaarheid, economie en ruimtelijke ontwikkeling staan in dienst van een gezonde en toekomstbestendige leefomgeving. Duurzaam verkeer, een groene economische groei en een verantwoorde uitbreiding van de stad vormen hierin de leidraad. Mensen met vernieuwende ideeën brengen we samen met bedrijven en organisaties die van aanpakken weten.

Bereikbaarheid

Eerst de voetganger, daarna de fiets, dan het OV en tot slot de auto. Arnhem zet in op duurzaam vervoer. In 2024 werd het Duurzaam Mobiliteitsplan aangeboden aan de raad dat voor de komende jaren richting geeft. De vorig jaar afgeronde snelfietsroutes passen in dit plan. Daarnaast hebben we ons ingezet voor hoogwaardig openbaar vervoer: in de stad, de regio en naar de Randstad en Duitsland.

Economie

Economie is geen doel op zich, maar moet ons leiden naar een duurzame toekomst. Uitdagingen op het gebied van duurzaamheid en energietransitie bieden economisch gezien ook kansen. Arnhem wil samen met de regio dé Europese Energy hotspot worden. In 2024 was duurzaamheid een belangrijk uitgangspunt bij evenementen, zoals de viering van oud en nieuw of modefestivals. We werkten aan een duurzame recreatieve sector. In oktober werd de uitvoeringsagenda Arnhem Circulair 2024-2026 vastgesteld, waarin staat hoe we de komende jaren samen met onze inwoners willen werken aan alle circulaire ambities. Tot slot is een begin gemaakt met het Ontwikkelperspectief Centrum Arnhem dat de transformatie van de binnenstad vormgeeft.

Ruimtelijke ontwikkeling

Arnhem en zijn omgeving groeien snel. Dan is het belangrijk om sociale structuren te versterken, veiligheid te waarborgen en het groene karakter te behouden. Vanuit het programma 'Groeiende stad Arnhem 2040' werkten we daarom ook in 2024 aan samenhangend beleid en een gebiedsgerichte aanpak. Vanwege naderende aanscherpingen van EU-normen blijft het zaak om de luchtkwaliteit te verbeteren. Het aangenomen Plan Gezonde Leefomgeving en de Uitvoeringsagenda Lucht vormen hiervoor een belangrijke nieuwe maatstaf. Daarnaast maakten we beleid voor het beperken van omgevingslawaaï en zetten we ons in voor een schonere bodem. Samen met Provincie en Defensie deden we onderzoek naar PFAS-verontreiniging. Op drie locaties is sanering wellicht noodzakelijk.

Kansrijk

Arnhem zet zich in voor het scheppen van gelijke kansen voor al haar inwoners, zowel in het onderwijs als bij zorg, veiligheid, gezondheid en sport. Het streven naar een inclusieve samenleving, waarin iedereen de kans krijgt zich te ontwikkelen en actief deel te nemen, staat centraal in onze inspanningen.

Onderwijs

Ieder kind heeft recht op goed onderwijs. Echter, ook in 2024 bleef kansengelijkheid een belangrijk punt van zorg. Een groeiend aantal kinderen begint het peuter- of basisonderwijs met een achterstand. Extra investeren in onderwijs in kwetsbare wijken blijft nodig, onder meer via het Nationaal Programma Arnhem-Oost. Ook onder jongeren nemen basisvaardigheden af. Daarom werkten we samen met onderwijspartners en maatschappelijke partijen om thuiszitten en voortijdig schoolverlaten te voorkomen. Helaas bleef een deel van het begrote budget ongebruikt, bijvoorbeeld omdat projecten niet of onvoldoende tot uitvoering kwamen. Voor de vervanging en renovatie van verouderde schoolgebouwen is in het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs 2024-2039 een pad uitgezet voor de komende 16 jaar.

Zorg

Arnhem wil passende zorg bieden aan iedereen die dit nodig heeft, jong en oud, of dit nu thuis is of in een instelling. Toch bleek het in 2024 opnieuw soms lastig om het beschikbare aanbod af te stemmen op de vraag, met name door personeelstekorten. Waar mogelijk werd een beroep gedaan op het eigen netwerk of voorzieningen in de wijk. Ook het vinden van een geschikte woning en voor mensen die uitstromen uit beschermde woonvormen, is soms nog een knelpunt. Wel is in 2024 gestart met een wijkgerichte aanpak via wijknetwerken met welzijns- en zorgpartijen. De wachtlijsten voor huishoudelijke ondersteuning werden korter en meer kwetsbare Arnhemmers vonden passend werk. Regionaal werkten we samen aan het terugdringen van wachtlijsten voor psychische zorg.

Gezondheid en Sport

Een goede gezondheid is een belangrijke voorwaarde voor een gelukkig bestaan, in elke levensfase. Daarom boden we in 2024 kwetsbare jonge ouders ondersteuning bij het vinden van de juiste zorg. Ook bij het maken van sportbeleid besteedden we veel aandacht aan kwetsbaren. We investeerden in professionaliteit en sociale veiligheid bij verenigingen. Daarnaast stimuleerden we sporten in de openbare ruimte. We hielpen kinderen en jongeren bij het maken van goede keuzes voor gezonde voeding en beweging. Via het programma Helder op School (HOS) maakten we scholieren en studenten bewust van de gevolgen van roken, drinken, drugs en te veel gamen. Arnhem is een echte topsportstad, daar zijn we trots op. We traden op als gastheer voor het NK Wielrennen, het EK Beachvolleybal, de Team NL Sport Experience en de Wheelchair Tennis Masters.

Veiligheid

Veiligheid is een basisbehoefte. Daarom investeerden we in 2024 in het opknappen van onveilige buurten en voorzagen ze van beter toezicht. Overlast werd tegengegaan door een persoonsgerichte aanpak. Straatcoaches, jongerenwerk en gerichte programma's gaven jongeren de kans op een betere toekomst, weg van de criminaliteit.

Dankzij voldoende handhavingscapaciteit verliep het merendeel van alle demonstraties en evenementen zonder noemenswaardige incidenten. Uitzondering hierop vormde de Pegida-demonstratie in januari 2024. Arnhem werkte ook aan digitale veiligheid.

Welzijn in de wijken

Niet elke wijk is hetzelfde. Een wijkgerichte aanpak, zoals vastgelegd in de Koersnota Van Wijken Weten, helpt wijken bij hun eigen uitdagingen. Ook in 2024 boden we onze wijken specifieke ondersteuning op het vlak van kansengelijkheid, bestaanszekerheid, een (verkeers)veilige omgeving, sociale verbinding en gezondheid. In de meeste wijken boekten we vooruitgang. Zowel vrijwilligers als maatschappelijke partners speelden hierin een belangrijke rol. In sommige wijken en buurten blijven met name financiële zekerheid en kansengelijkheid helaas onverminderd een groot punt van zorg. In samenwerking met het Nationaal Programma Arnhem-Oost startten we vorig jaar hiervoor gerichte projecten en werd extra mankracht ingezet.

Verbonden

Als gemeente spelen we een belangrijke rol in het verbinden van inwoners, bedrijven en organisaties. We zijn een stad waar iedereen zijn, haar of hun identiteit met trots kan uitdragen. In Arnhem is geen plaats voor discriminatie en racisme. Onze inwoners verdienen een veilige en inclusieve omgeving. We zetten stappen op het vlak van cultuur, participatie en armoedebestrijding, welzijn en inclusie, en onze eigen dienstverlening.

Cultuur

Cultuur geeft herkenning, verbindt en gaat polarisatie tegen. In 2024 is gestart met de vernieuwing van het cultuurbeleid, waarover we als gemeente ook spraken met de cultuursector zelf. Een deel van de in 2023 beschikbaar gestelde extra middelen vloeide naar de sector, zoals naar de pilot met het 'Arnhems Stadsatelier'. Het programma 'Art' bood alle Arnhemse jongeren van 12 t/m 18 jaar gratis toegang tot kunstzinnige en culturele activiteiten, een randvoorwaarde voor vernieuwing van talent. We gaven een extra impuls aan street art door een straatcurator aan te stellen. Het beschermen en herbestemmen van cultuurhistorisch erfgoed was in 2024, ondanks geboekte resultaten, nog een knelpunt, vooral vanwege gebrek aan capaciteit en middelen.

Participatie & Armoedebestrijding

Financieel op eigen benen staan is voor iedereen belangrijk. Daarom zet Arnhem vol in op bestaanszekerheid. Meer Arnhemmers met financiële vragen wisten ons in 2024 te vinden en maakten gebruik van een hulpaanbod. We werkten aan meer bekendheid van ondersteunende inkomensregelingen en aan een vangnet voor inwoners met een laag inkomen. Inwoners die recht hebben op bijstand, krijgen sinds vorig jaar de Individuele Inkomens toeslag (ITT) automatisch toegekend. Daarnaast is de basis gelegd voor het Armoedepact, een gezamenlijk initiatief tegen Arnhemse armoede, door begeleiding naar een betaalde baan of een bijverdienste naast de uitkering. Ook maatregelen als loonkostensubsidie, jobcoaching en beschut werk werden vaker ingezet.

Welzijn & Inclusie

Een stevige sociale basis is belangrijk voor gelijkwaardige kansen, met name voor kinderen en jongeren in aandachtswijken. Scholen, sociale wijkteams, zorg- en welzijnsorganisaties en gemeente werkten in 2024 hierin nauw samen. Daarnaast faciliteerden we vrijwilligerswerk, mantelzorgers en buurthuizen. Vluchtelingen en ontheemden vingen we ruimhartig op. Het realiseren van extra woonplekken voor dak- en thuislozen bleef echter een punt van zorg. Voorkomen en tegengaan van discriminatie en racisme is belangrijk. Daarom besteedden we afgelopen jaar ruim aandacht aan ons Arnhemse koloniale slavernijverleden. We zetten ons samen met de Regenboogpartners in voor de acceptatie en veiligheid van de LHBTIQ+-gemeenschap in Arnhem. Ook voor mensen met een beperking was oog, bijvoorbeeld met twee aangepaste speeltuinen. Het beleidsplan 'Op eigen wijze oud(er) worden in Arnhem' bereidt de stad voor op de verwachte forse groei van het aantal ouderen.

Bestuur, dienstverlening en financiën

Alles wat we als gemeente doen, doen we voor en met onze inwoners en bedrijven. Bij het realiseren van nieuwe plannen dachten inwoners met ons mee om de stad ook na 2024 vorm te geven, bijvoorbeeld via het Burgerberaad Afval. Daarnaast werkten we buiten de gemeentegrenzen samen binnen de Groene Metropoolregio, de G40 en de Euregio. Als gemeente bleven we in 2024 inzetten op goede digitale dienstverlening, goede bereikbaarheid en een gastvrij stadhuis. Toegankelijk, begrijpelijk en inclusief taalgebruik, in woord en beeld, bleef hierin een punt van zorg.

Financieel resultaat

We sluiten het jaar 2024 af met een positief financieel resultaat. Bij Turap 2 2024 werd een resultaat na mutaties in de reserves verwacht van € 0,8 miljoen. Nu bij de jaarrekening blijkt dit resultaat hoger te zijn, namelijk € 6,4 miljoen. Voorgesteld wordt om dit positieve resultaat toe te voegen aan de algemene reserve. Hiermee wordt de lijn van de afgelopen jaren, waarin het eigen vermogen toeneemt voortgezet.

Deze toename van het eigen vermogen blijkt ook uit onderstaande tabel waarin het verloop van de reserves zichtbaar is:

Omschrijving	Algemene reserve	Bestemmings reserves	Totaal
<i>Bedragen x € 1.000</i>			
Saldo 31-12-2023	44.267	215.185	259.452
Gerealiseerd resultaat voorgaand boekjaar	34.004	0	34.004
Saldo 01-01-2024	78.271	215.185	293.456
Gerealiseerde toevoegingen	0	134.783	134.783
Gerealiseerde onttrekkingen	-10.939	-105.888	-116.827
Saldo 31-12-2024	67.332	244.080	311.412
Gerealiseerd resultaat boekjaar	6.388	0	6.388
Saldo 01-01-2025	73.720	244.080	317.801

In bovenstaande tabel blijkt dat 2023 ook een positief resultaat liet zien welke aan de reserves is toegevoegd. Hierdoor begonnen we het boekjaar met een eigen vermogen (het totaal van de algemene reserve en de bestemmingsreserves) van € 293,5 miljoen. Door de mutaties in de reserves gedurende 2024 en het resultaat van 2024 neemt dit toe met € 24,3 miljoen, waardoor het eigen vermogen uitkomt op € 317,8 miljoen.

In het jaarverslag is per programma uiteengezet waardoor de belangrijkste afwijkingen tussen realisatie en begroting worden veroorzaakt. Hieruit blijkt dat het veelal gaat om incidentele afwijkingen, waarvan een groot deel wordt toegevoegd aan de bestemmingsreserves. Dit geldt bijvoorbeeld voor de resultaten zorg waardoor gedurende 2024 in totaal € 4 miljoen aan de BR WMO en jeugdzorg is toegevoegd en de resultaten van het grondbedrijf die in 2024 tot een toevoeging van € 7 miljoen aan de BR grondexploitatie hebben geleid. Zie voor een overzicht van alle mutaties in de tabel 'verloopstaat bestemmingsreserves' in de jaarrekening.

De weerstandsfactor komt uit op 1,2. Dit is hoger de weerstandsfactor vanuit de primitieve begroting 2024 (1,0). De weerstandsfactor drukt uit in welke mate de gemeente in staat is om de gevolgen van risico's op te vangen, zonder dat het beleid of de uitvoering daarvan in gevaar komt. De solvabiliteitsratio komt uit op 31% ten opzichte van 24% bij de primitieve begroting 2024. Het tot stand komen van de weerstandsfactor, solvabiliteitsratio en de ontwikkeling van de totale financiële positie wordt nader toegelicht in de paragraaf Risicomanagement en weerstandsvermogen.

In 2024 zijn de risico's die samenhangen met het grondbedrijf sterk toegenomen, met name door de risico's voor de grondexploitatie Spoorzone Arnhem Oost. De omvang van de bestemmingsreserve Grondexploitatie is per 31 december 2024 niet hoog genoeg om alle risico's van het grondbedrijf te dekken. Als gevolg hiervan wordt een deel van de risico's gedekt door de algemene reserve. Deze dekking is meegenomen in de berekening van de weerstandsfactor. Een uitgebreide toelichting is opgenomen in de paragraaf Risicomanagement en weerstandsvermogen.

Leeswijzer

De jaarstukken zijn een onderdeel uit de P&C-cyclus. In de Begroting wordt het gemeentelijk beleid op hoofdlijnen toegelicht. In de jaarstukken wordt zowel beleidsinhoudelijk als financieel verantwoording afgelegd over de resultaten die in 2024 zijn behaald. De jaarstukken bestaan uit twee delen: het jaarverslag en de jaarrekening.

In het jaarverslag staat de beleidsinhoudelijke verantwoording centraal. Deze verantwoording wordt gegeven aan de hand van de 3W-vragen:

- *wat wilden we bereiken?*
- *wat hebben we gedaan?*
- *wat heeft het gekost?*

De jaarrekening is financieel van aard. Hierin wordt verantwoording afgelegd over de financiën van de gemeente.

Opbouw van de jaarstukken

In deze leeswijzer wordt aangegeven hoe de indeling van de jaarstukken eruit ziet.

Deel 1 - hoofdlijnen van beleid

In het eerste hoofdstuk staan de belangrijkste opgaven en het beleidsinhoudelijke en financiële resultaat in 2024 benoemd.

Deel 2 - jaarverslag

Het jaarverslag is opgebouwd uit drie onderdelen:

Acht wijkprogramma's (W)

Sinds 2017 zijn acht wijkprogramma's ingesteld. De 24 wijken zijn geclusterd in acht gebieden: Noord-West, Noord-Oost, Presikhaaf, Centrum/Spijkerkwartier/Arnhemse Broek, Malburgen, Rijkerswoerd/ Kronenburg/ Vredenburg, Elden/ De Laar en Schuytgraaf/ Elderveld. In dit Jaarverslag zijn de financiën van de wijkprogramma's financieel samengevoegd tot één wijkprogramma. Dit is gebeurd naar aanleiding van amendement 23A20 'Financieel samenvoegen wijkprogramma's'. Per wijk is wel verantwoording afgelegd op de doelen en inspanningen.

Dertien stedelijke programma's (S)

De doelenboom is een belangrijk onderdeel in de stedelijke programma's. Bij het onderdeel 'wat wilden we bereiken en wat hebben we gedaan' zijn de verantwoording op de doelen en op de inspanningen opgenomen.

Toelichting doelen en inspanningen

In het jaarverslag wordt de voortgang aangegeven van de doelen en inspanningen die in de Begroting 2024 zijn opgenomen. Per doel en inspanning is de stand van zaken beschreven. Ook wordt bij de doelen en inspanningen de status aangegeven door middel van verschillende icoontjes. Deze icoontjes houden het volgende in:

- Groene pijl schuin omhoog - Het doel/ de activiteit loopt op koers
- Oranje pijl naar rechts - Het doel/ de activiteit loopt gedeeltelijk op koers
- Rode pijl schuin omlaag - Het doel/ de activiteiten lopen niet op koers
- Groen vinkje - Het doel/ de activiteit is gerealiseerd

Toelichting afwijkingen

Binnen Wijken Algemeen en stedelijke programma's zijn bij het onderdeel 'wat heeft het gekost' een financieel overzicht met een toelichting op de afwijkingen opgenomen. In de tabel met de afwijkingen zijn de volgende afkortingen opgenomen:

- V/N - Voordeel/ Nadeel;
- I/S - Incidenteel/ Structureel;
- AR/BR - Algemene reserve/ Bestemmingsreserve.

Elf paragrafen

De paragrafen vormen een 'dwarsdoorsnede' van de begroting. Er worden kaderstellende beleidslijnen vastgelegd met betrekking tot beheersmatige aspecten. De paragrafen geven daarmee belangrijke aanvullende informatie over de meerjarige financiële positie van de gemeente. Een deel van de paragrafen zijn in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) verplicht voorgeschreven.

De volgende zijn in het Jaarverslag opgenomen:

1. Lokale heffingen - In deze paragraaf wordt stilgestaan bij de diverse gemeentelijke belastingen en heffingen en de consequenties daarvan voor de inwoners.
2. Risicomanagement en weerstandsvermogen - Het weerstandsvermogen geeft aan hoe solide de financiële positie van de gemeente is. In deze paragraaf zijn ook financiële kengetallen opgenomen, zoals het weerstandsvermogen, de solvabiliteit en de schuldquote.
3. Onderhoud kapitaalgoederen - In deze paragraaf wordt toegelicht op welke wijze het onderhoud van de gemeentelijke kapitaalgoederen (zoals wegen, riolering, gebouwen) gewaarborgd is.
4. Financiering - Hier wordt toegelicht op welke wijze met de financieringsbehoefte van de gemeente is omgegaan.
5. Bedrijfsvoering - In de paragraaf wordt gerapporteerd over de voortgang van interne ontwikkelingen binnen de gemeentelijke organisatie.
6. Verbonden partijen - De gemeente werkt samen met andere partijen om bepaalde doelen te bereiken. Als de gemeente een bestuurlijk en financieel belang heeft bij een partij, is dit een zogenoemde verbonden partij. In deze paragraaf worden alle verbonden partijen toegelicht.
7. Grondbeleid - De gemeente speelt een rol in het kopen en verkopen van gronden. Hier wordt verder ingegaan op het gevoerde grondbeleid.
8. Investerings - In deze paragraaf wordt over de realisatie van de investeringen gerapporteerd.
9. Subsidies - De gemeente verstrekt subsidies aan instellingen die een bijdrage leveren aan gemeentelijke doelstellingen. In deze paragraaf wordt aangegeven welke instellingen subsidie hebben ontvangen inclusief de subsidiebedragen.
10. Integriteit - In deze paragraaf wordt aangegeven op welke wijze invulling is gegeven aan het Arnhemse integriteitsbeleid.
11. Openbaarheidsparagraaf Wet open overheid - In deze paragraaf wordt verslag gedaan van de uitvoering van de Wet open overheid (Woo).

Op verzoek van uw raad zijn drie niet verplichte paragrafen in de jaarstukken opgenomen. Dit zijn de paragrafen Investerings, Subsidies en Integriteit. De overige acht paragrafen zijn verplicht vanuit het BBV.

Deel 3 - Jaarrekening

Het derde deel van de jaarstukken bestaat uit de financiële jaarrekening. Dit hoofdstuk biedt, conform de vereisten vanuit het BBV, diverse financiële overzichten.

In de jaarstukken kunnen afrondingsverschillen ontstaan in de balans of winst- en verliesrekening.

Interactieve website jaarstukken

De jaarstukken zijn digitaal beschikbaar op: financien.arnhem.nl. Op de website is bij de stedelijke en wijkprogramma's de volgende extra informatie te vinden:

- In de doelenboom zijn ook de teksten te zien vanuit de Begroting 2024
- Bij de onderdelen 'wat heeft het gekost' de overzichten per kostensoort, portefeuilleonderdelen en taakvelden
- Totaaloverzicht subsidies
- Totaaloverzicht reserves

Deel 2 Jaarverslag

Het jaarverslag bestaat uit de drie onderdelen:

1. Wijkprogramma's
2. Stedelijke programma's
3. Paragrafen

Wijkprogramma's

De diverse taken waarvoor de gemeente verantwoordelijk is en die op wijkniveau plaatsvinden, zijn opgenomen in de volgende 8 wijkprogramma's (bundeling van logisch samenhangende wijken). De verantwoording van de wijkprogramma's is samengevoegd in Wijken Algemeen.

W0	Wijken Algemeen
W1	Wijkprogramma Centrum, Spijkerkwartier en Arnhemse Broek (CSA) Centrum, Spijkerkwartier en Arnhemse Broek
W2	Wijkprogramma Noordwest Burgemeesterswijk, Hoogkamp, Transvaal, Heijenoord, Lombok, Klarendal, Klingelbeek e.o., Schaarsbergen e.o., Sint Marten en Sonsbeekkwartier
W3	Wijkprogramma Noordoost Alteveer, Cranevelt, Geitenkamp, Monnikenhuisen, Velperweg e.o.
W4	Wijkprogramma Presikhaaf Presikhaaf West en Presikhaaf Oost
W5	Wijkprogramma Malburgen Malburgen West, Malburgen Oost/Noord, Malburgen Oost/Zuid, waaronder Het Duifje en Immerloo
W6	Wijkprogramma Schuytgraaf/Elderveld Schuytgraaf en Elderveld
W7	Wijkprogramma De Laar/Elden De Laar en Elden
W8	Wijkprogramma Rijkerswoerd, Kronenburg en Vredenburg (RKV) Rijkerswoerd, Kronenburg en Vredenburg

Wijken algemeen

In dit onderdeel staan de algemene ontwikkelingen binnen de wijken aangegeven. Ook is de financiële verantwoording van de wijken te vinden in Wijken Algemeen.

Wat wilden we bereiken en wat hebben we gedaan

Thema's (T)	Doelen (D)	Inspanningen (I)
Arnhem is/ wordt een levendige en vitale stad waar het volgens inwoners en ondernemers fijn wonen, werken en verblijven is (T)		
Verkleinen van de kloof tussen inwoners/ondernemers en de lokale overheid (D)		
De wijkaanpak in Arnhem wordt continu doorontwikkeld. De recent vastgestelde Koersnota Van Wijken Weten en het project Samensturen (zie hieronder) vormen voorbeelden van de gewenste koers voor de doorontwikkeling. Deze initiatieven dragen uiteraard ook bij aan het verkleinen van de kloof tussen inwoners/ondernemers en de lokale overheid.		
Ontwikkelen nieuwe Koersnota Van Wijken Weten (I)		
De Koersnota Van Wijken Weten 2023 - 2030 is op 6 december 2023 vastgesteld. Na vaststelling van deze Koersnota is vervolgens gewerkt aan een uitvoeringsplan. Op 17 december 2024 is ook het uitvoeringsplan Koersnota Van Wijken Weten 2025-2026 vastgesteld door het college en is uw raad hierover geïnformeerd door middel van een raadsbrief.		
Uitvoeren veranderplan wijksturing (I)		
In de loop van 2024 kwam duidelijk naar voren dat wijksturing alleen verder gebracht kan worden door de scope breder te trekken naar een doorontwikkeling van de drie sturingsvormen lijnsturing, programmasturing en wijksturing. De opgaven waar we als gemeente voor staan houden zich immers niet netjes aan de kunstmatig opgetrokken grenzen in onze organisatie. Deze doorontwikkeling is ingezet vanuit de organisatievisie, om zo tot een werkwijze te komen die gebaseerd is op opgave gericht werken, met de professional centraal, in een ongedeelde organisatie (OPO).		
Bovenstaande heeft de bodem gelegd voor het verbreden van het verandertraject naar "Samensturen". Met Samensturen willen we als organisatie gezamenlijk en opgavegericht sturing geven en dit verankeren in een werkwijze. Het doel hierbij is om bij te dragen aan integrale samenwerking binnen en tussen de sturingsvormen lijn, programma en wijk, en om beleid en uitvoering dicht bij elkaar te brengen. Dit betekent dat medewerkers uit de verschillende clusters elkaar ontmoeten en dat ze elkaars perspectief kennen en waarderen. Het betekent ook dat we deze verschillende perspectieven gebruiken om samen te komen tot de beste resultaten voor onze opgaven en daarmee voor de inwoners van Arnhem. Samensturen draagt hiermee bij aan een cultuurverandering, waarbij onze organisatievisie het vertrekpunt is: de werkwijze is gebaseerd op – en draagt bij aan – opgavegericht werken met de professional centraal, in een ongedeelde organisatie (OPO). Het wordt de standaard om zoveel mogelijk kanten te belichten van een vraagstuk. Hierbij is het normaal om het perspectief van onze inwoners in de wijken mee te nemen in de vorming en uitvoering van beleid, en om ook in de wijken altijd het brede belang van de gemeente Arnhem uit te dragen.		
Om actief bij te dragen aan heldere sturing en verantwoording, hebben we de werkwijze gekoppeld aan de P&C cyclus. We hebben er daarbij voor gekozen om de begrotingsprogramma's leidend te laten zijn voor de inrichting en sturing. De uitkomsten hiervan (zoals aangescherpte doelenbomen per begrotingsprogramma en de keuze om begrotingsprogramma's (weer) leidend te laten zijn voor interne sturing) helpen ook de inrichting en uitvoering van onze verantwoording richting de raad. In 2024 zijn we gestart met implementatie binnen de begrotingsprogramma's S01 Veiligheid, S08 Welzijn & Inclusie en S11 Ruimtelijke ontwikkeling.		

Ontwikkelen van integraal accommodatiebeleid

(I)

Het Integraal accommodatiebeleid vraagt door de complexiteit en raakvlakken met diverse andere grote ontwikkelopgaven zoals Rijnpark en de Gebiedsvisie Presikhaaf 3 meer tijd (voorbereiding en uitvoering), afstemming en een meer gefaseerde en actiegerichte/lerende aanpak. We zijn in 2024 in twee wijken (Presikhaaf en Schuytgraaf/Elderveld) begonnen met het ontwikkelen van de werkwijze, het vaststellen van de accommodatiebehoefte, het uitwerken van in de praktijk getoetste beleidsuitgangspunten en het vaststellen van de benodigde financiële middelen. Het streven is om voorjaar 2025 met de raad in gesprek te gaan over de aanpak, eerste resultaten, en onderliggende principes en beleidsrichtingen. Na de zomer, als de uitkomsten voor de twee wijken bekend zijn, geven we aan hoe we het integraal accommodatiebeleid uitrollen over alle wijken. Ook stellen we dan de benodigde beleidskaders, randvoorwaarden en financiële middelen vast voor het vervolg. Het beleid voor de hele stad volgt daardoor weliswaar later, maar sluit dan goed aan op de praktijk en ondertussen boeken we resultaten.

Vernieuwen Arnhemse Leefbare Wijken Monitor

(I)

De actualisatie van de Arnhemse Leefbare wijken Monitor is afgerond in het derde kwartaal van 2024. Per 1 oktober 2024 zijn de nieuwe gegevens in de monitor beschikbaar gesteld. Uw raad is hierover geïnformeerd door middel van een [raadsbrief](#).

Wat heeft het gekost

	Rekening	Begroting 2024		Rekening	
	2023	Primitief	Definitief	2024	Afwijking
Bedragen x € 1.000					
Middelen					
Lasten	231.330	233.714	239.622	227.851	11.771
Baten	30.879	29.559	31.045	31.016	-29
Saldo lasten en baten	-200.451	-204.155	-208.577	-196.835	11.742
Toevoegingen aan reserves	10.963	1.716	2.870	3.540	-670
Onttrekkingen aan reserves	13.173	1.618	7.549	7.820	272
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	2.210	-98	4.679	4.280	-399
Gerealiseerd resultaat	-198.242	-204.253	-203.898	-192.555	11.344

Toelichting financiële afwijkingen

Onderwerp	Thema	Totale afwijking (x €1.000)	V/N	Toelichting	I/S	AR/ BR
Lasten		11.423	V			
Sociale wijkteams						
WMO en sociale wijkteams	Gezondheid	20.417	V	WMO	I	BR
WMO en sociale wijkteams	Gezondheid	2.154	V	Voordeel PGB	I	BR
WMO en sociale wijkteams	Gezondheid	1.192	V	Voordeel beschermd wonen	I	BR
Jeugdzorg	Gezondheid	-11.543	N	Jeugdzorg	I	BR
Teams Leefomgeving						
Armoedebeloid	Kansengelijkheid	925	V	Armoederegelingen	I	AR
Schulddienstverlening	Kansengelijkheid	424	V	Schulddienstverlening	I	AR
Werk en Inkomen	Meedoen	388	V	Re-integratiebudgetten	I	AR
Groen en klimaatadaptie in de stad	Openbare ruimte	325	V	Groot onderhoud groen en bomen	I	BR

Welzijn	Meedoen	320	V	Jongerenwerk	I	BR
Schulddienstverlening	Kansengelijkheid	220	V	Arnhem Oost Experiment Immerloo Schuldenvrij	I	AR
Welzijn	Meedoen	150	V	Samenlevingsopbouw	I	BR
Mobiliteit		72	V	Parkeerexploitatie	I	BR
Onderwijs	Wonen	-1.800	N	Beheer MFC's	S	AR
Onderwijs	Kansengelijkheid	-1.821	N	Onderwijskansenbeleid	I	AR

Baten	449	V
--------------	-----	---

Sociale wijkteams

Teams Leefomgeving

Onderwijs	Kansengelijkheid	525	V	Onderwijskansenbeleid	I	AR
Onderwijs	Wonen	470	V	Beheer MFC's	S	AR
Schulddienstverlening	Kansengelijkheid	-184	N	Opkoopfonds Experiment Immerloo Schuldenvrij	I	AR
Mobiliteit		-362	N	Parkeerexploitatie	I	BR

Toevoegingen aan reserves	-431	N
----------------------------------	------	---

Sociale wijkteams

Teams Leefomgeving

Mobiliteit		289	V	Parkeerexploitatie	I	BR
Groen en klimaatadaptie in de stad	Openbare ruimte	-325	N	Groot onderhoud groen en bomen	I	BR
Welzijn	Meedoen	-395	N	Voordeel Jongerenwerk en samenlevingsopbouw	I	BR

Onttrekkingen aan reserves	482	V
-----------------------------------	-----	---

Sociale wijkteams

Teams Leefomgeving

Onderwijs	Wonen	482	V	Beheer MFC's	S	BR
-----------	-------	-----	---	--------------	---	----

Armoederegelingen

Aan een aantal Armoederegelingen is om diverse redenen minder uitgegeven. Zo is het budget voor Kwijtscheldingen Lokale Heffingen en voor de afwikkeling Energietoeslag 2023 te hoog geraamd (in totaal € 390.000), zijn extra rijksmiddelen ter bestrijding van hoge inflatie voor Bijzondere Bijstand niet nodig gebleken (€ 250.000) en is er voor € 894.000 minder gebruik gemaakt van CAZ, Kansrijk Opgroeien, Menzis-projecten, maaltijdvoorziening en extra regelingen ter bestrijding van de energiecrisis.

Bij Beschermingsbewind hebben gestegen tarieven en meer aanvragen geleid tot een overschrijding van € 609.000.

Schulddienstverlening

Het voordeel op schulddienstverlening zit voornamelijk in drie grote onderdelen. Bij Vroegsignalering zijn de experimenten met de Belastingdienst en UWV in 2024 nog niet gestart (€ 192.000). Dit levert in 2024 nog een financieel voordeel op omdat Rijnstad de hiervoor verleende subsidie over 2023 in 2024 heeft terugbetaald. Een deel van de jongeren komt niet in aanmerking voor het Jongerenperspectieffonds omdat zij via een regulier saneringskrediet met hun schulden geholpen kunnen worden (€ 55.000). Dat betekent dat er minder is besteed

aan bijvoorbeeld MDT-trajecten. Het Opkoopfonds voor Experiment Immerloo Schuldenvrij is volledig in 2024 begroot, maar wordt voornamelijk besteed in 2025 en 2026 (€ 177.000) . Dit heeft een voordelig effect voor de lasten maar negatief voor de baten.

Re-integratiebudgetten

Er is een onderschrijding bij het reïntegratiebudget in 2024, die met name wordt veroorzaakt door een terugvordering van een deel van de begrotingssubsidie INU-2 Switch van € 288.000. Daarnaast is de afname van de bestedingen t.b.v. ID-medewerkers hoger dan verwacht, waardoor daar een onderbesteding van het budget is ontstaan in 2024 van € 100.000.

Groot onderhoud Groen en bomen

Een deel van het jaarprogramma groot onderhoud groen (€ 183.000) en bomen (€ 142.000) is niet gerealiseerd. De niet bestede middelen worden verrekend met de bestemmingsreserve 'Groot onderhoud Openbare Ruimte'.

Jongerenwerk

In 2024 is een incidenteel voordeel (€ 320.000) op jongerenwerk gerealiseerd door bijdragen vanuit de teams leefomgeving en door een terugvordering van de subsidie 2023 van Rijnstad. Bij vaststelling van de subsidie is geconstateerd dat de afbouw van jongerenwerk sneller is gerealiseerd dan verwacht. Dit voordeel wordt toegevoegd aan de bestemmingsreserve Wmo en Jeugdzorg.

Arnhem Oost Experiment Immerloo Schuldenvrij

Het experiment duurt 2 jaar, maar het budget is grotendeels in 2024 begroot. Omdat de kosten ook vooral in 2025 en 2026 zullen vallen, is er in 2024 een positief voordeel (€ 220.000). Voor 2025 is er extra dekking beschikbaar binnen Arnhem Oost.

Samenlevingsopbouw

In het programma Wijken is een voordeel gerealiseerd (€ 150.000), maar dit compenseert het nadeel in het programma Welzijn. Dit voordeel wordt toegevoegd aan de bestemmingsreserve Wmo en Jeugdzorg.

Parkeereexploitatie

Uit de realisatie van 2024 zien we een daling van € 362.000 in de parkeerbelasting. Dit heeft te maken met een sterke daling van aantal opgelegde naheffingen, ondanks dat het aantal kortparkeerders nagenoeg gelijk is gebleven. Mogelijke oorzaak hiervan is dat het aandeel parkeerders met vergunning op straat is toegenomen. Door een voordeel van € 72.000 in de lasten is er een afwijking van € 289.000 gerealiseerd in de toevoegingen aan reserves.

Beheer MFC's

Het beheer van de MFC's valt hoger uit dan begroot. Dit levert een nadeel bij de lasten op van € 1,8 miljoen. Van dit nadeel is € 470.000 extra doorbelast in de servicekosten en huur van sociale ruimtes waardoor dit als een voordeel zichtbaar is op de baten. Daarnaast is er een voordeel van € 482.000 door de onttrekking aan de reserve gebruiksonderhoud MFC's.

Het nadeel van 1,8 miljoen is nader te specificeren als hogere inhuur beheerders (zowel dag- als sociaal beheer) van € 494.000, hogere schoonmaaklasten van € 469.000 en hogere onderhoudslasten van € 1,0 miljoen. Hier tegenover staat een voordeel op de rente van € 182.000. Voor de verklaring van dit voordeel verwijzen we naar de toelichting op de financiële afwijkingen van het onderdeel 'vaste en vlottende financiering' in het programma S00 Bestuur, dienstverlening en financiën.

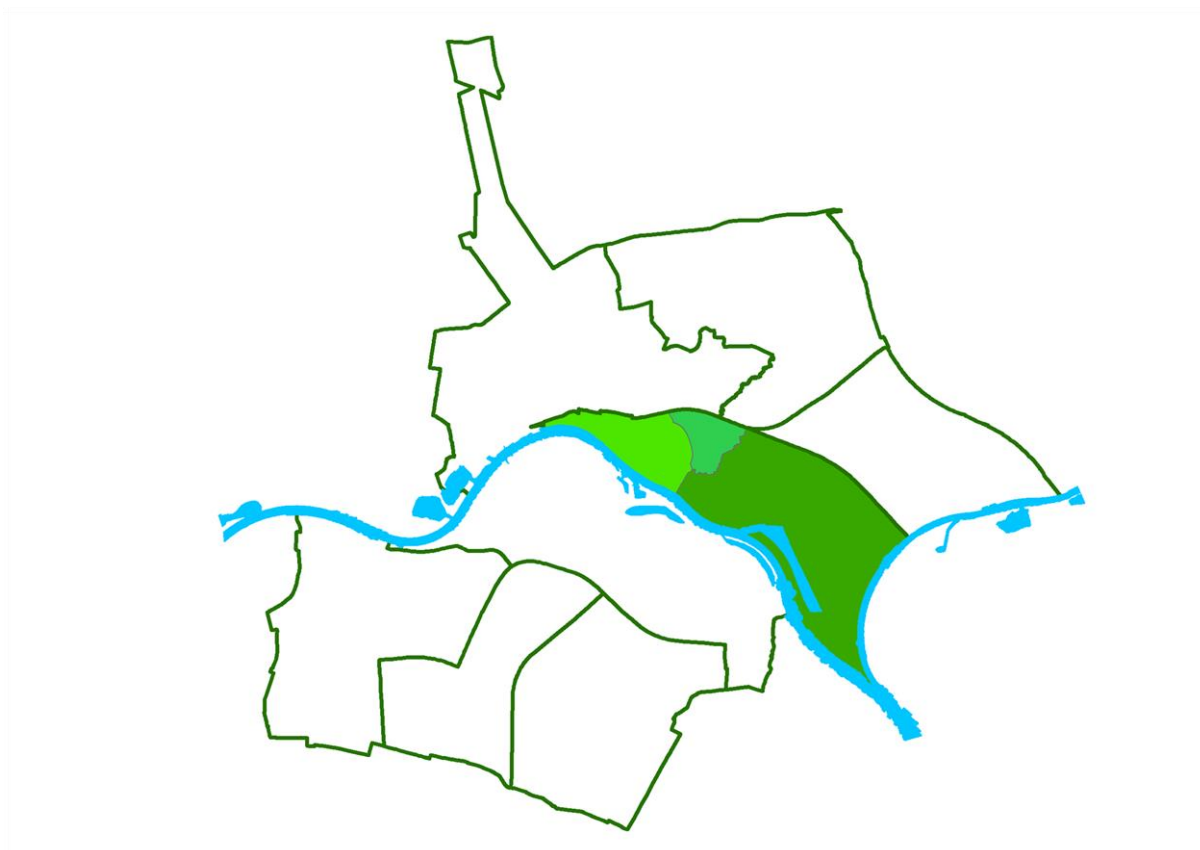
Onderwijskansenbeleid

Een deel van de OKB lasten is stedelijk geboekt terwijl de begroting over de wijken is verdeeld. Dit leidt tot een stedelijk voordeel van € 1,1 miljoen en een nadeel van € 1,8 miljoen op het wijkprogramma. In totaal is er € 0,7 miljoen meer uitgegeven dat deels gedekt wordt uit aanvullende Rijksmiddelen van € 0,5 miljoen binnen Wijken en deels uit de meeneemregeling van de specifieke uitkering van de afgelopen jaren van € 0,2 miljoen binnen het stadsprogramma onderwijs.

Gezondheid

Op het totale beleidsveld Zorg is een voordeel gerealiseerd van € 4,5 miljoen. De afwijkingen worden toegelicht in programma S07 Zorg.

Centrum, Spijkerkwartier, Arnhemse Broek

In het wijkprogramma Centrum, Spijkerkwartier, Arnhemse Broek (CSA) bevinden zich de wijken Centrum, Spijkerkwartier en Arnhemse Broek.

Wat wilden we bereiken en wat hebben we gedaan

Thema's (T)	Doelen (D)	Inspanningen (I)
Meedoen		(T)
Bewoners hebben meer contact en ervaren meer sociale cohesie		(D)

We hebben goed functionerende wijkorganisaties en het wijknetwerk gefaciliteerd om de sociale cohesie te versterken. Onderlinge betrokkenheid is belangrijk voor een leefbare wijk.

Resultaat:

- Bestaande ontmoetingsplekken zijn ondersteund in hun ontwikkeling. Zo hebben we bijvoorbeeld onderzoek verricht naar bouwspeelplaats Thialf om de plek aantrekkelijk te houden. En hebben we aanloophuis Zij=Wij geholpen met het zoeken naar andere huisvesting.
- Er zijn activiteiten ontplooid op het gebied van wijkcommunicatie, ondersteuning van zwerfvuilgroepen en ouderen.

Inspanningen 2024

In het Centrum, Spijkerkwartier en Arnhemse Broek (CSA) zijn diverse initiatieven ontplooid. Dit doen we door middel van subsidie, de wijkplatforms, ontmoetingsplekken en bewonersondersteuning.

Bewoners zijn meer (financieel) zelfstandig en staan steviger in de maatschappij (D)

Om (financiële) zelfredzaamheid te stimuleren, hebben we toegankelijke hulp gefaciliteerd.

Resultaat:

- In Wijkcentrum De Symfonie is een laagdrempelige inloop georganiseerd voor bewoners. Hier kunnen bewoners onder andere terecht met financiële vragen.
- Er is een laagdrempelige inloop in de Kansenfabriek voor kwetsbare bewoners.

Inspanningen 2024 (I)

We hebben ingezet op bestaande projecten en initiatieven om zo een duurzame verandering teweeg te brengen. Doordat steeds meer partners wijkgericht werken benutten we kansen in het wijknetwerk beter. We werken samen met onze welzijnspartners, zoals Rijnstad, SWOA en Sociaal Wijkteam om inwoners zo goed mogelijk te helpen met individuele vragen.

Kansengelijkheid (T)

Jongeren ervaren meer kansengelijkheid en kunnen hun talenten ontwikkelen (D)

We bevorderen kansengelijkheid door verschillende initiatieven en projecten in de wijk te ondersteunen.

Resultaat:

- We hebben wijkpartners en basisscholen gefaciliteerd via de subsidie 'Kansrijk Opgroeien' om stevig in te zetten op extra programma's voor de leerlingen. Hiermee zetten we in op het verrijken van de algemene ontwikkeling van kinderen en jongeren en het vergroten van sociale vaardigheden en een positiever zelfbeeld.
- De Paulusschool heeft een naschools programma opgezet en de Fridayschool (voorbereiding op het voortgezet onderwijs) heeft groep 8 leerlingen een extra steun in de rug gegeven
- We hebben diverse initiatieven op het gebied van kansengelijkheid ondersteund, zoals die van de Blauwe Wijkeconomie (Spijkerbikes, buurtbaanbureau) en Stichting Raak (voetbal voor kwetsbare jongvolwassenen).
- We hebben een samenwerkingsoverleg vormgegeven voor de wijkpartners -9 mnd - 4 jaar.
- We hebben aan wijkpartners de opdracht gegeven om vanuit de Blokhut een gezamenlijk activiteitenprogramma te ontwikkelen met betere aansluiting op de behoefte van de wijk en gericht op het versterken van de samenwerking tussen de wijkorganisaties.

Inspanningen 2024 (I)

We hebben ingezet op bestaande projecten en initiatieven om zo een duurzame verandering teweeg te brengen. Het programma Kansrijk Opgroeien is gecontinueerd.

Gezondheid (T)

Meer inwoners hebben een gezonde en actieve leefstijl (D)

We hebben programma's om een gezondere leefstijl te bevorderen, gesubsidieerd en gefaciliteerd.

Resultaat:

- We hebben alle speelplekken in het Arnhemse Broek in beeld gebracht, zodat de plekken die dat nodig hebben verbeterd worden en beter bekend worden in de wijk. Waar mogelijk worden door middel van wandelpaden de speelplekken met elkaar verbonden.
- De activiteiten van de Blauwe Tomaat en Sportbedrijf zorgen voor aandacht voor gezonde leefstijl.
- JOGG (jongeren op gezond gewicht), GO (gezond onderweg) en beweegconcept 2+1+2 zijn ingezet. Met de programma's worden kinderen gecoacht binnen hun eigen omgeving naar een gezonde leefstijl.

Inspanningen 2024 (I)

Het aantal mensen met overgewicht blijft hoog. De inspanningen dragen bij aan een gezonde leefstijl, maar dit vergt wel een langdurige aanpak.

Openbare Ruimte (T)

Bewoners en bezoekers ervaren CSA als een aantrekkelijke, veilige en duurzame omgeving (D)

We hebben geïnvesteerd in een aantrekkelijkere buitenruimte, waarbij veel verharding plaats maakt voor groen en verloederde plekken zijn verbeterd.

Resultaat:

- Het parkeerplan Spijkerviertel heeft veel bij kunnen dragen aan de renovatie van de straten in het Spijkerviertel. In 2024 was dit de Parkstraat.
- Verharding is vervangen door groen, mede dankzij de inzet van bewoners. Voorbeelden zijn het vergroenen van achterkant van wooncomplex de Tuinpoort in Spoorhoek en het Transformatorplein en het Rietgrachtpark in het Broek. Ook op het Johnny van Doornplein is meer groen aangebracht.
- Samen met de werkgroep graffiti Spijkerviertel zijn verloederde graffiti-plekken in de Spijkerstraat, Parkstraat, Driekoningenstraat aangepakt.
- Er is een prachtig kunstwerk gerealiseerd op de onderdoorgang van het viaduct bij het Station Velperpoort.
-

Inspanningen 2024 (I)

Om een aantrekkelijke buitenruimte te creëren, zetten we opdrachten uit voor vergroening van de buitenruimte en het opknappen van verloederde plekken. Ook hebben we bewonersinitiatieven gefaciliteerd die hieraan bijdragen.

Wijkeconomie (T)

Goed functionerende wijkorganisaties (D)

We ondersteunen wijkorganisaties als partner vanuit de gemeente.

Resultaat:

- Wijkorganisaties (zoals De Blauwe Wijkeconomie, Broek Omhoog en Buurtgroenbedrijf) dragen veel bij aan de verbetering van de wijk. Zo heeft De Blauwe Wijkeconomie meerdere initiatieven die werken aan een leefbare en inclusieve wijk.

Inspanningen 2024 (I)

We ondersteunen de wijkorganisaties als partner vanuit de gemeente. Buurtbedrijven hebben behoefte aan een integrale aanpak. Samen willen we de belemmeringen wegnemen en zoeken naar oplossingen. We denken mee in mogelijkheden en waar nodig wordt aanvullende subsidie verstrekt.

Veiligheid (T)

Bewoners en ondernemers ervaren minder overlast (D)

Veiligheid blijft in CSA een belangrijk thema. Op sommige plekken is sprake van (een gevoel van) onveiligheid.

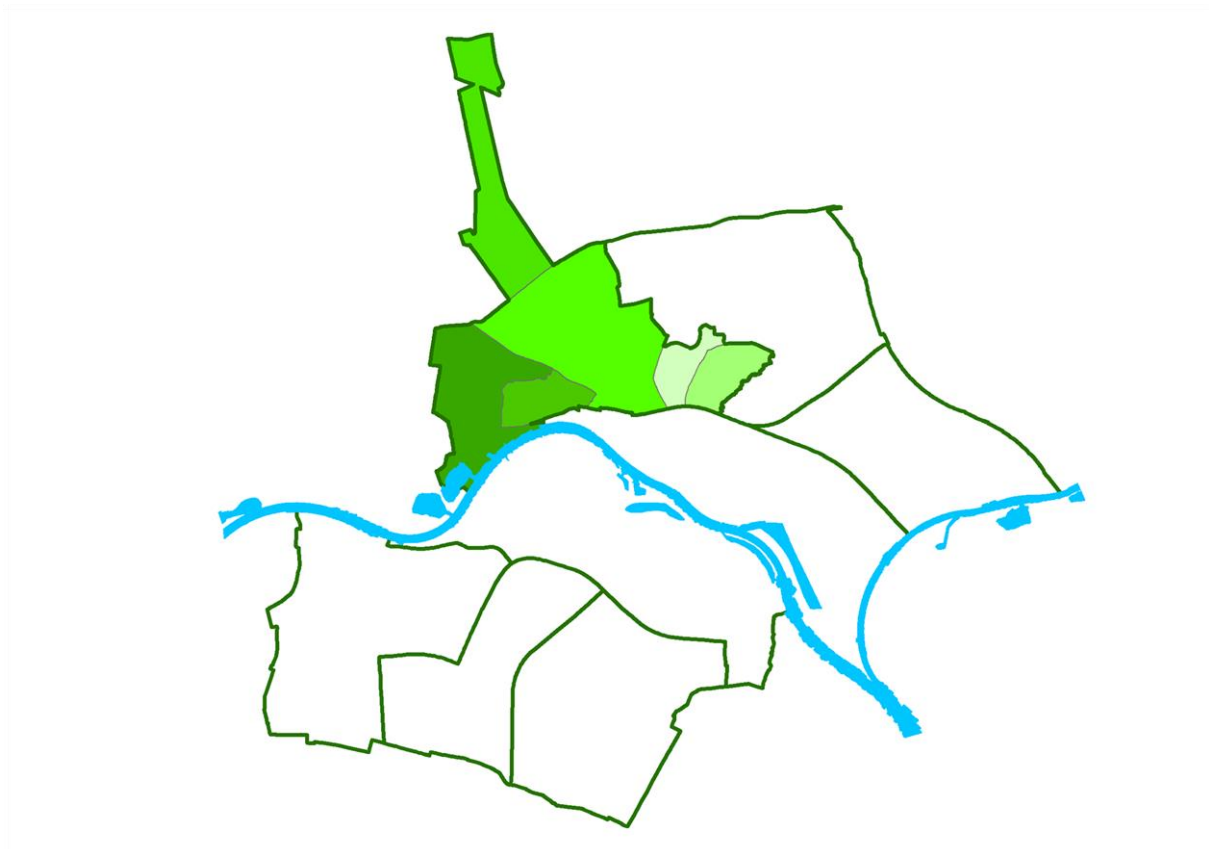
Resultaat:

- Binnen het actieprogramma Schoon Heel Veilig Steenstraat en omgeving zijn tien actielijnen met bijbehorende acties uitgevoerd. Met gerichte acties is de problematiek aangepakt, zoals de werkgroep gevelschoon en het opknappen van verloederde plekken.
- We hebben ingezet op het verminderen van weesfietsen, graffiti en zwerfafval.
- De ondernemersvereniging (VOS) werkt een plan verder uit om de Steenstraat te verbeteren.
- We zijn gestart met een plan om de oversteekmogelijkheden van de Johan de Wittlaan te verbeteren.
- We hebben ingezet op goed functionerende wijkveiligheidsoverleggen met onze externe partners.
- Het Johnny van Doornplein is in aanloop naar definitieve herinrichting, aangepakt om overlast te beperken.

We hebben samen met de partners in de wijk ingezet op de verkeersveiligheid, verwarde personen en het tegengaan van verloedering en criminaliteit. Met gerichte acties willen we blijven afrekenen met deze problematiek.

Noordwest

In het wijkprogramma Noordwest bevinden zich de wijken Klarendal, Burgemeesterswijk/ Hoogkamp, Schaarsbergen en omgeving, Sint Marten/ Sonsbeekkwartier, Heijenoord en Lombok, Hoogstede/Klingelbeek en omgeving.

Wat wilden we bereiken en wat hebben we gedaan

Thema's (T)	Doelen (D)	Inspanningen (I)
Meedoen		(T)
Meer inwoners vinden een ontmoetingsplek en nemen deel aan activiteiten		(D)
In 2024 hebben meer inwoners de mogelijkheid gehad om een ontmoetingsplek te vinden en deel te nemen aan activiteiten in Noord West. Verschillende ontmoetingsplekken zijn aantrekkelijker en inclusiever gemaakt en het aanbod aan activiteiten is actiever gecommuniceerd aan inwoners.		
Inspanningen 2024		(I)
We hebben (speel)plekken en pleinen aangepakt en maken deze aantrekkelijker zodat ontmoeten/verblijven er prettiger is met meer aandacht voor ontmoeting, spelen en bewegen, vergroening en klimaatadaptatie. Zo is bijvoorbeeld de inclusieve speeltuin Rosorum geopend. In Klarendal is gestart met de transformatie van bouwspiegelplaats de Leuke Linde. Het Peterplein is vergroend, kind- en mensvriendelijker ingericht en de waterberging is verbeterd. In de buurt Vogelwijk binnen Klarendal is in overleg met inwoners het speeltuintje vernieuwd en een bank geplaatst waardoor ontmoeting gemakkelijker kan plaatsvinden.		
We hebben de buurthuizen 't Huuske, Bakermat, de Wasplaats, Jeugdcentrum Vogelwijk, De Nieuwe Hommel gestimuleerd om met een passend en goed aanbod aan activiteiten voor de inwoners van de wijk te komen. We brengen sociale wijkinitiatieven in Klarendal en Sint Marten bijeen en hebben een sociale kaart uit laten brengen in de vorm van een programmaboekje voor de inwoners.		

Kansengelijkheid (T)

In Klarendal en Sint Marten kunnen kinderen en hun ouders zich beter ontplooiën in een stimulerende omgeving (D)

Door meer samenwerking en het uitvoeren van extra activiteiten door verschillende partners in de wijk kunnen meer kinderen in de wijken Klarendal en Sint Marten zich beter ontplooiën in 2024. Met name voor de jonge kinderen in de wijk is deze samenwerking cruciaal. In de wijk is tevens gewerkt aan het stimuleren van meer beweging voor de leeftijdsgroep 4 tot 18 jaar.

Inspanningen 2024 (I)

In Sint Marten en Klarendal versterken we de samenwerking rondom het jongste kind tot 4 jaar door middel van bijeenkomsten met Sociaal wijkteam, jeugdverpleegkundige, basisschool Kunstrijk, huisartsenpraktijk Klarendal en kinderopvang SKAR. Het thuisbezoek door jeugdverpleegkundigen voor alle kinderen op het moment dat ze 18 maanden oud zijn is gerealiseerd. Het projectplan voor professionalisering Speelmorgen is klaar. Het wijknetwerk rond het jongste kind wordt nu betrokken om deze toe te spitsen op de wijk Klarendal.

In lijn met het Nationaal Programma Arnhem-Oost geven we uitvoering aan de plannen voor de leeftijdsgroep van 4 tot 18 jaar. De Rijke Schooldag heeft zich verder ontwikkeld. Samen met het Sportbedrijf Arnhem en Vitesse Betrokken hebben we meer voetbal in de wijk Klarendal gerealiseerd en zijn kinderen doorgeleid naar de voetbalvereniging VDZ. We zijn in samenwerking met de Hogeschool Arnhem Nijmegen met het zakgeldproject gestart.

Gezondheid (T)

Kwetsbare inwoners leven langer in goede gezondheid en blijven vitaal (D)

In 2024 zijn in samenwerking met verschillende partners in de wijk de mogelijkheden voor kwetsbare inwoners om langer gezond en vitaal te blijven toegenomen. Dit door het organiseren van meer activiteiten, inzetten op bewustwording en onderzoek naar een mogelijke vervolgaanpak.

Inspanningen 2024 (I)

We hebben in samenwerking met Sportbedrijf Arnhem en de Stichting Welzijn voor Ouderen Arnhem meer beweeg- en ontmoetingsprogramma's voor ouderen in en rondom de buurthuizen en ontmoetingsplekken gerealiseerd. Specifiek de Beter beweeglessen in buurthuis 't Huukske, sportlessen voor migrantenvrouwen en mannen in Klarendal en Sint Marten.

We hebben ingezet op bewustwording en regie op de eigen gezondheid en het voorkomen van zorg door de inzet van Welzijn op Recept door Stichting Welzijn Ouderen Arnhem en Rijnstad.

In samenwerking met een extern netwerk bestaande uit Sportbedrijf Arnhem, Rijnstad, Stichting Welzijn Ouderen Arnhem (SWOA) en huisartsenpraktijk Klarendal hebben studenten van de Hogeschool Arnhem Nijmegen (HAN) een onderzoek afgerond naar het verbeteren van de fysieke en mentale gezondheid van kwetsbare oudere inwoners van Klarendal en Sint Marten. In 2024 hebben we in samenwerking met de Hogeschool Arnhem Nijmegen verkend op welke wijze we dit onderzoek een goed gevolg kunnen geven.

Veiligheid (T)

Bewoners hebben minder last van gevoelens van onveiligheid (D)

In 2024 zijn verschillende acties uitgevoerd om de inwoners van Noord West een veiliger gevoel te geven. Zo is er meer overleg tussen veiligheidsdiensten georganiseerd, is de aanpak voor verwarde personen geformaliseerd en worden stappen gezet binnen het jongerenwerk.

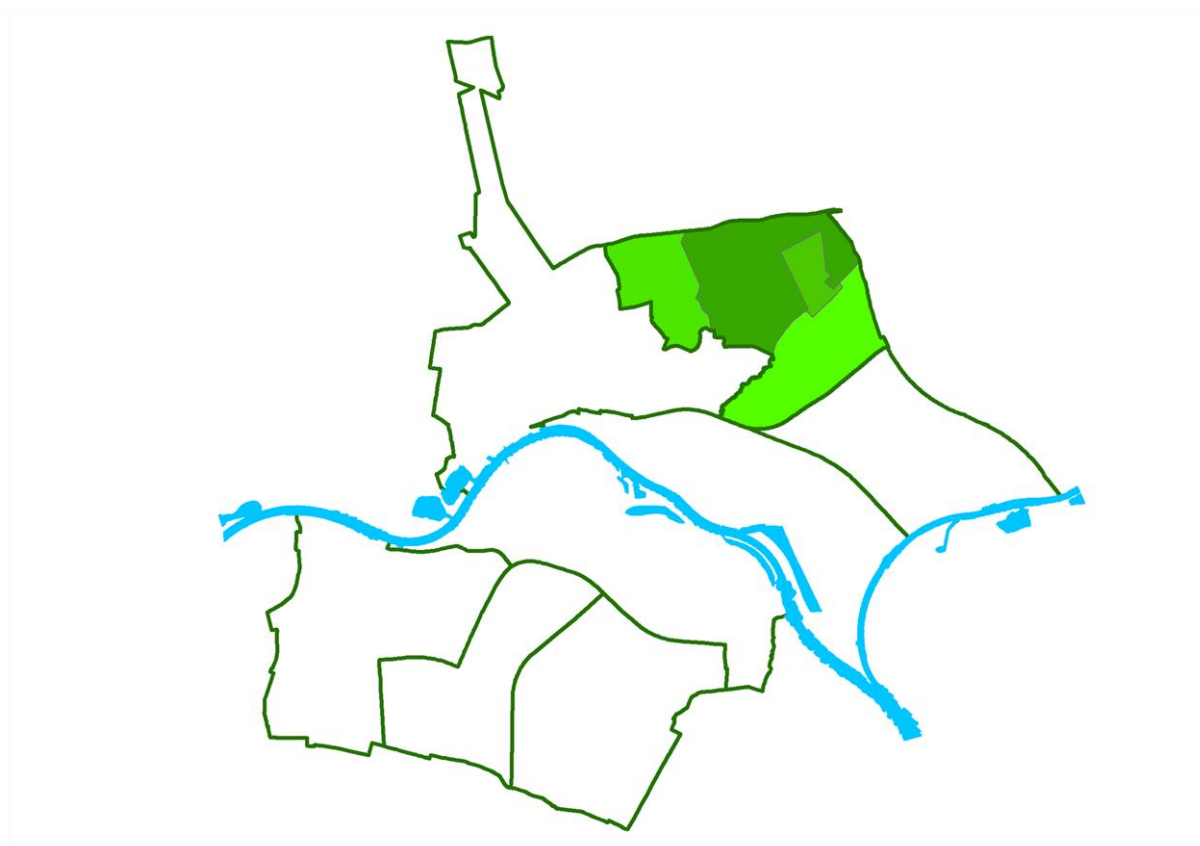
We hebben een zes-wekelijks wijkveiligheidsoverleg georganiseerd waarin monitoring heeft plaatsgevonden en we passende acties hebben geïnitieerd. In lijn met het Nationaal Programma Arnhem-Oost is op 1 april 2024 de stadsmarinier gestart, aangesteld om het actieplan Hommel en Singel uit te voeren. Hieruit is een actieplan met bijbehorende prioriteitenlijst opgesteld. Een aantal zaken zijn gerealiseerd. De parkeergarage Hommelseweg is schoongemaakt en er is een kunstschildering aangebracht door een kunstschilder uit de wijk. Er is een werklocatie gerealiseerd op de Hommelseweg. Daardoor zijn de samenwerkende partijen zichtbaar aanwezig in het gebied.

We hebben de aanpak van overlast door personen met verward gedrag geïnitieerd en hebben daarbij voor de vrijwilligers van de buurthuizen in Sint Marten en Klarendal en de ondernemers van DOCKS een training georganiseerd over omgaan met verward gedrag.

In samenwerking met de politie zijn we het initiatief bondgenoten gestart. Een initiatief waarbij we sleutelfiguren in de wijk hebben geworven en bij elkaar hebben gebracht. Dit is een initiatief waarin we in tijden van rust investeren in de onderlinge relatie, om in tijden van maatschappelijke onrust een beroep op hen te kunnen doen. Ook betrekken we hen, voor zo ver mogelijk, in informatiedeling en hebben we bij hen input opgehaald ten behoeve van de wijkveiligheidsplannen.

We ontwikkelen het jongerenwerk door. De focus op inzet jongerenwerk ligt op Klarendal en Sint Marten. Daarnaast hebben we gesprekken gevoerd met de jongeren in de Burgemeesterswijk om de overlast op de basisscholen, bossen en parken te verminderen. Om de jongeren in de Burgemeesterswijk een ontmoetingsplek te bieden wordt er een jongeren ontmoetingsplek (JOP) gerealiseerd in 2025. We hebben in 2024 het participatieproces in gang gezet en doorlopen met de inwoners uit de Burgermeesterswijk om te komen tot de meeste geschikte locatie hiervoor.

Noordoost

In het wijkprogramma Noordoost bevinden zich de wijken Geitenkamp, Monnikenhuizen, Velperweg e.o., Alteveer en Cranevelt.

Wat wilden we bereiken en wat hebben we gedaan

Thema's (T)	Doelen (D)	Inspanningen (I)
Meedoen		(T)
Meer bewoners zijn zelf- en samen redzaam		(D)

In iedere wijk vindt er ontmoeting plaats in buurthuizen of op ontmoetingsplekken. We zetten ons in voor de subsidies en de juiste begeleiding voor de initiatiefnemers, zodat zij hun ontmoeting kunnen organiseren (voor en door bewoners). We faciliteren de juiste verbindingen voor borging en voor nieuwe initiatieven in de wijken.

Inspanningen 2024

- We hebben goed contact met alle buurthuizen in het gebied Noord-Oost. In 2024 hebben we regelmatig overleg gevoerd over de uitdagingen naar de toekomst, zodat de buurthuizen en ontmoetingsplekken gefaciliteerd worden.
- Verschillende buurthuizen in het gebied Noord-Oost hebben afgelopen jaar subsidie ontvangen van externe partijen (provincie Gelderland en Dullertsstichting) om hun doelen in de wijk te verwezenlijken. Wij hebben daarin actief bemiddeld, zorg gedragen voor cofinanciering en soms aangevraagd (bij subsidie provincie noodzakelijk) etc. om samen met de buurthuizen te werken aan veerkrachtige wijken.
- Het multifunctionele centrum de Wetering wordt goed gebruikt. Het is een verzamelgebouw met laagdrempelige 0e/1e lijnvoorzieningen, dit bevordert de samenwerking tussen de verschillende organisaties. In 2024 is de keuken vernieuwd, hierdoor zijn mogelijkheden voor activiteiten die uitnodigen tot ontmoeting vergroot.

- Er zijn verschillende ketenoverleggen in de gebieden die bijdragen aan de toegang. Ook in 2024 bleef dit een grote uitdaging, vooral in de wijk Geitenkamp. Veel aanbod, maar geen optimaal gebruik van voorliggende voorzieningen. We hebben ons, samen met de wijkpartners, georiënteerd op nieuwe aanpakken om een betere aansluiting te krijgen bij de behoefte van de inwoners.
- In Angerenstein is een bewonersinitiatief gestart dat gebaseerd is op het principe van voorzorgcirkels, ook in Plattenburg is er onderzocht of het mogelijk is om in 2025 te gaan starten met Voorzorgcirkels/buurtcirkels.

Meer bewoners participeren in de vorm van (vrijwilligers)werk

(D)

Een hoog percentage inwoners in de Geitenkamp krijgt een uitkering. We willen generatiepatronen doorbreken door aantrekkelijke opties te bieden om weer aan het werk te komen. We richten ons specifiek op de jongvolwassenen (18-35 jaar).

De Vlindertuin wil de 'kweekplaats' en thuisbasis zijn voor een 'wijknetwerk' van creatief en sociaal ondernemers in de Geitenkamp. Vinden, verbinden en samenwerken (als middel) staan hierin centraal. Uiteindelijk willen we een laagdrempelige opstapmogelijkheid naar (vrijwilligers)werk in de wijk. Er wordt vooral ingezet op banen met toekomst (energie, vakwerk, bouw, transport etc.). Geitenkamp Werkt is gestart, een laagdrempelig coachingstraject om jongvolwassenen weer naar werk of een studie te begeleiden. Daarbij ontwikkelen een aantal ontmoetingsplekken, zoals Moes in Plattenburg, zich door tot leer- en werkervaringsplek.

Inspanningen 2024

(I)

- Er is een kwartiermaker/procesbegeleider aangesteld om de Vlindertuin nog meer een broedplek te maken voor de wijk. Het doel daarbij is om meer (sociaal) ondernemers aan te trekken en zorg te dragen voor een levendige plint, waardoor meer inwoners worden gestimuleerd om gebruik te maken van deze prachtige plek. De basisschool de Witte Vlinder is gestart met een kindermoestuin op deze locatie.
- Vanuit stichting Enjoy & Learn is het Buurtbaanbureau opgericht en het Buurtklusbedrijf Geitenkamp. Het Buurtklusbedrijf Geitenkamp werkt hierin samen met de buurtklusbedrijven uit andere wijken (Spijkerkwartier, Malburgen). In de uitvoering van de klussen wordt zoveel mogelijk gewerkt met inwoners met afstand tot de arbeidsmarkt om hun kansen op de arbeidsmarkt te vergroten.
- In Noord-Oost is een pilot integrale gezinsaanpak gestart, waarbij wijkcoaches en regisseurs van W&I gezamenlijk bij gezinnen op bezoek gaan, om zo efficiënter te werken. Bij 10 gezinnen wordt dit Q4 2024 en Q1 2025 uitgevoerd door W&I en SWT.
- Het project Geitenkamp werkt is gestart, een project waarin jongvolwassenen op eigen wijze laagdrempelig worden gecoacht richting werk of school. Van kleine stapjes dicht bij huis, naar werk of studie wat past en duurzaam is. Korte lijntjes en persoonlijke aandacht maken het verschil. Er zijn 45 trajecten gestart. Geitenkamp werkt is een project vanuit het Nationaal Programma Arnhem Oost.

Kansengelijkheid

(T)

Meer kinderen hebben de mogelijkheid om hun talent te ontdekken en te ontwikkelen

(D)

Wij zetten in op het verrijken van de algemene ontwikkeling van kinderen en jongeren en het vergroten van sociale vaardigheden en een positiever zelfbeeld. Er zijn jeugdtafels met alle wijkpartners en collega's voor kinderen van -9 maanden – 4 jaar, voor de ontwikkeling van het jonge kind. Er is aandacht voor 4-12 jaar via het kinderwerk en het primair onderwijs en 12+ via het nieuwe jongerenwerk en het wijkveiligheidsoverleg. Wij zetten in op het versterken en ondersteunen van ouders bij de opvoeding en werken met alle partners aan een gezond pedagogisch klimaat voor de hele wijk.

Inspanningen 2024

(I)

- Het programma Rijke schooldag is in uitvoering en loopt per schooljaar. We hebben ons ingezet om continuering in het nieuwe schooljaar te borgen. De subsidie voor Rijke Schooldag loopt via het Nationaal Programma Arnhem Oost. Nog onduidelijk is of via deze nieuwe subsidie het totale ingezette programma kan worden gecontinueerd. In het verlengde leertijd programma wordt samengewerkt met de Boomhut, waar ook veel Geitenkampse kinderen zitten, maar niet valt onder het Nationaal Programma Arnhem Oost. Vanuit het budget Kansrijk Opgroeien hebben wij de mogelijkheid geboden om ook de kinderen op de Boomhut een verlengde leertijd programma aan te bieden.
- De afgelopen 3 jaar is gewerkt aan het versterken van het pedagogisch klimaat op de Rommelkist, door het aanstellen van een pedagogisch medewerker met opdracht om van de Rommelkist een plek te maken waar ieder kind/tiener zich welkom en veilig voelt en plezierig kan spelen en

bewegen. Maar ook gericht werkt aan basisvaardigheden, weerbaarheid en zelfvertrouwen van de kinderen en tieners. De afgelopen jaren is geïnvesteerd in het versterken van het team (kwalitatief), samenwerking met andere wijkpartners en gezamenlijke programma's, zoals de verlengde leertijd, Vreedzame Wijk en vernieuwing van de speelplek.

- In 2024 was GOAT-jongerenwerk niet meer weg te denken uit de Geitenkamp. Maandelijks ontvingen we een rapportage, elk kwartaal zijn er Q-gesprekken gevoerd over hoe het gaat. Aan alle professionals die werken aan/met jongeren hebben wij gevraagd om aandacht te hebben voor de weerbaarheid, normen en waarden van kinderen/jongeren. De standaardmethodiek is Vreedzame wijkaanpak. Afgelopen jaar is gestart met het Versterkersproject een project waarin GOAT-jongerenwerk, Sportbedrijf Arnhem en kinderwerk Rijnstad gezamenlijk werken aan weerbaarheid, gedrag voor een groep geselecteerde kinderen.

Gezondheid (T)

De sociaaleconomische gezondheidsverschillen in de wijk Geitenkamp worden kleiner (D)

We stimuleren bewoners tot een gezondere leefstijl, zoals meer bewegen, gezonder eten en we zetten ons in om plekken in de wijk toegankelijker te maken zodat meer bewoners er gebruik van maken.

Inspanningen 2024 (I)

- We voerden periodiek overleg over de voortgang. De resultaten werden in Q3 opgeleverd en vervolgens komt er in 2025 een jaarverslag voor 2024.
- Het JOGG is gekoppeld aan GOAT-jongerenwerk, dat betekent dat ook binnen het jongerenwerk jongeren worden gestimuleerd tot een gezondere leefstijl; meer bewegen en gezonder eten. Er is een intensieve samenwerking ontstaan tussen het JOGG en GOAT-jongerenwerk. De doelgroep wordt nu beter bereikt.
- We realiseerden meer en/of betere en nieuwe beweegplekken (onder andere Rommelkist, Sportpark Paasberg).
- Het plan van aanpak voor het sportpark de Paasberg is in Q4 2024 opgeleverd.
-

Openbare ruimte (T)

Noord-Oost is klimaatbestendiger (D)

We zetten samen met bewoners in op het vergroenen, verminderen van hittestress en vergroten van de biodiversiteit.

Inspanningen 2024 (I)

- We hebben bij de buurthuizen de vergroening gestimuleerd en gerealiseerd (Buurtfabriek en Moes). Op het schoolplein op de Witte Vlinder is een ontwerp gemaakt voor een groen schoolplein, we hebben meegewerkt aan het zoeken naar de benodigde middelen om dit te realiseren.
- We hebben een interactieve kaart (app) ontwikkeld om in beeld te brengen in welke straten ligusterhaagjes onderdeel uitmaken van het beschermd stadsgezicht, de drie woningcorporaties hebben ook inzicht in deze kaart en zullen bij woningmutatie weer een haag aanplanten in het geval deze ontbreekt. Stapje voor stapje keert de ligusterhaag weer terug in het straatbeeld. Voor woningen in eigendom van particuliere verhuurders of bewoners wordt nog een plan van aanpak ontwikkeld.
- De bewonersgroep neemt nu actief deel in de projectgroep Herinrichting Sportpark de Paasberg. Wij bewaakten in 2024 de participatie in dit proces.

Noord-Oost is schoner en aantrekkelijker (D)

We zetten ons in voor het tegengaan van bijplaatsingen. Bewoners en bezoekers van de wijk ervaren daardoor minder overlast.

Inspanningen 2024 (I)

Het project voor de hotspots met bijplaatsingen is afgerond. Door de aanpassingen worden er nu minder bijplaatsingen gedaan.

Wonen (T)

De wijk Geitenkamp wordt vitaler (D)

We willen inzetten op de diversiteit van de wijk. In samenwerking met woningbouwcorporaties, Sociaal wijkteam, en politie, zijn de hotspots op de Geitenkamp benoemd. Het gaat om buurtjes/straten waar de leefbaarheid onder druk staat. Per hotspot is benoemd welke strategie we inzetten; de interventies zijn gericht op het beperken van de instroom van kwetsbare inwoners of op het omgaan met kwetsbare inwoners.

We gaan met bewoners in gesprek door een straataanpak. Deze aanpak zijn we nu aan het verkennen.

Inspanningen 2024 (I)

- Om de instroom van kwetsbare inwoners in bepaalde straten (hotspots) te beperken, worden er extra voorwaarden gesteld aan toekomstige bewoners. Dit kan zijn dat nieuwe inwoners die zich in willen zetten voor de leefbaarheid voorrang genieten. Er zijn o.a. aanbiedingsgesprekken gevoerd en er is geloot. De ervaring is dat dit over het algemeen een positief effect heeft op de leefbaarheid, het aantal meldingen van woonoverlast neemt af. Vooral nog lijkt het reguleren van de instroom een positief effect te hebben.
- In een aantal straten staat de leefbaarheid onder druk. Er is veel woonoverlast en er wordt weinig rekening gehouden met elkaar. In samenwerking met het opbouwwerk is gekeken hoe samen met de bewoners de leefbaarheid in een straat kan worden bevorderd, zodat het voor iedereen fijn wonen is. Deze straataanpak zal onder het Nationaal Programma Arnhem Oost vanaf 2025 worden gestart.

Wijkeconomie (T)

Bruisender marktplaats Geitenkamp (D)

Er zijn zorgen over de toekomst van het Marktplaats en de markt als bruisende verblijfsplek. Een goede supermarkt is cruciaal voor de omliggende winkeliers en het aantrekken van nieuwe ondernemers/winkeliers.

Inspanningen 2024 (I)

In samenwerking met het Nationaal Programma Arnhem Oost is een projectleider aangesteld om te onderzoeken of supermarktketens interesse hebben om zich te vestigen op Geitenkamp en onder welke condities. Een marktconforme supermarkt (m2) is noodzakelijk. De inzet is om de ontwikkeling naar een marktconforme supermarkt mogelijk te maken, dit om een stap dichterbij te komen tot bij realiseren van een bruisende Marktplaats, waardoor het vestigingsklimaat op Geitenkamp aantrekkelijker wordt.

Veiligheid (T)

Bewoners ervaren minder verkeer- en parkeeroverlast (D)

We liggen op koers omdat de mobiliteitsnota gereed is en wij gezamenlijk met de bewoners input hebben geleverd. In Alteveer-Cranenveld is een actieve projectgroep parkeren. Samen met het Bewoners Netwerk Klarenbeek is er ook ingesproken en op deze wijze dragen we gezamenlijk bij aan de participatie in de ontwikkeling van de mobiliteitsnota en daaruit volgend de parkeernota. Vaststelling door de raad in 2025.

Inspanningen 2024 (I)

- Er zijn verschillende acties samen met bewoners onder de aandacht gebracht. Het duurzaam mobiliteitsplan was leidend en we hebben gewerkt aan oplossingen voor het tegengaan van opstoppingen en een gezonde doorstroom van verkeer en parkeren.
- We hebben deelgenomen aan de communicatieoverleggen. We koppelden dingen terug die we horen vanuit de buurt naar het communicatieoverleg. Dit wordt als zeer positief ervaren.
- We zijn in overleg met Rijnstate (personeel stimuleren om meer met de fiets te komen en minder parkeren in de wijk). Daarnaast goed contact met een parkeerwerkgroep vanuit de wijk. De bevindingen zijn meegenomen in het duurzaam mobiliteitsplan.

Bewoners ervaren meer veiligheid in hun directe omgeving

(D)

Geitenkamp is niet voor niks één van de Arnhem oost wijken. Ook de veiligheid en het gevoel van veiligheid zijn vaak aan de orde. Maar alle interventies werpen zijn vruchten af en we ervaren dat de veiligheid toeneemt. We behandelen deze in veiligheidsoverleggen met alle partners die betrokken zijn. We streven naar een nog betere leefbaarheid van de wijk, zodat er meer diversiteit ontstaat van bezoekers aan de wijk, marktplein, speelplaatsen en omliggende voorzieningen. We streven naar goede professionals, die zich langdurig inzetten voor de wijk. Dit alles draagt bij aan de veiligheid van de bewoners. We kiezen voor positieve uitingen, de wijk is mooi en de mensen zijn er trots op. Van daaruit blijven we hard werken aan alle uitdagingen in de wijk.

Inspanningen 2024

(I)

- De afgelopen periode is ingezet op vermindering van jeugdoverlast op Valkenhuizen door vanuit het jongerenwerk meer activiteiten te organiseren op Valkenhuizen, door het inzetten van een rolmodel uit de wijk op Valkenhuizen (toezicht) die de jongeren kent en ze makkelijker kan aanspreken, en door beheerders van Valkenhuizen kennis te laten maken met de jeugdwerkers en ze te trainen in het aanspreken van jongeren. Er is ook stevig ingezet om de jeugdoverlast in park Angerenstein tegen te gaan. Naast de monitoring van de wijkveiligheid is er ook aandacht voor themasessies. Bijvoorbeeld Halt in de wijk, training polarisering en Meldcode huiselijk geweld. Verder is ook gewerkt aan een intensievere samenwerking met netwerkpartners door gezamenlijk stil te staan bij de verschillende rollen en verantwoordelijkheden, maar ook bij hoe werken we samen in de wijk, ieder vanuit zijn eigen professie.
- Via maandrapportages en Q-gesprekken krijgen we een overzicht van voortgang. GOAT-jongerenwerk wordt gewaardeerd door de netwerkpartners en is niet meer weg te denken uit Geitenkamp.
- In verschillende wijken in Noord-Oost zijn wijkshouwen gehouden op het brede gebied van de leefomgeving. Bijvoorbeeld in park Klarenbeek, in Geitenkamp op het gebied van verloedering, in Alteveer-Cranevelt op het gebied van parkeer- en verkeersoverlast en in Velperweg e.o. ook vanwege de parkeer- en verkeersoverlast.
- Geitenkamp was een van de wijken waar het project Bondgenoten zou starten. Een project waar buurtbewoners met aanzien gevraagd worden om bondgenoot te worden van de politie. Door minimale betrokkenheid van bewoners is dit project in Geitenkamp - vooralsnog - gestopt.

Presikhaaf

In het wijkprogramma Presikhaaf bevinden zich de wijken Presikhaaf West en Presikhaaf Oost.

Wat wilden we bereiken en wat hebben we gedaan

Thema's (T)	Doelen (D)	Inspanningen (I)
Meedoen (T)		
Bewoners hebben meer contact, zien het belang van een gezonde leefstijl en vergroten hun kansen op participatie (D)		

Er is stevig geïnvesteerd in netwerkvorming (professionals en bewoners). Op die manier zorgen we ervoor dat professionele ondersteuning en informatie en advies van onze wijkpartners goed aansluit bij de behoeftes van bewoners.

Inspanningen 2024 (I)

- Door personele wijzigingen bij onze sociale wijkpartners (Sociaal Wijkteam en Welzijn) is het organiseren van een integrale sociale programmering via de sociale wijktafel nog niet structureel van de grond gekomen. Voorbereidende gesprekken hebben plaatsgevonden en in 2025 verwachten we dat dit gerealiseerd wordt.
- Het spreekuur van Goed Geregeld Arnhem in het MFC is teruggekeerd en voldoet aan een behoefte.
- Er is een inloopspreekuur voor bewoners (de Buurtbalie) door wijkprofessionals in het MFC opgezet en loopt. De wijkprofessionals gaan op basis van een evaluatie dit verder door ontwikkelen.
- Jongerencentrum Push, buurthuis De Overkant en De Oosthof zijn goed vindbare plekken voor bewoners om te ontmoeten en bieden een breed activiteitsaanbod. We zijn actief betrokken bij de gesprekken over de toekomstplannen.
- We hebben met actieve bewoners, professionals en een door ons ingehuurd bureau De 7 Zebra's een programma voor Meet & Greets tussen bewoners en professionals georganiseerd en

geëvalueerd. Er is een stabiel netwerk van wijkbewoners en professionals ontstaan wat zijn vervolg krijgt in 2025.

- Er zijn 3 bijeenkomsten georganiseerd vanuit het Netwerk Kansrijk Opgroeien waar circa 60 wijkprofessionals elkaar hebben ontmoet, geïnspireerd en relevante onderwerpen zoals bijvoorbeeld vaderschap hebben besproken. Het kernteam voor het levendig houden van dit netwerk is verder verstevigd en zal ook in 2025 zorgen voor verbinding en agendering van onderwerpen.
- De gezondheidsmakelaar heeft een gezondheidsplein opgezet dat goed ingebed is in het gezondheidsnetwerk van Presikhaaf waardoor bewoners makkelijker en sneller worden geholpen middels een warme doorverwijzing.
- Er hebben 2 gezondheidsdagen plaatsgevonden waarbij 145 bewoners een gezondheidscheck hebben ontvangen en 90 bewoners een warme doorverwijzing hebben gekregen voor passend aanbod/hulp.
- We hebben financieel een bijdrage geleverd aan het verduurzamen van buurtcentrum De Oosthof
- We hebben ingezet op een passend aanbod en programmering op plekken in de openbare ruimte voor spelen, bewegen en ontmoeten. Bijvoorbeeld in P1 is er een samenwerkingsstructuur opgezet voor kinderen op het gebied van spelen, sport en cultuur (projectnaam: Kom je Buitenspelen).
- Het wijkplatform heeft een doorstart gemaakt en is hierin ondersteund door een externe begeleider.
- We hebben 20 bewonersinitiatieven financieel gesteund. In verband met de doorstart van het wijkplatform hebben we de beoordeling van bewonersinitiatieven overgenomen.
- Er is een taafel opgezet met betrokkenen die aanbod hebben op taalontwikkeling en verminderde laaggeletterdheid. Hierdoor zijn bewoners beter geholpen met hun hulpvraag.

Kansengelijkheid

(T)

Bewoners kunnen zich financieel redden en kinderen en jongeren hebben gelijke kansen om zich te ontwikkelen

(D)

We hebben georganiseerd dat er meer aandacht is voor ouderbetrokkenheid bij de opvoeding van kinderen, via het (nieuwe) Netwerk Kansrijk Opgroeien. In het netwerk delen wijkpartners hun ervaringen met betrekking tot het opvoeden en opgroeien van de jeugd in Presikhaaf. Via onze wijkpartners hebben we gestimuleerd dat kinderen naar de voorschoolse opvang gaan. Daarbij hebben we continue aandacht gehad voor de onderlinge verbindingen tussen relevante wijkprofessionals op dit thema en de afstemming van al hun activiteiten.

We hebben de ontwikkeling gevolgd van wijkoverstijgende afspraken over het vormgeven van gebiedsplannen armoede, schulden en participatie. We staan in verbinding met het Nationaal Programma Arnhem Oost over het vormgeven van de uitvoeringsagenda.

Inspanningen 2024

(I)

- We hebben de totstandkoming van een gebiedsplan participatie, armoede en schulden (met de focus op P1) aangejaagd, maar door stedelijke afspraken en mindere personele bezetting bij onze wijkpartners is dit niet van de grond gekomen en wordt dit in 2025 voortgezet.
- Bijna alle kinderen van 18 maanden (98%) zijn bezocht door het consultatiebureau om het belang van taalrijk opvoeden, voorschoolse educatie en opvoedondersteuning onder de aandacht te brengen.
- Er zijn gesprekken gestart vanuit het Integraal Accommodatie Beleid om de toekomstfunctie van het MFC te bepalen waarin we onze visie voor een Ouder-Kindcentrum hebben gedeeld.
- Er zijn vanuit het netwerk Kansrijk Opgroeien drie bijeenkomsten georganiseerd rondom verschillende thema's zoals ouderbetrokkenheid en rouwverwerking van het kind. Dit netwerk versterkt de onderlinge samenwerking in de wijk van professionals.
- We hebben de nieuw gestarte coalitie jongerenwerk Presikhaaf (PU en Kansenmakers) verder versterkt en gerealiseerd dat in 2025 de inzet doorgang kan vinden. Dit zorgt voor een sterk netwerk in de wijk dat in contact staat met verschillende jongeren en hen begeleidt bij vergroten van hun kansen.
- Er is verbinding gelegd met de energiecoaches over de integrale inzet op energietransitie en aanpak energiearmoede. We hebben deelgenomen en meegedacht over de vormgeving van de bewonersavonden die in de wijk zijn georganiseerd op dit thema.
- We hebben met een werkgroep 0-4 jarigen gewerkt aan gezamenlijke ambitie om kwetsbare kinderen en kwetsbare ouders eerder te signalen en hen te verbinden met het aanbod dat er voor hen is in de wijk. Hier gaan we in 2025 mee door.
- De pilot Power Parents (opvoedondersteuning en versterken sociaal netwerk ouders) is positief geëvalueerd. Een tweede is gestart in het najaar.

- Er is een start gemaakt met de doorontwikkeling van De Speelmorgens van Rijnstad. Dit draagt bij aan het versterken van ouderbetrokkenheid en het opvoeden in een taalrijke omgeving en zal in 2025 vervolg krijgen
- Professionals met verschillende achtergrond zijn door HAN Sparkcentre getraind om in 2025 samen met kinderen, jongeren en hun ouders/verzorgers op zoek te gaan hoe impact op taalontwikkeling bij (jonge) kind te vergroten.

Openbare ruimte

(T)

Bewoners ervaren Presikhaaf als een aantrekkelijke, veilige en duurzame omgeving

(D)

- We hebben erop aangestuurd dat bewoners actief meedoen en meedenken over hun leefomgeving. Onder andere door te borgen dat bewoners vanuit de participatielader betrokken zijn bij elk fysiek project in de wijk.
- In de vastgestelde gebiedsvisie P3 hebben onze wensen met betrekking tot betaalbaar wonen en wonen voor ouderen een plek gekregen.
- We hebben aandacht gevraagd voor de bereikbaarheid en toegankelijkheid van speel- en ontmoetingsplekken voor mensen met een beperking.

Inspanningen 2024

(I)

- Er is een bewoners klankbordgroep uitvoering gebiedsvisie P3 opgezet die actief meedenkt een meepraat over de fysieke projecten binnen P3.
- Speeltuin Molencatestraat is opgeknapt op basis van wensen van bewoners.
- In Project Buurttuinen (mede gefinancierd vanuit Nationaal Programma Arnhem Oost) is met betrokkenheid van bewoners een definitief ontwerp vormgegeven en gekozen waarin het spelen, eetbaar groen, ontmoeten en verbinden centraal staan. Realisatie gaat plaatsvinden in 2025.
- Samen met het Nationaal Programma Arnhem Oost hebben we actief ingezet op een goede planvorming van toekomstbestendige en bij de wijkbehoefte passende inrichting van de openbare ruimte op een aantal bijzondere plekken in de wijk: buurthuis de Overkant, speelplek de Regenboog, rondom Dunoweg, rond de Parkschool.
- We hebben de samenwerking met de corporaties en Rijnstad versterkt rondom de ontwikkeling van P1: realisatie paviljoen Merwedeterrein, opdrachtformulering voor een community builder die geworven is om de verbinding te leggen tussen nieuwe en oude bewoners.
- We hebben erop toegezien dat in het ontwikkelperspectief P3, het verbeteren van de verkeersveiligheid en in het bijzonder de realisatie van 30 km zones een prominente plek krijgt in de planvorming.
- We hebben diverse bewonersinitiatieven ondersteund gericht op het actief gebruik van de openbare ruimte en het versterken van ontmoeten en verbinden.

Veiligheid

(T)

Bewoners dragen bij aan een veilige en prettige leefomgeving

(D)

We hebben een goede basisstructuur opgebouwd voor afstemming en overleg met de veiligheidspartners. Via het wijkveiligheidsoverleg werken we onderling beter samen met team Veiligheid, Handhaving, Straatcoaches/Veilig in en om School, Jongerenwerk, Veiligheidscoördinator Winkelcentrum en Buurtconciërges. Signalen van overlast zijn sneller en adequater opgepakt en we hebben samen een strategisch wijkveiligheidsplan opgesteld.

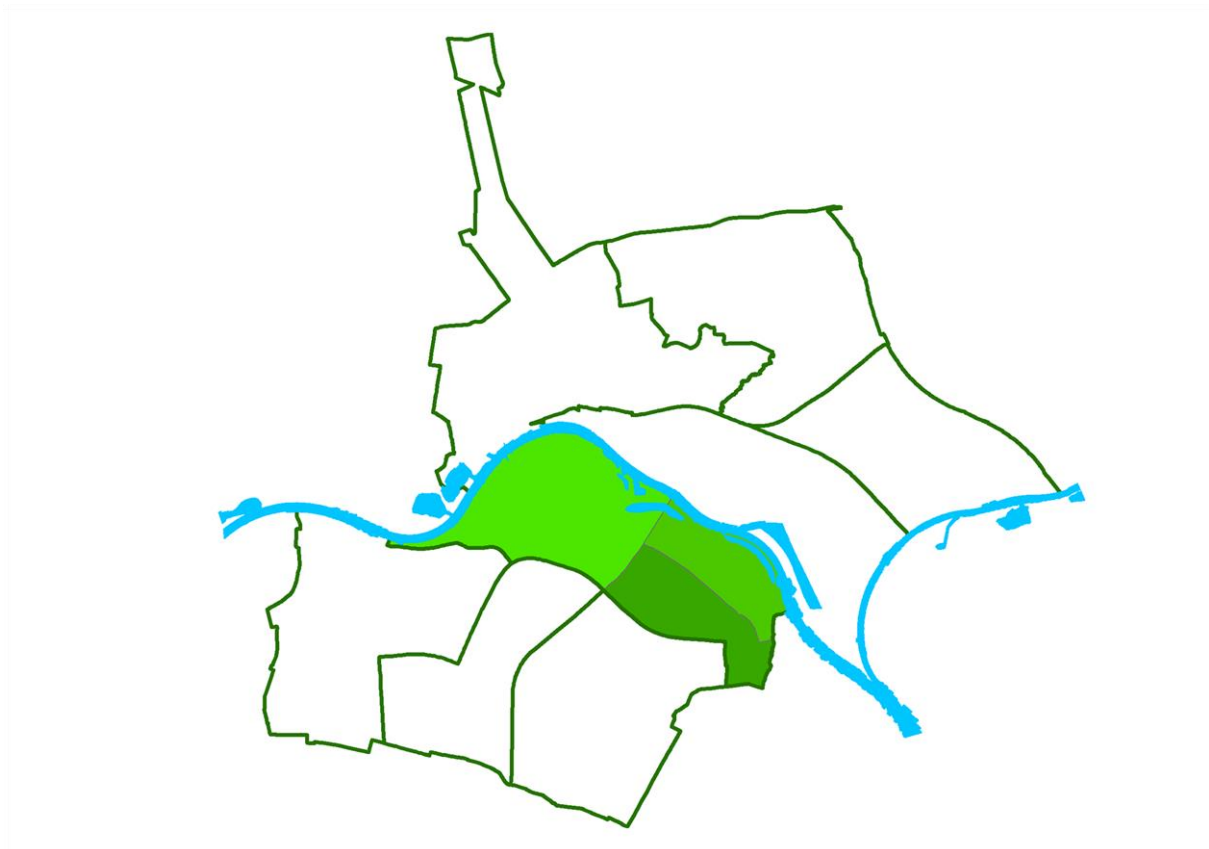
Inspanningen 2024

(I)

- Het wijkveiligheidsoverleg stemt elke maand de inzet van veiligheidsprofessionals in de wijk af op actualiteit en meldingen van bewoners. Trends en signalen worden snel en adequaat uitgewisseld en een meer strategisch aanpak wordt met elkaar afgestemd. Het winkelcentrum Presikhaaf is aangewezen als een hot-spot gebied en hier wordt in 2025 uitvoering aan gegeven middels een integrale aanpak.
- De opdracht van de Stadsmarinier (gefinancierd vanuit het Nationaal Programma Arnhem Oost) is omgezet van aanpak jongerendynamiek naar integrale aanpak winkelcentrum Presikhaaf. Door deze omzetting hebben we afscheid genomen van de oude Stadsmarinier en wordt er een nieuwe geworven in 2025.
- Jongerenoverlast is flink afgenomen mede door inzet coalitie jongerenwerk Presikhaaf waardoor een separate thematische aanpak is beëindigd. Het onderwerp is weer regulier ondergebracht in het wijkveiligheidsoverleg.

- We hebben met de wijkveiligheidspartners een schouw georganiseerd in de donkere dagen waarbij we probleemlocaties en aanpak hebben uitgewisseld. Hieruit is er een actieplan gemaakt dat maandelijks in het wijkveiligheidsoverleg wordt besproken.
- Het Overlast en Zorg Overleg is overgenomen door de PGA (persoonsgebonden aanpak) expert van de afdeling veiligheid. TLO heeft deze ontwikkelingen actief gevolgd en levert een bijdrage in de verdere doorontwikkeling.
- Via wijkmedia is er ingezet op positieve communicatie met betrekking tot bewoners en initiatieven die een succesvolle bijdrage leveren aan de versterking van het veiligheidsgevoel. We zijn aangesloten op de stedelijke campagne Meld Misdaad Anoniem.
- De inzet van de coalitie jongerenwerk Presikhaaf en het netwerk Kansen voor Kinderen zijn door TLO verbonden aan de inzet van onze veiligheidspartners
- We hebben actief ingezet op het stimuleren van bewonersinitiatieven en ontmoetingen die bijdragen aan een verhoogd veiligheidsgevoel en een sterkere gemeenschapszin.

Malburgen

In het wijkprogramma Malburgen bevinden zich de wijken Malburgen West, Malburgen Oost/Noord, Malburgen Oost/Zuid, waaronder het Duifje en Immerloo.

Wat wilden we bereiken en wat hebben we gedaan

Thema's (T)	Doelen (D)	Inspanningen (I)
Meedoen (T)		
Meer inwoners van Malburgen maken gebruik van de buurthuizen/wijkcentra in de wijk (D)		
<p>Met alle partijen die de ontmoetingsplekken in de wijk beheren hebben we besproken wat nodig is om de Malburgers een plek voor ontmoeting en ontwikkeling te kunnen bieden. Dit betekent dat we met diverse plekken werken aan een ontwikkeling waardoor zij voor een bredere doelgroep aantrekkelijk zijn en er wordt ook meer gebruik gemaakt van deze plekken. Voorbeelden daarvan zijn de Fresh, (heeft dit jaar de vrijwilligersprijs voor groepen gewonnen) de Duiventil, de Plint.</p> <p>De Fresh ontwikkelt zich ook als gezondheidsplein voor Malburgen-West. De Plint heeft sinds dit jaar ook een terras in de buitenruimte. Bij de Duiventil zijn meer bewoners betrokken die ook activiteiten organiseren, Dit heeft ook geleid tot een nieuw stichtingsbestuur van bewoners.</p>		
Inspanningen 2024 (I)		
<ul style="list-style-type: none"> Per voorziening is in samenwerking met de beheerders /vrijwilligers een visie geschreven. Daarnaast zijn de acties beschreven die nodig zijn om de voorzieningen nog aantrekkelijker te maken voor de inwoners van Malburgen. Dit loopt uiteen tot het verstevigen van het bestuur, het betrekken van meer vrijwilligers en het aanpassen van het pand. Voor bewoners die moeilijk zelf de stap kunnen maken naar meedoen zijn afspraken gemaakt met partners zoals het sociaal wijkteam en het taalhuis. Bewoners die het lastig vonden om de stap richting een voorziening te zetten, krijgen daarbij ondersteuning van medewerkers van SWOA, als zij daarvoor openstaan. 		

- Verder is er een activiteitenoverzicht voor de wijk gemaakt. Dit overzicht is ook met de partners in de wijk besproken en hun wensen zijn hierin verwerkt. Er wordt nu gewerkt aan een digitale agenda op de website www.malburgen.nl zodat alle activiteiten inzichtelijk en up to date zijn.
- Vanuit de behoeften die we in 2023 hebben opgehaald is een voorliggende groepsvoorziening voor vrouwen van 55 jaar en ouder met een niet-westerse migratieachtergrond gerealiseerd ter voorkoming van sociaal isolement. Hiervoor is veel belangstelling vanuit de bewoners.

Nieuwe bewoners voelen zich welkom in de wijk en er ontstaan sociale structuren

(D)

Het is niet mogelijk gebleken om voor alle bewoners in de wijk een buurtlanding te organiseren. Daarom is prioriteit gegeven aan het organiseren van een aantal activiteiten in een deel van Malburgen Oost. In dit deel vindt nieuwbouw plaats en heeft als doel om de kennismaking tussen oude en nieuwe bewoners te stimuleren. Het is nog te vroeg om te bepalen of de bewoners zich daardoor extra welkom voelen in de wijk.

Inspanningen 2024

(I)

Er is een plan ontwikkeld voor de “buurtlanding” voor nieuwe bewoners in een deel van Malburgen Oost. Daaraan wordt nu uitvoering gegeven in Immerloo I. Dit gebeurt in combinatie met het participatieproces rond de nieuwbouw van de Hobbit. Het plan dient ook als blauwdruk voor andere buurten waar nieuwe bewoners komen te wonen. In verband met de beschikbare capaciteit kan pas op een later moment op andere plekken in Malburgen Oost een buurtlanding worden georganiseerd.

Meer gezinnen in de bijstand maken stappen op het gebied van participatie en maken gebruik van alle maatwerk- en kindvoorzieningen

(D)

Het project heeft vertraging opgelopen in 2024 en start begin 2025. Deze vertraging is ontstaan door een gebrek aan capaciteit bij de deelnemende partners. Daardoor heeft er, afgezien van de reguliere inzet geen intensievere aanpak plaatsgevonden en is het doel ook niet gerealiseerd.

Inspanningen 2024

(I)

Naast de reguliere inzet op dit onderwerp is geen intensieve aanpak gestart. De voorbereidingen en de afspraken voor deze aanpak zijn echter nu wel gereed en het project gaat begin 2025 van start.

Kansengelijkheid

(T)

Eind 2024 werken alle subsidiepartners met een gemeenschappelijk referentiekader met als doel om de ontwikkelingskansen van kinderen in Malburgen te bevorderen

(D)

De doelstelling is gehaald. De jeugdpartners werken met een gezamenlijk inhoudelijk kader en voeren dit in de praktijk ook uit. Dit betekent dat er een gedeeld beeld is op thema's als ouderbetrokkenheid bij activiteiten, werken aan een gezonde leefstijl, talentontwikkeling en weerbaarheid bij jongeren.

Inspanningen 2024

(I)

Met de jeugdpartners zijn afspraken gemaakt over de wijze van het betrekken van ouders bij activiteiten, het bevorderen van de gezonde leefstijl, vergroten van veerkracht, weerbaarheid, positieve identiteitsontwikkeling en hoe in de wijk gewerkt wordt aan talentontwikkeling. Dit houden we actueel door de onderwerpen met regelmaat te bespreken in het gezamenlijke overleg en hierover kennis uit te wisselen. Voor het thema weerbaarheid hebben we ook kennisinstituut Movisie uitgenodigd om hun onderzoeksresultaten over werkende elementen rondom dit thema binnen het jongerenwerk, met ons te delen.

Door het bieden van een gezamenlijke programmering aan wijkactiviteiten voor jeugd en jongeren, wordt bijgedragen aan het gezond en veilig opgroeien, waarbij positieve ontwikkeling en ontplooiing centraal staat.

(D)

De thema's gezonde leefstijl en identiteitsontwikkeling en het stimuleren van mentale weerbaarheid staan centraal in de programma's van de jeugdpartners. Op deze wijze wordt bijgedragen aan de ontwikkeling van de jeugd. Verder is er een gezamenlijke vakantieprogrammering, die wordt gepubliceerd op een gezamenlijke website www.vakantieinmalburgen.nl. De aard en data van de activiteiten worden vooraf afgestemd zodat er zoveel mogelijk diversiteit wordt aangeboden.

Inspanningen 2024

(I)

- Het programma is door onze coördinatie divers van aard geworden en bevat naast sport- en bewegingsactiviteiten ook meer activiteiten zoals muziek en creatieve workshops. Verder is het project Politiekids uitgevoerd, waarbij kinderen onder andere werken aan het vergoten van weerbaarheid en een gezonde leefstijl. Binnen het project wordt samengewerkt tussen het kinderwerk en het jongerenwerk zodat het programma geschikt is voor de leeftijdsgroep van groep 5 tot en met groep 8.
- Ten aanzien van het op dezelfde wijze rapporteren over de bereikte resultaten binnen het jongerenwerk is afgesproken dat dit stadsbreed met de jeugdpartners wordt opgepakt.

Minder kinderen in Malburgen starten met een motorische, taal en/of hechtingsachterstand op het Primair Onderwijs

(D)

Er zijn, in samenwerking met het Nationaal Programma Arnhem Oost (NPAO), meer voorzieningen voor de jonge doelgroep en hun ouders gerealiseerd en er nemen meer kinderen en ouders deel aan activiteiten die gericht zijn op het voorkomen van achterstanden bij kinderen.

Inspanningen 2024

(I)

- Alle interventies die zijn opgenomen in het NPAO zijn gestart en de partijen die betrokken zijn bij de doelgroep 0-4 jaar kennen de interventies en voorzieningen die gestart of opgezet zijn. Concreet zijn dit een extra huisbezoek door het consultatiebureau, een extra consultatiebureau in Malburgen West, Centering Pregnancy in de wijk, ondersteuning van jonge moeders in de wijk, starten van ouder-peutergym op twee locaties in de wijk en professionalisering van de speelochtenden.
- De voorzieningen zijn met de betrokken partijen in samenhang georganiseerd, de partijen zijn betrokken bij elkaars inhoudelijke programma en hebben daar een rol in. Op deze wijze is de doorgaande lijn geborgd.
-

De leer- en leefomgeving voor jongeren sluiten beter op elkaar aan

(D)

Deze doelstelling is op koers. De rol van de jeugdpartners binnen de naschoolse programmering is verstevigd en de jongerenpartijen zijn op diverse andere manieren betrokken bij het onderwijs. Bijvoorbeeld door mee te werken aan huiswerkbegeleiding, de begeleiding van primair onderwijs naar voortgezet onderwijs en als contactpersoon op de scholen. Een aantal jeugdpartners heeft een goed beeld van de thuissituatie. Deze driehoeksverbinding behoeft wel blijvende aandacht en gaat niet altijd vanzelf.

Inspanningen 2024

(I)

- Vanuit het primair onderwijs is bekend waar de aandacht voor het jonge kind en zijn ouders op gericht moet zijn ter voorkoming van achterstanden in de eerste levensjaren. Ze hebben geadviseerd vooral in te zetten op het voorkomen en beperken van de achterstanden- in de doelgroep 0-4 jaar omdat zij zien dat veel kinderen met achterstanden starten op het basisonderwijs. Dit heeft geleid tot het opnemen en uitvoeren van de inspanningen onder het thema "minder kinderen starten met een motorische, taal- of hechtingsachterstand aan het primair onderwijs.
- Met betrekking tot de aansluiting op de naschoolse programma's hebben we Rijnstad gevraagd de afstemming van het kinderwerk en naschoolse programma's van de scholen voor hun rekening te nemen. Op een aantal scholen is dit gelukt, bij andere scholen is dit nog in ontwikkeling omdat deze scholen nog zoekende zijn in het organiseren van het naschoolse programma. Dit wordt verder in samenwerking met het Nationaal Programma Arnhem Oost opgepakt.

Gezondheid

(T)

Meer jeugd uit Malburgen ontwikkelt een gezonde leefstijl

(D)

Op diverse manieren wordt er voor en met de jeugd gewerkt aan een gezondere leefstijl. De wijkprofessionals kennen het belang van de wijkdoelstellingen, spreken dezelfde taal (die van Positieve Gezondheid) en binnen de programmering zijn sportactiviteiten een belangrijk onderdeel. Het blijft een uitdaging om wijkgericht en integraal te werken aan de gezondheid. Daarom hebben wij wijkspecifieke gezondheidsopgaven geformuleerd en wordt op uitvoeringsniveau de integraliteit versterkt door betere afstemming en kennisdeling met wijkpartners uit verschillende domeinen, zodat we op meer facetten van een gezonde leefstijl impact kunnen maken. Er is specifieke aandacht voor de mentale gezondheid van de jongeren.

Inspanningen 2024

(I)

- De veronderstelling dat er reeds een Gezonde Voeding convenant was getekend in Malburgen, waarop wij aanbieders van activiteiten kunnen wijzen, bleek niet te kloppen. Daarom hebben wij ons moeten heroriënteren op de inspanning dat alle jeugdpartners bij activiteiten gezonde voeding aanbieden aan het einde van 2024. Onze subsidiepartners hebben wij wel aangesproken op hun beleid inzake gezonde voeding. Dit heeft geresulteerd in een gezond(er) aanbod van voeding tijdens evenementen. Ook is onderzocht of aanbieders waar mensen met een Gelrepas kunnen betalen of korting kunnen krijgen, gezonde voeding aanbieden. Dit is nu het geval in Malburgen.
- HAN-studenten hebben een instrument ontwikkeld en getest om in gesprek te komen met jongeren over de ervaren gezondheid. De professionele Malburgse samenwerking rondom de gezonde wijk heeft verder vorm gekregen in de Stuurgroep Gezond Malburgen. Naast de gemeente zijn welzijns-, sport-, gezondheids- en jongerenwerkpartners uit de wijk deelnemers van deze stuurgroep. Gezamenlijk zijn de specifieke gezondheidsopgaven onder jongeren bepaald op basis van analyses en wijkinzichten. Het bevorderen van mentale gezondheid onder jongeren is daaruit gekomen als belangrijkste opgave.
- Om meer jongeren te laten sporten in georganiseerd of verenigingsverband is een Living Lab opgezet om te ontdekken hoe jongeren de (sport)club van de toekomst voor zich zien. Dit heeft ertoe geleid dat er in 2024 een evenement door hen zelf is georganiseerd: King of the Court (spelvariant op beachvolleybal). Er zijn meer ideeën voor sporten in (semi-)georganiseerd verband door de jongeren bedacht; deze gaan ook uitgevoerd worden. Het heeft nog niet geleid tot meer jongeren die in verenigingsverband zijn gaan sporten. Wel hebben de verenigingen meer zicht gekregen op hoe jongeren geïnteresseerd kunnen worden voor de sportclubs.
- Er is een analyse gemaakt van de sportactiviteiten in Malburgen. Dit is gedaan met het oog op eventuele obstakels voor meiden en jonge vrouwen met een bi-culturele achtergrond waardoor zij niet gaan sporten. Bekendheid over het aanbod en effectieve toeleiding naar dit aanbod, bleken de obstakels voor deelname. Er is een Plan van Aanpak gemaakt door meiden- en jongerenwerk dat vanaf eind 2024 in uitvoering is gebracht.

Openbare ruimte

(T)

Een gezonde leefomgeving

(D)

Op straat en buurtniveau worden inwonersinitiatieven gefaciliteerd om een gezondere leefomgeving te maken. Er zijn beweegaanleidingen op de groene route geplaatst. Op wijkniveau is gewerkt aan de grotere voorzieningen voor bewegen en ontmoeten zoals de vernieuwing van het speelterrein naast de Hobbit en de uitvoering van het sportkwartier Olympus. De uitdaging blijft om de openbare ruimte te benaderen als een plek die bijdraagt aan de gezondheid en het welbevinden van Malburgers omdat dit belang in de praktijk niet in elke sector voorop staat.

Inspanningen 2024

(I)

Op de Groene Route Malburgen hebben we in samenwerking met Volkshuisvesting Arnhem drie plekken gerealiseerd die aanleiding geven voor ontmoeten en bewegen. Ook zijn er diverse speelplekken verbeterd om een beter speelaanbod aan te bieden, passend bij de doelgroep in de buurt. Het is in 2024 niet gelukt om nieuwe speel en beweegmogelijkheden rondom de Malburcht toe te voegen. Pogingen om samen met bewoners een beweegroute in de buitenruimte te realiseren zijn mislukt door gebrek aan draagkracht voor dit initiatief.

Op diverse plekken is meer en kwalitatief groen toegevoegd. Tijdens verduurzamingsprojecten van sociale huurwoningen zijn er in samenwerking met bewoners en Stichting Groene Buurt Schone Straat tegelwipfeestjes georganiseerd om de tuinen te vergroenen. Er wordt gewerkt aan een vervolg om mensen te verleiden hun eigen tuin te ontsteden.

Op de Bakenhof is het voornemen om padelbanen aan te leggen. In het proces van de realisatie van de entree van de Bakenhof wordt de ontwerpfase opnieuw gedaan in betere samenwerking met verenigingen en bewoners. In 2025 wordt deze fase afgerond.

Inwoners van Malburgen voelen zich meer eigenaar van hun leefomgeving

(D)

Deze doelstelling is op koers in de uitvoering. In diverse ruimtelijke opgaven zijn bewoners betrokken en zetten zich actief in. Het meest sprekende voorbeeld is het project Malburgen Samen Vooruit, ook bekend als het ontwikkelperspectief Malburgen. Er zijn verbeterde speelplekken in Malburgen gerealiseerd met betrokkenheid en op initiatief van inwoners.

Er werd in 2024 volop gewerkt aan het ontwikkelperspectief voor Malburgen, onder de naam Malburgen Samen Vooruit. Zo is besloten een verdiepende visievorming te maken op Immerloo 2 en de Bakenhof. De fysieke leefomgeving op de Immerloopleinen zijn onderdeel van deze verdiepende visie. Vervolgens maken we op basis hiervan een concreter inrichtingsplan in 2025. Tijdens dit gehele proces is er sprake van nauwe betrokkenheid van inwoners.

De herontwikkeling van winkelcentrum De Drieslag is in 2024 verder doorgezet. Het eigenaarschap van bewoners en ondernemers kan nog worden versterkt.

Schuytgraaf, Elderveld

In het wijkprogramma Schuytgraaf/Elderveld bevinden zich de wijken Schuytgraaf en Elderveld.

Wat wilden we bereiken en wat hebben we gedaan

Thema's (T)	Doelen (D)	Inspanningen (I)
Meedoen (T)		
Meer bewoners zijn sociaal zelf- en samenredzaam (er is meer sociale cohesie) (D)		
<p>Meer bewoners melden zich met initiatieven rondom ontmoeten. We ondersteunen en faciliteren deze initiatieven om tot bloei te komen en verbinden hen aan andere initiatieven en partners in de wijk. Ook zijn er veel vragen rondom speelvoorzieningen, waarbij we zaken als groen, verlichting en ontmoeting meteen meenemen. Bij deze contacten horen we waar wensen en zorgen liggen rondom bijvoorbeeld veiligheid en informatie & advies.</p>		
Inspanningen 2024 (I)		
<ul style="list-style-type: none"> • We onderzoeken hoe een passend aanbod voor sport-, spel-, beweeg- en ontmoetingsvoorzieningen voor 8-12 jarigen in Schuytgraaf eruitziet. Bestaande voorzieningen zijn in kaart gebracht en we hebben gesprekken gevoerd met bewoners en professionals over het gebruik en de inrichting van deze voorzieningen. Concreet zijn we samen met bewoners aan de slag gegaan met het herinrichten van bijvoorbeeld de speeltuin aan het Asperenpad en het Zoetermeerplantsoen in Elderveld en de Achterwende in Schuytgraaf. Daarnaast stimuleren werkers van het Sportbedrijf in afstemming met ons het buitenspelen door inzet van een bakfiets met speelmaterialen. • Na het (her)verdelen van beschikbare uren is er geen bewonersondersteuning meer in Schuytgraaf en Elderveld. We ondersteunen bewoners bij het opzetten en doorontwikkelen van ontmoetingsactiviteiten, bijvoorbeeld de wekelijkse koffieochtend in de Omnibus. • We zijn samen met bewoners en partners aan het kijken hoe de kantine en andere ruimtes van wijkcentrum Elderveld nog meer kunnen functioneren als huiskamer en ontmoetingsplek. De jeugdruimte is geplaatst en verbouwd, met een tussenoplossing voor stroom, en een toiletvoorziening is na de herfstvakantie proefgedraaid. De ruimte is begin december feestelijk officieel geopend. 		

Meer bewoners zijn financieel zelfredzaam

(D)

We zien dat bewoners professionals vaker weten te vinden met vragen op het gebied van werk, inkomen, schulden en zorg. Het Goed Geregeld Loket wordt goed bezocht en kinder-, tiener- en jongerenwerkers worden steeds vaker bevraagd op deze onderwerpen.

Inspanningen 2024

(I)

- Professionals in de wijken sluiten aan bij (ontmoetings)activiteiten en -plekken, om zo meer zichtbaar te zijn en meer spreekmogelijkheden te creëren. Een extra Goed Geregeld Loket in Schuytgraaf blijkt niet nodig, omdat het loket in Elderveld voldoende gevonden wordt.
- We stimuleren dat partners op het gebied van werkloosheid en schulden elkaar voldoende fysiek weten te vinden en samenwerken. Door de inzet van het nieuwe samenwerkingsverband jongerenwerk zijn jongeren sneller in beeld bij problemen op het gebied van schulden, school en werk. Jongeren worden waar nodig warm overgedragen naar partners.

Kansengelijkheid

(T)

Meer ouders en verzorgers zijn zich bewust van hun rol bij het opgroeien van hun kinderen

(D)

We zien dat zowel bewoners als het onderwijs onze partners steeds beter weten te vinden. We ondersteunen bewonersinitiatieven en verbinden onze partners aan elkaar om kortere lijnen te creëren. Zo sluit jongerenwerk bijvoorbeeld aan bij sommige ouderavonden op scholen en stellen zij zich voor in nieuwsbrieven. Kinder-, tiener- en jongerenwerk wordt steeds beter gevonden en bevraagd door ouders.

Inspanningen 2024

(I)

- We zetten in op sociale structuren (een vangnet) voor ouders, passend bij hun behoeften. We ondersteunen daarom bijvoorbeeld de opstart van het bewonersinitiatief 'mamacafé' waar jonge moeders en kinderen elkaar ontmoeten en informatie krijgen. Ook hebben we onderzocht welk professioneel initiatief op het gebied van opvoedondersteuning ingezet zou kunnen worden.
- We versterken en waar nodig breiden we gezinsprogramma's en inzet van het consultatiebureau uit. Activiteiten als de speelmorgens worden goed bezocht. Er is een tweede speelmorgen gestart in Schuytgraaf.

Meer kinderen en jongeren 4-18 jaar met ontwikkelingsachterstanden en/of een kwetsbare thuissituatie maken gebruik van naschools aanbod

(D)

Bij alle scholen in het gebied zijn er zorgen over de ontwikkeling van kinderen. Soms lijken dat de naweeën te zijn van COVID-19, soms lijkt het een zorgelijke structurele trend. Kinderen hebben te weinig in groepsverband kunnen leren samen te spelen, samen afspraken te maken en rekening te houden met elkaar. Het bestaande naschoolse aanbod wordt goed gebruikt en is uitgebreid.

Inspanningen 2024

(I)

- We organiseren een integrale en sluitende aanpak rond de ontwikkeling van het jonge kind om ontwikkelingsachterstanden te signaleren en te behandelen door coördinatie van activiteiten met alle betrokken partijen. We verbinden initiatieven aan professioneel (zorg)aanbod als de sociale wijkteams en het consultatiebureau.
- We zetten met elke basisschool in Schuytgraaf en Elderveld die dat wil een naschools programma op waar verschillende vaardigheden ontwikkeld worden, passend bij de kinderen van de betreffende school. Bij de Confetti is het programma Huiswerk En Thee uitgebreid en IKC de Kringloop is gestart met een extra middag beweegaanbod. Met een kernteam van school, partners en gemeente wordt het concept gemeenschapsschool verder uitgewerkt en onderzocht hoe programma's structureel geborgd kunnen worden.
- Na de herfstvakantie is Power Plug Academy begonnen met huiswerkbegeleiding aanbieden aan kinderen en jongeren vanaf groep 7. Kinderen en jongeren kunnen in een veilige setting ondersteund worden bij hoe je schoolwerk organiseert, worden gestimuleerd hun talenten te ontdekken en hen wordt een luisterend oor geboden.

Meer kinderen en jongeren ontwikkelen een gezonde identiteit (talentontwikkeling, zelfbeeld en mentale veerkracht) (D)

We zien dat jeugdigen op steeds jongere leeftijd in aanraking komen met de verlokking van snel geld verdienen. Er is niet altijd voldoende budget of ruimte thuis om talenten op het gebied van kunst & cultuur en sport & bewegen te ontdekken en te ontwikkelen. We investeren in het aanbod van kinder-, tiener- en jongerenwerk en organiseren dit voor de 4 wijken De Laar, Elden, Schuytgraaf en Elderveld samen. Elke partner biedt vanuit zijn expertise ontmoeting, activiteiten op het gebied van kunst & cultuur en/of sport & bewegen en informatie en advies.

Inspanningen 2024 (I)

- We zetten met wijkpartners een aanbod voor 4-12 jaar in de vrije tijd op dat zich richt op talentontwikkeling en het versterken van de identiteitsontwikkeling. Onderdeel hiervan is de uitbreiding van het kinderwerk, waarbij in de extra uren bijvoorbeeld gericht wordt op ouderbetrokkenheid en aansluiting op het naschoolse aanbod.
- We zetten met wijkpartners een aanbod voor 12-18 jaar in de vrije tijd op dat zich richt op talentontwikkeling en het versterken van de identiteitsontwikkeling. Het nieuwe samenwerkingsverband jongerenwerk is zichtbaar in de wijk en heeft een doorlopend aanbod opgezet. Zo zijn er bijvoorbeeld wekelijkse voetbaluren, creative wednesdays en meidenclubs..
- We zorgen voor ontmoetingsplekken in de wijk met een gevarieerde programmering. Achter sporthal Elderveld is een JOP geplaatst voor ontmoeting. De jeugdruimte Schuytgraaf heeft na de herfstvakantie proefgedraaid met een tussenoplossing voor stroom en een toiletvoorziening. De ruimte is begin december feestelijk officieel geopend.

Openbare ruimte (T)

Meer bewoners ervaren een verkeersveilige leefomgeving (D)

Veel meldingen bij de gemeente gaan over verkeersveiligheid, zoals te hard rijden, scooters en fietsers in winkelcentra, onoverzichtelijke oversteekplaatsen en gevaarlijke situaties rondom het brengen en halen bij basisscholen. We willen dat bewoners zich weer veiliger voelen en zich bewust zijn van hun eigen aandeel. Samen met bewoners, scholen en partners werken we aan oplossingsmogelijkheden in de inrichting van de openbare ruimte, gedragscampagnes en handhaving.

Inspanningen 2024 (I)

- Er is een eerste ontwerp gemaakt voor de inrichting van de omgeving van MFC de Salamander en er is een 0-meting gedaan om de huidige veiligheidssituatie in kaart te brengen. Er is gezamenlijk een gedragscampagne ontwikkeld die na de zomervakantie voor het eerst in ingezet. Handhaving neemt deze locatie mee in haar controles rondom scholen bij het brengen en halen.
- In fases voeren we het definitieve ontwerp inrichting openbare ruimte rondom scholen en sporthal aan het Breezandpad uit. De JOP achter de sporthal is geplaatst en er is een jeu de boulesbaan aan de voorkant aangelegd. Er wordt gekeken of er nog meer speel- en beweegvoorzieningen toegevoegd kunnen worden aan het plan.
- We zetten in op fysieke maatregelen bij winkelcentrum Schuytgraaf om rijden met fiets en scooter in het voetgangersgebied te ontmoedigen. Een proef met bloembakken leverde onvoldoende op en zorgde voor toegankelijkheidsproblemen voor scootmobielen. Een voorstel van wijkagenten wordt omgezet in een ontwerp dat ook rekening houdt met toegankelijkheidseisen..

Bewoners ervaren minder fysieke verloedering en overlast in hun directe leefomgeving (D)

Bewoners maken zich zorgen over (woon)overlast en vernielingen door jeugdgroepen, zwerfafval en verloedering rondom winkelcentra en station Arnhem Zuid. In Elderveld geven inwoners aan zich veiliger te voelen rondom het winkelcentrum en zijn zelf actief om bijvoorbeeld zwerfafval tegen te gaan (Elderveld Schoon). Ook zijn er veel initiatieven, zoals het voedselbos en de groengroep van het wijkplatform Elderveld die zich inzetten voor goed onderhoud en verfraaiing van de openbare ruimte. In Schuytgraaf is het gevoel van veiligheid over het algemeen goed, behalve bij een aantal hotspots met jeugdgroepen en in de vuurwerkperiode.

- Het plan van aanpak rondom leefbaarheid winkelcentrum Elderhof is, samen met inwoners en ondernemers, uitgevoerd. De afvalbakken zijn vervangen en er is een plan gemaakt voor een totaal afvalstelsel en vergroening. Daarnaast is er een dekkend camerasysteem aangelegd en er is een gezamenlijk winkelverbod bij diefstal ingesteld. Er zijn afspraken gemaakt over een jaarlijkse schouw met ondernemers.
- We verdubbelen de capaciteit voor fietsparkeren bij station Arnhem Zuid en ondernemen acties tegen foutparkeerders. Deze leveren echter nog te weinig op. Hier wordt nieuw beleid voor ontwikkeld.
- Samen met partners voeren we een jeugdplan voor hotspots uit. Er is een specifieke aanpak rondom oud & nieuw in Schuytgraaf uitgevoerd. Zo waren er extra activiteiten van het jongerenwerk, zijn er hekken, verlichting en camera's geplaatst en hebben politie en handhaving gezamenlijke acties uitgevoerd.

De Laar, Elden

In het wijkprogramma De Laar/Elden bevinden zich de wijken De Laar en Elden.

Wat wilden we bereiken en wat hebben we gedaan

Thema's (T)	Doelen (D)	Inspanningen (I)
Meedoen (T)		
Bewoners voelen zich prettig en kunnen meedoen in hun omgeving (sociaal zelfredzaam) (D)		(I)
<p>In de wijk is gewerkt aan ontmoetingslocaties met een passend aanbod voor de betreffende locatie. Door het plotseling wegvallen van een locatie, is hier adequaat op ingespeeld door het aanpassen van de programmering van de ander locaties in afstemming met de bewoners(groepen). In 2025 wordt nieuw invulling gegeven aan de nog leegstaande ontmoetingslocatie. Ook is extra aandacht geweest voor ontmoeting in de buitenruimte. Park De Laar is hier een mooi voorbeeld van. De gelanceerde wijkwebsite, waar alle wijkpartners een portal hebben, draagt bij aan de vindbaarheid van de activiteiten en de voorzieningen in de wijk. Hiermee heeft het aanbod voor kinderen (Kansengelijkheid) onder de noemer KidzOnly ook bredere bekendheid gekregen onder kinderen die wel in de wijk wonen, maar naar school gaan buiten onze wijk.</p>		
Inspanningen 2024 (I)		
<p>Steeds meer bewoners weten de weg naar een van de ontmoetingslocaties te vinden en dragen bij aan een activiteit, dit door deelname of door zelf organiseren. Bewoners die een goed idee of initiatief hadden, hebben we geholpen met realisatie veelal in samenwerking met een sociale partner, bijvoorbeeld SWOA of Rijnstad. In 2024 is de wijkwebsite gelanceerd, alle wijkpartners hebben hier ruimte om het aanbod en diensten onder de aandacht van bewoners te krijgen. Het wijkblad LaarNieuws is 6x uitgekomen, voor ieder nummer heeft Team Leefomgeving kopij aangeleverd. Het team is steeds beter zichtbaar en op het netvlies bij bewoners. ook hebben we de viering 50 jaar gehad. Deze dag was een succes waar veel wijkbewoners van hebben genoten, de dag stond in het teken van samen De Laar.</p>		

Kansengelijkheid (T)

Kinderen en jongeren hebben gelijke kansen om zich te ontwikkelen (D)

De samenwerking tussen partners in de wijk is versterkt mede dankzij de eerste sociale tafel die georganiseerd is. Netwerkpartners hebben nader kennism gemaakt en aangegeven wat zij in de wijk doen en wat zij nodig hebben. Dit draagt bij om samen met scholen, Sociaal wijkteam en andere wijkpartners te werken aan kansengelijkheid in de wijk en de passende warme overdracht en ondersteuning voor wie dit nodig heeft. Zo krijgen we steeds beter in beeld wie ondersteuning kan gebruiken en wat de behoeftes zijn van opgroeiende kinderen en jongeren.

Inspanningen 2024 (I)

We zetten in op een hoger gebruik van voorschoolse voorzieningen door kinderen tot 4 jaar waardoor meer kinderen een kansrijke start maken - vraagt een vervolg in aandacht in 2025.

We zorgen voor laagdrempelige opvoedondersteuning waar ouders terecht kunnen voor advies en zorgen dat ouders elkaar kunnen ontmoeten om ervaringen over opvoeden te delen - vraagt een vervolg in aandacht in 2025.

Op de basisscholen investeren we in een betere aansluiting op de overgang naar het voortgezet onderwijs en zijn meer ouders actief betrokken bij de activiteiten en de ontwikkeling van hun kinderen - in 2025 is extra aandacht voor de leeftijd 10-14 jaar.

Samen met de scholen en Regionaal Bureau Leerling zaken zetten we in op betere monitoring van schooluitval. We investeren in het opstellen van een plan van aanpak voor alle kinderen bij wie dat toch gebeurt of dreigt te gebeuren. Zoveel mogelijk jongeren werken hierdoor aan hun startkwalificatie en gaan aan de slag in een betaalde baan - nog niet gestart in 2024

Openbare ruimte (T)

Bewoners ervaren De Laar/Elden als een aantrekkelijke, veilige en duurzame omgeving (D)

Er is een aantal buurtinitiatieven gerealiseerd in samenwerking met omwonenden zodat betrokkenheid en eigenaarschap in de buurt landt. De projecten hebben geresulteerd in sociale cohesie, ken je burens en heb begrip voor elkaars standpunt en behoeften. Bij onze aanpak in de openbare ruimte zijn koppelingen gemaakt tussen ontmoeten, spelen en bewegen en veiligheid.

Inspanningen 2024 (I)

In 2024 hadden we als Hotspot-aanpak Bakheidehof gekozen, in samenwerking met wooncoöperatie Portaal, Rijnstad en een groenaannemer om verloedering op deze locatie tegen te gaan en sociale cohesie te bevorderen. Door uitval aan de kant van Portaal, liep het project wat vertraging op. Uiteindelijk hebben we doorgepakt zonder de wooncoöperatie en is een buurt ontstaan waar niet alleen door burens samen aan de openbare ruimte wordt gewerkt, maar waar ook gezamenlijk koffie wordt gedronken. Om ontmoetingen en bewegen in de openbare ruimte te bevorderen zijn mooie ontwikkelingen gerealiseerd in Park De Laar aan de Brabantweg, zoals een Tiny Forest, calisthenics en een crossbaan. Met het project gezonde buurt zijn mooie stappen gezet samen met bewoners en onze partners van Sportbedrijf, IVN, Jantje Beton, Jogg en Rijnstad.

In april 2024 is een prachtige speeltuin voor alle kinderen geopend bij Boerderij de Kroon. Door het plotselinge vertrek van de verhuurder van Boerderij de Kroon per augustus, heeft de doorontwikkeling en de programmering bij en rondom de inclusieve speeltuin stilgestaan. Dit wordt samen met de toekomstige verhuurder in 2025 weer opgepakt.

Veiligheid (T)

Meer bewoners zijn tevreden over hun leefomgeving (D)

Op meldingen van een onveilige en niet prettige openbare ruimte is geacteerd. er zijn gesprekken met bewoners geweest over veiligheid. Daar waar kon is de openbare ruimte direct aangepast, op een andere locatie wordt dit meegenomen in aanpassingen die in 2025 staan gepland. Bewoners weten ons steeds beter te vinden. In 2024 zijn een aantal bewonersinitiatieven gericht op de kwaliteit en het (gezamenlijk) gebruik van de openbare ruimte opgepakt, waaronder Bakheidehof. Ook Rijnstad was hierbij betrokken. Park De Laar is verder gerealiseerd volgens het plan opgesteld in het participatietraject met bewoners/omwonenden.

- Er zijn korte lijntjes tussen wijkpartners om buurtoverlast en jeugdoverlast aan te pakken. De nieuwe constructie van Jongerenwerk vindt zijn draai en we werken samen aan een gebiedsgerichte preventieve aanpak.
- Met de WhatsApp buurtpreventiegroepen wordt de wijk gedekt. Het zijn actieve groepen en zij hebben korte lijntjes met de wijkagenten en politie. Er is goed contact met en tussen de ondernemers van winkelcentrum Oostburgwal. Het schetsontwerp om de gedeelde openbare ruimte/pleintje in te richten is gemaakt. Verfijning en uitvoering hiervan komt in 2025.
- Verkeersknelpunten zijn in beeld, wel blijkt het oplossen hiervan veelal lastig of kostbaar te zijn. We zoeken hiervoor actief naar samenloop kansen. Zo staat in 2025 een groot rioleringsproject in De Laar op de rol en in Elden grote opgaven rondom de wegen.

Rijkerswoerd, Kronenburg, Vredenburg

In het wijkprogramma Rijkerswoerd, Kronenburg en Vredenburg bevinden zich de wijken Rijkerswoerd, Kronenburg en Vredenburg.

Wat wilden we bereiken en wat hebben we gedaan

Thema's (T)	Doelen (D)	Inspanningen (I)
Meedoen		(T)
Meer bewoners weten elkaar te vinden zodat de sociale cohesie en het sociale netwerk onder bewoners vergroot wordt		(D)
<p>In 2024 zijn de bestaande ontmoetingsplekken in de wijk beter bezocht door inwoners en daarmee is de sociale cohesie toegenomen en het netwerk van inwoners in de wijk vergroot. Dit is met name gedaan door het aanbod in de wijk beter af te stemmen op de vraag aan activiteiten.</p>		
Inspanningen 2024		(I)
<ul style="list-style-type: none"> De vraag aan activiteiten bij de bestaande ontmoetingslocaties de Fontein, de Madser, Sporthal Rijkerswoerd en de Kemphaan is in beeld gebracht; In samenwerking met de partners in de wijk is voor deze locaties het aanbod beter afgestemd op de geconstateerde vraag. 		
Kansengelijkheid		(T)
Meer ouders ontvangen opvoedondersteuning		(D)
<p>Voor jongeren en jeugd in de wijk zijn meer activiteiten georganiseerd in 2024 en hier zijn ouders bij betrokken. Bij deze activiteiten wordt via de kinderen ondersteuning aangeboden voor ouders over belangrijke thema's die actueel zijn onder jeugd en jongeren.</p>		

Inspanningen 2024

(I)

Er zijn diverse naschoolse en vakantieactiviteiten voor jeugd en jongeren opgezet, zoals brugklastraining, sociale media training, fietsvaardigheidstraining, buurtcamping Immerloo Park en RKV Springt.

Meer jongeren ronden hun opleiding af, zijn in staat om mee te doen in de maatschappij en vinden hun weg naar een ontmoetingsplek in de wijk

(D)

Samen met de wijkpartners op het gebied van jeugd- en jongerenwerk is in 2024 gekeken hoe we de leefwereld van jongeren (school, buitenschools, werk, stage en ontmoeting in de wijk) zo goed mogelijk kunnen verbinden. Met deze partners zijn we continu in gesprek geweest over de voortgang hierop en we evalueerden dit regelmatig.

Inspanningen 2024

(I)

- Voor de doelgroep Jeugd en Jongeren vindt periodiek overleg plaats om signalen uit te wisselen en activiteiten op elkaar af te stemmen.
- Ook worden hier nieuwe initiatieven ontplooid. Zo is in samenwerking met de Kemphaan online jongerenwerk opgestart.
-

In RKV zijn meer voorzieningen en initiatieven op het gebied van (arbeids)participatie voor bewoners met een afstand tot de arbeidsmarkt, vrouwen en jongeren

(D)

Om de stap naar de arbeidsmarkt te kunnen maken zijn er in 2024 meer initiatieven genomen om inwoners van RKV met een afstand tot deze arbeidsmarkt te ondersteunen en te begeleiden. Hier is met name aandacht voor vrouwen en jongeren in RKV.

Inspanningen 2024

(I)

- Bewoners van RKV die ondersteuning en begeleiding nodig hebben kunnen sinds 2024 in de Madser gebruik maken van een loket van Goed Geregeld Arnhem
- Specifiek voor vrouwen en jongeren is begeleiding beschikbaar vanuit Rijnburgcoaching. Deze begeleiding is onderdeel geworden van onze werkwijze bij deze doelgroep.
-

Openbare ruimte

(T)

Bewoners ervaren een schone wijk met minder hondenpoep

(D)

In 2024 is volop ingezet op het terugdringen van de ergernis rondom hondenpoep en overlast van honden in de wijk. De maatregelen die genomen zijn werken goed, maar het blijft een punt van aandacht in de gehele wijk.

Inspanningen 2024

(I)

- Er is een omheinde hondenspeelplek gerealiseerd in de wijk, zodat honden hier veilig kunnen spelen.
- Het beoogde hondenloosloopgebied is nog niet gerealiseerd, de voorgesteld locatie voldeed niet, er wordt gezocht naar een alternatieve locatie.
- Circa 8 hotspots rondom uitlaatplekken worden extra schoongemaakt in de wijk.
- De geplaatste dispensers voor hondenpoepzakjes in Rijkerswoerd lijken goed te functioneren.

De omgeving wordt groener en minder stenig, zodat bewoners minder hittestress en een fijnere leefomgeving ervaren

(D)

In 2024 is fors geïnvesteerd om RKV groener te maken en te ontstenen. Hierdoor wordt de leefomgeving beter beoordeeld en ervaren en leidt dit tevens tot minder hittestress in de wijk. Uiteraard blijft dit doel een aandachtspunt voor de wijk.

Inspanningen 2024 (I)

De wijkgroenagenda's voor Rijkerswoerd en Vredenburg/Holthuizen zijn gereed en er zijn inmiddels meer dan 7 groenprojecten uitgevoerd in deze wijken. Er zijn inmiddels meer dan 163 bomen geplant, waaronder bij de Tuinmaat.

Een groter gevoel van veiligheid in de wijk (D)

Aan een veiliger gevoel voor inwoners in RKV is in 2024 op verschillende plekken in de openbare ruimte gewerkt. Door de openbare ruimte op te knappen is een verbetering van de leefbaarheid ontstaan op deze plekken.

Inspanningen 2024 (I)

- De meest sleetse plekken in de wijk zijn in beeld gebracht
- Vervolgens zijn een aantal plekken en hofjes opgeknapt, zoals de Bronsveen Hof, Adorppad en Schepen te Boekkoppad. Daarnaast zijn er opschoondagen gehouden in de Stedumhof en Loppersumhof. Ook de ruimte in en rondom de Rijnlandflat is in samenwerking met Portaal leefbaarder gemaakt.
-

Meer (toegankelijke) speel- en beweegplekken in de wijk (D)

In 2024 is gekeken welke speel- en beweegplekken in de wijk niet langer voldoen aan de vraag op deze plekken. Door een veranderende samenstelling van de inwoners op deze plekken voldoen deze plekken niet meer aan hun eisen. Het proces om een aantal van deze speel- en beweegplekken aan te pakken is inmiddels gestart.

Inspanningen 2024 (I)

- Vier speel- en beweegplekken in de wijk zijn aangemerkt als plekken waarbij het aanbod niet langer voldoet aan de vraag. Het proces om deze plekken aan te pakken is inmiddels gestart.
- Het aanpakken van twee andere speelplekken in de wijk wordt op dit moment onderzocht.
- Één speelplek in de wijk is inclusief gemaakt voor een bredere doelgroep

Minder parkeeroverlast in Rijkerswoerd (D)

Er is onvoldoende draagvlak onder buurtbewoners voor deelauto's in de wijk.

Inspanningen 2024 (I)

Bij buurtbewoners is gepeild of er belangstelling is voor deelauto's in de wijk. Tot op heden lijkt het draagvlak hiervoor nog onvoldoende om tot concrete plannen te komen.

Verkeersdeelnemers ervaren meer verkeersveiligheid (D)

Aan de verkeersveiligheid is in 2024 hard gewerkt. Een belangrijke ader door de wijk (Groningensingel) is flink aangepast en daarmee ook de aansluitingen op deze weg. Dit komt de verkeersveiligheid ten goede.

Inspanningen 2024 (I)

- De grootschalige aanpassing aan de Groningensingel is gerealiseerd en draagt bij aan de verkeersveiligheid en vergroening van de omgeving. De Groningensingel is voor een groot deel naar één rijbaan gegaan met aangepaste op- en afritten.
- De aanpassingen aan het RijnWaalpad zijn opgedeeld in deelprojecten die zich allemaal in verschillende fasen bevinden. Sommige zijn uitgevoerd, zoals het voetpad door de groenstrook evenwijdig aan de Draaiweide. Voor andere deelprojecten, zoals de afsluiting van de Mooieweg, worden vanwege gevoeligheden in de wijk nog bewonersgesprekken gevoerd.

Stedelijke programma's

De diverse taken waarvoor de gemeente verantwoordelijk is en die op stedelijk niveau plaatsvinden, zijn opgenomen in 13 stedelijke programma's:

S00	Bestuur, dienstverlening en financiën
S01	Veiligheid
S02	Bereikbaarheid
S03	Economie
S04	Onderwijs
S05	Cultuur
S06	Participatie en armoedebestrijding
S07	Zorg
S08	Welzijn en inclusie
S09	Gezondheid en sport
S10	Klimaat en energie
S11	Ruimtelijke ontwikkeling
S12	Wonen en leefomgeving

Bestuur, dienstverlening en financiën

Alles wat we doen, doen we voor de inwoners van onze stad en voor onze bedrijven. Ook mensen die onze stad bezoeken zijn belangrijk voor ons. Daarom is het logisch dat we bij het realiseren van onze plannen zoveel mogelijk samenwerken. We werken samen met inwoners, bedrijven en de regio Arnhem-Nijmegen. De wereld stopt namelijk niet bij de grenzen van onze gemeente. We willen goed bereikbaar zijn. Dit betekent niet alleen dat ons stadhuis gastvrij is, maar ook dat onze digitale dienstverlening goed is. Zo kunnen mensen gemakkelijk en op afstand dingen regelen.

Wat wilden we bereiken en wat hebben we gedaan

Ambities (A)	Doelen (D)	Inspanningen (I)
Arnhem is een dienstverlenende en herkenbare netwerkgemeente, die open staat voor maatschappelijke initiatieven in het publieke domein zowel vanuit de stad als vanuit de wijken		(A)
Samen met de stad - Arnhem heeft een transparant, democratisch bestuur dat zich richt op samenwerking met inwoners en bedrijven		(D)

Een divers Arnhem: meer verschillende Arnhemmers kunnen meedoen

Met participatie willen we de bewoners en andere betrokkenen die mee willen denken en doen in de gelegenheid stellen samen met ons de stad, wijken en buurten vorm te geven. Er zijn steeds meer mensen die vanuit betrokkenheid bij hun buurt of bij grote thema's als de energietransitie en klimaatverandering, mee willen werken aan de toekomst van de stad. Zij willen actief invloed uitoefenen op de totstandkoming van plannen en besluiten. Wij werken graag samen met hen zodat besluiten en plannen breed kunnen worden gedragen en deze kwalitatief beter zijn. We dagen andere partners die werken aan de stad uit, zoals ontwikkelaars en andere initiatiefnemers, dit voorbeeld te volgen.

Betrokkenheid: meer mensen voelen zich betrokken bij de stad Arnhem

We willen een toegankelijke gemeente zijn. Hiermee bedoelen we dat iedereen die wil meedenken of meedoen, zich gehoord en gezien moet voelen. We proberen ook de Arnhemmers te bereiken die niet snel uit zichzelf meedoen of meepraten. We communiceren daarom op een heldere manier die voor iedereen toegankelijk is. Daarnaast faciliteren we zelforganisatie en verbinden we vraag en aanbod van initiatieven in de wijk. Op deze manier vergroten we de betrokkenheid en invloed van inwoners op de sociale en fysieke leefbaarheid.

Samen sterker en wijzer worden: kwaliteitsimpuls in plannen, beleid en projecten

Met participatie willen we de kwaliteit van plannen en besluiten verbeteren door de kennis en ervaring aan te boren van inwoners en andere maatschappelijke betrokkenen. Besluiten worden doorgaans beter als belanghebbenden betrokken zijn. We weten wat er speelt en wat er leeft, spelen daarop in en stellen de opgave centraal. De inzet van effectieve burgerparticipatie hoort in het Arnhems DNA en daarbij in de genen van alle medewerkers van de gemeente Arnhem.

Rekenkamer: Uitvoeren onderzoeksprogramma (I)

De rekenkamer heeft begin 2024 de twee in 2023 afgeronde onderzoeken, met betrekking tot generatiearmoede en de Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA), gepresenteerd aan de raad. Daarnaast is de rekenkamer gestart met twee nieuwe onderzoeken: een onderzoek naar de processen rondom omgevingsvergunningen binnen de ODRA/gemeente Arnhem en een onderzoek naar de effectiviteit van het subsidiebeleid van de gemeente Arnhem. Beide onderzoeken zullen naar verwachting in april 2025 worden aangeboden aan de raad. Verder is het startonderzoek naar het Nationaal Programma Arnhem Oost (NPAO) afgerond en aangeboden aan de raad en is er ook een gezamenlijke, vergelijkende rapportage gemaakt in samenwerking met de rekenkamers van Heerlen, Lelystad en Groningen. Deze gezamenlijke rapportage wordt gelijktijdig met het onderzoek naar het NPAO gepresenteerd aan de raad in februari 2025.

Tenslotte is de rekenkamer eind 2024 begonnen met een vooronderzoek ter voorbereiding op een onderzoek naar de doorwerking van New Energy Made in Arnhem (NemiA). Dit onderzoek zal in 2025 worden uitgevoerd.

Met het oog op de toekomst heeft de rekenkamer de raadsfracties weer uitgenodigd voor de jaarlijkse gesprekken ten behoeve van het onderzoeksprogramma 2025-2026. Vóór 1 april 2025 wordt door de rekenkamer besloten welke onderzoeken de komende tijd plaats gaan vinden.

College: De kracht, kennis en kunde van inwoners en ondernemers benutten

(I)

In oktober nam de raad afscheid van de tweede Arnhemse kinderburgemeester Zoë. De kinderburgemeester heeft 22 activiteiten bezocht en richtte zich specifiek op inclusie. Daarvoor heeft zij bijvoorbeeld een gedicht voorgedragen tijdens Ketikoti. Vanwege omstandigheden begon de derde Arnhemse kinderburgemeester niet in oktober 2024, maar begint zij in januari 2025.

In de tweede helft van het jaar is een nieuwe poging gedaan om inwoners uit De Laar te enthousiasmeren voor een digitaal wijkpanel. Via een campagne zijn inwoners gevraagd een digitale vragenlijst in te vullen waarin zij konden aangeven of zij deel willen nemen aan een digitaal panel of dit willen beheren. Inwoners kunnen de vragenlijst invullen tot en met januari 2025.

In juni 2024 is het eerste Arnhemse Burgerberaad met als onderwerp afval afgerond en heeft het Burgerberaad de adviezen overhandigd aan het college en de gemeenteraad. Deze adviezen zijn getoetst op juridische en praktische haalbaarheid en voorzien van financiële aspecten. De adviezen die door de toets komen, worden verwerkt in een uitvoeringsagenda. Ook zijn we in 2024 begonnen met de voorbereidingen van het tweede Burgerberaad met als onderwerp klimaat.

College: Eenduidige werkwijze leveren

(I)

Bij burgerparticipatietrajecten werken we met het Arnhems Stappenplan Participatie om bij een traject helder te maken wat het doel is van de participatie, wie meepraten, wie welke rol heeft, binnen welke kaders er participatie mogelijk is er wat er gebeurt met de opbrengsten. Onze medewerkers worden getraind om te leren werken met het stappenplan. Ook organiseerden we naar wens “snelsessies” zodat medewerkers op basis van het stappenplan ondersteuning krijgen bij het schrijven van participatieplannen en het inzetten van de juiste participatiemiddelen. Dit is in 2024 zeven keer gedaan.

Eind 2024 zijn we gestart met een algehele evaluatie burgerparticipatie. Door middel van kwalitatieve en kwantitatieve onderzoeksmethoden krijgen we inzicht in behoeften en belemmeringen van relevante doelgroepen. Dit resulteert in 2025 in een aangescherpt stappenplan burgerparticipatie. Daarnaast hebben we net als in eerdere jaren in 2024 twee burgerparticipatietrajecten geëvalueerd. Dit ging om de trajecten Woonvisie en Rietgrachtstraat 32. Door te evalueren, blijven we leren van onze burgerparticipatie. In de tweede helft van 2024 zijn we gestart met de voorbereidingen om een participatieverordening op te stellen. In het kader van de Wet versterking participatie op decentraal niveau is elke gemeente verplicht om voor 1 januari 2027 de huidige inspraakverordening te vervangen door een participatieverordening. Daarin wordt vastgelegd hoe de gemeente wil omgaan met inwoner- en overheidsparticipatie bij de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van beleid. Het projectplan om tot een participatieverordening te komen is afgerond en de werkzaamheden starten in het eerste kwartaal van 2025.

Samen met de regio - Arnhem speelt een relevante en betekenisvolle rol in de regionale, landelijke en grensoverschrijdende netwerken

(D)

Zie onderstaande inspanningen.

Arnhem werkt in de Groene Metropoolregio samen aan maatschappelijke opgaven die om een regionale aanpak vragen

(I)

In 2024 werkte Arnhem samen met de andere 17 regiogemeenten in de Groene Metropoolregio (GMR) door aan de maatschappelijke opgaven die om een gezamenlijke aanpak vragen. Hiermee wordt tegelijkertijd uitvoering gegeven aan de eigen Arnhemse ambities, waar onder: versnellen van de woningbouw, de aanpak rondom de energietransitie, behoud van een groene leefomgeving, duurzame mobiliteit, stimuleren van midden- en kleinbedrijf, circulaire economie, een aantrekkelijk cultuuraanbod en het passend maken van vraag en aanbod op de arbeidsmarkt.

Op alle vijf de opgaven in de regionale agenda 2023-2024 zijn resultaten geboekt. Begin april 2025 zal de GMR hiervan verslag doen in een eigen jaarverslag, dat aan de gemeenteraden wordt aangeboden. De kwartaalberichten van de GMR geven tussentijds een goede indruk van wat is bereikt binnen de opgaven en speerpunten (zie: <https://www.gmr.nl/kennisbank/kwartaalrapportage>). In dit jaarverslag wordt een aantal resultaten eruit gelicht.

- Vanuit de opgave verbonden regio is o.a. aandacht gevraagd voor het behoud van de internationale halteplaats Arnhem en werd het Regionaal Mobiliteitsprogramma opgesteld. Bij de start van het nieuwe schooljaar is een fietsstimuleringsactie gehouden, genaamd 'fiets je fris'. Vanuit de GMR wordt bijgedragen aan de nieuwe OV-aanbesteding concessie Arnhem-Nijmegen-Foodvalley 2026-2030 van de provincie Gelderland. De voor Arnhem belangrijke studies over de

goederenrouting NO-Europa en de reizigerscorridor Utrecht-Arnhem-Duitse Grens zijn (door-)gestart.

- In 2024 is binnen de opgave productieve regio gestart met de voorbereiding van een nieuw Regionaal Programma Werklocaties, waarbij aandacht is voor circulaire bedrijvigheid en toekomstbestendige werklocaties. De Regionale Energiestrategie (RES) is een speerpunt van de opgave circulaire regio. Ter voorbereiding van de RES Arnhem-Nijmegen 2.0 is een stand van zaken van de RES 1.0 en een voorstel voor de strategie en aanpak tot 2030 opgesteld. Ook zijn de twee Regio Dealprojecten ingediend: Lifeport Cool Lab en Soil Valley.
- Over de verdere uitvoering van het Groen-Blauw raamwerk zijn binnen de opgave ontspannen regio concrete afspraken gemaakt. Voor het versterken van de verhaallijnen in de Groene Metropoolregio is een masterplan en een plan van aanpak vastgesteld. Het doel van het masterplan is om het Romeins verleden van de regio Arnhem-Nijmegen beleefbaar en toegankelijk te maken.
- Het verbinden van de ruimtelijke opgaven en het versnellen van de woningbouw kreeg veel aandacht binnen de opgave Groene Groeiregio. Om het woningtekort aan te pakken en iedereen een geschikte woning te geven wordt volop uitvoering gegeven aan de Woondeal 2.0. In dit kader is een tempotafel met marktpartijen, woningcorporaties en gemeenten georganiseerd over de versnelling in de woningbouw waarbij extra aandacht voor de aanpak van netcongestie aan de orde was. Aan een update van de lopende Woondeal wordt gewerkt waarvoor een geactualiseerde woningmarktmonitor inzichten biedt. Binnen de regio is een praktische aanpak afgesproken om de woonsituatie van arbeidsmigranten te verbeteren. Ook werd een afsprakenkader huisvesting aandachtsgroepen opgesteld.
- In triple helix-verband werkt Arnhem met The Economic Board (TEB) verder aan het versterken van de regionale economie. Daardoor wordt bijgedragen aan het verbeteren van de Brede Welvaart in de regio, investeringen aangetrokken en innovatie aangejaagd. TEB richt zich ook op het verbinden van de arbeidsmarkt met de behoeften van het bedrijfsleven, kennisinstellingen en overheden in de regio.

De Groene Metropoolregio begint zich steeds sterker te manifesteren als stevige partner in de samenwerking met de provincie, het Rijk en Europa. Dat begint zich ook letterlijk uit te betalen in de vorm van bijvoorbeeld de 15 miljoen euro rijksmiddelen, die in het kader van de Regio Deal zijn toegekend. Aan het einde van 2024 was 80% van deze middelen inmiddels toegekend aan projecten. Daaronder zijn ook projecten die voortkomen uit de gezamenlijke aanpak van de regionale opgaven. Bijvoorbeeld de projecten Toekomstbestendig bouwen, Lifeport cool lab, toekomstbestendige bedrijventerreinen en Samenwerken aan een arbeidsmarkt die werkt.

Er is een nieuwe regionale agenda met bijbehorende begroting voor de periode 2025-2028 opgesteld. De gemeente Arnhem heeft op basis daarvan opnieuw besloten om deel te nemen aan de vijf opgaven. Daarmee kan de regionale samenwerking de komende jaren verder worden voortgezet en uitgebouwd.

Arnhem werkt in netwerken van steden in Nederland en de Euregio én in belangenorganisaties als VNG en G40 samen aan beleidsafstemming en -beïnvloeding en draagt bij aan lobbydossiers richting het Rijk en Europa

Wethouders Van de Geijn en Smeulders zijn actief lid van de VNG-commissies Informatiesamenleving en Financiën. Zij dragen op deze wijze bij aan kennisontwikkeling en lobbytrajecten op landelijk niveau. In Arnhem opgedane kennis en ervaring kan hierbij worden ingebracht. Ook levert het Arnhem een belangrijk bestuurlijk netwerk op.

Arnhem neemt al vanaf de start deel aan het G40-stedennetwerk. Hierin maken inmiddels 41 (middel-)grote steden zich sterk voor de stedelijke vraagstukken waar de leden voor staan. Onder de noemer 'Gebruik de kracht van de steden' reageerde de G40 op het hoofdlijnenakkoord van de regering Schoof. Aan minister Hermans werd een pakket met beleidsvoorstellen op het gebied van klimaat en energie aangeboden. Ook werd het kabinet opgeroepen om bij de herziening van de Participatiewet door te pakken.

De G40 onderhoudt nauw contact met de VNG. Op deze wijze is de G40 betrokken bij de door minister Keijzer georganiseerde Woontop in december 2024. Toen werd door de VNG een set afspraken ondertekend over de realisatie van de versnelling van de woningbouw naar 100.000 woningen per jaar.

Arnhem versterkt de grensoverschrijdende samenwerking in de Euregio en met steden in Noordrijn-Westfalen (NRW) (I)

In 2024 is Arnhem doorggegaan met het versterken van de grensoverschrijdende samenwerking. Als lid van de Euregio Rijn Waal (ERW) en door samen te werken met de grote steden in Noordrijn-Westfalen (NRW) via het Euregionale steden netwerk van 100.000plus steden. Vanuit dit netwerk is het grensoverschrijdende project Urban Zero gestart, waarvoor Interreg-subsidie is verkregen. Binnen het project wordt een kennisuitwisseling over klimaatbestendige stedelijke ontwikkelingen georganiseerd. Op initiatief van de Arnhemse en Nijmeegse Euregioraadsleden heeft de ERW-organisatie een expertmeeting rondom groene waterstof belegd.

Conform het amendement 22A82, waarin de raad het college verzocht tot het onderzoeken van het aangaan van een tweede structurele buitenlandse relatie, is dit onderzoek uitgevoerd. Daarin zijn de vastgestelde afwegingscriteria voor het aangaan van zo'n relatie meegenomen. Tijdens de raadsbehandeling bleek er geen draagvlak te zijn voor het opstarten van een structurele buitenlandse relatie in de door het onderzoeksbureau geselecteerde landen. Ook was er geen meerderheid voor het aanpassen van de afwegingscriteria.

Arnhem: dienstverlenend en herkenbaar - Arnhem blijft zich inzetten voor verbetering van de (digitale) dienstverlening aan haar inwoners en ondernemers (D)

Inwoners kunnen op verschillende manieren bij de gemeente Arnhem terecht met vragen en verzoeken. Online kunnen zij zaken regelen zoals een geboorteaangifte of de aanvraag voor inschrijving op een briefadres, en een vraag stellen via het contactformulier. Daarnaast werken we doorlopend aan een betere telefonische bereikbaarheid en zijn we fysiek op verschillende locaties in de stad aanwezig. Inwoners kunnen voor vragen over producten van de gemeente binnenlopen bij Loket Zuid. Hier kunnen zij ook terecht voor het aanvragen van een nieuw paspoort of rijbewijs. Uiteraard kunnen inwoners voor onder andere het aanvragen van reisdocumenten, uittreksels en de melding van een huwelijk ook terecht in het Stadhuis. In 2024 hebben we onze openingstijden voor het aanvragen van een reisdocument uitgebreid naar de dinsdag.

Ook onze aanwezigheid in het DAK hebben we in 2024 uitgebreid. Inmiddels zijn we drie dagdelen per week op deze locatie aanwezig om dak- en thuisloze mensen te ondersteunen bij het aanvragen van een briefadres. Medewerkers van de gemeente Arnhem schrijven in de BRP-sstraat Zevenaar asielzoekers en statushouders in in de BasisRegistratie Personen. Hiermee dragen we bij aan de landelijke inschrijffvoorziening. In 2024 hebben we met partners in het land, zoals andere gemeenten met een BRP-sstraat, ministeries, IND en COA, gewerkt aan een verbetering van deze voorziening. Doel is om de wachttijd voor asielzoekers en statushouders te verkorten zodat zij sneller mee kunnen doen in de samenleving. Dit loopt door in 2025 en de eerste resultaten hiervan worden verwacht in de loop van het jaar.

Optimale dienstverlening (I)

Begin 2024 zijn we gestart met het Tevredenheids Onderzoek. Iedereen die een afspraak heeft gehad aan een van de balies van Burgerzaken, krijgt automatisch per mail een uitnodiging om een reactie te geven op de geboden dienstverlening. Ongeveer 20% van de inwoners maakt gebruik van deze mogelijkheid. Op deze manier volgen we de tevredenheid en kunnen we de dienstverlening verbeteren.

De telefonische bereikbaarheid is in de eerste helft van het jaar sterk verbeterd. Met name in de periode na het opleggen van de belastingaanslag was de bereikbaarheid met 71% een stuk hoger dan in dezelfde periode in 2023. Toen was de bereikbaarheid 41%. In de tweede helft van het jaar zakte de bereikbaarheid weer wat ten opzichte van de eerste helft. Dat kwam onder andere door een hoog, en in sommige gevallen langdurig, ziekteverzuim. Hier is actie op ondernomen om dit terug te dringen. Ook zijn er nieuwe medewerkers geworven. Het inwerk- en trainingsaanbod voor medewerkers is verbeterd, wat ten goede komt aan de kwaliteit van de dienstverlening.

Op de afdeling Burgerzaken hebben we geïnvesteerd in een bredere inzetbaarheid van medewerkers. Daardoor wordt de afdeling flexibeler en zijn we beter in staat om in te spelen op de vraag van de inwoner en op piekperiodes. Het tweede kwartaal van het jaar is zo'n piekperiode omdat dan meer inwoners met het oog op de vakantieperiode een nieuw reisdocument aanvragen. Dit wordt sinds 2024 en in de komende jaren versterkt door de zogenaamde 'paspoortpiek'. Het aantal reisdocumenten dat verloopt, ligt deze jaren hoger dan voor 2024. Dit zorgt voor een grotere druk op de afdeling. Om dit op te vangen en de inwoner zo goed mogelijk te blijven bedienen, zijn extra medewerkers aangenomen. Ook zijn de openingstijden verruimd en zijn we drie keer op een zaterdag opengestaan, speciaal voor het aanvragen en ophalen van reisdocumenten.

In 2024 hebben we veel inzet gepleegd op de doorontwikkeling van de digitale dienstverlening. Een concreet resultaat is dat inwoners die zich op een briefadres willen inschrijven, daar online een aanvraag voor kunnen indienen. Verdere inspanningen hebben vooral indirect voordeel opgeleverd voor de dienstverlening aan inwoners. Door optimalisering van de werkprocessen is deze efficiënter geworden.

Ondanks deze verbeterlagen zijn de resultaten niet zoals we hadden beoogd. Gedurende het jaar bleek dat zowel interne als externe samenwerkingspartners die cruciaal zijn voor de doorontwikkeling van de digitale dienstverlening (nog) niet in staat zijn om te leveren wat nodig is. Dit heeft gezorgd voor een vertraging van de verdere digitalisering van de dienstverlening.

Effectindicator	2020	2021	2022	2023	2024
Toegankelijkheid stemlokalen			100	100	100

Eenheid: Percentage

Bron: Bureau Verkiezingen. Streefcijfer: 100% volledig toegankelijk / 0% niet toegankelijk voor mensen met een lichamelijke beperking.

Effectindicator	2020	2021	2022	2023	2024
Opkomst verkiezingen Tweede kamer		73,60		71,60	

Eenheid: percentage

Bron: Centraal stembureau. Streefcijfer: minimaal 49,6%.

Effectindicator	2020	2021	2022	2023	2024
Opkomst verkiezingen Gemeenteraad			46,50		

Eenheid: Percentage

Bron: Centraal stembureau. Streefcijfer: minimaal 49,6%.

Effectindicator	2020	2021	2022	2023	2024
Opkomst verkiezingen Provinciale Staten				52,10	

Eenheid: Percentage

Bron: Centraal stembureau. Streefcijfer: minimaal 49,6%.

Effectindicator	2020	2021	2022	2023	2024
Opkomst verkiezingen Europees Parlement				0	42,18

Eenheid: Percentage

Bron: Centraal stembureau. Streefcijfer: minimaal 49,6%.

Effectindicator	2020	2021	2022	2023	2024
Opkomst verkiezingen Waterschappen				47,25	

Eenheid: Percentage

Bron: Centraal stembureau. Streefcijfer: minimaal 49,6%.

Afhandeling amendementen en moties Begroting 2024

[23M105 Boter bij de vis voor jongerenraad026](#)

Er is in 2024 een start gemaakt om samen met de Jongerenraad026 een nieuwe vorm te ontwerpen voor het uitbrengen van advies die beter aansluit op de leefwereld van de jongeren. In de loop van 2025 zal deze vorm verder worden uitgewerkt en getest. Op deze manier werken we samen aan het vormgeven van betekenisvolle jongerenparticipatie.

[23M107 De inwoner is geen klant](#)

Inmiddels wordt de term klant in de huidige begrotingsproducten niet langer gebruikt.

Ook is een overzicht gemaakt van de consequenties van het niet langer gebruiken van de term klant in de gemeentelijke communicatie. Geconcludeerd is dat de term (nagenoeg) niet meer ingezet wordt bij externe communicatie.

Het wijzigen van de term (afdeling) 'klantenservice' is hierbij het meest complex, in verband met de naamsbekendheid en de naamgeving van de klantenservice in allerlei administratieve documenten.

Dit punt wordt meegenomen in het communicatieplan voortvloeiend uit de dienstverleningsvisie, waarna deze motie kan worden afgedaan.

Wat heeft het gekost

	Rekening	Begroting 2024		Rekening	
	2023	Primitief	Definitief	2024	Afwijking
Bedragen x € 1.000					
Middelen					
Lasten	107.964	106.407	103.388	113.151	-9.763
Baten	570.396	615.647	633.453	641.384	7.930
Saldo lasten en baten	462.432	509.240	530.065	528.232	-1.833
Toevoegingen aan reserves	4.919	298	737	1.707	-970
Onttrekkingen aan reserves	58.602	12.074	13.319	12.896	-423
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	53.683	11.776	12.583	11.189	-1.393
Gerealiseerd resultaat	516.115	521.016	542.648	539.422	-3.226

Toelichting financiële afwijkingen

Onderwerp	Totale afwijking (x €1.000)	V/N	Toelichting	I/S	AR/ BR
Lasten	-8.883	N			
Bedrijfsvoering en PenO	1.220	V	Beheer gemeentelijke huisvesting	I	BR
Financiën	766	V	Strikt onvermijdbaar	I	AR
Bedrijfsvoering en PenO	580	V	Energielasten gemeentelijke huisvesting	I	AR
Raad	297	V	Raadsvergoeding	I	AR
Digitalisering en automatisering	-350	N	Maat- en meerwerk gemeentebrede projecten	I	AR
Bedrijfsvoering en PenO	-355	N	Inhuurbalie	I	AR
Bedrijfsvoering en PenO	-502	N	Voorziening spaarverlof	I	AR
Bedrijfsvoering en PenO	-600	N	Inhuur personeel	I	AR
Digitalisering en automatisering	-750	N	Meerkosten ICT-projecten	I	AR
Bedrijfsvoering en PenO	-1.219	N	Voorziening pensioen Wethouders	I	AR
Bedrijfsvoering en PenO	-1.613	N	Administratieve verdeling loonkosten SBR	I	AR
Financiën	-2.500	N	Stelpost kapitaallasten	i	AR
Financiën	-3.857	N	Vaste en vlottende financiering	I	AR
Baten	8.413	V			
Financiën	9.117	V	Gemeentefonds	I	AR
Financiën	877	V	Vaste en vlottende financiering	I	AR
Bedrijfsvoering en PenO	-250	N	Afwikkeling dienstverlening UWV	I	AR
Financiën	-456	N	Contributiemarge rendabele uren	I	AR
Financiën	-875	N	OZB	I	AR
Toevoegingen aan reserves	-970	N			
Financiën	-83	N	Gemeentefonds	I	BR
Financiën	-246	N	Gemeentefonds	I	BR
Bedrijfsvoering en PenO	-641	N	Beheer gemeentelijke huisvesting	I	BR
Onttrekkingen aan reserves	-425	N			
Bedrijfsvoering en PenO	-425	N	Beheer gemeentelijke huisvesting	I	BR

Beheer gemeentelijke huisvesting

Op de lasten van het beheer van gemeentelijke huisvesting is in 2024 een incidenteel voordeel van € 1,2 miljoen gerealiseerd. Dit wordt veroorzaakt door lagere lasten op planmatig onderhoud (€ 1,2 miljoen). Hiervan schuift € 1,1 miljoen door naar latere jaren, enerzijds door een toevoeging van € 640.000 (nadeel) aan de reserve voor planmatig onderhoud vastgoed en anderzijds door een verlaging van € 425.000 (nadeel) van de onttrekking aan de reserve planmatig onderhoud vastgoed.

Strikt onvermijdbaar

In 2024 is er geen beroep gedaan op de post strikt onvermijdbaar. Per saldo levert dit een voordeel op van € 0,8 miljoen.

Energielasten gemeentelijke huisvesting

Op de energielasten van de gemeentelijke huisvesting is een voordeel van € 580.000 behaald. De dalende energieprijzen en ingezette energiebesparende maatregelen zijn hiervan de oorzaak.

Raadsvergoeding

Abusievelijk is de berekening van de raadsvergoedingen gebaseerd op een te hoog inwonersaantal en daarmee te hoog begroot. Deze te hoge begroting heeft echter geen invloed op de werkelijke uitgaven. Om dit in de toekomst te voorkomen wordt in het proces een extra controle op de berekening ingebouwd. Het incidenteel voordelig resultaat bedraagt € 297.000.

Maat- en meerwerk gemeentebrede projecten

In 2024 heeft vanuit de Connectie extra ingezet plaatsgevonden op gemeentebrede projecten zoals de investering van Schulphulpverlening, de implementatie van het nieuwe vastgoedinformatiesysteem. Deze extra werkzaamheden hebben tot een incidenteel nadelig resultaat geleid van € 350.000.

Inhuurbalie

Het inhuurproces is gecentraliseerd binnen de gemeente Arnhem. Dit betekent dat professionals met de daarbij behorende systemen (Netive) binnen de gemeente zijn gevestigd. De kosten zijn € 355.000 hoger dan begroot. Dit heeft te maken met inzet van inhuurkrachten als gevolg van extra inzet en vervanging van ziekte/zwangerschap en door hogere kosten aan het inhuursysteem Netive. De inhuurbalie ook werkzaamheden uit voor de Connectie en de gemeente Renkum, waarbij de kosten op basis van een verdeelsleutel worden verdeeld.

Voorziening spaarverlof

Medewerkers kunnen sinds 1 januari 2022 bovenwettelijke vakantie-uren sparen. Met dit verlofsparen kunnen medewerkers passend bij hun levensfase hun bovenwettelijke vakantie-uren inzetten op een manier die aansluit bij hun persoonlijke levens- en carrièreplanning en het gemeentelijke vitaliteitsbeeld. Deze vakantie-uren verjaren niet. Hiervoor (spaarverlof, maar ook voor het bovenwettelijke verlof) moet een voorziening worden gevormd (op grond van het Besluit Begroten en Verantwoorden).

In 2024 heeft dit geleid tot een gemeentebreed nadeel van € 1,1 miljoen (begrotingsprogramma S00 - € 502.000, S06 - € 209.000, S02 - € 124.000, S01 - € 119.00 en diverse overige begrotingsprogramma's - € 122.000).

Inhuur personeel

De overschrijding van het formatiebudget is het gevolg van maatregelen die getroffen zijn om de continuïteit van onze taken te waarborgen. De extra kosten zijn ontstaan door personeel in te huren voor het opvangen van langdurig verzuim, vervanging tijdens vaderschap- en zwangerschapsverlof, en extra inzet bij piekwerkzaamheden bij herdenkingen en verkiezingen.

Meerkosten ICT projecten

In 2024 heeft een nabetaling plaatsgevonden voor de licentiekosten van het Zaaksysteem. Dit heeft een incidenteel nadelig resultaat tot gevolg van € 250.000. Daarnaast heeft de aanbesteding en implementatie van een nieuw Vastgoedinformatiesysteem en extra inzet op GEO/GIS tot extra kosten geleid.

Voorziening pensioen Wethouders

De gemeente is verantwoordelijk voor de uitbetaling van ouderdoms- en nabestaandenpensioen voor zittende en ex-wethouders op grond van de wet Appa. Deze voorziening dient voor de toekomstige verplichtingen. De omvang van de voorziening per 31-12-2024 sluit aan bij de meest recente actuariële berekeningen zoals opgesteld door een externe deskundige (Visma). De stijging wordt met name veroorzaakt door de gedaalde rente.

Administratieve verdeling loonkosten SBR

De herverdeling van de loonkosten van het cluster Strategie, Beleid en Regie (SBR) is nog niet volledig administratief verwerkt. Dit zorgt voor een incidenteel nadeel binnen het programma S00. Dit nadeel moet echter in samenhang worden gezien met het voordeel binnen de andere begrotingsprogramma's waaronder S08 Welzijn en Inclusie en S10 Duurzaamheid en Energie. Per saldo zijn de totale loonkosten van SBR over alle begrotingsprogramma's nagenoeg neutraal.

Stelpost kapitaallasten (SPUK Oekraïne)

Vooruitlopende op de ontvangst van de specifieke uitkering (SPUK) zijn de investeringen en daarbij behorende kapitaallasten voor opvanglocaties van vluchtelingen uit Oekraïne in eerste instantie gedekt vanuit de stelpost kapitaallasten binnen begrotingsprogramma S00. Vanaf 2024 worden de lasten daadwerkelijk gerealiseerd. Echter is de begroting daarop niet aangepast. Dit levert in 2024 een incidenteel nadeel op dit programma op aan rentelasten en afschrijvingen. Deze kosten zijn onderdeel van de specifieke uitkering (SPUK) Oekraïne en worden verder toegelicht op begrotingsprogramma S08 Welzijn en Inclusie waar ook de baten staan. Vanaf 2025 zal de begroting binnen beide programma's worden gecorrigeerd.

Vaste en vlottende financiering

Zoals in de tabel hierboven opgenomen, is op Treasury in 2024 een voordeel van € 0,9 miljoen op de externe rentebaten ontstaan. Daarnaast is een nadeel van € 3,9 miljoen op de interne rentelasten ontstaan. Dat is intern omdat dit de interne rekenrente betreft die in werkelijkheid lager dan begroot is uitgevallen. Hier staat eenzelfde voordeel op de rest van de taakvelden tegenover.

Voordeel rentebaten (€ 0,9 miljoen)

Het voordeel op de rentebaten is voornamelijk veroorzaakt door het rendement op het Schatkistbankieren op de aldaar gestalde liquide middelen.

Nadeel interne rentelasten (€ 3,9 miljoen)

Het nadeel op de interne rentelasten voor het taakveld Treasury wordt veroorzaakt door een nacalculatie van de intern doorberekende omslagrente van 1,6% naar 1,0%. Tegenover dit nadeel voor Treasury staat een even groot voordeel op de rentelasten voor de rest van de taakvelden. Deze nacalculatie was nodig doordat de rentelasten op de financiering van de totale Arnhemse schuld meevielen, uiteindelijk € 3,9 miljoen lager dan begroot. Doordat veel investeringsbijdragen vooruit werden ontvangen en de investeringsuitgaven lager waren, hoefden er minder leningen te worden afgesloten dan waarmee in de begroting rekening was gehouden. Daardoor vielen de rentelasten mee en was de omslagrente met 1,6% te hoog vastgesteld. Er werden dus te veel rentelasten aan de verschillende taakvelden toegerekend. Hierdoor ontstond een rentevoordeel op Treasury dat buiten de in het BBV toegestane bandbreedte kwam. Op basis van een aangepaste omslagrente van 1,0% is de nacalculatie gemaakt en vallen de rentelasten voor Treasury daardoor € 3,9 miljoen hoger uit dan begroot. Hiertegenover zijn de rentelasten op de verschillende projecten in de realisatie verlaagd met eenzelfde bedrag. Per saldo heeft dit geen effect op het gemeentelijke resultaat. Per programma en product zijn de effecten over het algemeen ook beperkt, omdat de rentebedragen over heel veel verschillende producten zijn verdeeld. In die gevallen dat dit een materieel voordeel heeft opgeleverd op een product of project, wordt dit bij de programma's in de verschillenanalyse vermeld met verwijzing naar de bovenstaande verklaring.

Gemeentefonds

Het voordeel op het gemeentefonds ontstaat vanwege het feit dat de september- en decembercirculaires 2024 niet meer in de begroting zijn verwerkt. De begroting is gebaseerd op de meicirculaire 2024 (bijstelling begroting in Turap-2). Uit de september- en decembercirculaire 2024 ontstaan de volgende effecten, waardoor ten opzichte van Turap-2 een voordeel van ruim € 9,1 miljoen ontstaat:

- Als gevolg van wijzigingen in de uitkeringsfactor en actualisatie van de maatstaven ontstaat een voordeel van ruim € 2,7 miljoen.
- In het kader van behoedzaamheid hebben we in 2024 eventuele ruimte onder het plafond van het BTW-compensatiefonds vooraf niet meegerekend. Voor 2024 valt deze vrij en dit levert een voordeel van € 5,0 miljoen op.

- Nieuwe middelen in de vorm van decentralisatie-uitkeringen en taakmutaties voor het uitvoeren van diverse taken van in totaal € 1 miljoen. Een groot deel hiervan is in de decembercirculaire bekend gemaakt. Van ruim € 0,3 miljoen wordt voorgesteld deze over te hevelen naar de programma's waarbinnen deze taken worden uitgevoerd ter dekking van de kosten vanaf 2025 (zie onder dotaties reserve).
- Over de oudere jaren (2022 en 2023) zijn afrekeningen ontvangen naar aanleiding van aanpassingen in maatstaven en de uitkeringsfactoren. Dit leidt tot een voordeel van bijna € 0,5 miljoen.

Afwikkeling dienstverlening UWV

De financiële afwikkeling van de dienstverlening aan het UWV is bij de jaarrekening van 2023 afgerond. Per abuis heeft de administratieve verwerking van de opgenomen vordering pas in 2024 plaatsgevonden. Dit zorgt in 2024 voor een incidenteel nadeel van € 250.000.

OZB

Op de opbrengsten OZB is een nadelig resultaat behaald van € 745.000. Dit betreft de gesaldeerde opbrengsten, na vermindering en vernietiging van aanslagen. Bij zowel woningen als niet-woningen is de gemiddelde waardestijging (na correcties naar aanleiding van bezwaar) iets lager uitgekomen dan bij de tariefberekening werd verwacht. Het financieel nadeel dat hierdoor ontstaat is echter volledig op te vangen binnen het in de begroting opgenomen budget voor verminderingen. Dat er toch een negatief resultaat ontstaat, is te verklaren door een bij de begroting 2011 opgenomen structureel begrote meeropbrengst van € 860.000, die losstaat van de jaarlijkse tariefberekening. De reden voor het opnemen van deze stelpost was dat destijds elk jaar bleek dat er op de OZB een positief resultaat werd behaald. De afgelopen jaren laten zien dat de realisatie van deze meeropbrengsten onder druk staat. De verschillen tussen de feitelijke waardeontwikkeling en de bij de tariefberekening gehanteerde te verwachten waardeontwikkeling zijn beperkt, waardoor ook afwijkingen op de op basis van de tariefberekening begrote opbrengsten minder te verwachten zijn en de stelpost minder realistisch is. We bekijken welke mogelijkheden er zijn om deze stelpost af te bouwen. Het negatieve resultaat wordt gedempt door meeropbrengsten uit nog opgelegde aanslagen over 2022 en 2023.

Met wie werken we samen

Verbonden partijen

BVO De Connectie
Economic Board regio Arnhem-Nijmegen
Euregio Rijn-Waal
GR Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen
NV Bank Nederlandse Gemeenten
Voor meer informatie wordt verwezen naar de paragraaf [Verbonden partijen](#).

Partners

Regionale en andere bovenlokale lichamen

- Economic Board;
- Euregio Rijn-Waal;
- Croydon en Gera (partnersteden).

Publieke dienstverlening

- Werkgroep Tegengaan Identiteitsfraude (WTI);
- Landelijke Aanpak Adreskwaliteit (LAA);
- Samenwerking met Vreemdelingenketen in de BRP-straat Zevenaar.

Ook werken we samen met verschillende subsidiepartners. Deze zijn in dit programma in de digitale begroting (<https://financien.arnhem.nl>) terug te vinden. Het volledige overzicht van de begrotingssubsidies is te vinden in de [paragraaf Subsidies](#).

Beleidskaders

- [Evaluatie van de Rekenkamer Arnhem 2015](#);
- [Nota Arnhem, stad op de kaart in internationaal perspectief/Beleidskader voor internationaal beleid tot 2020](#);
- [MIRT Agenda stedelijk netwerk Arnhem Nijmegen](#);
- [Discussienotitie Regionale Samenwerking samen steviger en sterker](#);
- [Contourennotitie regio Arnhem-Nijmegen](#) via [raadsbrief d.d.21-01-2020](#);
- [Visie Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen \(2020\)](#);
- [Regionale agenda Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen \(2020\)](#);
- [Gemeenschappelijke regeling regio Arnhem-Nijmegen \(2020\)](#);

- [Wijzigingsbesluit Gemeenschappelijke regeling Arnhem-Nijmegen \(2021\);](#)
- [Bedrijfsplan versterkte regio \(2020\);](#)
- [Beleid internationale betrekkingen \(2021\)](#)
- [Regionale agenda 2023-2024](#)
- [Conceptbegroting 2024-2027 GMR](#)

Veiligheid

Veiligheid is erg belangrijk voor ons allemaal. Het is de basis om jezelf te kunnen ontwikkelen. In Arnhem willen we dat iedereen prettig kan leven, wonen en werken, en zich veilig voelt. We willen dat misdaad niet loont en dat criminaliteit en ondermijning geen kans krijgen. Het is belangrijk dat Arnhemers zich veilig voelen in hun buurt en wijk. Dit zorgt ervoor dat mensen betrokken zijn bij elkaar en dat de wijk verbetert. We werken hard om criminaliteit aan te pakken, zoals drugshandel, diefstal en overvallen. In Arnhem hebben we nog veel werk te doen, want op het gebied van veiligheid doen we het simpelweg niet goed genoeg.

Wat wilden we bereiken en wat hebben we gedaan

Ambities (A)	Doelen (D)	Inspanningen (I)
Arnhem veiliger door minder misdaad en overlast		(A)

Wijkveiligheid: veilige en leefbare wijken	(D)
--	-----

De aanpak van wijkveiligheid staat stevig. We hebben in 2024 ter voorkoming of beheersing van overlast maatregelen genomen, talloze plekken verbeterd en het contact in en met de buurt verbeterd. Ook zijn een groot aantal locaties in de stad fysiek opgeknapt en/of voorzien van beter toezicht. Tot slot zijn de wijkveiligheidsplannen geactualiseerd, waardoor we prioriteit geven aan de plekken die dat het hardste nodig hebben.

We pakken met de wijkveiligheidsplannen verloedering en overlast aan	(I)
--	-----

De wijkveiligheidsplannen zijn geactualiseerd en zijn op een groot aantal plekken in de stad zichtbare, fysieke en de veiligheid bevorderende maatregelen genomen. Tevens is ten aanzien van een aantal wijken met succes extra ingezet op jeugdige overlastgevers.

Kwetsbare plekken maken we 'schoon, heel en veilig'	(I)
---	-----

Op een groot aantal plekken in de stad zijn zichtbare, fysieke en de veiligheid bevorderende maatregelen genomen. Voorbeelden zijn het Johnny van Doornplein, het stationspleingebied, Klarendal (Hommel en de Singel) en de Steenstraat.

We sluiten gevaarlijke en overlastgevende panden	(I)
--	-----

We hebben tien keer een controle uitgevoerd met het Interventieteam Panden, waarbij meer dan 50 adressen zijn bezocht. Naar aanleiding van deze controles zijn onder meer lasten onder dwangsom opgelegd en waarschuwingsbrieven verstuurd.

We zorgen voor voldoende handhavers op straat	(I)
---	-----

De handhaving capaciteit op straat is op orde. Recente wervingservaringen leren dat Arnhem een aantrekkelijke werkgever is. Met veel nieuwe, jonge medewerkers is het een uitdaging kwaliteit en ervaring te borgen. Hierop zetten we sinds de tweede helft van 2024 extra in, net als op de optimalisering van de inzet op straat.

Effectindicator	2020	2021	2022	2023	2024
Leefbarometer dimensie overlast en onveiligheid	-0,06		-0,05		

Eenheid: Afwijking ten opzichte van landelijk gemiddelde

Bron: Ministerie van Binnenlandse Zaken

Effectindicator	2020	2021	2022	2023	2024
Sociale veiligheid index overlast		103			

Eenheid: 2014 = 100

Bron: Veiligheidsmonitor

Effectindicator	2020	2021	2022	2023	2024
Onveiligheidsgevoel (sociale veiligheid indices)	92				

Eenheid: 2014 = 100

Bron: Veiligheidsmonitor

Effectindicator	2020	2021	2022	2023	2024
Onveiligheidsperceptie (sociale veiligheid indices)	92				

Eenheid: 2014 = 100

Bron: Veiligheidsmonitor

Effectindicator	2020	2021	2022	2023	2024
Vermijdingsgedrag (sociale veiligheid indices)	85				

Eenheid: 2014 = 100

Bron: Veiligheidsmonitor

Zorg en veiligheid: minder overlast, meer zorg (D)

We hebben fors geïnvesteerd in het tegengaan van overlast door de persoonsgerichte aanpak, zowel op lokaal niveau als op regionaal niveau. We hebben 111 personen in de persoonsgerichte aanpak zitten. Personen met verward gedrag die potentieel gevaarlijke situaties kunnen veroorzaken, worden doorgaans tijdigesignaleerd. Aan deze mensen wordt de nodige hulp en ondersteuning aangeboden. Echter, zij kunnen of willen niet altijd de hulp aanvaarden. En dan is het in veel gevallen erg moeilijk om de onveiligheid of overlast terug te dringen. De aanpak van woonoverlast draait onverminderd door. We zetten dus stevig in en tegelijk zijn we er nog niet: ook dit jaar waren er gevallen, waarin mensen die zorg nodig hebben, zorgen voor gevaarlijke situaties. Het bieden van snelle en adequate zorg blijkt hierbij erg uitdagend te zijn.

We voorkomen veiligheidsproblemen door een persoonsgerichte aanpak op wijkniveau (I)

De persoonsgerichte aanpak op wijkniveau wordt uitgevoerd. We richten ons steeds beter op ernstige overlast- en zorgproblematiek die vraagt om een gezamenlijke aanpak. We kunnen daarin in sommige gevallen de situatie verbeteren en in andere gevallen lopen we tegen de grenzen van het systeem. Zo valt een beperkt aantal mensen die stelselmatig overlast veroorzaken en een gevaar zijn voor anderen (en zichzelf) tussen wal en schip: zij willen geen zorg aanvaarden en kunnen niet in de verplichte zorg. Deze beperkte groep vraagt veel aandacht en capaciteit. Wij zetten in op het agenderen van de problematiek bij de wetgever.

We verbeteren de aanpak van ernstige problematiek in het Zorg- en Veiligheidshuis (I)

In het Zorg- en Veiligheidshuis zijn verbeteringen doorgevoerd. We zien daarvan de eerste resultaten: door focus aan te brengen kunnen we krachtiger inzetten op de zaken die echt voor het ZVH zijn. Het ZVH heeft meer dan honderd casussen behandeld met personen uit Arnhem, waarvan een groot deel aan de hand van een persoonsgerichte aanpak.

We zorgen voor opvang van personen met wie het toch mis gaat (I)

We hebben vorderingen gemaakt met de oprichting van het Team Samen Sterk, voorheen bekend als Interventie Team). De betrokken Veiligheids- en Zorgpartijen werken aan verbeteringen binnen de keten voor de acute psychiatrie en onderzoeken aanvullende mogelijkheden voor situaties zonder acute psychiatrische crisis, maar met een psychosociale crisis. Daarnaast wordt ingezet op het versterken van de samenwerking bij psychosociale crisissituaties.

We behandelen de binnenkomende meldingen woonoverlast snel en adequaat (I)

We hebben 551 meldingen inzake woonoverlast ontvangen en daarvan 481 succesvol kunnen verhelpen. De aanpak is keihard nodig, want woonoverlast is hardnekkig en venijnig.

We begeleiden jongeren in en uit detentie

(I)

De inzet van de RIO is vertraagd van start gegaan door het uitblijven van de benodigde rijksmiddelen. Sinds december 2024 is met behulp van rijksmiddelen een projectteam Detentie en Terugkeer gevormd, bestaande uit een projectleider, twee re-integratieofficers en de al bestaande nazorg coördinatoren. De nazorg coördinatoren richten zich op algemene nazorg van ex-gedetineerden binnen de vijf leefgebieden, terwijl de re-integratieofficers voor jeugd en volwassenen intensieve begeleiding bieden aan ex-gedetineerden met complexe problematiek op meerdere leefgebieden. De opbouw van de caseloads is gestart; de re-integratieofficer voor volwassenen is reeds actief, en de re-integratieofficer voor jeugd start in februari 2025.

Ondermijnende criminaliteit: we weren criminelen

(D)

We voeren het plan van aanpak ondermijnende criminaliteit onverminderd uit. Zo is het bibob-domein uitgebreid en het DOR/DOL beleid geïntroduceerd, dat ervoor moet zorgen dat heling wordt bemoeilijkt. De activiteiten van het interdisciplinaire interventieteam zijn geïntensiveerd: er hebben 22 integrale controles plaatsgevonden, waarbij 395 panden werden gecontroleerd.

We wapenen ons tegen ondermijnende invloed

(I)

We hebben collega's wederom bewust gemaakt van de gevaren van ondermijning. Het college heeft een weerbaarheidsscan ondergaan, waarmee evt. risico's en kwetsbaarheden zichtbaar worden gemaakt en daardoor kunnen worden tegengegaan.

We maken burgers bewust

(I)

We hebben burgers bewust gemaakt van de gevaren van ondermijning, bijvoorbeeld de levensgevaarlijke situatie van een drugsproducerende locatie in de wijk. Melden helpt! We trekken de wijken in om voorlichting te geven en hebben de campagne ter bevordering van het melden een nieuwe impuls gegeven.

We pakken drugslocaties aan

(I)

We hebben 12 drugslocaties aangepakt, in veel gevallen door ze te sluiten. Ook de aanpak van straathandel is goed op stoom gekomen en werpt vruchten af: 10 personen hebben een last onder dwangsom ontvangen. Het voorlopig beeld van de politie is dat deze personen niet recidiveren.

We pakken mensenhandel aan

(I)

We hebben 10 casussen van mensenhandel behandeld. De behandeling van deze signalen heeft in één geval geleid tot een last onder dwangsom. Ook is er met preventieve acties aandacht gegeven aan mensenhandel, bijvoorbeeld met het toneelstuk "slakje" en de escape-bus.

We pakken witwassen aan

(I)

Er zijn 72 bibob onderzoeken uitgevoerd, waarbij in een handvol gevallen de vergunning is geweigerd vanwege het risico op witwassen van crimineel geld. Het bibob domein is uitgebreid.

Digitale criminaliteit: door bewustwording minder slachtoffers

(D)

In 2024 hebben we het bewustzijn over en de weerbaarheid tegen digitale criminaliteit van Arnhemmers vergroot en ons daarbij vooral gericht op jongeren en in mindere mate op ouderen en het MKB. Daarmee doen we het nodige, maar hebben we nog onvoldoende uitvoering kunnen geven aan de bredere ambitie om door voorlichting de digitale weerbaarheid van kwetsbare Arnhemmers tegen allerlei vormen van digitale criminaliteit en normoverschrijding te versterken. Daarom zetten we de uitvoering van onze ambities voort in 2025.

We zetten in op voorlichting van kwetsbare personen

(I)

In 2024 hebben we verschillende acties ondernomen om het bewustzijn over en de weerbaarheid tegen digitale criminaliteit van Arnhemmers te vergroten. Zo hebben we de campagne tegen online seksueel grensoverschrijdend gedrag uitgevoerd (ter uitvoering van een motie van de raad), heeft voor de jeugd het Youth Cyber Team voorlichtingen gegeven op 9 Arnhemse basisscholen en we hebben via Under Pressure, een programma van Diversion, in dertien klassen op verschillende scholen lesreeksen verzorgd over mediawijsheid. Daarnaast zijn voor ouderen, in samenwerking met de SWOA en de politie, drie voorlichtingen gegeven. Tegelijkertijd hebben we nog onvoldoende uitvoering kunnen geven aan de bredere ambitie om door voorlichting de digitale weerbaarheid van kwetsbare Arnhemmers tegen allerlei vormen van digitale oplichting te versterken. Daarom gaan we verder met onze ambities in 2025. Eerste initiatieven voor het MKB lopen en de werving van de benodigde capaciteit is in gang gezet.

We bouwen een sterk netwerk tegen cybercriminaliteit

(I)

Wij zijn in meerdere regionale netwerken vertegenwoordigd en blijven nauw aangesloten op de City Deal Cybercrime. Daarnaast werken we ook aan ons lokale netwerk. Het contact met de digitaal wijkagenten is geïntensiveerd en eerste samenwerkingen op het gebied van online jeugd zijn gestart. Verder vindt op 2 april 2025 de actiedag Echt niet Vandaag plaats en met de politie activeren we lokale publieke en private partijen om mee te doen aan de actiedag. Zo bouwen we aan ons netwerk, maar vooral ook aan de ambitie een duurzame samenwerking op te zetten. Verdere uitbouw en versteviging van het netwerk zal doorgaan in 2025 en zal worden ondersteund door de werving van de benodigde capaciteit.

Effectindicator	2020	2021	2022	2023	2024
Percentage slachtoffers van hacken in Arnhem		7,10			

Eenheid: Percentage

Bron: CBS

Effectindicator	2020	2021	2022	2023	2024
Percentage slachtoffers van online aankoop- en verkoopfraude		9			

Eenheid: Percentage

Bron: CBS

Openbare orde en sociale onrust: een veilige openbare ruimte voor iedereen

(D)

In Arnhem vonden weer relatief veel demonstraties en evenementen plaats. We hebben ons ingespannen om veilige en vrije demonstraties te kunnen laten plaatsvinden. Met de horecaondernemers, sfeerteams, politie en handhaving hebben we ons ingespannen voor een veilig uitgaansgebied. Er is beleid voorbereid dat extra inzet op veiligheid en het tegengaan van discriminatie bij het uitgaan. Arnhem heeft wederom te maken gehad met veel branden, waaronder opzettelijke brandstichting bij auto's en woningen en ook enkele explosies. Op dit laatste zetten wij met de politie maximaal in. De aanpak van extremisten en relschoppers staat onverminderd; illustratief in dit kader is de grootschalige inzet van stadion- en gebiedsverboden voor relschoppers.

We zorgen voor veilige demonstraties, manifestaties en evenementen

(I)

In Arnhem vonden 125 demonstraties en ca. 450 evenementen plaats. Daarvan is het merendeel verlopen zonder noemenswaardige incidenten. Uitzondering vormt de demonstratie van Pegida op 13 januari 2024, die moest worden afgebroken; later in het voorjaar heeft Pegida alsnog ongestoord een demonstratie kunnen houden in Arnhem. We hebben het manifest demonstratierecht van Amnesty International getekend en ons daarmee geplaatst in de voorhoede van steden die er alles doen om veilige en vrije demonstraties te kunnen laten plaatsvinden.

We investeren in brandweer, crisisbeheersing en publieke gezondheidszorg

(I)

We zijn blijven investeren in een goede gemeentelijke openbare orde en veiligheid piket-functie, regionale brandweer, crisisbeheersing en publieke gezondheidszorg. We hebben daarbij extra aandacht gehad voor nieuwe typen crises als gevolg van klimaatverandering, energieopwekking, hybride en (geo)politieke dreiging én de risico's die specifiek voor Arnhem gelden. We zetten daarbij in op maatschappelijke weerbaarheid. Ook in 2024 is fors ingezet op de bedrijfsvoering en governance structuur van onze Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland Midden (VGGM). Tegelijkertijd wordt er gewerkt aan het

versterken van de crisisbeheersing en de publieke gezondheid (zowel algemene publieke gezondheidszorg, als jeugdgezondheidszorg), waarbij we gezamenlijk met onze regio-gemeenten scherp zijn gebleven op ontwikkelingen die de VGGM raken.

We investeren in bondgenoten

(I)

Het netwerk van bondgenoten, dat wij samen met de politie opzetten, is inmiddels in meerdere wijken opgezet. Bijeenkomsten worden gehouden en daarmee versterken we het netwerk. De uitrol van dit netwerk gaat onverminderd door.

We leren kinderen en jongeren kritisch denken en verantwoord met informatie om te gaan

(I)

In vele vormen hebben we kritisch burgerschap, informatiewijsheid en de democratische dialoog bevorderd. Voorbeelden zijn de vele gesprekken in de stad met als uitschieter de interreligieuze dialoog in september en de Avond van de Goede Moed in november 2024.

We signaleren radicalisering en gaan het tegen

(I)

Ook dit jaar hebben we tientallen casussen behandeld, het netwerk verder uitgebreid, nieuwe expertise opgedaan en voorlichting gegeven inzake nieuwe vormen van radicalisering, zoals het anti-institutioneel denken. We hebben trainingen gegeven aan talrijke maatschappelijke organisaties in de stad, zodat professionals kennis opdoen over welke vormen van radicalisering je kunt tegenkomen, hoe deze te herkennen zijn en waar je (mogelijke) signalen kunt melden. Er is geen verandering gekomen in de ongemakkelijke situatie waarbij personen van wie het Nederlanderschap is ingetrokken niet worden uitgezet en derhalve geen perspectief hebben.

Preventieve jeugdaanpak

(D)

De aanpak Preventie met Gezag heeft tussen de honderd en tweehonderd jongeren in trajecten om hen een betere toekomst te geven en weg te houden van het criminele pad. Ook dit jaar hebben weer tientallen jongeren kunnen uitstromen naar goede scholing en werk.

Jongerenwerk 3.0

(I)

We hebben 101 jongeren in een traject en 36 jongeren hebben een traject succesvol afgerond.

Straat en school

(I)

De straatcoaches vervullen hun rol als aanspreekpunt en hebben vele contactmomenten met de jongeren uit de aangewezen buurten. Ook hebben zij kennisbijeenkomsten georganiseerd.

Preventief Interventie Team (PIT)

(I)

We hebben 26 kinderen in een traject en 14 kinderen hebben een traject succesvol afgerond.

Werk

(I)

Ook dit jaar zijn weer vele jongeren begeleid richting werk. Inmiddels is de 100ste jongere sinds de start via Prospect4Cash naar werk begeleid.

Versterking PGA (Aanpak risicojeugd Veiligheidshuis)

(I)

We hebben 44 jongeren in een persoonsgerichte aanpak en daarvan is de situatie van 10 jongeren zodanig verbeterd dat de aanpak kon worden afgerond.

Afhandeling amendementen en moties Begroting 2024

[23M131g Maatregelen tegen Discriminatie door Horecaondernemers](#)

We ronden de voorbereidingen voor nieuw beleid in de horeca af, waarin we aanscherpingen doen in het beleid inzake discriminatie. We verwachten binnenkort de resultaten te kunnen delen met de raad.

Wat heeft het gekost

	Rekening	Begroting 2024		Rekening	
	2023	Primitief	Definitief	2024	Afwijking
Bedragen x € 1.000					
Middelen					
Lasten	25.644	29.433	31.626	31.617	10
Baten	5.102	5.442	6.540	5.959	-581
Saldo lasten en baten	-20.541	-23.991	-25.087	-25.658	-571
Toevoegingen aan reserves	896	78	1.237	1.281	-44
Onttrekkingen aan reserves	1.132	572	1.447	1.443	-4
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	236	494	211	162	-49
Gerealiseerd resultaat	-20.305	-23.497	-24.876	-25.496	-620

Toelichting financiële afwijkingen

Onderwerp	Totale afwijking (x €1.000)	V/N	Toelichting	I/S	AR/BR
Lasten	92	V			
Openbare orde en veiligheid	598	V	Specifieke uitkeringen (SPUK) Veiligheid	I	AR
Openbare orde en veiligheid	267	V	Arnhem Oost Veiligheid	I	BR
Openbare orde en veiligheid	-170	N	Zorg en veiligheidshuis	I	AR
Openbare orde en veiligheid	-603	N	Vergunning en Handhaving	I	AR
Baten	-598	N			
Openbare orde en veiligheid	-598	N	Specifieke uitkeringen (SPUK) Veiligheid	I	AR
Toevoegingen aan reserves	-47	N			
Openbare orde en veiligheid	220	V	Zorg en veiligheidshuis	I	AR
Openbare orde en veiligheid	-267	N	Arnhem Oost Veiligheid	I	BR
Onttrekkingen aan reserves	0				

Specifieke uitkeringen (SPUK) Veiligheid

In 2024 zijn niet alle Rijksmiddelen (vanuit specifieke Rijksuitkering - preventie met gezag en versterkingsgelden) aangewend. Bovendien is een deel van deze Rijksmiddelen pas later in het jaar toegekend. De resterende Rijksmiddelen zijn gereserveerd op de balans conform de BBV voorschriften. Dit leidt tot een voordeel aan de lastenkant en een nadeel op de baten van € 0,6 miljoen. Per saldo is dit effect dus budget neutraal.

Arnhem Oost Veiligheid

Binnen Veiligheid wordt uitvoering gegeven aan een aantal projecten welke vanuit het Nationaal Programma Arnhem Oost worden gefinancierd. Dit betreft de volgende projecten: Preventief Interventie Team uitbreiding, Veilig in en Om School, Persoonsgerichte aanpak in de Wijken, Aanpak van De Hommel en De Singel en de Pilot Vroeg Interventie. Door de opstart van deze projecten in 2024, hebben enkelen vertraging opgelopen in de uitvoering. Dit voordeel wordt verrekend met de BR Arnhem Oost, zie daarvoor ook onder Toevoegingen aan Reserves.

Zorg en veiligheidshuis

In 2024 is in oktober een budgetoverheveling voorzien van € 0,22 mln, deze is opgenomen in de nota en ook administratief verwerkt. Echter, eind 2024 was er uiteindelijk meer uitgegeven dan voorzien, waardoor de budgetoverheveling niet meer kon plaatsvinden. Dit veroorzaakt zowel de afwijking in de Lasten als bij de Toevoegingen aan Reserves.

Vergunning en Handhaving

in 2024 is voor € 0,4 mln meer personeel ingehuurd dan budget beschikbaar was. Dit komt door meer verloop van eigen personeel welke vervangen is. Daarnaast is voor € 0,1 mln meer aan opleidingskosten uitgegeven en voor € 0,1 mln aan ict-middelen uitgegeven, zijnde portofoons e.d..

Met wie werken we samen

Verbonden partijen

Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden

Voor meer informatie wordt verwezen naar de paragraaf [Verbonden partijen](#).

Partners

- Politie;
- Brandweer;
- Openbaar Ministerie;
- Veiligheidshuis regio Arnhem;
- Veilig Thuis.

Ook werken we samen met verschillende subsidiepartners. Deze zijn in dit programma in de digitale begroting (<https://financien.arnhem.nl>) terug te vinden. Het volledige overzicht van de begrotingssubsidies is te vinden in de [paragraaf Subsidies](#).

Beleidskaders

- [Kadernota veiligheid 2018-2022](#);
- [Meerjarenbeleidsplan politie 2019-2022](#);
- [Uitvoeringsplan aanpak radicalisering Arnhem 2019](#);
- [Een evaluatie van de Arnhemse radicaliseringsaanpak](#);
- [APV wijziging bevoegdheid inzet mobiel cameratoezicht](#);
- [Experiment gesloten coffeeshopketen](#);
- [Regionaal beleidsplan Rampenbestrijding en Crisisbeheersing 2020-2023](#).

Bereikbaarheid

Het is belangrijk dat mensen gemakkelijk toegang hebben tot onze stad, of ze nu inwoners zijn of bezoekers. Dit geldt voor alle vervoersmiddelen, zoals lopen, fietsen, het openbaar vervoer en auto's (ook deelauto's). We merken echter dat mobiliteit soms problemen kan veroorzaken voor de leefbaarheid. Daarom zetten we ons in voor duurzame mobiliteit, zodat onze stad goed bereikbaar blijft en tegelijkertijd prettig om in te wonen.

Wat wilden we bereiken en wat hebben we gedaan

Ambities (A)	Doelen (D)	Inspanningen (I)
Een duurzaam bereikbare stad		(A)
Bewerkstelligen van een mobiliteitstransitie: eerst de voetganger, dan de fietser, dan het OV en dan pas de auto		(D)
Om de afhankelijkheid van de auto te verkleinen, zetten we in op een mobiliteitstransitie, waarbij eerst de voetganger komt, dan de fietser en vervolgens het OV en tot slot de auto. Het nieuwe mobiliteitsbeleid vormt de basis voor verdere inspanningen om de gewenste mobiliteitstransitie te bewerkstelligen.		
We voeren het mobiliteitsbeleid uit		(I)
In 2024 is het duurzaam mobiliteitsplan ter besluitvorming voor aan de raad voorgelegd. Als het duurzaam mobiliteitsbeleid wordt vastgesteld gaan we in 2025 dit beleid tot uitvoer brengen. Dit doen we conform de maatregelenlijst die bij het duurzaam mobiliteitsplan is gevoegd. We gaan aan de slag met de zaken die we binnen 2 jaar willen realiseren. Onderdelen daarvan zijn direct inzetten op gedragsverandering, aanleg van nieuwe fiets- en HOV-infrastructuur, kwaliteitsverbetering van het fietsparkeren en (voorbereiding van) de herinrichting van de centrumering.		
Groter aandeel fiets en voetgangers om de stad duurzaam bereikbaar te maken		(D)
We werken er aan meer mensen de fiets te laten nemen door dit alternatief aantrekkelijker te maken. De opgave is groot dus moet er veel werk verzet worden. We blijven fietsprojecten verkennen en voorbereiden. Het gaat daarbij zowel om fietspaden en -straten als voorzieningen om de fiets te parkeren.		
We verbeteren/ breiden het stedelijk fietspadennetwerk uit, waaronder regionale snelfietsroutes		(I)
In 2024 hebben we weer veel nieuwe fietsinfrastructuur gerealiseerd op straat. De vernieuwing van het Arnhemse fietsnetwerk voegt veel fietskwaliteit toe en maakt het aantrekkelijker om te kiezen voor de fiets en e-fiets. Goede voorbeelden zijn de fietsstraat Oude Kraan en fietspaden langs de Onderlangs (snelfietsroute Arnhem–Wageningen), de aanleg van het Verbeterplan RijnWaalpad (snelfietsroute naar Nijmegen), de fietspaden Johan de Wittlaan (snelfietsroute De Liemers) en het verbrede fietspad Grote Griet (1e fase snelfietsroute naar Elderveld en Schuytgraaf).		
De Fietsagenda 2024-2027 is vastgesteld. Daarmee kunnen we het Arnhemse fietsnetwerk verder afmaken door de aanleg van meer snelfietsroutes. De ambitie is in 2030 55% tot 60% van het gewenste fietsnetwerk gereed te hebben. Vanuit de Fietsagenda bereiden we nieuwe fietsprojecten voor voor uitvoering. Belangrijke projecten zijn de komende jaren de (regionale) snelfietsroutes Om de Noord (verbinding Arnhem west en Arnhem oost met Arnhem Centraal), het VeluweWaalpad (doorfietsroute Elst-Arnhem -Nijmegen en de snelfietsroute Arnhem – Huissen).		
We stellen een actieplan aanpak voetgangersknelpunten op		(I)
We stellen een actieplan op hoe we de grootste voetgangersknelpunten in ons netwerk kunnen aanpakken.		
We realiseren maatregelen uit het fietsparkeerplan		(I)
In 2024 hebben we verder gewerkt aan de kortetermijnmaatregelen uit het fietsparkeerplan en zetten we de langetermijnmaatregelen in gang.		

We verkennen mogelijkheden van nieuwe fietsbruggen over de Rijn

(I)

Het onderzoek naar de inpassing van twee nieuwe fietsbruggen in Arnhem loopt. Goede brugverbindingen zijn nodig om meer mensen te verleiden te gaan lopen en fietsen. De plannen moeten het Arnhemse verkeerssysteem robuuster maken en mensen minder auto-afhankelijk. De nieuwe fietsbrug in Arnhem Oost is onderdeel van de besluitvorming over de Gebiedsontwikkeling Rijnpark. Er is onderzoek gedaan om meer inzicht te krijgen in het aantal gebruikers van een fietsbrug tussen Malburgen en Arnhem Oost, in het kader van het verkeerskundige onderzoek Spoorzone Arnhem Oost. Dat levert een bijzonder inzicht op. Het onderzoek naar de ligging brugoverspanning en aanlanding van deze fiets-voetgangersbrug in Rijnpark en Malburgen is gestart. De brug is onderdeel van de regionale doorfietsroute naar Huissen.

In Arnhem West is een fietsbrug onderdeel van het regionale plan voor de doorfietsroute VeluweWaalpad. We verkennen de mogelijke oplossingen, kosten en effecten (bijvoorbeeld het verwacht aantal gebruikers) voor zover die nog niet bekend zijn. We kijken nadrukkelijk naar de ruimtelijke ontwikkelingen in de stad en de regio. Voor beide bruggen zetten we in op regionale samenwerking en samenwerking met het Rijk, ook om de kans op cofinanciering te vergroten.

Meer openbaar vervoer om de stad duurzaam bereikbaar te maken

(D)

We werken er aan meer mensen met de bus te laten nemen door dit alternatief aantrekkelijker te maken. We blijven openbaarvervoerprojecten verkennen en voorbereiden.

We voeren concrete hoogwaardig openbaar vervoer projecten uit

(I)

De uitvoering van het project Velperweg is volop gaande. De uitvoering loopt volgens planning, het project zal in augustus 2025 klaar zijn. Het project doseerpunten Westervoortsedijk (westelijk deel) is nog niet gestart, deze zal starten in 2025. Daarnaast is er door de provincie een subsidie verleend voor busstroken ter hoogte van winkelcentrum Presikhaaf op de IJssellaan. De uitvoering van dit project zal starten nadat de Velperweg afgerond is 2025. In het voorjaar van 2024 is de trolley 2.0 geïntroduceerd in Arnhem op de lijn 352 naar Wageningen. Er worden 10 Trolley 2.0 bussen in gezet die laden onder de bovenleiding en op een accu doorrijden naar Wageningen.

Beter openbaar vervoer in de stad, de regio en naar de Randstad en Duitsland

(D)

Het openbaar vervoer in de stad en in (en naar) de regio moet worden verbeterd. Ook willen we het reizen per openbaar vervoer richting de Randstad en internationale bestemmingen aantrekkelijk maken.

We lobbyen met betrekking tot het spoordossier en het lokale en regionale openbaar vervoer

(I)

In 2024 hebben we hard gewerkt aan de volgende zaken:

- MIRT verkenning Spoorknoop Arnhem Oost;
- Uitplaatsing spooreplacement ten behoeve van woningbouw;
- Goederenrouting (onderzoek nut en noodzaak);
- Een integrale gebiedsontwikkeling A12-corridor Utrecht-Arnhem-Duitse grens.

Daarnaast blijven we lobbyen voor een betere ICE verbinding.

Makkelijker maken van bouwen in en rond de binnenstad en op OV-locaties met behulp van parkeerbeleid en daarbij minder auto-afhankelijkheid en overlast van geparkeerde auto's

(D)

We willen binnen de stad, bij voorkeur op en rond OV-knooppunten zoveel mogelijk woningen bouwen, met daarbij zo min mogelijk parkeerplaatsen en dus lagere parkeernormen. Om overlast in de omliggende te voorkomen willen we het gebied met parkeerregulering uitbreiden.

We ontwikkelen stedelijk parkeerbeleid

(I)

We ontwikkelen stedelijk parkeerbeleid. Onderdelen van dat stedelijk parkeerbeleid zijn:

- parkeernorm nul in en rond de binnenstad of dicht bij OV-knooppunten;
- lagere parkeernormen voor de hele stad;
- uitbreiding van het gereguleerd gebied.

Zodra dit parkeerbeleid gereed is kunnen vervolginspanningen worden uitgevoerd. Kaders voor de wijze waarop dit kan worden uitgevoerd worden immers bepaald in het parkeerbeleid. Het gaat om de volgende inspanningen:

- parkeerverwijssysteem;
- vaststellen nieuwe parkeernormen;
- uitbreiding van het gereguleerd gebied.

We passen de parkeertarieven aan

(I)

In 2024 zijn de parkeertarieven verhoogd.

Effectindicator	2020	2021	2022	2023	2024
Aandeel fiets in modal spit	25	25	28	23	

Eenheid: Percentage t.o.v. totale mobiliteit voor ritten van alle Arnhemmers

Bron: Odin (Onderweg in Nederland, CBS)

Effectindicator	2020	2021	2022	2023	2024
Aandeel openbaar vervoer in modal split	5	3	5	8	

Eenheid: Percentage t.o.v. totale mobiliteit voor ritten van alle Arnhemmers

Bron: Odin (Onderweg in Nederland, CBS)

Tegengaan verkeersoverlast

(A)

Meer ruimte voor de voetganger, de fietser en het OV

(D)

De ruimte in de stad is schaars. We gaan op naar een nieuwe verdeling van die schaarse ruimte waarbij eerst de voetganger, dan de fietser, dan het openbaar vervoer en vervolgens de auto komt.

We stellen een verkeersstructuurplan op

(I)

In het kader van het duurzaam mobiliteitsplan is nagedacht over de nieuwe verkeersstructuur. Dit zal na vaststelling van het duurzaam mobiliteitsplan (in 2025) worden uitgewerkt.

We passen de wegenstructuur aan

(I)

Op verzoek van de gemeenteraad wordt er met grote aanpassingen aan de wegenstructuur gewacht totdat het duurzaam mobiliteitsplan is vastgesteld. Ondertussen zijn echter al wel analyses uitgevoerd op welke wegen de snelheid kan worden aangepast, of de hoeveelheid asfalt kan worden verminderd.

Minder ruimte voor de auto in en rond de binnenstad

(D)

In de hele stad is de ruimte schaars, maar dat geldt zeker voor de binnenstad. De auto neemt relatief veel ruimte in de binnenstad in. Zowel door de wegen waarover de auto's rijden als door de ruimte die nodig is om deze auto's te parkeren. We willen de ruimte die de auto in de binnenstad inneemt beperken.

We verminderen het aantal straatparkeerplaatsen

(I)

Het verminderen van het aantal straatparkeerplaatsen in de binnenstad dient gestructureerd vanuit parkeerbeleid te gebeuren. Dit is dus een inspanning die volgt uit het parkeerbeleid (zie ontwikkeling stedelijk parkeerbeleid).

We richten de Rijnkade in als wandel- en fietspromenade

(I)

Het ontwerp van de Rijnkade, zoals dat door het Waterschap (in nauwe afstemming met de gemeente en stakeholders uit de stad) gemaakt is, is momenteel in uitvoering. Uitgangspunt daarbij is een verkeersluwe hoge kade. Hiermee wordt dus al een flinke stap gezet richting de inrichting als wandel- en fietspromenade. Er vindt daarnaast een verkenning plaats of een verdere vergroening en verdere verhoging van de verblijfskwaliteit (ten opzichte van het ontwerp dat momenteel in uitvoering is) mogelijk is.

Een betere verkeersveiligheid

(D)

De verkeersveiligheid op de weg en in het openbaar vervoer moet omhoog. We gaan voor “0” verkeersslachtoffers, onder andere door het aanpakken van plekken waar veel ongelukken gebeuren. Ook willen we dat scholieren veilig naar school kunnen fietsen.

We pakken verkeersonveilige locaties aan

(I)

De volgende verkeersonveilige locaties zijn in 2024 aangepast:

- Blauwgraspad, extra drempel (aanpak verkeersveiligheid Malburgen West)
- Brunelsingel, visuele snelheidsremmer (aanpak verkeersveiligheid Malburgen West)
- Zevenbladstraat, extra drempel (aanpak verkeersveiligheid Malburgen West)
- Dotterlaan, fietspad en fietsstraat (RijnWaalpad)
- Marga Klompelaan-Hazenkamp, aanpassing/verbeteren kruising
- Winschotenstraat, 30 km/uur drempel
- Vijverlaan, 30 km/uur drempel (t.h.v. trap voor veilige oversteek)
- Hilversumstraat, drempels voor veilige fietsroute
- Schipholplein, twee keer 30 km/uur drempel
- Groningensingel, duurzaam veilige 50 km/uur herinrichting en verkeersveilige langzaam verkeeroversteken
- Frieslandsingel, van 50 km/uur naar 30 km/uur (incl. drempels)
- Ir. Van Muijlwijkstraat, duurzaam veilige herinrichting en verkeersveilige langzaam verkeeroversteken
- Johan de Wittlaan, fietspad en weginrichting (doorfietsroute De Liemers)
- Velperweg fietspaden (vanaf het spoor tot Raapopseweg)
- Huissensedijk-Kleidijkpad, fietspad Eldenseweg (RijnWaalpad)
- Grote Griet, verbreden vrij liggend fietspad (Doorfietsroute Schuytgraaf)
- Onderlangs, reconstructie inclusief verbetering fietsroute en oversteken (Nederrijnpad)
- Oude Kraan, fietsstraat (Nederrijnpad)
- Rijksweg-West, fietsstraat en verbeteren (fiets)oversteken.

Daarnaast worden de aanpassingen van de volgende verkeerssituaties voorbereid. Dit is mede t.b.v. het verbeteren van de verkeersveiligheid:

- Eemslaan, van 50 km/uur naar 30 km/uur (incl. drempels)
- Utrechtseweg, verbeteren oversteek bij Arnhems Buiten
- Rijksweg-West, fase 3 fietsstraat
- Batavierenweg-Rijkerswoerdsestraat, verbeteren fietsoversteek nabij overgang 80-50 km/uur
- Breezandpad, duurzaam veilig 30 km/uur (incl. schoolzone)
- Marga Klompelaan, realiseren veilige fietsoversteek (RijnWaalpad)
- Dotterlaan, fietsstraat-fietspad inclusief herinrichting fietstunnel (RijnWaalpad)
- Kronenburgerdijk, fietsstraat (RijnWaalpad)
- Noordelijk Parallelweg, fietsstraat (Om de Noord)
- Hommelseweg, fietsstraat (doorfietsroute Arnhem Noord-Alteveer)
- Gelderse Rooslaan, herinrichting wegvak 30 km/uur (aanpak verkeersveiligheid Malburgen West)
- Dovenetellaan, herinrichting wegvak 30 km/uur (aanpak verkeersveiligheid Malburgen West)
- Meldestraat, herinrichting wegvak 30 km/uur (aanpak verkeersveiligheid Malburgen West)
- Rijkerswoerdsestraat, duurzaam veilig 50 km/uur (incl. drempels)
- P. Calandweg, reconstructie fietsoversteek
- Zaslaan - Monnikensteeg, reconstructie kruispunt GOW50-ETW30
- Venlosingel, herinrichting wegvak Randweg – Heerlenstraat 30 km/uur (traject woonboulevard incl. verbetering oversteken)
- Lange Wal - duurzaam veilig 30 km/uur
- Keulse Slag - duurzaam veilig 30 km/uur
- Bethaniënstraat – oversteek duurzaam veilig 30 km/uur
- Willemsplein (majeure project).

We leggen schoolzones aan

(I)

Ter verbetering van de verkeersveiligheid rondom scholen zijn de volgende schoolzones in 2024 gerealiseerd:

- Bakenbergseweg, Pieter Breughelschool – Floriant (speciaal onderwijs)
- Kinderkamp, Parkschool – Ibn-i Sina
- Bernhardlaan, De Boomhut.

Daarnaast worden de volgende schoolzones voorbereid (inclusief educatietrajecten/communicatie kinderen/ouders/bewoners):

- Hommelseweg, Kentalis (speciaal onderwijs)
- Graslaan, Margarethaschool
- Dalweg, De Wijzer
- Breezandpad, De Kringloop – De klimboom – De Basis

School-thuisroutes voor fiets en voetgangers rondom de Salamander, Cycling 4school.

Effectindicator	2020	2021	2022	2023	2024
Aantal verkeersongevallen	811	893	1091	1090	

Eenheid: Aantal verkeersongevallen in de gemeente Arnhem

Bron: Bestand geregistreerde ongevallen in Nederland

Effectindicator	2020	2021	2022	2023	2024
Aantal aangepakte knelpunten	1	4	2	1	

Eenheid: Aantal knelpunten uit de top verkeersonveilige locaties dat wordt aangepast

Bron: Gemeente Arnhem

Beter en schoner taxivervoer (D)

De gemeente Arnhem vindt goede kwaliteit, betrouwbaarheid en service van het taxivervoer belangrijk. Taxi's zijn een essentieel en volwaardig onderdeel van de mobiliteitsmix. Ze dragen bij aan een toegankelijke stad en zijn een belangrijke aanvulling op tijden en plekken waar het openbaar vervoer niet rijdt. We willen de kwaliteit van het taxivervoer in onze stad verbeteren en de voertuigen verschonen.

We stellen samen met de taxibranche maatregelen op om het taxivervoer beter en schoner te krijgen (I)

In 2024 hebben we de implementatie van de Arnhemse taxiverordening weer actief opgepakt, ter bevordering van de kwaliteit van het taxivervoer op de opstapmarkt in Arnhem. Er dienen nog een aantal zaken geregeld te worden voordat de verordening succesvol kan worden geïmplementeerd. Een belangrijke, dan wel niet de belangrijkste randvoorwaarde voor een succesvolle implementatie is het verbeteren van de opstelsituatie voor taxi's op het Willemsplein en bij het GelreDome. Verder zijn belangrijke voorbereidende werkzaamheden de aanpassing van infrastructuur, bepalen en vastleggen van nadere regels, bepalen hoogte van leges etc.

Schonere lucht in de stad (A)

Minder doorgaand verkeer door de stad (D)

Er rijdt relatief veel doorgaand verkeer in de stad (verkeer dat geen herkomst of bestemming heeft in Arnhem, maar alleen maar door de stad rijdt, omdat dit de kortste en/of snelste route is. Deze voertuigen leiden tot overlast en horen hier niet te rijden. Doel is om dat verkeer zoveel mogelijk te beperken en idealiter helemaal niet meer te hebben in de stad.

We stellen een plan op om doorgaand verkeer te weren (I)

In 2024 is het traject van de implementatie van de Arnhemse taxiverordening, ter bevordering van de kwaliteit van het taxivervoer op de opstapmarkt in Arnhem, weer opgepakt. Er dienen nog een aantal zaken geregeld te worden voordat de verordening succesvol kan worden geïmplementeerd. Een belangrijke, dan wel niet de belangrijkste randvoorwaarde voor een succesvolle implementatie is het verbeteren van de opstelsituatie voor taxi's op het Willemsplein en bij het GelreDome. Verder zijn belangrijke voorbereidende werkzaamheden de aanpassing van infrastructuur, bepalen en vastleggen van nadere regels, bepalen hoogte van leges etc.

Beter benutten van stations en realisatie transferia/stadsrandhubs (D)

Een goede aansluiting van de verschillende vormen van mobiliteit (auto, trein, bus en (deel)fiets) op elkaar wordt steeds belangrijker. Hubs spelen bij deze overgang een belangrijke rol. Op deze manier kan een volwaardig en duurzaam alternatief voor de (privé)auto worden geboden. Een (mobiliteits)hub kan het beste worden gedefinieerd als een plek waar verschillende vormen van vervoer en vervoersaanbod samenkomen.

We stellen een visie op Arnhemse hubs op

(I)

De hubvisie is in concept vastgesteld door het college en er worden verkenningen gedaan naar enkele locaties. Pas nadat het duurzaam mobiliteitsplan is vastgesteld kan hiermee echt verder worden gegaan. Er ligt dan dus al een stevige basis om snel tot een definitieve visie en verdere uitrol te komen.

We voeren de visie Arnhemse hubs uit

(I)

Er is gewerkt aan de verkenning, voorbereiding, uitwerking en realisatie van de volgende locaties:

- Rozet: voorbereiding;
- Kronenburg: realisatie;
- GelreDome: verkenning;
- IPKW: verkenning;
- Station Zuid: voorbereiding.

Minder vervuilende voertuigen in de binnenstad

(D)

Er is veel overlast van de vervuilende voertuigen in de binnenstad. We willen die overlast beperken.

We handhaven de milieuzone en waar mogelijk passen we strengere normering en uitbreiding toe

(I)

Per 1 juni 2026 wordt de emissie-eis voor personenauto's in de Milieuzone verhoogd van emissieklasse 4 naar 5 en wordt de Zero-emissiezone ingevoerd. Arnhem krijgt zowel een Milieuzone als een Zero-emissiezone, die op elkaar worden afgestemd. Om verwarring te voorkomen, wordt de Zero-emissiezone leidend voor vracht- en bestelauto's, met aanvullende eisen vanuit de Milieuzone voor dieselpersonenauto's en autobussen, zoals in andere steden met een vergelijkbare situatie. Het definitieve ontheffingskader wordt pas vastgesteld bij het verkeersbesluit in het najaar van 2025.

We stimuleren en faciliteren duurzame stadsdistributie, met name in de binnenstad

(I)

Onder het label 'Schoner en Minder' werken we samen met binnenstadondernemers, logistieke bedrijven, bewoners, onderwijs en andere partners aan het verduurzamen van de stadslogistiek in Arnhem. Via het Uitvoeringsprogramma Zero-Emissie Stadslogistiek (UZES) zijn we gestart met innovatieve projecten die bijdragen aan schoner en minder verkeer in de binnenstad. We ondersteunen ondernemers met gratis adviesgesprekken bij de overstap naar emissievrije voertuigen en alternatieven, en onderzoeken samen met onderwijs en ondernemers de initiatieven voor duurzame, toekomstbestendige verdienmodellen. Daarnaast faciliteren we de uitvoering en zetten we de behaalde successen en samenwerkingen in de schijnwerpers. Door unieke samenwerkingsverbanden en het delen van best practices zetten we stappen richting een schonere, leefbaardere en beter bereikbare binnenstad.

Op 1 juni 2026 wordt in Arnhem een Zero Emissiezone ingevoerd, die wordt gelijkgetrokken met de Milieuzone én de emissie-eis voor personenauto's in de Milieuzone wordt aangescherpt. Voor de Milieuzone geldt al een ontheffingskader. Voor de zero-emissiezone we het landelijke ontheffingskader, met enkele eigen keuzes, waarbij we rekening houden met de bestaande regels voor de Milieuzone om te voorkomen dat voertuigen die nu niet de Milieuzone in mogen dat straks wel zouden mogen, om zo uniformiteit in het ontheffingsbeleid te waarborgen.

Wat heeft het gekost

	Rekening	Begroting 2024		Rekening	
	2023	Primitief	Definitief	2024	Afwijking
Bedragen x € 1.000					
Middelen					
Lasten	28.250	33.080	32.358	30.240	2.118
Baten	9.593	9.488	10.087	10.346	259
Saldo lasten en baten	-18.658	-23.592	-22.271	-19.894	2.377
Toevoegingen aan reserves	16.101	11.494	13.480	14.073	-593
Onttrekkingen aan reserves	15.416	12.416	12.857	11.363	-1.494
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	-685	922	-623	-2.711	-2.087
Gerealiseerd resultaat	-19.343	-22.670	-22.894	-22.605	289

Toelichting financiële afwijkingen

Onderwerp	Totale afwijking (x €1.000)	V/N	Toelichting	I/S	AR/ BR
Lasten	2.392	V			
Mobiliteit	1.000	V	Onderhoud panden mobiliteit (exclusief parkeergarages)	I	AR
Mobiliteit	800	V	Parkeerexploitatie	I	BR
Mobiliteit	501	V	Energiekosten Openbare Verlichting	I	AR
Mobiliteit	273	V	Parkeren	I	BR
Mobiliteit	354	V	Buiten Gewoon Beter	I	BR
Mobiliteit	-536	N	Bereikbaarheidsaanpak-binnenstad	I	BR
Baten	117	V			
Mobiliteit	461	V	Bereikbaarheidsaanpak-binnenstad	I	BR
Mobiliteit	-344	N	Parkeerexploitatie	I	BR
Toevoegingen aan reserves	-477	N			
Mobiliteit	-131	N	Onderhoud panden mobiliteit (exclusief parkeergarages)	I	BR
Mobiliteit	-346	N	Parkeerexploitatie	I	BR
Onttrekkingen aan reserves	-1.396	N			
Mobiliteit	-75	N	Bereikbaarheidsaanpak-binnenstad	I	BR
Mobiliteit	-110	N	Parkeerexploitatie	I	BR
Mobiliteit	-270	N	Parkeren	I	BR
Mobiliteit	-354	N	Buiten Gewoon Beter	I	BR
Mobiliteit	-587	N	Onderhoud panden mobiliteit (exclusief parkeergarages)	I	BR

Onderhoud panden mobiliteit (exclusief parkeergarages)

Op het gemeentelijk vastgoed in gebruik voor mobiliteit is € 1,0 miljoen minder uitgegeven aan beheerlasten. Dit wordt verklaard door hogere energielasten en storingsonderhoud (€ 160.000 nadeel). Daartegenover staat een voordeel van € 1,2 miljoen door lager uitgevallen of doorgeschoven planmatig onderhoud voor het Busplein Arnhem Centraal en Transferhal openbaar vervoer. Van het totale voordeel op planmatig onderhoud wordt namelijk € 130.000 toegevoegd aan de bestemmingsreserve onderhoud Transferhal openbaar vervoer en € 587.000 wordt verrekend met de bestemmingsreserve planmatig onderhoud gemeentelijk vastgoed. Per saldo is het resultaat circa € 0,3 miljoen.

Parkeereexploitatie

Er is een voordeel van € 572.000 gerealiseerd op het beheer van de parkeergarages. Dit komt doordat er minder storingskosten zijn geweest (€ 122.000), het planmatig onderhoud voor parkeergarage Rozet lager is uitgevallen (€ 200.000) en lagere VVE lasten (€ 50.000). Ook is er € 200.000 aan lagere rentelasten. Voor de verklaring van dit voordeel wordt verwezen naar de toelichting op de financiële afwijkingen van het onderdeel 'vaste en vlottende financiering' in het programma S00 Bestuur, dienstverlening en financiën.

Daarnaast is er een voordeel van € 228.000 gerealiseerd op de overige lasten van parkeren. Dit komt onder anderen doordat een aantal ontwikkelingen die wel begroot stonden vertraging hebben opgelopen zoals fietsstalling Bartok.

Het aantal kort parkeerders in de parkeergarages is het afgelopen jaar lager dan verwacht (zowel overdag als in de avond). Daarnaast zijn het aantal verkochte parkeerabonnementen voor de garages afgenomen, dit heeft vooral te maken met de vertraging van de ontwikkelingen in de parkeergarage Rozet en het project BK40. Hierdoor zijn de parkeeropbrengsten en daarmee de baten met € 344.000 afgenomen.

Van het voordeel op planmatig onderhoud parkeergarage Rozet wordt een deel (€ 110.000) toegevoegd aan de bestemmingsreserve onderhoud parkeergarage Rozet. Het overige voordeel (€ 346.000) wordt toegevoegd aan de bestemmingsreserve bereikbaarheid.

Energiekosten Openbare Verlichting

In verband met de fors gestegen energieprijzen is het energiebudget voor openbare verlichting voor 2024 opgehoogd. Uiteindelijk is de kostenstijging lager uitgevallen, waardoor een incidenteel voordeel is ontstaan (€ 0,5 miljoen).

Parkeren

Afgelopen jaar is volop ingezet op voorbereiding en planvorming van het uitbreiden van fietsparkeren in en rond het centrum. Zo is de planvorming van een nieuwe grote fietsenstalling onder het Willemsplein verder geconcretiseerd. We hopen de gemeenteraad hierover na de zomer van 2025 verder over te informeren. Op de uitbreiding van fietsparkeren is daardoor een voordeel van € 273.000 in de lasten gerealiseerd.

Buiten Gewoon Beter

Een deel van het jaarprogramma Buiten Gewoon Beter Spijkerkwartier is niet gerealiseerd (€ 0,35 miljoen). Door een lagere onttrekking aan de bestemmingsreserve in 2024 blijven deze middelen gereserveerd voor de uitvoering in 2025.

Bereikbaarheidsaanpak-Binnenstad

Er is een voordeel op de baten ontstaan van € 461.000 vanwege ontvangen subsidies, hier tegenover staat ook een nadeel op de lasten van € 536.000. Het ongedekte deel van de lasten, bestaande uit voornamelijk hogere onderzoekskosten, wordt onttrokken uit de BR bereikbaarheid en leidt tot een voordeel van € 75.000 op de toevoegingen aan reserves.

Met wie werken we samen

Verbonden partijen

GR Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen

Voor meer informatie wordt verwezen naar de paragraaf [Verbonden partijen](#).

Partners

- Provincie Gelderland;
- Rijkswaterstaat;
- Regio Arnhem-Nijmegen;
- Wijkplatforms en wijkteams;
- Gecontracteerde partijen.

Ook werken we samen met verschillende subsidiepartners. Deze zijn in dit programma in de digitale begroting (<https://financien.arnhem.nl>) terug te vinden. Het volledige overzicht van de begrotingssubsidies is te vinden in de [paragraaf Subsidies](#).

Beleidskaders

- [Accentnota Fiets, fietsambitie Arnhem 2019-2024 \(januari 2020\)](#);
- [Toekomstbeeld stedelijk OV Arnhem en Nijmegen](#);
- [De Arnhemse Binnenstad 2015](#);
- [Visie "Ruimte voor beleving in de Arnhemse binnenstad"](#);
- [Hoogwaardig Openbaar Vervoer \(HOV\)-Actieplan](#).

Economie

Om de levenskwaliteit in Arnhem te verbeteren, is het belangrijk dat er waardevolle banen zijn voor de bewoners, dat ondernemers zich kunnen richten op een duurzame toekomst en dat er ruimte is voor kennis, innovatie en creativiteit. We werken aan een sterke en duurzame economie die de zekerheid van ons allemaal waarborgt en kansen biedt voor bedrijven en jong talent. Samenwerking tussen ondernemers, onderwijs en overheid is essentieel om vooruitstrevende energieconcepten en circulaire ketens succesvol te kunnen toepassen.

De afgelopen jaren hebben we samen met de stad gewerkt aan de economische agenda van Arnhem. Elk jaar stellen we een nieuwe uitvoeringsagenda op, waarin we de ambities van ondernemers, van kleine start-ups tot grote bedrijven, en van andere organisaties en werkgevers in de stad samenbrengen en gezamenlijk aan de uitvoering werken. We richten ons sterk op samenwerking en innovatie om maatschappelijke uitdagingen zoals de energietransitie, circulaire economie en duurzame mobiliteit aan te pakken. Andere belangrijke onderwerpen in deze agenda zijn het aanpakken van de krapte op de arbeidsmarkt en het verduurzamen van werklocaties in onze stad en regio.

Wat wilden we bereiken en wat hebben we gedaan

Ambities (A)	Doelen (D)	Inspanningen (I)
Vol energie zetten wij in op een duurzame, creatieve en levendige economie voor het welzijn en de welvaart van de Arnhemmers		

Dé Europese Energy hotspot worden	(D)
-----------------------------------	-----

Voor Arnhem vormen de maatschappelijke opgaven op het gebied van duurzaamheid en energietransitie, niet alleen uitdagingen, maar ook economische kansen.

Onze ambitie is dat het netwerk van samenwerkende partners op het gebied van energie stevig groeit en binnen Europa bekend staat als 'Hotspot Energy'. Hierdoor zorgen we vooral voor het versneld ontwikkelen en toepassen van energie-innovaties. We brengen deze ambitie dichterbij door de steun aan en samenwerking met Connectr, de Arnhem Electricity Week en het versterken van bestaande en het vormen van nieuwe samenwerkingen met partners in onze regio zoals bijvoorbeeld het programma Creatief X Energie, en de samenwerkingsovereenkomst met SEECE / Hogeschool Arnhem Nijmegen.

We bouwen aan innovatieve campussen	(I)
-------------------------------------	-----

De acties opgenomen in de samenwerkingsovereenkomst Kenniscampus regio Arnhem worden volgens planning uitgevoerd. Op IPKW is tijdens de Arnhem Electricity Week het Connectr innovatielab geopend. Ook wordt de Connectr Energyhub gerealiseerd ten behoeve van uitbreiding en nieuwe vestiging van bedrijven op IPKW. Op dit moment zijn we in samenwerking met de betrokkenen gestart met de Gebiedsvisie Het Broek – IPKW – Nieuwe Haven om de ambities die er in dit gebied zijn om te zetten in een gebiedsvisie. Met Arnhems Buiten zijn we voortdurend in gesprek over de ontwikkelingen op hun campus en we ondersteunen hen op verzoek. Dit hebben we gedaan bij het opstellen van een energievisie voor hun campus.

We werken aan het stimuleren, toepassen en zichtbaar maken van energie innovaties	(I)
---	-----

Uit het weboverzicht met de energie-innovaties uit onze regio hebben we de 10 – 15 meest kansrijke voor directe toepassing geselecteerd. Deze innovatieve bedrijven hebben we tijdens een bijeenkomst in contact gebracht met bedrijven die willen verduurzamen en deze innovaties potentieel kunnen benutten hiervoor en intermediaire organisaties die daarbij kunnen ondersteunen. Hieruit zijn een groot aantal matches naar voren gekomen. Tijdens de Arnhem Electricity Week was er een innovatieplein waarop tijdens het evenement meerdere innovaties uit de regio Arnhem gepresenteerd zijn.

We versterken onderlinge samenwerking en relaties in het energiecluster	(I)
---	-----

We implementeren de aanbevelingen met onze partner The Economic Board uit de strategische roadmap Arnhem Hotspot Energy 2025. Daarom hebben we onder leiding van The Economic Board weer het clusteroverleg ingevoerd. Het wordt een actiegericht overleg waarbij we steeds een thema pakken waarop we de samenwerking versterken.

Ook hebben we een samenwerkingsovereenkomst tussen gemeente en SEECE / HAN lectoraat Balanced Energy Systems getekend. De samenwerking richt zich op de gezamenlijke inspanning voor 'het energiesysteem van de toekomst' en komt ook voort uit de strategische roadmap.

We versterken de samenwerking van het energie- en creatieve cluster

(I)

Het programma Creative X Energy is tijdens de Arnhem Electricity Week officieel gelanceerd. Binnen het programma wordt er gewerkt aan twee projecten waarbij de creatieve sector samenwerkt met de energiesector. Bij deze projecten zijn Alliander en Arnhems Buiten vanuit de energiesector de betrokken partijen. Er is een Europese subsidie aangevraagd bij het EU Urban Initiative programma. Partners vanuit de creatieve industrie in het project zijn onder meer Verenigd Creatief Arnhem, Filip studio en, Kraft architecten. Partners uit de energiesector zijn onder meer Alliander, Connectr en ABB.

We werken aan een betere (inter)nationale positionering van Arnhem als Hotspot Energie

(I)

We zijn als Arnhem aanwezig geweest op het World Energy Congres. Eén van de activiteiten die we daarbij georganiseerd hebben, was een mediadag voor (inter)nationale media. Hierbij hebben we de media kennis laten maken met de verschillende campussen en bedrijven in de stad op het gebied van energie. Ook heeft eind mei de eerste Arnhem Electricity Week plaatsgevonden. Een week waarin Arnhem als Hotspot Energy met diverse congressen, lezingen, films, lanceringen en aankondigingen positief naar voren is gebracht. Tijdens deze week is ook de bevestiging gekomen dat het bedrijf Milence zich definitief vestigt in Arnhem. Ook zijn er dit jaar in Arnhem in samenwerking met OostNL weer een aantal handelsmissies ontvangen. Zo hebben wij een delegatie uit Polen en de Baltische staten ontvangen.

Effectindicator	2020	2021	2022	2023	2024
Banen in de EMT sector	8	8,80	8,70	8,70	

Eenheid: Het aantal banen in de sector EMT, als aandeel van de totale werkgelegenheid.

Bron: PWE

Arnhem is de aantrekkelijkste stad van Oost-Nederland om te wonen, werken, ondernemen, studeren, verblijven, ontmoeten en ontspannen

(D)

Door in te zetten op de binnenstad als hart van de stad, op duurzaam toerisme en recreatie en de Arnhemse evenementen, versterken we de positie van Arnhem als aantrekkelijke groene én bruisende stad, met een bijzondere historie.

We werken aan de transformatie van de binnenstad

(I)

In 2024 is gestart met het Ontwikkelperspectief Centrum Arnhem dat richting en perspectief gaat bieden voor de transformatie van de Binnenstad naar 2040. Hierin worden keuzes, afwegingen en prioritering in de wijze waarop we met elkaar de binnenstad programmeren en profileren opgenomen. Daarmee samenhangend is de Visie Openbare Ruimte en Koele netwerken afgerond en gereed gebracht voor besluitvorming in 2025. Daarnaast is er verder gewerkt aan planvorming voor de ontwikkeling van deelgebieden in de binnenstad zoals het Bestuurskwartier, Bartokpark, Stadsoase (o.a. omgeving Stadstheater) en Gele Rijdersplein.

In de binnenstad zijn, door de transitimanager, meerdere transformatieplannen voor panden begeleid die de komende jaren tot uitvoering gebracht kunnen worden. De nieuwe invulling van de oude supermarktllocatie aan de Kleine Oord is een concreet resultaat dat dit jaar geboekt is net als de transformatie van de Walburgiskerk. Voor de inzet van de transitimanager in 2024 is een succesvolle aanvraag bij Steengoed Benutten van de provincie Gelderland ingediend. Daarnaast is gewerkt aan een aanvraag voor de landelijke regeling Impulsaanpak Winkelgebieden gericht op de transformatie van de westelijke binnenstad (o.a. Rijnstraat en omgeving). Deze is helaas niet gehonoreerd. Er wordt verkend of onderdelen van de aanpak in kleinere projecten opgepakt kunnen worden. Een periodiek overleg met lokale makelaars is opgestart om meer inzicht te krijgen in marktontwikkelingen en om gezamenlijk oplossingen en kansen voor leegstand te identificeren.

De goede samenwerking met PBA is in 2024 verder doorgezet. De kwartierenaanpak is verder versterkt met als resultaat het winnen van het Meest inspirerende binnenstadsproject 2024 in de verkiezing van het landelijke Platform Binnenstadmanagement. Daarnaast is de samenwerking binnen de drie werkgroepen van PBA geïntensiveerd. Dit heeft geleid tot een nog betere samenwerking en participatie op het gebied van mobiliteit, transformatie en de bruisende binnenstad. De aanvraag voor een BIZ binnenstad heeft geresulteerd in een positieve uitslag. Het bestuur van de BIZ-stichting is begonnen met de uitvoering van daaraan gekoppelde acties.

In het Korenkwartier zijn de horeca-stewards gecontinueerd om de veiligheid en gastvrijheid te versterken. Ook is het achterplein van de Korenmarkt opgeknapt om de verblijfskwaliteit te versterken en ruimte te bieden voor terrassen en evenementen. De samenwerking met de BIZ-korenkwartier is in het tweede jaar verder geprofessionaliseerd.

We realiseren een aanbod van duurzame en toegankelijke evenementen

(I)

In 2024 hebben we belangrijke stappen gezet op het gebied van het verduurzamen en toegankelijk maken van evenementen. Arnhem werkt mee aan de totstandkoming van landelijke duurzaamheidsladder evenementen. In samenwerking met andere gemeenten en organisaties hebben we stappen gezet om de duurzaamheidsladder in Arnhem te introduceren. In 2024 is ook de checklist duurzaamheid evenementen verbeterd, zijn er workshops en een symposium toegankelijkheid op evenementen georganiseerd en allerlei informatie- en communicatiemiddelen over toegankelijkheid gemaakt om organisatoren goed te informeren.

Het NK Wielrennen, het EK Beachvolleybal, de Team NL Sport Experience en de Wheelchair Tennis Masters hebben bevestigd dat topsportevenementen voor maatschappelijke én economische impact en voor reuring in de stad zorgen. In november vond het Wheelchair Tennis Masters toernooi plaats in Molenbeke: top rolstoeltenissers vanuit de hele wereld streden tegen elkaar. De organisator heeft de hele week lokale ondernemers ingezet voor catering, verhuur van ruimtes en crewcatering bij de tennisvereniging en vergaderlocaties bij het Rijn IJssel. Daarnaast werden clinics rolstoeltennis gegeven aan groepen die het evenement kwamen bezoeken en aan verschillende Arnhemse scholen. Er was een kinderpersconferentie met kinderen vanuit speciaal onderwijs en er liepen studenten vanuit speciaal onderwijs stage bij het contentteam.

In 2024 vond de tweede vuurwerkshow plaats. De opzet was dit jaar iets anders dan het vorige jaar. 's Middags was een programma in de binnenstad met onder andere een singalong. Aan het begin van de avond was er een licht- en lasershow, gericht op gezinnen met kinderen. Zo'n 4500 mensen hebben de lichtshow bezocht. Om 00.00 uur was er een vuurwerkshow die door ongeveer 8000 mensen is bezocht.

We werken aan een vitale en duurzame recreatieve sector

(I)

Het wandelnetwerk in Arnhem-Zuid is uitgebreid. Op dit moment zijn nagenoeg alle bordjes geplaatst. Het masterplan Romeins verleden is vastgesteld. Er ligt een samenwerkingsovereenkomst voor de uitvoering van het masterplan. In het masterplan is voor Arnhem het Castellum in Arnhem-Zuid de belangrijkste plek.

De tachtigste herdenking van de Slag om Arnhem was in september zichtbaar en voelbaar in de stad. Al in mei waren de eerste activiteiten, maar het zwaartepunt lag traditioneel in de septembermaand. Veel Arnhemse partijen hebben activiteiten en evenementen georganiseerd om stil te staan bij tachtig jaar Slag om Arnhem.

Om recreërende bewoners en bezoekers beter te spreiden werken we aan betere toegankelijkheid van de Veluwe vanuit Arnhem-Noord. Een eerste stap hierin is verbinding tussen Arnhem Centraal Station en park Sonsbeek en de realisatie van een bezoekerscentrum in de Molenplaats. Het voorontwerp voor de verbinding en de inrichting van de buitenruimte rond de Molenplaats is gereed.

We hebben een start gemaakt met een nieuwe visie op toerisme en recreatie, met daarbij een uitvoeringsagenda.

We positioneren Arnhem met gerichte citymarketing

(I)

In 2024 ademde de stad mode: het jaarlijkse Fashion en Design Festival viel samen met State of Fashion. Met tal van grote en kleine evenementen en bijeenkomsten, ondersteund met nationale en internationale marketingcampagnes, werd Arnhem op de kaart gezet als stad van duurzame mode. Tijdens de Arnhem Electricity Week kwam het profiel van Arnhem als creatieve energiestad sterk naar voren met congressen, matchmaking diners voor startups en investeerders, maar ook publieksavonden over elektronische muziek, wetenschapsfilms en een speciale Formule-E avond. Met het project Bestemming Arnhem hebben we ook in 2024 Arnhem op de kaart gezet als meerdaagse bestemming voor (potentiële) bezoekers. De stichting Citymarketing Arnhem zorgt als verbinder en aanjager voor afstemming en actie.

Effectindicator	2020	2021	2022	2023	2024
Aantal bezoekers binnenstad		214	320	260	

Eenheid: Aantal bezoekers binnenstad x 1000. In 2020 is door Locatus i.v.m. corona geen passantentelling uitgevoerd.

Bron: Locatus (2019 en 2021), 2022 eigen telling i.s.m. PBA

Meer Arnhemse werklocaties zijn klaar voor de toekomst, met innovatie, circulariteit en duurzaamheid als belangrijke en zichtbare dragers

(D)

Er is met ondernemers en vastgoedeigenaren op de diverse Arnhemse werklocaties gewerkt aan het verbeteren van de kwaliteit en versterken van de economische kracht. Er zijn Green Deals opgesteld voor diverse terreinen die als doel hebben de duurzaamheid en de circulariteit te bevorderen. In samenwerking met StAB wordt gewerkt aan het versteken van de samenwerken op de bedrijventerreinen, het schoon en veilig houden (Keurmerk Veilig Ondernemen) en verbeteren van de bereikbaarheid. In Spoorzone Arnhem-Oost heeft ruimte voor werk een belangrijke plek. Hiervoor is het Transformatieplan opgeleverd met als doel te komen tot een strategie om bestaande en nieuwe bedrijvigheid duurzaam in te passen in Rijnpark en omgeving. Daarnaast is de startnotitie voor de Gebiedsvisie Het Broek – IPKW – Nieuwe Haven vastgesteld. Met deze startnotitie zijn de kaders waarmee in het nieuwe jaar verder gewerkt wordt aan een toekomstbestendig en economisch sterk werkgebied in Arnhem Oost bepaald.

We bieden ruimte voor ondernemen

(I)

Het ambitiedocument Het Broek is in samenwerking met StAB in juni 2024 vastgesteld. Beide partijen hebben een convenant ondertekend, waarin concrete uitvoeringsacties uit het ambitiedocument voor de korte, middellange en lange termijn zijn opgenomen. Het Broek is ook een pilotlocatie voor de verkenning 'Realisatieplan intensivering'. Daarin onderzoeken we samen met de Provincie Gelderland, GMR en OostNL kansen en financiële implicaties van verdichting en herstructurering. Dit vormt ook inpunt voor de nog op te stellen Gebiedsvisie Het broek – IPKW – Nieuwe Haven.

Met direct betrokken stakeholders (o.a. gemeente Arnhem, provincie Gelderland, StAB, IPKW, belangenorganisaties en ondernemers) is gewerkt aan de 'Doorontwikkeling Nieuwe Haven'. In dit rapport is de beoogde ontwikkeling van de Haven van de Toekomst gepresenteerd. Er is een kwartiermaker geworven die hieraan uitvoering gaat geven, inclusief aan de Uitvoeringsagenda van het Implementatieplan Nieuwe Haven 2022.

Het ambitiedocument Kenniscampus Arnhem – Velp is begin 2024 vastgesteld en de partijen hebben een samenwerkingsovereenkomst ondertekend over de uitvoering. In 2024 zijn een aantal verkenningen gestart over hoe en of de ambities verder gezamenlijk handen en voeten kunnen krijgen, bijvoorbeeld in een toekomstig gezamenlijk programma op de Kenniscampus. Het detailhandelsbeleid is herijkt en resulteert in het 'Detailhandelsplan Arnhem: versterken, verdichten en vernieuwen' dat in 2025 aan college en raad aangeboden wordt ter besluitvorming. Vanuit de gemeente Arnhem zijn zienswijzen op de Uitgangspuntennotitie voor het Regionaal Programma Werklocaties (RPW) opgeleverd. De GMR werkt dit samen met de gemeenten verder uit tot een RPW 2025 – 2028 dat in 2025 ter besluitvorming aan colleges en raden wordt aangeboden.

We werken samen met partners aan kwalitatief goede werklocaties

(I)

Samen met de partners op de werklocaties is ingezet op het versterken van de kwaliteit van de werklocaties. Er is uitvoering gegeven aan de vorig jaar afgesloten Green Deals en op Bakenhof is een Green Deal in voorbereiding. Op IJsseloord I en Nieuwe Haven zijn bij diverse bedrijven energiescans uitgevoerd en klimaatadaptieve en energiebesparende maatregelen getroffen. En hiermee samenhangend is op Gelderse Poort, IJsseloord I en Overmaat-Rijkerswoerd gestart met het uitvoeren van klimaatscans vanuit het IB-Green Interreg subsidieprogramma. Daarnaast is de Green Deal 2.0 getekend voor de Gelderse Poort en hebben ondernemers en gemeente voorbereidingen getroffen voor het verbeteren van de openbare ruimte en de zichtbaarheid van het park. Een betere en aantrekkelijkere fysieke verbinding tussen de Gelderse Poort en Landmark is gerealiseerd. Het Keurmerk Veilig Ondernemen-B certificaat is opnieuw toegekend. En in samenwerking tussen gemeente, StAB, ODRA, politie, brandweer en ondernemers is een Uitvoeringsagenda KVO opgesteld. Er is daarbij o.a. uitvoering gegeven aan een pilot voor cameratoezicht op Het Broek en zijn er gezamenlijke bedrijfsbezoeken afgelegd gericht op ondermijning en de correcte vestiging van bedrijven. Het overleg Werklocaties Arnhem heeft drie keer plaats gevonden in 2024 waarbij vertegenwoordigers van de diverse werklocaties en de gemeente kennis en inspiratie gedeeld hebben.

Effectindicator	2020	2021	2022	2023	2024
Arbeidsintensiteit per werklocaties	79,40	81,60	85,30	85,50	

Eenheid: Gemiddeld aantal banen op de werklocaties per hectare

Bron: Provinciale Werkgelegenheidsenquête (PWE), bewerking O&S

Betere balans tussen vraag en aanbod op de (regionale) arbeidsmarkt

(D)

Er zijn meer openstaande vacatures dan ooit te voren. Met 106 vacatures op 100 werklozen wordt de spanning op de arbeidsmarkt nog steeds als hoog ervaren. Door de groeiende economie en een vergrijzende bevolking zal de krapte alleen nog maar verder toenemen.

De zogeheten versnellingstafel waarbij diverse afdelingen binnen de gemeente participeren hebben gezorgd voor een uitvoeringsagenda 2025 waar diverse projecten en initiatieven zijn opgenomen in de focussectoren waar we gezamenlijk als overheid, onderwijs en met ondernemers op gaan samenwerken.

Op regionaal niveau zijn we intensief betrokken geweest bij de doorontwikkeling van het Human Capital akkoord en participeren we in de netwerktafel Energy. Daarnaast verkennen we potentiële samenwerking binnen de clusters HighTech/IT en Health, in samenwerking met creatief Arnhem.

We faciliteren Leven lang ontwikkelen

(I)

Het initiatief de Beroepentuin is verder geconcretiseerd. Scalabor heeft, in opdracht van gemeente Arnhem, een projectleider geworven en gaat het project begeleiden en uitvoeren.

In Arnhem-Oost is er een fysiek pand gevonden waar ruimte is voor 100 deelnemers per jaar. Deze deelnemers ontwikkelen gedurende een aan één gesloten periode diverse vaardigheden gericht op de laadinfra. Met uiteindelijk het doel om zich te om of bijscholen voor een baan in deze branche. Bij dit traject zijn ook diverse regionale werkgevers betrokken uit deze sector.

Binnen The Economic Board is onder de regionale Human Capital Agenda een herstart gemaakt met de netwerktafel Energy (een van de kraptesectoren binnen de triple helix samenwerking). Hierop zijn wij nauw aangesloten. Voor de sectoren Health en Hightech is ook gewerkt aan concrete projecten in de regio, zoals Beethoven (Nationaal versterkingsplan microchip-talent), en skillsmatching voor ICT'ers.

De eerste gesprekken zijn gevoerd om te verkennen hoe creatieve ontwerpkracht kan worden ingezet om op een andere manier te kijken naar de opgaven die op de huidige manier niet opgelost worden..

Eind 2024 is er een traject gestart waarbij we inwoners met een migratie- of vluchtachtergrond extra taalonderwijs gericht op het werken in de huishoudelijke ondersteuning. Op deze manier zijn deze inwoners sneller en/of breder inzetbaar in de huishoudelijke ondersteuning.

Voor de sector Kinderopvang is een ontwikkelpad uitgewerkt zodat inwoners zich kunnen ontwikkelen naar een functie in de kinderopvang.

We zetten in op het aantrekken en behouden van talent

(I)

Binnen het regionale Human Capital akkoord is er gekozen om de werktafel "Aantrekken en behouden van talent" niet voort te zetten. The Economic Board heeft gekozen voor een andere structuur. De participatie bij deze nieuwe werktafels op sectoren blijft onverminderd van kracht.

Het initiatief IT Studentlab is gerealiseerd en wordt verder geprofessionaliseerd onder begeleiding van Arnhemse werkgevers en professionals uit de branche. Het netwerk aan studenten die innovatieve opdrachten uitvoeren voor het regionale bedrijfsleven is succesvol opgeschaald.

Via het samenwerkingsverband 'Arnhem studiestad' werkten we aan het aantrekken en binden van studenten aan de stad. We droegen via initiatieven en evenementen voor scholieren en studenten bij aan het interesseren van jongeren voor opleidingen in Arnhem.

Het succesvolle ASM studentfestival wat in mei 2024 is georganiseerd door BOD events in samenwerking met Arnhem Studiestad was een succes. Naast het festival waarbij over kennisinstellingen heen studenten (12.000) elkaar ontmoet hebben is ook op een innovatieve manier kennismaking tussen de studenten en het regionale bedrijfsleven gefaciliteerd. Naar tevredenheid van studenten en regionaal bedrijfsleven met als uitgangspunten kennismaken voor een stage, afstudeeropdracht en of een baan. Dit succes heeft ertoe geleid dat Arnhem Studiestad herijkt is. We hebben geconstateerd dat het huidige model onvoldoende impact maakte en er zijn (te) veel middelen besteed aan projectkosten. Een nieuwe samenwerkingsovereenkomst is tot stand gekomen waarbij alle deelnemende kennisinstellingen en de gemeente Arnhem commitment hebben gegeven op een doorstart van deze samenwerking voor in elk geval twee jaar.

Arnhem Studiestad heeft inmiddels deze herijking achter de rug met een duidelijke focus op; Het online platform (IntoArnhem) voor aankomende en zittende studenten waar deze doelgroep alles kan vinden over studeren, wonen, werken en leven in Arnhem is reeds opgestart. Tevens zijn de eerste gesprekken gevoerd met strategische partners om aan te sluiten bij bestaande initiatieven die waardevol zijn voor studenten met als doel zichtbaar maken hoe mooi Arnhem is als studiestad.

De activiteiten van de Arnhemse leeragenda vanuit City Deal Kennismaken zijn gecontinueerd.

We activeren onbenut arbeidspotentieel

(I)

Het hierboven genoemde initiatief de Beroepentuin is een concrete manier om mensen die nu nog niet participeren in de arbeidsmarkt kennis te laten maken met benodigde vaardigheden en ze te laten starten met een opleidingstraject.

Voor de personeelskrapte in het onderwijs hebben wij met een kernteam, bestaande uit diverse schoolbesturen (PO, VO en SO), de onderwijsregio en gemeente Arnhem, een aantal focuspunten bepaald. Een van de focuspunten is het organiseren van een campagne om de aantrekkelijkheid van werken in het onderwijs in Arnhem onder de aandacht te brengen. Hiervoor heeft het kernteam een bureau opdracht gegeven voor een doelgroepenanalyse en de uitwerking en uitvoering van een campagne, die in 2025 live gaat. Ook is de onderlinge samenwerking onder de diverse schoolbesturen benoemd als focuspunt en in 2024 heeft het vaker bij elkaar brengen van de schoolbesturen bijgedragen bij aan de onderlinge samenwerking op het thema arbeidsmarkt en wordt in 2025 een gezamenlijke scholenmarkt (PO, VO en SO) georganiseerd.

Met taalaanbieder Move2Match (onderdeel Rijn IJssel) en zorgaanbieders zijn we een pilot gestart om werkende asielzoekers, statushouders en Oekraïners met een taalbarrière te ondersteunen. Hiermee stimuleren we werken op niveau en duurzame inzetbaarheid. Dit initiatief breiden we uit naar sectoren vanuit de Arnhemse Aanpak krapte op de arbeidsmarkt.

In 2030 hebben we een 50% circulaire economie, in 2050 zijn we volledig circulair

(D)

Om de Circulaire Economie te bereiken is het nodig om economische, sociale en ecologische waarden met elkaar in balans te brengen.

Het gaat daarbij om slim ontwerp, bewust gebruik en meer en beter hergebruik. Het doel hiervan is om het primair grondstoffengebruik te verminderen en de milieu-impact van materialen omlaag te brengen. De transitie van een lineaire economie naar een circulaire economie vergt veel werk en inspanning, zowel binnen onze eigen organisatie als binnen de stad.

Vanuit de visie circulaire economie zijn er een aantal speerpunten benoemd:

- Speerpunt 1: Bedrijven stimuleren en faciliteren (circulair ondernemen);
- Speerpunt 2: Verminderen van restafval (circulaire wijken en inwoners);
- Speerpunt 3: Inkoopkracht/het goede voorbeeld geven (circulair inkopen);
- Speerpunt 4: Ontwikkeling van de stad (circulaire bouw en gebiedsontwikkeling).

We stellen een nieuw uitvoeringsplan circulaire economie op

(I)

In oktober 2024 is de uitvoeringsagenda Arnhem Circulair 2024-2026 vastgesteld. Hierin wordt beschreven hoe we zowel in de gemeentelijke organisatie als met de stad werken aan de circulaire ambities. We werken daarin aan de volgende thema's.

- Circulair bouwen
- Circulaire openbare ruimte
- Circulair ondernemen
- Circulaire wijken/inwoners
- Circulaire waardenketens (voedsel & textiel)
- Circulaire organisatie (facilitaire voorzieningen & vastgoed)

De invulling van de uitvoeringsagenda loopt, na wat vertraging in de vaststelling, nu goed op schema. Op dit moment kan nog niet cijfermatig worden gemeten hoever we zijn om de doelstelling van 50% circulariteit in 2030 te behalen, aangezien een eenduidig monitoringssysteem op landelijk en regionaal niveau ontbreekt. In de uitvoeringsagenda is wel aandacht voor het uitvoeren van nulmetingen en het opzetten van monitoring voor subdoelstellingen op de uitgewerkte thema's, waaronder circulair bouwen, inkopen en aanbesteden, ondernemen en wijken & inwoners. Daarnaast laat de circulariteitsscan zien welke sectoren en materiaalstromen de meeste CO2-impact met zich meebrengen in Arnhem. Deze impact, in combinatie met de invloed die wij als gemeente hebben, vormt de basis voor de prioritering in de uitvoeringsagenda (Invloed x Impact). Hieruit komt naar voren dat thema's circulair bouwen en circulaire openbare ruimte in het bijzonder prioritair zijn.

Afhandeling amendementen en moties Begroting 2024

23M108 Meer dagjesbezoekers naar Arnhemse binnenstad

Naar aanleiding van de motie is een plan van aanpak opgesteld. Er is overleg gevoerd met de partijen betrokken bij het project Rijnkade en de opvangschepen om zoveel mogelijk duidelijkheid te kunnen geven aan de cruisevaart. Momenteel wordt gewerkt aan een informatiebrief specifiek gericht aan cruisevaartmaatschappijen en touroperators, met een uitnodiging om met ons in gesprek te gaan. Vervolgens zullen we ook met andere partijen in de stad bespreken hoe we meer dagjesbezoekers naar de binnenstad kunnen trekken.

23M114 Maak ruimte voor circulaire economie

Op regionaal niveau van de Groene Metropool Regio (GMR) heeft onderzoeksbureau Ecorys onderzocht welke milieuruimte circulaire bedrijven in onze regio nodig hebben. Een belangrijk advies hieruit is dat we niet zozeer méér werklocaties met hoge milieu-categorieën nodig hebben in de circulaire transitie, maar dat we de bestaande wel moeten behouden en meer vrijmaken voor bedrijven die dit nodig hebben. Denk hierbij aan bedrijven die hoogwaardig recyclen. In de nieuwe Uitvoeringsagenda 2024-2026 beschrijven we hoe we dit verder gaan brengen binnen Arnhem.

23M115 Investeer ook in wijkwinkelcentra

We zijn nagenoeg gereed met het opstellen van het concept-detailhandelsplan. Binnen dit detailhandelsplan is er conform de wens van de raad meer aandacht voor de diverse wijk(winkel)centra en wijk economie. Wij verwachten in Q2 2025 het detailhandelsplan ter besluitvorming voor te leggen aan de raad.

Wat heeft het gekost

	Rekening 2023	Begroting 2024 Primitief	Definitief	Rekening 2024	Afwijking
Bedragen x € 1.000					
Middelen					
Lasten	8.266	9.769	10.685	11.189	-504
Baten	2.634	1.755	2.165	2.931	767
Saldo lasten en baten	-5.632	-8.014	-8.520	-8.258	262
Toevoegingen aan reserves	3.293	50	1.000	1.076	-76
Onttrekkingen aan reserves	43	200	2.139	2.321	182
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	-3.250	150	1.139	1.245	106
Gerealiseerd resultaat	-8.881	-7.864	-7.381	-7.013	368

Toelichting financiële afwijkingen

Onderwerp	Totale afwijking (x €1.000)	V/N	Toelichting	I/S	AR/ BR
Lasten	-418	N			
Toerisme en recreatie	-90	N	Subsidie Poort van de Veluwe	I	AR
Evenementen	-150	N	Overige evenementen	I	AR
Evenementen	-150	N	EK Beachvolleybal en NK Wielrennen	I	BR
Erfgoed B	170	V	Slag om Arnhem	I	AR
Toerisme en recreatie	-198	N	Toeristenbelasting (verminderingen)	I	AR
Baten	628	V			
Toerisme en recreatie	538	V	Toeristenbelasting	I	AR
Toerisme en recreatie	90	V	Subsidie Poort van de Veluwe	I	AR
Toevoegingen aan reserves	-76	N			
Economische Zaken en citymarketing	-76	N	Arnhem Oost	I	BR

Onttrekkingen aan reserves	182	V			
Evenementen	150	V	Evenementen	I	BR
Economische Zaken en citymarketing	32	V	Arnhem Oost	I	BR

Subsidie Poort van de Veluwe

Vanuit de provincie Gelderland hebben wij een subsidie ontvangen voor Arnhemse poort van de Veluwe. Deze subsidie was niet begroot en geeft hierdoor een afwijking op zowel de baten als de lasten.

Evenementen

De kosten van sportevenementen (EK Beachvolleybal en NK Wielrennen) worden gedekt vanuit de bestemmingsreserve Evenementen. Grotendeels was dit al onttrokken in de eerste tussentijdse rapportage van 2024. Het aanvullende deel onttrekken we nu in de jaarrekening. Daarnaast zijn de kosten van een aantal overige evenementen hoger uitgevallen. Een deel van deze kosten kan worden gedekt vanuit het positieve saldo binnen het product Economische zaken.

Slag om Arnhem

De kosten van Slag om Arnhem zijn lager uitgevallen in 2024. Dit komt door een hoger incidentele bijdrage van de provincie Gelderland en het Vfonds en hierdoor zijn minder Arnhemse middelen ingezet.

Toeristenbelasting

De afwijkingen in de opbrengsten en kosten voor vermindering (correctie op de opbrengsten) moeten in samenhang worden beoordeeld. Per saldo leidt dit tot een voordelig resultaat van € 340.000, te verklaren door:

- Hogere opbrengsten uit in 2024 opgelegde aanslagen voor 2023, doordat het aantal overnachtingen in 2023 hoger is uitgevallen dan bij de jaarstukken 2023 ingeschat;
- Verwachte hogere opbrengsten voor 2024. In 2025 worden de aanslagen toeristenbelasting voor 2024 opgelegd, op basis van het gerealiseerde aantal overnachtingen. Op basis van de realisatie over 2023 is echter de verwachting dat de opbrengsten hoger uit zullen vallen dan begroot.

Arnhem Oost

De onttrekking van de bestemmingsreserve Arnhem-Oost heeft betrekking op een niet begrote uitgaven van het onderdeel Stimuleren ondernemerschap en het bieden van een aantrekkelijk vestingsklimaat (actiepunt 2.10.1) en de dotatie heeft betrekking op het onderdeel Marktpluin Geitenkamp (actiepunt 3.6.2). Een levensvatbare toekomst voor het plein en de omgeving hangt samen met een sterke trekker op het Marktpluin in de vorm van een supermarkt. Wij verwachten hier in Q2 2025 uitsluitel over te kunnen geven.

Met wie werken we samen

Verbonden partijen

Economic Board regio Arnhem-Nijmegen
Euregio Rijn-Waal
GR Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen
Recreatieschap Overbetuwe
Voor meer informatie wordt verwezen naar de paragraaf [Verbonden partijen](#).

Partners

- Economic Board regio Arnhem Nijmegen;
- Ondernemers Kontakt Arnhem (OKA);
- Platform Binnenstad Arnhem (PBA);
- Stichting Arnhemse bedrijventerreinen (StAB);
- Industriepark Kleefse Waard (IPKW);
- GreenBusinessclub Gelderse Poort (GbcGP)
- Overige werklocaties;
- Oost NL;
- Provincie Gelderland;

- VNO NCW;
- Onderwijs- en kennisinstellingen; HAN, Van Hall Larenstein, ROC Rijn IJssel, ArtEZ;
- Stichting Kiemt;
- Stichting Ondernemersfonds Arnhem;
- Toerisme Veluwe Arnhem Nijmegen (TVAN);
- Stichting Citymarketing Arnhem;
- Veluwe op 1;
- Stichting Airborne Region;
- DOCKS (Durven Ondernemen Centraal Klarendal & St. Marten);
- Stichting Atelierbeheer SLAK;
- FDFA;
- Ontwerpersplatform Arnhem (OPA);
- Innovate;
- Schakel 025 -Stroomversneller;
- Verenigd Creatief Arnhem;
- Gelrestad Sport;
- Groene Metropoolregio (GMR).

Ook werken we samen met verschillende subsidiepartners. Deze zijn in dit programma in de digitale begroting (<https://financien.arnhem.nl>) terug te vinden. Het volledige overzicht van de begrotingssubsidies is te vinden in de [paragraaf Subsidies](#).

Beleidskaders

- [Economische agenda](#);
- [Visie werklocaties](#);
- [Visie Nieuwe Haven](#) (juli 2020 - agendapunt 6.1 bijlage 1);
- [Kantoornota 2022-2030](#);
- [Detailhandelsvisie](#);
- [Mise-en-place - de Arnhemse Horecavisie](#);
- [RPW 2021-2024](#) (juni 2021 - agendapunt 6.10 bijlage 1);
- Evenementenvisie [Evenement organiseren - Gemeente Arnhem](#);
- [Arnhem, stad op de kaart in internationaal perspectief/ Beleidskader voor internationaal beleid tot 2020](#);
- [New Energy made in Arnhem](#);
- [Standplaatsenbeleid](#);
- [Plan van Aanpak Huisvesting Creatieve en Culturele Sector Arnhem](#);
- [Visie Circulaire Economie en Plan van aanpak CE](#) (juli 2021).

Onderwijs

Iedereen in Arnhem heeft recht op een fijn leven dat bij hen past. De school is heel belangrijk voor de buurt, omdat deze zorgt voor een gezonde en veilige omgeving. Goed onderwijs is erg belangrijk om ervoor te zorgen dat iedereen dezelfde kansen heeft. Daarom werken we samen met het onderwijs om ervoor te zorgen dat elk kind een passende plek krijgt. We willen dat alle kinderen en jongeren de kans krijgen om het beste uit zichzelf te halen. Dit doen we door middel van de buurt en een gevarieerde schooldag. Als je gemotiveerd naar school gaat en een goede opleiding afrondt, heb je later veel meer kansen.

Wat wilden we bereiken en wat hebben we gedaan

Ambities (A)	Doelen (D)	Inspanningen (I)
Arnhemmers met dezelfde talenten hebben dezelfde kansen		(A)
Meer Arnhemse kinderen hebben een goede startpositie op school		(D)
We zien steeds meer kinderen starten met een achterstand op de basisschool. Deze ontwikkeling zien we ook bij de start op de peuteropvang. Deze kinderen van 2 jaar hebben steeds vaker al een achterstand in taal en/of sociaal-emotionele ontwikkeling.		
We vergroten het bereik van peuteropvang en zorgen voor een kwalitatief goed aanbod		(I)
Het bereik van peuteropvang, van VVE- peuters is in 2024 gestegen naar gemiddeld 92%. Alle peuteropvanglocaties zijn geaudit.		
We vergroten het aanbod ten behoeve van kansengelijkheid op de 25 OAB-scholen		(I)
Met de subsidie in het kader van onderwijskansenbeleid (OKB), de term die we sinds 2024 gebruiken in plaats van onderwijsachterstandenbeleid (OAB), hebben scholen extra ingezet op kansengelijkheid. Dit vooral gericht op de taal- en sociaal-emotionele ontwikkeling. Daarvoor maken zij gebruik van interventies zoals een extra leerkracht/klasse-assistent, het verkleinen van de klassen en/of het voorzien in een extra aanbod naast het reguliere lesprogramma. De interventies zijn erop gericht de leerling de kans te bieden zicht zo optimaal mogelijk te ontwikkelen, juist voor die leerling waarvoor dit vanuit de thuisomgeving niet vanzelfsprekend is.		
We investeren in het Nationaal Programma Arnhem-Oost		(I)
Na de vaststelling van het Uitvoeringsplan Nationaal Programma Arnhem-Oost in april 2024 is de uitvoering van de activiteiten gestart. Zo krijgen alle middelbare scholen in Arnhem met leerlingen uit de Arnhem-Oostwijken ondersteuning vanuit het programma met jongerenwerk op school. Met de schoolbesturen en betrokken partners wordt de rijke schooldag doorontwikkeld. In december 2024 is het voortgangsmagazine van het NPAO gepresenteerd waarin verschillende activiteiten zijn uitgelicht.		
We investeren in natuureducatie, zodat meer kinderen leren over natuur, duurzaamheid, gezondheid en groen		(I)
In 2024 zijn we met alle basisscholen die dat willen in gesprek gegaan over het aanbieden van natuureducatie en schoolmoestuinen. Per school wordt nagedacht over een passend aanbod. We hebben daarnaast binnen het budget voor schoolmoestuinen een tweede subsidieregeling opgezet om nog beter maatwerk te kunnen bieden.		
We werken daarnaast aan het verbinden van natuureducatie aan de rijke schooldag voor zowel de scholen in de Arnhem Oost- als de niet Arnhem Oost-wijken.		
We zorgen voor goede toekomstbestendige (onderwijs) huisvesting		(I)
Begin 2024 is het nieuwe beleidsrijke IHP voor het funderend onderwijs aangenomen door de raad. Het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs 2024-2039 beschrijft voor de komende 16 jaar voor het primair, voortgezet en speciaal onderwijs het pad naar vervanging en renovatie van de huidige schoollocaties. Dit plan is tot stand gekomen in nauwe samenwerking met de onderwijsbesturen. Het plan helpt ons om het Arnhemse onderwijsveld de best mogelijke faciliteiten te bieden, zodat de onderwijspartners in staat zijn om onze kinderen en jongeren optimaal te faciliteren in hun ontwikkeling.		

Vanaf Q2 2024 lag de focus op de uitvoering van het IHP, in samenwerking met de Arnhemse schoolbesturen. De uitvoeringsplannen per jaar worden opgenomen in het jaarprogramma. Het jaarprogramma 2025 is in 2024 vastgesteld. Op basis van het jaarplan 2024 en 2025 is een herijkte planning opgesteld waarbij rekening is gehouden met de actuele voortgang en aanpassingen in de planning op verzoek van de schoolbesturen. Daarnaast lag de nadruk in 2024 op het efficiënter inrichten van uitvoeringsprocessen. Gezamenlijk met schoolbesturen is gekeken naar de mogelijkheden van standaardisatie binnen de projecten.

Om de uitvoering van het IHP verder te structureren en voortgang te bereiken is er een ontwikkelmanager aangesteld en zijn er tijdelijk twee extra projectadviseurs aangetrokken. Ook is er een visie op tijdelijke huisvesting gemaakt en zijn inmiddels opdrachten gegeven om twee bestaande panden te verduurzamen en gereed te maken voor gebruik als permanente 'wissellocatie'. Meerdere scholen zullen achtereenvolgens gebruik maken van deze locatie voor tijdelijke huisvesting. De voorbereidingen voor het gebruik van de eerste twee scholen zijn inmiddels gestart.

In 2024 zijn de tijdelijke gymzaal Fluitekruid en de tijdelijke huisvesting aan de Spiekmanlaan opgeleverd en in gebruik genomen. Daarnaast is gestart met het veilig stellen en herstellen van de ingestorte gymzalen bij het Olympus. Verwachting is dat de gymzalen rond het zomerreces voor ingebruikname gereed zijn. Voor de nieuwbouw van Guido is met het schoolbestuur een convenant aangegaan. Er is een oplossing gevonden om het gebouw aan te sluiten op het elektranet binnen de bestaande aansluiting. De aanbesteding voor dit project is succesvol en binnen budget afgerond. Het bestaande gebouw is gesloopt en er is gestart met de bouw. Oplevering hiervan wordt verwacht eind 2025. Ook voor de Dr. PCM Bosschool is een convenant opgesteld, met daarin de afspraken voor de renovatie. Dit proces loopt en moet leiden tot een ingebruikname begin 2026.

Voor de verhuizing van de Brouwerij van Oosterbeek naar Arnhem zijn succesvol gesprekken gevoerd tussen de schoolbesturen en de gemeente. De inspanningen van zowel De Onderwijsspecialisten als Quadraam hebben ervoor gezorgd dat er zicht is op een concrete oplossing voor de huisvesting van de Brouwerij. Er is inmiddels door hen gezamenlijk een aanvraag ingediend voor inpassing bij het Olympus. Een aanvraag die past binnen de ambitie van inclusief onderwijs. De bedoeling is dat in 2025 de leerlingen van de Brouwerij en het Olympus daadwerkelijk de huisvesting in gebruik kunnen nemen.

Ook bij MFC De Salamander zijn diverse gesprekken gevoerd en is er zicht op een bij de schoolbesturen gedragen kader voor de uitbreiding. Dit vormt de basis voor de verdere uitwerking voor dit project waarbij de gemeente bouwheer is. De uitbreiding van Daltonschool Confetti bevindt zich in de voorbereidende fase, waar naar verwachting het bouwheerschap op korte termijn kan worden overgedragen aan het schoolbestuur.

De eerste resultaten van de SUVIS-maatregelen zijn in 2024 zichtbaar geworden. In de eerste negen schoollocaties zijn de werkzaamheden afgerond en is er een gezond binnenklimaat gerealiseerd.

In 2024 is tijdens de MEAA het eerste gesprek over het maken van een gemeente breed aanmeldings- en spreidingsbeleid van scholen om segregatie in de stad tegen te gaan gevoerd. In 2025 worden deze gesprekken gecontinueerd.

Effectindicator	2020	2021	2022	2023	2024
Het percentage (doelgroep)peuters dat gebruik maakt van VVE of ontwikkelrecht	92	86	89	82	92

Doel is om alle peuters met een risico op een taalachterstand (deze kinderen krijgen een VVE-Eenheid: indicatie) te bereiken. Het totaal aantal peuters in Arnhem met deze indicatie was in het schooljaar 2019/2020 488. 2020 staat voor schooljaar 2019/2020.

Bron: Stichting PAS (verplichte BBV-indicator)

Meer Arnhemmers hebben een startkwalificatie en voldoende basisvaardigheden (D)

Landelijk zet de afname van basisvaardigheden bij jongeren door (PISA onderzoek). De schoolbesturen in Arnhem houden ons via de MEAA (maatschappelijke educatieve agenda Arnhem) op de hoogte van de acties die zij hierop uitvoeren. Vanuit zowel de regio als in de stad Arnhem zetten we in op het tegengaan van laaggeletterdheid en het vergroten van basisvaardigheden van verschillende doelgroepen. We werken aan een taalstrategie van -10 maanden tot 100 die Q1 2025 aan de raad wordt gepresenteerd.

In het voorkomen en tegengaan van vroegtijdig schoolverlaten steunen we zowel regionaal als lokaal organisaties die hierop inzetten.

Er is in 2024 een nieuw plan van aanpak thuiszitters gepresenteerd, een groep waar maatwerk heel belangrijk is. We doen dit samen met onze onderwijs- en maatschappelijke partners.

We werken er aan dat meer jongeren hun startkwalificatie behalen

(I)

In 2024 is met betrekking tot dit doel aan het volgende gewerkt:

1. Totstandkoming van plan van aanpak thuiszitters. Dit plan van aanpak is opgesteld met samenwerkingspartners die een belangrijke rol hebben voor leerlingen die thuiszitten én in het tegengaan hiervan. Denk hierbij aan, naast de jongeren en ouders zelf, de scholen, sociale wijkteams, RBL Midden-Gelre, VGGM en het samenwerkingsverband. In dit plan van aanpak zetten we ons niet alleen in voor kinderen en jongeren die volgens de wettelijke definitie thuiszitter zijn, maar ook voor kinderen en jongeren die om een andere reden thuiszitten en ondersteuning nodig hebben om weer in ontwikkeling te komen.

Samengevat gaan we vanaf 2025 met de volgende actiepunten aan de slag:

- a. Definieer een eenduidige definitie voor thuiszitters;
 - b. Breng de doelgroepen/trajecten van thuiszitters in beeld
 - c. Richt 'thuiszitterstafels' in voor PO, VO en MBO;
 - d. Regel de gegevensdeling tussen RBL en de samenwerkingsverbanden;
 - e. Betrek de GGZ voor consultatie bij (dreigend) thuiszitten;
 - f. Zorg ervoor dat het onderwerp 'verzuim' hoger op de agenda's bij het onderwijs komt;
 - g. Verken de behoefte aan onderwijs-zorg arrangementen
 - h. Breng in beeld wat er aan aanbod is in de stad voor thuiszittende kinderen en jongeren.
- Onderzoek of er behoefte is aan nieuw/ander aanbod of aanpassing van het bestaande aanbod.

2. Plan van aanpak hoogbegaafdheid

In 2024 is het Actieplan Hoogbegaafdheid in praktijk gebracht, wat leidde tot waardevolle inzichten en concrete stappen richting een meer effectieve aanpak. De voortgang kan worden samengevat in enkele kernpunten:

1. Meer bekendheid over hoogbegaafdheid: Een regionale themabijeenkomst heeft professionals uit diverse sectoren samengebracht. Deze bijeenkomst resulteerde in positieve reacties en onderstreepte de behoefte aan samenwerking en kennisuitwisseling. Vanaf 2025 wordt dit punt geïntegreerd in bredere deskundigheidsbevorderingstrajecten.
2. Toegankelijke en eenduidige informatie: Hoewel een centrale landingspagina onhaalbaar bleek vanwege risico's van verouderde informatie en kwaliteitsperceptie, is gewerkt aan het verbeteren van doorverwijzingen via bestaande kanalen, zoals het Ouder- en Jeugdsteunpunt. Dit wordt in 2025 verder vormgegeven.
3. Deskundigheidsbevordering van partners buiten het onderwijs: Een eerste behoeftepeiling toonde aan dat kennisniveaus sterk variëren tussen sectoren. Professionals van jeugdgezondheidszorg (JGZ), wijkteams, RBL en voorschoolse voorzieningen hebben aangegeven dat zij meer training en samenwerking wensen. Dit wordt in 2025 verder uitgewerkt via gerichte scholing en ambassadeurs binnen organisaties.
4. Preventie en signalering: Hoewel concrete uitwerking van vroegsignalering nog ontbreekt, is het belang van vroegtijdige herkenning bij consultatiebureaus (JGZ 0-4) en voorschoolse voorzieningen erkend. In 2025 wordt ingezet op het ontwikkelen van een beleid voor verrijkgroepen binnen de kinderopvang en kijken we naar een signaleringsinstrument binnen de JGZ 0-4jr.
5. Casusregie bij complexe hoogbegaafdheidscasus: Dit punt is geïntegreerd in het Plan van Aanpak Thuiszitters dat in 2024 is opgesteld. De thuiszitterstafels zullen in 2025 specifiek aandacht besteden aan hoogbegaafde kinderen, met extra focus op meisjes met een migratieachtergrond.
6. Beleidsmatige en bestuurlijke inbedding: In 2024 is een start gemaakt met het onderzoeken van de mogelijkheden van integratie van het thema hoogbegaafdheid in breder beleid. Dit waarborgt structurele aandacht en een duurzame inzet van middelen. In 2025 wordt hier verder vorm aan gegeven.

3. Voortzetting plan van aanpak voortijdig schoolverlaten in Arnhem

Arnhem kent een lokale aanpak voortijdig schoolverlaten. Het doel van deze aanpak is het voorkomen van voortijdig schoolverlaten. Door Arnhem worden initiatieven gesubsidieerd die hier aan bijdragen. Het gaat bijvoorbeeld om jongerenwerk op school, Restart op Rijn IJssel, de wijkaanpak VSV in the points op de winkelcentra Kronenburg en Presikhaaf en het Leercentrum Playing for Success, waar jongeren die thuiszitten kunnen werken aan terugkeer naar onderwijs. 2024 was het laatste jaar waarin het plan van aanpak liep, 2025 zal een overbruggingsjaar zijn en in 2026 verwachten we met een nieuwe aanpak te komen. De reden dat er in 2025 een overbruggingsjaar is, is omdat we vanuit Arnhem voor de aanpak voortijdig schoolverlaten beter willen aansluiten op de regionale aanpak op dit thema. Deze wordt in 2026 verwacht (zie punt 3).

4. Regionale inzet op voorkomen van voortijdig schoolverlaten.

Hier wordt op ingezet vanuit het Doorstroompunt (voorheen RMC, wettelijke taak). De gemeente Arnhem is contactgemeente voor de Doorstroompuntregio. We zijn in afwachting van de wet van school naar duurzaam werk (deze is al meerdere keren uitgesteld, verwachte ingangsdatum nu 1-1-2026). Een wet die gelijke kansen voor jongeren bevordert. In deze nieuwe wet veranderen er een aantal zaken waarvan er één direct gevolgen heeft voor het Arnhemse lokale beleid. Zo is in 2024 bekend geworden dat de Decentralisatie Uitkering Jeugd die Arnhem nu krijgt (en die ingezet moest worden op het tegengaan van voortijdig schoolverlaten) overgeheveld wordt naar de regio. In 2024 zijn er gesprekken gevoerd tussen de gemeente Arnhem en de regio over welke initiatieven de regio over zal nemen vanuit de gemeente Arnhem voor 2025. In 2026 moeten initiatieven dan evt. opgenomen worden in het nieuwe regionale programma van school naar duurzaam werk.

Op inhoud betekent het dat voor de gemeente de doelgroep van het Doorstroompunt (uitvoering bij het RBL Midden-Gelre) uitgebreid gaat worden van 23 naar 27 jaar en dat de doelgroep verbreed gaat worden: voor elke jongere die de school zonder startkwalificatie verlaat, dezelfde taak. Ook wordt er ook een artikel toegevoegd aan de Participatiewet voor gemeenten, waarmee de gemeente eerder de samenwerking op kan zoeken met mbo-scholen. Ten slotte verandert er voor scholen (mbo niveau 1,2 en voortgezet speciaal onderwijs en praktijkonderwijs) dat zij nazorg moeten gaan bieden in de vorm van loopbaanbegeleiding.

We gaan laaggeletterdheid tegen

(I)

Landelijk zet de afname van basisvaardigheden bij jongeren door (PISA onderzoek). De schoolbesturen in Arnhem houden ons via de MEAA (maatschappelijke educatieve agenda Arnhem) op de hoogte van de acties die zij hierop uitvoeren.

Vanuit zowel de regio als in de stad Arnhem zetten we in op het signaleren, voorkomen en tegengaan van laaggeletterdheid en het vergroten van basisvaardigheden van verschillende doelgroepen. In 2023 is er een addendum aan het plan 'Vaardig Arnhem' toegevoegd voor het jaar 2024 en dit is de basis voor het werk van het taalhuis Arnhem. Ook hebben de samenwerkingspartners van taalhuis Arnhem (gemeente Arnhem, Rozet, Rijn IJssel, Rijnstad en Stichting Pas) in 2024 een convenant ondertekend waarmee de governance structuur van de afspraken is verbeterd en waarmee nog meer expliciet gemaakt wordt wie wat doet en wie waarvoor verantwoordelijk is. Dit helpt in het bundelen van de krachten en het behalen van de doelstellingen. Zowel de regio als taalhuis Arnhem hebben eind 2024 nieuwe lange termijn uitvoeringsagenda's opgesteld. Deze gaan in Q1 naar de raad.

Als gemeente Arnhem werken we daarnaast aan een overkoepelende integrale taalstrategie van -10 maanden tot 100 voor de stad Arnhem die in Q1 2025 aan de raad wordt gepresenteerd. We richten ons op vier doelgroepen: het jonge kind, schoolgaande kinderen, jongeren en volwassenen. We doen dit wijkgericht om (het risico op) laaggeletterdheid vroeg te signaleren en tegen te gaan, of aan te pakken via toeleiding naar aanbod.

Effectindicator	2020	2021	2022	2023	2024
Absoluut verzuim	3,10	2	1,50	0,80	

Eenheid: Het aantal leer- of kwalificatieplichtige jongeren dat absoluut verzuimer is (geweest) gedurende het schooljaar (per 1.000 leerlingen): de jongere is niet ingeschreven bij een onderwijsinstelling en beschikt niet over een vrijstelling. De periodeaanduiding '2022' staat voor schooljaar '2021/2022'. Streefwaarde absoluut verzuim: 0,5 per 1.000 inwoners in de leeftijd van 5-18 jaar.

Bron: DUO/Ingrado

Effectindicator	2020	2021	2022	2023	2024
Relatief verzuim	30	31	36	43	

Eenheid: Het aantal leer- of kwalificatieplichtige leerlingen (per 1.000 leerlingen) waarbij sprake is van meer dan 16 uur ongeoorloofd verzuim gedurende 4 opeenvolgende lesweken. De periodeaanduiding '2022' staat voor schooljaar '2021/2022'.

De cijfers van Ingrado hebben betrekking op schooljaren. De periodeaanduiding "2019" staat voor schooljaar "2018/2019".

Streefwaarde relatief verzuim: 20 per 1.000 inwoners in de leeftijd van 5-18 jaar.

Bron: DUO/Ingrado

Effectindicator	2020	2021	2022	2023	2024
Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	2,50	2,60	3,30	3,10	

Eenheid: Vsv-ers zijn jongeren van 12 tot 23 jaar die zonder startkwalificatie het onderwijs verlaten. Een startkwalificatie is een havo of vwo diploma of minimaal een mbo-2 diploma. Het vsv-percentages staat voor het aantal vsv-ers als percentage van het aantal onderwijsdeelnemers die aan het begin van het schooljaar ingeschreven staan.

Bron: DUO/ Ingrado

Afhandeling amendementen en moties Begroting 2024

23M113 Eén aanspreekpunt voor de Rijke Schooldag

De ontwikkeling van de Rijke Schooldag wordt door het NPAO samen met de schoolbesturen vormgegeven. Gezamenlijk wordt gewerkt aan een visie op hoe het curriculum voor de rijke schooldag er uit kan zien met als uitgangspunt dat dit per school verder wordt ingevuld. Op basis van de plannen per school kunnen de afspraken worden gemaakt met de aanbieders. NPAO en de schoolbesturen zullen daarin gezamenlijk optrekken.

Wat heeft het gekost

	Rekening	Begroting 2024		Rekening	
	2023	Primitief	Definitief	2024	Afwijking
Bedragen x € 1.000					
Middelen					
Lasten	23.424	27.504	30.118	23.439	6.678
Baten	3.997	2.951	4.260	4.374	114
Saldo lasten en baten	-19.427	-24.554	-25.858	-19.065	6.793
Toevoegingen aan reserves	12.726	9.179	11.121	14.820	-3.699
Onttrekkingen aan reserves	9.116	8.343	8.904	8.997	93
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	-3.610	-836	-2.217	-5.823	-3.606
Gerealiseerd resultaat	-23.036	-25.390	-28.075	-24.888	3.187

Toelichting financiële afwijkingen

Onderwerp	Totale afwijking (x €1.000)	V/N	Toelichting	I/S	AR/BR
Lasten	6.307	V			
Onderwijs	1.619	V	Spaarsaldo t.b.v. toekomstige investeringen	I	BR
Onderwijs	1.100	V	Beheer gemeentelijke panden in gebruik voor onderwijs	I	AR
Onderwijs	1.100	V	Onderwijskansenbeleid	I	AR
Onderwijs	821	V	Arnhem Oost Kansrijke Wijk	I	AR
Onderwijs	713	V	Doorschuiven desinvestering Dr Bosschool Kentalis	I	BR
Onderwijs	518	V	Afschrijvingslasten onderwijshuisvesting	I	BR
Onderwijs	267	V	Tijdelijk huisvesting onderwijs	I	BR
Onderwijs	169	V	Arnhem Oost Rijke Schooldag	I	BR
Baten	200	V			
Onderwijs	200	V	Onderwijskansenbeleid	I	AR
Toevoegingen aan reserves	-3.286	N			
Onderwijs	-169	N	Arnhem Oost Rijke Schooldag	I	BR
Onderwijs	-267	N	Tijdelijk huisvesting onderwijs	I	BR
Onderwijs	-518	N	Kapitaallasten onderwijshuisvesting	I	BR
Onderwijs	-713	N	Doorschuiven investering Kentalis	I	BR
Onderwijs	-1.619	N	Spaarsaldo t.b.v. toekomstige investeringen	I	BR
Onttrekkingen aan reserves	0				

Spaarsaldo t.b.v. toekomstige investeringen

In de begroting voor onderwijshuisvesting wordt jaarlijks vanuit de algemene middelen een budget toegevoegd om de huidige en toekomstige investeringen van het IHP te dekken. Het resterende saldo bij de jaarrekening wordt hiertoe gedoteerd aan de BR onderwijs.

Beheer gemeentelijke panden in gebruik voor onderwijs

Het voordeel van € 1,1 miljoen op het beheer van gemeentelijke panden in gebruik voor onderwijs heeft diverse oorzaken. Er is een voordeel van € 342.000 op onderhoud, waarvan € 138.000 door lagere vandalisme lasten. Verder betreft het een voordeel van € 765.000. Dit betreft een voordeel van de rentelast. Voor de verklaring van dit voordeel verwijzen we naar de toelichting op de financiële afwijkingen van het onderdeel 'vaste en vlottende financiering' in het programma S00 Bestuur, dienstverlening en financiën.

Onderwijskansenbeleid

Een deel van de OKB kosten is stedelijk geboekt terwijl de begroting over de wijken is verdeeld. Dit leidt tot een stedelijk voordeel van € 1,1 miljoen en een nadeel van € 1,8 miljoen op het wijkprogramma (zie ook bij wijken algemeen). In totaal is er € 0,7 miljoen meer uitgegeven dat deels gedekt wordt uit aanvullende Rijksmiddelen van € 0,5 miljoen binnen Wijken en deels uit de meeneemregeling van de specifieke uitkering van de afgelopen jaren van € 0,2 miljoen binnen het stadsprogramma onderwijs. De achterliggende reden is dat dit een open einde regeling is waarbij het gebruik van maatregelen te bevordering van gelijke kansen afhangt van de maatschappelijke behoefte.

Arnhem Oost Kansrijke Wijk

De projecten die vallen onder het Onderwijs achterstanden beleid, welke met name te maken hebben met peuteropvang, zijn later opgestart dan voorzien of voor minder middelen bekostigd dan van tevoren ingeschat. Deze projecten worden allemaal bekostigd uit de rijkssubsidie Kansrijke Wijk, wat betekent dat niet bestede middelen doorgeschoven worden naar 2025.

Doorschuiven desinvestering Dr Bosschool Kentalis

Zoals benoemd in het jaarplan onderwijshuisvesting zal de renovatie van de Dr Bosschool medio 2025 plaatsvinden. Eerder werd rekening gehouden met uitvoering in 2024. Hiermee vindt ook de desinvestering op de huidige boekwaarde later plaats.

Afschrijvingslasten onderwijshuisvesting

Alle investeringen met betrekking tot onderwijshuisvesting worden in 40 jaar afgeschreven zoals bij de vaststelling van het IHP is besloten. Dit werd in de begroting 2024 nog niet verwerkt. Het voordeel op de lasten dat hierdoor éénmalig in 2024 ontstaat wordt verrekend met de bestemmingsreserve Onderwijs.

Tijdelijk huisvesting onderwijs

In de begroting is rekening gehouden met een jaarlijks budget voor tijdelijke huisvesting van circa € 1.000.000. In 2024 bestonden de kosten voor tijdelijke huisvesting naast exploitatielasten voor een deel uit investeringen waarvan de kapitaallasten vanaf 2025 ten laste van de begroting komen. Hierdoor waren de lasten in 2024 lager dan begroot.

Arnhem Oost Rijke Schooldag

De subsidie voor de schoolmaaltijden werd eind 2024 beschikt. Omdat dit later was dan eerder werd voorzien waren de lasten in 2024 lager dan begroot. Dit voordeel wordt verrekend met de BR Arnhem Oost waardoor deze middelen voor dit doel beschikbaar blijven.

Met wie werken we samen

Verbonden partijen

MGR Sociaal Domein Centraal Gelderland

Voor meer informatie wordt verwezen naar de paragraaf [Verbonden partijen](#).

Partners

Op alle gebieden wordt nauw samengewerkt met besturen en medewerkers van onderwijs (primair onderwijs (PO), voortgezet onderwijs (VO), (voortgezet) speciaal onderwijs (V)SO, middelbaar beroepsonderwijs (MBO) en hoger beroepsonderwijs (HBO), voorschoolse voorzieningen, kinderopvang, maatschappelijke partners en sociaal ondernemers.

In de uitvoering worden maatschappelijke partners betrokken.

Ook werken we samen met verschillende subsidiepartners. Deze zijn in dit programma in de digitale begroting (<https://financien.arnhem.nl>) terug te vinden. Het volledige overzicht van de begrotingssubsidies is te vinden in de [paragraaf Subsidies](#).

Beleidskaders

- [Subsidieregeling Aanpak voortijdig schoolverlaten](#);
- [Plan van aanpak voortijdig schoolverlaten Arnhem 2021 tot en met 2024](#);
- Jaarprogramma onderwijshuisvesting 2020;
- [Herstelagenda: Arnhemse aanpak onderwijs](#);
- [Subsidieregeling Voorschools Aanbod Arnhem](#);
- [Raadsvoorstel en -besluit Verzelfstandiging Natuurcentrum Arnhem](#);
- [Raadsbesluit om gemeentelijke leerplichttaken regionaal uit te voeren](#);
- [Raadsbesluit om RMC-taken / Team VSV onder te brengen bij het RBL](#);
- [Raadsbesluit d.d. 6 november 2017 wijziging MGR sociaal domein](#);
- [Integraal huisvestingsplan primair onderwijs Arnhem 2017-2026](#);
- Programma Volwasseneneducatie & aanpak Laaggeletterdheid (2021-2024);
- Vaardig Arnhem (2021-2022).

Cultuur

Kunst en cultuur maken Arnhem tot de kenmerkende stad die zij is: dynamisch, mooi, leefbaar en aantrekkelijk voor inwoners, bezoekers en bedrijven. Kunst en cultuur brengen inwoners bij elkaar en versterken de onderlinge verbondenheid. Dankzij cultuur kan iedereen zijn wie die is. Daarom vinden we het belangrijk dat iedereen overal in de stad kan meedoen met en genieten van kunst en cultuur, ongeacht achtergrond, leeftijd of inkomen. Arnhem kent, mede dankzij de aanwezigheid van vele kunstvakopleidingen, een hoogstaand, breed, divers en toegankelijk aanbod van dans, toneel, muziek, musea, beeldende kunst, film, literatuur en creatieve disciplines als mode en vormgeving. We maken daarbij ook ruimte voor nieuwe genres, kunstvormen en –uitingen. We investeren in culturele en creatieve makers (student of autodidact, mid-career of toptalent) en in breedtekunst en -cultuur. Iedereen, van jong tot oud, kan zich via cultuur ontwikkelen en ontplooien. We versterken het maakklimaat door te zorgen voor geschikte start- en groeimogelijkheden, netwerken en faciliteiten zoals voldoende en betaalbare ruimte om te produceren, repeteren en presenteren. Hier kunnen makers zich ontwikkelen in relatieve rust en ruimte. Ook vinden we het belangrijk dat cultuurhistorisch erfgoed een prominente plek krijgt in de stad. Mensen moeten het kunnen zien, er meer over kunnen leren en vooral ook ervaren. Dit draagt bij aan een aantrekkelijke stad.

Wat wilden we bereiken en wat hebben we gedaan

Vernieuwing cultuurbeleid

In het voorjaar van 2024 is gestart met het [Proces vernieuwing cultuurbeleid Arnhem](#). We hebben onderzoek laten doen naar ons subsidiehuis en het huidige beleid, een Sectoranalyse Podiumkunsten laten opstellen, evenals referentienormen voor culturele voorzieningen in een groeiende stad. De sector was actief betrokken o.a. via interviews, ronde tafels, terugkoppelbijeenkomsten en een Stadsgesprek. We hebben in het kader van goede participatie en samenspraak tevens gesprekken gevoerd over de in het najaar 2024 aan ons aangeboden Handreiking Cultuurbeleid van Cultuur Netwerk Arnhem, 'DURF. Manifest door en voor jonge en beginnende makers' van een collectief van jonge en beginnende makers en het 'Hiphop Manifest 026' van de Hiphophub. En we hebben gesproken met een delegatie van ArtEZ.

Medio februari 2025 presenteren we de hoofdlijnen van de Uitgangspuntennota aan de culturele sector en de stad. Daarna volgt een voorstel dat ter besluitvorming aan het college en de gemeenteraad wordt voorgelegd (Q2).

Ambities (A)	Doelen (D)	Inspanningen (I)
Kunst en cultuur verlevendigt de stad en verbindt Arnhemmers met elkaar		
Verbreding van cultuurbereik en participatie		
Cultuur is van en voor iedereen		

Cultuur is van en voor iedereen. We streven ernaar de toegankelijkheid en bereikbaarheid van kunst en cultuur te verbreden en daarmee actieve en passieve cultuurdeelname te stimuleren. Dit komt de persoonlijke ontwikkeling van mensen ten goede, maar is ook voor de ontwikkeling van de lokale en regionale samenleving belangrijk.

In 2024 was onze inzet gericht op het vergroten van de cultuurdeelname onder jeugd en ouderen en het stimuleren van kunstbeoefening op amateurniveau:

- We ondersteunden het convenant Cultuureducatie Arnhem (2023-2030), waarbij onderwijsinstellingen, culturele instellingen en de gemeente samenwerken om cultuureducatie een vaste waarde te laten zijn binnen het primair onderwijs. Hierbij is ook aandacht voor een verbreding naar het buitenschoolse programma.
- Het project 'Art' - Gratis cultuur voor jongeren is in 2024 van start gegaan en wordt momenteel uitgevoerd door InDifferent. Met 'Art' bieden we alle Arnhemse jongeren van 12 t/m 18 jaar gratis toegang tot kunstzinnige en culturele activiteiten. Jongeren beslissen actief mee over het programma, hun ideeën en interesses staan centraal. Lees meer over het project en het aanbod op <https://art.indifferent.nl/>. Met de resterende middelen uit de 'Impuls Jongerencultuur' zijn diverse projecten voor jongeren tot 27 jaar ondersteund om hen zich creatief te laten ontwikkelen. Hierover bent u in [een raadsbrief](#) geïnformeerd.
- In het nog te ontwikkelen accommodatiebeleid wordt gemeentebreed gekeken hoe maatschappelijke accommodaties zo goed mogelijk ingezet kunnen worden, passend bij de vraag vanuit de samenleving. De vraag naar betaalbare en goed gefaciliteerde ruimtes voor amateurkunst wordt hierin meegenomen.
- In 2024 hebben we 51 aanvragen via de Amateurkunstregeling en 9 aanvragen via de subsidieregeling Presentatie Amateurkunst gehonoreerd. Daarnaast is er een behoefteonderzoek uitgevoerd voor het Amateurkunsthuisfestival dat in het voorjaar van 2025 plaatsvindt en is de organisatie hiervoor opgestart. Als onderdeel hiervan is er een symposium georganiseerd voor de amateurkunstsector.

Een artistiek interessant, divers en veelzijdig cultureel aanbod in de stad**(I)**

Bij Begroting 2023 zijn extra middelen (€ 250.000 en € 500.000) voor programmabudgetten cultuur vrijgemaakt. In 2023 heeft het college een voorstel gedaan voor de inzet van deze middelen, waarover de raad in april 2023 is geïnformeerd [Raadsbrief "Inzet extra programmabudgetten cultuur", d.d. 11-04-2023](#). In 2024 is gewerkt aan maatregelen om deze middelen aan de sector toe te laten komen. Een voorbeeld hiervan is de pilot met het residentieprogramma 'Arnhems Stadsatelier', waarbij vijf kunstenaars de ruimte en mogelijkheden krijgen om op allerlei plekken in Arnhem onderzoek te doen en dit te delen met inwoners van Arnhem, studenten en met elkaar. Daarnaast waren er extra programmabudgetten voor onder andere beginnende makers (ophoging budget regeling Stroomversneller), voor meer gevorderde makers (ophoging budget regeling Producties Evenementen Festivals), en voor initiatieven op het snijvlak met het sociale domein en voor de breedtekunst.

Effectindicator	2020	2021	2022	2023	2024
Aantal bereikte scholen in Arnhem		50	51	54	54

Eenheid: Aantal

Bron: Rozet

Effectindicator	2020	2021	2022	2023	2024
Aantal bereikte scholen met programma Cultuureducatie met Kwaliteit	14	21	27	26	27

Eenheid: Aantal

Bron: Rozet

Effectindicator	2020	2021	2022	2023	2024
Aantal bereikte leerlingen in het primair onderwijs met Cultuureducatie met Kwaliteit		5500	6664	6548	6341

Eenheid: Aantal

Bron: Rozet

Effectindicator	2020	2021	2022	2023	2024
Waardering aanbod culturele voorzieningen in de buurt		41	41	38	

Eenheid: % (helemaal) eens met de stelling: in de buurt zijn voldoende voorzieningen voor culturele activiteiten.

Bron: Arnhemse leefbare wijken monitor (tweejaarlijks)

Versterking van de culturele infrastructuur**(D)**

Arnhem onderscheidt zich van andere steden door een complete keten educatie-productie-presentatie in nagenoeg alle kunstvormen. Daarin blijven we investeren. Dit is een belangrijke randvoorwaarde voor de doorstroming en vernieuwing van talent, van amateur tot professional.

De cultuursector kampt met knelpunten: stijgende huisvestingslasten, stijgende personeelslasten als gevolg van CAO-afspraken, noodzaak tot eerlijke beloning/ Fair Pay en recht trekken honoraria en uiteenlopen van huurindexatie en subsidie-indexatie. Hierdoor staan begrotingen van culturele instellingen en praktijken van culturele en creatieve makers onder druk. Er wordt ingeteerd op eigen vermogen van instellingen en de bestaanszekerheid van de sector – en daarmee het culturele aanbod voor onze inwoners – komt in het gedrang. Dit geldt niet alleen voor Arnhem, maar is een landelijk beeld. Bij de sector is de rek uit het verder verhogen van toegangsprijzen. Minder doen binnen gelijkblijvende budgetten leidt tot een negatieve spiraal.

Stimulering van het makersklimaat**(I)**

- Modepartners 025 heeft zich bewezen als een betekenisvol samenwerkingsverband op het gebied van mode met een veelheid aan initiatieven, projecten en samenwerkingen en is zichtbaar in en (ver) buiten de stad. Op basis van de Voortgang en doorkijk activiteiten Modepartners 025 Arnhem blijven wij onze bijdrage voor de komende jaren te continueren.
- Met het vaststellen van het Kader Beeldende Kunst in de Openbare ruimte en het plan Kunst in Uitvoering is er onder andere extra aandacht voor het verstrekken van kunst opdrachten waarmee wordt bijgedragen aan versterking van het makersklimaat. We verstrekken als gemeente opdrachten aan kunstenaars en ondersteunen kunstinitiatieven uit de stad. Zo is dit jaar het kunstwerk van Jennifer Tee, dat is aangekocht naar aanleiding van de Sonsbeektentoonstelling in 2021, definitief geplaatst. Hiernaast zijn vier kunstwerken geplaatst in de nieuwe kunstroute

Schuytgraaf en is op elektra kasten door de hele wijk een poëzieroute te zien. Deze route wordt in 2025 voltooid met het laatste kunstwerk en definitief opgeleverd.

- We hebben in 2024 een extra impuls gegeven aan street art door een straatcurator aan te stellen en opdrachten te verlenen voor muurschilderingen in Arnhem Zuid. Deze heeft in 2024 opdracht gegeven voor in totaal drie nieuwe muurschilderingen. Twee zijn geplaatst bij het nieuwe popcentrum Jacobiberg aan de Groningensingel. En bij station Arnhem Zuid is in de onderdoorgang door een samenwerking van drie kunstenaars een muurschildering geplaatst.

Zorg voor voldoende ateliers, oefenruimtes en presentatiemogelijkheden in de stad

(I)

- Er wordt gewerkt aan de herontwikkeling van het voormalige schoolgebouw aan de Groningensingel 1245 in Arnhem-Zuid tot een permanent cultuurgebouw voor de creatieve en culturele sector, waaronder in ieder geval popcentrum Jacobiberg. Daarbij moet gedacht worden aan een cultureel verzamelgebouw met een totale vloeroppervlakte van rond de 7.000m2. Op 1 september 2024 heeft de Jacobiberg het gebouw al in de tijdelijkheid als creatieve broedplaats in gebruik genomen.
- Ook in 2024 is goed gebruik gemaakt van de regeling Creatieve Bedrijfsverzamelgebouwen. Eind 2024 is het subsidieplafond van de regeling bereikt. Initiatieven voor nieuwe ateliers en broedplaatsen in onder meer Presikhaaf, Rijnpark en Meinerswijk zijn via de regeling ondersteund.
- Om het maakklimaat in de stad te versterken blijven we meer regie nemen om extra betaalbare werkplaatsen voor creatieven te realiseren. Dat kan door de inzet van strategisch vastgoed, door gebouwaankopen te doen en door noodzakelijke gebouwaanpassingen te financieren om zo potentiële creatieve broedplaatsen en ateliergebouwen geschikt te maken.

Nieuwe multifunctionele cultuurlocatie in Arnhem-Zuid

(I)

- Onder de noemer van A tot Zuid hebben Bureau Ruimtekoers, onderzoeksbureau Spectrum en documentairemaker Maaïke Broos een half jaar kwalitatief behoeftenonderzoek uitgevoerd. Met als onderdeel het festival Van A tot Zuid in Winkelcentrum Kronenburg in maart en presentatie van bevindingen met bewoners, makers, (culturele) organisaties en de gemeente eind april. De rapportages met adviezen zijn voor de zomer ontvangen. Maaïke Broos presenteerde daar voor het eerst de documentaire 'Van A tot Zuid'. In het najaar zijn er nog verschillende vertoningen en nagesprekken geweest op verzoek van en in samenwerking met SWOA, Rijnstad, wijkverenigingen zoals in Jongerencentrum FRESH, Buurthuiskamer De Duiventil en MFC Omnibus in Schuytgraaf.
- Op 11 januari dit jaar heeft de eerste (Z)uithout plaatsgevonden aan de Groningensingel 1245, een initiatief dat we van harte hebben ondersteund.
- Op basis van de uitkomsten van het behoeftenonderzoek zijn mogelijke inhoudelijke concepten uitgewerkt en (een) locatie(s) verkend waar in de toekomst culturele programmering in Kronenburg kan plaatsvinden. Momenteel zijn we bezig met een verdere verdiepingsslag met focus op de locatie voor het cultuurcentrum en voeren we gesprekken met partijen. Qua programmering wordt nadrukkelijk gekeken naar samenhang en afstemming met de programmering die op Groningensingel 1245 plaatsvindt. Zodat beide cultuurlocaties elkaar versterken en het aanbod in Arnhem-Zuid zo breed mogelijk wordt. In Q2 2025 verwachten we de raad te informeren.
- Met de rijksmiddelen voor lokale bibliotheekvoorzieningen (SPUK) hebben we in 2024 bij Rozet Kronenburg de openingstijden verruimd, hebben we het bestaande aanbod uitgebreid en is er nieuw aanbod ontwikkeld. Daarnaast is in 2024 het onbemande Rozetje in Huis voor de Wijk in de wijk Immerloo en Malburgen met deze middelen opgewaardeerd naar een volwaardige bibliotheekvestiging.

Effectindicator	2020	2021	2022	2023	2024
Aantal gerealiseerde m2 permanente werkruimte voor de sector			280	2380	9380

Eenheid: m2 permanente werkruimte. In 2021 mee gestart. Streefwaarde 2022 4.000m2

Bron: Gemeente Arnhem

Effectindicator	2020	2021	2022	2023	2024
Waardering aanbod culturele voorzieningen in Arnhem Zuid		31,10		24,50	

Eenheid: % (helemaal) eens met de stelling: in Arnhem Zuid zijn voldoende voorzieningen voor culturele activiteiten

Bron: Arnhemse leefbare wijken monitor (tweejaarlijks)

Profilering en vitalisering van het culturele klimaat

(D)

We zetten in op het versterken en behouden van de toppositie die Arnhem heeft als cultuur- en creatieve stad en dragen zo bij aan werkgelegenheid, innovatie en een aantrekkelijk vestigings- en woonklimaat. Daarbij is ook onze rol, positie en samenwerking in de brede regio van belang.

Toekomstbestendige huisvesting van het Stadstheater en onze Rijksgezelschappen Oostpool en Introdans

(I)

- In 2024 is het Voorlopig Ontwerp voor het nieuwe Stadstheater voltooid. Najaar 2024 is met de sloop van het oude theater begonnen en wordt het Definitief Ontwerp afgerond voor besluitvorming in 2025. Tegelijkertijd worden de bouw-, investerings- en exploitatielasten doorgerekend. Ondertussen wordt ook gewerkt aan het schetsontwerp van de groene Stadsoase rondom het theater.
- Theater Oostpool en Introdans hebben onderzoek laten uitvoeren naar de haalbaarheid van gezamenlijke huisvesting, nadat eerder zowel gemeente als de provincie Gelderland hiervoor middelen in het vooruitzicht stelden. Het onderzoek wijst uit dat gezamenlijke herhuisvesting binnen afzienbare termijn niet haalbaar is rond het Stadstheater. Om voortgang op deze opgave te houden en te versnellen heeft de gemeente de coördinatie op zich genomen, in nauwe samenspraak met de provincie Gelderland. In het najaar van 2024 is begonnen met onderzoek naar een aantal locaties voor de afzonderlijke partijen. Uitgangspunt is voor zowel Introdans als Oostpool een tijdige, passende en toekomstbestendige oplossing te vinden. We doen dit vanuit het integraal perspectief van de Arnhemse podiumkunsteninfrastructuur, waarbij ook het straks vernieuwde Stadstheater wordt betrokken.

Ontwikkeling van de Sonsbeektentoonstelling en State of Fashion

(I)

Op basis van het rapport van BMC [‘RESET - Toekomstige inrichting organisatie Sonsbeek en State of Fashion’](#) zijn Sonsbeek en State of Fashion sinds juni 2023 geen onderdeel meer van een stichting.

- Voor Sonsbeek is de nieuwe Raad van Toezicht in 2024 op zoek gegaan naar een directeur-bestuurder. Deze is begonnen, heeft een team samengesteld en de plannen opgesteld voor de volgende editie. Planning is om in 2026 weer een internationaal beeldbepalende tentoonstelling te organiseren in het Sonsbeekpark waarbij de samenwerking met Arnhemse instellingen en met de inwoners een belangrijk uitgangspunt is.
- Van 16 mei tot en met 30 juni vond de editie Ties that Bind van State of Fashion plaats waarin de complexiteit van traditie, de politieke kracht van kleding en alternatieve oplossingen voor de uitbuitende modesystemen werd onderzocht. Meer dan 50.000 bezoekers namen deel aan het programma in de drie zustersteden en in Arnhem, met als hoofdlocatie het Rembrandt Theater en Rozet, Museum Arnhem en Plaatsmaken. Naast de (inter)nationale coöperatie werd intensief samengewerkt met Modepartners 025, was er een gezamenlijk symposium met ArtEZ, en legde het Fashion & Design Festival verbinding met aan Arnhem gelieerde makers die konden reflecteren op de thematiek van ‘Ties that Bind’. Ruimtekoers verzorgde drie publieksprogramma's samen met inwoners en makers.

Versterking van de (samenwerking in de) Cultuurregio 025

(I)

- De voortgang van het Uitvoeringsplan Transformatievoorstel Cultuurregio 025 ligt op koers. Projecten op het gebied van innovatie, cultuureducatie, amateurkunst en Romeins verleden zijn bijna allemaal in uitvoering. De provincie stelt voor de periode 2025-2027 per Gelderse cultuurregio wederom middelen beschikbaar: € 200.000 per jaar. Er wordt gewerkt aan een nieuw regioplan dat praktisch wordt ingestoken op basis van ons cultuurprofiel. Met als doel het versterken van de culturele keten in de regio en een aantal concrete projecten die zorgen voor een sterkere verbinding tussen stad en ommeland.
- In 2024 is het Cultuurconvenant 2025-2028 Arnhem tussen het ministerie van OCW, Landsdeel Oost en de zes cultuurregio's voorbereid dat op 17 januari jl. is ondertekend. Doel is het bijdragen aan een kwalitatieve, toegankelijke, diverse en toekomstbestendige culturele infrastructuur in heel Nederland; elke overheid vanuit de eigen verantwoordelijkheid. In het convenant zijn enerzijds gezamenlijke afspraken opgenomen tussen het Rijk en het gehele landsdeel; anderzijds heeft elke cultuurregio – waaronder Cultuurregio 025 – en provincie specifieke afspraken gemaakt.

Behoud van werkgelegenheid in de culturele en creatieve sector

(I)

De culturele en creatieve sector is goed voor 4,7 procent van de Arnhemse werkgelegenheid. Onder andere ArtEZ en de vele (BIS)instellingen die Arnhem rijk is, dragen hieraan bij. Instellingen en makers worden echter geconfronteerd met stijgende lasten op diverse terreinen, zoals personeel, huur en energie. Dat heeft geleid tot tekorten bij veel instellingen. In 2023 hebben we dit nog kunnen opvangen door extra accres en

inzet van de resterende coronamiddelen. Dat laatste is in 2024 niet meer mogelijk. Tal van instellingen hebben een begroting met een tekort ingediend.

Deze ontwikkeling kan de werkgelegenheid negatief beïnvloeden als deze lasten hoger worden en de baten niet stijgen. Dit is een van de aandachtspunten bij de vernieuwing van het cultuurbeleid. Ook de via de subsidievoorwaarden verplichte invoering van de Code Fair Practice (eerlijke betaling en hiermee verbetering van de arbeidsvoorwaarden van werken in de culturele en creatieve sector) is een aandachtspunt om de werkgelegenheid in de sector te behouden.

Effectindicator	2020	2021	2022	2023	2024
Percentage werkenden in de Arnhemse culturele en creatieve sector	4,50	4,50	4,60	4,70	

Eenheid: % werkenden

Bron: Monitor Vitale Economie/ PWE op basis van landelijke definitie/ indeling creatieve sector

Erfgoed levert een bijdrage aan een aantrekkelijke stad om in te wonen, te werken, te winkelen en te recreëren (T)

Beschermen, herbestemmen en zichtbaar maken van cultuurhistorisch erfgoed (D)

Het opnemen van cultuurhistorie als ontwikkelkansen, de bescherming en herbestemming van erfgoed en het toegankelijk maken en verspreiden van kennis over erfgoed is onderdeel van het dagelijkse werk geweest. Hierop zijn veel en ook goede resultaten geboekt. Desondanks wordt de status als 'gedeeltelijk op koers' ingeschat. De praktijk wijst uit dat door gebrek en capaciteit aan middelen niet altijd goed kan worden doorgepakt bij kansen en opgaven. Dit geldt voor zowel wettelijke taken als specifiek ook het onderwerp van beleefbaar erfgoed. De Erfgoedagenda 2025-2028 is in Q4 2024 vastgesteld. In deze Erfgoedagenda zijn ambities meer afgestemd op de bestaande capaciteit en middelen. Focus ligt daarbij op wettelijke taken. Waar mogelijk vindt ook inzet plaats op beleefbaar erfgoed. Dit door zoveel als mogelijk voort te zetten wat we al doen, koppelkansen te benutten en wat thematiek betreft te kijken naar input die is opgehaald uit het stadsgesprek dat is gevoerd als onderdeel van de Erfgoedagenda. In 2026 volgt een evaluatie van ambities.

Bescherming en herbestemming van cultuurhistorisch erfgoed (I)

Er is veel bereikt met betrekking tot de opgave 'verduurzaming van erfgoed'. In de eerste plaats is op 20 juni het boek 'Een warme jas' gepresenteerd, een detailboek voor het verduurzamen van historische gebouwen. Daarnaast is een expositie over verduurzaming van monumenten in Rozet georganiseerd als uitloei van het actieplan Verduurzaming Erfgoed. In relatie hiermee worden cursussen georganiseerd voor monumenteneigenaren en duurzaamheidscoaches. Ook is een subsidiereregeling voor de verduurzaming van erfgoed in voorbereiding en is de aanstelling van de aanjager 'verduurzaming erfgoed' voor de periode 2025 verlengd. Bovendien wordt in samenwerking van gebedhuiseigenaren gewerkt aan het verduurzamen van religieus erfgoed in Arnhem in het kader van de 'Green Deal' gebedshuizen.

Met betrekking tot bescherming en herbestemming van cultuurhistorisch erfgoed is in eerste instantie gefocussed op de aanwijzing van Elden als gemeentelijk beschermd dorpsgezicht en het geven van uitvoering aan het 'Actieplan Religieus Erfgoed'. Van het religieuze erfgoed zijn waarden en verhalen van gebedshuizen ('gebedshuispaspoorten') in open data geplaatst. Daarnaast wordt geparticipeerd in de pilot om de vraag naar maatschappelijk vastgoed in wijken te verbinden met de mogelijkheden die gebedshuizen kunnen bieden. Een toekomstvisie voor de synagoge volgt naar verwachting in Q1 van 2025. Daarnaast was binnen het thema bescherming en herbestemming focus gericht op het beschermen van de Arnhemse trolleybussen. In relatie daarmee vond een waardestelling plaats en zijn de mogelijkheden verkend om de Erfgoedverordening aan te passen om mobiel erfgoed als gemeentelijke monument aan te kunnen wijzen. Noemenswaardig is voorts de aanwijzing van Park Klarenbeek als gemeentelijk monument.

Dossiers die aandacht verdienen met betrekking tot aanwijzingen als gemeentelijk monument zijn het Interbellum (erfgoed uit de periode tussen de beide wereldoorlogen), de wederopbouw buiten de singels (waaronder zich ook religieus erfgoed bevindt) en erfgoed van na 1965 ('Post 65'). Het ontbreekt echter aan tijd om op deze relevante onderwerpen door te pakken.

Zichtbaar en beleefbaar maken van erfgoed (I)

Ondanks de focus op vooral de wettelijke taken is het Arnhemse erfgoed op verschillende wijzen verder zichtbaar en beleefbaar gemaakt. Als voorbeelden kunnen worden genoemd: de publieksboeken over religieus erfgoed en erfgoed uit de Tweede Wereldoorlog die tijdens de Open Monumentendagen zijn

gepresenteerd, het bereiken van publiek vanuit de Archeohotspot en dan vooral tijdens evenementen zoals de Arnhemse Uitnacht, de start van het Romeinse Doeboek dat in 2025 gereed komt en in samenwerking met de gemeenten Lingewaard, Overbetuwe en het Kerkmuseum Elst wordt gemaakt en deelname aan het Masterplan Limes om het (regionale) Romeinse verleden beter beleefbaar te maken. Vanuit het budget voor beleefbaar erfgoed is daarnaast bijgedragen aan de restauratie van het Strumphlerorgel in de Eusebiuskerk, de restauratie van de hier aanwezige Cuyperskamer, de verlichting van molen De Kroon in Klarendal, de huur voor de stalling van de Arnhemse trolleybussen en de totstandkoming van Tweede Wereldoorlog-herdenkingsmonumenten in de Bloemstraat en het Jacob Groenewoudtplantsoen. Buiten deze voorbeelden zijn historische bouw- en beeldfragmenten hergebruikt in het park aan de Rietgrachtstraat en is een historisch bouwfragment herplaatst in de heringerichte Rijnkade.

Buiten de geboekte resultaten ontbreekt het aan tijd en middelen om meer kansen op het gebied van beleefbaar erfgoed te verzilveren of dit thema vanuit een samenhangende visie aan te vliegen.

Onderwerpen die meer aandacht verdienen zijn:

- Vraagstukken vanuit de stad, bijvoorbeeld het onderzoeken van mogelijkheden voor meer informatieborden bij historisch interessante locaties of het leveren van educatieve bijdragen.
- Structurele en gecoördineerde inzet van social media.
- Inzet tijdens festivals met een erfgoed-thema zoals de Nationale Archeologiedagen.
- Beleidsmatig uitdiepen van beleefbaar erfgoed (plan van aanpak, visiedocument).
- Aantakking zoeken op programma's vanuit Rijk en Provincie.

Ontsluiting van kennis over erfgoed

(I)

Aan de kaartlaag 'gebouwd erfgoed' wordt gewerkt. Verwacht wordt dat deze in Q2 van 2025 wordt opgeleverd. Samen met de al gereed zijnde kaartlaag 'landschappelijk erfgoed' beschikt Arnhem dan over gedetailleerde waardenkaarten. Het tijdelijke omgevingsplan is op het gebied van archeologie en leemlagen gewijzigd. Met betrekking tot archeologie loopt Arnhem hierin landelijk zelfs voorop! Er is zicht op een goed systeem voor de registratie van archeologische depotvondsten en de ontsluiting daarvan voor derden waaronder het publiek. Nieuwsfeiten zijn via social media ('Erfgoed Arnhem') gedeeld en er is wekelijks in de Archeohotspot in Rozet gewerkt aan de determinatie van vondsten. In Rozet waren ook de archeologische vondsten van de maand te zien. Aan de archeologische rapporten van de Jansplaats en het publieksboek over de archeologie in de zuidelijke binnenstad wordt nog gewerkt. Het publieksboek is in 2025 klaar. Ontsluiting over kennis vond ook plaats in relatie tot het verduurzamen van erfgoed. Eigenaren worden geholpen in het verduurzamen van woningen en bedrijven met een monumentenstatus. Verder zorgt de Green Deal voor Arnhemse gebedshuizen voor versnelling van de verduurzamingaanpak.

Regisseren en uitvoeren van archeologisch onderzoek en archeologisch depotbeheer

(I)

Grondroerende activiteiten in de stad zijn ook bij Erfgoed voor advisering voorgelegd. Momenteel wordt er regie gevoerd op archeologisch onderzoek ter hoogte van de Rijnkade en in Meinerswijk. De Rijnwijk is gesloopt; graafwerk gaat hier archeologisch begeleid worden. Ter hoogte van het Stadstheater (uitbreiding en ondergrondse infrastructuur) is een opgraving rond de zomer van 2025 gepland. Aan de Luthersestraat staat een proefsleuvenonderzoek te beginnen. Hieruit moet blijken of archeologische vervolgstappen nodig zijn. Met betrekking tot het grote project Rijnpark is een uitvraag gedaan voor archeologisch vooronderzoek. Na opgraving van het laatste stukje Romeins grafveld in Schuytgraaf door de gemeente Arnhem is begonnen met het schrijven van het rapport. Dit zal over maximaal twee jaar gereed zijn. In het archeologiedepot wordt gewerkt aan verdere inventarisatie van vondstmateriaal dat door Museum Arnhem aan de gemeente is overgedragen. Doorlopend werk betreft beheer van de bestaande collectie en in ontvangst nemen en verwerken van alle opgravingsgegevens en vondsten die in de stad tijdens archeologisch onderzoek worden aangetroffen. Het onderzoek naar een nieuw registratiesysteem is afgerond en beperkt zich tot twee mogelijke keuzes. In 2025 wordt hierover een definitief besluit genomen. Belangrijk in de keuze is dat ook het publiek kan worden bereikt, door ontsluiting van depotmateriaal en informatie over vondsten en opgravingen.

Hoewel archeologie in voortrajecten van projecten een goede en vaste plek heeft, merken we dat er knelpunten zijn met betrekking tot het tijdig leveren van adequate input waarbij ook de ruimtelijke ambities van de stad een rol spelen. Vandaar dat de status als 'gedeeltelijk op koers' is aangegeven.

Regioadvisering archeologie

(I)

Regionaal deelnemende gemeenten zijn doorlopend geadviseerd op het gebied van archeologie. Door actualisatie van de samenwerkingsovereenkomsten wordt de regioarcheologie voortgezet. Bijzondere aandacht ging dit jaar uit naar de totstandkoming van het Masterplan Limes (Romeins verleden) en daaraan deelnemende gemeenten. Ook is aangesloten bij het project ARCfieldLAB dat innovatieve technieken op het gebied van veldonderzoek ondersteunt en is de regio in landelijke en provinciale overlegstructuren vertegenwoordigd.

Afhandeling amendementen en moties Begroting 2024

22M122 Gezamenlijk aanbod Arnhemse podia

De motie is onderdeel van lopend beleid, zoveel mogelijk samenwerking stimuleren tussen de Arnhemse podia.

22M125 Kaders voor cultuur- en evenementensubsidies

Deze motie hebben we afgedaan met de [raadsbrief Inzet extra Programmabudgetten cultuur](#).

22M157 Gebruik nieuw cultureel centrum in Arnhem-Zuid ook als bastion in de Arnhem-Oost-aanpak

In de [raadsbrief Ontwikkelingen Cultuur in Arnhem Zuid](#) geven we aan ook Malburgen / Arnhem-Oost te betrekken.

In de raadsbrief 'Ontwikkeling Cultuur in Arnhem Zuid: van A tot Zuid' 30 januari 2024 wordt de motie afgedaan.

23M117 Structureel perspectief voor Rozet

Met de raadsbrief 'Voortgang motie 23M117 'Structureel perspectief voor Rozet' van 27 augustus 2024 en de raadsbrief 'Stand van zaken financiële situatie Rozet' van 17 december 2024 is de raad geïnformeerd over de voortgang van deze motie.

23M127 De rode loper naar het museum

Met het opstellen van de ['Visie Rode Loper naar Museum Arnhem'](#) is deze motie afgedaan.

Wat heeft het gekost

	Rekening	Begroting 2024		Rekening	
	2023	Primitief	Definitief	2024	Afwijking
Bedragen x € 1.000					
Middelen					
Lasten	41.450	41.509	44.658	43.375	1.283
Baten	9.959	8.872	8.910	9.231	321
Saldo lasten en baten	-31.491	-32.637	-35.748	-34.144	1.604
Toevoegingen aan reserves	5.450	3.567	4.683	4.690	-8
Onttrekkingen aan reserves	3.800	13.432	16.695	16.099	-596
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	-1.650	9.865	12.012	11.408	-604
Gerealiseerd resultaat	-33.141	-22.772	-23.736	-22.736	1.000

Toelichting financiële afwijkingen

Onderwerp	Totale afwijking (x €1.000)	V/N	Toelichting	I/S	AR/ BR
Lasten	1.315	V			
Cultuur	430	V	Beheer gemeentelijke panden in gebruik bij de culturele sector	I	BR
Cultuur	260	V	Cultuur in Zuid	I	AR
Cultuur	250	V	Servicekosten Museum Arnhem	I	AR
Cultuur	225	V	Stichting Musis & Stadstheater	I	AR
Cultuur	150	V	Budgetoverheveling Cultuurprogrammering	I	AR
Baten	250	V			
Cultuur	250	V	Beheer gemeentelijke panden in gebruik bij de culturele sector	I	AR
Toevoegingen aan reserves	0				
Onttrekkingen aan reserves	-496	N			
Cultuur	-496	N	Beheer gemeentelijke panden in gebruik bij de culturele sector	I	BR

Beheer gemeentelijke panden in gebruik bij de culturele sector

Op het beheer van de gemeentelijke panden in gebruik bij de culturele sector is een incidenteel voordeel op de lasten van € 430.000. Dit bestaat uit een voordeel van € 496.000 op planmatig onderhoud, een nadeel van € 100.000 op storingsonderhoud, een nadeel van € 250.000 op energielasten en een voordeel op de rente van € 280.000. Voor de verklaring van dit voordeel verwijzen we naar de toelichting op de financiële afwijkingen van het onderdeel 'vaste en vlottende financiering' in het programma S00 Bestuur, dienstverlening en financiën. Tegenover het nadeel van € 250.000 op energielasten staat een voordeel van € 250.000 hogere opbrengsten servicekosten.

Het voordeel van € 496.000 op planmatig onderhoud wordt veroorzaakt door het verschuiven van onderhoud naar 2025 en zorgt daarom voor een nadeel van € 496.000 op onttrekkingen aan reserves (onderhoudsreserve vastgoed).

Cultuur in Zuid

In verband met vertraagde planning zijn de structurele budgetten voor Cultuur in Zuid niet volledig besteed in 2024. Dit leidt tot een voordeel.

Servicekosten Museum Arnhem

In verband met ingeschatte nog te factureren servicekosten over 2023 is bedrag in 2024 gereserveerd voor nog te betalen servicekosten. Deze facturen zijn echter binnen de reguliere exploitatie bekostigd waardoor een voordeel ontstaat.

Stichting Musis & Stadstheater

Vanwege sluiting van het Stadstheater in september zijn er minder kosten gemaakt. Hierdoor is de subsidie lager vastgesteld.

Budgetoverheveling Cultuurprogrammering

In de nota budgetoverheveling is in 2023 onder andere een bedrag van € 305.000 voor cultuurprogrammering en een bedrag van € 100.000 overgeheveld naar 2024 voor Presentatie en productie debat. In verband met een aangepaste planning van een aantal activiteiten en beperkte capaciteit is een deel van dit budget niet meer ingezet. Dit leidt tot een voordeel.

Met wie werken we samen

Verbonden partijen

Regionaal Historisch Centrum Gelders Archief

Voor meer informatie wordt verwezen naar de paragraaf [Verbonden partijen](#).

Partners

Cultuur

De culturele basis- en meerjarenvoorzieningen, het culturele middensegment en makers tot aan de amateurkunstverenigingen.

Erfgoed

Provincie Gelderland, provinciale en lokale erfgoedinstellingen of verenigingen, regiogemeenten en monumenteneigenaren.

Ook werken we samen met verschillende subsidiepartners. Deze zijn in dit programma in de digitale begroting (<https://financien.arnhem.nl>) terug te vinden. Het volledige overzicht van de begrotingssubsidies is te vinden in de [paragraaf Subsidies](#).

Beleidskaders

- [Kadernota 'STROOM – cultuurbeleid Arnhem' 2021;](#)
- [Tussenevaluatie 'Arnhem, Stroomt Door', 2016;](#)
- [STROOMversnelling: actualisatie cultuurbeleid, 2020;](#)
- Kadernota Beeldende Kunst in de Openbare ruimte 2022;
- [Cultuurprofiel 025 Arnhem Nijmegen, Transformatievoorstel Cultuurregio 025;](#)
- [Erfgoedagenda gemeente Arnhem.](#)

Participatie en armoedebestrijding

Iedereen in Arnhem moet kunnen meedoen in de samenleving, op zijn of haar eigen manier. Om dit te kunnen realiseren, is het belangrijk dat mensen financiële rust, stabiliteit, een dagbesteding en perspectief hebben voor de toekomst. Kortom, we willen ervoor zorgen dat onze inwoners de zekerheid hebben om een goed leven op te kunnen bouwen.

Er is veel gedaan om Arnhemmers zoveel mogelijk financieel zelfstandig en zelfredzaam te maken. We hebben geholpen bij het vinden van werk en hebben maatregelen genomen om schulden te voorkomen en aan te pakken. Voor inwoners die een uitkering ontvangen, hebben we geïnvesteerd in een aanpak die is afgestemd op hun specifieke buurt, met meer persoonlijke ondersteuning en nauwere samenwerking met andere organisaties.

Deze aanpak heeft succes gehad. In vergelijking met de grote gemeenten doen we het nog steeds wat beter. In lijn met de landelijke trend zien we het aantal inwoners dat een bijstandsuitkering nodig heeft in 2024 wel iets toenemen. Van de inwoners die uitstromen uit de bijstand is er sprake duurzame uitstroom. Van de mensen die uit de uitkering zijn gegaan om te werken of studeren is meer dan 90% het jaar daarna niet meer teruggekeerd.

In 2023 zijn we begonnen met het verbeteren van de toegankelijkheid en vereenvoudiging van onze gemeentelijke inkomensregelingen. Het bereik van de individuele inkomensvoet is in 2024 hierdoor met 26% gestegen.

Door de huidige ontwikkelingen in de maatschappij blijven we voor uitdagingen staan. Steeds meer Arnhemmers hebben moeite om zelfstandig rond te komen en zijn minder zelfredzaam.

Wat wilden we bereiken en wat hebben we gedaan

Ambities (A)	Doelen (D)	Inspanningen (I)
We willen onze inwoners de zekerheid bieden dat zij een bestaan kunnen opbouwen		(A)
Voorkomen en vroeg erbij		(D)
In financieel onzekere tijden, waarin veel inwoners geldzorgen hebben door stijgende lasten, willen we zoveel mogelijk voorkomen dat inwoners schulden opbouwen en/of in de armoede terecht komen. Als inwoners geldzorgen hebben, willen we hen zo snel mogelijk bereiken en helpen. We hebben ons binnen het doel 'Voorkomen en Vroeg erop af' daarom gefocust op:		
<ul style="list-style-type: none">Meer Arnhemmers met financiële vragen kunnen ons vinden;Meer Arnhemmers met beginnende schulden maken gebruik van een hulpaanbod;Jeugdwerkloosheid voorkomen.		
Meer Arnhemmers met financiële vragen kunnen ons vinden		(I)
Inwoners weten de Goed Geregeld Arnhem (GGA) loketten steeds beter te vinden of worden door ketenpartners verwezen. De inloopsprekuren worden steeds vaker ook gecombineerd met andere functies, zoals een koffieochtend waar inwoners langskomen voor een praatje maar ook hun financiële vraag kunnen stellen. In 2024 heeft GGA 11.142 bezoekers gehad.		
In 2024 was Arnhem gaststad voor de landelijke Week van het geld, waarmee ieder jaar aandacht wordt gevraagd voor financiële educatie in het onderwijs. Jongeren die 18 worden ontvangen vanaf juli 2024 een verjaardagskaart met een link naar onze gemeentelijke website www.arnhem.nl/18jaar met daarop relevante informatie.		
Meer Arnhemmers met beginnende schulden maken gebruik van een hulpaanbod		(I)
Vanuit de aanpak vroegsignalering zijn er in 2024 meer mensen persoonlijk benaderd en is ingezet op kansen om inwoners vroegtijdig hulp te bieden. Maandelijks werden er zo'n 500 inwoners ofwel telefonisch ofwel met een huisbezoek benaderd. Naast het actief benaderen van inwoners nemen we deel aan landelijke experimenten om signalen te testen die helpen om inwoners met schulden vroegtijdig in beeld te brengen. In samenwerking met netbeheerder Liander is ingezet op het voorkomen van afsluitingen van gas en/of energie. De monteur van Liander biedt aan de deur direct hulp aan van team Vroegeropaf. Zij helpen de inwoners met een nieuw energiecontract zodat afsluiting wordt voorkomen. Na een succesvolle pilot in 2023 is hier in juni 2024 een vervolg aan gegeven. Van de 21 huishoudens had 30% bij het huisbezoek door Liander een nieuw contract en 30% heeft hulp gevraagd. De overige 40% van de inwoners werd niet bereikt.		

Op basis van landelijke wetgeving mogen we deze samenwerking niet structureel voortzetten. Op basis van de ervaringen van deze pilots blijven we hier landelijk aandacht voor vragen.

In het tweede half jaar van 2024 zijn alle voorbereidingen getroffen om de vroegsignalering vanaf 1 januari 2025 te borgen bij het nieuwe gemeentelijke team Hulp bij Geldzorgen en Schulden. Het experiment met de Belastingdienst is verder voorbereid en zal waarschijnlijk medio 2025 starten.

Jeugdwerkloosheid voorkomen

(I)

Landelijk is de nieuwe Wet van School naar Duurzaam werk aangekondigd. Deze wet is bedoeld om de doorgaande lijn van jongeren tussen de 12-27 jaar beter vorm te geven in alle uitdagingen die ze op de knooppunten tussen onderwijs-onderwijs en onderwijs - werk tegenkomen. Ter voorbereiding is het afgelopen jaar gestart met de voorbereidingen voor een nieuw regionaal programma. Zo heeft er een bijeenkomst plaatsgevonden waarbij input is opgehaald. Er vinden op dit moment al waardevolle initiatieven plaats, deze worden geborgd in het nieuwe programma. Een van deze initiatieven is het Stage- en banenfestival voor Vso/Pro/Entree-leerlingen georganiseerd door het WerkgeversServicePunt (WSP). Dit vond plaats op 1 februari 2024 en was succesvol gezien de hoge opkomst van 426 leerlingen uit de regio en 32 werkgevers. Het festival heeft geleid tot een groot aantal vervolcontacten tussen leerlingen en werkgevers om te praten over stage of werk.

Effectindicator	2020	2021	2022	2023	2024
Aantal gestelde financiële vragen	849	785	10390	11339	12146

Eenheid: Inwoners ingediende vragen bij Sociale Wijkteams Arnhem en Goed Geregeld Arnhem

Bron: Sociale wijkteams, vanaf 2022 inclusief Rijnstad

Effectindicator	2020	2021	2022	2023	2024
Gemiddelde schuld van huishouden dat start met een schuldregeling		36000	36300	35755	29970

Eenheid: Schuld in euro's

Bron: PLANgroep

Effectindicator	2020	2021	2022	2023	2024
Aantal kinderen in huishoudens met ten minste 1 jaar inkomen tot 130% sociaal minimum	15	14	13	13	

Eenheid: % kinderen

Bron: CBS

Effectindicator	2020	2021	2022	2023	2024
Aantal kinderen in huishoudens met ten minste 4 jaar inkomen tot 130% sociaal minimum	12	11	11		

Eenheid: % kinderen

Bron: CBS

Arnhemmers kunnen rondkomen

(D)

Wij willen onze inwoners bestaanszekerheid en het perspectief van een toekomst zonder problematische schulden bieden. Deze bestaanszekerheid vormt een essentiële randvoorwaarde om stappen te kunnen zetten richting activering, het oplossen van gezondheids- /psychische problemen en werk. Een deel van de wet- en regelgeving bestaanszekerheid wordt landelijk bepaald. Denk hierbij aan de hoogte van het minimumloon en de bijstandsuitkering.

Als gemeente gaan we over de hoogte en toegankelijkheid van onze gemeentelijke inkomensregelingen en indirect over de ondersteunende regelingen in de stad en over onze schuldhulpverlening. We hebben ons binnen het doel "Arnhemmers kunnen rondkomen" daarom gefocust op:

- vergroten van de effectiviteit en het bereik van onze inkomensregelingen;
- realiseren van een vangnet voor inwoners met een laag inkomen met de partners in de stad;
- meer Arnhemmers zo snel mogelijk duurzaam schuldenvrij krijgen.

Vergroten van effectiviteit en bereik van onze inkomensregelingen

(I)

In 2024 zijn we gestart met het automatisch toekennen van de Individuele Inkomens toeslag (IIT) aan inwoners die bijstand hebben en daar recht op hebben. Ook hebben we een doelgroep actief benaderd om een aanvraag in te dienen. Dit heeft geleid tot een vergroot bereik van de regeling. 4275 Huishoudens

kregen in 2023 IIT, in 2024 waren dat er 5418. Een stijging van meer dan 26%. Daarnaast hebben we in 2024 een onderzoek gedaan naar de inkomensondersteuning voor inwoners met een laag inkomen en hoge zorgkosten. Een groep inwoners uit de doelgroep heeft gebruik kunnen maken van adviesgesprekken die we als gemeente organiseerden om inwoners te ondersteunen bij het kiezen van de meest passende zorgverzekering. Daarnaast zijn we in 2024 gestart met het benaderen en compenseren van de groep zogenaamde 'alleenverdieners', huishoudens die door een samenloop van sociale zekerheid, toeslagen en fiscaliteit een lager besteedbaar inkomen heeft dan de bijstandsnorm. Aan inwoners die bijverdienen naast de bijstand is in 2024 twee keer de bijverdienbeloning uitgekeerd (over tweede tijdvak 2023 en eerste tijdvak 2024), zij hebben daardoor waardering gekregen voor het werk dat zij doen (inkomsten uit werk worden normaal gesproken verrekend met de bijstand).

Met partners in de stad realiseren van een vangnet voor inwoners met een laag inkomen

(I)

Eind 2024 is de basis gelegd voor het Armoedepact, een gezamenlijk initiatief om armoede in Arnhem structureel aan te pakken. In de eerste fase zijn verschillende stichtingen en fondsen die actief zijn in armoedebestrijding geïnventariseerd, en hebben we kennis gemaakt met hun werkwijze en middelen. Dit heeft geleid tot waardevolle inzichten en nieuwe samenwerkingen. In 2025 wordt dit pact met de partners uitgewerkt.

Eind 2024 is een gezamenlijke visie opgesteld die gericht is op communicatie, het vergroten van kansen en een sterk sociaal vangnet. Om deze visie in praktijk te brengen, is een kernteam samengesteld met stichtingen zoals Stichting Leergeld, Arnhemse stichtingen en Jeugdfonds Sport en Cultuur. Dit kernteam speelt een centrale rol in het ontwikkelen en uitvoeren van concrete plannen.

Meer Arnhemmers zo snel mogelijk duurzaam schuldevrij

(I)

In 2024 zijn alle voorbereidingen getroffen om de schuldhelpverlening inclusief Vroegsignalering vanaf 1 januari 2025 in eigen beheer te gaan uitvoeren. Het ging hierbij met name om het aannemen van personeel, het uitwerken van de visie op schuldhelpverlening in een beleidsplan en in werkprocessen, het aanschaffen van de gespecialiseerde ICT-systemen en het opstellen van een communicatieplan waarmee de nieuwe hulpverlening bekend gemaakt wordt. Deze voorbereidingen zijn volgens planning gelopen zodat vanaf 1 januari 2025 inwoners met schulden die een nieuwe aanvraag indienen vanuit het nieuwe team Hulp bij Geldzorgen en Schulden geholpen worden. Er zijn daarnaast afspraken met Verdergroep gemaakt dat zij alle lopende trajecten van inwoners met schulden die zich vóór 1 januari 2025 hadden gemeld, afronden.

Ook de brede ondersteuning van de gedupeerden en hun kinderen van het Kinderopvangtoeslagschandaal is in 2024 voortgezet. Naast het Sociaal Wijkteam zijn we ook gestart met een Lokaal Expertise Team om jongeren actief op te sporen en ze brede ondersteuning aan te bieden. Deze aanpak heeft zich bewezen als succesvol en we zullen deze aanpak blijven voortzetten

Effectindicator	2020	2021	2022	2023	2024
Aantal inwoners met product Schuldhelpverlening	995	1020	1148	1249	1392

Eenheid: Aantal

Bron: Verdergroep

Effectindicator	2020	2021	2022	2023	2024
Gemiddelde aantal schuldeisers van huishouden dat start met een schuldregeling	13	12	14	17	17

Eenheid: Aantal schuldeisers

Bron: Verdergroep

Effectindicator	2020	2021	2022	2023	2024
Aantal huishoudens schuldevrij uitgestroomd na traject Schuldhelpverlening	333	385	448	416	305

Eenheid: Aantal per jaar

Bron: Verdergroep

Arnhemmers doen mee

(D)

Arnhemmers die een beroep doen op de ondersteuning vanuit de Participatiewet willen we zo snel mogelijk op weg helpen naar zelfredzaamheid en hen hierin, zoveel mogelijk op maat, perspectief bieden. We zetten in op ontwikkeling en begeleiding naar vermogen. Bij voorkeur leidt dat tot betaald werk. Elke stap

beschouwen we als een resultaat, omdat we weten dat betaald werk niet voor iedereen mogelijk is. Binnen de lijn bestaanszekerheid van het Nationaal programma Arnhem Oost wordt aansluiting gevonden op dit doel door de aanpak van laaggeletterdheid te intensiveren, vrijwilligerswerk te stimuleren en te versterken, activeringstrajecten laagdrempelig in de wijken te organiseren, opleidings- en leerwerktrajecten uit te breiden en meer mogelijkheden voor beschut werk, werk met begeleiding en buurtbedrijven te creëren. We hebben daarom binnen het doel “Arnhemmers doen mee” gefocust op:

- het ondersteunen van zo veel mogelijk inwoners met een uitkering naar een betaalde baan;
- het belonen en stimuleren van Arnhemmers om bij te verdienen naast een uitkering;
- inwoners participeren naar vermogen.

We ondersteunen zoveel mogelijk inwoners met een uitkering naar een betaalde baan

(I)

We willen dat onze inwoners naar vermogen deelnemen aan de Arnhemse samenleving. Daarbij kijken we samen met de inwoner wat ondersteunend en passend is bij de persoonlijke situatie. In lijn met de landelijke trend zien we het aantal inwoners dat een bijstandsuitkering nodig heeft iets toeneemt. Dit is te verklaren door het toenemende aantal statushouders dat vanuit de Participatiewet een uitkering ontvangt en begeleid wordt naar werk. Bij de inwoners die begeleid worden naar werk zien we dat deze hiervoor meer begeleiding en ondersteuning nodig hebben. Per saldo levert dit een minder snel dalende trend op van het aantal inwoners in de bijstand. In vergelijking van het volume bijstand van grote gemeenten wijken we nog steeds positief af met een percentage van -4,1%. Sinds juni kunnen inwoners via de gemeentelijke website digitaal een aanvraag doen voor een uitkering.

We belonen en stimuleren Arnhemmers om bij te verdienen naast een uitkering

(I)

We hebben in 2024 een bedrag van meer dan 1,4 miljoen euro aan bijverdienbeloning uitgekeerd. Het betrof de uitbetaling over het tweede half jaar van 2023 en het eerste half jaar van 2024. Per tijdvak hebben tussen de 770 en de 840 inwoners de bijverdienbeloning ontvangen. We hebben een kwalitatieve en kwantitatieve evaluatie over het eerste jaar van de bijverdienbeloning uitgevoerd die in het eerste kwartaal van 2025 met de raad wordt gedeeld.

Inwoners participeren naar vermogen

(I)

Een groot deel van de inwoners met een uitkering heeft relatief veel ondersteuning nodig om stappen te kunnen zetten naar werk. De inzet van de instrumenten loonkostensubsidie, jobcoaching en beschut werk namen daardoor ook in 2024 toe. De cao Sociale Werkvoorziening 2021-2025 is tussentijds verbeterd voor de medewerkers. De structurele financiële compensatie hiervoor is door het Rijk nog niet toegezegd. Vanuit Arnhem blijven we hier samen met de VNG op aandringen. Met Scalabor zijn eind vorig jaar nieuwe afspraken gemaakt over het blijven aanbieden van werkplekken voor medewerkers van de Arnhemse Sociale Werkvoorziening. Eind april is de kamerbrief over de vernieuwde arbeidsmarktinfrastructuur verschenen, we bereiden ons hier samen met de partners in de regio op voor. De raad wordt hierover apart geïnformeerd in het eerste kwartaal van 2025.

Effectindicator	2020	2021	2022	2023	2024
Volumeontwikkeling uitkeringen afgezet tegen andere grote gemeenten	-1,40	-2,10	-3,40	-5	-4,10

Eenheid: Percentage volume-ontwikkeling afgezet tegen andere gemeenten vanaf 1-1-2019

Bron: Benchmark 16 grote gemeenten

Effectindicator	2020	2021	2022	2023	2024
Aantal inwoners met een bijstandsuitkering	10402	8271	7921	7933	

Eenheid: Aantal

Bron: Administratie Werk en Inkomen

Effectindicator	2020	2021	2022	2023	2024
Aantal inwoners dat is uitgestroomd uit uitkering vanuit parttime werk		948	767	639	413

Eenheid: Aantal

Bron: Administratie Werk en Inkomen

Effectindicator	2020	2021	2022	2023	2024
Aantal inwoners dat bijverdient naast bijstand	920	674	636	630	540

Eenheid: Aantal

Bron: Administratie Werk en Inkomen

Effectindicator	2020	2021	2022	2023	2024
Inkomsten uit werk naast de uitkering			356554	357236	404374

Eenheid: Euro

Bron: Administratie Werk en Inkomen

Effectindicator	2020	2021	2022	2023	2024
Inwoners werkend met een vorm van ondersteuning (LKS, jobcoaching en beschut werk)	169	185	288	413	473

Eenheid: Aantal inwoners met een betaling loonkostensubsidie en/of jobcoaching

Bron: Administratie Werk en Inkomen

Wat heeft het gekost

	Rekening 2023	Begroting 2024 Primitief	Begroting 2024 Definitief	Rekening 2024	Afwijking
Bedragen x € 1.000					
Middelen					
Lasten	176.600	165.248	177.902	191.547	-13.644
Baten	125.887	112.324	118.422	133.144	14.722
Saldo lasten en baten	-50.713	-52.924	-59.480	-58.403	1.077
Toevoegingen aan reserves	3.708	0	4.298	5.292	-994
Onttrekkingen aan reserves	4.343	642	3.881	3.986	105
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	636	642	-417	-1.306	-889
Gerealiseerd resultaat	-50.077	-52.282	-59.897	-59.709	188

Toelichting financiële afwijkingen

Onderwerp	Totale afwijking (x €1.000)	V/N	Toelichting	I/S	AR/ BR
Lasten	-13.878	N			
Werk en Inkomen	581	V	Regionale middelen in het kader van participatie	I	BR
Armoedebeloid	144	V	Armoederegelingen	I	AR
Werk en Inkomen	-130	N	Bijverdienbeloning	I	BR
Werk en Inkomen	-197	N	Voorziening spaarverlof zie centrale toelichting op S00	I	AR
Werk en Inkomen	-350	N	Studietoelage	I	AR
Werk en Inkomen	-856	N	Uitvoeringskosten Werk & Inkomen (zie ook baten)	I	AR
Werk en Inkomen	-5.417	N	BUG	I	AR
Schulddienstverlening	-7.653	N	Kinderopvangtoeslagschandaal, implementatie Schuldhulpverlening	I	AR
Baten	14.660	V			
Werk en Inkomen	310	V	Uitvoeringskosten Werk & inkomen (zie ook lasten)	I	AR
Werk en Inkomen	7.150	V	BUG	I	AR
Schulddienstverlening	8.047	V	Kinderopvangtoeslagschandaal	I	AR
Werk en Inkomen	-847	N	Vordering Scalabor	I	AR

Toevoegingen aan reserves	-965	N			
Werk en Inkomen	130	V	Bijverdienbeloning	I	AR
Schulddienstverlening	-100	N	Immerloschuldenvrij	I	BR
Schulddienstverlening	-414	N	Implementatie schuldhulpverlening	I	BR
Werk en Inkomen	-581	N	Regionale middelen in het kader van participatie	I	BR
Onttrekkingen aan reserves	0				

Regionale middelen in het kader van participatie

Arnhem is centrumgemeente van de Arbeidsmarktregio Gelderland Midden. Arnhem ontvangt als centrumgemeente diverse middelen vanuit het rijk en de provincie in het kader van participatie. In 2024 heeft de Arbeidsmarktregio op totaalniveau minder lasten gerealiseerd (€ 0,6 miljoen) dan begroot. De voornaamste reden voor de lagere lasten is dat een deel van de begrote kosten voor het project 'Regionale Aanpak Jeugdwerkloosheid (RAJ)' niet zijn gerealiseerd (€ 0,2 miljoen) met name vanwege de vertraging van de nieuwe wet 'Van School naar Duurzaam Werk'. Deze kosten worden doorgeschoven naar 2025. Ook is er minder uitgegeven aan 'versterken uitvoeringskracht' dan begroot (€ 0,2 miljoen), deze uitgaven zullen in 2025 plaatsvinden. Daarnaast zijn de kosten voor het project 'Gelrepact' lager (€ 0,2 miljoen) dan de toegekende subsidie door de provincie, dit bedrag wordt bij de subsidievaststelling in 2025 terugbetaald. De onderbesteding op het lastenbudget leidt tot een hoger bedrag dat wordt overgeheveld naar het budget 2025 van de Arbeidsmarktregio, zoals vermeld in de nota budgetoverheveling. Per saldo is het effect budgetneutraal.

Armoederegelingen

Er is per saldo een klein voordelig resultaat door extra rijksmiddelen bijzondere bijstand voor alleenverdienersproblematiek en een overschrijding op externe personeelskosten voor de uitvoering van energietoeslag.

Bijverdienbeloning

In 2023 is de tweejarige pilot bijverdienbeloning gestart om deeltijdwerk naast een uitkering te stimuleren. Hiervoor is in totaal € 3,4 miljoen gereserveerd. Omdat er in 2024 meer premie is uitgekeerd dan verwacht, is een nadeel van € 130.000 ontstaan, dit nadeel is gedekt uit de bestemmingsreserve omdat deze afwijking onderdeel was van de Nota Budgetoverhevelingen. Er wordt nu dus minder overgeheveld dan begroot. Hierdoor is er eveneens € 130.000 minder toegevoegd aan deze bestemmingsreserve. Derhalve per saldo budgettair neutraal.

Studietoeslag

Bij de start werd verwacht dat het aantal toekenningen studietoeslag zou toenemen, daarom is het budget opgehoogd. De aanvraag kan met terugwerkende kracht tot 5 jaar terug worden gedaan, tot april 2022. De bedragen zijn leeftijdsafhankelijk en worden ieder halfjaar geïndexeerd. We zien nu dat alle aanvragen die in 2024 zijn gedaan, met terugwerkende kracht worden toegekend. In Turap 2 is dit budget reeds verhoogd, desondanks is een nadeel ontstaan in jaarrekening 2024 van € 350.000.

Uitvoeringskosten Werk & Inkomen

In 2024 heeft cluster Werk & Inkomen een overschrijding op de uitvoeringskosten. Om te kunnen blijven voldoen aan de wettelijke termijnen m.b.t. de aanvraagtermijnen conform de participatiewet zijn tijdelijk meer inhuurkrachten ingezet (€ 0,8 miljoen). De dekking vanuit de baten uitvoeringskosten zijn lager dan de kosten van inhuur met zich meebrengen (€ 0,3 miljoen). Dit resulteert in een nadeel van € 0,5 miljoen in jaar 2024.

BUIG

De positieve ontwikkeling van het bijstandsbestand in de afgelopen jaren (een daling) en de extra inzet op loonkostensubsidie vertaalt zich door in de financiële resultaten. In oktober 2024 is het definitieve budget 2024 bekend geworden. Arnhem heeft in 2024 € 7,1 miljoen meer baten ontvangen voor de BUIG en hiertegenover stonden hogere lasten van € 5,4 miljoen. Het begrote negatieve resultaat slaat om in een positief resultaat van € 1,7 miljoen ten opzichte van de begroting.

Het definitieve budget is te laat bekend geworden om de begrote bedragen in 2024 aan te passen.

De inzet van loonkostensubsidie (LKS) heeft geleid tot meer uitstroom en minder mensen met een bijstandsuitkering. Het budget wat we landelijk ontvangen voor LKS maakt onderdeel uit van het totale BUIG

budget. Door de extra inzet is dit budget wat we ontvangen voor LKS daarom sterk verhoogd. De komende jaren gaan we door met extra inzet hierop.

Kinderopvangtoeslagschandaal

De kosten voor de ondersteuning van gedupeerden worden gedeclareerd via de Specifieke Uitkering. Het betreft hier kosten voor de brede ondersteuning op gebied van Zorg, Werk, Huisvesting, Gezin en Financiën. Omdat we steeds meer gedupeerden bereiken en er meer behoefte aan ondersteuning is, zijn de kosten ten opzichte van 2023 flink gestegen. Omdat de lasten en baten niet vooraf goed in te schatten zijn, worden deze niet begroot, maar wordt alleen de realisatie van kosten en te ontvangen opbrengsten verantwoord.

Vordering Scalabor

In Turap 2 is een voordeel verwerkt met betrekking tot het resultaat 2023 van Scalabor. Dit bleek echter een onjuiste interpretatie van de winstbestemming; de winst is conform besluit van de aandeelhoudersvergadering toegevoegd aan het eigen vermogen van Scalabor, waardoor een correctie noodzakelijk is.

Implementatie schuldhulpverlening

Doordat de implementatie en startdatum van schuldhulpverlening in eigen beheer en de overdracht vanuit Verdergroep naar achteren zijn geschoven in 2024, is een deel van het implementatiebudget niet besteed en wordt doorgeschoven naar 2025.

Met wie werken we samen

Verbonden partijen

MGR Sociaal Domein Centraal Gelderland
Scalabor B.V.

Voor meer informatie wordt verwezen naar de paragraaf [Verbonden partijen](#).

Partners

- Werkgeversorganisaties;
- Werknemersorganisaties;
- Onderwijsorganisaties;
- Regionaal Werkbedrijf;
- Economic Board;
- Regiogemeenten;
- UWV;
- Stichting Inclusief Midden Gelderland;
- Woningbouwcorporaties;
- Leerwerkloket Midden Gelderland;
- Werkgeversservicepunt Midden Gelderland;
- Scalabor;
- Wijkinitiatieven;
- Centrum voor Activerend Werk;
- Stichting Sociale wijkteams Arnhem;
- Dullertsstichting;
- Stichting Leergeld;
- Jeugdfonds Sport en Cultuur;
- Arnhemse Dialoog;
- De Voedselbank Arnhem, De Kledingbank;
- Partners van Vroeg Eropaf (woningcorporaties, energiebedrijven, zorgverzekeraars, waterbedrijven);
- Stichting Rijnstad, Humanitas, SWOA;
- Verdergroep;
- Oprécht;
- Bewindvoerders aangesloten bij het convenant;
- Zuidweg en Partners;
- Over Rood;
- (Diaconieën van) kerken;
- Moskeeën;
- Landelijke partners (Schuldenlab, Schouders Eronder).

Ook werken we samen met verschillende subsidiepartners. Deze zijn in dit programma in de digitale begroting (<https://financien.arnhem.nl>) terug te vinden. Het volledige overzicht van de begrotingssubsidies is te vinden in de [paragraaf Subsidies](#).

Beleidskaders

- [Re-integratieverordening Participatiewet Arnhem](#)
- [De weg uit armoede: werken aan perspectief Arnhemse armoedeaanpak - 2020 e.v.;](#)
- [Beleidsplan Schuldhelpverlening 2025 -2029](#)

Zorg

Mensen uit Arnhem die hulp, ondersteuning of zorg nodig hebben om mee te kunnen doen in de samenleving, kunnen deze hulp thuis ontvangen of in hun buurt. Het is belangrijk om hen zo snel mogelijk te helpen, zodat problemen niet erger worden. We proberen de hulp en ondersteuning zoveel mogelijk samen met de mensen om wie het gaat te organiseren. Als dit niet mogelijk is, proberen we de buurt en wijk te versterken, zodat mensen daar terecht kunnen. Op deze manier is hulp makkelijk te krijgen en is ondersteuning dichtbij. We proberen zo min mogelijk gebruik te maken van specialistische hulp die lang duurt. Bij het versterken van de buurt en wijk werken we samen met verschillende organisaties, zoals sociale wijkteams, regisseurs Werk & Inkomen, zorgaanbieders, huisartsen, scholen en welzijnsorganisaties. Omdat verschillende gebieden verschillend zijn, kan onze aanpak ook verschillen. We passen onze prioriteiten, accenten, werkwijzen en samenwerkingspartners aan per gebied.

Tijdens de coronaperiode hebben de hulpverleners veel aandacht besteed aan het blijven bieden van hulp en ondersteuning aan onze inwoners. Ze hebben alternatieven gevonden om dit te kunnen doen. Dankzij deze organisaties hebben de meeste inwoners de coronaperiode goed doorstaan. Op dit moment wordt hulp en ondersteuning bijna overal weer op hetzelfde niveau aangeboden als voor corona. Maar we zien ook dat sommige problemen zijn toegenomen en dat er extra inspanning nodig is om deze op te lossen. Bijvoorbeeld, er zijn wachtlijsten ontstaan voor jongeren die hulp nodig hebben voor hun mentale gezondheid. We maken afspraken en ontwikkelen alternatieven om jongeren met dringende problemen als eerste te kunnen helpen.

In de komende jaren willen we ervoor zorgen dat alle inwoners gelijke kansen hebben en zekerheid hebben in hun bestaan. Ook willen we doorgaan met de veranderingen in de zorg die we al zijn gestart. Het voorkomen van problemen staat voorop, maar we zetten ook in op het bieden van lichtere zorg om ernstigere problemen te voorkomen.

Wat wilden we bereiken en wat hebben we gedaan

Ambities (A)	Doelen (D)	Inspanningen (I)
Arnhem is een inclusieve stad waarin alle inwoners, ook met een beperking of chronische ziekte, zo zelfstandig als mogelijk leven in de wijk en meedoen aan de samenleving (A)		
Alle inwoners die hulp nodig hebben om zelfstandig te leven ontvangen de nodige zorg en ondersteuning tijdig, op maat en dicht bij huis (D)		

Sociale wijkteams hanteren beleidsregels, waardoor duidelijker is wat onder passende, effectieve en efficiënte zorg wordt verstaan. Ook zorgaanbieders werken via de regionale inkoop met hogere kwaliteitseisen waarmee zij zorg verlenen. Binnen deze kaders werken sociale wijkteams en aanbieders samen om passende zorg te verlenen, waardoor kwetsbare inwoners ondersteund worden om zo zelfstandig en zo thuis mogelijk te kunnen leven. Vanuit de inwonerservaringsonderzoeken blijkt dat deze zorg helpt om inwoners zo zelfstandig mogelijk te laten functioneren en dat de ingezette zorg goed gewaardeerd wordt.

Bij de huishoudelijke ondersteuning hebben we te maken met wachtlijsten in verband met vergrijzing en personeelstekorten. Via wachtlijstbemiddeling wordt er prioritering aangebracht waarbij we beogen de meest kwetsbare inwoners met acute problemen als eerste huishoudelijke ondersteuning te bieden. Daarnaast wordt in lijn met besluitvorming door de raad de huishoudelijke ondersteuning alleen nog via een maatwerkvoorziening aangeboden, zodat sociale wijkteams alleen de noodzakelijke huishoudelijke ondersteuning kunnen toewijzen. Inwoners die nu nog gebruik maken van de algemene voorziening kunnen een beroep doen op deze maatwerkvoorziening en krijgen dan een gesprek met een wijkcoach. Deze acties hebben er toe geleid dat de wachtlijst aanzienlijk is teruggelopen. Via een raadsbrief is de raad hierover geïnformeerd. Daarnaast wordt een plan van aanpak uitgevoerd waarin we samen met de zorgaanbieders blijven onderzoeken hoe we voldoende personeel kunnen inzetten in de huishoudelijke ondersteuning en blijven we ruimte inbouwen voor experimenten rondom innovatieve en/of facilitaire middelen.

Binnen doelgroepenvervoer zijn de personeelstekorten eveneens merkbaar en dit gaat gepaard met de nodige uitdagingen. Dit is met name aan de orde binnen het leerlingenvervoer. Allerlei praktische en korte termijn verbeteringen worden nu doorgevoerd en de raad is hierover per brief geïnformeerd.

Naar aanleiding van het amendement "Inzicht in kwaliteit, gebruik en financiën voor verbetering van het doelgroepenvervoer (24A16)" is een onderzoek gestart om het doelgroepenvervoer in de AVAN-regio tussen deelnemende gemeenten te vergelijken. De uitkomst van dit onderzoek kan als leidraad worden gebruikt voor herijking van het bestaande beleid.

We versterken de (veer)kracht van onze inwoners thuis en in instellingen met een integrale aanpak (I)

Bij de inzet van passende zorg wordt gekeken of deze er toe leidt dat de eigen kracht en het sociale netwerk van inwoners wordt versterkt en algemene voorzieningen in wijken beter worden benut. Sociale wijkteams spreken inwoners en aanbieders hierop aan. Via het ontwikkelen van wijknetwerken Zorg & welzijn, waarin sociale wijkteams, zorgaanbieders en aanbieders van de sociale basis op wijkniveau beter gaan samenwerken, verwachten we de integrale aanpak verder te stimuleren. In het voorjaar van 2024 zijn we hiermee gestart. Door intensief samen te werken willen we bereiken dat inwoners sneller en beter geholpen worden en dat meer hulpvragen worden opgevangen in het voorliggend veld, bijvoorbeeld door vrijwilligers of in algemene voorzieningen. Wanneer inwoners begeleiding nodig hebben wordt er, waar passend, zoveel mogelijk ingezet op collectieve begeleidingstrajecten. Zo krijgen inwoners meer contact met buurtgenoten en werken ze collectief aan de ontwikkeling van zelf- en samenredzaamheid en het vergroten van individuele veerkracht. Indien bepaalde collectieve voorzieningen nog ontbreken gaan we deze ontwikkelen. Inmiddels zijn we gestart met deze nieuwe werkwijze in twee wijken: RKV en Noord-West. In een later stadium willen we dit toepassen in de hele stad.

Waar nodig wordt via onorthodoxe maatwerkoplossingen ervoor gezorgd dat inwoners weer stappen kunnen zetten in hun ontwikkeling. Een speciaal team wijkcoaches (doorbraakteam) past deze doorbraakmethode toe.

Ook hebben we dit jaar Arnhemmers ondersteund die door fysieke beperkingen hinder ondervonden in het leiden van een zelfstandig leven. Bijvoorbeeld door het beschikbaar stellen van een hulpmiddel, een aanpassing aan hun woning of het bieden van ondersteuning/ advisering aan inwoners die willen doorstromen naar een andere woning die beter past bij hun (fysieke) gezondheid.

We versterken de zorgtoewijzing (I)

De beleidsregels voor zorg zijn in 2022 geëvalueerd. Hierover is de raad geïnformeerd. Sociale wijkteams gebruiken deze beleidsregels om te bepalen welke zorg passend is voor inwoners. Ook gelden inkoop-eisen voor aanbieders over de kwaliteit en gewenste transformatie van zorg. In periodieke contractgesprekken wordt besproken welke verbeteringen aanbieders hierin kunnen aanbrengen. Wij voeren deze gesprekken samen met de regionale inkooporganisatie. De Sociale wijkteams worden ondersteund in de zorgtoewijzing. Door gezamenlijk te kijken naar ontwikkelingen in de zorg, via een verbeterde Zorgmonitor, kunnen patronen en trends worden herkend. Deze Zorgmonitor vormt de basis voor de bestuursrapportage, die digitaal toegankelijk is voor raadsleden.

In 2024 is een onderzoek afgerond of de personeelsformatie (wijkcoaches) van de stichting Sociale wijkteams voldoende is om de opdracht van de gemeente uit te voeren. Dit onderzoek is uitgevoerd door Significant in opdracht van de gemeente en de Sociale wijkteams. In dit onderzoek wordt geconcludeerd dat de huidige formatie net toereikend kan zijn om deze opdracht uit te voeren.

We sturen op kwaliteit en resultaat (I)

Naast de reguliere contractgesprekken met aanbieders en de kwaliteits- en rechtmatigheidsonderzoeken (door VGGM en afdeling Handhaving W&I) is in het afgelopen jaar gewerkt aan het intensiveren van toezicht op PGB-aanbieders. Ook dit wordt uitgevoerd door de afdeling Handhaving.

We vergroten het inzicht of passende zorg wordt ingezet (monitoring) (I)

Het Inwonerservaringsonderzoek voor Wmo en jeugdzorg is in samenwerking met de Adviesraad Jeugd & Wmo en sociale wijkteams doorontwikkeld, waarbij we het onderzoek opnieuw vormgegeven hebben. Begin 2025 zal de raad hierover geïnformeerd worden.

We ontschotten zorgsystemen en verkrijgen toereikend rijksbudget (I)

Op basis van de Hervormingsagenda stelt het Rijk ook voor de jaren 2024 t/m 2028 extra rijksmiddelen jeugdzorg aan gemeenten ter beschikking. Daar staan volgens afspraak ingeboekte besparingen door het Rijk tegenover waarover beide partijen het eens zijn geworden. Per saldo zullen gemeenten de komende jaren meer rijksmiddelen ontvangen voor de jeugdzorg.

Effectindicator	2020	2021	2022	2023	2024
Inwonerstevredenheid over kwaliteit geboden ondersteuning	79	73	82	81	

Eenheid: Percentage

Bron: Gemeente Arnhem

Effectindicator	2020	2021	2022	2023	2024
Verhouding WMO-begeleiding, basis vs. specialistisch, aandeel basis	47	50	51	50	49

Eenheid: Percentage

Bron: Gemeente Arnhem

Effectindicator	2020	2021	2022	2023	2024
Verhouding WMO-begeleiding, basis vs. specialistisch, aandeel specialistisch	31	29	32	34	34

Eenheid: Percentage

Bron: Gemeente Arnhem

Effectindicator	2020	2021	2022	2023	2024
Verhouding WMO-begeleiding, basis vs. specialistisch, aandeel basis+specialistisch	22	21	17	17	17

Eenheid: Percentage

Bron: Gemeente Arnhem

Effectindicator	2020	2021	2022	2023	2024
Verhouding Huishoudelijke Ondersteuning, maatwerk vs. algemene voorziening, aandeel maatwerk	65	43	36	33	36

Eenheid: Percentage

Bron: Gemeente Arnhem

Effectindicator	2020	2021	2022	2023	2024
Verhouding Huishoudelijke Ondersteuning, maatwerk vs. algemene voorziening, aandeel algemeen	35	57	64	67	64

Eenheid: Percentage

Bron: Gemeente Arnhem

Effectindicator	2020	2021	2022	2023	2024
Gemiddelde zorgkosten per inwoner	861	718	755	819	887

Eenheid: Gemiddelde zorgkosten in euro per inwoner

Bron: Gemeente Arnhem

Meer kwetsbare Arnhemmers nemen actief deel aan de maatschappij (D)

Er wordt in de participatieketen steeds beter samengewerkt ter ondersteuning van de inwoners die willen werken. Ontwikkeling van de inwoner staat centraal. Waar mogelijk wordt activerend werk gecombineerd met Praktijleren (het behalen van een praktijkverklaring, zie ook "Praktijkverklaring/Samen voor de klant" en worden stappen gezet van activerend werk naar een vorm van betaald werk, bijvoorbeeld beschut werk. Bij de inwoners waarbij doorstroom of uitstroom niet mogelijk is gaat het om het versterken of stabiliseren van de mate van participatie: meedoen naar vermogen. Er is voldoende passend aanbod.

In de afgelopen twee jaar is er een lichte daling in het aantal inwoners dat actief aan de slag is met Activerend werk. Gezien de huidige krappe arbeidsmarkt zijn er meer kansen op betaald werk. De inwoners die zich nu melden voor Activerend werk zijn vaak al lange tijd uit het arbeidsproces en/of hebben te maken met problematiek op meerdere vlakken. Dat vraagt meer tijd en intensievere begeleiding van de aanbieders van Activerend werk.

Als de inwoner de juiste Activerend werkplek gevonden heeft zien we vaak op meerdere vlakken ontwikkeling. Werk zorgt voor structuur, groei in zelfvertrouwen en eigenwaarde, sociale contacten en gevoel van betekenis te kunnen zijn. Tijdig wordt met de inwoner gekeken naar functies en branches waarin grote behoefte is aan personeel. Hiervoor wordt intensief samengewerkt met diverse organisaties in het participatienetwerk. Ook vinden er vanuit het Centrum Activerend Werk regelmatig kennissessies plaats voor

aanbieders Activerend werk en de samenwerkende partijen om te zorgen dat iedereen goed op de hoogte is van alle mogelijkheden en ontwikkelingen. In 2024 zijn onder andere Praktijkleren, Beschut werk en de Beroepentuin aan bod gekomen. Daarnaast wordt er nauw samengewerkt op het grensvlak Onderwijs en Activerend werk om kwetsbare jongeren de juiste ondersteuning te bieden in hun ontwikkeling naar zelfstandigheid.

Zie de inspanningen benoemd bij het doel 'Alle inwoners die hulp nodig hebben om zelfstandig te leven ontvangen de nodige zorg en ondersteuning tijdig, op maat en dicht bij huis' (I)

Effectindicator	2020	2021	2022	2023	2024
Percentage inwoners in Activerend Werk met een ontwikkelarrangement	42	51	55	54	55

Eenheid: Percentage

Bron: Gemeente Arnhem

Meer jeugdigen ontwikkelen zich naar zelfredzaamheid en ontvangen waar nodig passende zorg (A)

Meer jeugdigen kunnen meedoen aan het dagelijks leven (D)

We willen dat kinderen zo veel mogelijk op eigen kracht meedoen aan het dagelijkse leven. Daarvoor hebben zij een goede sociale basis in de buurt nodig waar ze op kunnen terugvallen. Bijvoorbeeld op school, of bij de sport- of cultuurvereniging. Als het netwerk en de sociale basis bij een kind niet toereikend zijn voor de ontwikkeling, dan zetten wij (tijdelijk) specialistische jeugdzorg in.

Versterken eigen kracht van jeugdigen, sociaal netwerk en inzet algemene voorzieningen (I)

- In 2024 is gestart met de opzet van wijknetwerken. Doel is om samenwerking tussen welzijnspartijen, zorgaanbieders en sociale wijkteams te bevorderen door een wijkgerichte aanpak.
- Er zijn vorig jaar 14 nieuwe matches gemaakt tussen steunouders en vraaggezinnen. Er is volop ingezet op de campagne voor de werving van steunouders. Dit heeft voor meer naamsbekendheid en publiciteit gezorgd wat heeft geresulteerd in dat momenteel 6 nieuwe steunouders klaar staan om gematcht te worden aan vraaggezinnen.
- Samenwerking Sociale Wijkteams en Onderwijs: de rol van de wijkcoach op het primair onderwijs is verduidelijkt en besproken met de contactpersonen van de scholen. Daarnaast stemmen het Samenwerkingsverband en het Sociaal Wijkteam regelmatig met elkaar af: het gaat dan over concrete casussen, maar ook over samenwerkingsafspraken.
- In 2024 is er een plan van aanpak Thuiszitters vastgesteld. Hierin zijn 8 actiepunten opgenomen die met ingang van 2025 worden gerealiseerd.
- De 'werkwijze Lichtenbeek' (uitvoeringsafspraken voor de inzet van zorg binnen de school) is vastgesteld. Geconstateerd is dat deze werkwijze niet passend is voor andere S(B)O-scholen.
- Verbetering van de samenwerking tussen onderwijs en jeugdzorg is continu onderwerp van gesprek met de betrokken partijen zoals de samenwerkingsverbanden Primair Onderwijs en Voortgezet Onderwijs en de Sociale Wijkteams Arnhem.
- In 2024 is dit onderwerp nog niet opgepakt in verband met prioritering. In 2025 wordt de werkwijze ontwikkeld om te starten met een passende, inclusieve BSO. We kunnen hiervoor putten uit de succesvolle werkwijze die voor de 'passende kinderopvang' is ontwikkeld.
- Er zijn verschillende beleidsdomeinen waar wordt gewerkt aan het verbeteren van de mentale gezondheid van jongeren (jeugdzorg, onderwijs, IZA, suïcidepreventie, publieke gezondheid, welzijn). In 2024 is een werkgroep gevormd om het gezamenlijk aanbod in kaart te brengen en een doelenboom op te stellen met input vanuit de verschillende disciplines. De aanpak voor mentale gezondheid wordt besproken met de partners; hiermee is een start gemaakt met het onderwijs. Het doel is om in de toekomst met alle betrokken partijen te komen tot een afgestemde aanpak en aanbod voor alle jongeren in Arnhem die kampen met mentale problemen.

Meer kwetsbare jeugdigen wonen veilig thuis (D)

Veel kinderen hebben helaas te maken met een onveilige thuissituatie. Dit komt onder andere door problematiek van ouders (psychische problematiek, verslavingsproblematiek, vechtscheidingen, huiselijk geweld, armoede of andere sociale problemen). We willen onveilige situaties zoveel mogelijk voorkomen,

sneller signaleren als deze zich voordoen en meer kinderen in een kwetsbare situatie een veilig thuis bieden. We organiseren het liefst ambulante zorg bij gezinnen thuis. Als dat niet kan, zoeken we een plek bij pleegouders of gezinshuizen. We plaatsen kinderen alleen uit huis (jeugdzorg met verblijf) als het echt niet anders kan. Jeugdzorg met verblijf is een ingrijpende en vaak onwenselijke maatregel die we zo veel mogelijk willen voorkomen. Als er geen alternatieven zijn die werken, blijven we jongeren volgen om te bezien of dit echt de beste optie is.

We versterken het gezinssysteem zodat jeugdigen zolang mogelijk thuis kunnen blijven wonen

(I)

- De werkwijze van het wijkteam is een systeemgerichte aanpak, waarbij zij het gehele systeem in kaart brengen en onderzoeken waar eventuele problemen en mogelijkheden zitten. Zo wordt er gekeken of er extra ondersteuning vanuit het netwerk mogelijk is. Daarnaast kan een vraag door een wijkcoach worden ingebracht bij het RET. Het Regionaal Expert Team (RET) ondersteunt bij het bepalen en tijdig inzetten van passende jeugdhulp en het aanbieden van ambulante alternatieven voor verblijf.
- Er is een projectleider gestart om het RIO project (zowel voor volwassenen als jeugdigen) tot uitvoering te brengen. Er is momenteel één RIO aangenomen en een tweede is in aantocht. Zij zullen op korte termijn starten met het begeleiden van jeugdigen en volwassenen in en na detentie.
- In 2024 zijn gesprekken geweest met zorgaanbieders om de overgang van 18- naar 18+ zo soepel mogelijk te maken. Dit betekent, dat er voor begeleiding en behandeling gekeken wordt welke wet vanaf 18 jaar van toepassing is en dat we daarop anticiperen, door bijvoorbeeld te onderzoeken welke zorgaanbieders contracten hebben met zorgverzekeraars om behandeling door te kunnen laten lopen. Of om een soepele overdracht naar een WMO-aanbieder te doen, zodat begeleiding door kan lopen, wanneer de zorgaanbieder alleen jeugdwet aanbiedt. Dit onderwerp zal ook in 2025 doorlopen.
- De Gelderse Verbeteragenda is als project afgerond. De doelstellingen vanuit de Gelderse Verbeteragenda Jeugdbescherming zijn geland in andere ontwikkelingen, onder andere het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming.
- We richten ons met name op het Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming 0-100 en de ontwikkelingen die daarbij horen. In het toekomstscenario wordt een nieuwe opzet voor kind- en gezinsbescherming 0-100 geschetst, los van de bestaande organisatiegrenzen. We beproeven regionaal in de Toekomsttuin met ketenpartners een nieuwe werkwijze die past bij de regio Centraal Gelderland. Er wordt gekeken naar alle leefgebieden, daarom wordt er aan de voorkant, zo nodig, samengewerkt met partijen die aandacht hebben voor bijzondere doelgroepen zoals slachtoffers van schadelijke praktijken, personen met een licht verstandelijke beperking of (dementerende) ouderen en hun mantelzorgers. Het hoofddoel is om te komen tot een nieuwe werkwijze waarin integraal, systeem- en mensgericht wordt samengewerkt. Dit moet leiden tot een verandering in de kind- en gezinsbescherming 0-100 waarin het systeem van het gezin/huishouden centraal staat. In 2030 moet de nieuwe werkwijze staan.
- De inzet van het Team VAV (vertrouwd, aanwezig veilig) vanuit de Sociale Wijkteams verloopt succesvol en bestaat momenteel uit 3,2fte. Ongeveer 20 Arnhemse gezinnen worden door de VAV'ers geholpen om veiligheid in het gezin te herstellen. De evaluatie laat zien dat uithuisplaatsingen of andere zware vormen van zorg worden voorkomen. Dit geeft naast het maatschappelijk effect tevens een financieel effect: een besparing van ruim € 300.000.
- Er is sprake van een lichte daling van het aantal jongeren in verblijf. Wat opvallend en positief is, is dat er een daling te zien is bij de zwaarste vorm van verblijf: verblijf op terrein. Het RET helpt bepalen welke zorg noodzakelijk is. Het lukt nog niet altijd om een passende plek te vinden voor de meest complexe doelgroep. Dat maakt dat er maatwerkvoorzieningen worden gecreëerd die erg kostbaar zijn. Dit zien we terug in de cijfers, het bedrag aan declaraties neemt toe (ruim 30% in de periode van oktober 2022 t/m september 2024). Onder andere in de Hervormingsagenda Jeugd wordt gewerkt aan een plan van aanpak voor het verder voorkomen van uithuisplaatsingen. Daarnaast zoomen we in op de duurste casussen en zorgen voor afschaling waar het kan.
- Gemeente Arnhem zet in op het werven van pleegouders. Dit doen we samen met de pleegzorgaanbieders. Daarnaast besteden we aandacht aan het behouden en waarderen van pleegouders. Dit doen we jaarlijks in de Week van Pleegzorg. Daarnaast zetten we regionaal in op kleinschalige groepen voor verblijf. Zorgaanbieders zijn bezig met het ombouwen van vastgoed om zo kleinere groepen te creëren.
- Het Digitaal Scheidingsloket is ondergebracht bij Rijnstad. Het betreft een regionale voorziening, die in ieder geval tot en met 2026 aangeboden wordt.
- Het zoeken naar de best passende zorg voor het kind en of systeem is het uitgangspunt. Het stadsteam Veiligheid wordt betrokken bij casuïstiek waar onveiligheid een rol speelt.

Effectindicator	2020	2021	2022	2023	2024
Aantal jeugdbeschermingsmaatregelen	395	382	453	410	402

Eenheid: Aantal

Bron: Gemeente Arnhem

Effectindicator	2020	2021	2022	2023	2024
Aantal jeugdigen in verblijf	563	512	613	568	517

Eenheid: Aantal

Bron: Gemeente Arnhem

Minder jeugdigen zijn van zorg afhankelijk (D)

Als kinderen vastlopen in hun ontwikkeling naar zelfstandigheid, dan ontvangen zij passende hulp. Hiervoor kijken we eerst met de ouders, het netwerk en de sociale basis van een kind wat de mogelijkheden zijn. Als deze niet toereikend zijn voor de ontwikkeling, zetten wij (tijdelijk) specialistische hulp in. We richten ons op kinderen in kwetsbare situaties: kinderen die onze hulp het hardst nodig hebben om zich te kunnen (blijven) ontwikkelen. Een kind mag zijn wie het is, ook als het afwijkt van de norm. Bijvoorbeeld omdat een kind druk is of moeite heeft met leren. We stoppen met onnodig problematiseren van gedrag en normaliseren het gebruik van zorg. Daarbij accepteren we dat sommige problemen horen bij het opgroeien.

We zetten tijdig, best passende zorg in (I)

- Arnhem werkt al een aantal jaren met de doorbraakmethode. Er zijn momenteel 5 doorbraakcoaches die inwoners die vastlopen in wetten en regelgeving middels de doorbraakmethode helpen aan een passende oplossing. Dit kan zijn op het gebied van wonen, kinderopvang, vervoer etc. De Doorbraakmethode laat mooie resultaten zien waarbij hoge(re) zorgkosten worden voorkomen.
- In 2024 is aandacht besteed aan passende, laagdrempelige opvoedondersteuning in iedere wijk door de sociale wijkteams. Zij weten wat er in elke wijk speelt en wat er nodig is. Waar nodig zullen zij signalen doorgeven om te kijken welke behoefte er in de wijk nog is.
- In 2024 is de eerste fase van de uitbreiding van de SMI gerealiseerd. Kinderen van 0 – 4, van gezinnen die niet in aanmerking komen voor de Toeslag Kinderopvang, kunnen gebruik maken van de regeling. Er geldt nog wel een inkomenscriterium. In 2025 wordt onderzocht of het mogelijk is het inkomenscriterium los te laten zodat meer gezinnen van deze regeling gebruik kunnen maken.
- De Hervormingsagenda Jeugd is in 2024 gestart. We zijn begonnen met het versterken van de lokale teams. Dit wordt in 2025 verder uitgerold waardoor er dan de eerste resultaten van deze versterking te benoemen zijn. Sterke lokale teams zorgen voor een betere vraagverheldering, zicht op veiligheid en aansluiting bij het voorliggend veld. Daarnaast wordt de verordening in 2025 aangepast waardoor duidelijker wordt wie een beroep kan doen op jeugdhulp, en wie niet. In de wijknetwerken zorgen we voor een brede kennis van aanbod dat passend is bij de vragen van ouders. De Hervormingsagenda maakt zo ruimte voor de meest kwetsbare kinderen die zorg nodig hebben.
- In 2024 is ingestoken om in elke huisartsenpraktijk een POH-jeugd in de praktijk te hebben. Dit is nog niet volledig gelukt, doordat huisartsen een andere visie hebben of omdat locatie/huisvesting binnen de praktijk een probleem vormt. De meeste huisartsenpraktijken in Arnhem hebben inmiddels wel een POH-jeugd in de praktijk. De gesprekken blijven gaande om bij alle huisartsen een POH-Jeugd te kunnen inzetten.
- De inzet van de zorgaccounthouder is in 2024 doorgezet. Deze verwijst verwijzers naar vergelijkbaar aanbod met een kortere wachttijd. De wachttijden zijn korter geworden, maar verschillen nog gedurende het jaar. Daarnaast voert de zorgaccounthouder voortdurend gesprekken met aanbieders en verwijzers en is deze aanwezig bij casuïstiekoverleggen. Hierdoor, in combinatie met de adviezen die worden gegeven door de zorgaccounthouder, wordt een breder aanbod inzichtelijk gemaakt. Dit heeft voor bewustwording gezorgd en maakt dat verwijzers niet meer direct naar grote aanbieders (met vaak langere wachttijden) verwijzen, of kiezen voor vergelijkbaar of minder zwaar aanbod.
- De zorgaccounthouder heeft samen met de inkooporganisatie gewerkt aan verbetering van de zoektool van de inkooppagina, waarop al het gecontracteerde aanbod staat. Deze is aangepast waardoor beter te zoeken is in het beschikbare aanbod en wachttijden inzichtelijk zijn. Dit maakt de zorgaccounthouder overbodig en deze inzet zal in 2025 eindigen. Daarnaast zijn wachttijden een vast gegeven. In de wijknetwerken wordt ingezet op het overbruggen van de wachttijd door het voorliggend veld.
- Op dit moment hebben de Gecertificeerde Instellingen in onze regio geen wachtlijsten meer. We blijven dit monitoren omdat de situatie snel kan veranderen. Denk aan het opvangen van wachtlijsten in andere regio's of het plotseling wegvallen van medewerkers. We zijn ons ervan bewust dat deze factoren weer een wachtlijst kunnen veroorzaken. We zijn hierover proactief in gesprek met de Gecertificeerde Instellingen.
- Doordat er nu nog meer ruimte zit in de verordening is het voor wijkcoaches niet altijd mogelijk om nee te zeggen op een vraag van ouders om jeugdhulp. De verordening gaat in Q2 2025 aangepast

worden. Daarnaast worden wijkteams opgeleid om te werken met een verklarende analyse, dit betekent dat er een meer uitgebreide uitvraag wordt gedaan zodat beter in kaart kan worden gebracht waar de problemen in het systeem zich voordoen en wat de oorzaak ervan is. In de wijknetwerken wordt nog meer dan nu bekeken welke mogelijkheden er in het voorliggend veld zijn.

- In 2024 is de monitoring van inzet van de verlengde jeugdwet weer opgestart. Dit betekent dat in situaties waarin een onterechte verlengde jeugdwet is ingezet er samen met het wijkteam gekeken wordt welke andere zorgwet van toepassing is. Daarnaast is in 2024 gestart met de kennisvergroting van de wijkteams, rondom de verschillende zorgwetten, door een webinar. Om alle wijkcoaches hierin te trainen, loopt deze periode waarin het webinar gegeven wordt, in 2025 door.
- Momenteel wordt onderzocht of we jongeren die uitstromen uit jeugdzorg met verblijf omdat ze het 18e levensjaar naderen, extra begeleid kunnen worden door een team van procesregisseurs. Daarnaast blijven we hierover in gesprek met het wijkteam.

We zorgen voor een wijknetwerk met algemene voorzieningen en zorgaanbod dat aansluit bij de problemen van kinderen en jongeren

(I)

In 2024 is de ontwikkeling gestart met de wijknetwerken. Dit betekent dat een beperkt aantal welzijn- en zorgorganisaties (jeugd en WMO), samen met het sociale wijkteam Arnhem, een netwerk aan het ontwikkelen zijn, waarin samengewerkt wordt rondom productvorm begeleiding. Dit betekent dat wanneer er een zorgvraag komt, deze opgepakt dient te worden door de betrokken organisaties in het wijknetwerk. In 2024 is gewerkt aan visie, hoe werken we samen, monitoring en praktische voorbereiding op de daadwerkelijke uitvoering.

Effectindicator	2020	2021	2022	2023	2024
Aantal 0-17-jarigen met een JW-toewijzing	5147	5029	5233	4534	

Eenheid: Aantal

Bron: Gemeente Arnhem

Effectindicator	2020	2021	2022	2023	2024
Aantal 18+ers met een JW-toewijzing	608	523	506	395	

Eenheid: Aantal

Bron: Gemeente Arnhem

Effectindicator	2020	2021	2022	2023	2024
Aantal jeugdhulpaanbieders met een toewijzing CSA	118	117	117	116	119

Eenheid: Aantal

Bron: Gemeente Arnhem

Effectindicator	2020	2021	2022	2023	2024
Aantal jeugdhulpaanbieders met een toewijzing Elden en De Laar	131	121	117	124	128

Eenheid: Aantal

Bron: Gemeente Arnhem

Effectindicator	2020	2021	2022	2023	2024
Aantal jeugdhulpaanbieders met een toewijzing Malburgen	163	148	151	167	158

Eenheid: Aantal

Bron: Gemeente Arnhem

Effectindicator	2020	2021	2022	2023	2024
Aantal jeugdhulpaanbieders met een toewijzing Noord-Oost	136	125	128	143	132

Eenheid: Aantal

Bron: Gemeente Arnhem

Effectindicator	2020	2021	2022	2023	2024
Aantal jeugdhulpaanbieders met een toewijzing Noord-West	180	151	149	148	149

Eenheid: Aantal

Bron: Gemeente Arnhem

Effectindicator	2020	2021	2022	2023	2024
Aantal jeugdhulpaanbieders met een toewijzing Presikhaaf	121	113	121	134	133

Eenheid: Aantal

Bron: Gemeente Arnhem

Effectindicator	2020	2021	2022	2023	2024
Aantal jeugdhulpaanbieders met een toewijzing Schuytgraaf-Elderveld	159	146	149	161	155

Eenheid: Aantal

Bron: Gemeente Arnhem

Effectindicator	2020	2021	2022	2023	2024
Aantal jeugdhulpaanbieders met een toewijzing VKR	149	124	135	142	139

Eenheid: Aantal

Bron: Gemeente Arnhem

Een meer inclusief Arnhem, waarbij meer kwetsbare Arnhemmers (blijven) wonen in de wijk (A)

Er zijn voldoende geschikte en betaalbare woningen voor kwetsbare Arnhemmers (D)

We willen voldoende geschikte en betaalbare woningen voor kwetsbare inwoners, zodat zij kunnen uitstromen uit beschermd wonen, maatschappelijke opvang en jeugdvoorzieningen. Om dit te bereiken werken we samen met de Arnhemse woningcorporaties.

We koppelen zorg(behoefte) aan wonen (I)

Convenantwoningen

In nauwe samenwerking met vier woningbouwcorporaties stromen iedere maand cliënten uit naar een zelfstandige woning. Deze zogenaamde convenantroute is speciaal bedoeld voor cliënten in beschermd wonen of de maatschappelijke opvang, die klaar zijn voor een volgende stap, maar via de reguliere routes niet aan een woning kunnen komen.

De druk op de convenantroute is ook het afgelopen jaar verder toegenomen doordat cliënten die vanuit intramurale zorg uit wensen te stromen moeilijk via de reguliere routes aan een woning kunnen komen. Naast de aanvragen vanuit beschermd wonen zijn er ook aanvragen ontvangen vanuit de WLZ, ouder-kindhuizen en de instellingen voor jeugdzorg. Vooral deze laatste groep zorgt voor complexe aanvragen, omdat er te weinig geschikte woningen zijn. De vraag naar kamerwoningen en goedkope eenpersoonswoningen (zoals studio's) is veel groter dan het aanbod.

Huisvesting van aandachtsgroepen

Regionaal is de afspraak dat we komen tot een evenwichtige verdeling van (beschermd wonen en beschermd thuis) voorzieningen over de regio en uitstroom naar zelfstandig wonen uit zowel een beschermde woonvorm als uit de maatschappelijke opvang. Daartoe is met de regiogemeenten eind 2024 gestart met het opstellen van een spreidingsplan, waarvoor de huidige situatie en de gewenste situatie in kaart wordt gebracht, zowel met betrekking tot het aantal plekken in de voorzieningen, de verschuiving van intramuraal Beschermd Wonen naar Beschermd Thuis en een evenredige spreiding over de regio, als ook het regionaal passend huisvesten van uitstromers.

Op basis van de gewenste situatie én de realiteit van wat haalbaar is, zullen in het spreidingsplan de regionale transformatieopgave en transformatieopgaven per gemeente worden vastgesteld.

Zorggerelateerde woonoverlast wordt minder (I)

Bij het meldpunt woonoverlast kan ook zorggerelateerde overlast worden gemeld. Als er meldingen zijn, worden deze met de betreffende zorgaanbieder besproken om passende maatregelen te treffen. Daarnaast loopt een casusoverleg 'complexe casuïstiek beschermd wonen' en is een werkwijze afgesproken. Naast de primaire bedoeling, het invullen van de zorg voor mensen met een intensieve en complexe zorgvraag, heeft dit meerwaarde voor aanbieders, doordat zij meer onderling afstemmen.

Regelmatig vindt afstemming over zorgoverlast plaats tussen de gemeente, het Zorgkantoor en de Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI). Hierbij worden signalen van zorgoverlast gedeeld met het verzoek deze op te pakken om maatregelen te treffen.

Effectindicator	2020	2021	2022	2023	2024
Beschermd Wonen, aantal inwoners met verblijf	960	605	454	423	384

Eenheid: Aantal. NB. m.i.v. 2021 is een groot aantal inwoners vanuit Beschermd Wonen overgeheveld naar de Wet langdurige zorg.

Bron: Gemeente Arnhem

Meer bewoners met een kwetsbaarheid kunnen in grotere mate in hun eigen woonomgeving zelfstandig (begeleid) wonen (D)

De gemeenten binnen de regio Centraal Gelderland, inclusief Arnhem, sturen samen met de Inkooporganisatie op deze transformatie, waarbij een belangrijke ontwikkelopdracht bij de gecontracteerde zorgaanbieders ligt. De eerste slag hierin is gemaakt met de nieuwe inkoopronde die is ingegaan op 1 juli 2020. Met de eerdere contractverlengingen van de aanbieders voor beschermd wonen is een tweede slag gemaakt door diverse verbeteringen in de producten door te voeren. Daarnaast werkt iedere gemeente aan de lokale basisinfrastructuur, zorgt voor voldoende geschikte woningen om de doorstroom mogelijk te maken en stimuleert wooninnovatie: voldoende diversiteit aan woonvoorzieningen die niet locatie-gebonden zijn (wonen-zorg losgekoppeld). In de praktijk is het 'omklappen' van woningen nog niet altijd mogelijk en moet de inwoner bij afschaling verhuizen. Voldoende geschikte woningen over de regio en een gevarieerd aanbod in de regio zijn hiervoor noodzakelijk. Dit blijft een belangrijk aandachts- en ontwikkelpunt de komende jaren en is een belangrijk onderdeel van de nieuwe regionale samenwerkingsafspraken.

Het regionaal uitvoeringsplan is in het afgelopen jaar regionaal bestuurlijk vastgesteld, waarmee we verder inzetten op onder andere bovenstaande door het opstellen van een spreidingsplan en we toewerken naar een passend aanbod voor inwoners met een psychische kwetsbaarheid, zodat zij zo lang mogelijk zelfstandig thuis (blijven of gaan) wonen.

Als iemand (tijdelijk) niet thuis kan wonen is voor diegene een Beschermd Wonen voorziening beschikbaar gebleven.

We ontwikkelen meer preventieve activiteiten (I)

Regionaal is afgesproken dat iedere gemeente in de regio Centraal Gelderland werkt aan het op orde brengen van de lokale basisinfrastructuur. Dat betekent dat we zorgen voor plekken/ activiteiten in de buurt waar inwoners die beschermd of begeleid wonen, elkaar kunnen ontmoeten en onderling steun kunnen vinden (zoveel mogelijk verspreid over de stad). We realiseren voldoende aanbod voor een zinvolle daginvulling en zorgen dat deze doelgroep kan wonen op een passende plek (onder andere door woonafspraken met corporaties). We zorgen voor lokale samenwerking via de ontwikkeling van de wijknetwerken en werken hierbij samen met andere gemeenten, aanbieders, zorgverzekeraars en woningcorporaties. Eén van de huidige activiteiten is de voorziening 'buurtcirkels'. Deze wordt door de Regionale Instelling voor Beschermd Wonen in de regio Arnhem Veluwe Vallei (RIBW AVV) verspreid over de stad aangeboden. Hier kunnen zorgcliënten elkaar ontmoeten en elkaar ondersteunen in de problemen waar zij in het dagelijks leven tegenaan lopen. De gesprekken vinden plaats onder supervisie van een zorgprofessional. Door de buurtcirkels wordt de zelf- en samenredzaamheid vergroot en wordt bijgedragen aan een verantwoorde afschaling van zorg met een verkleinde kans op terugval.

Er zijn regionaal sluitende afspraken Beschermd Thuis (I)

Ondanks de blijvende onzekerheid over de ingangsdatum van de doorcentralisatie, is onverminderd ingezet op de inhoudelijke voorbereiding van de doordecentralisatie Beschermd Wonen.

Het regionaal uitvoeringsplan Maatschappelijke Opvang, Beschermd Wonen en Beschermd Thuis 'Samen aan Zet' is eind 2024 regionaal bestuurlijk vastgesteld. Met dit regionaal uitvoeringsplan wordt uitvoering gegeven aan de regionale samenwerking in de gewenste transformatie van beschermd wonen naar beschermd thuis en de aanpak van dak- en thuisloosheid, dit conform opdracht uit de Kadernota 'Samen aan Zet'. In het plan staan onder andere de opgaven beschreven die nodig zijn om te komen van beschermd wonen naar beschermd thuis, de financiële afspraken die hiermee samenhangen en om de governance (verder) vorm te geven. Daarnaast zijn ook afspraken gemaakt over de regionale aanpak van dak- en thuisloosheid.

Verder is gestart met het opstellen van een lokaal uitvoeringsplan, waarmee beoogd wordt het regionaal plan door te vertalen naar de lokale context.

Er is een integralere aanpak voor mensen met onbegrepen / verward gedrag

(I)

In december 2023 hebben wij het interventieplan onbegrepen met de raad gedeeld. Dit plan vormt de basis voor diverse projecten die wij in samenwerking met onze ketenpartners hebben opgezet om de situatie voor, en rondom, personen met onbegrepen gedrag te verbeteren.

In de beantwoording van technische vragen agenderingsverzoek 'Voortgang Arnhemse interventies voor personen met verward en/of onbegrepen gedrag' d.d. 29 augustus 2024 is een tussenstand gegeven van de lopende interventies. Deze interventies zijn het afgelopen jaar verder ontwikkeld en zullen nader toegelicht worden in een raadsbrief die begin Q4 gestuurd zal worden. Voor het bestendigen van de interventies noemen we hier nogmaals dat de structurele (financiële) borging van belang is, alsmede continue investering in intensieve samenwerking en het goed aangesloten blijven op/het leren van regionale en landelijke ontwikkelingen.

Wat heeft het gekost

	Rekening	Begroting 2024		Rekening	
	2023	Primitief	Definitief	2024	Afwijking
Bedragen x € 1.000					
Middelen					
Lasten	90.104	66.822	80.630	92.165	-11.535
Baten	12.568	2.481	5.362	10.657	5.295
Saldo lasten en baten	-77.536	-64.341	-75.268	-81.508	-6.240
Toevoegingen aan reserves	9.830	3.020	8.050	13.953	-5.904
Onttrekkingen aan reserves	7.475	1.253	5.786	5.706	-81
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	-2.355	-1.767	-2.263	-8.248	-5.984
Gerealiseerd resultaat	-79.891	-66.109	-77.532	-89.756	-12.224

Toelichting financiële afwijkingen

Onderwerp	Totale afwijking (x €1.000)	V/N	Toelichting	I/S	AR/ BR
Lasten	-11.537	N			
Jeugdzorg	4.884	V	Jeugdzorg	I	BR
Jeugdzorg	1.322	V	POK middelen	I	BR
WMO en sociale wijkteams	544	V	Specifieke uitkering Integraal Zorg Akkoord (IZA)	I	BR
WMO en sociale wijkteams	-294	N	Beschermd wonen	I	BR
WMO en sociale wijkteams	-1.310	N	Persoonsgebonden budget	S	BR
Jeugdzorg	-2.277	N	Specifieke uitkering vastgoedtransitie jeugdhulp	I	BR
WMO en sociale wijkteams	-14.406	N	WMO	I	BR
Baten	5.154	V			
Jeugdzorg	2.278	V	Specifieke uitkering vastgoedtransitie jeugdhulp	I	BR
Jeugdzorg	1.350	V	Specifieke uitkering niet beoogde zorgkosten	I	BR
WMO en sociale wijkteams	745	V	Eigen bijdrage	I	BR
WMO en sociale wijkteams	675	V	Terugvorderingen nav rechtmatigheid	I	BR
Jeugdzorg	650	V	Verrekening kosten woonplaatsbeginsel	I	BR
WMO en sociale wijkteams	-544	N	Integraal Zorg akkoord (IZA)	I	BR

Toevoegingen aan reserves	-5.904	N			
Jeugdzorg	-1.347	N	POK middelen	I	BR
Jeugdzorg	-4.557	N	Voordeel Zorg	I	BR
Onttrekkingen aan reserves	0				

Op het totale beleidsveld Zorg is een voordeel gerealiseerd van € 4,5 miljoen. Dit is verdeeld over de stad en de wijkprogramma. Het resultaat, uitgezonderd de POK middelen, wordt toegevoegd aan de bestemmingsreserve Wmo en Jeugdzorg. Dit is conform het doel van de reserve zoals opgenomen in de begroting.

Hieronder worden de belangrijkste afwijkingen gemeld.

Jeugdzorg en WMO

Op de onderdelen Jeugdzorg en WMO is in totaal een nadeel behaald van € 648.000. Dit is verdeeld in een nadeel van € 9,5 miljoen op het stedelijk programma en € 8,9 voordeel op de wijken. In dit verschil zijn lasten in verband met de niet beoogde zorgkosten opgenomen, waar extra baten voor zijn opgenomen. Daar tegenover staat dat de lasten voor met name jeugdzorg lager zijn dan verwacht doordat volumegroei minder hard heeft doorgezet dan eerder verwacht.

POK middelen

Het Rijk heeft budget beschikbaar gesteld om de dienstverlening van gemeenten aan kwetsbare inwoners te versterken, de zogeheten POK middelen. Hiervoor zijn middelen voor een periode van 4 jaar voor de regio verkregen. Het niet bestede deel van deze middelen wordt toegevoegd aan de bestemmingsreserve Beschermd en Weerbaar om dit beschikbaar te houden voor de regio.

Specifieke uitkering Integraal Zorg Akkoord (IZA)

De lasten voor het integraal zorg akkoord zijn voor 2024 € 544.000 lager dan begroot. Het totale beschikbare regionale budget was begroot maar het is niet haalbaar gebleken dit volledig te benutten in het eerste jaar. Echter geldt deze specifieke uitkering voor meerdere jaren en kunnen in 2025 nog baten en lasten voor dit bedrag ingediend worden, conform vastgestelde transformatieplan. 2024 heeft lagere lasten en daar staan lagere baten tegenover.

Beschermd Wonen

Het aantal cliënten aan het einde van het jaar was lager dan verwacht waardoor de lasten € 898.000 lager zijn dan begroting. Dit is verdeeld in een nadeel op het stedelijke programma S07 Zorg van € 294.000 en een voordeel van € 1,2 miljoen op de wijken.

Persoonsgebonden budget (PGB)

De realisatie van PGB's is € 843.000 miljoen lager dan begroot. Door meer aandacht voor toetsing door de sociale wijkteams zijn minder PGB's verstrekt dan begroot. Dit voordeel is verdeeld in een nadeel € 1,3 miljoen op het stedelijke programma S07 Zorg en een voordeel van € 2,2 miljoen op de wijken.

Specifieke uitkering vastgoedtransitie jeugdhulp

De specifieke uitkering vastgoedtransitie jeugdhulp ondersteunt gemeenten financieel om gesloten jeugdhulp af te bouwen naar een passend alternatief. De lasten voor deze specifieke uitkering zijn € 2,3 miljoen hoger dan begroot, hier staan hogere baten tegenover waardoor dit per saldo budgetneutraal is.

Specifieke uitkering niet beoogde zorgkosten

Door een wetwijziging veranderde de financieringssystematiek en verschoof de verantwoordelijkheid voor een groep jeugdigen naar andere gemeenten. Hierdoor hebben gemeenten te maken gekregen met niet-beoogde bekostiging van jeugdhulp met verblijf en de daarmee samenhangende kosten voor een jeugdige. De kosten zijn opgenomen in de lasten. Deze specifieke uitkering compenseert gemeenten voor deze kosten. Arnhem heeft een bedrag van € 1,4 miljoen ontvangen.

Eigen bijdrage

Het CAK heeft ongeveer € 745.000 meer aan eigen bijdragen geïnd dan begroot.

Terugvordering naar aanleiding van rechtmatigheid

Naar aanleiding van rechtmatigheidsonderzoeken hebben verschillende invorderingen plaats gevonden. Het gaat om een bedrag van € 675.000 voor 2024.

Verrekening kosten woonplaatsbeginsel

Naar aanleiding van de wijziging in de financieringssystematiek zijn er verrekeningen van kosten jeugdzorg tussen gemeenten. Dit geeft in 2024 voor Arnhem extra baten van € 650.000

Met wie werken we samen

Verbonden partijen

BVO Doelgroepenvervoer Regio Arnhem Nijmegen

MGR Sociaal Domein Centraal Gelderland

Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden

Voor meer informatie wordt verwezen naar de paragraaf [Verbonden partijen](#).

Partners

- Stichting Sociale wijkteams;
- Zorgaanbieders en welzijnsorganisaties;
- Onze Huisartsen en Arts en Zorg;
- Cliënten- en Adviesraden Sociaal Domein;
- Zorgbelang Gelderland.

Ook werken we samen met verschillende subsidiepartners. Deze zijn in dit programma in de digitale begroting (<https://financien.arnhem.nl>) terug te vinden. Het volledige overzicht van de begrotingssubsidies is te vinden in de [paragraaf Subsidies](#).

Beleidskaders

- Visie sociaal domein 'Sociaal domein in beweging';
- [Verordening maatschappelijke ondersteuning gemeente Arnhem 2019](#);
- [Geconsolideerde versie van de Verordening Jeugdhulp gemeente Arnhem 2019](#);
- [Beleidsregels Leerlingenvervoer gemeente Arnhem](#);
- Voorstellen tot maatregelen jeugdzorg;
- [Kadernota De veerkrachtige samenleving Arnhem](#);
- Beleidsregels Wmo (2019);
- Beleidsregels Jeugd (2019);
- Beleidsplan Jeugd Wmo;
- [Uitvoeringsplan deel Wmo](#);
- Jeugdbeleid 2021-2025. Opgroeien in Arnhem: een toekomst vol kansen;
- [Inrichtingsplan Jeugdhulp](#);
- [Regionaal Transformatieplan Jeugd](#);
- Regioaanpak huiselijk geweld en kindermishandeling 'Samen Veilig' 2019-2023;
- [Verordening maatschappelijke ondersteuning gemeente Arnhem 2019](#);
- [Verordening Jeugdzorg Arnhem 2019](#);
- Verordening doelgroepenvervoer 2020;
- [Raadsbrief Ontwikkelingen zorgdomein \(december 2018\)](#);
- Transformatieplan Beschermd Thuis 2019-2021;
- Raadsbrief bestuurlijke uitgangspunten doordecentralisatie beschermd wonen (maart 2020);
- Raadsbrief kwaliteit, toezicht en handhaving (juni 2019);
- Raadsbrief Voortgang aanpak toezicht op kwaliteit en rechtmatigheid zorg (november 2021);
- Raadsbrief Voortgang regionale samenwerking beschermd wonen (februari 2021);
- Raadsbrief Voortgang regionale samenwerking beschermd wonen vanaf 2022 (juni 2021);
- Raadsbrief afspraken en contracten jeugdbescherming, juli 2021.

Welzijn en inclusie

In Arnhem is iedereen gelijkwaardig en krijgt gelijke kansen. Dat is onze ambitie. We willen een stad zijn waar inwoners kunnen zijn wie ze zijn en waar eenieder zijn identiteit en eigenheid met trots kan uitdragen. Waarbij iedereen open staat voor elkaar en elkaar helpt. In veiligheid en vrijheid. Daarbij hebben we speciale aandacht voor het voorkomen en tegengaan van discriminatie. En voor het versterken van de positie van inwoners met een beperking.

Om te borgen dat iedereen gelijke kansen heeft om zich te ontwikkelen en om mee te doen is een stevige sociale basis nodig. Deze stevige sociale basis zorgt ervoor dat mensen meedoen, zich goed voelen en omkijken naar anderen. Die bestaat uit drie onderling nauw verbonden pijlers: de inwoners zelf, hun netwerken, en de meer formele, georganiseerde sociale basisvoorzieningen. Deze sociale basis creëren we met bijvoorbeeld het ondersteunen van inwonersinitiatieven, door in te zetten op preventie, participatie, het geven van ondersteuning bij opgroei- en opvoedvragen en het zorgen voor goede algemene voorzieningen, zoals ontmoetingsplekken. Mantelzorgers, net als mensen die actief zijn in de informele zorg en die vrijwilligerswerk doen, zijn essentieel voor een goede sociale basis. Deze verdienen daarom onze bijzondere aandacht en ondersteuning. Ook bieden we statushouders en vluchtelingen een nieuw thuis en toekomstperspectief. En we zetten stevig in op de beweging van opvang naar wonen met of zonder begeleiding.

We hebben in 2024 afspraken over diversiteit en inclusie gemaakt met vijf welzijnssubsidiepartners, door in de beschikkingen inclusie, diversiteit en toegankelijkheid als kan-bepalingen op te nemen. Ook hebben de accounthouders in de reguliere accountgesprekken met de subsidiepartners besproken in welke mate de partners al inclusief, divers en toegankelijk werken en waar nog verbetering mogelijk is.

Wat wilden we bereiken en wat hebben we gedaan

Ambities (A)	Doelen (D)	Inspanningen (I)
Arnhemmers voelen zich thuis en kunnen meedoen in hun stad		(A)

Opvoeden en opgroeien	(D)
-----------------------	-----

We willen dat alle kinderen en jongeren in Arnhem het beste uit zichzelf kunnen halen, met gelijke kansen voor iedereen. We werken met de Pedagogische Wijkaanpak, zodat kinderen en jongeren in een gezonde en veilige omgeving opgroeien en ontwikkelen. We helpen vooral de jongeren die dit het meeste nodig hebben, zoals kinderen die opgroeien in wijken met veel sociale problemen en weinig kansen. Om hen te ondersteunen, zetten we laagdrempelig jongerenwerk in. Daarin werken we ook samen met het nationaal programma Arnhem Oost en het stadsprogramma Perspectief voor Jeugd. Daarnaast hebben we al verschillende activiteiten georganiseerd in de DLEES-wijken. In het verlengde hiervan is er een jongeren centrum in Schuytgraaf geopend.

Sluitende aanpak ketenpartners voor vroegsignalering	(I)
--	-----

Alle kinderen in Arnhem moeten de kans krijgen zich te ontwikkelen en actief mee te doen in de samenleving. Het maakt niet uit in welke wijk je woont, wat je afkomst is of welke religie je hebt. Het is belangrijk dat we kinderen zo snel mogelijk in beeld krijgen, zodat we bij een hulpbehoefte op tijd preventief kunnen ondersteunen. Om dit te bereiken, zorgen we voor voldoende aanbod in de opgroei- en opvoedomgeving en zorgen we voor goede samenwerking met alle partners in de wijk of buurt.

Gezinsprogramma's helpen ouders met jonge kinderen die vragen hebben over opvoeding en de (taal)ontwikkeling van hun kinderen. Ook zetten we preventieve programma's in, zoals 'steungezinnen'. Hierbij krijgen ouders de ruimte om in hun kracht te komen. Daarnaast werken we nauw samen met scholen, sociale wijkteams en zorg- en welzijnsorganisaties, waaronder het jongerenwerk valt. Jongerenwerkers werken ook op scholen, zodat zij snel kunnen reageren en vroegtijdig signalen met andere professionals kunnen oppakken. Deze samenwerking verloopt goed, maar er is nog ruimte voor verbetering. Het blijft belangrijk om elkaar te kennen, elkaars verantwoordelijkheden te weten en goed af te blijven stemmen. Zo kunnen we zorg en ondersteuning voor kinderen en jongeren effectief blijven aanbieden.

Ontwikkelen van voorliggende voorzieningen	(I)
--	-----

We ontwikkelen een passend aanbod van algemene voorzieningen om zwaardere zorg te voorkomen. Samen met zorg- en welzijnsprofessionals bepalen we welk aanbod past bij de verschillende fases die kinderen doormaken bij het opgroeien en opvoeden, en bij de hulpvragen van ouders. In elke wijk is er een sterk netwerk, waarin een klein aantal jeugdhulpaanbieders samenwerkt met andere professionals en betrokken partijen in de wijk en op school. Jongerenwerk speelt een belangrijke rol in dit netwerk. De jongerenwerkers werken op school,

in de wijk en buurt, en zijn online te vinden. Ze organiseren activiteiten om kinderen en jongeren te ondersteunen en signaleren vroegtijdig problemen. Dit helpt zwaardere zorg te voorkomen.

Maatschappelijke verbindingen

(D)

Maatschappelijke verbinding, inwoners die elkaar ontmoeten, is een belangrijk thema voor onze gemeente. Buurthuizen spelen hierin als ontmoetingslocaties een aanmerkelijke rol. Samen met de buurthuizen (Samenwerkende Arnhemse Buurthuizen, SAB) hebben we gedurende 2024 verdere stappen gezet en verkend wat er nodig is om buurthuizen een duurzame toekomst te geven. Dit is in lijn met de Arnhemse Buurthuisvisie 2022-2032 'Buurthuizen, Arnhems Goud!', die eerder aan de gemeenteraad is aangeboden. We voerden in 2024 regelmatig ambtelijk en bestuurlijk overleg met elkaar. De SAB zijn betrokken geweest bij de totstandkoming van het Welzijns-, Vrijwilligers- en Ouderenbeleid en bij de uitvoering van het Integraal Zorg Akkoord (IZA). Hiermee is een fundament gelegd voor een rol van ontmoetingsplekken dichtbij de inwoners op het gebied van preventie van zorg, een belangrijke doelstelling in het welzijnsbeleid. Deze locaties/buurthuizen zijn van betekenis voor een sterker sociaal en zorgzaam netwerk tussen onze inwoners in de wijk. Tevens is actief de verbinding gelegd met het (nog) op te stellen Integrale accommodatiebeleid (IAB). Ook is een bijdrage geleverd aan het wijkgericht werken in Arnhem, aan de Koersnota Van Wijken Weten 2023-2030.

In het verlengde hiervan zijn de subsidies in het kader van Ontmoeten en Verbinden in 2024 voortgezet waarmee openstelling van diverse buurthuizen en ontmoetingsplekken in Arnhem is gecontinueerd. Door deze financiële steun wordt ontmoeting en verbinding in de wijk gestimuleerd.

Ook vrijwilligers spelen een belangrijke rol in maatschappelijke verbinding. Als gemeente nemen we daarom graag een actieve rol in als het gaat om het stimuleren en faciliteren van vrijwilligerswerk in onze stad. Daarom zijn we samen met onze (maatschappelijke) partners aan de slag gegaan met een nieuw vrijwilligersbeleid dat in 2024 unaniem door de gemeenteraad is vastgesteld.

Samen werken in en aan de wijk

(I)

We hebben signalen uit de wijk opgehaald en die een plaats gegeven in de wijk- en stadsprogramma's. We zijn voortdurend met onze inwoners en partners in gesprek om zo concreet inhoud te geven aan wat nodig is in een wijk. Denk daarbij aan de aanpak van de eenzaamheidscoalitie, gezonde leefstijl, dementievriendelijk stad, levensloopbestendig wonen en inclusieve voorzieningen.

Suïcidepreventie

(I)

De Wet Integrale Suïcidepreventie is op 4 juni 2024 aangenomen en gaat in vanaf 1 juli 2025. De gemeente heeft een jaar om zich lokaal en regionaal voor te bereiden op de uitvoering van deze wettelijke taak. Tot die tijd volgen we de bestaande aanpak. Suïcidepreventie maakt onderdeel uit van publieke gezondheid en daarbinnen van onze inzet op mentale gezondheid. Het Centrum voor Levensvragen en Suïcidepreventie behoudt in 2025 zijn rol binnen de Arnhemse aanpak. Bij het uitwerken van de beleidskaders en de uitvoeringsplannen voor de wettelijke taak, stellen we ook de opdracht en rol voor het centrum vast, voor de periode 2026 en verder.

Effectindicator	2020	2021	2022	2023	2024
Kengetal sociale cohesie		5,80		5,80	

Eenheid: Het kengetal sociale cohesie geeft aan in hoeverre er sprake is van binding met de buurt en buurtbewoners.

Bron: Arnhemse leefbare wijken monitor (tweejaarlijks)

Effectindicator	2020	2021	2022	2023	2024
Actief als vrijwilliger		28		31	

Eenheid: % inwoners dat actief is als vrijwilliger

Bron: Arnhemse leefbare wijken monitor (tweejaarlijks)

Effectindicator	2020	2021	2022	2023	2024
Kengetal emotioneel eenzaam		2,80		2,90	

Eenheid: Het kengetal emotioneel eenzaam geeft aan in hoeverre inwoners onvoldoende netwerk om zich heen hebben zoals familie, vrienden, burens.

Bron: Arnhemse leefbare wijken monitor (tweejaarlijks)

Effectindicator	2020	2021	2022	2023	2024
Kengetal sociaal eenzaam		2,70		2,70	

Eenheid: Het kengetal sociaal eenzaam geeft aan in hoeverre inwoners zich eenzaam voelen.

Bron: Arnhemse leefbare wijken monitor (tweejaarlijks)

Effectindicator	2020	2021	2022	2023	2024
Waardering aanbod voorzieningen ouderen		27		25	

Eenheid: % Eens met de stelling voldoende voorzieningen voor ouderen

Bron: Arnhemse leefbare wijken monitor (tweejaarlijks)

Effectindicator	2020	2021	2022	2023	2024
Waardering aanbod voorzieningen jongeren		23		17	

Eenheid: % Eens met de stelling voldoende voorzieningen voor jongeren

Bron: Arnhemse leefbare wijken monitor (tweejaarlijks)

Zelf- en samenredzaamheid (D)

Arnhemmers zijn zoveel mogelijk zelfredzaam en samen redzaam. Onze inwoners doen mee naar eigen kunnen en maken gebruik van hun sociale netwerk. In diverse beleidsontwikkelingen in het sociaal domein wordt ingezet op het verder stimuleren hiervan.

Ondersteuning mantelzorgers (I)

Arnhemmers zorgen vaak voor hun geliefden, voor familie en voor burens. Deze informele zorg is van groot belang voor inwoners die hulp nodig hebben en helpt bij het beperken van het beroep. Veel van onze inwoners hebben de dagelijkse zorg voor hun partner, familie, vrienden of burens. Deze informele zorg levert stevige netwerken maar ook een beperkt beroep op maatwerkvoorzieningen. We stimuleren, ondersteunen en faciliteren de informele zorg. We richten ons daarbij op mantelzorgers en op professionals die met mantelzorgers/informele zorg te maken hebben. Wij willen informele zorg stimuleren en helpen hierbij waar dat kan, niet alleen door informele zorgverleners.

Het mantelzorgakkoord dat er ligt wordt uitgevoerd. Zo werken we aan meer (h)erkenning van, en bewustwording over, mantelzorg en de kwetsbare positie van mantelzorgers. We faciliteren de stichting Mantelzorg en Vrijwillige Thuishulp (MVT) die individuele en collectieve ondersteuning biedt aan mantelzorgers en zorgprofessionals en functioneert als Expertisecentrum.

Ook in 2024 richt MVT (Mantelzorg en Vrijwillige Thuishulp) zich op het ondersteunen van mantelzorgers zelf en bedrijven in het mantelzorgvriendelijk maken van hun organisatie (mantelzorgakkoord). Daarnaast is er specifiek aandacht voor: 'Jonge mantelzorgers', Inzet Sleutelpersonen, Continuering pilot respijtzorg en Campagne 'Mantelzorg is hier'. Hierbij wordt samengewerkt met diverse partijen en organisaties.

Samenhangend ouderenbeleid (I)

Met het beleidsplan 'Op eigen wijze oud(er) worden in Arnhem' bereiden we ons voor op de forse groei van het aantal ouderen in de stad.

Samen met onze maatschappelijke partners leggen we slimme verbindingen tussen programma's en projecten. Daarmee bouwen we aan krachtige buurten en een sociale en fysieke infrastructuur, waarin inwoners voor zichzelf kunnen zorgen, zich voor elkaar kunnen inzetten en de juiste ondersteuning krijgen.

Drie hoofdpijlers van het beleid zijn:

1. Meedoen en ontmoeten; Zorgen voor laagdrempelige ontmoetingsmogelijkheden en het stimuleren van sociale netwerken om eenzaamheid te voorkomen.
2. Gezond en fit; Bevorderen van een gezonde levensstijl, een stabiele (financiële) basis, het versterken van gezondheidsvaardigheden én het versterken van de samenwerking van professionals.
3. Samen wonen en samen leven; Creëren van passende woonvormen en infrastructuren, waarbij ouderen in hun vertrouwde omgeving kunnen blijven wonen.

We dragen hier onder andere aan bij door uitwerking van het concept 'Zorgzame buurten'. Hiermee werken we samen met welzijnsorganisaties, corporaties, zorginstellingen en teams leefomgeving aan een gezamenlijk beleid om ouderen zo lang mogelijk zelfstandig te kunnen laten wonen én aan het optimaliseren van de zorg voor de ouderen die dit op een bepaald moment toch nodig hebben. Dit doen we door (nieuwe)

activiteiten en initiatieven te ondersteunen op het gebied van wijkcirkels, ouderen met een migratieachtergrond, inwonersinitiatieven, verruimen openingstijden van ontmoetingsplekken, etc. Daarnaast zetten we in op het versterken van de bewustwording over vitaliteit en zorgen van morgen bij 55-plussers. Hiermee willen we bijdragen aan de verdere ontwikkeling van een dementievriendelijke stad, het toegankelijk maken van landelijke en lokale voorzieningen en regelingen en het digitaal weerbaar maken van ouderen.

Effectindicator	2020	2021	2022	2023	2024
Mantelzorg		14		14	

Eenheid: % inwoners dat het afgelopen jaar mantelzorg heeft gegeven

Bron: Arnhemse leefbare wijken monitor (tweejaarlijks)

Duurzaam opvanglandschap en inburgering

(D)

Met alle onrust in de wereld wil Arnhem een gastvrije stad zijn. We vangen vluchtelingen en ontheemden van waar ook ter wereld ruimhartig op en realiseren duurzame en structurele opvang. We bieden vluchtelingen (met en zonder papieren) en ontheemden perspectief. Nieuwkomers heten wij welkom in Arnhem. Wij helpen ze met wonen, werken, geld, opleidingen, sport en gezondheid zodat ze mee kunnen doen in onze Arnhemse samenleving. We bouwen aan een stevig fundament om vluchtelingen de mogelijkheid te bieden aan hun toekomst te werken.

De opvang van Oekraïense vluchtelingen is een gemeentelijke taak, gefinancierd door het Rijk. Hoewel het bieden van opvang aan vluchtelingen in principe aan het Rijk is en door het Rijk gefinancierd moet worden, nemen we hier als gemeente ook een actieve rol in. Op dit moment beschikken we in Arnhem over ruim 3000 opvangplekken voor vluchtelingen. Voor het overgrote deel zijn dit tijdelijke plekken. Het is onze ambitie om in Arnhem ongeveer 2000 plekken permanent beschikbaar te hebben. Om dit toekomstbestendige opvanglandschap te bereiken werken wij vanuit de hieronder genoemde uitgangspunten.

Opvang voor vluchtelingen

(I)

Met COA zijn afspraken gemaakt over toekomstbestendige opvang in Arnhem. De afspraken zijn bekrachtigd in een overeenkomst die de komende 30 jaar geldig is. De afspraken richten zich op locaties en meedoen vanaf dag één. Om de ambities te realiseren krijgen we een vergoeding vanuit COA.

Locaties (samen wonen)

Er zijn verschillende locaties aangewezen als toekomstbestendige opvangplekken in de vaste voorraad van COA.

- Groningensingel: 430
- Elderhoeve: 350
- Rijnpark fase 1: 450
- Rijnpark fase 2: 350
- Amsterdamseweg, Frombergstraat en Velperweg (minderjarigen): 87

In mei zijn de eerste gesprekken over Elderhoeve met samenwerkingspartners en de buurt gevoerd. De uitvoering van dit besluit wordt met partners en de wijk opgepakt.

Naast het realiseren van permanente locaties zijn er ook tijdelijke locaties geopend of verlengd.

Ongeveer 750 Oekraïense ontheemden worden opgevangen op drie locaties, in Schuytgraaf, Presikhaaf en aan de Nieuwe Kade.

In 2023 is er een achterstand ontstaan in de taakstelling om statushouders in Arnhem te huisvesten. Dankzij de gezamenlijke inspanning van gemeente, woningcorporaties en Vluchtelingenwerk, is deze achterstand in 2024 vrijwel weer ingehaald. De huisvesting van statushouders in Merwijde heeft hier in belangrijke mate aan bijgedragen.

Inburgering voor vluchtelingen

(I)

Meedoen vanaf dag één (samen leren, samen leven)

Iedereen die in Arnhem wordt opgevangen krijgt, binnen geldende kaders, de mogelijkheid om mee te doen vanaf dag één. Daarvoor onderzoeken we welk aanbod er extra ingezet moet worden op het gebied van taal, werk, sport, cultuur, verbinding en (gezondheids)zorg. Op basis van dit onderzoek zetten we ook extra in op (bestaand) aanbod. We doen dit in samenwerking met ketenpartners en Arnhemmers.

Asielzoekers

Ook voor mensen die nog in afwachting zijn van hun verblijfsstatus, zetten wij ons volop in zodat zij kunnen meedoen in onze stad. Ook al verblijven zij tijdelijk in Arnhem. Dit draagt bij aan hun zelfstandigheid en een snellere integratie. Dit doen we binnen de huidige landelijke kaders en mogelijkheden die er zijn. We hebben bijvoorbeeld met Ruimtekoers aanbod ontwikkeld op het gebied van cultuur waar Arnhemmers en vluchtelingen terecht kunnen en we zijn samen met Scalabor en Bureau AanZ een pilot gestart om vluchtelingen vanaf opvanglocaties te begeleiden richting betaald werk.

Nieuwkomers

Zodra vluchtelingen een status hebben starten zij met het inburgeringstraject, dit zijn nieuwkomers in Arnhem. We hebben als uitgangspunt om vanaf de koppeling aan de gemeente Arnhem in te zetten op de belangrijkste componenten voor inburgering, namelijk taal, werk en deelname in de Nederlandse maatschappij. We bieden daarbij de juiste en benodigde ondersteuning en zorg en houden regie op het gehele proces. Het opstellen van een persoonlijk Plan Inburgering en Participatie voor iedere nieuwkomer helpt ons daarbij. De afspraken met huidige inburgeringsaanbieders liepen per 31 december 2024 af. Daarom hebben we in 2024 een inkooptraject doorlopen waarbij we afspraken hebben gemaakt met aanbieders die per 1 januari 2025 gelden. Afspraken met de onderwijsroute zijn verlengd tot 31-12-2026.

Oudkomers

In 2023 hebben we een, 3-jarige, Europese subsidie (AMIF) toegekend gekregen om ongeveer 300 oudkomers, die onder de oude Wet inburgering vallen, extra te ondersteunen in hun integratie en hiermee een aanbod voor de toekomst te creëren. In 2024 is de samenstelling van de doelgroep aangepast en zijn ook nieuwkomers toegevoegd aan dit project. We blijven hiermee binnen de gestelde voorwaarden en doelstellingen.

Met meerdere partners, zoals Sportbedrijf, Scalabor, Newbees zetten we in op een brede ontwikkeling op meerdere leefdomen zoals gezondheid, sport, werk en financiën. Dit doen we door een cultuursensitieve benadering door sleutelfiguren uit de wijk in te zetten, samen met landingscoaches om de binding tussen werkgever en werknemer te versterken.

Een passend vangnet

(D)

Deze doelstelling ligt gedeeltelijk op koers, want de realisatie van extra woonplekken voor dak- en thuislozen heeft vertraging opgelopen. Een van de oorzaken daarvan is de wooncrisis.

We hebben ook in het afgelopen jaar ingezet op het streven, dat niemand op straat hoeft te slapen of in een onveilige thuissituatie hoeft te leven. Preventie en nazorg hebben structureel de aandacht. Hierop is ingezet door onder meer de inzet van ervaringsdeskundigen, het intensiveren van de regionale samenwerking, de ketensamenwerking en het bieden van (ambulante) begeleiding voor iedereen die opvang behoeft.

Voor de resultaten op de inzet van de transitie van maatschappelijke opvang naar wonen, zie hieronder de inspanning 'Aanpak terugdringing dakloosheid'.

Arnhem streeft naar een toekomstbestendige aanpak van vluchtelingenopvang, waarbij wordt toegewerkt naar een realisatie van 2000 duurzame opvangplekken binnen onze gemeentegrenzen. In de periode tot de realisatie van deze permanente plekken blijven we tijdelijke opvangplekken bieden.

Landelijke monitor dakloosheid

Het CBS heeft in december 2024 de eerste cijfers over dakloze personen in de Maatschappelijke Opvang (MO) per regio gepubliceerd. Dit zijn voorlopige cijfers over het aantal geregistreerde dakloze personen in MO-voorzieningen, uitgesplitst naar centrumregio in 2022 en 2023. Deze cijfers zijn gebaseerd op de gegevens aangeleverd door centrumgemeenten (en zo nodig ook GGD'en) en MO-organisaties. Deze cijfers zijn beschikbaar voor de centrumregio's die hebben bijgedragen in de aanlevering ervan, waaronder voor de regio Centraal Gelderland. Op <https://www.waarstaatjegemeente.nl/mosaic/monitor-dakloosheid/inleiding> staan de regionale cijfers visueel weergegeven. Deze landelijke monitor behoeft in de komende jaren nog de nodige doorontwikkeling.

In 2024 is samen met de initiatiefnemer een verkenning uitgevoerd naar mogelijke locaties voor het realiseren van een veteraneninloophuis. Naar aanleiding van deze verkenning verwachten in de eerste helft van 2025 bij wijze van proef deze inloophuis mogelijk te maken. De proefperiode moet antwoord geven op de vraag of de locatie passend is, wat de behoefte is van de veteranen en wat de frequentie moet worden van het aantal bijeenkomsten.

Regionale aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling

(I)

Het versterken van de sociale basis en preventie is een rode draad in de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling. Daarbij richten we ons op het voorkomen en vroegtijdig opsporen van huiselijk geweld

en kindermishandeling. Onze belangrijkste partners zijn Veilig Thuis, Moviera, Centrum Seksueel Geweld, het Zorg- en Veiligheidshuis en de Sociale Wijkteams. We hebben ingezet op het versterken van de sociale basis en preventie door middel van trainingen en netwerkbijeenkomsten voor professionals, met aandacht voor verschillende doelgroepen.

We hebben gewerkt, en werken onverminderd door, aan het Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming 0-100, waarbij een nieuwe werkwijze wordt beproefd in de Toekomsttuin met ketenpartners. Het doel is een integrale, systeem- en mensgerichte samenwerking te realiseren. Daarnaast hebben we ons ingezet voor de aanpak van seksuele straatintimidatie door middel van peer-to-peer gastlessen en gerichte handhavingsacties door boa's, wat we ook in 2025 continueren. In 2024 hebben we aanvullend hierop aandacht besteed aan online seksuele intimidatie met de care-to-share campagne voor jongeren.

Versterken ketensamenwerking OGGz-partners

(I)

De samenwerking tussen de ketenpartners loopt goed, waardoor in gezamenlijke verantwoordelijkheid een passend vangnet wordt gerealiseerd. Het daklozenadvieskantoor (DAK) en de werksessie die is georganiseerd versterken deze samenwerking.

Aanpak terugdringing dakloosheid

(I)

In december 2022 is door VWS het 'Nationaal Actieplan Dakloosheid: Eerst een Thuis' gelanceerd. Landelijk is een dashboard ontwikkeld om inzicht te krijgen in de voortgang op de acties, waarvoor de afgelopen periode vanuit Arnhem de benodigde informatie is gedeeld. De eerste resultaten op centrumgemeentelijk niveau zijn medio juni gepubliceerd op <https://www.waarstaatjegemeente.nl/mosaic/dashboard/aanpak-dakloosheid>.

Regionaal uitvoeringsplan

De regio Centraal Gelderland heeft gewerkt aan het opstellen van een regionaal uitvoeringsplan op basis van de uitgangspunten van het Nationaal Actieplan Dakloosheid. Dit plan is eind 2024 regionaal vastgesteld.

Preventie (het voorkomen van dakloosheid)

De afgelopen periode is met de regiogemeenten ingezet op het afstemmen van de uitkomsten van de in 2023 uitgevoerde preventiescanner. Regionaal is afgesproken dat elke gemeente een lokaal uitvoeringsplan opstelt, dat gericht is op hoe ingezet wordt op het voorkomen van dak- en thuisloosheid, het faciliteren van een (t)huis en de beschermd thuis opgave 'lokale voorzieningen'.

Verder is naast de reguliere onverminderde inzet op preventie het daklozenloket doorontwikkeld. Om uitvoering te kunnen geven aan een al langer bestaande behoefte - een verruiming van de openstelling van het daklozenloket - zijn in het afgelopen jaar de noodzakelijke aanpassingen aan het pand in beeld gebracht.

Passend vangnet

- De vernieuwing van de opvang is reeds gerealiseerd, waarmee ook een gedifferentieerd aanbod is ontstaan. De afbouw van de capaciteit heeft niet kunnen plaatsvinden en de opvang is tijdelijk uitgebreid met:
- twee extra woonplekken met ambulante begeleiding voor gezinnen en
- een aantal flexibele woonplekken met begeleiding voor gezinnen of individuen vanaf 18 jaar en ouder.

Pilot opvang dakloze niet-rechthebbende EU-burgers

Vooruitlopend op landelijke ontwikkelingen en beleid is voor de duur van twee jaar een opvang voor kwetsbare niet-rechthebbende dakloze EU-burgers gerealiseerd, hiermee bieden we een inclusieve aanpak. Deze opvang biedt 10 plekken en is operationeel sinds 1 juli 2024.

Ambulante begeleiding tijdens de wachttijd

Vanaf medio 2024 kan voor dakloze volwassenen die recht hebben op opvang bij IrisZorg op de Remisestraat en daar niet meteen terecht kunnen omdat de capaciteit onvoldoende is, tijdens de wachttijd ambulante begeleiding door IrisZorg ingezet worden, zodat meteen een start kan worden gemaakt met het op orde brengen van de basis (ID-bewijs, uitkering, zorgverzekering) en al een traject richting herstel ingezet kan worden. Gelet op het gegeven dat de wachttijd niet lijkt af te nemen voor deze voorziening, is eind 2024 gestart met een verkenning naar de mogelijkheden in de uitbreiding van het aantal plekken voor dakloze mensen met zware problematiek.

Beschutte ruimte overdag

Uit onderzoek naar de voorzieningenbehoefte en de eigen inbreng van de doelgroep is de aanbeveling gedaan om de mogelijkheden voor de zogenaamde 'tussenuren' (de uren dat inloopvoorziening Het

Kruispunt gesloten is) in pilotvorm een ruimte achter de voordeur te creëren. In dat kader is gestart met de zoektocht naar het vinden van een geschikte oplossing in samenwerking met het Kruispunt en De Duif.

Van opvang naar wonen (met/zonder begeleiding)

De beweging van opvang naar wonen is verbonden met de brede gemeentelijke huisvestingsopgave 'Voldoende huisvesting voor aandachtsgroepen' en opgenomen in de vastgestelde nota Wonen & Zorg, waarbij duidelijk is dat de realisatie van extra woonplekken voor dak- en thuislozen vertraging oploopt. Een van de oorzaken daarvan is de wooncrisis.

Financiële Vleugels

Specifiek voor dakloze jongeren is vanuit het Nationaal Programma Arnhem-Oost in oktober 2024 gestart met een pilot Bouwdepot als proef onder de noemer 'Financiële Vleugels'.

Monitoring

In het afgelopen jaar zijn de noodzakelijke gegevens aangeleverd voor de landelijke monitor. Het CBS heeft in december 2024 de eerste cijfers over dakloze personen in de Maatschappelijke Opvang (MO) per regio gepubliceerd. Dit zijn voorlopige cijfers samengesteld over het aantal geregistreerde dakloze personen in MO-voorzieningen, uitgesplitst naar centrumregio in 2022 en 2023. Deze cijfers zijn beschikbaar voor de centrumregio's die hebben bijgedragen in de aanlevering van de cijfers, waaronder voor de regio Centraal Gelderland. Op <https://www.waarstaatjegemeente.nl/mosaic/monitor-dakloosheid/inleiding> staan de regionale cijfers visueel weergegeven. Deze landelijke monitor behoeft in de komende jaren nog de nodige doorontwikkeling.

ETHOS-classificatie

Naast de bestaande regionale monitor is om effectiever beleid te kunnen voeren, uitvoering gegeven aan een ETHOS light telonderzoek. De resultaten van dit onderzoek zijn besproken met de ketenpartners en de regiogemeente, waarbij het beleid in het lokaal uitvoeringsplan verder is aangescherpt.

Inclusief Arnhem

(D)

Het programma Inclusief Arnhem werkt met vijf focuspunten.

Drie focuspunten waar we ons op richten hebben betrekking op de hele stad:

1. Voorkomen en tegengaan van discriminatie en racisme;
2. Versterken positie inwoners met een beperking;
3. Diversiteit in organisaties;

Voor twee focuspunten zijn we als organisatie aan zet:

4. Inclusieve en diverse gemeentelijke organisatie;
5. Inclusieve gemeentelijke communicatie.

Op de vijf focuspunten zijn veel inspanningen verricht en die liggen grotendeels op koers, zie voor meer toelichting bij de focuspunten hieronder.

Voorkomen en tegengaan van discriminatie en racisme

(I)

In 2024 zijn we doorgegaan met de acties uit het Uitvoeringsplan 'Vrij zijn in Arnhem'. Voorkomen en tegengaan van discriminatie en racisme is belangrijk in veel domeinen, zoals wijken, sport, onderwijs, wonen, economie en evenementen. Ook is samenwerking met partners uit de stad, zoals Comité 30 juni/1 juli en InDifferent inherent aan onze anti-discriminatie en -racisme aanpak. In 2024 hebben we het volgende gerealiseerd:

- We besteedden aandacht aan de doorwerking van het koloniale en slavernijverleden in de vorm van stamboomonderzoekworkshops en bijeenkomsten over naamswijziging.
- Onderzoeksbureau RIGO verrichtte in opdracht van ons een periodiek onderzoek naar discriminatie in de huursector. We wachten nog op het definitieve onderzoeksrapport en verwachten u daarover eind februari 2025 te informeren.
- De Arnhemse Coördinator tegen Discriminatie en Racisme (ACDR) presenteerde haar onderzoeksrapport tijdens het symposium 'Het onzichtbare zichtbaar maken' op 3 oktober 2024. We zijn gestart met het evalueren van de pilot.
- We organiseerden op 4 maart 2024 een startgesprek over anti-Aziatisch racisme met stakeholders en Arnhemmers met een Zuidoost- en/of Oost-Aziatische achtergrond om hun behoeften op te halen om anti-Aziatisch racisme te voorkomen en tegen te gaan.
- De werkgroep Arnhem tegen Racisme organiseerde de jaarlijkse week tegen racisme van 18 tot en met 23 maart 2024. De week stond in het teken van het koloniaal verleden en de impact op hedendaags racisme. We startten de week met de presentatie en overhandiging van het

onderzoeksrapport 'Sporen van Slavernijverleden in Arnhem' aan de burgemeester op het gelijknamige symposium.

- Met hulp van een externe deskundige is de werkgroep Arnhem tegen Racisme geprofessionaliseerd. We zijn als gemeente deelnemer in deze werkgroep.
- Op 29 oktober 2024 vond een bijeenkomst over arbeidsmarktdiscriminatie plaats. Verschillende organisaties deelden hun ervaringen of die van betrokken inwoners bij hun organisaties met arbeidsmarktdiscriminatie. Dit vormt input voor het op te stellen plan tegengaan van arbeidsmarktdiscriminatie.
- We zijn gestart met het zichtbaar maken van de sporen van het slavernijverleden in de stad. In december was de expositie 'Onze koloniale werkelijkheden' van Milan Schellingerhout en Sahar Noor te zien in het Stadhuis.
- De werkgroep van het Herdenkingsmonument slavernijverleden heeft in 2024 een aantal participatiebijeenkomsten georganiseerd in Gelderland voor geïnteresseerden en belanghebbenden om hen te betrekken bij het monument.

Bestendigen regenboogaanpak

(I)

We zetten ons samen met de Regenboogpartners in voor het vergroten van de zichtbaarheid, acceptatie en veiligheid van de LHBTIQ+-gemeenschap in Arnhem. We staan gezamenlijk voor deze opgave, alleen samen maken we deze stad een fijne plek voor alle Arnhemmers, waar iedereen zichzelf kan zijn. Samen met de Regenboogpartners geven we invulling aan de Regenboogagenda 2023-2026 en monitoren we de voortgang en ontwikkelingen in het Arnhemse Regenboogoverleg. In 2024 hebben we het volgende gerealiseerd:

- Het Arnhemse Regenboogoverleg fungeert als een werkgroep waarin de acceptatie en veiligheid van de LHBTIQ+ gemeenschap in Arnhem wordt gemonitord.
- In de deelmonitor lhbtq+ gemeente Arnhem 2023-2024 zijn acceptatie- en veiligheidservaringen van (biculturele) LHBTIQ+ inwoners uit Arnhem in kaart gebracht. De monitor leverde beleidsaanbevelingen op die de basis vormen voor extra maatregelen om de veiligheid en acceptatie van LHBTIQ+ inwoners uit Arnhem te verbeteren. Die extra maatregelen hebben we beschreven in [deze raadsbrief](#).
- We hebben met relevante interne beleidsdomeinen en de Regenboogpartners extra maatregelen geformuleerd op basis van de monitor. Een voorbeeld hiervan is een campagne over roze ouderen die Vizeer heeft gemaakt voor verzorgingstehuizen. In bovengenoemde raadsbrief staan andere extra maatregelen toegelicht.
- Van 6 tot 13 oktober 2024 hebben we samen met de Regenboogpartners en andere partijen uit de stad de 'Coming In Week' georganiseerd. Op 7 oktober organiseerden we de openingsreceptie in het Stadhuis. Op Coming Out Day op 11 oktober hesen we de Regenboogvlag en organiseerde InDifferent een leerlingendebat over gender en seksualiteit in de raadszaal.
- InDifferent heeft in januari 2024 een presentatie gegeven tijdens de Maatschappelijke Educatieve Agenda Arnhem (MEAA) om een veilig schoolklimaat nog meer onder de aandacht te brengen. Op dit moment gebeurt dit bijvoorbeeld met InDifferent-netwerken op een aantal scholen. In december 2024 hebben we tijdens de MEAA aangekondigd dat we bij Arnhemse VO- en Mbo-scholen behoeften gaan ophalen ten aanzien van een veilig schoolklimaat. Op basis van deze behoeften gaat InDifferent in samenwerking met ons een tool ontwikkelen waarmee scholen zelf netwerken kunnen opbouwen die bijdragen aan een veilig schoolklimaat vrij van discriminatie en racisme.

Positie inwoners met een beperking versterken

(I)

Het uitvoeringsplan VN-verdrag Handicap is de basis voor de acties en activiteiten die we inzetten op dit focuspunt. Dit doen we op een reeks aan domeinen, zoals openbare ruimte, vastgoed, wonen, onderwijs en zorg. Het principe 'niets over ons, zonder ons' is hierbij leidend. We werken samen met het Arnhems platform chronisch zieken en gehandicapten (Apccg) en Bijzonder in Arnhem. Bewustwording vergroten over de positie van inwoners met een beperking binnen de gemeentelijke organisatie vormt een rode draad door de inspanningen. Net zoals dit onderwerp onderdeel maken van andere opgaves. Naast het uitvoeringsplan, spelen we ook in op nieuwe ontwikkelingen en signalen van ervaringsdeskundigen. Op twee van de elf domeinen van het uitvoeringsplan is meer tijd en inzet nodig dan voorzien, waardoor merkbare resultaten voor inwoners op die onderdelen langer op zich laten wachten. We hebben hier extra op ingezet en blijven dit doen.

Zo hebben we bijvoorbeeld het volgende gerealiseerd in 2024:

- De toegankelijke speeltuinen De Buitelaar en Rosorum zijn opgeleverd en feestelijk geopend met toegankelijke activiteiten waar kinderen met en zonder beperking samen speelden. Zie voor de voortgang van de uitvoering van de AST de betreffende passages bij Openbare Ruimte (speeltuinen en hoofdlooproutes) en Vastgoed (toegankelijkheid gemeentelijk vastgoed).
- De coördinator Positief Sportklimaat van Sportbedrijf Arnhem heeft een plan van aanpak ontwikkeld voor de uitvoering van delen uit het [uitvoeringsplan Positief Sportklimaat](#). Hierin is aandacht voor fysieke toegankelijkheid van sportaccommodaties en -parken.

- De organisatie Bijzonder in Arnhem adviseert organisaties die activiteiten voor kinderen organiseren hoe deze toegankelijk te maken. Bijvoorbeeld activiteiten van het Sportbedrijf Arnhem, Jeugdland, Musis en Rijnstad. Sinds november 2023 brengen kinderen met een beperking zelf ook advies uit aan dit soort organisaties. Zij zijn de 'kinderambassadeurs' en worden ondersteund door het Apcg.
- De subsidieregeling [Toegankelijkheidsfonds](#) is van start gegaan. Ruim 15 bedrijven zijn tot nu toe in overleg met het Apcg (gegaan) over hoe zij de toegankelijkheid van hun pand of website kunnen verbeteren. De eerste subsidieaanvraag is goedgekeurd en daarmee zijn verbeteringen t.b.v. toegankelijkheid op een locatie uitgevoerd.
- In het inmiddels vastgestelde Integraal Huisvestingsplan (IHP) zijn ambities opgenomen om toegankelijke onderwijshuisvesting te realiseren en te werken aan inclusief onderwijs.
- Er is onderzoek gedaan naar Duurzame plaatsingen in de regio Midden-Gelderland. Zodat er in de regio een beter beeld is bij wat werkgevers nodig hebben om mensen met een kwetsbare positie op de arbeidsmarkt duurzaam werk te bieden. Zie ook het onderdeel Werk (p. ?).
- De gemeente is via Tolkcontact beter bereikbaar voor inwoners die doof of slechthorend zijn. Zij kunnen gratis via een gebarentolk of geschreven tekst communiceren.
- In de prestatieafspraken met woningcorporaties 2025-2029 is een afspraak opgenomen over toegankelijkheid en hoe we hier voor 2026 en verder afspraken over kunnen maken.

Op 25 november organiseerden we samen met Cultuur Academy een bijeenkomst voor evenementenorganisatoren over Toegankelijke evenementen.

Diversiteit in organisaties

(I)

Om een inclusief Arnhem te realiseren, waarin iedereen gelijkwaardig is en zo behandeld wordt, vinden we het belangrijk om samen met andere Arnhemse organisaties te werken aan inclusie en diversiteit. Dit doen we door het coördineren van het stedelijk netwerk Diversiteitsreis. Naast een coördinerende rol, hebben we een gelijkwaardige rol als deelnemer in dit netwerk. Ook maken we afspraken met gemeentelijke samenwerkingspartners over diversiteit en inclusie. Hieronder vallen verbonden partijen, subsidiepartners en inkooprelaties. We hebben in 2024 het volgende gerealiseerd:

Stedelijk netwerk Diversiteitsreis

- We hebben samen met een aantal deelnemers het netwerk Diversiteitsreis herijkt. Dit heeft geleid tot twee groepen: een brede groep voor inspiratie, leren en netwerken. En een subgroep (met o. a. de politie en Rijnstate) die zich specifiek heeft vastgelegd op het realiseren van een aantal concrete resultaten en daarvoor evt. gezamenlijke acties, projecten etc. uitvoert.
- De aanwezigheid bij bijeenkomsten groeit nog steeds: door nieuwe deelnemers en door bij iedere bijeenkomst de deelnemers iemand/een collega mee te laten nemen ('plus one').

Samenwerkingspartners

- Verbonden partijen: zie paragraaf 'Verbonden partijen'.
- Subsidiepartners:
 - We maakten in 2024 afspraken met een deel van onze Welzijnssubsidiepartners over inclusie en diversiteit.
 - We organiseerden een training voor accounthouders over hoe zij afspraken kunnen maken met subsidierelaties over inclusie en diversiteit.
- Inkooprelaties: we zijn gestart met het ontwikkelen van nieuw inkoopbeleid, waarin inclusie en diversiteit opgenomen is.

Inclusieve gemeentelijke organisatie

(I)

We hebben in 2024 diverse inspanningen verricht die bijdragen aan de ambitie om een inclusieve en diverse gemeentelijke organisatie te worden. Tegelijkertijd hebben trajecten waarin we gedrag en cultuur willen veranderen tijd, aandacht en zorgvuldigheid nodig en dat blijven we in gang zetten. In 2024 hebben we het volgende opgestart of gerealiseerd.

- We werken voortdurend aan het vergroten van bewustwording binnen de gemeentelijke organisatie over diverse thema's in het kader van diversiteit en inclusie. Dat doen we door diverse trainingen organisatiebreed of op cluster/afdelingsniveau hierover aan te bieden, maar ook door verschillende activiteiten te organiseren waar deze onderwerpen centraal staan. Denk hierbij aan een iftar voor medewerkers, workshops over het andere geluid, themacolleges door experts over racisme en polarisatie, dialoogbijeenkomst over het slavernijverleden van Arnhem, leiderschapsbijeenkomsten over inclusief leiderschap. Ook hebben we ruimte geboden om bijeenkomsten te organiseren op basis van behoeften van collega's (denk hierbij aan een informatief samenkomen met als thema: 'Verspreid het licht met Chanoeka').
- We willen iedereen een gelijke kans geven om bij de gemeente Arnhem te komen werken. Uit de CBS-barometercijfers blijkt dat we doelgroepen bereiken die nog weinig vertegenwoordigd zijn

binnen onze organisatie. De CBS-barometer van 2024 laat zien dat we een hogere vertegenwoordiging hebben ten opzichte van 2023 als het gaat om medewerkers met een herkomstland buiten Europa. Dit geldt ook voor medewerkers in de schalen 11 en hoger. Zie tabel hieronder de groei tussen 2023 en 2024.

Tabel 1. Data herkomstland medewerkers buiten-Europa naar salarisschaal 2022-2024

	Schaal 1 t/m 8	Schaal 9 t/m 10A	Schaal 11 en hoger
Jaar			
2022	22%	17%	7%
2023	24%	18%	7%
2024	24%	18%	10%

- In het kader van de Wet Banenafpraak heeft de gemeente in 2024 elf extra banen gerealiseerd, waardoor we op een totaal van 60 banen komen voor medewerkers die onder de banenafpraak vallen. We realiseren in totaal dus ruim meer dan de wettelijke taakstelling (49) van ons vraagt en dan wat we ons zelf tot doel stelden (+5).

Over de voortgang van het Uitvoeringsplan Inclusieve en Diverse Gemeentelijke Organisatie hebben we op 5 februari 2025 via deze [raadsbrief](#) gerapporteerd.

Bij de paragraaf Personeel en Organisatie (hoofdstuk Bedrijfsvoering) vermelden we de informatie waar het gaat om:

- Oordeelvrij werven en selecteren;
- Gemeentepool;
- Vrijwillige uitstroomgesprekken;
- Benadering arbeidsmarkt;
- 'Onboardingsprogramma' nieuwe medewerkers;
- Flexibele verlofdagen;
- Integriteit en vertrouwenspersonen.

Inclusieve gemeentelijke communicatie

(I)

Als gemeente willen we toegankelijk, begrijpelijk en inclusief communiceren. Met de stad en binnen de eigen organisatie. We werken daar op meerdere manieren aan.

- *Schrijven in begrijpelijke taal*

Ook in 2024 hebben we onze medewerkers gestimuleerd om duidelijke taal te gebruiken. We organiseerden trainingen Duidelijke brieven en e-mails schrijven. We boden die aan via het (interne) Leerplein (vrije inschrijving). We organiseerden ook trainingen op maat voor bepaalde afdelingen, waaronder de nieuwe afdeling Hulp bij geldzorgen en schulden. We legden nieuwe teksten voor aan een Lezerspanel van Arnhemmers. Daarnaast hebben we een service voorbereid waarbij inwoners een onduidelijke brief van de gemeente terug kunnen sturen en kunnen vragen om een nieuwe versie. Samen met de afdeling Informatie werkten we aan een advies op het gebied van digitale hulpmiddelen bij het schrijven. Hiermee brachten we de pilot digitale taal-tool een stap verder.

- *Inclusief woord- en beeldgebruik*

We streven ernaar om in woord en beeld inclusiever te communiceren, zowel in onze externe als in onze interne communicatie. We willen dat Arnhemmers en collega's zich in onze uitingen herkennen en zich erdoor erkend voelen. Drie doelgroepen krijgen daarbij extra aandacht: mensen met een migratieachtergrond, een LHBTIQ+ identiteit of een beperking.

We blijven investeren in de deskundigheidsbevordering van de gemeentelijke communicatieprofessionals en werken aan bewustwording bij de overige collega's.

We blijven onderzoeken hoe we ook samenwerkingspartners, verbonden partijen en subsidierelaties bewuster kunnen maken van onze doelstellingen. We besteden op onze communicatiekanalen aandacht aan de achtergrond en betekenis van feestdagen van onder meer alle wereldreligies. We letten steeds meer op representatie in de beelden (foto's, animaties, infographics) die we gebruiken.

- *Toegankelijke websites*

Digitale toegankelijkheid is een belangrijk uitgangspunt voor de gemeente. Vanuit het principe dat iedereen mee moet kunnen doen, willen we dat onze websites toegankelijk zijn voor iedereen in onze samenleving. Arnhem voldoet aan de Wet voor digitale toegankelijkheid, zoals we in de [raadsbrief van 20 februari 2024](#) schreven. Inmiddels is digitale toegankelijkheid regulier onderdeel geworden van het werk binnen de gemeente. En daarmee valt dit onderwerp niet meer onder het programma Inclusief Arnhem.

Afhandeling amendementen en moties Begroting 2024

[23A34 Ouderenbeleid toevoegen in de tekst van hoofdlijnen van beleid op pag. 2](#)

De tekstuele wijziging is in de geamendeerde Begroting 2024 verwerkt.

[23A37 Veteranenhuis](#)

De tekstuele wijziging is in de geamendeerde Begroting 2024 verwerkt.

[23M132 Verbeterde Campagne tegen Discriminatie tijdens het Uitgaan in Arnhem](#)

Onderzoek discriminatie Arnhemse uitgaansleven: Deze motie is afgedaan via [raadsbrief](#) 'stand van zaken inspanningen discriminatie en racisme' van 2 juli 2024.

Wat heeft het gekost

	Rekening 2023	Begroting 2024 Primitief	Begroting 2024 Definitief	Rekening 2024	Afwijking
Bedragen x € 1.000					
Middelen					
Lasten	51.123	32.301	56.833	55.321	1.511
Baten	24.048	2.670	23.765	24.840	1.075
Saldo lasten en baten	-27.075	-29.631	-33.067	-30.481	2.586
Toevoegingen aan reserves	6.285	570	2.879	6.202	-3.323
Onttrekkingen aan reserves	4.822	124	3.132	3.217	85
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	-1.463	-447	253	-2.985	-3.238
Gerealiseerd resultaat	-28.538	-30.078	-32.814	-33.466	-652

Toelichting financiële afwijkingen

Onderwerp	Totale afwijking (x €1.000)	V/N	Toelichting	I/S	AR/ BR
Lasten	2.110	V			
Asiel, Vluchtelingen en inburgering	2.015	V	SPUK inburgering en onderwijsroute, actieplan statushouders (zie ook baten)	I	AR
Welzijn	551	V	Voordeel Sociale Basis	I	BR
Asiel, Vluchtelingen en inburgering	527	V	Algemeen asiel en vluchtelingenzaken	I	BR
Maatschap opvang vrouwenopvang en huiselijk geweld	449	V	Vrouwenopvang en huiselijk geweld	I	BR
Maatschap opvang vrouwenopvang en huiselijk geweld	374	V	Maatschappelijke opvang en verslavingszorg	I	BR
Welzijn	128	V	Nieuwbouw buurtcentrum De Overkant	I	BR
Inclusie en integratie	-123	N	Meer inzet op Toegankelijke Hoofdlooproutes	I	AR
Inclusie en integratie	-150	N	Personele lasten Burgerinitiatieven en Burgerparticipatie	I	AR
Inclusie en integratie	-300	N	Personele lasten Inclusie	I	AR
Asiel, Vluchtelingen en inburgering	-1.361	N	SPUK Oekraïne	I	AR
Baten	1.567	V			
Asiel, Vluchtelingen en inburgering	2.844	V	SPUK Oekraïne	I	BR
Asiel, Vluchtelingen en inburgering	738	V	Algemeen asiel en vluchtelingenzaken	I	BR

Asiel, Vluchtelingen en inburgering	-2.015	N	SPUK inburgering en onderwijsroute, actieplan statushouders (zie ook lasten)	I	AR
Toevoegingen aan reserves	-3.220	N			
Welzijn	-128	N	Nieuwbouw buurtcentrum De Overkant	I	BR
Asiel, Vluchtelingen en inburgering	-252	N	Algemeen asiel en vluchtelingenzaken	I	BR
Asiel, Vluchtelingen en inburgering	-265	N	Resultaat Inburgering	I	BR
Asiel, Vluchtelingen en inburgering	-340	N	Algemeen asiel en vluchtelingenzaken	I	BR
Maatschap opvang vrouwenopvang en huiselijk geweld	-448	N	Vrouwenopvang en huiselijk geweld	I	BR
Maatschap opvang vrouwenopvang en huiselijk geweld	-470	N	Maatschappelijke opvang en verslavingszorg	I	BR
Welzijn	-579	N	Voordeel Sociale basis	I	BR
Asiel, Vluchtelingen en inburgering	-738	N	Algemeen asiel en vluchtelingenzaken	I	BR
Onttrekkingen aan reserves	0				

SPUK inburgering en onderwijsroute, actieplan statushouders

In 2024 zien we een voordeel aan de lastenkant van € 2,0 miljoen en een even zo groot nadeel aan de batenkant, per saldo budgettair neutraal. Er zijn lopen minder inburgeringstrajecten in Arnhem dan door het Rijk berekend en wat als basis dient voor de ontvangen SPUK gelden. De niet bestede middelen blijven beschikbaar in 2025.

Voordeel Sociale Basis

Verschillende subsidies welke zijn opgenomen in de begroting zijn in 2024 gefinancierd uit de brede SPUK GALA. Dit geeft een incidenteel voordeel in 2024. Daarnaast zijn de gerealiseerde lasten aan personeel lager dan begroot in dit programma. Dit voordeel wordt gecompenseerd door een nadeel bij programma Bestuur, dienstverlening en financiën.

De voordelen op de lasten worden toegevoegd aan de bestemmingsreserve Wmo en Jeugdzorg om beschikbaar te houden voor de sociale basis.

Algemeen asiel en vluchtelingenzaken

De afwijking voor asiel en vluchtelingenzaken is voornamelijk toe te schrijven door enerzijds een compensatie die is ontvangen voor gedeelde toeristenbelasting (€0,7 miljoen), waardoor de geraamde inkomsten hoger waren dan begroot. En anderzijds door een te verstrekken subsidie doorgeschoven naar 2025 (€ 0,34 miljoen), dat resulteert in een tijdelijke verschuiving van lasten over de verschillende boekjaren. De voordelen worden toegevoegd aan de bestemmingsreserve BR Inburgering, integratie en asiel om beschikbaar te houden voor asiel en vluchtelingenzaken.

Vrouwenopvang en huiselijk geweld

De activiteiten voor vrouwenopvang en huiselijk geweld zijn minder geweest dan vooraf bedacht en begroot. Dit zorgt voor lager uitgegeven kosten. Door organisatorische uitdagingen is zowel lokaal als regionaal niet alles uitgevoerd. Dit resultaat (€ 0,45 miljoen) is toegevoegd aan de BR beschermd en weerbaar. De aankomende jaren gaan we door met extra inzet hierop.

Maatschappelijke opvang en verslavingszorg

Op het beleidsterrein maatschappelijke opvang en verslavingszorg is een voordeel behaald van € 0,47 miljoen. Dit voordeel is toegevoegd aan de BR WMO, jeugd en welzijn. De aankomende jaren gaan we door met extra inzet hierop.

Nieuwbouw buurtcentrum de Overkant

Voor nieuwbouw van het buurtcentrum de Overkant zijn plankosten beschikbaar gesteld van nationaal programma Arnhem Oost. De plankosten zijn nodig voor de aanloop naar nieuwbouw. Het proces heeft vertraging opgelopen, is daardoor niet volledig besteed en wordt toegevoegd aan de bestemmingsreserve Arnhem Oost.

Meer inzet op Toegankelijk Hoofdlooproutes

Voor Toegankelijk Hoofdlooproutes is meer uitgegeven dan voorzien, o.a. door extra inzet op toegankelijkheid van de markt en frequentere advisering op dit thema door deskundigen

Personele lasten Burgerinitiatieven en Burgerparticipatie

Voor Burgerinitiatieven en Burgerparticipatie is meer uitgegeven dan voorzien door meer inzet op Burgerberaden, waarbij voor een deel dekking is binnen de wijken.

Personele lasten Inclusie

Door structurele inzet van de Diversity Officer en de Stadsprogrammamanager welke niet van dekking waren voorzien in de begroting.

SPUK Oekraïne

Voor de opvang van de vluchtelingen uit Oekraïne krijgt de gemeente Arnhem een specifieke uitkering (SPUK) vanuit het Rijk. Zo ook voor de transitiekosten. Deze kosten zijn zowel op de baten als op de lasten niet begroot, ter grootte van € 1,36 miljoen. Per saldo is dit resultaat neutraal. Het resterende voordeel valt weg tegen het nadeel op programma S00 Bestuur, dienstverlening en financiën.

Met wie werken we samen

Partners

We werken op het gebied van Welzijn samen met onder andere Rijnstad, SWOA, MVT, AM support, Presikhaaf University en buurthuizen.

Vanuit Inclusie gaat het om Vizier, Arnhems platform chronisch zieken en gehandicapten (Apcg), Bijzonder in Arnhem, InDifferent, COC, Stichting Comité 30 juni-1 juli Arnhem.

De klankbordgroepen in het kader van de Inclusieagenda VN-verdrag Handicap en het actieplan Vrij zijn in Arnhem zijn vanuit hun betrokkenheid en ervaringsdeskundigheid belangrijke partners als het gaat om meedenken en prioritering.

Ook werken we samen met verschillende subsidiepartners. Deze zijn in dit programma in de digitale begroting (<https://financien.arnhem.nl>) terug te vinden. Het volledige overzicht van de begrotingssubsidies is te vinden in de [paragraaf Subsidies](#).

Beleidskaders

- [Eindevaluatie Minder Opvang Beter Leven](#);
- [Actieprogramma Dak- en thuisloze jongeren](#);
- [Kamerbrief over Een \(t\)huis, een toekomst, De aanpak van dak- en thuisloosheid](#);
- Plan van Opvang naar wonen ;
- Herijking welzijnsopdracht. Samen werken aan een sterke sociale basis. Richtinggevende notitie;
- Meedoen en Thuis voelen, een nieuw bestaan in Arnhem;
- [Arnhemse standaard toegankelijkheid](#);
- Uitvoeringsplan inclusief Arnhem;
- Actieplan Vrij zijn in Arnhem;
- Arnhemse Inclusieagenda VN-verdrag Handicap;
- Nationaal Actieplan Dakloosheid.

Gezondheid en sport

Een goede gezondheid is belangrijk voor een gelukkig leven en de mogelijkheid om deel te nemen aan de maatschappij. Daarom vinden wij het belangrijk dat iedereen in Arnhem dezelfde kansen krijgt om te sporten, te bewegen en zijn gezondheid te verbeteren. We willen dat elke Arnhemmer de kans heeft om een gezonde levensstijl aan te nemen en deze vaardigheden al op jonge leeftijd aan te leren. We willen ook aandacht besteden aan mensen voor wie dit niet vanzelfsprekend is.

We richten ons op het aanmoedigen van gezond gedrag en het tegengaan van ongezond gedrag, zoals roken, te weinig bewegen, ongezond eten en problematisch alcoholgebruik. We bieden verschillende programma's aan om onze inwoners te helpen een gezonde levensstijl aan te nemen. We moedigen iedereen aan om te bewegen, bijvoorbeeld door het organiseren van activiteiten en het creëren van sportfaciliteiten.

Wat wilden we bereiken en wat hebben we gedaan

Ambities (A)	Doelen (D)	Inspanningen (I)
Arnhemmers gezond en fit		(A)
Meer Arnhemmers voldoen aan de beweegrichtlijn en minder Arnhemmers hebben overgewicht		(D)

De inspanningen liggen op koers. Met name ten behoeve van senioren worden meer inspanningen geleverd in het kader van vitaal ouder worden en 'valpreventie'. Er zijn nog geen nieuwe cijfers beschikbaar ten opzichte van het jaarverslag 2023.

We stimuleren sporten in de openbare ruimte (I)

We hebben in 2024 een start gemaakt met het verder ontwikkelen van 3x3 basketbal faciliteiten. Het olympisch succes was een mooie stimulans. Het veld in Sonsbeek park is opgeknapt en op Valkenhuizen buiten is een 3x3 veld aangelegd. Er is voorbereidend werk verricht voor andere locaties. Het skatepark op de Blauwe Golven zit in de afrondende fase en zal naar verwachting in de zomer 2025 opgeleverd worden. De voorziening aan de Luinhorstweg heeft vertraging opgelopen in verband met aanvullend ecologisch onderzoek. We verwachten deze plek in 2025 op te kunnen leveren. Op sportpark Rijkerswoerd zijn openbaar toegankelijke beachvolleybal/handbal velden en jeu de boules banen aangelegd. We zijn in 2024 verder gegaan met de plannen voor de herinrichting van sportpark de Bakenhof naar een meer openbaar toegankelijk park voor de wijk. De verkennende fase is afgerond en de projectorganisatie gestart. De ligweide bij de Grote Koppel wordt herontwikkeld en wordt openbaar. Er is een aannemer geselecteerd en er zal spoedig gestart worden met de werkzaamheden.

We stimuleren Arnhemmers om gezond te eten en te drinken (I)

In 2024 hebben er belangrijke ontwikkelingen plaatsgevonden rondom de ketenaanpak voor kinderen met overgewicht en obesitas. In Arnhem zetten wij hiervoor het programma Gezond Onderweg! (GO!) in. Er is vooruitgang geboekt met de erkenning van de Gecombineerde Leefstijlinterventie (GLI) en de financiering via de NZa. Hoewel er afspraken zijn gemaakt met de zorgverzekeraars om een gedeelte van GO! te vergoeden, is dit in de praktijk nog niet het geval. Hierdoor was het in 2024 niet haalbaar om GO! verder op te schalen. Het programma is daarom in de huidige vorm voortgezet. Zodra een deel van het programma vergoed wordt, gaan we werken aan opschaling en het versterken van de toeleiding en doorverwijzing, zodat meer kinderen aan het programma kunnen deelnemen.

Met het programma JOGG (Gezonde Jeugd Gezonde Toekomst), hebben we in 2024 stappen gezet op het gebied van gezonde voeding en de gezonde sportomgeving. Zo is het schoolfruit uitgebreid van 15 naar 25 scholen en heeft de helft van de basisscholen voedseleducatie in het lesprogramma opgenomen. We hebben 1950 kinderen bereikt met voedseleducatie tijdens de Rijke Schooldag en 12 scholen zijn bezig met de Gezonde School-aanpak. Daarnaast hebben we een Arnhemse aanpak ontwikkeld voor een gezonde sportomgeving die in februari 2025 van start zal gaan.

Met het gezondheidsplein in het Rijnstate-ziekenhuis begeleiden we patiënten naar een gezonde leefstijl. Op dit moment beschikken we over de monitoringcijfers tot september 2024. In deze periode werden er 892 patiënten door 33 verschillende afdelingen doorverwezen naar het gezondheidsplein. Over het algemeen laten de cijfers zien dat er bij veel patiënten positieve stappen worden gezet richting een gezondere leefstijl. Gemiddeld stijgt het gezondheidscijfer van een 6,4 naar een 7,2. Dit is het cijfer dat mensen zelf aan hun gezondheid geven. Daarnaast wordt het gezondheidsplein door patiënten gemiddeld beoordeeld met een 8.

Vanwege het succes van het gezondheidsplein in Rijnstate zijn we in 2024 gestart met het opzetten van gezondheidspleinen in de wijken Malburgen en Presikhaaf. In de wijken richten we ons (nog meer) op het

voorkomen van gezondheidsproblemen en het ontlasten van de huisartsen. Dit doen we door inwoners te begeleiden naar passend aanbod in het sociaal domein. Halverwege 2024 zijn de eerste patiënten door de huisartsen verwezen naar de gezondheidspleinen in de wijken. Inmiddels zijn 32 inwoners met uiteenlopende (gezondheids)vragen geholpen op de gezondheidspleinen.

We stimuleren Arnhemmers om te gaan sporten bij vitale verenigingen of andere beweegaanbieders (I)

We hebben in 2024 geïnvesteerd in professionaliteit en sociale veiligheid bij verenigingen. Naar aanleiding van het in 2024 vastgestelde plan 'positief sportklimaat' is een coördinator positief sportklimaat van start gegaan met de uitvoering. De eerste focus ligt op de voetbalverenigingen, waarna de andere sportaanbieders volgen.

Het afgelopen jaar is er hard gewerkt aan de verdere professionalisering van en een kwaliteitsimpuls aan de budo- en vechtsport in de stad. Negen budo- en vechtsportorganisaties zijn in 2024 gestart in het kwaliteitstraject voor vecht- en budosport. Daarnaast zijn er drie clubs ondersteund die eind 2023 net waren gestart. Niet alleen zijn er mooie individuele resultaten behaald, ook is het collectief met alle betrokken en gecertificeerde budo- en vechtsportorganisaties in de stad verder gegroeid.

Het ondersteunen van de tennisverenigingen door het faciliteren van padel heeft veel aandacht gevraagd in 2024. We hebben vorderingen gemaakt, maar het vergunningstraject kost vanwege de zorgvuldigheid meer tijd dan we bij aanvang hadden verwacht. Op dit moment is voor 4 locaties het vergunningstraject in de afrondende fase.

We hebben een start gemaakt met het oprichten van een pool van professionele verenigingsmanagers die meerjarig bij een aantal verenigingen aan de slag gaan om het kader van de vereniging te verbeteren en meer leden te werven. Dit zal de komende jaren verder uitgerold worden indien mogelijk.

Het lokaal Sportakkoord loopt goed en is ook in 2024 volledig uitgenut.

In 2024 zijn twee kunstgrasvelden voorzien van duurzame infill (kurk) in plaats van de vermalen autobanden (SBR infill). De planning is om alle velden voor 2030 vervangen te hebben voor een duurzaam alternatief.

We zijn met verschillende verenigingen in gesprek over overname van de verlichting, al dan niet in combinatie met het aanbrengen van ledverlichting. Voor een aantal sportlocaties wordt samen met Sportbedrijf onderzocht welke verduurzamingsmogelijkheden er toegepast kunnen worden om "van het gas" af te kunnen gaan.

We stimuleren specifieke doelgroepen Arnhemmers extra om naar vermogen te kunnen sporten en bewegen (doelgroepenbeleid) (I)

De uitvoering van de visie 'bewegen en gezondheid op en rondom school' loopt voorspoedig door middel van het 2+1+2 concept (2 uur bewegen door middel van de gymles, 1 uur extra bewegen op en rondom school, 2 uur naschools aanbod). Er werken nu 30 scholen met het concept, daarnaast werken 20 scholen met een gedeelte van het concept. 60 scholen hebben een vorm van pauzesport en gebruiken daar de skills box voor. Er zijn nu 7 beweegteams actief in de wijken. De organisatie van het bewegingsonderwijs inclusief schoolzwemmen, de poule van vakleerkrachten en de aansturing van de vakgroepen worden afgestemd op het concept. Het nieuwe schoolzwemsysteem bevalt de scholen goed en loopt zoals gepland.

We hebben een start gemaakt met de ambitie 'Alle Arnhemse kinderen verlaten fietsvaardig en veilig de basisschool'. We werken aan een samenhangend plan om deze ambitie vorm te geven. Om te leren zijn in 2024 twee pilots gestart, in Malburgen en bij het COA. Wat betreft nieuwkomers zijn er nu 4 sportclubs en 20 commerciële aanbieders betrokken bij de instroom van nieuwkomers.

Het Geheim van Papendal (maatschappij- en sportdag) loopt goed en is volledig volgeboekt door de scholen.

De aanpak vitaal ouder worden en valpreventie is in 2024 met de raad gedeeld en is daarna in uitvoering gegaan.

We zorgen dat de stad en de breedtesport optimaal profiteert van de aanwezigheid van topsport(eventementen) (I)

Het NK Wielrennen, het EK Beachvolleybal, de Team NL Sport Experience en de Wheelchair Tennis Masters hebben bevestigd dat topsportevenementen voor maatschappelijke én economische impact en voor reuring in de stad zorgen. Er zijn veel evenement versterkende activiteiten geweest. Zo zijn er clinics georganiseerd (van pumptrack naar fietsles) voor scholen, is er een wielercfé en fietsfestival georganiseerd.

Het Sportbedrijf heeft een doorlopende lijn ontwikkeld voor padel, om met clinics op scholen kinderen te enthousiasmeren voor de Padel Kids Academy op Valkenhuizen.

Er is toegewerkt naar een compleet, met elkaar verbonden hardloopaanbod voor de jeugd. Door middel van stempelkaarten en wijklopen kunnen kinderen (en volwassenen) toewerken naar de Airborne Freedom (Kids) Run. Er wordt voor de talenten een koppeling gemaakt naar Looiland Gelderland.

Effectindicator	2020	2021	2022	2023	2024
% voldoet aan de Nederlandse Norm Gezond Bewegen	54		46,60		

Eenheid: Percentage inwoners dat voldoet aan de Nederlands Norm Gezond Bewegen (19 en ouder)

Bron: Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen GGD (vierjaarlijks)

Effectindicator	2020	2021	2022	2023	2024
% kinderen beweegt iedere dag 1 uur		29			29

Percentage kinderen (0 tot 11 jaar) dat elke dag minstens 1 uur beweegt.

*Dit is een inschatting van ouders over het beweeggedrag van hun kinderen. Het vermoeden is dat door de vraagstelling het percentage zeer laag uitvalt. Landelijk gezien voldoet gemiddeld 56,8% van de kinderen 4 tot 12 aan de beweegrichtlijn. Wij vermoeden dat dit in Arnhem hoger ligt. We gaan in gesprek met de GGD om een eenduidiger beeld te krijgen.

Bron: Kindmonitor GGD (vierjaarlijks)

Effectindicator	2020	2021	2022	2023	2024
% senioren (65+) dat aan de beweegnorm voldoet	37				

Eenheid: Percentage senioren dat aan de beweegnorm voldoet

Bron: Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen GGD (vierjaarlijks)

Effectindicator	2020	2021	2022	2023	2024
% lid van sportvereniging	19,30	19,40	19,20	19,30	

Eenheid: Percentage inwoners dat is aangesloten bij een sportvereniging

Bron: Sportbonden en NOC*NSF. Kennis- en Informatiesysteem Sport (KISS).

Effectindicator	2020	2021	2022	2023	2024
Waardering sportvoorziening		64		63	

Eenheid: % eens met de stelling: in de buurt zijn voldoende sportvoorzieningen

Bron: Arnhemse leefbare wijken monitor (tweejaarlijks)

Effectindicator	2020	2021	2022	2023	2024
% kinderen eet minstens elke dag fruit		84			

Eenheid: Percentage kinderen (0 tot 11 jaar) dat minstens elke dag fruit eet

Bron: Kindmonitor GGD

Effectindicator	2020	2021	2022	2023	2024
% goed/ zeer goed ervaren gezondheid	80		68		

Eenheid: Percentage inwoners dat de gezondheid als goed of zeer goed ervaart

Bron: Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen GGD (vierjaarlijks)

Effectindicator	2020	2021	2022	2023	2024
% volwassenen met overgewicht	45		46		

Eenheid: Percentage volwassen met overgewicht

Bron: Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen GGD (vierjaarlijks)

Meer Arnhemse kinderen een Kansrijke Start

(D)

Het werken aan meer kansengelijkheid voor onze allerjongste Arnhemse kinderen vraagt om een integrale en structurele aanpak. Dat is de reden waarom we in 2024 voortgebouwd hebben op de uitvoeringsagenda uit 2023 en we, samen met netwerkpartners, uitvoering blijven geven aan de thema's uit de uitvoeringsagenda Kansrijke Start: het beter signaleren van kwetsbare (aanstaaende) ouders, het inzichtelijk en toegankelijk maken van het zorglandschap, het ontwikkelen van een MDO, ouders beter voorbereiden op het ouderschap en het verbeteren van de samenwerking in het netwerk.

We zetten in op vroegtijdige signalering van (aanstaande) ouders in een kwetsbare positie (I)

We werken continu aan het verbeteren van signaleringen, onder andere door:

- de inzet van signaleringsinstrumenten door de professionals;
- het herkennen van (niet-medische) signalen van kwetsbaarheid door professionals;
- de juiste hulpvraag naar boven krijgen door onder andere sensitieve gespreksvoering.

We zorgen voor een passend aanbod aan ondersteuning voor (aanstaande) ouders in een kwetsbare positie (I)

- We brengen het zorglandschap voor de eerste 1000 dagen in beeld voor de professionals, zodat zij weten naar welke ondersteuning zij 'kwetsbare' (aanstaande) ouders kunnen doorverwijzen.
- We brengen het zorglandschap voor de eerste 1000 dagen in beeld voor 'kwetsbare' (aanstaande) ouders, zodat zij weten waar zij met hun hulpvraag terecht kunnen.
- We continueren bestaande interventies om 'kwetsbare' (aanstaande) ouders passende ondersteuning te bieden, onder andere Nu Niet Zwanger, Centering Pregnancy, Stevig Ouderschap, Voorzorg, Bewust Ouderschap, BabythuisZorg.
- We ontwikkelen Centering Pregnancy in de wijk door, zodat 'kwetsbare' ouders in hun eigen woonomgeving passende ondersteuning krijgen.
- We bieden extra opvoedondersteuning aan kwetsbare jonge ouders door de interventie Power Parents, waarbij jonge ouders in groepsverband worden ondersteund in de opvoeding.

We versterken de samenwerking in het netwerk (I)

- We zetten MDO's (geboortezorgnetwerk) in: een systematisch intercollegiaal overleg tussen de geboortezorg, JGZ en het sociale domein.
- We organiseren jaarlijks drie à vier netwerkbijeenkomsten voor professionals om elkaar beter te leren kennen en van elkaar te leren. Om goed samen te werken, moet je elkaar kennen en weten te vinden.
- We onderzoeken en ontwikkelen communicatietools die professionals ondersteunen in de samenwerking (bijvoorbeeld digitale nieuwsbrief en aansluiten bij OZO-verbindzorg).
- De JGZ biedt als belangrijke netwerkpartner laagdrempelige toegankelijke zorg in de wijk, dichtbij de kinderen (en hun ouders) en andere netwerkpartners in de wijk

Meer Arnhemmers groeien op in een rookvrije omgeving (D)

Op de gezondheidspleinen is er veel aandacht voor stoppen met roken. Tijdens Stoptober besteden we extra aandacht aan stoppen met roken en roken is weer één van de aandachtspunten geweest tijdens de Gezond en Fit maand in 2024.

We stimuleren laagdrempelige, wijkgerichte en integrale initiatieven voor stoppen met roken (I)

De wijkaanpak voor een rookvrij Presikhaaf is in volle gang en wordt steeds concreter. In 2024 is een wijkverkenning uitgevoerd, wat heeft geleid tot een keuze voor de doelgroepen en de eerste concrete doelstellingen. Daarnaast hebben we in 2024 sleutelpersonen betrokken en een duidelijke rol gegeven binnen de aanpak, zodat zij een brugfunctie kunnen vervullen tussen de doelgroep en de activiteiten in de wijk. Met behulp van de sleutelpersonen wordt de aanpak afgestemd op de leefwereld van ouders en jongeren (12-25 jaar). Ook hebben we dit jaar gewerkt aan het verbeteren van toegankelijker maken van stoppen-met-roken hulp voor jongeren, met extra aandacht voor het groeiende gebruik van vapes.

Op plekken waar vaak kinderen en jongeren komen, zetten wij in op een rookvrije omgeving (I)

We hebben in 2024 een verkenning uitgevoerd naar de mogelijkheden voor rookvrije zones en rookverboden in de openbare ruimte. Hiermee onderzoeken we hoe we de fysieke leefomgeving gezonder en rookvrij kunnen maken. Deze verkenning wordt begin 2025 afgerond.

Effectindicator	2020	2021	2022	2023	2024
% roken	21		21		

Eenheid: Percentage inwoners dat rookt

Bron: Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen GGD (vierjaarlijks)

Het terugdringen van problematisch alcohol- en drugsgebruik

(D)

Alcohol- en drugsgebruik, gokken en overmatig gamen en sociale mediagebruik zijn schadelijk voor de gezondheid. Het kan ook leiden tot slechtere schoolprestaties, verzuim of schooluitval. Het is dus belangrijk om alcohol- en drugsgebruik en gokken zo veel mogelijk te voorkomen en te ontmoedigen en met name jongeren te leren op een gezonde manier om te gaan met gamen en sociale mediagebruik.

We richten ons op preventie van middelengebruik bij jongeren en kwetsbare doelgroepen (amendement 23A36 Preventie van middelengebruik bij jongeren en kwetsbare doelgroepen)

(I)

In 2024 hebben we nieuwe stappen gezet met het programma Helder op School (HOS). HOS is een integrale aanpak om scholieren of studenten bewust te maken van de gevolgen en hen te stimuleren niet te roken of te drinken, geen drugs te gebruiken en niet te veel te gamen. Zo zijn er 12 ouderavonden georganiseerd en heeft het personeel van vier VO-scholen een deskundigheidstraining gevolgd. Ook zijn er gerichte interventies ingezet: twee VO-scholen zijn gestart met het traject Frisse Start en twee VO-scholen hebben de interventie KeuzeBaas ingezet. Er zijn acht adviesgesprekken gevoerd met scholen waar nog geen eerder contact was. Een VO-school heeft zich gecommitteerd aan het volledige HOS-programma. Een belangrijke nieuwe ontwikkeling zijn de bovenregionale online ouderavonden, die goed werden bezocht en in 2025 worden herhaald. De thema's varieerden van middelengebruik in de onder- en bovenbouw (met respectievelijk 60 en 57 deelnemers uit Arnhem en omstreken) tot digitale balans, waarvoor 84 inwoners zich aanmeldden.

We versterken de signaleringsketen

(I)

We hebben de signaleringsketen in het kader van het Experiment Gesloten Coffeeshopketen versterkt.

Effectindicator	2020	2021	2022	2023	2024
% voldoet aan de alcoholrichtlijn					

Eenheid: Percentage inwoners dat voldoet aan de alcoholrichtlijn

Bron: Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen GGD (vierjaarlijks)

Afhandeling amendementen en moties Begroting 2024

[23A36 Preventie van middelengebruik bij jongeren en kwetsbare doelgroepen.](#)

De tekstuele wijziging is in de geamendeerde Begroting 2024 verwerkt.

[23M109 Gratis toegang tot menstruatieproducten op openbare plekken](#)

Deze motie is afgedaan met de raadsbrief [Stand van zaken motie 'Gratis toegang tot menstruatieproducten op openbare plekken', d.d. 04-06-2024](#)

Wat heeft het gekost

	Rekening	Begroting 2024		Rekening	
	2023	Primitief	Definitief	2024	Afwijking
Bedragen x € 1.000					
Middelen					
Lasten	27.892	29.048	36.512	33.101	3.411
Baten	7.625	3.778	9.888	9.248	-640
Saldo lasten en baten	-20.267	-25.270	-26.624	-23.853	2.771
Toevoegingen aan reserves	1.166	431	675	1.259	-584
Onttrekkingen aan reserves	1.060	474	1.396	1.355	-40
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	-106	44	721	97	-624
Gerealiseerd resultaat	-20.373	-25.226	-25.904	-23.757	2.147

Toelichting financiële afwijkingen

Onderwerp	Totale afwijking (x €1.000)	V/N	Toelichting	I/S	AR/ BR
Lasten	2.674	V			
Sport	720	V	SPUK Sport BTW Overhead	I	AR
Sport	610	V	SPUK Sport	I	AR
Publieke gezondheid en GGD	460	V	VGGM	I	AR
Publieke gezondheid en GGD	346	V	Arnhem Oost	I	BR
Publieke gezondheid en GGD	300	V	Brede SPUK GALA	I	AR
Sport	238	V	Rommelkist	I	BR
Baten	-610	N			
Sport	-610	N	SPUK Sport	I	AR
Toevoegingen aan reserves	-584	N			
Sport	-238	N	Rommelkist	I	BR
Publieke gezondheid en GGD	-346	N	Arnhem Oost	I	BR
Onttrekkingen aan reserves	0				

SPUK Sport BTW Overhead

In de tweede tussentijdse rapportage is budget opgehoogd in verband met een wijziging in de regel SPUK Sport. Hierbij is het niet meer mogelijk om de btw op overheadkosten (welke worden verrekend via het mengpercentage) onder deze SPUK te verantwoorden.

Om het effect van deze maatregel te dekken is centraal €700.000 begroot en vindt de realisatie plaats binnen verschillende programma's van de gemeentelijk begroting, waardoor op totaalniveau geen financiële afwijking wordt gerealiseerd.

SPUK Sport

Sinds 2019 is de BTW op sport niet meer aftrekbaar en derhalve kostprijsverhogend. Ter compensatie hiervan is een subsidieregeling ingesteld: Spuk-Sportstimulering, waarmee de lasten gecompenseerd kunnen worden.

In 2024 zijn er minder kosten gemaakt dan er aan de gemeente is verleend. Hierdoor moet er een deel worden terugbetaald.

VGGM

De jaarrekening van de VGGM liet over 2023 een positief resultaat zien. De teruggave hiervan is gemeld in de [tweede tussentijdse rapportage 2024](#). Naast dit bedrag hebben wij nog een afrekening ontvangen over 2022 en de afrekening van de dienstverleningsovereenkomst 2022 en 2023. Deze waren allen positief.

Arnhem Oost

Het project Een goede start voor alle kinderen in Arnhem Oost laat een onderbesteding zien. Dit wordt enerzijds veroorzaakt door een te hoge raming en anderzijds doordat inzet pas in de loop van 2024 heeft plaatsgevonden. Het voordeel is toegevoegd aan de bestemmingsreserve Arnhem Oost.

Brede SPUK GALA

In de regeling van de brede SPUK GALA is opgenomen dat een deel van het budget 2023 meegenomen mocht worden naar 2024. Hierdoor, in combinatie met een onverwachte indexatie van het budget in oktober hebben we meer kosten kunnen verantwoorden op GALA. Hierdoor houden we meer Arnhemse middelen over.

Rommelkist

Vanuit Arnhem-Oost is er budget beschikbaar gesteld voor de Rommelkist. De bestedingen zijn verantwoord op de SPUK Gezonde Leefomgeving. Hierdoor is het budget niet besteed in 2024 en wordt het teruggeboekt naar de bestemmingsreserve Arnhem-Oost. Zie ook Toevoegingen aan Reserves.

Met wie werken we samen

Verbonden partijen

Sportbedrijf Arnhem

Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden

Voor meer informatie wordt verwezen naar de paragraaf [Verbonden partijen](#).

Partners

- Sportbedrijf Arnhem;
- Eerstelijnsgezondheidszorg (onder andere huisartsen);
- Rijnstate;
- Onderwijsinstellingen;
- Sociale Wijkteams;
- Menzis;
- Iriszorg verslavingspreventie;
- Indigo;
- Provincie Gelderland;
- Sportaanbieders;
- Partners uit het Verloskundig Samenwerkingsverband Kracht (Arnhem e.o.).

Daarnaast zijn er nog een aantal kleinere partijen die een preventief aanbod hebben in Arnhem.

Ook werken we samen met verschillende subsidiepartners. Deze zijn in dit programma in de digitale begroting (<https://financien.arnhem.nl>) terug te vinden. Het volledige overzicht van de begrotingssubsidies is te vinden in de [paragraaf Subsidies](#).

Beleidskaders

- [Plan Gezond en fit](#);
- Landelijke Nota Gezondheidsbeleid 2020-2024 '[Gezondheid breed op de agenda](#)' (mei 2020);
- [Nationaal Preventieakkoord](#);
- Sport- en beweegakkoord Gemeente Arnhem (juni 2020).

Klimaat en energie

Het klimaat verandert en we moeten snel actie ondernemen. We willen de klimaatverandering tegengaan door over te stappen op schone energie. Arnhem heeft als doel om in 2050 een gemeente te zijn zonder negatieve invloed op het klimaat. We hebben een plan opgesteld genaamd "New Energy made in Arnhem" waarin staat hoe we dit gaan doen. We willen afstappen van de oude manier van economie bedrijven en in plaats daarvan gaan voor een circulaire economie waarbij we grondstoffen hergebruiken. We streven naar duurzaamheid en welvaart voor iedereen en baseren ons daarbij op de 17 Duurzame Ontwikkelingsdoelen.

We gaan door met het uitvoeren van het programma "New Energy made in Arnhem" en nemen maatregelen om dit te versnellen, met speciale aandacht voor kwetsbare inwoners. Hoge energiekosten zijn een probleem voor veel mensen en we willen dit snel aanpakken. We zetten ons in voor energiebesparing in gebouwen en bedrijven, en voor het opwekken van groene energie met behulp van zonnepanelen en windmolens. Ook willen we duurzame warmte gebruiken in plaats van aardgas. We willen de betrokkenheid van inwoners vergroten door middel van een Burgerberaad en het intensiveren van het programma ArnhemAAN. We zijn bezig met het ontwikkelen van een isolatieprogramma voor Arnhem en willen onze samenwerking met bedrijven versterken, omdat ook zij belangrijke stappen moeten zetten. Als het gaat om duurzame mobiliteit, richten we ons op gedragsverandering en het gebruik van voertuigen zonder uitstoot. We werken aan een uitgebreider plan voor duurzame mobiliteit, dat als basis zal dienen voor verdere acties.

Wat wilden we bereiken en wat hebben we gedaan

Ambities (A)	Doelen (D)	Inspanningen (I)
In 2030 61% CO ₂ -reductie t.o.v. 2017, dit is 572 kT CO ₂ , verdeeld: 130 kT autonome ontwikkelingen, 191 kT (in)direct binnen actieprogramma NemiA, 5 kT (in)direct binnen andere programma's Arnhem en 246 kT buiten de gemeentegrens (in de regio)		

Gebouwde omgeving: 77 kT CO ₂ -reductie in 2030 ten opzichte van 2017	(D)
--	-----

De meest recente data over CO₂-uitstoot (Landelijke klimaatmonitor) zijn van 2022, in maart/april 2025 volgt een update van deze tweejaarlijkse cijfers. Hieruit is een dalende trend voor de gebouwde omgeving (woningen en publieke gebouwen) zichtbaar sinds 2015. Welk deel hiervan een gevolg is van autonome ontwikkelingen en welk deel van programma-inspanningen is niet te specificeren, zie ook [voortgangsrapportage New energy made Arnhem](#) over 2023. In deze rapportage is van alle doelen en inspanningen aangegeven wat de voortgang is. Ook is duiding gegeven aan de cijfers.

Meer dan 3.200 huishoudens in energiearmoede geholpen in 2024	(I)
---	-----

Van 2020 tot en met 2024 zijn ruim 4.000 huishoudens geholpen en bereikt, door energiecoaches, buurtklusteams, via wijkteams, scholen en vanuit de witgoedregeling. De werkzaamheden tegen energiearmoede gaan op volle kracht door in 2025, met nieuwe middelen en instrumenten.

6.500 woningen aardgasvrij in 2030	(I)
------------------------------------	-----

Eind 2024 staat de teller met aardgasvrije woningen op circa 10.935 woningen. De doelstellingen worden nog niet behaald, omdat de snelheid van de warmtetransitie langzamer gaat dan vooraf gepland. De grootschalige projecten komen nog niet tot realisatie.

Om alsnog de doelstelling voor 2030 te halen worden een aantal grotere projecten ontwikkeld en voorbereid op realisatie: Warmtenet Elderveld, Smartpolder Kronenburg, Malburgen-Oost en Presikhaaf.

Het realiseren van het doel (6.500 woningen aardgasvrij) blijft daarmee in zicht, maar is sterk afhankelijk van een groot aantal factoren. Er zijn meerdere redenen aan te wijzen, waaronder terughoudendheid marktpartijen en de vertraagde introductie van de nieuwe, benodigde warmtewetgeving

35.000 woningen geïsoleerd in 2030	(I)
------------------------------------	-----

In de eerste helft van 2023 is de Arnhemse aanpak woningisolatie in het college vastgesteld en is de uitvoering daarvan gestart. We hebben de toekomstbestendig wonen lening uitgebreid naar VVE's. Met de corporaties zijn nieuwe prestatieafspraken over de verduurzaming van hun bezit, wat volop in uitvoering is. In de tweede helft van 2024 is de aanpak uitgebreid met specifieke aandacht voor particuliere verhuurders en VVE's. Samen met eigenaren van monumenten zijn de behoeften verkend en zijn de

subsidiemogelijkheden voor deze eigenaren verder verkend. De subsidieregeling is nog niet gereed en schuift door naar begin 2025 voor introductie in de stad. In de tussentijd zijn er wel al meerdere instrumenten voor deze doelgroep geïntroduceerd in 2024 zoals het detailhandboek en het aanbod om gratis gebruik te maken van een deskundige coach.

De opvolger van de KWAS is in 2024 kleinschalig geïntroduceerd, met een Arnhemse Subsidie voor Isolatie die maximaal probeert de inwoners met energiearmoede-problematiek te benaderen en te helpen.

250.000 zonnepanelen op daken in 2030

(I)

Eind 2024 lagen er circa 242.000 zonnepanelen op daken (van woningen en publieke gebouwen) in Arnhem. Dit waren er nog 193.000 in 2023; de doelstelling voor 2024 is daarmee ruim gerealiseerd. Door autonome ontwikkeling, en acties zoals de toekomst bestendig wonen lening groeit het aantal panelen nog steeds. Daarmee liggen we volledig op koers om de doelstelling voor 2030 te behalen.

De aanleg en aansluiting van zonnepanelen op daken met een grootverbruik-aansluiting stagneert door de netcongestie. Deze daken mogen nu de opgewekte stroom niet terugleveren aan het elektriciteitsnet. Op daken met een kleinverbruik-aansluiting is dit nog wel mogelijk.

Effectindicator	2020	2021	2022	2023	2024
CO2 uitstoot gebouwde omgeving	272	285	246		

Eenheid: kiloton

Bron: Klimaatmonitor.nl/ Monitoringsdashboard New energy made in Arnhem 2023
(www.arnhem.incijfers/links)

Effectindicator	2020	2021	2022	2023	2024
CO2 reductie gebouwde omgeving t.o.v. peiljaar 2017	69	56	95		

Eenheid: Vermindering in CO2 uitstoot t.o.v. 2017

Bron: Klimaatmonitor.nl/ Monitoringsdashboard New energy made in Arnhem 2023
(www.arnhem.incijfers/links)

Bedrijven en Industrie: 38kT CO2-reductie in 2030 ten opzichte van 2017

(D)

De doelstelling bij bedrijven en industrie is reductie van minimaal 38 KT CO2-uitstoot tot 2030. Deze doelstelling is op dit moment al ruim behaald.

We blijven werken aan stimuleren, reguleren en controleren van bedrijven, zodat ze bijdragen aan een duurzame toekomst. Bedrijven worden gestimuleerd om vanuit maatschappelijke verantwoordelijkheid en/of kostenbesparing duurzaamheidsmaatregelen door te voeren. Daarnaast wordt op de wettelijke verplichtingen gecontroleerd.

Communicatie en bewustwording intensiveren: 100% van bedrijven bekend met verduurzamingsmaatregelen in 2030

(I)

We hebben structureel bijeenkomsten met de 25 grootste energieverbruikers van Arnhem. Deze doelgroep zijn de Arnhemse Impactmakers. Ze stimuleren elkaar en delen kennis over het verduurzamen van hun operaties en bedrijfsvoeringen. Op verzoek zijn er 1 op 1 bezoeken met bedrijven om hen te ondersteunen en adviseren.. Er zijn ook bijeenkomsten geweest op specifieke onderwerpen ter uitvoering van de afgesloten gebieds- en sectorgerichte green deals.

De continue campagne 'Arnhem zet de Knop om' wordt ingezet om te communiceren met alle Arnhemse bedrijven. In 2024 is een deel van deze campagne onder de vlag van Arnhem AAN gebracht, in 2025 volgt de rest. Hiermee borgen we een eenduidiger aanbod en duidelijkere beeldvorming naar de stad.

Energiebesparing bevorderen: 15% energiebesparing bij bedrijven en industrie in 2030

(I)

We blijven werken aan onze gebiedsgerichte aanpak met green deals. De green deals IJsseloord I en Nieuwe Haven zijn in uitvoering. De Green deal Gelderse Poort is met nieuwe doelen verlengd in november 2024. Eind 2024 is de verlenging van IJsseloord I voorbereid, deze is begin 2025 ook vastgesteld. De bedrijven en ondernemers op IJsseloord I zijn een gezamenlijk proces gestart om te komen tot een energy

hub gecoördineerd door een eigen energie coöperatie. Daarnaast hebben we nieuwe green deals in voorbereiding op Rijkerswoerd, De Overmaat en De Bakenhof.

Ook onze individuele ketenaanpak Arnhem zet de knop om loopt door. We zien dat de bijbehorende subsidieregeling 'energiebesparing ondernemers en maatschappelijke instellingen' steeds beter wordt gevonden. We blijven deze aanpak continueren. In 2024 is er een nieuwe lening voor bedrijven en maatschappelijke instellingen voorbereid, deze zal begin 2025 ter besluitvorming worden ingediend.

Opwek en hergebruik van energie bevorderen: 75.000 zonnepanelen op daken bij bedrijven en industrie en 2 pilots met gebruik restwarmte in 2030 (I)

We stimuleren via de green deals dat bedrijven hun daken gaan benutten voor zonnepanelen. Vanuit de green deals lopen onderzoeken naar het realiseren van zon op dak en zonnecarports op de werklocaties Gelderse Poort en IJsseloord I.

Eind 2024 is het aantal zonnepanelen op bedrijven 76.000 waarmee de doelstelling is behaald.

Meer bedrijven en industrie aardgasvrij maken: 500 extra bedrijven aardgasvrij in 2030 (I)

We hebben het kompas gasloos systeemaanpak bedrijventerreinen ontwikkeld. Dit kompas geeft aan vastgoedeigenaren op een bedrijventerrein aan wat de beste oplossing op het specifiek bedrijventerrein is: collectief, semicollectief of individueel. We passen het kompas nu voor de eerste keer toe op de Gelderse Poort.

Effectindicator	2020	2021	2022	2023	2024
CO2-uitstoot bedrijven en industrie	139	143			

Eenheid: kiloton

Bron: [Klimaatmonitor.nl/](https://klimaatmonitor.nl/) Monitoringsdashboard New energy made in Arnhem 2023
(www.arnhem.incijfers/links)

Effectindicator	2020	2021	2022	2023	2024
CO2-reductie bedrijven en industrie t.o.v. peiljaar 2017	73	68			

Eenheid: Vermindering in CO2 uitstoot t.o.v. 2017

Bron: [Klimaatmonitor.nl/](https://klimaatmonitor.nl/) Monitoringsdashboard New energy made in Arnhem 2023
(www.arnhem.incijfers/links)

Duurzame mobiliteit: reductie van 42 kT CO2 in 2030 (D)

De CO2 van de mobiliteit binnen Arnhem neemt toe in plaats van af. De focus van de CO2-reductie ligt bij duurzame mobiliteit op twee vlakken: gedragsverandering en zero emissie voertuigen. Gedragsverandering speelt een rol bij de werkgeversaanpak, aanpak mobiliteitsbewegingen stadslogistiek en het stimuleren van deelvervoer. Daarnaast zet Arnhem in op zero emissie voertuigen en de benodigde infrastructuur. Het Duurzaam Mobiliteitsplan is in 2024 voorbereid en geeft de nieuwe focus weer.

Werkgeversaanpak modal shift: doelstelling voor 2023 25% minder autogebruik bij 10 bedrijven (I)

We hebben de werkgeversaanpak die we in 2023, samen met de Groene Metropoolregio, zijn in 2024 doorgezet. We hebben veel gesprekken gevoerd met grote en kleine bedrijven in Arnhem om de bedrijfsvoering te verduurzamen. Voorbeelden hiervan zijn partijen in het bestuurskwartier (inclusief de gemeente zelf) en ziekenhuis Rijnstate. Vermindering van het autogebruik is een proces van de lange adem. We blijven dan ook de komende jaren deze en andere bedrijven helpen om het autogebruik te verminderen. Daarnaast starten we ook een bewonersaanpak op, waarin we bewoners gaan helpen om het autogebruik te verminderen.

Uitbreiden gebruik zero emissie deelmobiliteit: in 2030 1000 deelauto's en 2000 deelfietsen (I)

We hebben de APV gewijzigd. Daarnaast zijn de bijbehorende nadere regels voor het aanbieden van elektrische deeltweewielers en deelauto's gepubliceerd. Hiermee hebben we het mogelijk gemaakt om deelvervoer door een beperkt aantal aanbieders in Arnhem mogelijk te maken. We hebben partijen de mogelijkheid gegeven om nu een vergunning aan te vragen. We gaan de komende periode met die partijen in gesprek om tot daadwerkelijke plaatsing van deelvervoer te komen.

Vergroten aandeel elektrische voertuigen: in 2030 6000 laadpunten en 100 snelladers (I)

We hebben het aantal laadpunten verder uitgebreid met extra aandacht voor de, in de openbare ruimte passende, oplossingen zoals lantaarnpaalladen. Daarnaast zijn we de ontwikkeling van laadpleinen aan het voorbereiden.

Verduurzamen/verminderen mobiliteitsbewegingen stadslogistiek: doel 2025 100% zero emissie bestelvoertuigen in de binnenstad en 25% minder stadslogistieke bewegingen (I)

In een drietal sessies met ondernemers is gekeken naar de grote uitdagingen die de stadslogistiek de komende jaren te wachten staan. Deze uitdagingen zijn gekoppeld aan concrete ideeën die kunnen bijdragen aan een efficiëntere stadslogistiek (de minder-opgave). Nadrukkelijk is gezocht naar gezamenlijke ideeën.

De kansrijke projecten vormen de start van een veranderingsproces: iedere zes maanden wordt bekeken of de projecten daadwerkelijk van de grond komen en bijdragen aan de doelstellingen. Het ontwerp-verkeersbesluit is eind 2024 gepubliceerd.

Taxibeleid verduurzamen: doel 2030 is 100% zero emissie taxi's in de binnenstad (I)

Dit is uitgesteld. Focus ligt eerst op het verbeteren van de infrastructuur voor taxi's om vervolgens nader te verkennen of invoer van de taxiverordening toch mogelijk is. Daarna of daarbij zal dan verduurzaming worden meegenomen.

Zero emissie concessie doelgroepenvervoer: doel in 2030 is 100% zero emissie doelgroepenvervoer (I)

We hebben, samen met regiogemeenten, gewerkt aan het realiseren van laadinfrastructuur voor doelgroepenvervoer.

Vergroten aandeel zero emissie voertuigen leveranciers gemeente: doel 2023 is 100% van nieuw in te zetten bestel- en personenauto's moet zero emissie zijn. (I)

In aanbestedingen van de gemeente in 2024 in de GWW-sector, onderhoud wegen en groenvoorzieningen is inzet van zero emissie personenwagens en bestelauto's in de gunning meegenomen.

Zero emissie openbaar vervoer concessie: doel in 2023 is een volledig zero emissie OV concessie (I)

In overleg met de provincie Gelderland hebben we in 2024 voor aanbestedingsdocumenten ten behoeve van de volgende concessie gezorgd, waarin de zero emissie wensen en eisen zijn opgenomen. Aandachtspunt hierbij is netcongestie, maar daar hebben we in Arnhem dankzij ons trolleysysteem maar beperkt last van.

Effectindicator	2020	2021	2022	2023	2024
CO2-uitstoot verkeer en vervoer	323	331	320		

Eenheid: kiloton

Bron: Klimaatmonitor.nl/ Monitoringsdashboard New energy made in Arnhem 2023
(www.arnhem.incijfers/links)

Effectindicator	2020	2021	2022	2023	2024
CO2-reductie verkeer en vervoer t.o.v. 2017	55	58	47		

Eenheid: Vermindering in CO2-uitstoot t.o.v. 2017

Bron: Klimaatmonitor.nl/ Monitoringsdashboard New energy made in Arnhem 2023
(www.arnhem.incijfers/links)

Grootschalige opwek: 34 KT CO2-reductie in 2030 (D)

De tussendoelstelling voor 2023 is vier windmolens en 18 MWp opgesteld vermogen aan zonnevelden. Eind 2023 zijn reeds de vier windmolens gerealiseerd, en 15,2 MWp zonnepaneel.

Zon op dak is vanaf nu het meest kansrijke alternatief maar er lopen ook meerdere haalbaarheidsonderzoeken naar zonne-carports waaronder Waterberg. Aanvullend op zonne-energie zijn nu onderzoeken uitgezet naar de

potentie en haalbaarheid van geothermie, aquathermie, riothermie en diverse grootschalige seizoensopslagmogelijkheden.

5 windmolens in Arnhem in 2030 gerealiseerd

(I)

De tussendoelstelling voor 2023 is vier windmolens gerealiseerd. De vier windmolens van Koningspleij-Noord zijn gebouwd, een belangrijk resultaat gezien de grote vermogens van deze windmolens. Een vijfde windmolen wordt door externe beperkingen niet gerealiseerd.

42 MWp (circa 45 ha) zonnevelden in 2030 gerealiseerd

(I)

Er zijn 2 gerealiseerde zonnevelden: bij de rioolwaterzuiveringsinstallatie van Waterschap Rivierenland aan de Drielsedijk (1,4 hectare, 7.200 zonnepanelen, 2,2 MWp) en op Koningspleij noord (8,5 ha, 34.000 panelen, 13 MWp). Opgeteld ruim 15 MWp. Een vergunning en SDE-subsidie voor een zonnepark op de bult in IJsseloord 2 zijn verleend. De businesscase moet nog sluitend gemaakt worden (4 ha, 6 MWp). De haalbaarheid van een locatie voor een zonneveld in de omgeving van vliegbasis Deelen is verder onderzocht. Gezien de vele belangen die in het gebied spelen, is hierover nog geen besluit genomen.

Regionale energiestrategie 2.0 gereed

(I)

De regionale energiestrategie 2.0 wordt in 2024 verder uitgevoerd en ingekleurd. Eind 2024 is een update (verrijkte) RES opgesteld en ter consultatie met de raad gedeeld. Deze update zal regionaal begin 2025 worden goedgekeurd.

Effectindicator	2020	2021	2022	2023	2024
Vermeden CO2-uitstoot door duurzame opwek elektriciteit	16	20			

Eenheid: Vermindering in CO2-uitstoot t.o.v. 2017

Bron: Klimaatmonitor.nl/ Monitoringsdashboard New energy made in Arnhem 2023
(www.arnhem.incijfers/links)

Effectindicator	2020	2021	2022	2023	2024
Vermeden CO2-uitstoot door duurzame opwek elektriciteit t.o.v. 2017	9	13			

Eenheid: vermindering in CO2-uitstoot t.o.v. 2017

Bron: Klimaatmonitor.nl/ Monitoringsdashboard New energy made in Arnhem 2023
(www.arnhem.incijfers/links)

Meer bewustwording en gedragsverandering

(D)

- Met de communicatiecampagne Arnhem Aan bieden we zoveel mogelijk handelingsperspectief voor al deze doelgroepen, rekening houdend met de maatschappelijke trends en actualiteit. Het ondersteuningsaanbod is aangepast op basis van de input die is opgehaald bij de verschillende doelgroepen.
- Steeds meer Arnhemmers zien de noodzaak van energie besparen en weten de weg te vinden naar de website Arnhem Aan en/of het Energieloket Arnhem, waar ze geholpen worden om stappen te zetten.
- Er is vanuit communicatie in 2024 gestart met afstemming tussen de verschillende duurzaamheidsthema's: afval, circulariteit, energie en groen (klimaatadaptatie/biodiversiteit).
- In 2024 is een narratief uitgewerkt voor energie en circulariteit.
- In juni 2024 is gestart met buurtgesprekken over energie, die waar mogelijk ook gecombineerd worden met andere duurzaamheidsthema's, zoals vergroening.
- In 2024 is gestart met de fysieke energieloketten in de wijk.

Voortzetten communicatiecampagne Arnhem AAN

(I)

Arnhem Aan is de vlag waaronder we communiceren vanuit de energietransitie en waaronder ook acties vanuit andere duurzaamheidsthema's gedeeld worden.

Op de website van [Arnhem Aan](#) is inspiratie te vinden, evenals wat er te doen is in Arnhem rondom energietransitie. [EnergieLoket Arnhem](#) biedt een overzicht van al het ondersteuningsaanbod voor de verschillende doelgroepen.

Daarnaast hebben we de online communicatie vanuit Arnhem Aan geïntensiveerd. Goede voorbeelden uit verschillende doelgroepen zijn gedeeld. De communicatie-uitingen en -middelen zijn gericht op behoeften en triggers van de Arnhemmer.

In 2024 is de huisstijl van Arnhem Aan geactualiseerd en zijn vier mascottes geïntroduceerd die we kunnen gaan gebruiken in online uitingen.

Effectindicator	2020	2021	2022	2023	2024
Aantal unieke bezoekers website Arnhem Aan					
Eenheid: Aantal bezoekers					
Bron: Gemeente Arnhem					

Afhandeling amendementen en moties Begroting 2024

[23M118 Een duurzaam plan voor alle huurders](#)

Vanuit de Arnhemse Aanpak Woningisolatie (AAWI) wordt gewerkt aan een plan om toe te werken naar concrete afspraken met(grote) particuliere verhuurders. De genoemde onderzoeksvragen zullen we daarin meenemen. Voor wat betreft het prioriteren van VvE's in de uitvoering van de Lokale Aanpak (Spuk); onder de KWAS regeling konden appartement-eigenaren niet meedoen. In de nieuwe regeling die we gaan uitvoeren met Spuk-gelden kunnen appartement-eigenaren (al dan niet onderdeel van een VVE) mee doen. Bovendien is er vanuit de AAWI en de SEWA een VVE-aanpak waar het inzetten van VVE-coaches een onderdeel van is.

Wat heeft het gekost

	Rekening 2023	Begroting 2024 Primitief	Begroting 2024 Definitief	Rekening 2024	Afwijking
Bedragen x € 1.000					
Middelen					
Lasten	12.048	22.677	23.035	16.913	6.122
Baten	7.985	11.337	13.608	11.991	-1.617
Saldo lasten en baten	-4.062	-11.339	-9.427	-4.922	4.506
Toevoegingen aan reserves	5.248	38	6.647	9.960	-3.313
Onttrekkingen aan reserves	4.103	556	4.979	4.248	-731
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	-1.146	517	-1.668	-5.712	-4.044
Gerealiseerd resultaat	-5.208	-10.822	-11.095	-10.634	462

Toelichting financiële afwijkingen

Onderwerp	Totale afwijking (x €1.000)	V/N	Toelichting	I/S	AR/ BR
Lasten	5.843	V			
Duurzaamheid incl energietransitie	2.435	V	Uitvoering verduurzaming woningen Arnhem Oost	I	BR
Duurzaamheid incl energietransitie	808	V	Arnhemse isolatieaanpak	I	BR
Duurzaamheid incl energietransitie	676	V	Duurzame projecten Klimaatfonds	I	BR
Duurzaamheid incl energietransitie	608	V	Warmteprojecten	I	BR
Duurzaamheid incl energietransitie	592	V	Arnhemse Aanpak Energiearmoede en SCEPA	I	BR

Duurzaamheid incl energietransitie	461	V	Formatie inzet door diverse afdelingen	S	AR
Duurzaamheid bedrijf en mobiliteit	263	V	Circulaire projecten	I	BR
Baten	-2.083	N			
Duurzaamheid incl energietransitie	241	V	CDOKE middelen	I	BR
Duurzaamheid incl energietransitie	-407	N	Arnhemse Aanpak Energiearmoede en SCEPA	I	BR
Duurzaamheid incl energietransitie	-1.917	N	Uitvoering verduurzaming Arnhem Oost	I	BR
Toevoegingen aan reserves	-2.781	N			
Duurzaamheid incl energietransitie	-185	N	Arnhemse Aanpak Energiearmoede en SCEPA	I	BR
Duurzaamheid incl energietransitie	-241	N	CDOKE middelen	I	BR
Duurzaamheid bedrijf en mobiliteit	-263	N	Circulaire projecten	I	BR
Duurzaamheid incl energietransitie	-289	N	Arnhemse Isolatieaanpak	I	BR
Duurzaamheid incl energietransitie	-519	N	Uitvoering verduurzaming Arnhem Oost	I	BR
Duurzaamheid incl energietransitie	-608	N	Warmteprojecten	I	BR
Duurzaamheid incl energietransitie	-676	N	Duurzame projecten klimaatfonds	I	BR
Onttrekkingen aan reserves	-519	N			
Duurzaamheid incl energietransitie	-519	N	Arnhemse Isolatieaanpak	I	BR

Uitvoering verduurzaming woningen Arnhem-Oost

Begin 2024 is de tweede tranche van de subsidie Volkshuisvestingsfonds toegekend. Hiermee kunnen 1.750 extra woningen worden verduurzaamd. De uitvoering van de verduurzaming van de eerste tranche is inmiddels in volle gang. De uitvoering van de tweede tranche wordt momenteel opgestart. Als gevolg hiervan is er in 2024 € 2.435.000 minder besteed dan begroot. Door deze temporisering is er echter minder subsidie gebruikt, zijn er minder eigen bijdragen van de woningeigenaren ontvangen én is er minder cofinanciering aangewend. Dit resulteert in lagere dekking (baten) dan begroot van € 1.917.000 (nadeel). Doordat de hiervoor beschreven voordelen en nadelen zijn gecompenseerd in de reserves is het resultaat hiervan financieel neutraal.

Arnhemse isolatieaanpak

Een groot deel van het budget voor de Arnhemse isolatieaanpak was gereserveerd voor inhuur van advies en projectleiding. Dit is slechts in beperkte mate gedaan, dit is namelijk opgelost binnen de eigen formatie. Ook was een woningvolgsysteem begroot. Met dit systeem wordt de isolatiegraad van woningen gemonitord. De invoering van dit systeem vindt begin 2025 plaats. Het niet bestede budget wordt toegevoegd aan de BR Klimaat en Energie. Dit jaar is de Subsidieregeling Kleine Woning Aanpak Subsidie (KWAS) regeling afgelopen. Omdat het beschikbare bedrag niet volledig is uitgegeven, is de eerder gedane onttrekking uit het klimaatfonds ongedaan gemaakt.

Duurzame projecten Klimaatfonds

In de begroting was € 5.000.000 gereserveerd om nieuwe grote projecten in het kader van Duurzaamheid uit te voeren. In 2024 is hiervan € 3.800.000 bestemd voor de uitvoering van de verduurzaming Arnhem-Oost (Volkshuisvestingsfonds II), € 369.000 Walstroom Rijnkade, € 100.000 voor brommer en scooterregeling en €

78.000 voor overige projecten. Een bedrag van € 676.000 is niet besteed en dit wordt toegevoegd aan de Bestemmingsreserve Duurzaamheid (klimaatfonds). Van het bedrag dat niet is besteed in 2024 is € 450.000 bestemd voor project Accu dat in 2025 start.

Warmteprojecten

In de zomer van 2024 heeft Vattenfall zich teruggetrokken uit het project om een warmtenet aan te leggen in Malburgen-Oost. Hierdoor zijn de lasten lager dan begroot. Inmiddels vindt een verkenning voor een doorstart van dit project plaats. Het niet bestede budget wordt toegevoegd aan de BR Klimaat en Energie.

Arnhemse Aanpak Energiearmoede en SCEPA

In 2024 is circa € 3.000.000 uitgegeven aan de Arnhemse aanpak Energiearmoede. Een klein deel wordt doorgeschoven naar 2025. Een aantal posten is wat lager uitgevallen dan verwacht. Met name de middelen voor jeugdactiviteiten en de organisatiekosten, inclusief communicatiekosten. Ook begint het Arnhems project binnen SCEPA vanaf 2025 vol in uitvoering te gaan. Hierdoor zijn ook de bijbehorende baten van Arnhemse aanpak Energiearmoede en SCEPA lager dan begroot. Het niet bestede budget wordt toegevoegd aan de BR Klimaat en Energie.

Formatie inzet door diverse afdelingen

In 2024 is een voordeel ontstaan van €461.000 doordat vacatures later of niet zijn ingevuld. Door de gespannen situatie op de arbeidsmarkt is het moeilijk om alle vacatures binnen het beleidsveld Klimaat en Energie in te vullen.

Circulaire projecten

Door beperkte interne capaciteit zijn niet alle beschikbare middelen van 2024 besteed. De niet bestede middelen worden toegevoegd aan de Bestemmingsreserve Klimaat en energie en worden in 2025 beschikbaar gesteld voor de Uitvoeringsagenda Arnhem Circulair 2024-2026. Deze is in oktober 2024 vastgesteld door de Raad.

CDOKE Middelen

Vanaf 2023 zijn door het Rijk extra uitvoeringsmiddelen klimaat- en energie beschikbaar gesteld, dit was in 2024 € 3.253.000. Deze middelen zijn volledig ingezet in inhuur van advies en personeel. In het najaar van 2024 heeft een indexatie van deze middelen plaatsgevonden. Gezien het moment van aankondiging van deze indexatie zijn deze middelen niet meer in de begroting van 2024 verwerkt. Het voordeel op de baten is toegevoegd aan de BR Klimaat en Energie.

Met wie werken we samen

Verbonden partijen

GR Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen

Voor meer informatie wordt verwezen naar de paragraaf [Verbonden partijen](#).

Partners

Triple helix partners uit het netwerk Energy made in Arnhem, zoals: woningbouwcorporaties, Alliander, Firan, ENGIE, Vattenfall, provincie Gelderland, Rijkswaterstaat, Waterschappen, Rijksvastgoedbedrijf, Rijn- en IJssel Energiecoöperatie, VNO/NCW, HAN, RijnIJssel College, wijkinitiatieven, Clean Mobility Centre, Stichting KiemT, Ondernemersverenigingen, Allego, stichting E-laad, Oost Nederland Energiek, Natuur en Milieu Gelderland, regiegemeenten, G40 gemeenten.

Ook werken we samen met verschillende subsidiepartners. Deze zijn in dit programma in de digitale begroting (<https://financien.arnhem.nl>) terug te vinden. Het volledige overzicht van de begrotingssubsidies is te vinden in de [paragraaf Subsidies](#).

Beleidskaders

- [Programmaplan New Energy Made in Arnhem 2020-2030](#);
- [De Arnhemse aanpak van de wijkgerichte energietransitie](#);
- [Kaders voor besteding van het klimaatfonds](#);
- [Arnhemse aanpak Energiearmoede](#);
- [Regionale energiestrategie 1.0](#);
- [Transitievisie warmte \(2022\)](#);
- Criteria voor de locatiekeuze van zonnevelden (2016);

- Uitvoeringskader elektrisch laden in Arnhem;
- Beleidskader deelfervoer.

Ruimtelijke ontwikkeling

Arnhem en de omgeving groeien snel en zullen naar verwachting blijven groeien in de komende jaren. Naast het bouwen van 7.500 nieuwe woningen tot 2030, is het ook belangrijk om de stad betaalbaar en bereikbaar te houden, het groene karakter te behouden en te versterken, de veiligheid te waarborgen en het sociaal-economisch klimaat te versterken. Om deze doelen te bereiken, is het essentieel om niet alleen een langetermijnvisie voor de ruimtelijke ontwikkeling te hebben (Omgevingsvisie Arnhem 2040), maar ook een strategie te ontwikkelen voor de groene groei van de stad op de lange termijn. Een groot deel van deze ontwikkeling zal plaatsvinden in de Spoorzone Arnhem Oost.

De ontwikkeling van de stad heeft ook financiële gevolgen. Om ervoor te zorgen dat de stad gezond en groen kan groeien, is er behoefte aan een organisatie die meer capaciteit heeft voor de uitvoering en financiering van de woningbouwprojecten, stedelijke voorzieningen en onrendabele grondexploitaties. Hiervoor zijn extra publieke middelen nodig. We werken niet alleen aan de stedelijke ontwikkeling als stad. Er zijn afspraken gemaakt tussen het Rijk, de provincie Gelderland en de regio in de 'Novi-propositie', de Groene Metropoolregio en de Woondeal Arnhem-Nijmegen. In de Verstedelijkingsstrategie Arnhem-Nijmegen-Foodvalley wordt beschreven waar en wanneer er extra huizen en werklocaties zullen worden gebouwd op korte (2025), middellange (2030) en lange termijn (2040).

Het is belangrijk dat onze leefomgeving aantrekkelijk, veilig en gezond blijft om de ontwikkeling van de stad mogelijk te maken. Daarom werken we aan een samenhangend beleidsplan voor een gezonde en veilige leefomgeving. Daarnaast werken we aan de implementatie van de Omgevingswet, die op 1 januari 2024 van kracht is geworden. Met deze wet willen we zorgen voor meer samenhang in het omgevingsrecht, meer duidelijkheid, betere procedures en uiteindelijk een betere (digitale) dienstverlening.

Wat wilden we bereiken en wat hebben we gedaan

Ambities (A)	Doelen (D)	Inspanningen (I)
Groeende stad Arnhem 2040 (A)		

Realiseren van de doelen van de omgevingsvisie (D)

De Groeiende Stad Arnhem 2040 stuurt op de doelen van de omgevingsvisie en ontwerpprincipes van de verstedelijkingsstrategie. Hierbij hanteren we een gebiedsgerichte aanpak gericht op de versterking van het DNA van de bestaande stad in balans met de toekomstige stad. Het programma bewaakt de koers van de omgevingsvisie door deze te vertalen naar planvorming, regievoering op (grootschalige) gebiedsontwikkelingen en kennisontwikkeling/monitoring.

De inhoudelijke doelen voor de groeiende stad zijn beschreven in de omgevingsvisie. Ter illustratie:

- 16.000 huizen tussen 2022 - 2040 bouwen op de juiste plekken in de stad;
- schoner en duurzamer verplaatsen in en naar de stad;
- realiseren van voldoende en duurzame werklocaties;
- gezonder leven in een groene en stedelijke omgeving.

Deze doelen vertalen we naar vier inspanningen waar we integraal en verbindend op sturen.

We implementeren en borgen de omgevingsvisie en verstedelijkingsstrategie (I)

Een belangrijke inspanning is het implementeren en borgen van de omgevingsvisie (met name hoofdstuk 7 en 8) als richtinggevend kader voor gebiedsuitwerkingen en ondersteunend beleid. We hebben in 2023 de organisatorische randvoorwaarden gereed gemaakt om integraal aan de doelen uit de omgevingsvisie te werken.

Inmiddels zijn de verschillende beleidsvisies afgerond of in besluitvorming bij de raad. Dit zijn de Woonvisie, de visie Gezonde Leefomgeving en het Duurzaam Mobiliteitsplan.

We voeren regie op grootschalige gebiedsontwikkelingen in balans met de hele stad (I)

Om gebiedsontwikkelingen op een goede manier binnenstedelijk te realiseren is een regisserende gemeente nodig die haar instrumenten waar nodig inzet en koersvast opereert. Naast het faciliteren van initiatieven uit de markt pakt de gemeente voor de grootschalige gebieden uit de omgevingsvisie waar veel opgaven samenkomen een regisserende rol. We streven naar nieuwe verbindingen in het ruimtelijke en sociale DNA van Arnhem en versterken daarmee de stad voor huidige en toekomstige bewoners.

Het gebiedsprogramma Spoorzone Arnhem-Oost is inmiddels vastgesteld door de raad en vormt het kader voor de verschillende (gebieds-)uitwerkingen zoals Rijnpark.

We versterken en bestendigen de (interne en externe) samenwerking

(I)

Voor het realiseren van onze doelen zijn we afhankelijk van andere partijen zoals het Rijk, provincie, woningcorporaties, marktpartijen, ondernemers en (collectieven van) bewoners. Samenwerking op alle niveaus, publiek-publiek en publiek-privaat, is noodzakelijk om de ambitie te kunnen realiseren. Naast externe samenwerking vraagt het realiseren van de doelen uit de Omgevingsvisie om versterking van de interne samenwerking.

De regionale samenwerking met provincie en Groene Metropoolregio is versterkt met het opstellen van het Regioarrangement Groene Metropoolregio. De uitwerking met regio en Rijk van de verstedelijkingsstrategie Arnhem Nijmegen Foodvalley is geborgd in de NOVEX-regio Arnhem Nijmegen Foodvalley. Ten slotte is met de status van Grootchalig Woningbouwgebied Spoorzone Arnhem-Oost ook de langjarige samenwerking met regio en Rijk geborgd voor dit gebied.

We ontwikkelen en zetten nieuwe instrumenten en innovatieve werkwijzen in

(I)

Door digitale ontsluiting en bewerking van data onderbouwen we planprocessen met informatie. Door te werken met eenduidige beslisdocumenten en uniformeren van werkwijzen willen we de kwaliteit van onze planuitwerking verbeteren en doorlooptijden versnellen. Daarmee ondersteunen we de gebiedsuitwerkingen die de gewenste groei van de stad binnenstedelijk* mogelijk maken. Veel van deze inspanningen betreffen verbeteringen en vernieuwingen 'achter de schermen'. Enkele voorbeelden van nieuwe instrumenten zijn de leidraad startnoties ruimtelijke ontwikkelingen en de woningbouwmonitor.

**binnenstedelijk bouwen brengt complexiteit met zich mee vanwege de vele ruimtelijke claims binnen een compact gebied, samenhang met de bestaande stedelijke omgeving, en draagvlak bij bewoners. Dit vergt een nieuwe manier van werken van onder andere de gemeente.*

Benutten van de kansen die de Omgevingswet biedt

(D)

De omgevingsvisie is door de gemeenteraad vastgesteld. Er wordt gewerkt aan het opstellen van één omgevingsplan. We zitten in de transitiefase en die mag duren tot 1 januari 2032. De ambitie is om eerder één omgevingsplan te hebben om zo de dienstverlening op orde te houden en meer samenhang en focus te brengen in ons beleid en de doorwerking hiervan voor de fysieke leefomgeving.

We stellen de Omgevingsvisie 2040 vast en voeren deze uit

(I)

De Omgevingsvisie is door de gemeenteraad vastgesteld. De uitvoering wordt opgepakt door het stadsprogramma Groeiende Stad. Daarnaast zijn de verschillende beleidsvisies als uitvoering van de Omgevingsvisie afgerond of in besluitvorming bij de raad. Dit zijn de Woonvisie, de visie Gezonde Leefomgeving en het Duurzaam Mobiliteitsplan.

We werken toe naar één integraal omgevingsplan voor het hele gemeentelijke grondgebied

(I)

We zitten in de transitiefase waarbij de nadruk ligt op het compleet maken en het blijven actualiseren van het Omgevingsplan. In dit plan komen alle thema's over de fysieke leefomgeving samen. Een omvangrijke, complexe en nog door te ontwikkelen taak. We hebben hierbij te maken met de oude ruimtelijke plannen die moeten worden omgezet naar het omgevingsplan, terwijl nieuwe ontwikkelingen gewoon doorgaan, en de nog lopende bestemmingsplannen Wro afgemaakt moeten worden. Extra uitdagingen zijn de voor iedereen nieuwe juridische kaders, voorlopig nog zonder jurisprudentie, en doorlopende aanpassingen in wetgeving, DSO en software.

We toetsen en vergunnen initiatieven

(I)

Op de gemeentelijke website is informatie toegevoegd over de procedure van nieuwe ruimtelijke initiatieven. Het is ook mogelijk om digitaal het initiatief in te dienen bij de gemeente. Er wordt gewerkt aan een digitale beleidsatlas zodat initiatiefnemers op één plek kunnen vinden waar initiatieven aan moeten voldoen.

We sluiten aan op de Landelijke voorziening Digitaal Stelsel Omgevingswet

(I)

De rijksoverheid heeft de website www.omgevingsloket.nl geïntroduceerd. Op deze website is het mogelijk om het omgevingsplan te raadplegen (via 'regels op de kaart'). Via deze website kunnen ook omgevingsvergunningen worden aangevraagd. Deze digitale dienstverlening blijft op orde.

Samenhangende aanpak gezonde en veilige leefomgeving

(D)

Het Plan Gezonde Leefomgeving is in april aangeboden aan de raad en op 9 oktober vastgesteld. Dit plan vormt een belangrijke basis om te werken aan een gezonde leefomgeving in Arnhem. Gezondheid krijgt nadrukkelijker een plek in ruimtelijke ontwikkeling van de stad.

Het plan is breder dan het thema milieu. Het is nadrukkelijk een integraal plan dat bijdraagt aan de doelen van de organisatie voor een gezonde stad. Het plan hangt daarom nauw samen met ander beleid zoals het Duurzaam Mobiliteitsplan. Het plan biedt kaders voor een gezonde leefomgeving en gezondheid in onze groeiende stad.

De onderstaande ambities van het plan zijn verder uitgewerkt, dit is een doorlopend proces:

- Formuleren van gebiedsgerichte ambities en waar mogelijk normen en streefwaarden voor de gezonde leefomgeving.
- Verankering van gezonde leefomgeving als uitgangspunt in ruimtelijke ontwikkelingen.
- Voorkomen van verdere emissies en vervuiling.
- Integrale monitoring op gezondheid samen met andere onderdelen in de organisatie.

Uitvoeren activiteiten luchtkwaliteit

(I)

In oktober 2024 is de Uitvoeringsagenda Lucht 2024-2030 als onderdeel van het Plan Gezonde Leefomgeving vastgesteld. De Uitvoeringsagenda dient als doorkijk en update van het luchtbeleid van Arnhem. De afgelopen jaren is de luchtkwaliteit structureel verbeterd. We voldoen aan de huidige wettelijke verplichting en het ondertekende Schone Lucht Akkoord. Vanwege naderende aanscherpingen van de wettelijke verplichte normen vanuit de EU blijft het zaak om de luchtkwaliteit verder te verbeteren.

Een belangrijke pijler van luchtkwaliteit is duurzame mobiliteit. Arnhem werkt aan actualisering van de milieuzone en invoering van Zero Emissie Stadslogistiek. Daarnaast draagt het Duurzame Mobiliteitsplan naar verwachting bij aan schonere lucht. Arnhem zoekt ook de samenwerking met ODRA, provincie, GGD en I&W, om kennis te delen en de luchtkwaliteit op regionaal niveau effectief te verbeteren. Lucht houdt zich immers niet aan jurisdictie of (gemeente)grenzen.

Andere lopende maatregelen zijn het onderhouden van het meetnet en het informeren van inwoners, de subsidieregeling voor het slopen en vervangen van vervuilende brom- en snorfietsen, de subsidieregeling voor het verwijderen van houtrookgaskanalen. De voorbereiding van een communicatiecampagne over houtstook is opgestart.

Uitvoeren activiteiten bodem en ondergrond

(I)

In 2024 zijn er 17 (voormalige) bedrijfslocaties waar een (meerjarige) sanering loopt of sprake is van nazorg. Hierbij is geen sprake van gezondheidsrisico's maar wel van een saneringsplicht vanwege een te grote verontreiniging in het grondwater (verspreidingsrisico).

Vanwege de actuele loodproblematiek in tuinen met een gezondheidsrisico loopt sinds 2021 een vervolgfase (op de saneringen tussen 2019 en 2021). Met onderzoek brengen we de verontreinigingssituatie in beeld van tuinen in het Spijkerviertel, St. Marten en een deel van het Arnhemse Broek. Dit project loopt door tot in 2026-2027. In tuinen met lood zullen de actuele risico's worden weggenomen (inschatting: 20-40 tuinen). In 2024 zijn circa 100 tuinen onderzocht waarvan in 4 tuinen maatregelen nodig waren om de actuele risico's weg te nemen.

In samenwerking met provincie en Defensie is er ook onderzoek gedaan naar PFAS-verontreinigingen. Op 3 locaties zijn mogelijk PFAS-risico's aanwezig. Nader onderzoek wordt uitgevoerd en waar nodig wordt gesaneerd. Voor bovengenoemde onderzoeken en saneringen zijn in 2024 SPUK's (Specifieke Uitkeringen, waarvan enkele meerjarig) bij het Rijk aangevraagd en grotendeels toegekend à €1,5 mio. Om ook in de toekomst grip te houden op de Arnhemse bodem willen we de focus leggen op ZZS (zeer zorgwekkende stoffen) en het schoonhouden van onze drinkwaterwingebieden. Dit doen we samen met de provincie, die in 2024 namens alle Gelderse gemeenten SPUK's heeft aangevraagd en toegewezen gekregen voor

aanvullende onderzoeken naar PFAS en een inventarisatie naar aandachtslocaties voor andere Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS).

We hebben onze werkprocessen aangepast aan de komst van de Omgevingswet, en zijn bezig met het maken van specifieke bodemregels in het Arnhemse Omgevingsplan, wat we zomer 2025 gerealiseerd willen hebben.

Uitvoeren activiteiten geluidshinder

(I)

Het actieplan Omgevingslawaaï is bijna gereed en wordt Q1 2025 voorgelegd ter vaststelling.

De actie om te bepalen waar het geluid van evenementen het beste gemeten en gemonitord kan worden is nog niet uitgevoerd en wordt voorzien in de evaluatie van het evenementenbeleid in 2025.

Activiteiten externe veiligheid uitvoeren

(I)

Bij ruimtelijke ontwikkelingen wordt rekening gehouden met de aanwezigheid van risicovolle activiteiten. Indien nodig wordt afgestemd met de VGGM/brandweer als onderdeel van de verantwoording van de risico's.

Activiteiten milieuhandhaving uitvoeren

(I)

Het werk wordt uitgevoerd conform de toezichtstrategie 2022-2025 voor milieutoezicht bij bedrijven.

Wat heeft het gekost

	Rekening 2023	Begroting 2024 Primitief	Begroting 2024 Definitief	Rekening 2024	Afwijking
Bedragen x € 1.000					
Middelen					
Lasten	44.167	49.142	71.308	44.157	27.151
Baten	41.092	39.661	57.370	40.907	-16.463
Saldo lasten en baten	-3.075	-9.481	-13.938	-3.250	10.688
Toevoegingen aan reserves	20.317	25.134	32.762	41.492	-8.729
Onttrekkingen aan reserves	12.853	12.324	21.068	20.696	-372
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	-7.464	-12.810	-11.694	-20.795	-9.101
Gerealiseerd resultaat	-10.539	-22.291	-25.632	-24.045	1.587

Toelichting financiële afwijkingen

Onderwerp	Totale afwijking (x €1.000)	V/N	Toelichting	I/S	AR/ BR
Lasten	26.123	V			
Grondzaken	19.504	V	Fasering projecten grondexploitatie	I	AR
Grondzaken	10.703	V	Fasering projecten stedelijke projecten	I	AR
Grondzaken	400	V	Flexwonen Arnhem-Oost	I	BR
Stedel ontw. ruimt ord. omgevingswet	248	V	Transitiefase Omgevingswet	I	BR
Grondzaken	-4.732	N	Resultaat grondbedrijf	I	BR
Baten	-16.930	N			
Grondzaken	11.788	V	Resultaat grondbedrijf	I	BR
Grondzaken	941	V	Grondwal Bethaniënstraat	I	BR

ODRA, vergunning en handhaving	548	V	Legesopbrengsten Omgevingswet	I	AR
Grondzaken	-10.703	N	Fasering stedelijke projecten	I	AR
Grondzaken	-19.504	N	Fasering Grondexploitatie	I	AR

Toevoegingen aan reserves	-8.245	N			
Stedel ontw. ruimt ord. omgevingswet	-248	N	Transitiefase Omgevingswet	I	BR
Grondzaken	-941	N	Grondwal Bethaniënstraat	I	BR
Grondzaken	-7.056	N	Resultaat grondbedrijf	I	BR

Ottrekkingen aan reserves	-400	N			
Grondzaken	-400	N	Flexwonen Arnhem-Oost	I	BR

Fasering projecten grondexploitatie

Fasering in de voortgang van de bouwgronden in exploitatie (BIE ofwel grondexploitatieprojecten) leidt tot afwijkingen op de geraamde lasten en baten in 2024. Het saldo van de lasten en baten 2024 op deze projecten wordt als onderhanden werk opgenomen op de balans, waardoor er geen resultaat ontstaat voor de exploitatie. Het voordeel op de lasten valt weg tegen het nadeel op de baten.

Fasering projecten stedelijke ontwikkeling

Fasering in de voortgang van de projecten leidt tot afwijkingen op de geraamde lasten en baten in 2024. Het saldo van de lasten en baten 2024 op de projecten wordt als onderhanden werk opgenomen op de balans waardoor er per saldo geen resultaat ontstaat voor de exploitatie. Het voordeel op de lasten valt weg tegen het nadeel op de baten.

Flexwonen Arnhem-Oost

Het niet tijdig gereed zijn van de nutsvoorzieningen heeft geleid tot latere uitvoering van het project. Hierdoor zijn nog niet alle werkzaamheden afgerond in 2024. Dit zorgt voor lagere lasten en een lagere onttrekking aan de reserve in 2024. De bijdrage uit de BR Stadsontwikkelfonds zal in 2025 nodig zijn wanneer de resterende werkzaamheden (bestrating en groen) afgerond worden.

Transitiefase Omgevingswet

In de budgetoverhevelingsnota is aangegeven 1,5 miljoen over te hevelen voor de transitiefase van de omgevingswet. Dit budget is benodigd voor onder andere extra capaciteit tijdens de transitiefase naar 1 januari 2032. In 2024 was de verwachting dat er nog een aanbesteding van software zou moeten plaatsvinden en extra capaciteit nodig was. Doordat de omgevingswet diverse malen is uitgesteld, kunnen we de huidige software toch langer gebruiken dan verwacht. Daardoor was er minder extra capaciteit benodigd dan verwacht. Dit heeft geleid tot een voordeel in 2024 op de lasten van € 248.000 en een even hoog nadeel in de toevoeging aan reserves.

Resultaat grondbedrijf

Het resultaat op het grondbedrijf is € 4.785.000 voordelig (het verschil tussen de geboekte lasten en baten). In de begroting werd rekening gehouden met een nadelig resultaat van € 2.271.000. Het resultaat is daarmee € 7.056.000 voordeliger dan begroot, verdeeld over een nadeel van € 4.732.000 op de lasten en een voordeel van € 11.788.000 op de baten.

Het totale resultaat op de geboekte bedragen, ad € 4.785.000 wordt als volgt gespecificeerd:

a. mutaties voorzieningen uit doorrekening toekomstige ontwikkelingen	€ 5.740.000 N
b. resultaat op erfpachten door verkoop en hogere canon baten	€ 1.257.000 V
c. beheer strategische posities	€ 408.000 N
d. overige kosten	€ 196.000 N
e. kosten uit voorstudies	€ 58.000 N
f. tussentijdse winstnemingen	€ 9.930.000 V
<i>Subtotaal</i>	<u>€ 4.785.000 V</u>

In de begroting is rekening gehouden met:

a. mutaties voorzieningen uit doorrekening toekomstige ontwikkelingen	€ 3.159.000 N
b. resultaat op erfpachten door verkoop en hogere canon baten	€ 1.166.000 V
c. beheer strategische posities	€ 224.000 N
e. kosten uit voorstudies	€ 104.000 N
f. tussentijdse winstneming	€ 50.000 V
<i>Subtotaal</i>	<u>€ 2.271.000 N</u>

Het verschil ten opzichte van de begroting bedraagt € 7.056.000 V

De belangrijkste kosten- en opbrengstenposten worden op hoofdlijnen nader toegelicht in de paragraaf grondbeleid.

Het voordelige resultaat van € 7.056.000 wordt als volgt bestemd:

a. toevoeging aan BR Voorstudies	€ 46.000 N
b. toevoeging aan BR Grondexploitatie	€ 7.009.000 N
<i>Totaal</i>	<u>€ 7.056.000 N</u>

Grondwal Bethaniënstraat

In 2021 is een specifieke uitkering door het rijk toegekend voor de sanering. In 2024 is de sanering van de grondwal gestart en is de specifieke uitkering als een bate verantwoord in deze jaarrekening. De te ontvangen uitkering werd niet in de begroting 2024 opgenomen. Dit leidt nu tot een voordeel op de baten. Hier tegenover staat een hogere dotatie aan de reserve waardoor deze middelen beschikbaar blijven voor de sanering en herinrichting van de Bethaniënstraat. In de begroting van het project is ook rekening gehouden met de specifieke uitkering, per saldo is er dan ook geen sprake van een afwijking.

Legesopbrengsten Omgevingswet

Vanwege de invoering van de Wet kwaliteitsborging bouw (Wkb), was onduidelijk welk exact effect dit zou geven op de totale opbrengsten. In totaal was € 3,8 mln. geraamd. De uiteindelijke totale opbrengsten zijn ongeveer € 0,5 mln. hoger dan begroot namelijk € 4,3 mln.. We zien dat er relatief veel aanvragen uit 2023 verleend zijn in 2024. Bovendien zijn er voor een aantal grote projecten vergunningen verleend, waardoor de opbrengsten incidenteel hoger zijn uitgevallen.

Met wie werken we samen

Verbonden partijen

Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA)

Voor meer informatie wordt verwezen naar de paragraaf [Verbonden partijen](#).

Partners

Ruimte

- ODRA;
- Provincie Gelderland;
- Regiogemeenten;
- Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden(VGGM);

- VNG (Vereniging Nederlandse Gemeenten);
- Ministerie van BZK;
- CASA;
- Groenforum.

Milieu

- Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA);
- Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden.

Ook werken we samen met verschillende subsidiepartners. Deze zijn in dit programma in de digitale begroting (<https://financien.arnhem.nl>) terug te vinden. Het volledige overzicht van de begrotingssubsidies is te vinden in de [paragraaf Subsidies](#).

Beleidskaders

Ruimte

- [Structuurvisie Arnhem 2020](#);
- [Groenvisie 2017-2035](#);
- [Welstandsnota](#);
- [De Arnhemse aanpak van de wijkgerichte energietransitie](#);
- Verstedelijkingsstrategie Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen Foodvalley.

Milieu

- [Luchtagenda gemeente Arnhem](#);
- [Actieplan Omgevingslawaaï](#);
- [Rapportage geluidskaarten](#);
- [Beleidsnota bodem 2012, Provincie Gelderland, gemeente Arnhem en gemeente Nijmegen](#);
- [Nota Bodembeheer](#);
- [Notitie Herijking loodbeleid 2020](#)
- [Actualisatie Nota Bodembeheer- addendum 2014](#);
- [Actualisatie Nota Bodembeheer-2017-2018](#);
- [Actualisatie Nota Bodembeheer-BKK2020](#);
- [Actualisatie Nota Bodembeheer-BKK- PFAS](#);
- Collegebesluit vaststelling LMW dossiernummer 2021 dd. 25-1-2022 en Memo Aveco de Bondt Lokale Maximale Waarden (LMW) Meinerseiland, projectnummer 18112508, 10 januari 2022;
- [Beleidsplan externe veiligheid](#).

Wonen en leefomgeving

Onze stad is een groene, levendige, ondernemende en inclusieve stad waar Arnhemmers fijn en betaalbaar moeten kunnen wonen. We hebben te maken met grote uitdagingen, zoals de overgang naar duurzame energie, de crisis op de woningmarkt en het aanpassen aan het veranderende klimaat. We werken hieraan op lokaal niveau, maar ook in samenwerking met de regio, de provincie en het Rijk. Arnhem is een groene stad met een unieke ligging aan de Rijn. We vinden het belangrijk om ontmoetingsruimtes te creëren in stadsparken, wijkparken en buurtgroen. Dit programma gaat over wonen en bepaalde aspecten van de openbare ruimte, zoals water, havenbeheer, schoonmaak, bossen, parken en natuur, stedelijk groen, speelplekken, dierenwelzijn, afval en riolering. Wat betreft wonen, zetten we ons in om genoeg betaalbare woningen bij te bouwen. Het is belangrijk om de tweedeling in de stad te verkleinen. Ook besteden we veel aandacht aan klimaatadaptatie, wat betekent dat we ons voorbereiden op de gevolgen van klimaatverandering en extremer weer. We passen de stad aan, zodat deze minder kwetsbaar is voor overstromingen, zware regenval, hitte en langdurige droogte. We willen het groen in Arnhem versterken. Dit zorgt niet alleen voor een prettige leefomgeving, maar draagt ook bij aan klimaatadaptatie door verkoeling en het opvangen van water.

Wat wilden we bereiken en wat hebben we gedaan

Ambities (A)	Doelen (D)	Inspanningen (I)
Goede volkshuisvesting		(A)

Meer en sneller woningen toevoegen	(D)
------------------------------------	-----

Onze ambitie is dat er voldoende woningen zijn voor alle Arnhemmers. Hoewel er de afgelopen jaren al flink wat woningen bijkwamen, zijn we er nog niet. Om ons doel te halen, moeten er jaarlijks gemiddeld 800-1.000 woningen bij komen en evenveel omgevingsvergunningen worden verleend. Uitgangspunt is dat minimaal 30% van de woningtoevoegingen moet bestaan uit sociale huurwoningen en dat deze moeten worden aangevuld met betaalbare woningen, zodat twee derde van het woonprogramma bestaat uit sociale huurwoningen en betaalbare woningen. Stadsbreed werken we aan 35% sociale huur in de Arnhemse woningvoorraad. De Woonvisie voegt hier per wijk nog specifieke eisen aan toe, zodat we met de woningvoorraad kunnen sturen op een minder gedeelde stad.

Versnellen en doorprogrammeren van (betaalbare) woningen	(I)
--	-----

Het realiseren van onze doelen blijft complex gezien de bekende problemen als bouwkostenstijging, gestegen rente, gebrek aan personeel, stikstof, netcongestie, ruimte om te parkeren en hoog bodemwaterniveau. Dat vertraagt procedures en verhoogt onrendabele toppen. Daarom blijven wij op de volgende wijzen de vinger aan de pols houden:

- Met corporaties werken we samen binnen het Premium Partnership. Hiermee operationaliseren we de doelgroepenverordening en geven we uitvoering aan de prestatieafspraken. Deze samenwerking houdt in dat we corporaties bij nieuwbouwprojecten in positie brengen, waardoor zij het deel sociale huur ontwikkelen. Er is nauw overleg tussen de gemeente en de corporaties om de samenwerking in projecten af te stemmen. Sinds 2024 zijn Woonzorg Nederland en Habion nauwer betrokken bij het Premium Partnership en zijn we in gesprek waar zij (zorggeschikte) woningen kunnen toevoegen.
- We werken zo goed mogelijk samen met onze partners. Met woningcorporaties en marktpartijen in de woningbouw hebben we de handen ineengeslagen om aan de slag te gaan met het bouwen van voldoende woningen en om de woningbouw te versnellen. Samenwerken doen wij in het Woningbouw Platform Arnhem, waar we thema's en zorgen tijdig onder de loep nemen en bespreken. Zowel wethouders als raadsleden worden betrokken bij bestuurlijke overleggen en speciale bijeenkomsten voor raadsleden.
- Ook is de samenwerking met het Rijk, de provincie Gelderland en de regio geregeld via de Woondeal 2.0. Zowel wethouders als raadsleden worden betrokken bij bestuurlijke overleggen, bijeenkomsten ('regio overlegt') en speciale bijeenkomsten voor raadsleden.
- De raad wordt bij projecten vanaf 50 woningen aan het begin van een ontwikkelproces direct betrokken via de startnotitie zodat de ontwikkelkaders van tevoren voor iedereen helder zijn, waardoor we snel vooruit kunnen om in hoog tempo veel woningen te realiseren.

De voortgang van de woningbouwproductie wordt jaarlijks gemonitord door het college. De raad wordt hierover geïnformeerd via een brief met duiding en de rapportage.. De voortgangsrapportage 2024 laat het volgende beeld zien: we liggen op koers om in Arnhem te zorgen voor voldoende en voldoende betaalbare woningen. Locaties zijn in beeld, er is ruim voldoende programma en dit is steeds meer conform de afgesproken prijscategorieën ingedeeld. De afgelopen jaren is telkens de woningvoorraad gestegen. Tot nu toe leveren we de bouwproductie nagenoeg conform de afspraken uit de Woondeal 2.0. Tegelijkertijd zullen we ons uiterste best moeten doen om het tempo op te schroeven en het gewenste programma vast te houden.

Evaluatie doelgroepenverordening en implementatie in omgevingsplannen

(I)

In 2022 is de doelgroepenverordening door de gemeenteraad vastgesteld. Deze gebruiken we momenteel als 'stok achter de deur'. Door de doelgroepenverordening is het gemakkelijker geworden om corporaties in positie te brengen en te zorgen dat zij bij projecten minimaal 30% van de woningen zullen verhuren. Bij de vaststelling van de doelgroepenverordening, heeft de gemeenteraad de opdracht meegegeven om deze na een jaar te evalueren. Omdat het lang onzeker was wat er met het instrument 'doelgroepenverordening' onder de Omgevingswet ging gebeuren hebben we gewacht met het evalueren totdat er meer duidelijkheid kwam. We weten nu dat de doelgroepenverordening via het overgangsrecht behouden blijft. In 2024 is de evaluatie uitgevoerd middels groepsgesprekken met de ambtenaren, corporaties en ontwikkelaars. Er wordt op dit moment gekeken op welke manier deze doelgroepenverordening vertaald kan worden in het omgevingsplan. Er is gekozen om de raad in een keer te informeren over de evaluatie en de doorvertaling. Het streven is het rapport met duiding van het college medio 2025 aan de raad aan te bieden.

Collectieven, zelfbouw en flexwonen bevorderen

(I)

Om mensen zelf te laten beslissen hoe zij hun woon- en leefomgeving vormgeven, willen we meer ruimte maken voor collectieve wooninitiatieven en zelfbouwmogelijkheden. We streven ernaar om collectieve wooninitiatieven en zelfbouwmogelijkheden de norm te laten zijn, in plaats van de uitzondering. Dat deden we in 2024 op de volgende manieren:

- We hebben onderzocht hoe we nieuwe en bestaande projecten kunnen stimuleren en ondersteunen, bijvoorbeeld door middel van informatieavonden en via beleids- en ruimtelijk instrumentarium.
- We hebben een aantal wooncollectieven in beeld gebracht, en ruimte gemaakt voor collectieve wooninitiatieven bij een aantal woningbouwontwikkelingen. Voorbeelden zijn de ontwikkeling van Rijnpark, Schaapsdriфт, Nijmeegseweg en Presikhaaf 3, en de toekomstige ontwikkeling van Heijenoordseweg. Daarnaast lopen er studies voor andere locaties.
- In 2024 is het CPO project 'Erve Bakhuis' in Schuytgraaf gerealiseerd. De projecten in Coehorn en Gaardenhage zijn gestart met een volgende fase van de ontwikkeling.
- Bij het ondersteunen van collectieve wooninitiatieven sturen we op netwerkbenadering. We hebben ons in 2024 aangesloten op regionale en landelijke netwerken, zoals bijvoorbeeld De Collectieve Huisvesters en Cooplink (kennisnetwerk voor wooncoöperaties) ten behoeve van de uitwisseling van kennis en het versterken van samenwerking met betrekking tot best practices.
- Vanuit deze netwerken hebben we in 2024 in Arnhem drie inspiratiebijeenkomsten voor collectieven en voor professionals georganiseerd over het stimuleren van collectieve wooninitiatieven. Bij deze bijeenkomsten waren ongeveer 250 mensen aanwezig waaronder vele overheden, financiers, wooncorporaties, collectieve initiatieven en andere stakeholders.
- We hebben meegewerkt aan een aantal publicaties, zoals bijvoorbeeld het werkboek "Van Solo naar Samen" over collectief Bouwen en Wonen. Tevens hebben we bijgedragen aan de ontwikkeling van instrumentarium ter ondersteuning van collectieve woonvormen, zoals de handleiding voor of de ontwikkeling van een keurmerk voor wooncoöperaties.
- Om te voorzien in de grote vraag naar woningen, zetten we in Arnhem ook in op de bouw van flexwoningen. Op het Merwedeterrein zijn 148 woningen gebouwd, die begin 2025 definitief worden opgeleverd. 50 woningen hiervan zijn bestemd voor statushouders.

Studentenhuisvesting en starters

(I)

In 2024 hebben wij ons samen met onze partners ingezet voor voldoende studentenkamers in de stad. In 2024 heeft de SSH& zich ingezet voor het verduurzamen/verbeteren van de woningvoorraad. Gelet op de ambities voor Arnhem als studiestad, zijn we met de SSH& blijvend in gesprek over het toevoegen van meer eenheden in Arnhem. We hebben een studie afgerond naar potentiële plekken voor studentenhuisvesting. In samenwerking met de SSH& onderzoeken wij nu verder de mogelijkheden voor het toevoegen van 100 studentenkamers in Arnhem op één locatie. Daarnaast hebben wij in 2024-2025 toegewerkt naar de mogelijk ontwikkeling van tijdelijke studenteenheden aan de Slochterenweg op de locatie van Pleyade. Daarnaast zijn we in gesprek gegaan over nieuwe prestatieafspraken met de SSH&.

Daarnaast zijn wij in 2024 gestart met een campagne ('Dat huurt lekker') om (kamer)huurders in Arnhem te wijzen op hun huurdersrechten. Met deze campagne informeren wij ook studenten op hun rechten als huurder. Hiermee borgen wij een eerlijke en transparante kamerverhuurmarkt voor studenten in onze stad.

Effectindicator	2020	2021	2022	2023	2024
Woningvoorraad begin van het jaar	76737	77839	79065	79816	80665

Eenheid: Aantal woningen

Bron: CBS

Effectindicator	2020	2021	2022	2023	2024
Netto toevoegingen gedurende het jaar	1102	1226	752	848	865

Eenheid: Aantal toegevoegde woningen

Bron: CBS

Effectindicator	2020	2021	2022	2023	2024
Toevoegingen aan de woningvoorraad: nieuw gebouwde woningen	11,80	5,60	7,60	7,60	7,60

Eenheid: Nieuw gebouwde woningen, exclusief overige toevoegingen, zoals transformaties. Aantal per 1.000 woningen

Bron: Basisregistraties adressen en gebouwen - bewerking ABF Research

Effectindicator	2020	2021	2022	2023	2024
Aantal nieuwbouwwoningen	909	439	600	608	789

Eenheid: Het aantal nieuwbouwwoningen

Bron: CBS

Effectindicator	2020	2021	2022	2023	2024
Toevoegingen aan de woningvoorraad: overige toevoegingen	301	940	222	348	159

Eenheid: Het aantal overig toegevoegde woningen (meestal transformatie)

Bron: CBS

Effectindicator	2020	2021	2022	2023	2024
Toevoegingen aan de woningvoorraad: aandeel eigendom corporaties nieuwbouwwoningen	19	24	17	21	49

Eenheid: % corporatiewoningen van totaal toegevoegde woningen (2024 betreft eerste halfjaar)

Bron: CBS

Effectindicator	2020	2021	2022	2023	2024
Ontwikkeling woningeigendom (bestaande woningvoorraad) - aandeel woningen koop	43,50	42,90	43	43	43

Eenheid: % koopwoningen van de totale woningvoorraad

Bron: CBS

Effectindicator	2020	2021	2022	2023	2024
Ontwikkeling woningeigendom (bestaande woningvoorraad) - aandeel woningen corporatiebezit	35,50	35,20	35	35	34

Eenheid: % corporatiewoningen van de totale woningvoorraad

Bron: CBS

Effectindicator	2020	2021	2022	2023	2024
Ontwikkeling woningeigendom (bestaande woningvoorraad) - aandeel woningen particuliere huur	19,90	21,40	22	22	23

Eenheid: % woningen particuliere verhuur van de totale woningvoorraad

Bron: CBS

Effectindicator	2020	2021	2022	2023	2024
Afgegeven woningbouwvergunningen (nieuwbouw & verbouw)/ transformatie	872	1010	445	667	

Eenheid: Aantal woningbouwvergunningen per jaar

Bron: ODRA/CBS (cijfers 2023 t/m april 2023)

Betaalbaar wonen (D)

Voor het betaalbaar houden van het Arnhemse woningbezit leggen we de nadruk op het reeds bestaande bezit. Verreweg de meeste woningen staan er immers al. Onze gemeente heeft recent een aantal nieuwe instrumenten gekregen om de bestaande voorraad beter en eerlijker te benutten:

- In juli 2024 is de Wet betaalbare huur van kracht geworden. Deze wet biedt ons nieuwe publiekrechtelijke instrumenten die gaan over de relatie tussen oppervlakte van de woning en

andere kwaliteiten (het zogenaamde Woningwaarderingssysteem) en de huurprijs. Uitvoering is per 1 januari 2025 gestart.

- In november 2024 is de Leegstandsverordening vastgesteld. Deze is van kracht per 1 januari 2025. Hiermee wordt het verplicht om leegstaande woningen te melden aan de gemeente, waardoor we als gemeente met woningeigenaren in gesprek kunnen over de ingebruikname van leegstaande woningen.
- In december 2024 is de Verhuurverordening vastgesteld. Deze is ook van kracht per 1 januari 2025. Verhuurders hebben hierdoor eerst een vergunning nodig voordat ze mogen verhuren aan arbeidsmigranten. Daarnaast is er een algemene verhuurverordening ingesteld voor 13 wijken. Hierdoor kunnen we slechte en malafide verhuurders weren van de Arnhemse woningmarkt.

Opkoopbescherming/zelfbewoningsplicht

(I)

Arnhem kent een opkoopbescherming waardoor we in 20 wijken (koop)woningen met een WOZ-waarde tot € 434.000 beschermen tegen opkoopgedrag door beleggers. Zo houden we deze woningen beschikbaar voor starters en doorstromers met een lager- of middeninkomen. Uit lokaal en landelijk onderzoek is gebleken dat de opkoopbescherming helpt. In gemeenten die de bescherming invoerden is het aantal aankopen door beleggers aanzienlijk afgenomen. Dit blijkt ook uit recent onderzoek door Companen naar de woningmarkt in de gemeente Arnhem.

In 2024 is de WOZ-waardegrens verhoogd in Arnhem van € 355.000 naar € 434.000. In 2025 zullen wij de gemeenteraad een nieuw voorstel doen voor actualisatie van de bedragen in de opkoopbescherming.

Versterken positie huurders

(I)

Zie de toelichting bij bovenstaande doelstelling 'betaalbaar huren'. De lopende acties zijn:

- de verhoogde subsidie voor het Huurdershuis, waar ook het meldpunt Foute verhuurders is belegd;
- de campagne 'Dat huurt lekker!' die eind augustus 2024 is opgestart. Rond de zomer van 2025 zullen we deze campagne verder uitrollen.
- Tweejaarlijks onderzoeken we discriminatie op de woningmarkt, waar we de gemeenteraad over informeren;
- De Verhuurverordening is in 2024 vastgesteld. In 2025 geven we hier uitvoering aan. De vergunning wordt gefaseerd ingevoerd, te starten met de vergunning verblijfsruimten arbeidsmigranten.

Woningtoewijzingsbeleid

(I)

In 2024 is de nieuwe Huisvestingsverordening in werking getreden. Deze is afgestemd in de regio en inhoudelijk op een beperkt aantal punten aangepast gebaseerd op de resultaten van de evaluatie van de oude verordening.

Doorstroming bevorderen

(I)

Voor doorstroming in het corporatiebezit hebben we in samenwerking met de provincie en de drie grote corporaties een verhuiscoach aangesteld. De verhuiscoach voert de eerste gesprekken met (senioren) inwoners van onze stad. De verhuiscoach begeleidt deze (potentiële) groep verhuizende senioren nu al naar een (nieuwe) woning. Vanaf september 2024 hebben wij, samen met de provincie en corporaties, het aantal uren van de verhuiscoach uitgebreid naar 36 uur per week. De gemeente betaalt hiervan 24 uur, de provincie 12 uur. Omdat de financiering vanuit de provincie per april 2025 ophoudt, zal de verhuiscoach alleen nog betaald worden door de gemeente, voor 24 uur per week. Deze verhuiscoach is in dienst van een corporatie. Deze inzet komt uit de begrote middelen voor de verhuiscoach.

In de prestatieafspraken zijn wij met corporaties overeengekomen dat we meer gaan experimenteren met vormen die doorstroming bevorderen. Voorbeelden zijn een tegemoetkoming in de huur of het voorkomen van dubbele woonlasten. Daarnaast is in de prestatieafspraken aangegeven dat wij aan de slag gaan met een week van de woningruil. In 2025 zullen wij preciseren hoe dit initiatief vorm krijgt.

Effectindicator	2020	2021	2022	2023	2024
Actieve zoektijd sociale huurwoning - eengezinswoning	1,50	1,80	1,50	1,90	

Eenheid: aantal jaar

Bron: Regionale woningmarktmonitor

Effectindicator	2020	2021	2022	2023	2024
Actieve zoektijd sociale huurwoning - appartement/meergezinswoning	1,50	1,60	1,70	1,80	

Eenheid: aantal jaar

Bron: Regionale woningmarktmonitor

Huisvesting van bijzondere doelgroepen

(D)

Arnhem wil een inclusieve stad zijn en blijven. Die ambitie wordt breed gedragen. Arnhemmers hebben recht op een veilig thuis in een prettige wijk met perspectief om zich te ontwikkelen. Arnhem voelt zich ervoor verantwoordelijk dat elke inwoner geschikte huisvesting heeft (of deze binnen een acceptabele termijn kan vinden) in een prettige leefomgeving met voldoende (zorg)voorzieningen.

Regievoeren: uitvoering geven aan woonzorgnota

(I)

In 2023 is de Nota Wonen en Zorg vastgesteld. Uit deze nota volgen diverse acties waar we uitvoering aan geven. Deze acties liggen op het gebied van het vergroten van het aantal woningen voor aandachtsgroepen en ouderen, de bestaande woningvoorraad voor deze groepen beter benutten en zorgen voor glasheldere toewijzingsroutes voor deze groepen naar een passende woning in een passende woonomgeving. Belangrijk punt hierbij is dat we in de regio in 2024 afspraken gemaakt hebben over hoe we deze opgave gezamenlijk beter kunnen oppakken, waarbij we het van belang vinden dat regiogemeenten ook hun 'fair share' nemen. Een van de instrumenten hiervoor is het opzetten in 2025 van een subregionale verdeeltafel voor de regio Arnhem.

1. Aantal passende betaalbare woningen vergroten

Hiervoor hebben we in 2024 het volgende gedaan:

Met de woningcorporaties hebben we afspraken gemaakt in 2024 over het toevoegen van woningen voor aandachtsgroepen met ambulante begeleiding en voor ouderen. Bij aandachtsgroepen gaat het vaak om gemengd wonen met regulier woningzoekenden. Bij ouderen willen we zoveel mogelijk aansluiten bij de wensen van oudere bewoners in de wijk. Door in de wijk te verhuizen behouden mensen hun netwerk. Iets dat steeds belangrijker wordt nu er steeds minder zorgpersoneel voorhanden is. Hierbij zoeken we ook de samenwerking op met welzijnsorganisaties als SWOA en Rijnstad. Zo hebben we in 2024 afspraken met Rijnstad gemaakt over het leveren van een communitybuilder voor het opzetten van een vitale leefgemeenschap bij de flexwoningen Merwijde. Oplevering is begin 2025. In dit woonproject komen ook 50 statushouders te wonen. Verder hebben we in 2024 als gemeente Arnhem meegewerkt aan een landelijke toolkit voor het toegankelijk maken van nieuwbouw en de inzet van ervaringsdeskundigheid daarbij. Deze landelijke toolkit wordt begin 2025 gepresenteerd.

2. Bestaande woningvoorraad beter benutten

In 2024 zijn we diverse pilots gestart om de bestaande woningvoorraad beter te benutten. Zo zijn we samen met de woningcorporaties begonnen met woningdelen. Er zijn twee pilots gestart, een pilot is voor jonge statushouders en de andere pilot is voor reguliere jongeren. In 2025 moet het college beslissen of zij de pilot willen verlengen.

Verder zijn we in de Penseelstreek op verzoek van oudere bewoners de pilot 'Meters maken' begonnen. Deze bewoners willen wel in de wijk blijven wonen, maar wonen inmiddels te groot. Door hun woning te splitsen kunnen zij ruimte bieden aan andere woningzoekenden. Twintig bewoners hebben een woonadvies aangevraagd over splitsen. In 2025 weten we of zij ook daadwerkelijk tot uitvoering over gaan.

3. Glasheldere toewijzingsroutes

In 2024 hebben we met de corporaties geanalyseerd wat de knelpunten zijn van de stedelijke verdeeltafel. Van de afgesproken 120 woningen worden er namelijk maar 60 benut voor mensen die uitstromen uit beschermd wonen, MO en jeugdhulp met verblijf. Eind 2024 is er een kwartiermaker gevonden die in de eerste helft van 2025 de route beter gaat stroomlijnen waardoor er meer woningen van de afgesproken 120 woningen benut worden voor deze doelgroepen. Met de corporaties hebben we afgesproken dat het aantal woningen voor 'housing first' opgevoerd wordt van 10 naar 15 woningen per jaar. Deze woningen worden meegerekend binnen de 120 woningen. Ook is met SSH& afgesproken dat zij 5 kamers per jaar gaan leveren voor uitstromers uit opvang of wlz-instelling die studeren.

Huisvesting arbeidsmigranten

(I)

Het organiseren van goede en veilige huisvesting voor arbeidsmigranten is een taak van veel partijen zoals gemeenten, provincies, werkgevers en huisvesters. Omdat arbeidsmigranten veelal niet gebonden zijn aan een specifieke plek, maar wonen en werken over gemeentegrenzen heen, pakken we dit thema in de regio op. Hierin heeft de GMR een regisserende functie.

Om in Arnhem goede en veilige woonplekken voor arbeidsmigranten te kunnen faciliteren, is in 2024 de verhuurvergunning aangenomen. Hierdoor moeten verhuurders een verhuurvergunning aanvragen als ze willen verhuren aan arbeidsmigranten. Daardoor kunnen wij als gemeente vereisten opleggen voordat er verhuurd mag worden aan arbeidsmigranten, zodat we deze doelgroep beter kunnen beschermen.

Uitbreiden woonwagenlocaties

(I)

Voor woonwagenbewoners staat het leven in een woonwagen voor veel meer dan een woonplek alleen. Het gaat om cultuur, traditie en een lange geschiedenis. Ook gaat het over toekomst: voor woonwagenbewoners is het van groot belang dat het leven in een woonwagen kan worden voortgezet door de kinderen en kleinkinderen, zodat de woonwagencultuur behouden kan blijven. In 2024 is de interne capaciteit flink opgevoerd om de woonwagenlocaties uit te breiden. Een inschatting is dat er momenteel 5FTE – versnipperd over een grote groep binnen de projectgroep uitbreiding woonwagenlocaties – bezig is om op drie locaties in Arnhem het aantal woonwagens uit te breiden.

Er zijn op meerdere locaties projecten opgestart om het aantal woonwagenplaatsen uit te breiden. De status in 2024 van deze locatie is als volgt:

Op de locatie **Bethaniënstraat** werken we aan de voorgenomen uitbreiding met zes standplaatsen. Voorafgaand aan de herinrichting en uitbreiding van de locatie moet eerst de grondwal op de locatie worden gesaneerd en afgegraven. De werkzaamheden zijn in de zomer van 2024 begonnen. Naar verwachting zullen de werkzaamheden op 1 april 2025 zijn afgerond. Intussen zijn de voorbereidende werkzaamheden voor de volgende fase (herinrichting en uitbreiding gestart). Met de bewoners en de corporatie (Volkshuisvesting) worden gesprekken gevoerd over de definitieve planvorming en is de ruimtelijk-juridische voorbereiding gestart. Overeenstemming met de bewoners is randvoorwaardelijk voor de overige activiteiten (het starten van de ruimtelijk-juridische procedure en het voorbereiden van de aanbesteding). Gelet op de complexiteit van de gesprekken met de bewoners houden we er ernstig rekening mee dat de genoemde termijn van juni 2025 niet meer haalbaar is.

Op de locatie **Merwedestraat** werken we eveneens aan een voorgenomen uitbreiding met zes standplaatsen. Met de bewoners en de corporatie (Vivare) worden gesprekken gevoerd over de definitieve planvorming. De onderzoeken die noodzakelijk zijn om een ruimtelijk-juridische procedure te kunnen starten zijn afgerond. Op dit moment wordt nog onderzocht of er een verkorte planprocedure kan worden doorlopen. Tegelijkertijd lopen er nog gesprekken met belanghebbenden in de omgeving over de parkeervoorzieningen die deels vervallen als gevolg van een uitbreiding van de woonwagenlocatie. In de planning gaan we uit van het opstellen/besluitvorming van de ruimtelijk-juridische procedures uiterlijk juni 2025. Of we deze termijn halen, hangt in sterke mate af van de ontwikkeling van een aantal risico's. Belangrijkste risico is dat we als gemeente het proces niet zelfstandig kunnen doorlopen. Bepaalde besluiten moeten samen met Vivare worden genomen. Ook zijn we in het proces afhankelijk van samenwerking met andere partners zoals huurdersvereniging en bewoners.

Op de locatie **Gelderse Rooslaan** werken we aan een voorgenomen uitbreiding met twee standplaatsen. Op deze locatie dient eerst groenonderhoud plaats te vinden. Daarnaast bevinden zich op de locatie allerlei houten bouwwerken die daar niet mogen staan en is het openbaar groen vervuild met gedumpt afval. Het onderhoud van het groen wordt hierdoor belemmerd en is daarmee tot op heden uitgesteld. Gelet op de vele onzekerheden, kan voor deze locatie nog geen nieuwe planning worden voorgelegd. het geval. De ontwikkeling van de locatie Gelderse Rooslaan kenmerkt zich door vertraging als gevolg van een gebrek aan sociale veiligheid.

Naast bovengenoemde uitbreidingslocaties voor woonwagenstandplaatsen waar uitbreidingswerkzaamheden zijn gestart, is ook besloten dat in **Schuytgraaf** een nieuwe woonwagenlocatie ontwikkeld gaat worden. In april 2024 is het bestemmingsplan voor veld 1 (waar deze locatie deel van uitmaakt) door de Raad vastgesteld. Met de beoogde bewoners worden binnenkort gesprekken gevoerd. De verwachting is dat in het najaar van 2026 wordt gestart met het bouwrijp maken van de locatie, aanleg stadsverwarming en aanleg nuts. In najaar 2027 kan dan worden gestart met de bouw of plaatsing van de woonwagens.

Naast de uitbreiding van de woonwagenlocaties zijn in 2024 ook gesprekken gevoerd over het opstellen van een beleidskader voor woonwagens en standplaatsen. In de prestatieafspraken hebben wij vastgelegd dat wij een nieuw beleidskader schrijven voor woonwagens en standplaatsen, zodat de gemeentelijke kaderstelling duidelijker wordt.

Goede woningen in leefbare wijken

(D)

Goede woningen en leefbare wijken vormen de ruggengraat van een fijne stad. In 2024 hebben wij enkele acties ondernomen op dit onderwerp:

- Prestatieafspraken met corporaties. Hierin is uitgebreid aandacht voor de gebiedsgerichte vertaling van de Woonvisie in wijkstrategieën. Het idee daarbij is dat we lokaal kunnen inspelen op de

behoeften en de leefbaarheid van de diverse wijken die Arnhem heeft. TLO neemt vervolgens de regierol op om partners samen te brengen, een netwerkstructuur op te bouwen en deze te onderhouden.

- Sturing op ruimtelijke plannen. Bij ruimtelijke initiatieven wordt nadrukkelijk rekening gehouden met de veerkracht van een wijk. Bij ontwikkelperspectieven die we opstellen voor wijken in kwetsbare gebieden staat het woningbouwprogramma mede in dienst van het verbeteren van de leefbaarheid in wijken.
- Met de invoering van de Verhuurverordening en de Leegstandsverordening willen we slechte verhuurders weren uit Arnhem en de leegstand van woningen – wat soms leidt tot een verloederd straatbeeld – voorkomen.
- Uitvoering Plan van Aanpak Verkamering en Woningsplitsing. Door het verkameringsbeleid zorgen we dat voorkomen wordt dat hierdoor extra druk op de leefbaarheid ontstaat. We maximaliseren bijvoorbeeld het aantal personen dat in een woning mag wonen. Zie verder de inspanning 'beleid op splitsen en verkameren'

Woningen verduurzamen

(I)

Zowel de woondeal 2.0 als de Woonvisie bevatten ambities om de woningbouw te verduurzamen. Het gaat bij nieuwbouw vooral om circulair & conceptueel bouwen en natuurinclusief bouwen. Via anterieure overeenkomsten en vergunningen wordt dit uitgevoerd. In de bestaande voorraad zijn via de prestatieafspraken concrete afspraken gemaakt over de invulling en fasering van deze ambities. Via het isolatieprogramma worden eigenaren ondersteund en geactiveerd hun woning te verduurzamen.

Hulp aan Verenigingen van Eigenaren

(I)

In Arnhem is een VvE-Loket ingesteld voor VvE's met energie- en verduurzamingsvragen. VvE's kunnen gebruik maken van een VvE coach om de eerste stappen te zetten in de plan en besluitvorming. VvE's maar ook VvE beheerders worden actief benaderd met het aanbod vanuit het VvE-loket. Daarmee liggen we gedeeltelijk op koers voor dit doel. Bij veel VvE's in Arnhem zijn echter de basiszaken nog niet op orde.

Levensloopgeschikte woningen ontwikkelen en bestaande woningen levensloopgeschikt maken

(I)

De wetgever heeft via het Besluit bouwwerken leefomgeving geregeld dat alle nieuwbouwwoningen tot op zekere hoogte levensloopbestendig moeten zijn. Conform de nota Wonen en Zorg houden we rekening met levensloopgeschikt wonen in onze gemeente. In de sociale huursector kennen we duidelijke normen over wanneer een woning wordt aangemerkt als 'levensloopgeschikt' of 'rolstoeltoegankelijk'. Met corporaties en huurdersorganisaties hebben we in 2024 afgesproken in de prestatieafspraken dat woningen voor senioren levensloopgeschikt gebouwd worden. De corporaties brengen in 2025 in beeld hoeveel nultredenwoningen, levensloopgeschikte, rolstoeltoegankelijke en -doorgankelijke woningen, geclusterde woningen en zorggeschikte woningen zij hebben. In complexen met veel ouderen onderzoeken corporaties bij geplande werkzaamheden tevens het levensloopgeschikter maken van woningen. Gemeente, corporaties en huurdersorganisaties gaan in 2025 verder met elkaar in gesprek over het thema toegankelijkheid en de inzet van ervaringsdeskundigheid.

Gezond binnenklimaat/gezond wonen

(I)

Het aanpakken van vocht- en schimmelproblematiek heeft voor ons prioriteit. Omdat we zelf niet de eigenaar zijn van woningen in onze stad, stimuleren we woningcorporaties en verhuurders om een gezond binnenklimaat te realiseren. Waar mogelijk maken we hierover harde afspraken. Om huurders met vocht- en schimmelproblemen te helpen, hebben we een stappenplan gepubliceerd op onze website. Huurders kunnen met hun klachten terecht bij het Huurdershuis. Het Huurdershuis ontvangt een gemeentelijke subsidie voor de ondersteuning en advisering van huurders. De inzet van een onafhankelijke vocht- en schimmelexpert is hiervan een belangrijk onderdeel. In 2024 hebben we een pilot afgerond en geëvalueerd om ervaring op te doen met de inzet van een onafhankelijke vocht- en schimmelexpert. Op basis van de evaluatie en conclusies van de pilot is de vervolgwerkwijze uitgewerkt voor de inzet van een onafhankelijke vocht- en schimmelexpert. We hebben besloten om de huidige aanpak van de pilot door te zetten met aandacht voor preventie, kennisdeling en nazorg.

Handhaving minimale woonkwaliteit

(I)

Wij zijn verplicht een meldpunt in te richten voor huurders en hun problemen met verhuurders. Hoewel dit meldpunt zich vanuit de Wet goed verhuurderschap primair richt op het voorkomen van willekeur, bedreiging en intimidatie vanuit de verhuurder, hebben we in Arnhem ook geregeld dat huurders met klachten over het onderhoud bij dit meldpunt terecht kunnen.

Als het gaat om nieuwbouw zorgt het facetbestemmingplan splitsen en verkameren voor een minimum oppervlakte, buitenruimten en bergingen en verwijst de doelgroepenverordening naar product-marktcombinaties. Via anterieure overeenkomsten en vergunningen wordt hierop gestuurd.

Uitvoeren beleid op splitsen en verkameren

(I)

In het Plan van Aanpak Verkamering en Woningsplitsing zijn zes acties opgenomen. Al deze acties zijn uitgevoerd of in uitvoering genomen. Zo is er een facetbestemmingsplan vastgesteld (thans onderdeel van het omgevingsplan) waarin regels over nieuwe verkameringsen en splitsingen zijn verankerd. Daarnaast zijn regels over het beheer van kamerverhuurbedrijven opgenomen in de APV.

Effectindicator	2020	2021	2022	2023	2024
Rapportcijfer woning		7,70		7,50	

Eenheid: Gemiddeld rapportcijfer voor de woning op een schaal van 0-10

Bron: Arnhemse leefbare wijken monitor (tweejaarlijks)

Effectindicator	2020	2021	2022	2023	2024
Leefbaarheid in eigen buurt		7,20		7,20	

Eenheid: Gemiddeld rapportcijfer voor de leefbaarheid in de buurt op een schaal van 0-10

Bron: Arnhemse leefbare wijken monitor (tweejaarlijks)

Effectindicator	2020	2021	2022	2023	2024
Woonomgeving		7,40		7,30	

Eenheid: Gemiddeld rapportcijfer voor de woonomgeving op een schaal van 0-10

Bron: Arnhemse leefbare wijken monitor (tweejaarlijks)

Een klimaatbestendige, groene, biodiverse en leefbare openbare ruimte

(A)

Naar een klimaatadaptieve stad

(D)

In 2024 is de uitvoeringsagenda klimaatadaptatie geactualiseerd. Voorjaar 2025 wordt deze aan de raad voorgelegd. Deze agenda geeft een beeld van de vorderingen die we op het gebied van klimaatadaptatie hebben gemaakt en hoe we de aanpak in de komende jaren zullen vervolgen.

We voeren de klimaatadaptatietoets uit

(I)

De klimaatadaptatietoets is in 2024 ingevoerd.

We voeren het Lokaal hitteplan uit

(I)

Het lokaal hitteplan is gereed en treedt in werking wanneer een hittegolf optreedt.

We vergroenen door projecten Openbare Ruimte en Mobiliteit

(I)

Bij alle onderhoudsactiviteiten en herinrichtingen benutten we de mogelijkheden om overbodige verharding te vervangen door groen. Dit zien we onder andere bij grote infrastructuurprojecten zoals de Velperweg en Onderlangs. Maar ook op kleine schaal vervangen we verharding door groen zoals bij de uitvoering van de wijkgroenagenda's.

We realiseren een koel netwerk

(I)

In de loop van 2024 is gestart met het Europese project 'Cool Cities'. Hierbij werken we samen met onze Europese partners aan de uitwerking en realisatie van een koel netwerk in de stad. Tegelijkertijd worden er in lopende projecten al schakels van dit netwerk gerealiseerd.

We stimuleren de bewoners om klimaatadaptieve maatregelen te nemen

(I)

Er wordt volop gebruik gemaakt van de groenblauwe subsidieregeling. In 2024 is een tussentijdse evaluatie met de raad gedeeld. De verwachting is dat in 2025 zodanig veel gebruik gaat worden gemaakt van de subsidie dat extra middelen nodig zijn. Een verzoek hiertoe zal aan de raad worden voorgelegd.

We zetten verharding om naar groen

(I)

Bij alle onderhoudsactiviteiten en herinrichtingen benutten we de mogelijkheden om overbodige verharding te vervangen door groen. Ook in het kader van de wijkgroenagenda's wordt veel groen toegevoegd in de directe woonomgeving.

Arnhems groen versterken

(D)

We werken hard aan het vergroenen van Arnhem. Van tegelwip acties in tuin en buurt, tot herinrichting van straat en wijk. Onderlangs, de Van Muilwijkstraat en de Hollandweg zijn sprekende voorbeelden van vergroenen. Uit de biodiversiteitsmonitoring blijkt dat Arnhem leefgebied is van gewone maar ook bijzondere en zeldzame planten en dieren.

Vergroenen in de wijk sluit goed aan op de robuuste verbindingen met de parken en bossen.

We zorgen voor kwalitatief hoogwaardige bossen, natuurterreinen en stads- en wijkparken (herkenbare en duurzaam beheerde stad)

(I)

Deze ambities en inspanningen liggen op koers. Hier wordt op projectmatige wijze, in het groot onderhoud en/of in het dagelijks beheer, uitvoering aan gegeven.

Bijvoorbeeld in Park Westerveld zijn verpachte gronden teruggekomen in eigen beheer. Er zijn hagen, heggen, bomen en lanen aangeplant. Het beheer wordt natuurvolgend opgepakt.

Het participatieproces voor het Wijkpark Laarkwartier heeft geleid tot een tweetal ontwerpen waar bewoners een keuze in gaan maken.

Door het inzetten op zonering in onze bossen is er ruimte voor zowel de natuur als voor de recreant en ondernemers.

We vergroten de groenmassa van bomen (herkenbare stad)

(I)

Bij alle onderhoudsactiviteiten en herinrichtingen is boominclusief ontwerpen het uitgangspunt en benutten we de mogelijkheden om overbodige verharding rondom bomen te vervangen door groen, zodat bestaande bomen beter kunnen groeien. Op projecten wordt geïnvesteerd in duurzame groeiplaatsen van nieuwe bomen zodat deze oud en groot kunnen worden, zodat er sprake is van toename van groenmassa.

Op onze landbouwgronden brengen we natuur en landbouw in verbinding, voegen we natuur toe en gaan we over op natuurinclusieve landbouw (natuurvriendelijke stad)

(I)

Voor beide gebiedsprocessen is een gebiedsperspectief opgesteld, met daarin een visie hoe de landbouwgronden in deze gebieden te beheren op basis van landschappelijk systeemherstel met focus op herstel van bodem, waterhuishouding en biodiversiteit. Samen met de landbouwers in het gebied zijn bedrijfsplannen opgesteld die uitgevoerd gaan worden. De verpachte landbouwgronden in park Sonsbeek, Zijpendaal en Gulden Bodem zijn teruggekomen in eigen beheer.

We vergroten onze kennis en verbeteren de biodiversiteit en het leefgebied van kenmerkende soorten (natuurvriendelijke stad)

(I)

Deze ambities en inspanningen liggen op koers. Aan het versterken van de biodiversiteit wordt in het dagelijks beheer en bij de inrichting van de openbare ruimte, uitvoering gegeven. Als voorbeeld kan gewezen worden op het gras in het Muis- en Singelpark, dat minder wordt gemaaid met het oog op maximalisering van de biodiversiteit. Een soortenrijke kruidenvegetatie is per direct tot ontwikkeling gekomen. Er zijn op diverse plaatsen takkenrillen, zwaluwkasten en insectenhôtels geplaatst.

We hanteren een groennorm van 3-30-300 (groene en gezonde stad)

(I)

We hebben een eerste beeld van de mate waarin Arnhem voldoet aan de 3-30-300 regel. Mede aan de hand hiervan bepalen we de prioriteiten bij vergroening. We zijn in 2024 ook gestart met een verfijning van dit eerste beeld, waardoor een scherpere prioritering mogelijk wordt.

We stellen wijkgroenagenda's op (samenwerkende stad)

(I)

In de loop van 2024 zijn wijkgroenagenda's opgesteld voor Kronenburg, Vredenburg, Presikhaaf, Burgemeesterswijk/Hoogkamp en Schaarsbergen. We hebben tegelijkertijd verder gewerkt aan de uitvoering van de wijkgroenagenda's die al gereed waren.

We voeren de campagne Andere Arnhemmers uit (samenwerkende stad)

(I)

In 2024 is bij de slechtvalk in de Eusebiustoren een webcam met een scherm geplaatst. In de Molenplaats in Sonsbeek zijn meerdere lezingen gegeven over natuur. Daarnaast zijn hier de folders van de Andere Arnhemmers en de natuurkaart voor iedereen ter beschikking. Door de gemeente wordt bij monitoring van biodiversiteit en andere natuuronderzoeken veel data vergaard over aanwezigheid van bijzondere planten en dieren in de stad. Momenteel wordt bekeken of en hoe we deze data (of een deel daarvan) openbaar kunnen maken.

Aandacht voor dierenwelzijn

(A)

Het dierenwelzijn van dieren in de gemeente Arnhem verbeteren

(D)

De maatregelen voor Arnhem binnen het provinciaal recreatiezoneringsplan zijn afgerond. Het reguleren van sport en recreatievormen is bijna gereed. Voor een deel moet de bebording nog worden aangepast. Voor het gebied Johannahoeve en omgeving moet de wijze van regulering nog besproken worden met de Schouwgroep. Er is afgelopen voorjaar een uitvoeringsagenda dierenwelzijn 2024/25 door het college vastgesteld. Hierin is aandacht voor het behouden en bevorderen van een gezonde leefomgeving voor vrij levende dieren.

Verbinden en versterken ecologische hoofdstructuur

(I)

Het verbinden en het versterken van de ecologische hoofdstructuur is een continu proces waar we met andere partners aan werken. Dit geldt ook voor het omgaan met de wolf. De agrarische gronden in park Zijpendaal en Gulden Bodem zijn terug in beheer voor natuurinclusieve landbouw en versterken van bosranden. Op de Arnhemse Veluwe zijn diverse poelen verbeterd en nieuw aangelegd.

Ondersteuning geven aan eigenaren

(I)

In 2024 zijn er gesprekken gevoerd met dierenartsen in Arnhem. Dat hebben wij gedaan om het draagvlak van de Gelrepasregeling te verbeteren onder dierenartsen. De gesprekken hebben geleid tot een voorstel voor een vernieuwde regeling. Deze kan waarschijnlijk in 2025 ingaan.

Er is een subsidie toegekend aan de Dierenbescherming om het project Dierenbuddy te starten in Arnhem. Dit project heeft als doel om ouderen of chronisch zieken met een functiebeperking en een kleine beurs te ondersteunen bij huisdierbezit. Het doel is dat deze dieren zo lang mogelijk thuis kunnen blijven wonen. Uit onze gesprekken blijkt dat bij de meeste zorginstellingen in Arnhem huisdieren onder voorwaarden mee mogen.

Continueren van een goede opvang van (zwerf)dieren

(I)

Eind 2023 is een langjarige overeenkomst aangegaan met het Dierentehuis Arnhem e.o. waarbij tevens de afspraken over het gezamenlijk opdrachtgeverschap tussen de gemeenten zijn vastgelegd.

In Arnhem en de regio is gekozen voor verbetering van de opvang van dieren in vergelijking met de bestaande opzet met een verouderd gebouw. Dit leidt onvermijdelijk tot meerkosten. Deze worden voornamelijk veroorzaakt door rentestijging en kostenstijgingen in de bouw en de noodzaak om meer beroepskrachten in te zetten. Op basis van de begroting en de jaarrekening en in overleg met SDA wordt de te betalen vergoeding aan SDA jaarlijks gezamenlijk vastgesteld.

Reductie hoeveelheid restafval

(D)

Met betrekking tot de gestelde doelen kan het volgende worden gemeld:

- Jaarlijks 15% minder fijn huishoudelijk restafval ten opzichte van 2019 (toen was het 201 kg per inwoner) ligt niet op koers. De gemiddelde hoeveelheid restafval ligt op dit moment rond de 214 kg per inwoner per jaar.
- PBD(Plastic, Blik, Drinkenkartons) maximaal 30% afkeur ligt op koers. Traject ter verbetering kwaliteit PBD is ingezet met als resultaat dat we in 2024 de ambitie halen (gemiddeld 71% goedkeur).
- Afvalstoffenheffing 95% kostendekkend ligt op koers.

In verband met het burgerberaad afval dat begon in maart 2024, hebben wij ervoor gekozen om geen bijeenkomst van de klankbordgroep te organiseren na juli 2023 om te voorkomen dat deze twee sporen die inhoudelijk sterk op elkaar lijken, door elkaar lopen. Eind 2023 is de klankbordgroep wel geraadpleegd in het kader van de Evaluatie Afvalbeleid die wij uit hebben laten voeren. Eén van de adviezen van het burgerberaad afval is om een klankbordgroep op te zetten vanuit het burgerberaad. We bekijken in 2025 hoe we de klankbordgroep afval vanuit de Afvalkoers 2022-2026 Arnhem Schoner en de klankbordgroep vanuit het burgerberaad kunnen combineren.

In 2024 hebben toezichthouders afval bedrijven bezocht en hen geïnformeerd over hun plicht met betrekking tot afvalcontracten. In 2025 gaan we met afvalcoaches en toezichthouders bedrijven bezoeken om ze verder te informeren over afvalcontracten en de verplichting uit de APV voor bedrijven om ook de omgeving schoon te houden.

Na het grotendeels oplossen van de toegankelijkheid van GFE-containers voor mensen in een handgeduwde rolstoel, beginnen we in 2025 na afronding van de aanbesteding voor een nieuw type container, met de uitrol van een stadsdekkend netwerk van GFE-verzamelcontainers. We kunnen dan stoppen met de inzameling van GFE via citybins en zo een toegankelijker manier van GFE-inzameling bieden die moet leiden tot meer gescheiden GFE en minder restafval.

Beleidsontwikkeling afvalreductie

(I)

Begin 2024 heeft het college een evaluatie van het afvalbeleid naar de raad gestuurd. Uit deze evaluatie en de kwartaalrapportages afval blijkt dat de doelstelling van 30 kg restafval per inwoner per jaar in 2025 niet binnen bereik ligt.

In 2024 heeft het eerste Arnhemse burgerberaad over afval plaatsgevonden. De deelnemers hebben op 22 juni 2024 met elkaar adviezen overhandigd op de centrale vraag "Wat kan de gemeente doen om afval van inwoners, instellingen en bedrijven te verminderen?"

Deze adviezen zijn in de tweede helft van 2024 ambtelijk getoetst op juridische en praktische haalbaarheid en financiële aspecten zijn in kaart gebracht. Dit rapport is eind 2024 aan de gemeenteraad verstuurd.

Het college heeft besloten om op basis van de adviezen een uitvoeringsagenda op te stellen waarmee de lopende uitvoering van de Afvalkoers 2022-2026 Arnhem Schoner geïntensiveerd wordt. Deze uitvoeringsagenda zal in het eerste kwartaal van 2025 ter besluitvorming aan de gemeenteraad worden gestuurd.

Effectindicator	2020	2021	2022	2023	2024
Omvang huishoudelijk afval	165,20	160,40	195	199,10	

Eenheid: Niet-gescheiden ingezameld huishoudelijk afval (kg per inwoner).

Bron: CBS - Huishoudelijk afval De CBS-afvalcijfers over 2022 worden in december 2023 gepubliceerd. In onze eigen afvalrapportages zien we een gemiddelde van 207 kilogram restafval per inwoner in 2022.

Arnhem Schoner

(D)

In 2024 is de hotspot-aanpak op 10 grote hotspots ingezet. We zien een verbetering van de kwaliteit. In 2025 zal de aanpak uitgebreid worden naar alle top-20 hotspots. In 2025 evalueren we om de aanpak van, met name, grofvuil in de openbare ruimte verder te ontwikkelen.

De zwerfafvalparaplu die bijdraagt aan een stadsdekkend netwerk van zwerfafvalvrijwilligers is gelanceerd en staat online op www.arnhemschoner.nl. Eind 2024 zijn we begonnen met het verder verbeteren van het platform om zo dit podium te vergroten.

De genoemde maatregelen worden voortgezet. De resultaten laten een verbetering van het beeld zien. De hotspotsaanpak draait om gedragsverandering en dat vraagt een lange adem. Concreet resultaat is nu al wel dat we echt samen met inwoners deze problematiek aangaan.

Daarnaast is op beide afvalbrengstations een brenghoek voor nog bruikbare spullen ingericht welke beheerd wordt door kringloopbedrijf 2Switch.

Afhandeling amendementen en moties Begroting 2024

23M91 Bewegend Arnhems Stadsbos

Deze motie is afgedaan met de raadsbrief ['Uitvoering Motie Bewegend Arnhems Stadsbos', d.d. 23-04-2024](#)

23M104 Financiële dekking voor dierentehuis Arnhem en omstreken

In het raadsvoorstel 'Opdrachtverlening Dierentehuis' is de noodzakelijk verhoging van het budget in overeenstemming met de aangenomen motie 23M104 "Financiële dekking voor Dierentehuis Arnhem en omstreken" opgenomen. Deze verhoging is verwerkt in de Perspectiefnota 2025-2028 en de verwachte overschrijding van het budget in 2024 is meegenomen in Turap-2 in 2024.

23M124 Het aankopen van maatschappelijk vastgoed mogelijk maken

Motie 23M124 wordt toegepast door het grondbedrijf bij actieve verwerving van vastgoed op moment dat daartoe aanleiding is. Tot op heden is er nog geen gebruik van gemaakt, omdat alle aankopen voor de in de motie beschreven doelgroepen, via reguliere verwerving gerealiseerd konden worden.

Bij de herziening van de nota Grondbeleid (medio 2026) zal worden onderzocht of deze motie aanleiding geeft voor aanpassing van het afwegingskader strategische verwerving.

23M134 Verbeter de rechten van huurders bij sloop en renovatie

Deze motie is afgedaan met de raadsbrief [meerjarige prestatieafspraken d.d. 10-12-2024](#)

Wat heeft het gekost

	Rekening	Begroting 2024		Rekening	
	2023	Primitief	Definitief	2024	Afwijking
Bedragen x € 1.000					
Middelen					
Lasten	47.030	51.819	55.061	49.703	5.358
Baten	46.602	45.333	52.195	50.602	-1.593
Saldo lasten en baten	-428	-6.485	-2.866	899	3.765
Toevoegingen aan reserves	23.326	9.657	11.815	15.436	-3.621
Onttrekkingen aan reserves	5.215	8.379	16.532	16.679	147
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	-18.112	-1.278	4.717	1.243	-3.474
Gerealiseerd resultaat	-18.539	-7.763	1.851	2.142	291

Toelichting financiële afwijkingen

Onderwerp	Totale afwijking (x €1.000)	V/N	Toelichting	I/S	AR/ BR
Lasten	4.564	V			
Groen en klimaatadaptie in de stad	842	V	NP Arnhem Oost - onderhoudsniveau verhogen	I	BR
Openbare ruimte	679	V	Rentelasten riolering	I	AR
Wonen	594	V	Arnhem Oost algemeen	I	BR
Groen en klimaatadaptie in de stad	569	V	Uitvoeringsplan versterken parken	I	BR
Groen en klimaatadaptie in de stad	559	V	Klimaatadaptatiefonds	I	BR
Openbare ruimte	550	V	Speelvoorziening De Leuke Linde	I	BR
Groen en klimaatadaptie in de stad	475	V	Onderhoud bomen	I	BR
Groen en klimaatadaptie in de stad	259	V	Monitoring vaste rust- en verblijfplaatsen	I	BR
Natuur en stadsparken	256	V	Groot onderhoud water - baggerwerkzaamheden	I	BR
Wonen	230	V	Wet goed verhuurderschap	I	BR
Openbare ruimte	157	V	Havenbeheer	I	AR
Afval	-241	N	Afvalstoffenheffing (verminderingen)	I	AR
Openbare ruimte	-365	N	Extra herstelkosten kabels en leidingen (zie ook baten)	I	AR
Baten	-700	N			
Afval	696	V	Afvalinzameling en verwerking	I	AR
Afval	431	V	Afvalstoffenheffing	I	AR
Openbare ruimte	300	V	Extra herstelkosten kabels en leidingen (zie ook lasten)	I	AR
Openbare ruimte	-399	N	Speelvoorziening De Leuke Linde	I	BR
Openbare ruimte	-496	N	Havenbeheer	I	AR
Wonen	-1.232	N	Arnhem Oost Algemeen Kansrijke Wijk	I	AR
Toevoegingen aan reserves	-3.273	N			
Openbare ruimte	-151	N	Speelvoorziening De Leuke Linde	I	BR
Wonen	-230	N	Wet goed verhuurderschap	I	BR
Natuur en stadsparken	-272	N	Groot onderhoud water - baggerwerkzaamheden	I	BR
Groen en klimaatadaptie in de stad	-286	N	Monitoring vaste rust- en verblijfplaatsen	I	BR
Groen en klimaatadaptie in de stad	-291	N	Onderhoud bomen	I	BR
Groen en klimaatadaptie in de stad	-305	N	Uitvoeringsplan versterken parken	I	BR
Wonen	-426	N	Arnhem Oost algemeen	I	BR
Groen en klimaatadaptie in de stad	-470	N	Klimaatadaptatiefonds	I	BR
Groen en klimaatadaptie in de stad	-842	N	NP Arnhem Oost - onderhoudsniveau verhogen	I	BR
Onttrekkingen aan reserves	-222	N			
Groen en klimaatadaptie in de stad	-222	N	Uitvoeringsplan versterken parken	I	BR

NP Arnhem Oost - onderhoudsniveau verhogen

In 2024 is € 0,8 miljoen van het beschikbare budget voor het verhogen van het onderhoudsniveau in Arnhem-Oost niet besteed. De niet bestede middelen worden toegevoegd aan de bestemmingsreserve Arnhem-Oost. De onderbesteding in 2024 is voor € 0,4 miljoen veroorzaakt, doordat middelen waren gereserveerd voor de inzet van buurtconciërges. De betreffende kosten waren in 2024 echter incidenteel gedekt vanuit het werkinvesteringsfonds. De bijdrage aan de dekking van de kosten van de buurtconciërges vanuit het programma Arnhem-Oost is doorgeschoven naar 2025. Zie ook onder Toevoegingen aan Reserves.

Rentelasten riolering

Voor de verklaring van het voordeel op de rentelasten (€ 0,7 miljoen) wordt verwezen naar de toelichting op de financiële afwijkingen van het onderdeel 'vaste en vlottende financiering' in het programma S00 Bestuur, dienstverlening en financiën.

Arnhem Oost algemeen

Hier worden de algemene kosten en baten van het programma verantwoord, zoals de programmabureaunkosten en het project Stedelijke Vernieuwingsgebieden. Het deel wat niet is besteed in 2024 wordt voor een groot deel toegevoegd aan de BR Arnhem Oost en blijft daarmee voor dit doel beschikbaar. Zie daarvoor ook Toevoegingen aan Reserves.

Uitvoeringsplan versterken parken

Een deel van het uitvoeringsplan voor het versterken van parken is doorgeschoven naar 2025. Het gaat daarbij ondermeer om het project 'Poort naar de Veluwe', de Visie Hoofdgroenstructuur Arnhem-Zuid en de beheervisie park Klarenbeek en park Angerenstein. De hiervoor in 2024 opgenomen middelen (€ 0,5 miljoen) worden verrekend met de bestemmingsreserve Groenfonds.

Klimaatadaptatiefonds

In 2024 wordt vanuit de bestemmingsreserve Duurzaam Arnhem middelen onttrokken ter dekking van de kosten van meerjarige klimaatadaptatieprojecten, zoals de EU-subsidieprojecten IB-Green en Cool Cities. De uitvoeringsfase van deze projecten is in 2024 pas gestart en de meeste kosten volgen in de komende jaren. Daarom zijn de geoormerkte dekkingsmiddelen eind 2024 toegevoegd aan de bestemmingsreserve Klimaatadaptatiefonds en worden ze komende jaren onttrokken ter dekking van de al gestarte projecten.

Speelvoorziening De Leuke Linde

Het onderhanden werk, het opknappen van de speelvoorziening De Leuke Linde, is nog niet afgerond en wordt doorgeschoven naar 2025. Dit resulteert in een voordeel op de lasten van € 550.000 en is de onder de baten verantwoorde specifieke uitkering van het Rijk € 399.000 lager. Deze SPUK-middelen blijven ook in 2025 beschikbaar. Tevens wordt er € 151.000 toegevoegd aan de BR Arnhem Oost.

Onderhoud bomen

Een deel van de werkzaamheden ten aanzien van bomenonderhoud is doorgeschoven naar 2025, waaronder het aanplanten van bomen als onderdeel van het project De Velperweg. Hierdoor is een voordeel op de lasten ontstaan. Het resultaat wordt grotendeels verrekend met de bestemmingsreserve 'Groot onderhoud Openbare Ruimte'.

Monitoring vaste rust- en verblijfplaatsen

De aanbesteding van extra werkzaamheden in verband met de monitoring van vaste rust- en verblijfplaatsen is doorgeschoven van 2024 naar 2025. De hiervoor in 2024 opgenomen middelen (€ 0,3 miljoen) worden verrekend met de bestemmingsreserve Groenfonds.

Groot onderhoud water-baggerwerkzaamheden

Ten opzichte van het jaarprogramma groot onderhoud water is € 0,3 miljoen minder gerealiseerd, doordat een gedeelte van de baggerwerkzaamheden naar 2025 is doorgeschoven. Het resultaat wordt verrekend met de bestemmingsreserve 'Groot onderhoud Openbare Ruimte'.

Wet goed verhuurderschap

Door de vertraging van de implementatie van de verhuurverordening en leegstandsverordening, die ingaan per 1 januari 2025, is er € 230.000 minder besteed. Het voordeel op de lasten wordt verrekend met de egaliseriereserve volkshuisvesting en leidt tot een even hoog nadeel op de toevoegen aan reserves.

Havenbeheer

Binnen de exploitatie van het havenbeheer wordt het opbrengstnadeel (€ -0,5 miljoen) ten dele gecompenseerd door een kostenvoordeel (€ 0,2 miljoen). Per saldo resteert een nadeel van € 0,3 miljoen. Dit werd met name veroorzaakt doordat de hogere kosten Walstream niet volledig aan de gebruikers in rekening konden worden gebracht.

Afvalstoffenheffing

De afwijkingen in de opbrengsten en kosten voor vermindering (correctie op de opbrengsten) moeten in samenhang worden beoordeeld. Per saldo leidt dit tot een voordelig resultaat van € 190.000, dat voornamelijk te verklaren is door een toename van het aantal huishoudens. Daarnaast is er sprake van een beperkte meeropbrengst uit nog opgelegde aanslagen over 2023.

Extra herstelkosten kabels en leidingen

In 2024 zijn extra herstelwerkzaamheden verricht als gevolg van eerder gelegde kabels en leidingen. De betreffende kosten zijn grotendeels gedekt uit van derden ontvangen opbrengsten.

Afvalinzameling en -verwerking

Ten opzichte van de begroting 2024 hebben het inzamelen en verwerken van kunststoffen (€ 0,3 miljoen) en oud papier (€ 0,2 miljoen) en aanpak zwerfafval (€ 0,2 miljoen) geleid tot extra incidentele opbrengsten. Dit betreft onder andere een eindafrekening voorgaande jaren en werd tevens veroorzaakt door een tijdelijke opleving van de papierprijs.

Arnhem Oost algemeen Kansrijke Wijk

Er is in 2024 minder projecten gerealiseerd dan werd begroot. Hierdoor is de onder de baten verantwoorde specifieke uitkering van het rijk (de SPUK Kansrijke Wijk) lager. De lagere lasten staan verantwoord binnen de programma's Veiligheid, Onderwijs en Openbare Ruimte, waar de afzonderlijke projecten in uitvoering zijn. De SPUK-middelen blijven wel beschikbaar en zullen in 2025 binnen de afzonderlijke projecten worden besteed conform de subsidievoorwaarden van de regeling Kansrijke Wijk.

Met wie werken we samen

Verbonden partijen

GR Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen

Lingezen

Voor meer informatie wordt verwezen naar de paragraaf [Verbonden partijen](#).

Partners

Wonen

- Woningcorporaties;
- Particuliere verhuurders;
- Beleggers/ontwikkelaars;
- Provincie Gelderland;
- Ministerie van BZK;
- Zorgpartijen.

Openbare ruimte

- Wijkteams;
- Schouwgroepen en belangengroepen;
- Waterschappen;
- Grondeigenaren (onder andere woningcorporaties, provincie, Hoge Veluwe, Gelders Landschap, Staatsbosbeheer);
- Groen Forum;
- Klimaatbestendig Arnhem;
- Triple Helix partners.

Ook werken we samen met verschillende subsidiepartners. Deze zijn in dit programma in de digitale begroting (<https://financien.arnhem.nl>) terug te vinden. Het volledige overzicht van de begrotingssubsidies is te vinden in de [paragraaf Subsidies](#).

Beleidskaders

Wonen

- [Arnhemse woonprincipes \(Woonvisie\)](#);
- [Volkshuisvestelijk kader 2019-2022](#);
- [Huisvestingsverordening](#);
- Plan van aanpak woningbouwontwikkeling;
- [Plan van aanpak Woningsplitsing en Verkamering](#);
- Woondeal Regio Arnhem- Nijmegen.

Openbare ruimte

- [Structuurvisie 2020-2040](#);
- [Groenvisie 2017-2035](#);
- [Bomenplan Arnhem](#);
- [Uitvoeringsagenda Dierenwelzijn 2016-2020](#);
- Nota Ruimte voor de Jeugd (Spellennota) 2010 - 2020;
- [Initiatiefvoorstel Groene Speelplaatsen](#);
- [Aanpak wateroverlast Arnhem Noord 2015](#).
- Visie en Uitvoeringsagenda Dierenwelzijn 2021-2030;
- [Strategie klimaatadaptatie Arnhem 2020 - 2030](#);
- [Afvalkoers 2022-2026](#) Arnhem Schoner.

Paragrafen

De paragrafen vormen een 'dwarsdoorsnede' van de begroting, gezien vanuit een bepaald perspectief. Een aantal paragrafen is in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) verplicht voorgeschreven.

In de paragrafen worden kaderstellende beleidslijnen vastgelegd met betrekking tot relevante beheersmatige aspecten. De paragrafen geven daarmee belangrijke aanvullende informatie over de meerjarige financiële positie van de gemeente. De wijze waarop invulling wordt gegeven aan de paragrafen verschilt per onderwerp.

De volgende paragrafen zijn opgenomen:

1. Lokale heffingen
2. Risicomanagement en weerstandsvermogen
3. Onderhoud kapitaalgoederen
4. Financiering
5. Bedrijfsvoering
6. Verbonden partijen
7. Grondbeleid
8. Investerings
9. Subsidies
10. Integriteit
11. Openbaarheidsparagraaf Wet open overheid

Lokale heffingen

De gemeente legt heffingen op. Die zijn onder te verdelen in algemene belastingen en retributies. Bij algemene belastingen is sprake van een gedwongen bijdrage, waar geen rechtstreekse individuele tegenprestatie van de overheid tegenover hoeft te staan. De opbrengsten dienen als algemeen dekkingsmiddel. Voorbeelden zijn de onroerendezaakbelasting (OZB), parkeerbelasting en toeristenbelasting. Retributies vallen uiteen in bestemmingsheffingen, leges en rechten. Bij bestemmingsheffingen zijn de opbrengsten bestemd voor specifieke taken of voorzieningen met een duidelijk algemeen belang. De riool- en afvalstoffenheffing zijn bestemmingsheffingen. Bij leges en rechten wordt er door de overheid een individuele tegenprestatie tegenover de bijdrage gesteld.

Uitgangspunten van beleid

OZB

- De onroerende-zaakbelasting (OZB) heeft met de WOZ-waarde een grondslag met een lasten verdelende werking. Zo geldt voor eigenaren van woningen en bedrijfsgebouwen en huurders van bedrijfsgebouwen: hoe hoger de waarde van de woning / het gebouw, des te hoger de te betalen belasting.
- Elk jaar is een herwaarderingsjaar. Dat betekent dat de WOZ-waarden gebaseerd worden op een nieuwe waardepeildatum. De WOZ-waarde is een zo goed mogelijke schatting van de mogelijke verkoopprijs op de waardepeildatum. Om te voorkomen dat de opbrengsten OZB te hoog of te laag worden, wordt de gemiddelde waardeontwikkeling gecompenseerd door een tariefswijziging.
- In de periode 2023-2026 worden de OZB-opbrengsten, exclusief areaalontwikkeling, jaarlijks met 5 procent verhoogd. Dit betekent dat de gemiddelde (verwachte) lastenstijging OZB ook 5 procent per jaar is. De daadwerkelijke waardeontwikkeling kan afwijken van de waardeontwikkeling waar voor de tariefberekening van uit is gegaan. Met als gevolg dat ook de gemiddelde lastenstijging af kan wijken van de 5 procent. Voor belastingjaar 2024 is dit het geval. Bij zowel woningen als niet-woningen is de gemiddelde waardestijging (na correcties naar aanleiding van bezwaar) iets lager uitgekomen dan bij de tariefberekening werd verwacht, waardoor een huishouden met een koopwoning en eigenaren en gebruikers van niet-woningen in 2024 (gemiddeld) te maken hebben gehad met lagere lasten OZB dan waar rekening mee werd gehouden. In 2025 wordt deze afwijking gecorrigeerd met een (verwachte) gemiddelde lastenstijging van meer dan 5 procent, zodat over een langere periode gezien de lastenontwikkeling OZB gemiddeld 5 procent per jaar is
- Voor de OZB voor niet-woningen geldt een verhouding van 80%-20% voor respectievelijk eigenaar en gebruiker.

Rioolheffing

- Net zoals de OZB heeft de rioolheffing met de WOZ-waarde een grondslag met een lasten verdelende werking. De rioolheffing volgt de jaarlijkse herwaardering voor de OZB.
- Het uitgangspunt bij de tarieven van de rioolheffing is volledige kostendekkendheid. Oftewel: de begrote opbrengsten uit rioolheffing zijn (vrijwel) gelijk aan de begrote kosten voor de gemeentelijke watertaken voor afval-, hemel- en grondwater. Voor een verdere toelichting op de kostendekkendheid van de rioolheffing in 2024 wordt verwezen naar het onderdeel [Kostendekkendheid bestemmingsheffingen](#) in deze paragraaf.

Afvalstoffenheffing

- Bij de afvalstoffenheffing wordt een relatie gelegd tussen de mate van gebruik en de belasting die iemand betaalt. Daarom werken we bij de afvalstoffenheffing met twee tarieven, één voor eenpersoonshuishoudens en één voor meerpersoonshuishoudens.
- De (begrote) kostendekkendheid van de tarieven van de afvalstoffenheffing wordt stapsgewijs verhoogd naar 95 procent in 2026. Voor een verdere toelichting op de kostendekkendheid van de afvalstoffenheffing in 2024 wordt verwezen naar het onderdeel [Kostendekkendheid bestemmingsheffingen](#) in deze paragraaf.

Parkeerbelasting

De tarieven voor parkeren op straat en in de gemeentelijke parkeergarages zijn in 2024 geïndexeerd met de verwachte inflatie van 3,1 procent. De naheffingsaanslagen (boetes) zijn verhoogd naar het wettelijk toegestane bedrag.

Toeristenbelasting

De tarieven van de toeristenbelasting waren in 2024 gelijk aan de tarieven van 2023.

Leges

2024 was het jaar waarin de Omgevingswet in werking trad, met nieuwe producten en tarieven. De tarieven voor paspoorten, Nederlandse identiteitskaarten en rijbewijzen zijn in 2024 verhoogd met de stijging van de af te dragen rijksleges. Voor de overige leges geldt dat de tarieven in 2024 gelijk waren aan de tarieven van 2023. We streven ernaar de kostendekkendheid van het totaal van de leges te verhogen en onderzoeken wat hierin de mogelijkheden zijn.

Belangrijke ontwikkelingen

Onderzoek brede rioolheffing (raadsbrief zaaknummer 4386818)

Via de rioolheffing worden de kosten verhaald die te maken hebben met afvoer van hemelwater en vuil water, maar ook van kosten die te maken hebben met droogte en grondwaterstand en het voorkomen van wateroverlast (klimaatadaptatie). Dit zijn taken die tegenwoordig ook onder de gemeentelijke watertaak vallen en deze watertaken zijn in de loop van de jaren steeds uitgebreider geworden. Iedereen binnen de gemeentegrenzen heeft hier, bewust of onbewust, collectief en individueel profijt van. Sinds een aantal jaren is het dan ook mogelijk om de verordening rioolheffing zo in te richten dat iedereen in de heffing wordt betrokken, ongeacht of men wel of niet afvoert of aangesloten is. Landelijk gezien is een tendens waarneembaar waarbij vaker voor deze grondslag van heffen wordt gekozen. Ook een aantal gemeenten in onze regio onderzoeken dit momenteel.

In Arnhem heffen we nu nog rioolheffing als er sprake is van een aansluiting op of het afvoeren via de gemeentelijke riolering. De hiervoor geschetste ontwikkelingen geven echter aanleiding om te onderzoeken in hoeverre de verschuivingen in de rioleringstaken en de ontwikkelingen rond rioolheffing aanleiding geven tot het breder opleggen van rioolheffing dan alleen bij eigenaren en gebruikers die aangesloten zijn op of afvoeren via het gemeentelijke rioolstelsel.

WOZ bezwaren

We zagen in 2024 een daling van het aantal ingediende bezwaren ten opzichte van het piekjaar 2023. De minder extreme waardestijging is daarvoor waarschijnlijk een belangrijke oorzaak. Daarnaast hebben de per 1 januari 2024 ingevoerde maatregelen om de rol van de no-cure-no-pay bureaus in te perken mogelijk hun effect. Het aantal bezwaren ligt nog steeds hoger dan voor 2023. De komende jaren zal duidelijk worden op welk niveau het aantal WOZ=bezwaren zich structureel zal ontwikkelen.

Voormeldingen

Onderdeel van het plan van aanpak van de staatssecretaris van Financiën om de proceskostenvergoedingen te beperken is het verplicht stellen van informeel contact met burgers in het WOZ-traject. Deze maatregel wordt op dit moment verder uitgewerkt. Daarnaast heeft de Waarderingskamer informeel contact als jaarlijks speerpunt in haar controles opgenomen.

Ingegeven door deze ontwikkelingen hebben we in 2024 een pilot voormeldingen uitgevoerd. Met een voormelding krijgen inwoners aan de voorkant van de aanslagoplegging de mogelijkheid om de objectgegevens te controleren. De ervaringen op basis van de pilot zijn positief en in de eerste helft van 2025 zal dit een vervolg krijgen.

BIZ binnenstad

Een bedrijveninvesteringszone (BIZ) betreft een afgebakend gebied binnen de gemeente, waarin ondernemers en/of vastgoedeigenaren samen zorgen voor een veilige en leefbare bedrijfsomgeving. Het initiatief tot invoering ligt bij de ondernemers/eigenaren. De activiteiten in de BIZ zijn een aanvulling op die van de gemeente. De gemeente int van de ondernemer/eigenaar in de BIZ een bijdrage en keert deze vervolgens als subsidie uit aan de BIZ als uitvoeringsorganisatie. Een BIZ kan pas worden ingevoerd nadat de gemeenteraad hiervoor een verordening heeft vastgesteld en uit een draagvlakmeting blijkt dat er voldoende draagvlak is onder ondernemers/eigenaren in de BIZ. Met ingang van 2023 is de BIZ Korenkwartier ingevoerd.

In 2024 heeft er wederom een draagvlakmeting plaatsgevonden voor de BIZ Binnenstad. Deze heeft een positieve uitslag waardoor de BIZ Binnenstad per 1 januari 2025 wordt ingevoerd.

Landelijk beleid

- Het vorige kabinet onderzocht de mogelijkheid voor een groter eigen belastinggebied voor gemeenten. Het huidige kabinet heeft aangegeven hiertoe niet voornemens te zijn. Eind 2024 bleek ook in de Tweede Kamer geen meerderheid voor een motie die het kabinet opriep te komen tot concrete

voorstellen voor uitbreiding van het lokaal belastinggebied. We verwachten dan ook niet dat dit op korte termijn gaat gebeuren.

- De huidige coalitie heeft in het hoofdlijnenakkoord opgenomen de stijging van de gemeentelijke woonlasten (OZB) te willen maximeren via afspraken met de gemeentes. Het is nog niet duidelijk of dit punt uitgevoerd gaat worden en wat dit voor Arnhem betekent.

Opbrengsten van de lokale heffingen

Opbrengsten lokale heffingen	Realisatie 2023	Begroting 2024 def	Realisatie 2024	Afwijking 2024
<i>Bedragen x € 1.000</i>				
Belastingen				
OZB	58.408	61.081	60.336	-745
Parkeerbelasting	12.688	13.004	12.624	-380
Toeristenbelasting	1.854	1.291	1.631	340
Subtotaal	72.950	75.376	74.591	-784
Heffingen				
Afvalstoffenheffing	20.369	23.116	23.305	190
Rioolheffing	16.835	17.516	17.478	-38
Bedrijveninvesteringszone Korenkwartier	110	121	119	-1
Subtotaal	37.314	40.752	40.903	150
Leges				
<i>Algemene dienstverlening</i>				
Leges burgerlijke stand	2.462	3.154	3.637	483
Parkeren	57	44	61	17
Overig APV	101	97	122	25
<i>Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving</i>				
Leges Omgevingswet	3.927	3.761	4.309	548
Kabels/leidingen	242	305	325	20
<i>Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn</i>				
Drank- en horeca	113	191	105	-86
Evenementen	74	130	74	-56
Prostitutiebedrijven	0	8	5	-3
Winkeltijden	0	0	0	0
Subtotaal	6.976	7.690	8.638	948
Rechten				
Scheepvaartrechten	330	436	293	-143
Reinigingsrechten	46	50	43	-7
Subtotaal	376	487	336	-151
Totaal	117.616	124.305	124.468	163

De in bovenstaande tabel opgenomen (begrote) opbrengsten betreffen de opbrengsten na vermindering en vernietiging van aanslagen.

OZB

Bij zowel woningen als niet-woningen is de gemiddelde waarde­stijging (na correcties naar aanleiding van bezwaar) iets lager uitgekomen dan bij de tariefberekening werd verwacht. Het financieel nadeel dat hierdoor ontstaat is echter volledig op te vangen binnen het in de begroting opgenomen budget voor verminderingen. Dat er toch een negatief resultaat ontstaat, is te verklaren door een bij de begroting 2011 opgenomen structureel begrote meeropbrengst van € 860.000, die losstaat van de jaarlijkse tariefberekening. De reden voor het opnemen van deze stelpost was dat destijds elk jaar bleek dat er op de OZB een positief resultaat werd behaald. De afgelopen jaren laten zien dat de realisatie van deze meeropbrengsten onder druk staat. De verschillen tussen

de feitelijke waardeontwikkeling en de bij de tariefberekening gehanteerde te verwachten waardeontwikkeling zijn beperkt, waardoor ook afwijkingen op de op basis van de tariefberekening begrote opbrengsten minder te verwachten zijn en de stelpost minder realistisch is. We bekijken welke mogelijkheden er zijn om deze stelpost af te bouwen. Het negatieve resultaat wordt gedempt door meeropbrengsten uit nog opgelegde aanslagen over 2022 en 2023.

Parkeerbelasting

Het nadelig resultaat van € 380.000 is te verklaren door een sterke daling van aantal opgelegde naheffingen (boetes), ondanks dat het aantal kortparkeerders nagenoeg gelijk is gebleven. Mogelijke oorzaak hiervan is dat het aandeel parkeerders met vergunning op straat is toegenomen.

Toeristenbelasting

Het voordelig resultaat van € 340.000 is te verklaren door:

- Hogere opbrengsten uit in 2024 opgelegde aanslagen voor 2023, doordat het aantal overnachtingen in 2023 hoger is uitgevallen dan bij de jaarstukken 2023 ingeschat;
- Verwachte hogere opbrengsten voor 2024. In 2025 worden de aanslagen toeristenbelasting voor 2024 opgelegd, op basis van het gerealiseerde aantal overnachtingen. Op basis van de realisatie over 2023 is echter de verwachting dat de opbrengsten hoger uit zullen vallen dan begroot.

Leges burgerlijke stand

De opbrengsten uit leges burgerzaken zijn € 483.000 hoger uitgevallen dan begroot. Dit voordeel wordt met name veroorzaakt door hogere opbrengsten van leges voor paspoorten (paspoortpiek) en wordt gedempt door lagere opbrengsten van leges voor ID-kaarten. De meeropbrengsten moeten grotendeels als rijksleges worden afgedragen aan het Rijk.

Leges Omgevingswet

Vanwege de invoering van de Wet kwaliteitsborging bouw (Wkb), was onduidelijk welk exact effect dit zou geven op de totale opbrengsten. In totaal was € 3,8 mln. geraamd. De uiteindelijke totale opbrengsten zijn ongeveer € 0,5 mln. hoger dan begroot namelijk € 4,3 mln.. We zien dat er relatief veel aanvragen uit 2023 verleend zijn in 2024. Bovendien zijn er voor een aantal grote projecten vergunningen verleend, waardoor de opbrengsten incidenteel hoger zijn uitgevallen.

Kwijtschelding

Kwijtschelding	Realisatie 2023	Begroting 2024 def	Realisatie 2024	Afwijking 2024
<i>Bedragen x € 1.000</i>				
Afvalstoffenheffing, rioolheffing en OZB	2.165	2.390	2.142	248
Totaal	2.165	2.390	2.142	248

Particulieren en kleine zelfstandigen komen in aanmerking voor kwijtschelding van gemeentelijke belastingen als het zogenaamde gecorrigeerde inkomen lager uitvalt dan 100% van het bijstandsniveau. Ook wordt gekeken naar het vermogen van de inwoner, onder andere de vrij te laten financiële middelen. Kwijtschelding kan worden aangevraagd voor de (on)roerende zaakbelasting, afvalstoffenheffing en rioolheffing.

Arnhem vult de beleidsvrijheid die er is voor kwijtschelding van gemeentelijke belastingen zo ruim mogelijk in. De beleidsregels rond het kwijtschelding van lokale heffingen zijn in 2023 (met terugwerkende kracht vanaf 1 januari 2022) verruimd; het budget was daarom ook verhoogd. Zowel in 2023 als in 2024 zijn er echter niet veel meer aanvragen ontvangen en leidt dit tot een voordeel. Vanaf 2025 wordt het budget structureel naar beneden bijgesteld.

Kostendekkendheid bestemmingsheffingen

In de gemeentewet (artikel 229b, lid 1) is opgenomen dat de tarieven die worden geheven voor de rioolheffing en afvalstoffenheffing maximaal kostendekkend mogen zijn. Dit betekent dat de opbrengsten niet hoger mogen zijn dan de kosten. Zo wordt voorkomen dat de gemeente 'winst' maakt op deze heffingen en met de ontvangen specifieke belastingen ook andere gemeenteactiviteiten financiert. Het gaat bij de kostendekkendheid om begrote bedragen, omdat op het moment van het vaststellen van de tarieven alleen nog de verwachtingen bekend zijn. De gerealiseerde mate van kostendekkendheid kan afwijken van wat geraamd werd, doordat de kosten of opbrengsten hoger of lager uitvallen dan begroot.

Hieronder wordt inzicht gegeven in de berekening van de begrote en gerealiseerde kostendekkendheid van de rioolheffing en afvalstoffenheffing. De opbrengsten in de berekeningen van de kostendekkendheid wijken af van de opbrengsten gepresenteerd bij onderdeel [Opbrengsten van de lokale heffingen](#) in deze paragraaf. Dit verschil is te verklaren doordat de kosten voor vermindering en vernietiging in het onderdeel Opbrengsten van de lokale heffingen gesaldeerd zijn met de (bruto) opbrengsten, terwijl deze kosten in de berekening van de kostendekkendheid onder de kosten van het taakveld zijn opgenomen. Voor de berekening van de kostendekkendheid geven beide werkwijzen dezelfde uitkomst.

Kosten van overhead

Kosten worden zoveel mogelijk direct toegerekend aan de betreffende activiteit, maar dat gaat niet altijd. Bijvoorbeeld bij de kosten van huisvesting, (algemene) communicatie en bestuursondersteuning. Dit zijn overheadkosten; alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. Deze definitie van overheadkosten is vastgelegd in het BBV. Welke kosten de gemeenten als overheadkosten moeten zien, is dus in regelgeving vastgelegd. Gemeenten zijn wel vrij in de keuze van de methodiek voor toerekening van overheadkosten aan de lokale heffingen. Bij de gemeente Arnhem rekenen we de kosten van overhead aan de heffingen toe met behulp van een opslag op de ingezette uren (artikel 21 Financiële verordening)

Rioolheffing

De rioolheffing is een bestemmingsheffing. De opbrengsten uit rioolheffing mogen alleen ingezet worden voor de kosten voor de gemeentelijke watertaken voor afval-, hemel- en grondwater.

De gerealiseerde kostendekkendheid is met 103% hoger dan de begrote kostendekkendheid van 97%. De opbrengsten hebben zich ontwikkeld in lijn met de begroting. Het kostenniveau ligt echter € 1 miljoen lager dan begroot, voornamelijk te verklaren door het gerealiseerde rentevoordeel op de kapitaallasten. Op grond van artikel 44 lid 2 uit het BBV dienen in beginsel overschotten in een voorziening te worden gestort en te worden ingezet voor toekomstige lasten van de gemeentelijke watertaken. Uitzondering hierop zijn gerealiseerde voordelen als gevolg van aanbestedingsresultaten, efficiencyvoordelen of een hogere capaciteit (meer aansluitingen). Het rentevoordeel kan gezien worden als aanbestedingsresultaat. Het overschot mag dan ook niet in een voorziening worden gestort en wordt toegevoegd aan de algemene middelen.

Kostendekkenheid rioolheffing	Begroting 2024 primitief	Jaarrekening 2024
<i>Bedragen x € 1.000</i>		
Kosten Taakveld(en), incl (omslag) rente	15.721	14.821
Inkomsten taakveld(en), excl.heffingen	-	-
Netto kosten taakvelden	15.721	14.821
Toe te rekenen kosten:		
Overhead	768	768
BTW	1.839	1.760
Totale kosten	18.328	17.348
Opbrengst rioolheffing	17.766	17.822
Dekkingspercentage	97%	103%

Afvalstoffenheffing

De afvalstoffenheffing is een bestemmingsheffing. De opbrengsten uit afvalstoffenheffing mogen alleen ingezet worden voor kosten van inzameling en verwerking van huishoudelijk afval.

De gerealiseerde kostendekkendheid is met 94% hoger dan de (primitief) begrote kostendekkendheid van 90%. Dit is voornamelijk te verklaren door het voordelig resultaat op de opbrengsten uit afvalstoffenheffing. Bij Turap-1 is reeds melding gedaan van een verwachte opbrengstoverschrijding doordat in de berekende tarieven geen rekening was gehouden met het in de begroting opgenomen bedrag aan verminderingen. Het resterende deel

van de hogere opbrengsten is te verklaren door een toename van het aantal huishoudens en een beperkte meeropbrengst uit nog opgelegde aanslagen over 2023.

Kostendekkenheid afvalstoffenheffing	Begroting 2024 primitief	Jaarrekening 2024
<i>Bedragen x € 1.000</i>		
Kosten Taakveld(en),incl (omslag) rente	23.109	23.554
Inkomsten taakveld(en), excl.heffingen	-1.724	-2.403
Netto kosten taakvelden	21.385	21.151
Toe te rekenen kosten:		
Overhead	751	751
BTW	3.672	3.626
Totale kosten	25.808	25.528
Opbrengst afvalstoffenheffing	23.112	23.947
Dekkingspercentage	90%	94%

Risicomanagement en weerstandsvermogen

Het is van belang om inzicht te hebben in de financiële positie (hoe financieel gezond is de gemeente) en de financiële weerbaarheid (welke mogelijkheden zijn er financieel). Met andere woorden hoe financieel robuust is de gemeente Arnhem?

Het weerstandsvermogen geeft aan in hoeverre de gemeente Arnhem in staat is om risico's op te vangen. De financiële positie van Arnhem wordt met een aantal financiële kengetallen (zoals solvabiliteit en schuldquote) in samenhang met het weerstandsvermogen in beeld gebracht en beoordeeld.

Samenvatting financiële positie

In deze paragraaf gaan we, in aansluiting op de toelichting in deel 1 van deze jaarstukken, verder in op de financiële positie van de gemeente Arnhem. Allereerst volgt een samenvatting van de belangrijkste punten uit deze paragraaf. Aansluitend volgt een toelichting op:

- de uitkomsten van de financiële kengetallen;
- de uitgangspunten voor beleid;
- het risicoprofiel en het beschikbare weerstandsvermogen;
- de belangrijkste risico's.

Om op een eenvoudige manier uit te leggen hoe de gemeente naar haar financiële positie kijkt, gebruiken we de metafoor van een privépersoon, die, na afloop van het jaar, terugkijkt op zijn of haar eigen financiële positie: Waren mijn inkomsten en uitgaven in evenwicht? Moest ik mijn spaargelden aanspreken of kon ik extra sparen? Heb ik in de toekomst wat extra middelen achter de hand als mijn wasmachine kapot gaat? Als een privépersoon een goed en zeker inkomen heeft om zijn huur of hypotheek te betalen, verder geen grote schulden heeft en ook nog over een spaarsaldo beschikt, is de conclusie dat zijn of haar financiële positie robuust en solide is. Zo is het ook bij gemeenten. Had het gemeentelijk huishoudboekje een tekort of een overschot? Heeft de gemeente na het jaar 2024 geen of weinig schulden en een redelijk goed gevulde 'bankrekening' (algemene reserve)? Waren de buffers voor risico's hoger dan de risico's die zich voor hebben gedaan? Waren de baten even hoog of hoger dan de lasten? Als het antwoord op al die vragen positief is dan staat de gemeente Arnhem er in financiële zin goed voor.

Door in samenhang te kijken naar een aantal kengetallen kunnen we beoordelen hoe robuust de financiële positie van een gemeente is. Dat is waar we in deze paragraaf bij stilstaan.

Over het jaar 2024 is een positief saldo van inkomsten en uitgaven gerealiseerd en bedraagt het voordelig jaarresultaat € 6,4 miljoen na mutaties in de reserves. Het financieel voordelig jaarresultaat heeft positief doorgewerkt op de drie niveaus van robuustheid aan de hand waarvan is te beoordelen hoe de gemeente er voor staat.

1. In de Begroting 2024 werd voor 2024 een onttrekking van € 10,9 miljoen aan de algemene reserve begroot. Uiteindelijk is een onttrekking van € 4,6 miljoen aan de algemene reserve gerealiseerd. De Begroting 2024 was al structureel in evenwicht en daarmee voldoende robuust. Met de realisatie over 2024 is deze robuustheid versterkt.
2. De mate van robuustheid om risico's op te vangen: het risicoprofiel is opnieuw geactualiseerd. Ook het beeld van de beschikbare weerstandscapaciteit is opnieuw bepaald. Bij het opstellen van de begroting werd voor 2024 uitgegaan van een weerstandsfactor van 1,0. Zowel het risicoprofiel als de beschikbare weerstandscapaciteit zijn met respectievelijk € 10 miljoen en € 27 miljoen groter dan bij de Begroting 2024 verwacht. Door de grotere (positieve) afwijking bij de beschikbare weerstandscapaciteit komt de verhouding / de weerstandsfactor uit op 1,2.
3. De mate van robuustheid van de balans: Hierbij gaat het onder andere om de omvang van de schulden van de gemeente (netto schuldquote) en de verhouding tussen eigen en vreemd vermogen (solvabiliteit). Deze financiële kengetallen hebben zich in 2024 ten opzichte van de begroting in positieve richting ontwikkeld en zijn licht verbeterd ten opzichte van de Jaarrekening 2023. De uitkomsten van de financiële kengetallen worden verderop in deze paragraaf toegelicht.

Samenvattend is te zeggen dat de financiële positie van de gemeente in 2024 robuuster is dan waar in de begroting van werd uitgegaan en licht verbeterd is ten opzichte van de Jaarrekening 2023.

Uitkomsten financiële kengetallen

Voor de beoordeling van de financiële positie van onze gemeente wordt gebruik gemaakt van de kengetallen, zoals genoemd in art. 11 van de begrotingsvoorschriften (BBV). Ook de weerstandsfactor is uitgedrukt in de vorm van een kengetal. Een goede toelichting op deze kengetallen en de betekenis daarvan voor de sturing door de raad is opgenomen in de publicatie 'Meerjarig financieel inzicht voor de raad - de samenhang tussen beleid en kengetallen' van de commissie BBV.

De kengetallen volgens art. 11 van de BBV laten over de afgelopen jaren het volgende beeld zien:

	rek. 2020	rek. 2021	rek. 2022	rek. 2023	begr. 2024	rek. 2024
1A. Netto schuldquote	78%	72%	66%	58%	62%	55%
1B. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	71%	66%	61%	55%	56%	51%
2. Solvabiliteitsratio	19%	22%	29%	28%	24%	31%
2A. Weerstandsfactor	1,0	1,9	2,3	1,4	1,0	1,2
3. Kengetal grondexploitatie	5%	6%	5%	2%	5%	3%
4. Structurele exploitatieruimte	2%	8%	15%	4%	3%	5%
5. Woonlasten meerpersoonshuishouden	102%	102%	100%	103%	112%	106%

Als aanvulling op deze verplichte kengetallen worden in de begroting en jaarrekening in aansluiting op de zogenaamde stresstesten van de 100.000+ gemeenten op vier aandachtsvelden nog een aantal andere kengetallen doorgerekend. Bij elk kengetal is in de laatste kolom weergegeven hoe op het kengetal wordt gescoord; 1 is voldoende, 2 is punt van aandacht en 3 is kwetsbaar.

Aanvullende Arnhemse kengetallen tav schuldquote	rek. 2023	begr. 2024	rek. 2024	Categorie
a Netto schuld per inwoner	€ 3.075	€ 3.026	€ 3.016	2
b Schuldevolutie	-1%	-18%	-2%	2
c Netto rentelasten/exploitatie	1,14%	1,18%	0,52%	1
d Aanwezigheid rentereserve/buffer	ja	ja	ja	1
e Zekerheden leningen, garantstellingen en waarborgen	96%	95%	95%	1
Aanvullende Arnhemse kengetallen tav solvabiliteit	rek. 2023	begr. 2024	rek. 2024	Categorie
a Weerstandsfactor	1,4	1,0	1,2	2
b Mogelijkheden om weerstandscapaciteit te verbeteren	ja	ja	ja	1

Aanvullende Arnhemse kengetallen tav grondexploitatie	rek. 2023	begr. 2024	rek. 2024	Categorie
a Afhankelijkheid van grondexploitatie voor sluitende begroting	nee	nee	nee	1

Aanvullende Arnhemse kengetallen tav woonlasten	rek. 2023	begr. 2024	rek. 2024	Categorie
a Onbenutte belastingcapaciteit OZB	0,10%	0,10%	0,07%	2
b Derving OZB i.v.m. leegstand	1,13%	1,56%	1,56%	2

Toelichting:

Bij het beoordelen van de bovenstaande kengetallen is het belangrijk de kengetallen in onderlinge samenhang te bezien om uitspraken te kunnen doen over én de robuustheid van de begroting/rekening, én de robuustheid van de risicobuffers én de robuustheid van de balans.

Robuustheid van de begroting:

- De structurele lasten zijn in 2024 gedekt met structurele inkomsten, zoals het kengetal structurele exploitatieruimte laat zien.
- De Arnhemse begroting is niet afhankelijk van de resultaten op de grondexploitaties.
- De Begroting 2025, zoals vastgesteld door de raad, laat ook een meerjarig structureel sluitend financieel beeld zien.

Robuustheid van de buffers voor risico's in relatie tot het beschikbare weerstandsvermogen:

- Een belangrijke indicator is de weerstandsfactor die de verhouding uitdrukt tussen de beschikbare buffers (reserves die het weerstandsvermogen van de gemeente vormen) en de benodigde weerstandscapaciteit (het totaal van de berekende mogelijke nadelige financiële gevolgen van de risico's). Bij de jaarrekening 2024 wordt € 6,4 miljoen minder aan de algemene reserve onttrokken dan begroot. Daarnaast is het resultaat over 2023 aan de algemene reserve toegevoegd. Hierdoor komt de weerstandsfactor uit op 1,2. Dit is boven de ondergrens van 1,0 waarbij de buffers voor risico's moeten worden aangevuld.

Robuustheid van de balans:

- De solvabiliteit van onze gemeente komt in de jaarrekening uit op 31%. Dit is daarmee ruim boven de meest risicovolle categorie volgens de indeling die de provincie Gelderland hanteert. Naast de positieve invloed door de jaarlijkse overhevelingen van het ene begrotingsjaar naar het volgende jaar via de bestemmingsreserve taakmutaties die het kengetal positief beïnvloeden, dragen ook de reserveringen in de andere bestemmingsreserves bij aan de groei van het eigen vermogen. De jaarrekening laat daarmee een positief beeld van de solvabiliteit zien. Daarmee is er voldoende eigen vermogen dat de komende jaren ingezet kan worden als incidentele dekking.
- De cijfers van het grondbedrijf zijn relevant voor de beoordeling van de solvabiliteit en de risico's die de gemeente loopt. De balans van de gemeente Arnhem wordt, in vergelijking met andere gemeenten, minder beïnvloed door de resultaten van het grondbedrijf. Dit kengetal komt in 2024 lager uit dan begroot, waarmee de gevoeligheid voor het resultaat minder gevoelig is voor het resultaat van de grondexploitaties dan begroot.
- Arnhem heeft haar schuldpositie in 2024 wederom verbeterd ten opzichte van 2023. De schuldquote geeft aan hoe groot de schuld is ten opzichte van de omvang van de begroting. Als gevolg van vooruitbetalingen van het Rijk en doordat reeds bij een lage rentestand leningen waren aangetrokken, waren er in 2024 voldoende liquide middelen beschikbaar en hoefde er om die reden minder geleend te worden.

In de onderstaande tabel worden de financiële kengetallen te vergeleken met de risico-indeling van de provincie. De provincie hanteert daarbij drie categorieën.

Categorie A is het minst risicovol en categorie C is het meest risicovol. De uitkomsten voor de jaarrekening 2024 zijn onderstaand vermeld. De kolom 'Gelders gemiddelde' is ontleend aan de begrotingsbrief 2025.

Kengetal	Gelders gemiddelde 2024	Waarde Arnhem Jaarrekening 2024	Categorie A	Categorie B	Categorie C
1. Netto schuldquote	58%	55%	<90%	90-130%	>130%
2. Netto schuldquote gecorrigeerd	51%	51%	<90%	90-130%	>130%
3. Solvabiliteitsratio	33%	31%	>50%	20-50%	<20%
4. Grondexploitatie	6%	3%	<20%	20-35%	>35%
5a. Structureel exploitatieruimte Begr.	1,39%	5%	Begr en MJR	Begr of MJR	Begr en MJR
5b. Structureel exploitatieruimte MJR	-1,50%		> 0%	> 0%	< 0%
6. Belastingcapaciteit	101%	106%	<95%	95-105%	>105%
7. Weerstandsvermogen	2,1	1,2	> 1,0	0,8 - 1,0	< 0,8

Her verloop van de weerstandsfactor en solvabiliteit in de afgelopen jaren wordt in de volgende tabel weergegeven:

Jaartal	Weerstandsfactor		Solvabiliteit	
	primitieve begroting	rekening	primitieve begroting	rekening
2016		1,4	12%	15%
2017	1,3	2,1	10%	16%
2018	2,0	1,4	12%	16%
2019	1,6	1,2	14%	17%
2020	1,0	1,0	15%	19%
2021	1,0	1,9	12%	22%
2022	1,4	2,3	16%	29%
2023	1,4	1,4	18%	28%
2024	1,0	1,2	24%	31%
2025	1,2		28%	

Uitgangspunten van beleid

Volgens het BBV, de begrotingsvoorschriften van het Rijk voor de opstelling van de begroting en rekening, bevat deze paragraaf een toelichting op het beleid over weerstandsvermogen en de risico's.

Financiële verordening

Een aantal belangrijke Arnhemse spelregels over weerstandsvermogen en risico's ligt vast in de [financiële verordening](#). De raad heeft in 2023 een geactualiseerde versie van deze verordening vastgesteld. De spelregels voor de weerstandsfactor zijn ongewijzigd met een ondergrens van 1,0 en de mogelijkheid om (nieuw) beleid in te zetten bij een weerstandsfactor van meer dan 1,4 blijft bestaan. Nieuw is dat er een streefwaarde van de solvabiliteit opgenomen is van 14%, met 10% als ondergrens. Ook zijn er nu afspraken vastgelegd over hoe we in Arnhem omgaan met grote, risicovolle projecten. Bijvoorbeeld dat hierbij een onafhankelijke risicoanalyse verplicht is.

Nota risicomanagement en weerstandsvermogen

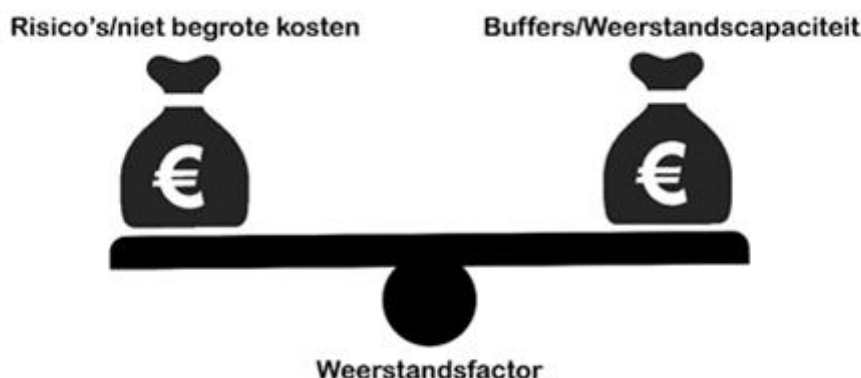
In de nota risicomanagement en weerstandsvermogen zijn de beleidsuitgangspunten voor risicomanagement en spelregels voor weerstandsvermogen vastgelegd. Tegelijkertijd met het actualiseren van de financiële verordening is een aantal uitgangspunten in de nota aangepast. De aanpassingen hebben voornamelijk betrekking op de regels rondom grote, risicovolle projecten

Weerstandsvermogen

In dit deel van de paragraaf is het totaalbeeld opgenomen van de benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit en de daarmee samenhangende weerstandsfactor:

- de gemeentelijke risico's die gevolgen kunnen hebben voor de financiële positie zijn opnieuw beoordeeld, waar nodig aangepast en aangevuld. Op basis van het nieuwe risicoprofiel is met behulp van statistische berekeningen bepaald wat de omvang van de benodigde weerstandscapaciteit is;
- de omvang van de reserves, waarvan is afgesproken dat deze de beschikbare weerstandscapaciteit vormen, is bepaald;
- door de beschikbare weerstandscapaciteit (reserves als buffer) te delen door de benodigde weerstandscapaciteit (risico's) wordt de weerstandsfactor berekend.

Het volgende plaatje illustreert dit:

Benodigd versus beschikbare weerstandscapaciteit	Begroting 2024	JV 2023	Begroting 2025	JV 2024
	90%	90%	90%	90%
<i>Bedragen x € 1.000</i>				
Benodigde weerstandscapaciteit				
1. Gemeentebrede risico's totaal	30.630	33.027	35.343	30.723
2. Risico's grondexploitatie totaal	40.074	34.861	38.361	49.758
Totaal	70.704	67.888	73.704	80.482
Beschikbare weerstandscapaciteit				
1. Algemene reserve	53.140	78.271	70.213	73.721
2. Weerstandscapaciteit Grondbedrijf	17.109	16.347	16.347	23.903
3. Onvoorzien en strikt onvermijdbaar	1.039	707	1.039	871
Totaal	71.288	95.325	87.599	98.495
Weerstandsfactor	1,0	1,4	1,2	1,2
Ruimte t.o.v. weerstandsfactor 1,0	584	27.438	13.895	18.013
Ruimte t.o.v. weerstandsfactor 1,4	-27.698	283	-15.587	-14.179

Bij het jaarverslag 2024 komt de weerstandsfactor uit op 1,2. Dit is boven de ondergrens van 1,0 waarbij de buffers voor risico's moeten worden aangevuld. De toelichting op de verschillende onderdelen die de weerstandsfactor bepalen, is opgenomen in de volgende onderdelen van deze paragraaf.

Benodigde weerstandscapaciteit en risicoprofiel

Het risicoprofiel wordt bepaald door te inventariseren welke risico's er bestaan en de financiële effecten in te schatten wanneer ze zich voor doen. Daarbij wordt voor de gemeentebrede risico's gebruik gemaakt van de volgende indeling:

Risicoscore				
Klasse	Kans		Klasse	Geldgevolg
1	< of 1 x per 10 jaar	10%	1	≤ € 50.000
2	1 x per 5-10 jaar	30%	2	> € 50.000 - € 200.000
3	1 x per 2-5 jaar	50%	3	> € 200.000 - € 500.000
4	1 x per 1-2 jaar	70%	4	> € 500.000 - € 1.000.000
5	1 x per jaar of >	90%	5	> € 1.000.000

Op basis van een inschatting voor alle risico's van de kans dat het risico zal optreden en het mogelijk financieel gevolg, wordt met behulp van statistische kansberekeningen het mogelijke financieel gevolg van het risicoprofiel van alle risico's samen doorgerekend. De statistische berekeningen, die daarvoor worden gemaakt, zijn een hulpmiddel om te bepalen wat het bedrag is dat we als buffer aan moeten houden om risico's te kunnen afdekken, de zogenaamde benodigde weerstandscapaciteit.

Het voordeel van deze rekenmethodiek is dat rekening gehouden kan worden met het gegeven dat niet alle risico's zich tegelijkertijd voor zullen doen. Daardoor is het bedrag aan benodigde weerstandscapaciteit lager dan de optelsom van alle risicobedragen bij elkaar. Deze berekeningen zijn in combinatie met de beschikbare weerstandscapaciteit (de buffers voor risico's) de basis voor de hoogte van de weerstandsfactor.

Bij de bespreking van risico's is de gewoonte om grote betekenis toe te kennen aan de hoogte van de weerstandsfactor. Dat is ook logisch, omdat het een belangrijke indicator vormt voor de financiële positie. Hierbij past wel een duidelijke kanttekening. Het inschatten van risico's met daarbij behorende bedragen en kansen is per definitie geen exacte wetenschap. Ook de berekeningen die op basis daarvan plaatsvinden zijn dat dus niet. Ze zijn een hulpmiddel om in totaliteit een bedrag te bepalen om als buffer voor risico's aan te houden. Enige relativisering van de waarde van dit gegeven is zeker op zijn plaats. Daarnaast is het van belang om, zoals reeds is aangegeven, de financiële kengetallen in onderlinge samenhang te bezien en niet uit te gaan van één enkel kengetal als de weerstandsfactor.

Ook bij dit jaarverslag zijn de risico's geïnterviewd om op die manier een beeld te krijgen van het risicoprofiel en benodigde buffer. Naast de gemeentebrede risico's zijn ook de risico's van het grondbedrijf meegenomen. De volgende tabel laat zien wat het totale beeld van de benodigde weerstandscapaciteit is:

Benodigde weerstandscapaciteit	Begroting 2024	JV 2023	Begroting 2025	JV 2024
	90%	90%	90%	90%
<i>Bedragen x € 1.000</i>				
Benodigde weerstandscapaciteit				
Gemeentebrede risico's	30.630	33.027	35.343	30.723
1. Gemeentebrede risico's totaal	30.630	33.027	35.343	30.723
Conjuncturele (marktrisico) en project specifieke risico's grondexploitatie	16.289	11.884	11.884	46.682
Strategisch bezit (mva)	1.873	2.687	2.687	3.011
Anterieure overeenkomsten	112	290	290	65
Risico's grondexploitatie	18.274	14.861	14.861	49.758
Vast te stellen gebiedsexploitatie	21.800	20.000	23.500	0
2. Risico's grondexploitatie totaal	40.074	34.861	38.361	49.758
Totaal	70.704	67.888	73.704	80.482

Het totale risicoprofiel voor de gemeentebrede en grondexploitatie risico's is bijna € 10 miljoen hoger dan bij de Begroting 2024 werd verwacht. Hierna worden de onderdelen van het risicoprofiel toegelicht.

1. Gemeentebrede risico's

De actualisatie van de gemeentebrede risico's voor de jaarrekening 2024 levert in vergelijking met de risico's bij de Begroting 2025 het volgende beeld op:

- het totale gemeentebrede risicoprofiel bij de jaarrekening bestaat net als bij de begroting 2025 uit 109 risico's;
- er zijn 19 nieuwe risico's, 19 risico's zijn vervallen en 18 risico's zijn gewijzigd;
- er zijn 73 financiële risico's die in aanmerking komen voor het reserveren van weerstandsvermogen.

Een overzicht van grote begrotingsrisico's die met name bepalend zijn voor de financiële omvang van de benodigde weerstandscapaciteit is opgenomen aan het einde van deze paragraaf, bij het onderdeel [Belangrijkste risico's](#). Deze risico's hebben op basis van de inschatting van de kans op voorkomen en het financieel gevolg de meeste invloed op het totale risicoprofiel.

Het risicoprofiel voor de totale gemeentebrede risico's is bij deze jaarrekening met € 4,6 miljoen gedaald ten opzichte van de vorige actualisatie bij de Begroting 2025. Ten opzichte van het risicoprofiel bij de Begroting 2024 is de hoogte van het risicoprofiel bij deze jaarrekening nagenoeg gelijk gebleven.

De daling bij dit jaarverslag is per saldo vooral veroorzaakt door een aantal belangrijke dalers en stijgers met een grote financiële impact:

Dalers:

- *Zorg - Volumestijging Wmo en jeugdzorg*
Het risico is naar beneden bijgesteld, het bedrag is aangepast van € 15 miljoen in € 7,5 miljoen.
- *Opvang vluchtelingen Oekraïne*
Het bedrag van het risico is naar beneden bijgesteld van € 14,3 miljoen naar € 6,5 miljoen.
- *Beheerskosten Arnhem Centraal*
Het risico is naar beneden bijgesteld, de kans is verlaagd van 50% naar 30%, het bedrag is verlaagd van € 3 naar € 0,5 miljoen. Uit een rechtszaak aangaande de lekkage is een schikking gekomen maar het totale risico op lekkage blijft bestaan.
- *Trolleyinfrastructuur*
Het risico is vervallen, omdat de hogere lasten in de begroting zijn opgenomen. Het risico was opgenomen met een kans van 10% en een bedrag van € 10 miljoen.
- *Onderhoud openbare ruimte Centrum, Spijkerviertel, Arnhemse Broek (CSA)*
Het risico is vervallen, de hogere lasten worden opgenomen in de begroting. Het risico was opgenomen met een kans van 50% en een bedrag van € 2,5 miljoen.
- *Re-integratiebudget – Rijksontwikkelingen*
Het risico is nu ongekantificeerd meegenomen. Het risico was opgenomen met een kans van 70% en een bedrag van € 1,7 miljoen. Op dit moment kan geen financiële vertaling worden gemaakt, er wordt onderzocht wat meerjarige gevolgen kunnen zijn.

Stijgers:

- *Inkomensregelingen (BUIG); maximaal eigen risico*
Het bedrag bij dit risico is verhoogd van € 4,7 naar € 7,9 miljoen.
- *Overheveling specifieke uitkeringen (Spuk's) naar gemeentefonds met 10% korting*
Een nieuw risico is opgenomen voor de overheveling specifieke uitkeringen (Spuk's) naar gemeentefonds met 10% korting. Er is een risico dat we minder middelen van het Rijk ontvangen dan nu het geval is. Het risico is ingeschat met een kans van 30% en een financieel bedrag van € 4,5 miljoen.
- *Tariefstijgingen in de Zorg (Wmo en jeugdzorg)*
Het risico is opnieuw ingeschat, het bedrag bij dit risico is verhoogd van € 4 naar € 5 miljoen.
- *Bezuinigingsmaatregelen Jeugdzorg en Zorg worden niet of onvolledig gerealiseerd*
Het bedrag bij dit risico is verhoogd van € 3,3 naar € 4,5 miljoen.
- *Wmo- en Jeugdwetaanbieders in financiële problemen*
Het bedrag bij dit risico is naar boven bijgesteld van € 1,5 naar € 3 miljoen.

Nieuwe risico's zonder geldgevolg

Naast risico's met een mogelijk financieel gevolg zijn er ook 36 risico's zonder financieel gevolg in het risicoprofiel opgenomen. Daarvan zijn er 7 nieuw. Bij deze risico's gaat het om belemmeringen bij het bereiken van doelstellingen, en is nog niet duidelijk in welke mate de risico's zich zouden kunnen voordoen en met welk financieel gevolg. Bij de voorbereiding van de begroting 2026 zal worden nagegaan of het mogelijk is om deze te kwantificeren. Het gaat hierbij om de volgende risico's:

- ***Invlechting de Connectie***
Bij de invlechting van de Connectie worden bestaande contracten en lopende aanbestedingen overgenomen. Een voorbeeld hiervan is de mogelijke aanbesteding van het financiële systeem. Onduidelijkheid met betrekking tot governancestructuur en beschikbare capaciteit brengen het risico met zich mee dat te laat gestart wordt met het aanbestedingstraject en er onvoldoende capaciteit beschikbaar is voor transitie, testen en implementatie.
- ***Zorgplicht openbare bibliotheekvoorzieningen***
Vanaf 2026 moeten gemeenten voldoen aan de zorgplicht voor openbare bibliotheekvoorzieningen. Naast inhoudelijke normen zijn er ook fysieke normen zodat de nabijheid van de bibliotheekvoorzieningen is geborgd. De norm is nog niet definitief. Het kan zijn dat er meer vestigingen moeten worden gerealiseerd. De Rijksmiddelen die voor dit doel worden verstrekt, zijn dan vermoedelijk niet voldoende.
- ***Bouwbesluit brandveiligheid en scootmobielstallingen***
Onlangs is de regelgeving rondom brandbeveiliging aangescherpt: scootmobielen mogen niet langer meer overall in en om woningen gestald worden. Met name parkeren op een galerij van een appartementencomplex is vanwege het blokkeren van vluchtroutes verboden. Gemeente Arnhem verstrekt veel scootmobielen op grond van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) en heeft ook een verplichting om voor een goede stalling te zorgen. Het risico bestaat dat er inpandig verbouwd moet worden of dat er buitenpandige stallingen gebouwd moeten worden. Het risico bestaat dat (een deel van) de kosten voor rekening van de gemeente Arnhem komen.
- ***VGGM; gemeenschappelijke regeling***
VGGM bevindt zich in een dynamische omgeving. Een omgeving waarin geopolitieke spanningen, klimaatverandering, technologie en arbeidsmarktkrapte van invloed zijn op het werkveld. Deze ontwikkelingen hebben belangrijke effecten op de gezondheid en veiligheid van onze inwoners. Om onze inwoners voor te bereiden op nieuwe soorten crisissen en mogelijke maatschappelijke ontwrichting vraagt het Rijk meer inspanningen van gemeenten, Veiligheidsregio's en GGD-en. Anderzijds lopen beschikbare middelen terug. VGGM wil de dienstverlening minimaal op het huidige niveau toekomstbestendig continueren en richt zich daarom op versterking en vernieuwing van de organisatie. Dit om beter te anticiperen op veranderende maatschappelijke vraagstukken. Er is aandacht voor personeelstekorten, duurzame initiatieven, technologische toepassingen en de noodzaak van financiële flexibiliteit om ambities waar te maken binnen beperkte middelen.
- ***Inzet GALA middelen en herziening SPUK regeling***
Vanuit het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) zijn middelen toegekend aan gemeente op basis van een SPUK-regeling. Momenteel worden hier opgaves uit betaald op het gebied van valpreventie, gezonde leefomgeving, kansrijke start als ook het versterken van de sociale basis. Daarnaast worden de kosten voor de Brede Regeling Combinatiefunctionarissen hier incidenteel uit gedekt. Voorheen stond hier een decentralisatie uitkering van het Rijk tegenover. Ditzelfde geldt voor Terugdringen Gezondheidsachterstanden (voorheen GIDS) Deze middelen zijn met de komst van de Brede SPUK teruggenomen door het Rijk. Deze ontwikkeling maakt dat de dekking voor de inzet van deze activiteiten na 2026 uiterst onzeker is. In de eerste opzet van het GALA akkoord zouden de middelen voor BRC, valpreventie en kansrijke start structureel zijn. Dit is inmiddels uiterst onzeker en geeft een risico op het voortzetten van de activiteiten van o.a. de BRC en valpreventie. Volgens de actuele berichtgeving hebben gemeenten zich teruggetrokken uit het IZA GALA akkoord en de impact is eveneens onzeker. Dit risico speelt ook bij Cultuur.
- ***Spoorzone Oost Presikhaaf 3; Bodemverontreiniging/sanering***
Er is bodemverontreiniging geconstateerd in een deel van Presikhaaf 3 (de zuidkant). Dit is van toepassing op de volgende opgaven uit de visie (allen geen grondexploitatie): werklocatie, een gedeelte van de Bethanienstraat, het zuidelijk deel van de groene as, woningbouw verbetering, diverse speelveldjes. Bij deze opgaven wordt beoordeeld of en in welke mate sanering nodig is en welke kosten daarvoor moeten worden gemaakt. Bij de investeringsvoorstellen voor de deelprojecten zullen de onderzoeksuitkomsten en de mogelijke financiële gevolgen aan de raad worden voorgelegd. Hierin zijn nog keuzes te maken; daarom is dit risico in deze fase (nog) niet gekwantificeerd.
- ***Cofinanciering SPUK Kansrijke wijk***

Met ingang van 2026 wordt een aantal SPUK's samengevoegd onder de SPUK kansrijke wijk. Deze SPUK is specifiek voor de focusgebieden van het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid. Arnhem-Oost is een van die focusgebieden. Voor het kunnen ontvangen van de SPUK zullen we echter wel aan de voorwaarden van cofinanciering moeten voldoen. Medio 2025 wordt helder wat die voorwaarden precies zijn. Het risico bestaat dat we onvoldoende aanspraak kunnen maken op de beschikbare middelen, doordat we niet aan de eis van de cofinanciering kunnen voldoen.

In het risicoprofiel zijn ook negen risico's opgenomen die geheim zijn verklaard, omdat openbaarmaking hiervan zou kunnen leiden tot het schaden van de economische en financiële belangen van de gemeente. De betreffende risico's zijn opgenomen in een geheime bijlage bij deze jaarstukken.

2. Grondexploitatie risico's

Het risicoprofiel van het grondbedrijf wordt jaarlijks geactualiseerd bij de Financiële Jaarrapportage Projecten (FJP) die tegelijkertijd met het jaarverslag wordt gemaakt. De aan te houden buffers voor de risico's van (nog vast te stellen) grondexploitaties zijn bij dit jaarverslag € 15 miljoen hoger dan bij het Jaarverslag 2023. Belangrijkste verklaring hiervoor is een € 10,5 miljoen hoger risicobedrag voor de gebiedsexploitatie Spoorzone Arnhem-Oost. Ook bij een aantal andere grondexploitaties is het risicoprofiel, in beperktere mate, verzwakt. Bij het Jaarverslag 2023 was het risicobedrag voor de gebiedsexploitatie Spoorzone Arnhem-Oost in de tabel opgenomen als 'vast te stellen gebiedsexploitatie'. In november 2024 heeft de raad de gebiedsexploitatie vastgesteld. Spoorzone Arnhem-Oost is in bovenstaande tabel nu dan ook opgenomen in het totaal van het risicobedrag voor conjuncturele en project specifieke risico's van de grondexploitaties.

Om mogelijke juridische of financiële benadeling bij openbaarmaking te voorkomen zijn de risicoanalyses van de grondexploitaties geheim. Het kenbaar maken van de risico's die de gemeente ziet en de bedragen waarmee zij rekent tast de onderhandelingspositie van de gemeente aan. In de geheime FJP zijn voor elke grondexploitatie de drie grootste risico's opgenomen.

In de risicoanalyses voor de FJP 2024 is nog geen rekening gehouden met het in de tijd zetten van de projectspecifieke risico's. Bij de uitwerking hiervan is gebleken dat voor een aantal aspecten nog verder onderzocht moet worden hoe hier het beste invulling aan gegeven kan worden. In aanloop naar de FJP 2025 wordt dit opgepakt.

Beschikbare weerstandscapaciteit

In dit onderdeel van de paragraaf is een korte toelichting opgenomen op de beschikbare weerstandscapaciteit.

In de volgende tabel is het totale beeld van de beschikbare weerstandscapaciteit opgenomen:

Beschikbare weerstandscapaciteit	Begroting 2024	JV 2023	Begroting 2025	JV 2024
	90%	90%	90%	90%
<i>Bedragen x € 1.000</i>				
Beschikbare weerstandscapaciteit				
Stand Algemene reserve per 1-1	64.079	81.963	68.094	78.271
+ Toevoegingen	0	30	2.118	0
- Onttrekkingen	-10.939	-37.725	0	-10.939
- Resultaat	0	34.004	0	6.388
1. Algemene reserve per 31-12	53.140	78.271	70.213	73.721
BR Grondexploitatie	15.109	14.847	14.847	21.857
BR Strategische posities	1.500	1.500	1.500	1.500
BR Voorstudies	500	0	0	546
2. Weerstandscapaciteit Grondbedrijf	17.109	16.347	16.347	23.903
3. Onvoorzien en strikt onvermijdbaar	1.039	707	1.039	871
Totaal	71.288	95.325	87.599	98.495

De totale beschikbare weerstandscapaciteit is € 27,2 miljoen hoger dan bij de Begroting 2024 werd verwacht. Hierna wordt per onderdeel van de beschikbare weerstandscapaciteit een toelichting gegeven.

1. Algemene reserve

In de Begroting 2024 die op 8 november 2023 door de gemeenteraad is vastgesteld is een stand van de algemene reserve van € 34,2 miljoen opgenomen. In de Turap-2 2023 is met nog een aantal aanvullende wijzigingen de prognose van het resultaat over 2023 verwerkt dat ook doorwerkt in de stand van de algemene reserve aan het einde van 2024. Hiermee was op 31 december 2023 de begrote stand van de algemene reserve ultimo 2023 € 35,1 miljoen. Na toevoeging van het resultaat 2023 van € 34,0 miljoen bedraagt te begrote eindstand € 69,1 miljoen. Samen met de overige begrotingswijzigingen komt de eindstand van de algemene reserve in de begroting op 31 december 2024 uit op € 67,3 miljoen. Hierbij is het resultaat van Turap-1 2024 en Turap-2 2024 dus niet meegerekend omdat die een prognose gaven van het resultaat waaruit dus geen wijziging van de begrote mutatie van de algemene reserve volgt. Wanneer het resultaat over 2024 van € 6,4 miljoen wordt toegevoegd aan de algemene reserve bedraagt de stand van de algemene reserve in de jaarrekening 2024 € 73,7 miljoen.

Stand Begroting 2024	€ 34,2 miljoen
Turap-2 2023	€ 0,9 miljoen
Begrote stand 31 december 2023	€ 35,1 miljoen
Resultaat 2023	€ 34,0 miljoen
Overige begrotingswijzigingen	-€ 1,8 miljoen
Begrote stand 31 december 2024	€ 67,3 miljoen
Resultaat 2024	€ 6,4 miljoen
Stand Jaarrekening 2024	€ 73,7 miljoen

2. Weerstandscapaciteit grondbedrijf

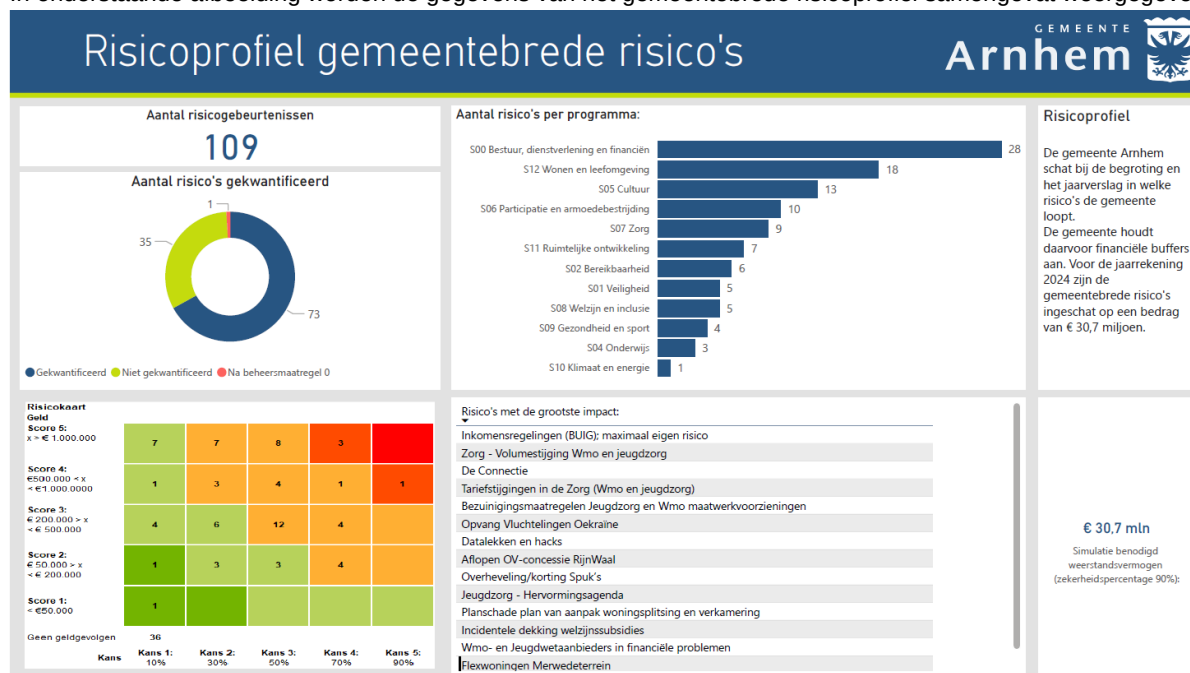
De ontwikkeling van het weerstandsvermogen van het grondbedrijf wordt in de [paragraaf Grondbeleid](#) toegelicht. Over 2024 is € 7,5 miljoen toegevoegd aan de bestemmingsreserves van het grondbedrijf. De weerstandscapaciteit van het grondbedrijf is ontoereikend voor het afdekken van de risico's van het grondbedrijf. Er wordt voor bijna € 26 miljoen beslag gelegd op de algemene reserve.

3. Onvoorzien en strikt onvermijdbaar

De post onvoorzien en strikt onvermijdbaar is in 2024 voor € 0,9 miljoen ingezet als beschikbare weerstandscapaciteit. Dit is € 168.000 minder dan bij de Begroting 2024 werd verwacht; voor € 168.000 is uit het budget voor onvoorzien een donatie gedaan aan Giro555 voor hulp aan de slachtoffers van het geweld in het Midden-Oosten.

Belangrijkste risico's

In onderstaande afbeelding worden de gegevens van het gemeentebrede risicoprofiel samengevat weergegeven:

Hieronder worden de belangrijkste gemeentebrede risico's (met hoogste invloed% en risicoscore) in de Top 15 toegelicht, die samen ongeveer 70% uitmaken van de totale omvang van de benodigde weerstandscapaciteit van € 30,7miljoen voor het gemeentebrede risicoprofiel.

Er wordt een onderverdeling gemaakt van de belangrijke risico's per programma en portefeuilleonderdeel:

Risicogebeurtenis	Kans	Geld	Geld (Max)	Risico score	Invloed (%)	Gewijzigd t.o.v. Begroting 2025
S00 Bestuur, dienstverlening en financiën						
Bedrijfsvoering						
De Connectie	4	5	€ 3.850.000	20	7,6%	Ongewijzigd
De begroting van de BVO De Connectie kent een aantal onzekerheden dat een risico vormt:						
-Grote projecten zoals de investeringen in de ICT infrastructuur, informatieveiligheid en privacy leiden mogelijk tot meerkosten (maximaal financieel gevolg € 300.000);						
-Frictie: risico op frictiekosten als gevolg van: boventalligheid; wegvallen dienstverlening aan De Connectie; afbouw formatie door harmonisering. (maximaal financieel gevolg € 350.000);						
-In de begroting van de Connectie worden een aantal significante risico's beschreven. Omdat de Connectie niet over eigen weerstandscapaciteit beschikt, worden deze risico's meegenomen in het weerstandsvermogen van de gemeente (€ 3,2 miljoen);						
-Het risico bestaat dat als de kwaliteit van de uitvoering daalt, dit onvoldoende tijdig wordt gesignaleerd met mogelijke financiële consequenties (meerkosten als gevolg van maat- en meerwerk) tot gevolg.						
Automatisering						
Datalekken en hacks	2	5	€ 5.000.000	10	3,4%	Ongewijzigd
Het risico op phishingmails, ransomware, gehackt worden en datalekken bij het verstrekken van gegevens. Naast financiële schade is er kans op imago schade. Op basis van ervaringen en bijbehorende impact bij andere organisaties is het opgenomen risicobedrag verhoogd.						
Financiën						
Overheveling/korting Spuk's	2	5	€ 4.500.000	10	3,0%	Nieuw

In het hoofdlijnenakkoord van het kabinet is het voornemen opgenomen om vrijwel alle specifieke uitkeringen (Spuk's) over te hevelen naar het gemeentefonds, met daaraan gekoppeld een besparing van 10%. In de miljoenennota 2025 is dat afgezwakt naar een nog onbekend aantal. Voor iedere Spuk afzonderlijk zal worden bekeken of deze wel of niet kan verdwijnen. De VNG is hierbij betrokken en heeft aangegeven dat een korting van 10% in veel gevallen niet acceptabel is. Inmiddels is van meerdere Spuk's bekend dat ze niet zullen worden overgeheveld dan wel niet gekort. Er resteert echter nog steeds een risico dat we minder middelen van het Rijk ontvangen dan nu het geval is.

Op basis van de nu bekende uitzonderingen komen voor Arnhem ongeveer € 90 miljoen aan Spuk's nog in aanmerking voor overheveling. Een korting van 10% zou € 9 miljoen betekenen. Gezien het lopende proces schatten we in dat er nog meer Spuk's niet gekort gaan worden, daarom hanteren we als maximum financieel risico een bedrag van € 4,5 miljoen.

S02 Bereikbaarheid

Mobiliteit ontwikkeling

Aflopen OV-concessie RijnWaal	3	5	€ 1.500.000	15	3,3%	Ongewijzigd
--------------------------------------	---	---	-------------	----	------	-------------

Jaarlijks ontvangt de gemeente Arnhem een vergoeding voor de trolley-gerelateerde kosten binnen de huidige OV-concessie. In november 2024 is de nieuwe aanbesteding gestart van de OV-concessie. De huidige (nood)concessie loopt tot juni 2026. De jaarlijkse vergoeding van ongeveer € 1,5 miljoen van de provincie is tijdens de noodconcessies gecontinueerd. Voor de nieuwe concessieperiode vanaf juni 2026 zullen nieuwe afspraken gemaakt worden met de provincie.

Bij herziening van de (financiële) afspraken blijven mogelijk onvoldoende middelen over om de beheertaken goed uit te kunnen blijven voeren. Daarnaast worden kansen om met het trolley-netwerk bij te dragen aan het (deels) oplossen van de netcongestieproblematiek moeilijk te verzilveren.

S06 Participatie en armoedebestrijding

Werk en Inkomen

Inkomensregelingen (BUIG); maximaal eigen risico	4	5	€ 7.900.000	20	12,3%	Gewijzigd+
---	---	---	-------------	----	-------	------------

Op BUIG geldt, middels de vangnetregeling, een maximaal eigen risico van 10% (gekoppeld aan de hoogte van het budget). Het maximaal eigen risico bedraagt op basis van het voorlopige BUIG budget 2025 € 12,3 miljoen. Op basis van de begrotingssystematiek BUIG van Arnhem wordt voorgesteld in de exploitatie rekening te houden met een tekort van € 4,4 miljoen. Het verschil tussen het maximale eigen risico en het tekort in de begroting a € 7,9 miljoen is opgenomen.

S07 Zorg

Zorg; Jeugd /Jeugdzorg

Zorg - Volumestijging Wmo en jeugdzorg	3	5	€ 7.500.000	15	8,4%	Gewijzigd-
---	---	---	-------------	----	------	------------

In de kostenprognose Jeugdzorg die is afgegeven voor de Perspectiefnota 2026 wordt uitgegaan van weinig tot geen groei in aantal cliënten of aantallen van zorg. Recent heeft een redelijke volumestijging plaatsgevonden, en nu is het beeld zichtbaar dat de volumestijging laag is. Het risico bestaat dat de volumestijging in de komende jaren hoger zal zijn dan verwacht.

Binnen de Wmo stijgt door toenemende vergrijzing in potentie de vraag naar zorg. Hierdoor ontstaan capaciteitsproblemen en bestaat het risico op financiële tekorten. Dit speelt bij zorgvormen als woningaanpassingen en hulpmiddelen, huishoudelijke hulp, vervoer en groepsbegeleiding. De gevolgen van vergrijzing zijn nu al merkbaar. Op dit moment worden de financiële effecten van vergrijzing nog gedempt door personeelstekorten in de uitvoering. Ook hier zit een risico op kostenstijging in: het kan zijn dat de gemeente hierdoor aanvullende maatregelen moet nemen die kosten met zich meebrengen. Ook bestaat het risico dat de vergrijzingsproblematiek het risico dat het volume van zorg toeneemt.

Een ander element dat bijdraagt aan het risico is dat de bestemmingsreserve Wmo en jeugdzorg nagenoeg geheel is bestemd. Hierdoor kunnen eventuele tegenvallers niet worden opgevangen binnen bestaande middelen.

Tariefstijgingen in de Zorg (wmo en jeugdzorg)	3	5	€ 5.000.000	15	5,6%	Gewijzigd+
---	---	---	-------------	----	------	------------

Gemeenten zijn op basis van landelijke regelgeving verplicht reële tarieven voor Wmo- en jeugdzorgvoorzieningen te hanteren. Op het moment vinden er in het zorgveld diverse CAO-verhogingen van personeelssalarissen plaats met een doorwerking naar tarieven. Tevens vindt op dit moment een tarievenonderzoek plaats voor de nieuwe aanbesteding beschermd wonen. Daarnaast moeten we 'concurreren' met zorgaanbod dat wordt geleverd uit andere wetten en vergoedingen die daarin worden gehanteerd (o.a. Wet Langdurige Zorg), en is er sprake van personeelstekorten waardoor salarissen in de zorg extra kunnen stijgen. Deze ontwikkelingen en factoren kunnen ertoe leiden dat we de zorgtarieven moeten verhogen, hoger dan waar in de begroting rekening mee is gehouden (o.a. via de jaarlijkse indexering).

Bezuinigingsmaatregelen Jeugdzorg en Wmo maatwerkvoorzieningen worden niet of onvolledig gerealiseerd	3	5	€ 4.500.000	15	5,1%	Gewijzigd+
--	---	---	-------------	----	------	------------

In de Perspectiefnota 2025 is een aantal bezuinigingsmaatregelen opgenomen. De mate van realiseerbaarheid van deze maatregelen staat niet vast. Het risico bestaat dat de ingeboekte besparingen niet of deels worden gerealiseerd. Daarnaast moeten de sociale wijkteams bezuinigen omdat de CAO onvoldoende wordt gecompenseerd. Het risico bestaat dat een waterbede effect optreedt.

Wmo- en Jeugdwetaanbieders in financiële problemen	3	5	€ 3.000.000	15	2,2%	Gewijzigd+
---	---	---	-------------	----	------	------------

Steeds meer (al dan niet landelijk opererende) Wmo- en Jeugdwetaanbieders, waaronder de instellingen voor jeugdbescherming, zijn of onvoldoende in staat om mee te bewegen met de transformatie of raken door andere oorzaken in de financiële problemen en gaan in het uiterste geval failliet. Het gevolg daarvan is dat de zorg en/of bescherming aan de cliënten die onder behandeling en/of toezicht staan, niet voldoende gegarandeerd of gecontinueerd kan worden. Gelet op de zorgplicht die de gemeente heeft kan zij gedwongen zijn de zorgaanbieder bij te staan om zo de zorg te kunnen continueren. Omdat het meestal grote externe partijen met veel cliënten betreft, kan ook de druk om de overeengekomen zorgtarieven met deze partijen te verhogen, groter worden.

Jeugd /Jeugdzorg

Jeugdzorg - Hervormingsagenda	4	5	€ 1.500.000	20	2,9%	Ongewijzigd
--------------------------------------	---	---	-------------	----	------	-------------

Het Rijk heeft in het kader van landelijk gemaakte afspraken over de Hervormingsagenda Jeugdzorg voor de komende jaren kortingen ingeboekt op het budget dat gemeenten voor jeugdzorg ontvangen in het Gemeentefonds. De afspraak die hierover met de VNG is gemaakt dat deze korting niet ten koste zou gaan van gemeenten omdat hiertegenover landelijke aanpassingen in de Jeugdwet zouden staan. In het algemeen geldt de vraag of de door het Rijk ingeboekte bezuinigingen op het landelijk budget Jeugdzorg realistisch van aard zijn, zowel macro gezien als op het individuele niveau van de gemeente. Dit geeft een financieel risico op gemeente niveau.

S08 Welzijn en inclusie

Asielzaken

Opvang vluchtelingen Oekraïne	2	5	€ 6.500.000	10	4,4%	Gewijzigd-
--------------------------------------	---	---	-------------	----	------	------------

De oorlog in Oekraïne heeft geleid tot een grote vluchtelingenstroom, ook in Nederland. In Arnhem worden ongeveer 750 Oekraïense vluchtelingen opgevangen door de gemeente op cruiseschepen en in noodopvang in een voormalige school en tijdelijke woonunits. Uitbreiding hiervan moet in Q3-2025 plaatsvinden. Daarnaast bieden particulieren nog opvang aan ca. 200 mensen in Arnhem. Het rijk stelt tijdelijk een normbedrag beschikbaar ter dekking van de dagelijkse kosten die de gemeente maakt i.v.m. de opvang. Dit bedrag was €61 per opvangplek per dag in 2024. Vanaf 2025 is dit bedrag verlaagd naar €44 per dag. Het risico dat de kosten hoger uitvallen dan het normbedrag wordt gedekt vanuit het rijk, dat in voorgaande jaren ook heeft plaatsgevonden. Daarnaast is het risico verlaagd, doordat er een aanbesteding van de opvangschepen heeft plaatsgevonden dat de grootste kostenpost is. Hierdoor wordt het risico aanzienlijk lager ingeschat dan in 2024. Er bestaat wel een risico dat de dekking vanuit het rijk stopt, waarna er nog wel aan verplichtingen gedaan moet worden de daaropvolgende periode. De meer indirecte gevolgen van de oorlog of het beëindigen van de oorlog, zoals macro-economisch effect en lange termijn effecten van de vluchtelingenstroom binnen Europa zijn niet nader gekwantificeerd.

Welzijn

Incidentele dekking welzijnssubsidies	3	5	€ 2.000.000	15	2,2%	Ongewijzigd
--	---	---	-------------	----	------	-------------

In de lopende Begroting 2024 zijn een aantal welzijnssubsidies/subsidies sociale basis of onderdelen daarvan aan betrokken subsidiepartijen incidenteel gedekt en is deze incidentele dekking met ingang van 2025 niet meer beschikbaar. Het gaat hier om een totaalbedrag liggend tussen € 1,5 a € 2 miljoen, dat moet worden afgebouwd. Er ligt hier een relatie met de opgave transformatie welzijn. Het risico bestaat dat deze afbouw niet tijdig lukt, onder andere als gevolg van de relatie met deze opgave en als gevolg van bestuurlijke zorgvuldigheid die hierin betracht dient te worden.

S12 Wonen en leefomgeving

Wonen						
Planschade plan van aanpak woningsplitsing en verkamering	3	5	€ 2.700.000	15	2,4%	Gewijzigd-

Planschade plan van aanpak woningsplitsing en verkamering

Op 16 december 2020 is het facetbestemmingsplan woningsplitsing en verkamering onherroepelijk geworden. Dit bestemmingsplan beperkt de bouw- en gebruiksmogelijkheden van eigenaren. Hierdoor bestaat er een risico op planschadeclaims van eigenaren en andere rechthebbenden. Het verzoek om planschade kan tot vijf jaar na het onherroepelijk worden van het bestemmingsplan worden ingediend (tot eind 2025). Het risico op planschadeclaims is aan de orde voor het gebied (Spijkerkwartier e.o) waarvoor per juli 2019 een Voorbereidingsbesluit gold. Omdat voor de rest van de stad geldt dat het college tijdig kenbaar maakte dat een facetbestemmingsplan in voorbereiding was, konden eigenaren anticiperen op het nieuwe beleid, en is het risico voor het grootste deel van de stad gemitigeerd.

Flexwoningen Merwedeterrein	1	5	€ 10.000.000	5	2,2%	Ongewijzigd
------------------------------------	---	---	--------------	---	------	-------------

De corporaties en de gemeente hebben in de intentieovereenkomst afspraken gemaakt waardoor over tien jaar naar verwachting een locatie wordt aangewezen waar de woningen permanent naartoe worden verplaatst. Indien na 10 jaar, na inspanning van de corporaties en gemeente, onverhoopt toch geen vervolglocatie(s) is gevonden, wordt indien en voor zover mogelijk aanspraak gemaakt op de Herplaatsingsgarantie van het Rijk. Bij het nemen van het besluit door de corporaties om te investeren in de bouw van deze woningen hebben zij voldoende zekerheid nodig over een minimale duur dat de woningen geëxploiteerd kunnen worden. De gemeente zegt daarom in de intentieovereenkomst toe dat op minimaal één van de mogelijke vervangende locaties herplaatsing mogelijk wordt gemaakt. Als dit, tegen de verwachting in en ondanks inspanningen van alle partijen, niet lukt, dan is de gemeente aansprakelijk voor de schade die de corporaties dan lijden. Het gaat daarbij om de investeringskosten van de woningen voor zover nog niet terugverdiend uit de verhuur en verkoop aan derden. Indien de corporaties geen of niet voldoende inspanning hebben geleverd voor het vinden van eigen locaties, dan dragen de corporaties 50% van dit risico. De kans is zeer klein dat het risico zich voordoet, maar het heeft wel een grote omvang (tot ca. €10 miljoen).

Onderhoud kapitaalgoederen

Kapitaalgoederen zijn investeringsgoederen met een groot maatschappelijk nut die de gemeente nodig heeft voor het uitvoeren van haar taken. Deze goederen hebben doorgaans een hoge vervangingswaarde en gaan vele jaren mee. De kapitaalgoederen bestaan uit het groen en water in onze stad, speelplekken, de wegen en riolering (civiele) kunstwerken (bruggen, tunnels en viaducten), de openbare verlichting, het trolley netwerk, de verkeersregelininstallaties en -voorzieningen, de afvalinzamelvoorzieningen en het gemeentelijk vastgoed.

Inleiding

Deze paragraaf beschrijft de onderhoudstoestand van de kapitaalgoederen die gezamenlijk de openbare ruimte van Arnhem vormen. Met het onderhoud van deze kapitaalgoederen is een aanzienlijk deel van de begroting gemoeid. De kosten worden deels gedekt uit exploitatiebudgetten en, daar waar het gaat om vervanging of levensduur verlengend (groot)onderhoud, uit investeringsbudgetten. In het laatste deel van de paragraaf is het financiële beeld per onderdeel weergegeven.

De openbare ruimte geeft onze stad vorm en kleur en draagt bij aan hoe onze stad functioneert en hoe we hem beleven. Bij de investeringen in de openbare ruimte laten we ons leiden door landelijke wetgeving en door onze eigen lokale ambities. De investeringen die we doen in de openbare ruimte richten zich in eerste instantie op het in stand houden van bestaande functies.

Onze inspanningen in het fysieke domein zijn gericht op het maken van Arnhem tot een stad die niet alleen op de korte termijn, maar vooral ook op de lange termijn, toekomstbestendig, groen en leefbaar is. We hebben de opgave om veel woningen en werkplekken te realiseren, terwijl ruimte schaars is. Om de stad succesvol te verdichten, zijn veranderingen in mobiliteit en vergroening noodzakelijk. Bovendien dienen we noodzakelijke investeringen te doen voor de overgang naar duurzame energie. Juist ook omdat onze blik is gericht op de lange termijn, maken we bewuste keuzes die het welzijn van dieren en de biodiversiteit ten goede komen.

Het areaal dat we beheren

Onderstaande tabel geeft een indruk van de omvang van de kapitaalgoederen in de openbare ruimte van Arnhem.

Onderdelen	Areaal (afgerond)
Groen, incl. Bossen en parken	7.070.000 m2 gazon en gras 2.365.000 m2 wijkbos 630.000 m2 struweel 276.000 m2 heesters 1.138.500 m2 hagen 2.350 hectare Bossen & Parken <ul style="list-style-type: none"> 1.600 hectare buitengebied noord 350 hectare parken tussen Schelmseweg en Rijn 400 hectare uiterwaardgebied en parken Zuid van de Rijn
Bomen	47.000 stadsbomen, waarvan 18.000 buitengewone en toekomst bomen
Stedelijk Water	800 km (vrij verval) riolering 70 km persleiding 9 km infiltratieriool 51 km drukriolering 24.600 putten
Wegen	2.833.000 m2 gesloten verharding (asfalt en beton) 4.981.000 m2 open verharding (klinkers, tegels etc.) 283.000 m2 half verharding
Openbare verlichting (OVL)	32.571 lichtmasten 33.043 armaturen, waarvan 17419 led armaturen 930 km netwerk tbv openbare verlichting
Civiltechnische kunstwerken	307 bruggen en viaducten 23 tunnels 401 grondkerende constructies 375 trappen
Verkeer	85 verkeersregelininstallaties 40 verkeerscamera's 29 digitale verwijsborden 790 bewegwijzeringsobjecten

Trolley	3.700 masten 57 km bovenleiding 25 km voedingskabel 22 gelijkrichterstations
Spelen	398 speellocaties 2.170 speeltoestellen 121 sportvelden
Inzamelvoorzieningen	Verzamelcontainers: 241 GFT 130 glas 328 papier 328 PMD 1.306 Restafval Minicontainers aan huis: 141.000 (GFT, PBD, papier)
Beeldende kunst	134 kunstwerken 28 herdenkingsmonumenten

Van beleid naar beheer

Met het beheer van de openbare ruimte kunnen we naast het in stand houden van de bestaande functionaliteiten ook bijdragen aan het realiseren van de vele ambities die Arnhem heeft. We willen de openbare ruimte waarde gestuurd en toekomstgericht beheren, waarbij de gebruiker centraal staat. Daarnaast willen we met het beheer van de openbare ruimte bijdragen aan de in de begroting geformuleerde ambities. De doelen voor de openbare ruimte zijn afgeleid van wet- en regelgeving, de missie van de gemeente, zoals onder meer bepaald in het coalitieakkoord en door de raad vastgestelde vigerende visie- en beleidsdocumenten.

Naast het voldoen aan de gestelde kaders is het van belang om bij het beheer en onderhoud in te spelen op de dynamiek die de stad kent. De ruimtelijke samenloop van de beheeropgaven wordt in kaart gebracht en de samenhang met andere ruimtelijke ontwikkelingen beoordeeld. Daarna worden vervolgens kosten, kansen en risico's en beschikbare capaciteit afgewogen. Op basis daarvan komt een onderhoudsplanning tot stand. Door te sturen op samenloop werken we zo efficiënt mogelijk en door werkzaamheden te combineren proberen we de overlast zo minimaal mogelijk te houden.

Samen geven beleid en beheer vorm aan de openbare ruimte. We werken hierin samen met de inwoners van Arnhem, bedrijven en andere stakeholders in de openbare ruimte. Een complex proces, waarbij 'beheerbewust ontwerpen' en 'ontwerpbewust beheren' de kerningrediënten moeten zijn. Ambities en transities die hierin expliciet meegenomen worden zijn politieke keuzes/ ambities binnen de gemeente Arnhem en betreffen opgaven op het gebied van energietransitie, klimaatadaptatie, biodiversiteit, dierenwelzijn, duurzaamheid, afval, gezondheid, en burgerparticipatie.

Meetbare kwaliteit openbare ruimte (beeldkwaliteit)

Met de basiskwaliteit geven we aan wat we in Arnhem nastreven met de openbare ruimte. Deze basiswaarden zijn stabiel en veranderen niet zo snel. De in deze begroting opgenomen basiskwaliteit vormt de basis voor het bepalen van de beheerstrategie. Daarbij wordt gebruik gemaakt van de beeldkwaliteit systematiek van CROW om te meten of de openbare ruimte kwalitatief op het gewenste niveau is. In deze systematiek wordt met behulp van beeldmeetlatten vastgelegd aan welke beeldkwaliteit de openbare ruimte moet voldoen. In onderstaande tabel wordt weergegeven welke kwaliteitsniveaus er voor de openbare ruimte door Arnhem als basis worden gehanteerd.

Met uitzondering van het centrum en de winkelcentra, waar een hoger niveau wordt gehanteerd, is het onderhoud sober en doelmatig te noemen waarbij de opgave is om de stad met zo weinig mogelijk middelen schoon heel en veilig te houden.

Naast het sturen op deze technische staat van onderhoud proberen we ook steeds meer het aspect beleving een rol te laten spelen bij het beheren van de openbare ruimte.

Onderdeel	Centrum	Winkelcentra	Wijken	Bedrijfs terreinen	Bossen Parken	Hoofd infra	Fietspaden
Groen / bomen	A	A	B / C*	B / C*	A / B*	-	-
Speelvoorzieningen	B	B	B	B	B	-	-

Verhardingen*	A	A	C / D**	B	B	B	A / B
Verkeerregelinstallaties	B	B	B	B	B	B	B
Verkeersvoorzieningen	B	B	B	B	B	B	B
Civieltechnische Kunstwerken	B	B	B	B	B	B	B
Beeldende Kunst	B	B	B	B	B	B	B
Openbare Verlichting	B	B	B	B	B	B	B
Stedelijk Waterbeheer	B	B	B	B	B	B	B
Trolley Infrastructuur	A	A	B	-	-	B	-

Tabel Overzicht beeldkwaliteit die in de gemeente Arnhem wordt nagestreefd per onderdeel uitgesplitst naar gebiedstypen. De ambities voor het dagelijks onderhoud zijn hier niet in opgenomen.

* Voor nadere toelichting op dit onderscheid zie de tekst bij de onderdelen wijkgroen, bomen en parken en bossen

** Toelichting beeldkwaliteit D bij verhardingen; deze beeldkwaliteit wordt toegestaan bij de parkeervakken in de woonwijken.

Beeldkwaliteitsniveau		Technische kwaliteit
Zeer goed	A+	(Zo goed als) nieuw; perfect onderhouden
Goed	A	Technisch goed in orde
Voldoende	B	Heel en veilig
Matig	C	Discomfort; enige hinder; veiligheid komt in het geding
Slecht	D	functieverlies

Beeldkwaliteitsniveaus conform CROW Beeldkwaliteit Systematiek

Samenvattend beeld

Onderstaand is per onderdeel een beschrijving gegeven van de huidige onderhoudssituatie en de in 2024 gerealiseerde inzet om de kwaliteit op peil te houden. Samenvattend kan gesteld worden dat het onderhoud van de openbare ruimte nog op orde is, maar dat zich voor de langere termijn wel wat aandachtspunten aandienen zeker in het licht van de aanstaande periode met financiële uitdagingen.

Het combineren van opgaven en het participatieproces maakt de projecten steeds complexer en daarmee moeilijker te plannen. De bestemmingsreserve groot onderhoud maakt het mogelijk de fluctuaties in jaarlijkse uitgaven op te vangen. Bij de investeringsbudgetten is het soms nodig budgetten door te schuiven naar volgende jaren als de realisatie van geplande projecten is vertraagd.

Wegen

Goed onderhoud van wegen is van belang voor de bereikbaarheid en leefbaarheid van de stad en de verkeersveiligheid. De keuzes die voor wegenonderhoud gemaakt worden, dragen in toenemende mate ook bij aan andere ambities met betrekking tot klimaatadaptatie (bijvoorbeeld 10% minder verharding) en duurzaamheid. Zoals vanuit de wegbeheersystematiek gebruikelijk spreken we over gesloten verhardingen (asfalt en beton), open verhardingen (klinkers, tegels etc.) en half verhardingen en onverhard. Onverharde wegen zitten niet in dit overzicht. Deze vallen bij de gemeente Arnhem onder groenbeheer en zijn dus ook niet opgenomen in het beheersysteem wegen. Het merendeel van de asfaltverhardingen bevindt zich in de hoofdinfrastructuur en wijk- of gebiedsontsluitingswegen. De open elementverhardingen zijn vooral te vinden in de wijken, winkelgebieden en stadscentrum. Half verhardingen worden in Arnhem vooral toegepast op wandel- en fietspaden. Met name in Arnhem Zuid worden steeds meer recreatieve asfaltpaden omgevormd naar halfverharding paden. Het zorgen voor goede fietsvoorzieningen heeft hoge prioriteit. Het ambitieniveau voor het onderhoud van fietspaden ligt daarom op het hoogste niveau.

In onderstaande tabel is de huidige kwaliteit van het areaal vergeleken met de kwaliteit van het areaal in 2023.

Rapportage op Beeldkwaliteitsniveau					
Ambitie = A/B/C/D	% A+	% A	% B	% C	% D

2023	47,14	32,50	14,39	0,36	5,25
2024	48,55	30,78	11,50	0,9	8,26

De tabel laat zien dat het kwaliteitsniveau in 2024 is verslechterd ten opzichte van 2023. Dit kent verschillende oorzaken:

- 1; parkeervakken mogen conform ons beleid op D-niveau onderhouden worden. Het aantal parkeervakken waar sprake is van dit onderhoudsniveau neemt met de tijd toe en daarmee ook het areaal met kwaliteit D.
- 2: De kwaliteitsimpuls die gemaakt is bij de wijksgewijze onderhoudsaanpak uit het voormalige Buiten Gewoon Beter (BGB) programma begint af te nemen. Wijken die 25 jaar geleden als eerste zijn aangepakt met BGB komen nu weer aan onderhoud toe. Hierdoor neemt de werkvoorraad toe. Omdat we er steeds meer naar streven ambities te combineren, duurt het langer voordat die onderhoudswerkzaamheden in zgn. samenloopprojecten worden uitgevoerd. Zo wacht wegenonderhoud bv soms op het vaststellen van het duurzaam mobiliteitsplan.
- 3; Groot onderhoudsprojecten lopen vertraging op in de voorbereiding en dus uitvoering. Voorbeeld hiervan zijn de Hommelseweg, Dalweg, Lange Water en IJssellaan. Dit heeft verschillende redenen zoals beschikbare capaciteit en het bereikbaar houden van de stad.

Planning en realisatie

Voor 2024 stond onder andere groot onderhoud op de planning op de volgende wegen:

Velperweg, Dalweg, Hommelseweg, Lange Water en IJssellaan. Hiervan is alleen de Velperweg in uitvoering gegaan. De overige wegen zijn doorgeschoven naar 2025 en verder. De raadsbehandeling van het Duurzame Mobiliteitsplan duurde langer dan voorzien. Dit heeft tot uitstel van de uitvoering van projecten geleid in afwachting van het vaststellen van nieuwe kaders.

De herinrichting van de Van Muijlwijkstraat is in 2024 afgerond. Daarnaast hebben we in 2024 wegenonderhoud uitgevoerd in combinatie met rioolvervanging in de wijken Sterrenberg, Geitenkamp en de Spijkerbuurt.

Het verbeteren van de toegankelijkheid voor mensen met een beperking op de hoofdlouproutes heeft in 2024 een vervolg gekregen door het in afstemming met de APCG uitwerken van maatregelen die in 2025 en verder gerealiseerd zullen worden. Daar waar sprake is van herinrichting van de openbare ruimte is er ook aandacht voor toegankelijkheid.

Openbare Verlichting

Een goed functionerende openbare verlichting levert een belangrijke bijdrage aan het realiseren van sociale- en verkeersveiligheid. Daarnaast is de verlichting van invloed op de uitstraling van de openbare ruimte. De hoofdelementen van de openbare verlichting zijn de masten, de armaturen en de kabels en kasten.

Het beheersysteem laat zien dat er een flink aantal lichtmasten, door het bereiken van de technische levensduur van 40 jaar, aan vervanging toe zijn. Ook de leeftijdsopbouw van de armaturen laat zien dat een groot deel hiervan, vanwege de technische levensduur van 20 jaar, de aankomende jaren vervangen moet worden. Deze armaturen worden dan vervangen door energiezuinige LED-armaturen.

In de onderstaande tabellen is de opbouw van het areaal weergegeven met de geplande vervangingen in de periode 2024-2027, zoals deze ook in de begroting was opgenomen.

Leeftijdsopbouw masten	Aantal	Aantal in vervanging 2024-2027
Tot 1980	795	253
1981-1990	6309	4350
1991-2000	6285	36
2001- 2010	7697	21
2011-2020	7627	26
2021 - heden	964	
Totalen	29677	4686

Leeftijdsofbouw armaturen	Aantal	Aantal in vervanging 2024-2027
Tot 1990	232	140
1991 - 2000	719	284
2001 - 2010	8739	4825
2011 - 2020	15414	2065
2021 - heden	6120	
Totalen	31224	7314

Tracés van het kabelnet worden zo nodig vervangen wanneer sprake is van groot onderhoud of wanneer zich herhaaldelijk kabelstoringen voordoen. Het onderhoud van openbare verlichting (OVL) -kasten wordt gebaseerd op elektrische inspecties.

Inmiddels zijn alle OVL-kasten uitgerust met een slimme energiemeter. Hierdoor kunnen we het energieverbruik op ieder moment van de dag monitoren. Op basis van deze energiegegevens kunnen we een nog betere planning maken welke locaties voor vervanging van LED-armaturen in aanmerking komen om het energieverbruik en de daaraan gekoppelde CO2-uitstoot te reduceren. Ook zijn we gestart met een aantal projecten waarin 'dynamische' armaturen gebruikt worden. Dit concept van dynamische verlichting op maat biedt verschillende mogelijkheden. Het licht brandt wanneer dat nodig is door middel van sensoren. Daardoor wordt er een energiereductie behaald, maar ook lichtvervuiling reduceert hierdoor. Er zullen meerdere projecten volgen in de aankomende jaren.

Vervangingen worden gefinancierd uit het hiervoor beschikbare investeringsbudget.

Planning en realisatie

De planning voor de vervanging van de masten, armaturen en kabels wordt zo mogelijk afgestemd op samenloop met overige werkzaamheden voor groot onderhoud in de openbare ruimte. Met behulp van LED-verlichtingsarmaturen wordt gestreefd naar een reductie van 50% op de energiekosten. Hiermee wordt bijgedragen aan de duurzaamheidsambities. In 2024 hebben we 800 masten vervangen en 2000 armaturen vervangen met energiezuinige LED. Daarnaast hebben wij 200 armaturen omgebouwd en voorzien van een LED-plaat en bij 300 armaturen zijn de conventionele lampen vervangen voor een LED-lamp.

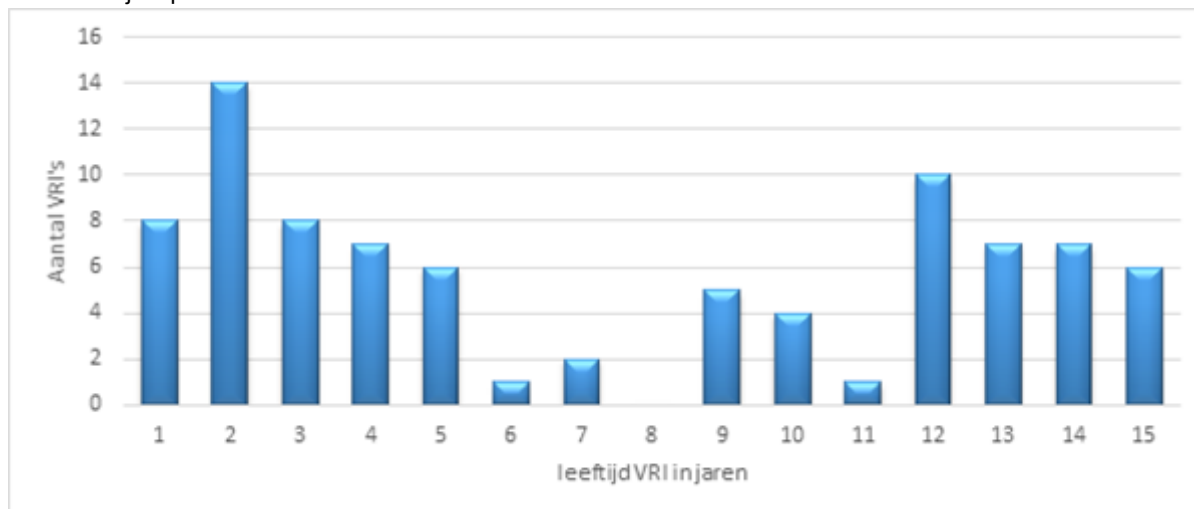
Verkeersregelininstallaties (VRI)

Het goed functioneren van Verkeer Regel Installaties (VRI) is van groot belang voor de verkeersveiligheid en bereikbaarheid van Arnhem. Het beheer en onderhoud richt zich op:

- Doelmatige inzet en beheer van verkeersregelininstallaties (VRI) en andere verkeersmanagementinstallaties zoals het parkeeroverwachtstelsel en het DBSA (Dynamisch Busstation Systeem Arnhem).
- Een goede technische staat en functionaliteit, vooral gericht op het handhaven van de verkeersveiligheid en doorstroming.
- Bijdrage aan leefbaarheid en bereikbaarheid, met aandacht voor de voetganger en het bevorderen van het gebruik van de fiets en het openbaar vervoer.

In onderstaand figuur is de leeftijdsopbouw van de verkeerslichten weergegeven (gegevens van begin 2023). De levensduur van een verkeersregelautomaat is gemiddeld ongeveer 15 jaar.

Tabel leeftijdsopbouw VRI's.

Het huidige areaal is zowel technisch als functioneel (verkeerskundig) op orde. Vervangingen worden gefinancierd uit een investeringsbudget. Bij vervangingen wordt direct gekozen voor de laatste technologie (iVRI) om voorbereid te zijn op verdergaande data uitwisseling tussen verkeerslicht en voertuigen. De vervanging van overige verkeerssystemen (zoals telkasten, digitale borden en het parkeerverwijssysteem) is in de komende paar jaar nog niet aan de orde. In het nog vast te stellen duurzaam mobiliteitsplan is wel rekening gehouden met de toekomstige vervanging van deze systemen.

Planning en realisatie

Voor 2024 stond de vervanging van de volgende VRI's op de planning: Burg. Matsersingel – Marga Klompélaan, Burg. Matsersingel – Mooieweg, Laan van Presikhaaf – Volkerakstraat, IJssellaan – Gildemeestersplein en IJssellaan – Lange Water. Tevens was gepland om op 6 verkeerslichten rondom winkelcentrum Presikhaaf een moderne netwerkregeling neer te zetten waardoor beter rekening gehouden kan worden met het sterk wisselende verkeersaanbod rondom het winkelcentrum. Deze verkeerslichten worden allemaal slim en kunnen communiceren met apps in voertuigen en eventueel telefoons van fietsers. Bovenstaande projecten zijn volledige afgerond waarbij voor de verkeerslichten rondom Presikhaaf 150.000 euro subsidie van het ministerie is ontvangen met de voorwaarde dat ze volledig als slim verkeerslicht (iVRI) blijven functioneren. Deze subsidie maakt het mogelijk om binnen het huidige budget deze moderne netwerkregeling inclusief beheer en onderhoud te financieren.

Daarnaast is ook het verkeerslicht op de Burg. Matsersingel – Groningensingel (Zuid) vervangen. Vanwege de reconstructie van de Velperweg is ook het verkeerslicht op de Velperweg bij het kruispunt met de Oude Velperweg vroegtijdig vervangen. Deze automaat wordt hergebruikt op een andere locatie. Op deze locatie zijn zoveel mogelijk masten toegepast die vrij zijn gekomen van andere locaties en zijn lantaarns toegepast waarbij het kunststof vervangen is voor een duurzaam alternatief van rijstvlies. Het verkeerslicht op het kruispunt Onderlangs – Boterdijk is definitief verwijderd. Hiermee ontstaat ruimte in de begroting voor onderhoud van het nieuwe verkeerslicht op de Trans bij de oversteek Sabelspoort – Airborne at the Bridge.

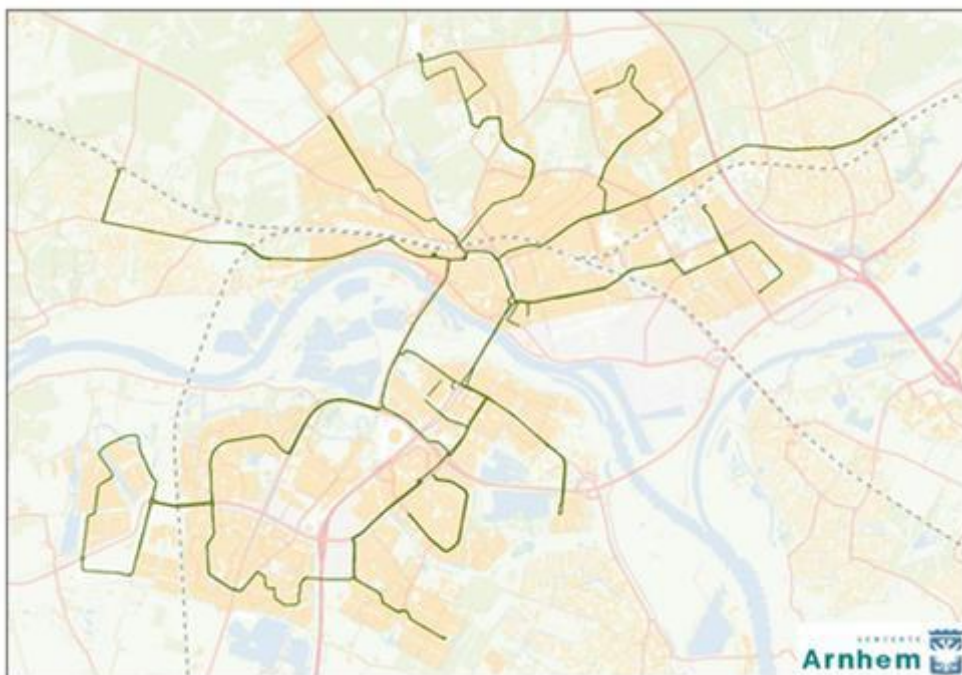
Trolley

Het trolley netwerk is van belang voor een groot deel van het Openbaarvervoer in Arnhem.

De trolleyinfrastructuur is eigendom van de gemeente Arnhem en bestaat uit de technische ondergrondse en bovengrondse infrastructuur. In tegenstelling tot de overige assets strekt de trolleyinfrastructuur zich ook uit over andere gemeentes namelijk gemeente Renkum en gemeente Rheden. Voor die delen van de infrastructuur op het grondgebied van de gemeenten Renkum en Rheden verzorgt gemeente Arnhem de trolleyinfrastructuur.

De trolleyinfrastructuur omvat bovenleiding (inclusief de bovenleiding en de wissels welke zich bevinden in het bedrijvencomplex Westervoortsedijk 4 te Arnhem), masten, gelijkrichterstations, onderstations, kabelnet e.d. in de gemeenten Arnhem, Rheden en Renkum en is 57 km lang.

Onderstaand plaatje geeft een indruk van het complete net.

Afbeelding: het trolley netwerk in gemeente Arnhem, gemeente Renkum en Velp (gemeente Rheden)

Het openbaar vervoer in Arnhem wordt aanbesteed door de provincie Gelderland door middel van een concessie met een lange looptijd (circa 10 jaar). De concessie omvat al het openbaar vervoer per (trolley)bus en auto in de regio Arnhem-Nijmegen en het openbaar vervoer per trein tussen de stations Arnhem en Doetinchem. De vorige concessie liep tot december 2022. Er is nu een overbruggingsconcessie van twee maal twee jaar. Er moet een aanbesteding voor de nieuwe concessie komen. Deze nieuwe concessie zal waarschijnlijk in juni 2026 van kracht worden.

De concessiehouder krijgt, in de huidige concessie, van gemeente Arnhem de infrastructuur in bruikleen. Daarvoor is een bruikleenovereenkomst getekend tussen de concessiehouder en de gemeente Arnhem. Het betreft een overeenkomst van bruikleen, waarin de gemeente de infrastructuur om niet ter beschikking stelt. Dit betekent dat grote delen van de beheertaak bij de concessiehouder belegd zijn, dit in tegenstelling tot bijna alle andere assets waarbij de gemeente ook het beheer daadwerkelijk verzorgt. In de nieuwe concessie gaat dit waarschijnlijk veranderen.

Het vervangen van trolley masten, aan het einde van de technische levensduur, valt niet onder de verantwoordelijkheid van de concessiehouder aangezien dit een investering betreft die veel verder gaat dan de looptijd van de concessie. Komende periode gaan er nieuwe afspraken gemaakt worden met de provincie over de concessie waarbij ook duidelijkheid moet komen over de benodigde vervangingsinvesteringen.

Planning en realisatie

De oudste trolley masten zijn de komende jaren aan vervanging toe (circa 700 masten en muurankers, allen ouder dan 60 jaar). Dit speelt nu al bij de reconstructie van de Velperweg. De verwachte investering hiervoor bedraagt € 0,8 miljoen. Deze investering zal leiden tot een structurele kapitaallast van € 40.000 en is opgenomen in de begroting. Bij de herinrichting van de Van Muijlwijkstraat zijn ook aanpassingen aan het trolley net uitgevoerd. Dit maakt onderdeel uit van het project. Naast de masten zijn de komende jaren (tot 2034) 17 van de 22 gelijkrichterstations aan vervanging toe. Ook zullen enkele delen van het ondergrondse kabelnet vervangen moeten worden.

In de begroting voor 2024 waren in het MIP (afgezien van de hierboven genoemde €0,8 miljoen voor de Velperweg) geen middelen gereserveerd voor deze vervangingsinvestering. Bij het actualiseren van de MIP in 2024 is krediet doorgeschoven naar 2025 en door indexatie inmiddels 0,9 mln geworden.

De komende periode zal in aanloop naar de nieuwe OV-concessie een vervangingsplanning voor de trolley uitgewerkt worden met een bijbehorende investeringsplanning. Het risico bestaat dat er versneld vervangingen noodzakelijk zijn als er essentiële onderdelen voortijdig uitvallen, waardoor de OV dienstverlening in de knel komt. Hiervoor zijn nu geen financiële middelen gereserveerd. In Naris is hiervoor een risico reservering opgenomen.

Civieltechnische kunstwerken

Onder de noemer van civieltechnische kunstwerken vallen bruggen, viaducten, tunnels, grondkerende constructies, trappartijen etc. Jaarlijks is er een visuele inspectie waarbij de inspecteur voornamelijk kijkt naar de ambities schoon, netjes, heel en veilig. Daarnaast is er vijfjaarlijks een technische inspectie. Het inspecterende bureau kijkt naar het uitgevoerde regulier onderhoud en geeft waar nodig schades, maatregelen, prijs per maatregel en uiterste datum van uitvoering aan. Indien nodig zal op basis daarvan de cyclus van het reeds ingeplande reguliere onderhoud worden aangepast. Dit vormt de input voor de integrale programmering en dient als basis voor de monodisciplinaire meerjarenplanning als er geen sprake is van samenloop. Aan de hand van gegevens uit onder meer de inspecties wordt getracht het duurzame onderhoudsniveau zo goed mogelijk te benaderen. De beschikbare middelen zijn op dit moment hiervoor toereikend.

De kwaliteit van het areaal op basis van de laatste inspecties is redelijk tot goed. In 2025 volgt er een nieuwe technische inspectie door een extern gespecialiseerd bureau, waardoor we weer over de nieuwste gegevens zullen beschikken.

Vanaf 2024 werken we met een nieuw raamcontract voor het groot onderhoud en een apart raamcontract voor vervanging en onderhoud van houten waterbouwkundige constructies.

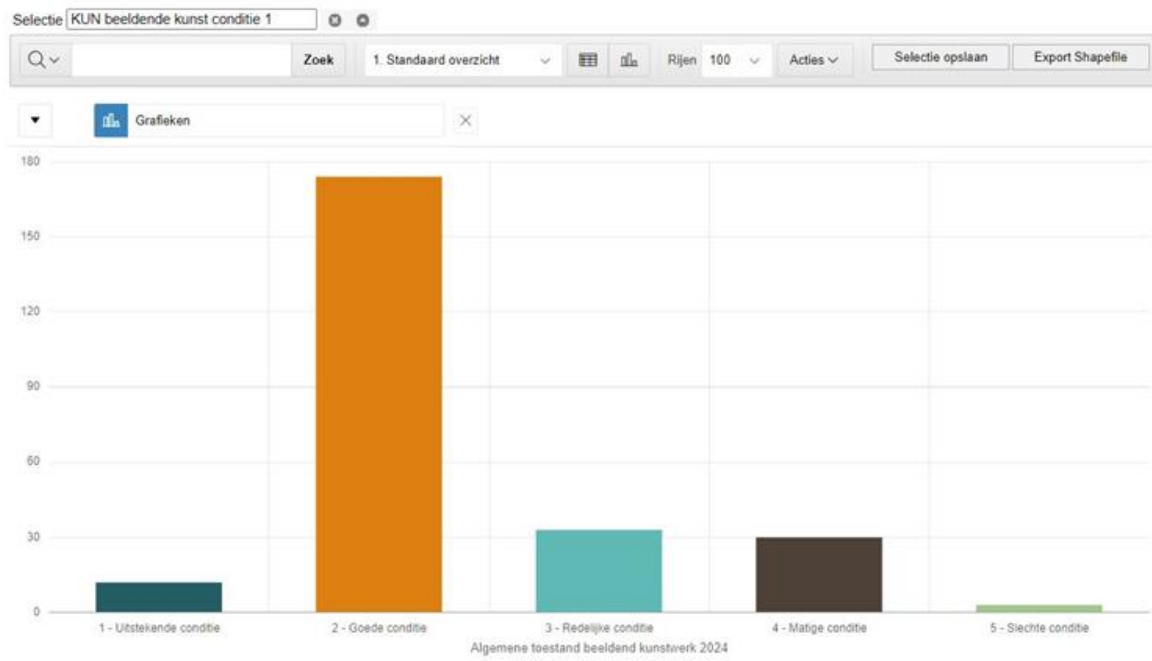
Beeldende kunstwerken

Dit onderdeel was niet opgenomen in paragraaf kapitaalgoederen van de begroting van 2024-2027. Omdat dit onderwerp wel thuis hoort in deze paragraaf hebben we dit nu toegevoegd.

Onder de noemer van beeldende kunstwerken vallen kunstwerken en omgevingsvormgevingen, parkbeelden, herdenkingsmonumenten en een aantal monumentale objecten (grenspalen). Jaarlijks is er een visuele inspectie waarbij de inspecteur voornamelijk kijkt naar de ambities schoon, netjes, heel en veilig. Daarnaast is er vijfjaarlijks een technische inspectie. Het inspecterende bureau reinigt de beelden, waarna we tevens een rapportage met gebreken krijgen inclusief een oordeel over de algemene toestand van het object (zie onderstaande staafdiagram).

Op basis daarvan kunnen we de cyclus van het reeds ingeplande reguliere onderhoud in combinatie met de aangetroffen schades eventueel aanpassen. Dit dient als basis voor de monodisciplinaire (uitzonderingen daargelaten zoals de blauwe golven en de AKU-fontein) meerjarenplanning.

De afgelopen 3 jaar hebben we technische inspecties uit laten voeren, waardoor we na het reguliere onderhoud van 2025 beschikken over actuele technische rapportages van elk object. In onderstaande staafdiagram is te zien in welke onderhoudsstaat de objecten zich bevinden. 80% hiervan is op basis van de technische inspecties van afgelopen jaren en 20% is een eigen inschatting. Eind 2025 zal dit 100% op basis van technische inspecties van een gespecialiseerd bureau zijn.

1-Uitstekende conditie	2-Goede conditie	3-Redelijke conditie	4-Matige conditie	5-Slechte conditie
Algemene toestand beeldende kunstwerken 2024				

Planning en realisatie

De kwaliteit van het areaal is over het algemeen goed te noemen, maar er zijn wat aandachtspunten zoals bijvoorbeeld de rijksmonumentale beelden langs de singels. Hiervan zijn er het afgelopen jaar al 2 opgeknapt en voor de overige zijn we samen met de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed een plan aan het maken voor de komende 2 jaar.

Er is één object dat in slechte staat is, maar deze is van Waterschap Rivierenland en staat wel op openbare grond (object tegenover gemaal Drielse Dijk).

Op dit moment wordt er onderhoud uitgevoerd aan enkele objecten met de beoordeling 'matige conditie'. Dit betreft de 'burgerklok' (Lauwersgracht) en verder ook 'Dulcinea's voor de Monnik' (Monnikenhuisen) en 'De Gelaarsde Kat' (Malburgen-west). De Dulcinea's voor de Monnik en de Gelaarsde Kat zullen in februari 2025 worden teruggeplaatst, maar voor de burgerklok zijn we afhankelijk van het weer. Uiteraard willen we deze voor de herdenkingen van 4-5 mei 2025 hebben teruggeplaatst.

In 2025 zal een start worden gemaakt met het project AKU-fontein, waarbij de luifelconstructie en het beeld van Tajiri worden gerestaureerd. Het kunstwerk 'Vliegende Vogels' van Piet Slegers wat staat aan de Dennenweg hebben we ivm nieuwbouw van de school ter plaatse tijdelijk ondergebracht op de gemeentewerf, waar we het laten restaureren voordat het weer teruggeplaatst kan worden.

Het feestdieren zal waarschijnlijk in 2025 weer in de stad terugkeren, waarvoor we dan nog moeten bekijken wat dit voor het onderhoudsbudget zal betekenen.

Riolering

Een goed functionerend rioolstelsel is van essentieel belang voor de volksgezondheid en het voorkomen van wateroverlast. Het beheer van het rioolstelsel heeft betrekking op een groot aantal verschillende onderdelen zoals, de vrij vervalriolering met bijbehorende (infiltratie)putten, persleidingen en gemalen, huisaansluitingen, drainage, kolken en lijngoten. Maar ook het aanpassen van de bovengrondse inrichting kan bijdragen aan het beter afvoeren of bufferen van regenwater. Waar zich hiervoor goede kansen voordoen met beperkte meerkosten wordt hierin geïnvesteerd. Vanuit het budget dat beschikbaar is voor klimaatadaptatie wordt een bijdrage geleverd aan de opgave om regenwater in toenemende mate in de bodem vast te houden.

Onderhoud bestaande stelsel

Gelet op de omvang van het netwerk is de vrijvervalriolering met de bijbehorende putten voor wat betreft de benodigde beheerkosten, personele inzet en behoefte aan strategie de belangrijkste voorziening van de riolering.

Een belangrijk aspect in het beheer hiervan is het bepalen van de omvang van de noodzakelijke werkzaamheden om het stelsel goed te laten functioneren. Daarbij wordt altijd gezocht naar afstemming en samenloop met projecten binnen en buiten de gemeentelijke organisatie.

In totaal ligt er circa 800 kilometer vrijvervalriolering in Arnhem. Hiervan is bijna 170 km gemengd (vuilwater gecombineerd met regenwater).

In het beheersysteem maken we onderscheid in gemengde-, vuil- en regenwaterriolen, ieder onderverdeeld in hoofd-/transportriolen en 'gewone' riolen. Daarnaast wordt aangegeven welke riolen onder doorgaande wegen liggen. Op de hoofd-/transportriolen en de riolen onder doorgaande wegen gaan we eerder over tot het nemen van maatregelen dan op andere locaties, omdat de risico's daar groter zijn.

Voor de lange termijnplanning wordt voor het verwachte moment van vervangen uitgegaan van de theoretische levensduur (dit is de verwachte levensduur voor vrijvervalriolen, de economische afschrijving gebeurt in 40 jaar). Voor de theoretische levensduur van de riolering wordt uitgegaan van een periode van 60 jaar. Er liggen echter ook nog vrij veel riolen uit de periode 1870-1930 met een actuele leeftijd van 90 tot 150 jaar. De langetermijnplanning is dan ook niet meer dan een indicatie van de opgaven die op langere termijn in het verschiet liggen.

Onderstaand figuur met de theoretische vervangingsopgave uit het Gemeentelijk Rioleringsplan van 2014 laat zien dat er nog een grote vervangingsopgave aan komt.

Grafiek uit GRP 5 met theoretische rioolvervangingsopgave in euro's.

Voor de korte termijnplanning wordt uitgegaan van de technische levensduur, de werkelijke toestand van de riolering. Deze werkelijke toestand wordt bepaald door middel van video-inspecties van de rioolstelsels en het beoordelen en classificeren van de leidingen en putten.

De vrijvervalriolen worden periodiek gereinigd en geïnspecteerd. Jaarlijks wordt hiervoor een inspectieplan opgesteld. Reiniging en inspectie is meestal een wijk gebonden activiteit. Doelstelling is om de kans op falen van de riolering te minimaliseren. Gemiddeld genomen worden de riolen eens per 13 jaar geïnspecteerd. De inspecties worden mede afgestemd op de ontwikkelingen in de stad en mogelijke risicoplekken.

Op basis van de inspectieresultaten, storingsmeldingen en ontwikkelingen in de stad wordt een rioolvervangingsplanning en daarmee een investeringsplanning gemaakt.

De noodzakelijke investeringen in riolering zijn zoals gebruikelijk langjarig verwerkt in de begroting. Nadere toelichting op de kostendekkendheid van de rioolheffing is opgenomen in de paragraaf lokale heffingen.

Gezien de grote vervangingsopgave in met name de naoorlogse wijken in Arnhem-Zuid wordt voor de verdere toekomst nog een verdere stijging van de rioolinvesteringen verwacht. Dit betreft echter nog niet de huidige begrotingsperiode.

Stelselwijziging aanleg nieuwe riolen en investeringsbudget klimaatadaptatie

Tot en met 2023 werd binnen een grondexploitatie ook de investeringen in riolering (zoveel als mogelijk) opgenomen. De systematiek van kostenonderbouwing voor de rioolheffing geeft echter de ruimte om deze investeringen kostendekkend onderdeel te laten zijn van de rioolheffing.

Met ingang van 2024 is een stelselwijziging ten aanzien van deze kosten van nieuwe riolering doorgevoerd. Dit is nader toegelicht in de paragraaf Lokale heffingen.

Voor de periode 2024 –2027 is een jaarlijks aanvullend investeringsbudget beschikbaar gekomen van 800.000 euro voor klimaatadaptieve maatregelen die gerelateerd zijn aan de gemeentelijke watertaak.

Planning en realisatie

Voor 2024 stonden de volgende grote rioolvervangingsprojecten op de planning: Kroonsewal, Hommelseweg, Velperweg, Dalweg, Hartogslaan, Rijnkade en mogelijk Land van de Markt - Rijnstraat. Daarnaast liepen de rioolprojecten in Sterrenberg en Spijkerbuurt nog door.

De rioolvervanging Land van de Markt-Rijnstraat en Dalweg is uitgesteld in verband met vertraging in de planvorming van de bovengrondse inrichting en het bereikbaar houden van de stad. De rioolvervanging Kroonsewal is voorbereid. Door aanpassing van de scope heeft dit wat langer geduurd. De uitvoering start in 2025. Door deze vertragingen is er in 2024 ca 1,6 miljoen minder geïnvesteerd dan begroot.

De investeringen voor de rioleringen op nieuwbouwlocaties waren begroot op 2,2 miljoen, hiervan is ca. 1,7 miljoen gerealiseerd

Omdat het hierboven genoemde krediet voor klimaatmaatregelen pas in de loop van 2024 beschikbaar kwam is het in 2024 niet gelukt het volledige bedrag te besteden. Er is in 2024 0,4 miljoen euro besteed aan infiltratievoorzieningen. De resterende middelen zullen de komende jaren worden ingezet.

Water

Het onderdeel water omvat onder meer beheer en onderhoud van afkoppelvoorzieningen (deze voorzieningen zorgen er voor dat regenwater niet in het riool terecht komt maar in de bodem zakt), ecozones, moerassen, sloten, paddenpoelen én oppervlaktewater(bodems) zoals de Immerlooplas, Nieuwehaven, Defensiehaven, haven van Coers, Rijnkade, Nieuwe kade en de dijkdoorbraakkolken. Ook het onderhoud aan civieltechnische water gerelateerde werken, zoals beekriolen, duikers, beschoeiingen en fonteinën hoort in deze categorie.

De ambitie is:

- het watersysteem op orde brengen en houden;
- met de (water)partners de watergerelateerde opgaven oplossen door zoveel mogelijk voor ruimtelijke oplossingen te kiezen waarbij het water tegelijk een rol kan spelen in het vergroenen en verkoelen van de stad.

In de afgelopen periode is veel energie gestoken in het controleren en corrigeren van de bestaande beheergegevens van de duikers en beekriolen. De locatie, de ouderdom en de onderhoudstoestand van bijna alle duikers en beekriolen onder de hoofdstructuur zijn de afgelopen jaren in kaart gebracht. Daar waar nodig is inmiddels ook groot onderhoud uitgevoerd.

Aan de fontein op het Gele Rijdersplein (AKU) is geen groot onderhoud geprogrammeerd en gebudgetteerd in afwachting van de herinrichting van dit gebied.

Planning en realisatie

Het voornemen was om in de periode 2022-2024 alle nog niet gebaggerde havens uit te baggeren.

Het baggeren van Onderlangs en de Praets wat op de planning stond heeft vertraging opgelopen. We zijn nog in overleg met de verhuurder en de huurders van de ligplaatsen over de manier waarop hier invulling aan kan worden gegeven. De voorbereidingen voor de baggerwerkzaamheden in de Rosandepolder zijn opgestart en de werkzaamheden zijn gepland in 2025

Het benodigde groot onderhoud zoals hierboven omschreven wordt gefinancierd uit de hiervoor in de bestemmingsreserve gereserveerde middelen.

Het onderhoud van de waterbodems in de Nieuwe Haven, Rijnkade en Nieuwe Kade wordt de komende jaren uitgevoerd onder regie van het baggerbestek Neder-Rijn/Lek van Rijkswaterstaat. Er is in 2024 in Arnhem-Noord gestart met het baggeren van de watergangen in woonwijk 't Broek en in park Angerenstein. Dit loopt nog door in 2025.

De fontein Roermondsplein (Blauwe Golven) is in 2024 weer in oude glorie hersteld en in werking getreden.

Wijkgroen

Het groen is van grote waarde in onze stad. Verbetering van het leef- en woonklimaat vraagt vaak ook om het toevoegen van meer groen en/of om het kwalitatief verbeteren van bestaand groen. Hiervoor lopen verschillende initiatieven die toegelicht worden in het programma Wonen en Leefomgeving (S12, Radicaal vergroenen).

Voor het onderhoud van het wijkgroen zijn per wijk exploitatiebudgetten gereserveerd.

We monitoren de beeldkwaliteit (gebaseerd op basis van ongewenste kruidengroei en zwerfafval). De door de raad vastgestelde kaders zijn C-niveau voor de beeldkwaliteit in de wijken en A-niveau in de binnenstad en winkelcentra.

We monitoren ook de ecologische kwaliteit. Deze monitoring is recent opgestart, zodat we over een aantal jaren een beeld kunnen schetsen van deze waarde.

De technische kwaliteit van de beplanting (hoe goed is de beplanting) wordt op B-niveau bijgehouden.

Het aandeel ecologisch beheerd groen wordt steeds groter, hierdoor zal de natuurwaarde van het groen naar verwachting ook toenemen. Omdat de CROW normering op beeldkwaliteit nog niet is ingericht op natuurwaarden vinden we hier vaker een beeldkwaliteit C-niveau terug, wat voor de beoogde ecologische doelstellingen juist wenselijk is (meer kruiden/biodiversiteit).

Het effect van de klimaatverandering (extremere droogte, hitte en wateroverlast) op het groenbeheer in de stad wordt steeds duidelijker. Een beperkt aantal soorten kan hier slecht tegen en is de laatste jaren veel uitgevallen, deze zijn door bestendigere soorten vervangen. Bij nieuwe aanleg doen we aanpassingen in de groeiplaatsinrichting en het sortiment om deze klimaatbestendig te maken. De droge periodes leiden tot hogere kosten bij nieuwe aanleg omdat er vaker en over langere periodes water gegeven moet worden.

Een aantal invasieve exoten zoals de Japanse duizendknoop, reuzenberenklauw komen ook voor, met name in het wijkgroen. De huidige aanpak van bestrijding leidt tot een geleidelijke afname van het areaal. Het blijft noodzakelijk hier voldoende op in te zetten om verspreiding te voorkomen.

Planning en realisatie

Arnhem heeft veel ambities op het gebied van groen (zie programma Wonen en Leefomgeving S12, Radicaal vergroenen). Deze ambities geven mede sturing aan de planning van het groenonderhoud. Naast het reguliere onderhoud stonden de volgende projecten op de planning voor 2024:

- Vergroeningsprojecten in de wijken in het kader van de Wijkgroenagenda's; Dit loopt, in 2024 zijn er ook weer nieuwe Wijkgroenagenda's bijgekomen
- Herstel beplantingen oostelijk deel Singels (Janssingels t/m Lauwersgrachtpark) fase 1 is klaar, fase 2 (met name de Janssingel) wordt komend jaar gedaan
- Groot onderhoud landgoed Sterrenberg; is uitgesteld tot 2025
- Herstel beplantingen (groot onderhoud) in Park Onderlangs; Fase 1 is klaar, fase 2 volgt eind 2025
- Vergroenen Groningensingel in samenloop met wegenproject; grotendeels gereed
- Versterken ecologische waarden Droge ecozone Schuytgraaf; wordt in 2025 uitgevoerd met subsidie van de Provincie Gelderland
- Investeren in samenloopprojecten zoals de Kroonse Wal en in het Spijkerkwartier; dit loopt, elk jaar zijn er weer andere samenloopprojecten, genoemde twee zijn nog in voorbereiding.
- Voortzetten van het project aanplanten van extra heesters en struweelgroepen in de wijken in het kader van biodiversiteit en bestrijden hittestress. In 2024 met name in de wijk Schuytgraaf; in de wijk is uitgesteld tot 2026 i.v.m. subsidie en capaciteit.
- Voortzetten project exotenbestrijding. Dit is gerealiseerd

Speelvoorzieningen

Om een aantrekkelijke leefomgeving te kunnen bieden, is de aanwezigheid van speelplekken met name voor gezinnen met (kleine) kinderen van belang. Daarnaast zijn speelplekken vaak ontmoetingsplekken voor de wijkbewoners.

In de Beheervisie Spelen en Ontmoeten is de ambitie opgenomen om 8 van de 20 grote (groene) speel- en ontmoetingsruimtes te verbeteren. Deze opgave willen we invullen in samenwerking met de teams Leefomgeving en wordt projectmatig opgepakt. Dat houdt in dat met de betreffende teams Leefomgeving en de buurt wordt bepaald wat de plek nodig heeft om de ambitie te realiseren. Het initiatief ligt bij de teams Leefomgeving omdat het belangrijk is dat de buurt hierin mee participeert en mogelijk ook andere wensen en ideeën uit de buurt hierin gecombineerd kunnen worden.

Ook het maken van toegankelijke en inclusieve speelplekken wordt projectmatig opgepakt. De ambitie is om in de komende jaren in iedere wijk (totaal 24) een toegankelijke en inclusieve speelplek per wijk te realiseren waar ook kinderen met een beperking beter mee kunnen doen. Hiervoor zijn extra middelen gereserveerd.

Alle speeltoestellen moeten veilig bespeelbaar zijn. Dit wordt in de technische inspectie gecontroleerd.

Geconstateerde mankementen worden binnen de gestelde termijnen opgelost zodat de onderhoudskwaliteit van het areaal op B ligt.

Daarnaast kan de kwaliteit van het areaal bepaald worden op basis van de leeftijd en de theoretische levensduur van de speeltoestellen. Gemiddeld gaat een speeltoestel 10 tot 15 jaar mee. Ongeveer 37% van het areaal heeft haar theoretische levensduur behaald maar is technisch nog wel in orde. De oorzaak hiervan is dat de speeltoestellen van duurzame en kwalitatieve materialen zijn gemaakt. De vraag is hierbij wel in hoeverre of de speelvoorziening nog voldoet aan zijn functie. Mogelijk dat kinderen uitgekeken zijn op deze oude speeltoestellen

en deze niet meer gebruiken, wat aanleiding zou kunnen zijn om tot vervanging over te gaan. Hierover is afstemming met de teams Leefomgeving.

Planning en realisatie

De jaarlijkse inspectie van alle speeltoestellen heeft plaatsgevonden en het noodzakelijk onderhoud is uitgevoerd. Vervangen of plaatsen van toestellen is in samenspraak met de teams Leefomgeving opgepakt.

In 2024 zijn de werkzaamheden aan de speelplek de Kroon/de Buitenlaar afgerond en de werkzaamheden in park de Laar West zijn gestart. Hiermee wordt invulling gegeven aan de ambitie uit de Beheervisie Spelen en Ontmoeten. Na afronding park de Laar West hoeft er nog maar 1 grote (groene) speel- en ontmoetingsruimte verbeterd te worden.

In 2024 is de speelplek aan de Noord-Peterstraat in samenwerking met de buurt groen en klimaatbestendig ingericht.

Van de 24 speelplekken die we toegankelijk en inclusief maken, zijn in de wijken de Laar Oost en Heijenoord/Lombok de aanpassingen aan de speelplek uitgevoerd en afgerond. In de wijken Geitenkamp, St. Marten, Klarendal, Spijkerkwartier, Presikhaaf, Malburgen-Oost en Rijkerswoerd zijn de aanpassingen in voorbereiding. Overige wijken zullen de komende jaren opgepakt worden.

Bomen

Bomen zijn belangrijk voor de leefbaarheid, biodiversiteit en beleving en leveren een bijdrage aan een klimaatadaptieve stad. Hittestress en wateroverlast zijn onderwerpen waarbij bomen een onderdeel van de oplossing kunnen zijn. Daarom zijn in het Bomenplan onderstaande doelen beschreven:

- Arnhem wil een groenere stad: meer (buitengewone) bomen en meer groenmassa.
- Arnhem gaat voor kwaliteit en toekomstbestendigheid (juiste boom op de juiste plek), gezonde, veilige en duurzame bomen.
- Arnhem wil bomen beter beschermen.
- Arnhem wil meer biodiversiteit en groen met elkaar verbinden.

Arnhem heeft zo'n 47.000 stadsbomen, het beheer en onderhoud is erop gericht om een jonge boom tot volwassenheid te brengen en daarna zo lang mogelijk te behouden, afgewogen tegen de kosten die daarvoor nodig zijn. Hierbij wordt de ecologische waarde van de boom zoveel mogelijk gevolgd. Dit houdt in dat er alleen gesnoeid wordt op de plekken waar dat nodig is voor de vrije doorgang van het verkeer of wanneer probleemtakken een hoog risico gaan vormen voor de gebruikers. Daarnaast worden knotbomen gefaseerd geknot zodat er voldoende nest- en schuilplekken voor vogels en insecten in stand blijven. Dood hout is van grote waarde voor de ecologie daarom worden dode of gesnoeide takken zoveel mogelijk in de bossen en struwelen verwerkt. Ook het staande dode hout wordt behouden op plekken waar dat kan. Mogelijke risico's voor de weggebruikers worden uit de boom gehaald en de boom kan op die plek gecontroleerd afsterven.

Arnhem heeft, gebaseerd op de beleidsregels uit het Bomenplan 2020, ruim 18.000 buitengewone bomen en toekomstbomen aangewezen. Deze bomen worden extra beschermd en krijgen, indien nodig, extra onderhoud ten gunste van de levensverwachting van deze bomen. De planning is om elk jaar bij ongeveer 50 bomen extra maatregelen (veelal in de bodem) uit te voeren, waarbij elk jaar wordt gekeken waar de maatregel het meest noodzakelijk is. Dit is maatwerk.

Het dagelijks onderhoud van stadsbomen wordt op B-niveau gedaan met behoud van de ecologische waarden van de boom. Dit wordt volgens planning uitgevoerd. Alle stadsbomen worden periodiek gecontroleerd middels de BoomVeiligheidsControle. Hierin worden 'onderhoudsstaat', 'boomgebreken', 'toekomstverwachting' en 'ziekte en aantastingen' van de bomen opgenomen. Hieruit volgen onderhoudsmaatregelen of advies tot nader onderzoek, deze worden na de controle uitgevoerd binnen de gestelde termijnen. Boomziektes en plagen worden gevolgd en waar nodig wordt beheersingsmaatregelen ingezet. Vervanging van stadsbomen vindt plaats indien de boom een te groot risico of hinder vormt voor de weggebruiker en die niet met dagelijks onderhoud of andere maatregelen op te lossen is, een hele lage levensverwachting heeft of dood is. Vervanging van bomen in (laan)structuren is maatwerk, hierover vindt afstemming plaats met het BoomKwaliteitsteam Arnhem.

Planning en realisatie

Het reguliere onderhoud is volgens planning uitgevoerd waarbij de maatregelen uit de boomveiligheidscontrole zoveel mogelijk binnen de onderhoudscyclus van de boom is uitgevoerd. Overige maatregelen uit de boomveiligheidscontrole zijn separaat opgepakt en binnen de gestelde termijnen uitgevoerd.

Het percentage bomen met een onderhoudsachterstand is stabiel en blijft onder de 3%.

Boomziektes en plagen worden gevolgd en waar nodig zijn beheersingsmaatregelen ingezet.

Voor aanplant en groeiplaatsverbetering van bomen is een investeringskrediet beschikbaar.

De volgende projecten stonden hiervoor in 2024 op de planning:

- Aanplant bomen museumpark Onderlangs; uitvoering begin 2025
- Aanplant extra bomen in De Laar als onderdeel van gezonde buurten; gereed
- Aanplant extra bomen Groningensingel; gereed
- Aanplant extra fruitbomen Gaardenhaage; gereed
- Aanplant extra bomen groenzones Schuytgraaf; gereed
- Aanplant extra bomen in diverse stadsparken met de focus op Arnhem-zuid; gereed o.a Immerloopark en park Westerveld
- Groeiplaatsverbetering 50 stuks buitengewone bomen; dit jaar zijn er geen groeiplaatsen behandeld maar is ingezet op onderzoek naar een verbeterde methode om groeiplaatsen te op te waarderen bij zowel aan te planten bomen als bij volwassen en oude bomen.
- Groeiplaatsverbetering Lindebomen Rijnkade; in uitvoering, afronding 2025
- Groeiplaatsverbetering bestaande bomen rondom Blauwe Golven; in uitvoering, afronding 2025
- Groeiplaatsverbetering Lindebomen Velperweg (deel vanaf Velperpoort tot Raapopseweg). Werkzaamheden zijn eind 2024 gestart waarbij een kwart van de groeiplaatsen is verbeterd, de werkzaamheden worden in 2025 voortgezet en afgerond.
- Voor groot onderhoud en herstel van boomstructuren stonden de volgende projecten in 2024 op de planning:
 - Aanhalen bomenrijen langs Limburgsingel; gereed
 - Vervangen boomlaan Velperweg (deel Prümelaan tot viaduct Velp); deels uitgevoerd omdat het project Velperweg vertraagd is.
 - Groeiplaats verbeteren van de bomen op het Gelderse plein. Niet uitgevoerd in verband met samenloop andere projecten.

Verder is een deel van het boomherstelplan Waterbergseweg uitgevoerd, een aantal bomen zijn vervangen en een deel van de structuur is aangeheeld.

Omdat een aantal werkzaamheden zijn uitgesteld, is een deel van het investeringsbudget doorgeschoven naar 2025

Parken en bossen

Kenmerkend voor Arnhem zijn de bossen, de natuurterreinen en de vele parken. We zijn trots op dit waardevolle groene kapitaal. Daarom zetten we sterk in op het behouden en verbeteren hiervan. De natuur staat in de parken en bossen op één, in samenhang met klimaatactie en biodiversiteit. De parken en bossen zijn ook van grote recreatieve betekenis voor de inwoners. We investeren hierin door invulling te geven aan recreatiezonering en bijbehorende inrichting voor toekomstbestendig gebruik.

Voor het onderhoud van de bossen en parken zijn exploitatiebudgetten gereserveerd en tijdelijk extra middelen beschikbaar gesteld om ambities te verwezenlijken. Het beheren en onderhouden van de parken doen we aan de hand van beheervisies.

Het areaal en beheerareaal bossen en parken neemt toe. Dit door actieve verwerving van bos- en natuurgebied, beheerovereenkomsten, stadsontwikkeling en door huur- en vrijwillige pachtbeëindiging. In 2024 is er weer 165 hectare beheerareaal bij gekomen door afkoop pacht en overeenkomst Stadsblokken/Meinerseiland en beheeroverdracht (30 hectare Zypendaal-Gulden bodem, en 125 ha in Meinerswijk en 10 ha Koningspleij. Totaal is er in 2 jaar 225 hectare beheerareaal bij gekomen

Houtoogst in de bossen en parken is geen doelstelling. Er komt nog wel “surplus” hout vrij uit de bossen en parken dat we circulair toepassen in Arnhem. Op basis van monitoren blijkt het sluiten van de keten naar de stad (toepassing en eindgebruiker) nog een uitdaging. Voor toepassing in openbare ruimte wordt in Zypendaal (Bladgat) ruimte gecreëerd om hout te drogen en bewerken. En er is een mini trialoog opgestart voor toepassen circulair hout in de stad. Om duurzaam & circulair (uitgangspunt wat groeit in Arnhem blijft in Arnhem) te kunnen werken zetten we in om van FSC certificering om te schakelen naar PEFC certificering waar ook duurzaam gegroeid stadshout in ondergebracht kan worden.

Een aantal parken is aangewezen als rijksmonument; Sonsbeek, Zypendaal, Gulden Bodem en Moscowa. Voor deze parken gelden extra instandhoudingsvoorwaarden. Park Angerenstein is aangewezen als gemeentelijk monument. Al deze parken plus een deel van Park Presikhaaf worden op A-niveau onderhouden. Het overige gebied op B-niveau.

De bossen en parken hebben een robuuste basis. Desalniettemin staat de kwaliteit van onze bossen en parken onder druk. Oorzaken hiervan zijn het intensiever gebruik, verdroging, overmatige stikstofdepositie en klimaatverandering, met als gevolg biodiversiteitsverlies. Bij het beheer en onderhoud van onze bossen en parken houden we hier rekening mee door zeer gericht en soms intensiever (maatwerk) onderhoud uit te voeren. We doen dit op basis van natuurvolgend beheer.

Specifieke ambities met betrekking tot bossen en parken zijn zo veel mogelijk water vast houden en organische stof (met bijbehorend bodemleven) verbeteren in de groeiplaatsen en zorg dragen voor structuurvariatie. We werken daarmee aan de sleutelfactoren voor klimaatadaptatie en biodiversiteit. Tevens benutten we waar mogelijk de kansen om de agrarische gebieden grenzend aan de bossen en parken natuur inclusief te maken. Door inzet van de extra middelen voor bossen en parken kunnen we werken aan deze ambities. Tevens biedt dit de mogelijkheid extra capaciteit in te zetten om genoemd kwaliteitsverlies en de uitdagingen die hiermee gemoeid gaan, invulling te geven en zorgvuldig te communiceren met onze inwoners.

Planningen realisatie

In 2024 is extra ingezet op de revitalisering van de bossen en parken en het verbeteren van de biodiversiteit (structuurvariatie).

In de bossen is gewerkt aan herstel van structuurrijke bosranden en zaaien en aanplant van rijk strooisel soorten. Er is een monitoringsprogramma uitgevoerd voor biodiversiteit en bodem door Bosgroepen i.s.m. provincie en Naturalis.

De beheervisie Sonsbeek, Zypendaal en Gulden bodem wordt uitgevoerd.

- Voor de parken Klarenbeek, Hazegrietje en Braamberg wordt de beheervisie in 2025 vernieuwd.
- Voor de zuidelijke uiterwaarden, polderlinten en park Westerveld is natuurvolgend beheer en het beter ecologisch verbinden van de parken en natuurgebieden in Arnhem-zuid nader uitgewerkt en tot uitvoering gebracht. Voorjaar 2025 wordt park groot Westerveld opgeleverd.
- Park Angerenstein is in samenwerking met het Waterschap volledig gebaggerd. Beschoeiing en alle kleine kunstwerken worden hersteld.
- Bosbeheer is in hoofdzaak uitgevoerd in Zonheuvel, Kemperheide, Berkenhove, t Zand, Rijk der Heide).
- In Meinerswijk-Bakenhof is het natuurbeheer uitgevoerd op basis van de nieuwe begrenzing. Hiervoor wordt met de regiegroep zuidelijke uiterwaarden de detailinvulling bepaald.
- Voor de parken en bossen in het noorden is een analyse uitgewerkt ter verbetering van het watersysteem als integraal onderdeel van klimaatadaptief bos.

Voor de Jansbeek is een samenwerking met het waterschap Rijn & IJssel opgestart om tot een plan te komen de beek zodanig te herstellen dat knelpunten (verdroging/wateroverlast, invasieve exoten, eutrofiering, oevers) integraal kunnen worden opgelost.

In Zypendaal is zowel de riolering als waterleiding vervangen. Hierbij is tevens de bovengrondse inrichting in de directe omgeving hersteld op basis van de nieuwe beheervisie van het park.

Inzamelvoorzieningen voor afval- en grondstoffen

In juni 2022 is de Afvalkoers 2022-2026 "Arnhem Schoner" vastgesteld. Omgekeerd Inzamelen blijft het basisprincipe voor de inzameling van huishoudelijk afval in Arnhem. Door dit systeem kunnen inwoners van Arnhem hun afval goed scheiden. Er is een uitgebreid netwerk van ondergrondse verzamelcontainers voor restafval, PBD (plastic verpakkingen, blik en drinkpakken) en papier en bovengrondse verzamelcontainers voor GFE+T (groente- en fruitafval, etensresten en tuinafval) in de stad aanwezig. Een deel van de herbruikbare reststromen (PBD, GFE+T, papier) wordt bij laagbouw met behulp van minicontainers (kliko's) aan huis opgehaald. Voor de inzameling van grofvuil zijn er twee afvalbrengstations en rijden we rond met de Milieubak. In het stationsgebied werken we met een ondergronds afvaltransport systeem (OAT). Hieronder wordt op de verschillende onderdelen nader ingegaan.

Ondergrondse verzamelcontainers

De eerste ondergrondse containers zijn in de jaren negentig geplaatst. Het overgrote deel van het containerbestand is geplaatst in de periode van uitrollen van omgekeerd inzamelen: 2015-2019. In totaal staan er 2351. De afschrijvingstermijn die gehanteerd wordt is 10 jaar. De technische levensduur ligt in de praktijk vaak hoger. Sinds 1 januari 2023 wordt jaarlijks een veiligheidskeuring uitgevoerd op alle verzamelcontainers. Op deze manier voldoen we aan de nieuwste eisen en kunnen we de veiligheid nog beter borgen. Gevolg is dat door deze nieuwe wettelijke normen en keuring een relatief groot aantal containers is afgekeurd en vervangen moest worden.

Bovengrondse GFE containers

Vanaf 2020 zijn ruim 200 bovengrondse containers voor de inzameling van groente, fruit en etensresten (GFE) op hoogbouwlocaties geplaatst. Naar aanleiding van vragen over de optimale toegankelijkheid door de APCG (Arnhems Platform voor Chronisch zieken en Gehandicapten) is een pilot met toegankelijker containers uitgevoerd. Op basis van de succesvolle pilot heeft het college besloten dat alle nieuw te plaatsen GFE-containers toegankelijker moeten zijn.

Minicontainers

De vervanging en uitbreiding van minicontainers die bij laagbouw worden gebruikt, is opgenomen in de dienstverleningsovereenkomst met de inzamelaar. De aanschafkosten voor nieuwe containers is opgenomen in de exploitatie. Voor de komende jaren wordt voor deze inzamelmiddelen geen grote uitbreiding voorzien.

Ondergronds Afval Transportsysteem (OAT)

In het gebied rond het Centraal Station is het Ondergronds Afval Transportsysteem operationeel.

Het onderhoud aan deze installaties is meerjarig belegd bij de bouwer van het systeem.

Noodzakelijk onderhoud aan het Ondergronds Afval Transportsysteem is voorzien in de meerjaren investeringsraming.

Eind 2024 heeft de huidige partner die het OAT beheert en onderhoudt, aangegeven haar werkzaamheden te staken. Niet alleen in Arnhem, maar in heel Nederland. Eind 2024 is daarom begonnen met het zoeken naar een nieuwe partner. Dit doen we in samenspraak met, in ieder geval, de gemeente Almere die een soortgelijke installatie heeft.

Planning en realisatie

Het reguliere onderhoud aan de inzamelmiddelen wordt planmatig uitgevoerd. Ten aanzien van de geplande investeringen kan het volgende worden opgemerkt.

Ondergrondse verzamelcontainers

De nieuwe veiligheidskeuring van ondergrondse containers heeft in 2023 geleid tot de conclusie dat er vervangingsinvesteringen nodig zijn. In de jaren 2023-2027 wordt € 1,3 miljoen per jaar gereserveerd voor verder noodzakelijke vervangingsinvesteringen van de ondergrondse verzamelcontainers.

In totaal zijn in 2023 ca. 200 en 2024 ca. 140 containers vervangen door nieuwe.

In het nieuwe contract voor onderhoud, reiniging en levering vinden we ook de basis voor een nieuw en herzien beheerssysteem. Dit systeem is eind 2024 grotendeels gereedgekomen en gevuld. De kapitaallasten volgend uit deze investeringen zijn opgenomen in de begroting en worden doorberekend in de afvalstoffenheffing. Vanuit deze vervangingsronde zijn we in 2024 begonnen met het evalueren van de verkregen data om zo in 2025 een aangescherpt vervangingsprogramma te ontwikkelen.

GFE containers bij hoogbouw

Om op alle hoogbouwlocaties een GFE container te plaatsen, is een investeringsbudget van € 1,05 miljoen gereserveerd. Eind 2024 zijn we gestart met een Europese aanbesteding voor deze nieuwe containers zodat we eind 2025/begin 2026 kunnen starten met het uitrollen van een stadsdekkend netwerk aan GFE-containers voor de inzameling van GFE bij hoogbouw.

Afvalbrengstations (ABS)

Er is een investeringsbudget van € 1,77 miljoen gereserveerd voor nieuwbouw van of aanpassingen aan de twee ABS-en. Eind 2024 is een extern bureau geselecteerd dat begonnen is met de uitvoering van het haalbaarheidsonderzoek naar een Circulair Ambachtscentrum (CA). Een ABS kan deel uitmaken van een CA. Daarnaast heeft onze afvalinzamelaar (PreZero) te kennen gegeven op termijn te stoppen met de inzameling van huishoudelijk afval. Het perceel waarop het huidige afvalbrengstation Noord is gevestigd, is eigendom van PreZero.

Om de toekomst van de inzameling van afval te borgen, is in 2024 een uitgebreide verkenning gestart naar de verschillende mogelijke organisatievormen hiervan. In het vervolgtraject zal het afvalbrengstation Noord daar vanzelfsprekend een onderdeel van uitmaken. In 2025 ronden we deze verkenning af en maken we plannen voor uitvoering in de jaren 2026 en verder. Het investeringsbudget is doorgeschoven.

Vastgoed

Actuele kaders

De actuele kaders zijn:

- Het uitvoeringsbeleid vastgoedbedrijf;
- Voor alle panden in permanent beheer zijn er 40-jarige onderhoudsplannen die jaarlijks worden geactualiseerd en opgenomen in de meerjarenprogrammabegroting;
- Kostprijs dekkende huur systematiek.

Ambitie

Onderhoud

De ambitie ligt hoog met betrekking tot geplande MJOP-activiteiten. Het onderhoudsniveau van het Arnhemse vastgoed is, behalve voor tijdelijk vastgoed in stedelijke ontwikkelingsprojecten, een NEN2767-conditie score 3, maar, afwijkingen van conditiescore 3 zijn mogelijk al naar gelang de functie (monumenten, beeldbepalende objecten). Voor de doelmatige inzet van middelen wordt per pand een onderhoudsniveau gedefinieerd. Periodiek laat het Vastgoedbedrijf elk object inspecteren om de functionaliteit en de onderhoudsstatus van het object te actualiseren. Zo wordt management van de te verwachten onderhoudsplanning en -kosten geregeld. Bij nieuwe of nieuw verkregen objecten voert het Vastgoedbedrijf een nulmeting uit conform de NEN2767-2 om de staat in beeld te krijgen.

Bij toepassing van de conditiemeting worden naast de gebreken ook organisatie-specifieke risico's van gebreken in kaart gebracht. Op deze wijze worden mogelijke gevolgen van het eventueel niet oplossen van het gebrek benoemd. De conditiescore en de risico's samen vormen de basis voor de gewenste onderhoudsniveaus. Het is meestal niet nodig alle gebreken op korte termijn aan te pakken. Afhankelijk van het gewenste onderhoudsniveau en de beschikbare budgetten zijn deze effecten in meer of mindere mate acceptabel.

Verduurzaming

Het gemeentelijk vastgoed wordt fasegewijs verduurzaamd volgens twee uitgangspunten:

- “Werk met werk maken”; Maatregelen die binnen 5 jaar zijn terug te verdienen plus zonnepanelen plus LED wordt zoveel mogelijk bij alle panden van de gemeente in de komende jaren doorgevoerd, waarbij aansluiting wordt gezocht bij het MJOP onderhoud en in overleg met gebruikers. Hiervoor gebruiken we de maatregelen volgens de CFP methodiek;
- “Projectmatige aanpak”; Op basis van vooraf bepaalde criteria is een inventarisatie en prioritering opgesteld van het complete Gemeentelijk Vastgoed. Hieruit is in 2023 een zgn. shortlist van ca. 25 panden tot stand gekomen met daarin opgenomen mogelijke duurzaamheidsaspecten. In 2024 hebben we veel onderzoek gedaan en is een start gemaakt met uitvoeringsmaatregelen. Een beperkt aantal projecten is in 2024 uitgevoerd, waaronder de Witte Villa, Doorwerthlaan 2 en MFC de Spil, echter zal de grootste bulk in 2025 en 2026 worden uitgevoerd. Reden is hiervoor hoofdzakelijk dat elk pand uniek is en specifieke aanpak en onderzoek vraagt. Ook blijkt soms uit nader onderzoek dat een object toch nog niet verduurzaamd kan worden; Deze objecten worden vooralsnog geparkeerd en vervangen door andere objecten met een grotere slagingskans. De lijst is daarmee altijd een dynamische lijst die onderhevig is aan wijzigingen.

Inclusie: Toegankelijkheid vastgoed

De Arnhemse Standaard Toegankelijkheid beschrijft de manier waarop toegankelijkheid in het ontwikkelproces verankerd wordt. In de gebouwen van de gemeente Arnhem moet iedereen kunnen doen wat hij/zij volgens de bestemming komt doen. Uitgangspunt is dat iedereen alle ruimtes en routes in een gebouw kan gebruiken. Bij de start van het bouwproces wordt met toekomstige gebruikersgroepen besproken welke ruimtes niet voor iedereen toegankelijk hoeven te zijn. Ook wordt besloten of er ruimtes zijn waar specifieke gebruikersgroepen gebruik van moeten kunnen maken, en voor welke aantallen. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen bezoekers en medewerkers, en tussen gebruikersgroepen (zoals mensen met een auditieve beperking, een visuele beperking, verstandelijke of loopbeperking en mensen die gebruik maken van een rolstoel of scootmobiel).

De afgelopen jaren is vooral ingezet op het in kaart brengen van de prioriteit-panden en het inventariseren van maatregelen voor deze objecten. Met het beschikbare budget worden in 2025 en 2026 ongeveer 20 objecten van de prioriteitenlijst toegankelijker gemaakt. Tegelijkertijd gaan we in 2025 inventariseren welk budget nodig is om de overige objecten op de prioriteitenlijst toegankelijk te maken.

Uitvoering 2024

We hebben afgelopen jaar een toegankelijk toilet gerealiseerd bij MFC De Spil en sportcomplex De Laar. Daarnaast pakken de beheerder van de MFC's en het sportbedrijf dingen op als, arcering van trapneuzen en bewegwijzering. Ook hebben we kritisch gekeken en waar nodig aanpassingen gedaan aan de verlichting (felheid/Lux) en hebben we gekeken naar verbeterde demping van plafondplaten bij vervangingen (akoestiek).

Uitvoering top 4 prioriteitlocaties 2025/2026

MFC de Wetering

MFC Presikhaven

Sport & Ontmoetingscentrum De Laar

Wijkcentrum Elderveld

Tijdelijk vastgoed

Als gevolg van de binnenstedelijke en noodzakelijke groei van de woningbouw ontstaat er een sterke toename van tijdelijk vastgoed (strategische, GREX en stedelijke projecten). Het door de gemeente aangekochte vastgoed voor ontwikkelingsprojecten wordt niet op een conditiegerichte manier onderhouden, omdat deze panden tijdelijk in beheer zijn. Tijdelijkheid is een ruim begrip. Door de forse toename van tijdelijk beheerd vastgoed (hoewel tijdelijk wél meerjarig) en de noodzaak om gecontroleerd i.p.v. incident gestuurd beheer uit te kunnen voeren, zullen hiervoor beperkte MJOP's opgesteld gaan worden.

Vastgoedportefeuille

Op basis van de beleidsprogramma's, maatschappelijke doelen, zijn de deelportefeuilles binnen de afdeling ingedeeld, met elk hun eigen kenmerken en sturing. De objecten/ assets zijn veelal vanuit de financiële context gekoppeld aan een programma.

Stedelijk Programma	Objecten/assets
Bestuur Dienstverlening en Financiën	De huisvesting voor de ambtelijke organisatie zoals Stadhuis, Stadskantoor, Gemeentewerf en locaties in de wijken. Inclusief het beheer van het gebruik hiervan (Gebruiksbeheer: kantoorhuisvesting en beheer wagenpark dienstvoertuigen).
Veiligheid	De brandweerkazernes.
Bereikbaarheid	Parkeergarages en fietsenstallingen (in eigendom en/of gehuurd) alsmede het overdekt busseplein, busremise, eindhaltevoorzieningen, gelijkrichterstations en de Openbaar Vervoer Terminal.
Economie	De historische kelders.
Onderwijs	Zowel primair, voortgezet en speciaal onderwijs. De schoolbesturen zijn in de meeste gevallen economisch eigenaar en daarmee ook zelf verantwoordelijk voor bijvoorbeeld onderhoud. Ook de MFC en het Gebruiks(locatie-)beheer daarvan vallen onder dit programma, evenals de locaties van Natuurcentrum Arnhem.
Cultuur	De culturele gebouwen zoals Rozet, Musis & Stadstheater en Museum Arnhem, alsmede de historische panden in park Sonsbeek.
Welzijn en inclusie	Willemeen, buurthuizen, Multifunctioneel Centrum De Wetering (incl. Gebruiksbeheer), daklozen opvang Remisestraat, woningen voor uitgeprocedeerde asielzoekers, opvang Oekraïense vluchtelingen.
Gezondheid en sport	Alle sportvoorzieningen zoals Valkenhuizen, de grote Koppel en diverse gymzalen.
Ruimtelijke ontwikkeling	Dit is een omvangrijk programma: alle terreinen, erfpachten en reclames in de openbare ruimte. Daarnaast betreft het al het tijdelijk vastgoed in eigendom ten behoeve van strategisch bezit of grondexploitatie.
Wonen en leefomgeving	Dit betreft hoofdzakelijk de gemalen (gebouwen, niet de installaties)

Planning en realisatie

Planning

Lasten en baten voor beheer en onderhoud van het permanente vastgoed maken onderdeel uit van diverse programma's in de gemeentebegroting.

In de periode 2024-2027 is gemiddeld € 5,8 miljoen geraamd voor planmatig en storingsonderhoud in de exploitatie.

Voor 2024 tot 2027 wordt er gemiddeld € 3,8 miljoen geïnvesteerd in vervangingsonderhoud. Daarnaast is er een structureel investeringskrediet voor duurzaamheidsmaatregelen in de Begroting opgenomen ter grootte van € 750.000. Als extra ambitie is er de komende 3 jaar € 2,5 miljoen per jaar investeringskrediet begroot voor verduurzaming van het gemeentelijk vastgoed. Voor het integraal toegankelijk maken van het gemeentelijk vastgoed is de komende 4 jaar € 0,5 miljoen per jaar aan investeringskrediet begroot.

Resultaat 2024

Exploitatie

In 2024 bedroegen de kosten van het vastgoed over alle programma's heen € 45,7 miljoen, waarvan € 20,0 miljoen kapitaallasten betreffen en € 25,7 miljoen aan overige kosten. De grootste kostenpost binnen de overige kosten is onderhoud, deze bedroeg ruim € 7,9 miljoen. De (verhuur) inkomsten bedroegen € 21,6 miljoen.

Onderhoud

De onderhoudskosten voor het vastgoed bedroegen in 2024 € 7,9 miljoen (exclusief onderhoudsinvesteringen) tegen een raming van € 6,7 miljoen. Dit wordt veroorzaakt door zowel hoger uitgevallen storingsonderhoud als hogere planmatige onderhoudslasten. Dit betrof o.a. onvoorzien incidenteel onderhoud dat in het kader van de veiligheid moest worden uitgevoerd, zoals aanpassing van gevels en vloeren in Wijkcentrum De Kroon, als hogere kosten voor diverse maatregelen in het planmatig onderhoud in de MFC's die niet waren begroot

Investeringen

Voor 2024 is de totale omvang van de investeringen voor vastgoed begroot op € 12,4 miljoen (incl. verduurzaming € 3,25 miljoen en integrale toegankelijkheid € 0,5 miljoen).

Van het totaal geraamde krediet is € 2,8 miljoen gerealiseerd en wordt € 8,4 miljoen doorgeschoven naar 2025. Van de doorgeschoven kredieten zijn meerdere werkzaamheden reeds gestart. Een deel van het begrote krediet kan vervallen omdat de geraamde werkzaamheden niet meer nodig zijn of anders zijn gerealiseerd.

Financiering

Voor de financieringsfunctie worden de missie en de doelstellingen beschreven in het treasurystatuut gemeente Arnhem. In dit statuut wordt ingegaan op de kaderstelling van de werkorganisatie (taken, bevoegdheden, verantwoordelijkheden, mandatering) en op het instrumentarium om de doelstellingen te realiseren.

Soorten financiering

Voor wat betreft de soorten financiering door de gemeente Arnhem wordt onderscheid gemaakt tussen:

- a. Eigen gemeentelijke financieringsbehoefte;
- b. Financiering van de sociale woningbouw;
- c. Financiering van aan de gemeente gelieerde instellingen.

Eigen gemeentelijke financieringsbehoefte (a)

Bij de eigen gemeentelijke financieringsbehoefte gaat het voornamelijk om de financiering van de investeringen en projecten van de gemeente Arnhem. Dat betreffen de grote stedelijke projecten, de grondexploitatie, het infrastructurele onderhoud en de verdere bestedingen aan de gemeentelijke bezittingen. Als 'inkoop' van geld (de funding) wordt vooral gebruik gemaakt van de volgende financieringsmiddelen:

- de kapitaalmarkt voor langlopende financieringsmiddelen;
- de binnen Arnhem beschikbare reserves en voorzieningen.

Omslagrente

De rentekosten van de eigen gemeentelijke financiering worden doorberekend in de vorm van een zogenaamde omslagrente: een gemiddelde van de rentes van aangetrokken geldleningen en andere kosten van de treasuryfunctie. Naar aanleiding van de bepalingen en richtlijnen uit de nieuwe BBV notitie 'Rente 2023' heeft de gemeente Arnhem een aanpassing doorgevoerd in de toerekening van de rentelasten aan de grondexploitaties. Tot en met 2023 werd de werkelijke rente over het vreemd vermogen (naar rato) toegerekend aan de grondexploitaties. Met ingang van boekjaar 2024 vindt de rentetoerekening plaats op basis van de reguliere omslagrente.

In 2024 bedroeg de omslagrente 1,0% bij een begrote rente van 1,6%. Doordat de rentelasten meevielen, was de begrote omslagrente te hoog vastgesteld en werden er dus te veel rentelasten aan de verschillende taakvelden toegerekend. Hierdoor ontstond een rentevoordeel op Treasury dat buiten de in het BBV toegestane bandbreedte kwam. Daarom is een nacalculatie gemaakt op basis waarvan de omslagrente op 1,0% is uitgekomen. De financiële effecten hiervan staan verder toegelicht bij het onderdeel ['Toelichting financiële afwijkingen'](#) in het programma Bestuur, dienstverlening en financiën.

Financiering van de sociale woningbouw (b)

De financiering van de sociale woningbouw vindt bijna volledig plaats door leningen door corporaties, die geborgd worden door het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW). Dit landelijke fonds fungeert als waarborg ten aanzien van risico's van wanbetaling en vervult daarmee de garantstellende rol die gemeenten van oudsher hadden. Het WSW kan bij gemeenten en het Rijk aankloppen wanneer de eigen borgingscapaciteit niet meer toereikend is (wat nog nooit is gebeurd). Daarvoor heeft ook de gemeente Arnhem een achtervangovereenkomst met het WSW gesloten. Het bestaan van het WSW samen met ontwikkelingen op het gebied van schaalvergroting en regionalisering van de woningcorporaties verklaart waarom de rol van de gemeente op het terrein van de financiering van woningbouw de afgelopen jaren kleiner is geworden en nu zeer beperkt is. Per 31-12-2024 heeft de gemeente nog maar één lening van € 6.000 aan de woningcorporatie Omnia Wonen op de balans.

Financiering van aan de gemeente gelieerde instellingen (c)

Het betreft hier kapitaalverstrekking en leningen aan instellingen en verzelfstandigde organisatie-onderdelen, alsook starters- en duurzaamheidsleningen via het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting. Bij de kapitaalverstrekking en leningen aan instellingen en verzelfstandigde organisatie-onderdelen gaat het om activiteiten die nauw grenzen aan het beleid van de gemeente Arnhem. Het gaat hier vooral om instellingen in de sectoren zorg, sport en cultuur. Ook bij deze financiering wordt de laatste jaren een terughoudend beleid gevoerd. Hierbij heeft de gemeente Arnhem een gericht toezicht op het reilen en zeilen van de betreffende instellingen. Door aan de te verstrekken leningen waarborgen te verbinden kan bij calamiteiten direct worden gereageerd (voorbeeld: executie bij recht van eerste hypotheek).

Tevens bestaan er bij de sectoren zorg en sport waarborgfondsen. Met borgstelling door deze waarborgfondsen kunnen instellingen bij banken een lagere rente bedingen en hoeft de gemeente zelf geen lening te verstrekken. De stichting waarborgfonds voor de sport (SWS) garandeert maximaal de helft van de lening en eist een garantie van de gemeente voor het resterende deel van de lening.

Financieringsvolume

Bij de vaststelling van de begroting neemt de gemeenteraad een besluit over het financieringsvolume in het begrotingsjaar. Hierin stelt de gemeenteraad het maximale niveau vast waarvoor door het college van burgemeester en wethouders nieuwe langlopende leningen mogen worden aangetrokken.

Voor de langlopende financiering is door de raad voor het jaar 2024 een bovengrens vastgesteld van [€ 250 miljoen](#). In zijn geen nieuwe vaste leningen aangetrokken. De vastgestelde bovengrens is dus niet overschreden. Voor de maximaal aan te trekken kortlopende financiering wordt door de gemeenteraad geen plafond vastgesteld, hiervoor is de kasgeldlimiet (zie hierna) bepalend.

Lange termijn financiering (vaste financiering)

Voor de financiering van de investeringen en projecten wordt, naast aangetrokken leningen, gebruik gemaakt van de interne mogelijkheden om reserves en voorzieningen in te zetten als financieringsmiddel. Het volume van de voor dit doel aangewende reserves en voorzieningen bedroeg per 1 januari 2024 respectievelijk € 259,5 miljoen en € 78,8 miljoen

Reserves en voorzieningen als financieringsbron	Volume	Rente
<i>Bedragen x € 1.000</i>		
Voorzieningen:		
- Voorzieningen: 0%	12.488	0
- Voorzieningen: 2%	66.288	1.326
Subtotaal voorzieningen	78.776	1.326
Reserves:		
- Rente : 0%	257.524	0
- Rente : 1,6 %	1.929	27
Subtotaal reserves	259.453	27
Totaal	338.229	1.353

Nadat de eigen middelen (reserves en voorzieningen, zie hierboven) volledig zijn aangewend moet de gemeente voor de financiering van activa op de balans op zoek naar vreemd vermogen, van andere partijen aangetrokken leningen. In onderstaand overzicht zijn de belangrijkste volume- en stroomgegevens met betrekking tot de vaste financiering en de door de gemeente aan derden verstrekte financiering opgenomen. In 2024 hoefden geen nieuwe vaste leningen te worden aangetrokken voor de financiering van de gemeentelijke activa, mede door vooruitontvangen externe projectbijdragen.

Leningen portefeuille	Stand			Stand
	1-1-2024	Vermeerdering	Aflossing	31-12-2024
Bedragen x € 1.000				
Leningen Opgenomen / Gelden (O/G)				
Leningenportefeuille	502.174	0	-79.609	422.565
Totaal leningen O/G	502.174	0	-79.609	422.565
Leningen Uitgaande / Gelden (U/G)				
Vaste leningen en kapitaalverstrekkingen uitstaand	37.170	5.767	-5.324	37.613
Leningen aan woningbouwcorporaties	7	0	-1	6
Totaal leningen U/G	37.177	5.767	-5.325	37.619

Korte termijn financiering (vlottende financiering)

Bij de kortlopende financiering gaat het om de financiering van de lopende activiteiten en werkzaamheden van de gemeente. Hiervoor wordt geld geleend of (in geval van een tijdelijk overschot) uitgezet bij de schatkist voor een periode van maximaal een jaar. Als een extra zekerheid, bijvoorbeeld voor het opvangen van onverwachte fluctuaties in de behoefte aan kasgeld, is een arrangement afgesloten met de Bank Nederlandse Gemeenten waarbij tot een beperkt bedrag (€ 4 miljoen) de gemeente een negatief saldo mag hebben. Insteek is hiervan zo weinig mogelijk gebruik te maken, een kasgeldlening is goedkoper dan rood staan bij de bank. De gemeente heeft het hele jaar 2024 over ruim voldoende liquide middelen beschikt.

Kasgeldlimiet

De Wet FIDO geeft concrete richtlijnen voor gemeenten voor het beheersen van het renterisico in verband met de korte termijn financiering. De kasgeldlimiet is een wettelijk maximum (plafond) voor het volume geldleningen in de vorm van zogenaamde call- en kasgeldtransacties.

De bovengrens is bij ministeriële regeling voor het jaar 2024 vastgesteld op 8,5% van het lastentotaal van de gemeentelijke begroting. Het begrotingstotaal voor 2024 bedroeg bij vaststelling van de begroting 2024 door de gemeenteraad € 898 miljoen. De kasgeldlimiet voor het jaar 2024 bedroeg dus € 76,4 miljoen. De kasgeldlimiet wordt als gemiddelde per kwartaal berekend. De gemeente Arnhem heeft in geen enkel kwartaal de kasgeldlimiet overschreden.

Renterisiconorm

Het renterisico betreft het risico dat de begroting van de gemeente geconfronteerd wordt met een verzwaring van de rentelasten als gevolg van herfinancieringen van bestaande activa of van herziening van rente van bestaande leningen.

Het doel van de renterisiconorm is om dit risico te beperken tot een handelbaar niveau. Bij een gelijkmatig opgebouwde leningenportefeuille blijft het renterisico binnen verantwoorde marges en zullen de renteaanpassingen zich geleidelijk voordoen en binnen de begroting opgevangen kunnen worden.

In de Wet Financiering Decentrale Overheden (FIDO) is vastgelegd dat jaarlijks een volume ter grootte van 20% van het lastentotaal van de gemeentelijke begroting (peildatum 1 januari) mag worden geherfinancierd of een renteherziening mag ondergaan. Omdat de gemeente voor de eigen financiering geen leningen heeft aangetrokken waarvan periodiek de rente wordt herzien, heeft voor Arnhem de renterisiconorm alleen betrekking op herfinanciering van aflopende leningen.

In 2024 heeft de gemeente op de bestaande leningenportefeuille een bedrag van € 79,6 miljoen afgelost en is door partijen die een lening hebben van de gemeente € 5,4 miljoen afgelost. Per saldo heeft de gemeente voor een bedrag van € 74,1 miljoen schulden afgelost. Hier tegenover zijn geen nieuwe leningen aangetrokken en voor € 5,8 miljoen aan nieuwe leningen door de gemeente uitgezet. Voor de berekening van de renterisiconorm wordt gekeken naar de laagste van of de benodigde herfinanciering van de bestaande portefeuille (€ 74,1 miljoen) of de nieuw aangetrokken financiering gecorrigeerd voor nieuwe uitzettingen (€ -/5,8 miljoen), wanneer die lager is. Dat laatste is het geval en daarmee bedroeg het gerealiseerde renterisico € -/5,8 miljoen, het netto bedrag van de nieuwe leningen.

De toegestane renterisiconorm was 20% van € 898 miljoen: € 179,7 miljoen. Het werkelijk gelopen renterisico van € -/5,8 miljoen is dus ruim onder de wettelijke limiet gebleven.

Schatkistbankieren

Gemeenten en andere decentrale overheden zijn verplicht tijdelijk overtollige middelen, die een vooraf bepaalde drempelwaarde te boven gaan, af te storten naar een rekening-courant bij het ministerie van Financiën, het schatkistbankieren. Voor de gemeente Arnhem bedroeg de drempelwaarde in 2024 € 10,8 miljoen.

Omdat inkomende en uitgaande kasstromen niet op elkaar zijn afgestemd, kunnen hoge positieve of negatieve kassaldi ontstaan. Om ruimte te bieden voor zulke bewegingen moet het gemiddelde van de banksaldi van de gemeente in een kwartaal worden afgezet tegen deze drempelwaarde, niet de dagelijkse stand. Het banksaldo hoeft dus niet continu beneden de drempelwaarde te blijven. Een banksaldo boven de drempelwaarde kan binnen het kwartaal worden gecompenseerd met banksaldi, die lager zijn dan de drempelwaarde.

Gezien de genoemde ruime liquiditeit van de gemeente Arnhem gedurende het jaar 2024, heeft de gemeente in 2024 actief gebankierd bij de schatkist en zijn de genoemde drempelwaarden in geen van de kwartalen overschreden.

Overige risico's

Conform de wettelijke voorschriften en de kaderstelling vanuit het treasurystatuut trekt de gemeente alleen leningen aan in euro's. Beleggen van middelen is niet aan de orde vanwege de verplichting om overtollige middelen aan te houden in de schatkist van het Ministerie van Financiën (schatkistbankieren). Er is binnen de gemeente Arnhem dus geen sprake van valutarisico of koersrisico.

Resultaten van de activiteit treasury

De primaire doelstelling van treasury is een goede financiering van de gemeentelijke organisatie tegen zo laag mogelijke kosten, waarbij rekening moet worden gehouden met wettelijke voorschriften en beperkingen. Tevens is het van belang rekening te houden met gevolgen in de toekomst van financieringsbeslissingen. Dit vereist alert reageren op ontwikkelingen in de financiële markten in het kader van een meerjarig financieringsbeleid.

Het resultaat 2024 op de financieringsfunctie is als volgt opgebouwd:

Programma	Financiering	Bedrag	V/N
<i>Bedragen x € 1.000</i>			
S00	Vaste en vlottende financiering	670	V
S00	Financiering woningbouw en volkshuisvesting	0	
S00	Dividend BNG	1.072	V
Totaal Resultaat		1.742	V

Afgezet tegen het begrote voordelige resultaat 2024 van € 4,7 miljoen is sprake van een nadelig resultaat van € 3,0 miljoen. Dit resultaat wordt als volgt verklaard:

Programma	Financiering	Bedrag	V/N
<i>Bedragen x € 1.000</i>			
	Resultaat ten opzichte van de Begroting 2023		
S00	Vaste en vlottende financiering	-2.752	N
S00	Financiering woningbouw en volkshuisvesting	0	
S00	Dividend BNG	-228	N
Totaal Resultaat		-2.980	N

Voor een verdere verklaring van dit treasuryresultaat wordt verwezen naar het onderdeel ['Toelichting financiële afwijkingen'](#) in het programma Bestuur, dienstverlening en financiën.

Bedrijfsvoering

Wij zijn een organisatie die midden in de samenleving staat, in verbinding is met de stad en een afspiegeling van de stad wil zijn. De gemeentelijke bedrijfsvoering verandert mee met de eisen die worden gesteld door de samenleving, het bestuur, de raad en onze eigen professionaliteit.

De bedrijfsvoeringsfuncties zorgen ervoor dat de collega's in het primaire proces hun taken zo optimaal mogelijk kunnen uitvoeren. De bedrijfsvoeringsfuncties brengen systemen en werkprocessen in lijn met wat we in de stad willen bereiken, bieden inzicht in datgene wat we willen bereiken, schetsen de juridische of financiële randvoorwaarden, ondersteunen bij de strategische en communicatieve opgaves, benutten technologische ontwikkelingen en investeren in nieuwe vaardigheden en competenties van onze medewerkers. Per bedrijfsvoeringsfunctie worden de opgaven geschetst. Een aantal van deze opgaven is niet gekoppeld aan een specifieke bedrijfsvoeringsfunctie. De belangrijkste hiervan is het traject 'Lekker werken aan de ambities van Arnhem'.

Ontwikkelingen binnen de bedrijfsvoering

Huisvesting

In 2024 hebben we veel progressie geboekt in het project huisvesting. We hebben de huisvestingsbehoefte omschreven in een programma van eisen en is de monumentale waarde van het Stadhuis gedocumenteerd. Deze onderdelen zijn meegenomen in een volumestudie voor uitbreiding van het Stadhuis. Het toegankelijk maken en verduurzamen van het Stadhuis hebben veel aandacht gekregen, dit resulteert in een aantal scenario's voor duurzame en toekomstbestendige huisvesting. Met een marktonderzoek zijn de mogelijkheden voor de huisvesting van een tweede locatie onderzocht. De kostenramingen laten zien dat alle scenario's binnen de huidige budgetten gerealiseerd kunnen worden. Daarnaast onderzoeken we de mogelijkheden om de onze dienstverlening in een eventuele tijdelijke situatie blijvend te kunnen aanbieden. Tot slot is er in 2024 ook aandacht besteed aan de Visie op werken en een werkplekconcept en is de OR meegenomen in dit traject. Deze input nemen we in 2025 mee in de verschillende scenario's. In 2025 werken we verder aan besluitvorming over een investeringskrediet voor het Stadhuis.

Lekker werken aan de Ambities van Arnhem

In 2023 is de organisatie gestart met het organisatieprogramma 'Lekker Werken aan de Ambities van Arnhem' (LWAA), waarin acht doelstellingen en vijftien organisatie-inspanningen centraal staan. Op basis van de uitkomsten van het Medewerkers onderzoek, gesprekken met managementteams en delegaties van medewerkers en de bevindingen van inspanningsleiders en opdrachtgevers zelf hebben we in het najaar van 2024 bij de herijking van het programma het volgende geconcludeerd:

1. De inspanningen: Gemeentepool, 'Onboarding', Ondersteuning op meest kritische processen en Kompasgesprek kunnen we als gerealiseerd bestempelen. Vanuit het LWAA-programma betekent dit dat deze in de lijnorganisatie geborgd zijn.
2. Voor de inspanningen: Huisvesting, Inclusie & Diversiteit en Ontwikkelen en uitdragen Organisatievisie is de conclusie dat de opdrachten zoals geformuleerd in het LWAA-programma op koers liggen en een goede voortgang hebben. Deze inspanningen zijn in de lijnorganisatie ondergebracht om de gewenste effecten en resultaten te bereiken. Ze hebben de vorm en omvang van een zelfstandig programma of hebben dat nu gekregen.
3. De Inspanningen (Doorleven) helder besluitvormingsproces en bijbehorende escalatielijnen, Rollen en verantwoordelijkheden duidelijk op elk niveau, Organisatieontwikkeling lijn-/programma-/wijksturing liggen op koers en zijn zo goed als afgerond. Ze hebben een nauwe relatie met en afhankelijkheid van de inspanning Sturen en verantwoorden. De inspanning Sturen en verantwoorden wordt, mede op basis van de uitkomsten van het medewerkers onderzoek, met meer focus vanuit een programmatische aanpak en met eigenaarschap van het MTA opgepakt.
4. Voor de inspanningen Leiderschapsprogramma, Kennisdelen en informatiestromen en Samenwerking, overleg, Medewerkersperspectief bij ontwikkeling en uitrol systemen en formele processen tussen college, raad en ambtelijke organisatie geldt dat deze gedeeltelijk op koers liggen en nog steeds aandacht behoeven vanuit het programma LWAA.

Met deze voortgang zijn inmiddels vier van de acht doelstellingen grotendeels behaald en zetten we vanuit het LWAA-programma in 2025 vol in op de overige vier doelstellingen. Zodat ook de resterende bijbehorende inspanningen in de lijnorganisatie kunnen worden belegd en geborgd.

Personeel en organisatie

Inclusieve en diverse gemeentelijke organisatie

Het werken aan een inclusieve organisatie(cultuur) en een divers medewerkersbestand was ook in 2024 een prioriteit voor gemeente Arnhem. We werken aan een organisatie waarin inwoners zich kunnen herkennen, iedereen op een gelijkwaardige wijze kan deelnemen, de eigen talenten kan inzetten en zich welkom en veilig voelt. Om oordeelvrij te werven en selecteren, hebben we het wervings- en selectieproces vernieuwd. Dit proces ontwikkelen we door, evalueren we continu en waar nodig passen we aan. We hebben in 2024 97% van alle openstaande vacatures zelf -met een duidelijke focus op inclusie en diversiteit- ingevuld. Dit hebben we bereikt door de vacatures transparant te communiceren en de beste kandidaten te selecteren op basis van de functie-eisen.

Naast werven, hadden we ook aandacht voor behoud, ontwikkeling en (interne) doorstroom van collega's. Alle capaciteitsvraagstukken worden besproken op de matchingstafel. Deze tafel is het centrale platform waar leidinggevendenden een advies ontvangen op invulling van de hun capaciteitsvraagstukken. Dit zwaarwegende advies kan gaan over invulling via, in voorkeursvolgorde: interne mobiliteit (onderdeel hiervan is Gemeentepool), externe reguliere formatiewerving en tot slot externe inhuur. Met de matchingstafel hebben we nu vooral meer sturing op de kansen voor interne medewerkers en in dat verlengde ook de inzet van onze gemeentepoolers.

We hebben een begin gemaakt met het aanbieden van vrijwillige uitstroomgesprekken aan vertrekkende medewerkers. Het doel is inzicht krijgen waarom iemand vertrekt en hoe de ervaringen zijn geweest bij Gemeente Arnhem als werkgever. Dit is een kans om te leren en te groeien als organisatie in het kader van het zijn van een inclusieve organisatie.

Zoals bekend, is de arbeidsmarkt krap. Dit betekent dat we ons meer en anders willen presenteren en profileren. Afgelopen jaar hebben we nog meer geïnvesteerd in het benaderen van de arbeidsmarkt. We zijn nieuwe netwerken en samenwerkingen (zoals AM-support, Presikhaaf University, NewBees en Jinc) aangegaan om een diverse groep kandidaten te bereiken en aan te trekken.

We zijn gestart met een pilot 'flexibele feestdagen' voor de duur van dit kalenderjaar. Hiermee konden medewerkers in de cao vastgestelde feestdagen (Nieuwjaarsdag, tweede Paasdag, Koningsdag, Bevrijdingsdag, Hemelvaartsdag, tweede Pinksterdag, eerste en tweede Kerstdag) inruilen voor dagen die voor hen betekenisvol zijn. Hiervan hebben vijf collega's gebruik gemaakt. Andere verlofvormen zoals transitie- en ouderschapsverlof voor wensouders zijn meegenomen in het onderzoek naar een inclusievere cao, dat Movisie heeft uitgevoerd in opdracht van de VNG. Gemeente Arnhem was hierbij lid van de klankbordgroep.

De informatie over de vertrouwenspersonen staat later hieronder vermeld onder het kopje: 'Onboarding' en Integriteit.

Bij de paragraaf Inclusieve gemeentelijke organisatie bij Programma Welzijn en Inclusie beschrijven we meer over:

- het vergroten van bewustwording binnen de gemeentelijke organisatie over verschillende thema's in het kader van inclusie en diversiteit;
- de resultaten van de CBS-barometer culturele diversiteit;
- en de resultaten van de Wet banenafpraak.

Inrichting en start gemeentepool

In 2024 is de gemeentepool daadwerkelijk van start gegaan. De eerste vijftien gemeentepoolers zijn succesvol geworven en geplaatst op passende opdrachten binnen de organisatie. De werving richtte zich op competenties, gedragsindicatoren en motivatie. We hebben bewust niet gewacht op concrete vacatures, maar actief gezocht naar kandidaten die passen bij de ambities van de gemeente Arnhem.

Deze aanpak heeft geleid tot een diverse instroom, mede dankzij een inclusieve en objectieve wervingsmethodiek. CV's speelden geen rol: de focus lag op drijfveren, vaardigheden en competenties. Dit zorgde voor een transparant en eerlijk selectieproces, waarbij iedere kandidaat een gelijke kans kreeg om zich op inhoud te presenteren. Na hun start in juni 2024 hebben de gemeentepoolers toegang gekregen tot een ontwikkelprogramma, gekoppeld aan persoonlijke ontwikkelplannen (POP's). Daarnaast hebben buddy's hen ondersteund. Zij zorgden ervoor dat zij de eerste maanden wegwijs raakten binnen de organisatie.

De gemeentepool heeft in 2024 gefunctioneerd zoals bedoeld: als aanvulling op bestaande wervingsmethoden, niet als vervanging ervan. De matchingstafel speelde een belangrijke rol bij het transparant en efficiënt verdelen van opdrachten, waardoor poolers snel op passende plekken konden worden ingezet. De dekking vond vooral plaats vanuit bestaande vacatureruimte. Er zijn ook enkele aandachtspunten geïdentificeerd. De begeleiding van

poolers vraagt per afdeling om maatwerk. En er ligt een kans om de samenwerking met recruitment, mobiliteit en andere interne teams verder te versterken. Daarnaast is bredere communicatie over de successen van de gemeentepool wenselijk om het draagvlak binnen de organisatie te vergroten.

De gemeentepool heeft in 2024 laten zien dat het een effectief instrument is voor het invullen van capaciteitsvraagstukken. Met als belangrijke neveneffecten: het vergroten van diversiteit en het ontwikkelen van talent binnen de gemeente Arnhem.

Vitaliteit en duurzame inzetbaarheid

In 2024 hebben wij de definitie en doelen van duurzame inzetbaarheid bepaald. Uit onderzoek blijkt dat het gaat om vitaliteit, werkvermogen en inzetbaarheid. Zoals is afgesproken in de cao gemeenten 2024 (looptijd t/m maart 2025) zijn we met de OR een beleidsplan vitaliteitsbeleid aan het opstellen. Dit werken we uit in een uitvoeringsplan. In dit plan leggen we de focus op het verbeteren van de vitaliteit van onze medewerkers. Vitaliteit gaat over de mate waarin iemand zich energiek, veerkrachtig en gemotiveerd voelt om een bijdrage te kunnen leveren. In onze context betekent dit een bijdrage aan de organisatiedoelstellingen. Wij willen graag maatwerk kunnen aanbieden aan de organisatie en aan de medewerkers. Het maatwerkpakket dat wij aanbieden gaat over mentaal, fysiek, financieel en sociaal fit. Waarbij de nadruk ligt op de mentale fitheid van de medewerker. In de Staat van de organisatie hebben we gemeld dat de werkdruk en herstelbehoefte (psychosociale arbeidsbelasting) onder de medewerkers groot is. De doelen die we in 2024 gesteld hebben, werken in 2025 verder uit naar onder het bieden van toegang bieden tot (leer)interventies en het verbeteren van het verstrekken van informatie over deze vier vitaliteitsvormen.

'Onboarding' en Integriteit

Het 'Plan van Aanpak [Versterking van het ambtelijk integriteitssysteem Arnhem](#)' is eind 2023 opgesteld en in januari 2024 aan de gemeenteraad aangeboden.

Onderstaande onderdelen van het Plan van Aanpak zijn in 2024 conform planning uitgevoerd:

- Inrichting en bemensing van het Infopunt Integriteit (op Intranet). Hier is alle informatie m.b.t. integriteit samengebracht. Ook fungeert het Infopunt als vraagbaak voor leidinggevenden en medewerkers;
- Er is een Integrale Beleidsnota Integriteit vastgesteld;
- Een Regeling Vertrouwenspersonen is opgesteld (deze wordt in januari 2025 ter instemming voorgelegd aan de OR);
- Een meldregeling integriteitsschendingen en bijbehorend onderzoeksprotocol zijn voorbereid (worden in februari 2025 ter instemming voorgelegd aan de OR);
- Er zijn per 1 maart 2024 twee externe vertrouwenspersonen aangesteld. Hiermee hebben we een aanvulling op de representatie van de vertrouwenspersonen. Met mede als doel de drempel voor meldingen te verlagen;
- De gemeente brede introductie van de Verklaring Omtrent Gedrag (VOG) is grotendeels afgerond;
- Integriteit heeft een belangrijke plek gekregen in Introductie en 'onboarding' van nieuwe medewerkers.

De 'onboarding' van nieuwe medewerkers is vanaf januari 2024 op een andere manier opgezet. Het programma is uitgebreid. Ook is er een onboarding-app ontwikkeld, met als doel dat nieuwe collega's zich al welkom voelen voordat ze in dienst treden. Onder de noemer "De Arnhemse Ambtenaar" is nu een hele dag ingericht rond de rol van de ambtenaar met aandacht voor thema's als: de werking van de bestuursorganen, bestuurlijk-ambtelijke samenwerking en integriteit. Aansluitend leggen medewerkers de Ambtseed /-belofte af. Onderdeel van de 'onboarding' is een dag over lekker werken, genaamd 'Grip op eigen werk', waarbij aandacht is voor duurzame inzetbaarheid. En er is een dag over dienstverlening, genaamd 'Ik en de ander', met aandacht voor diversiteit en inclusie. Ook bij deze dagen sluit een specialist van gemeente Arnhem aan, om zo de verbinding te maken met de dagelijkse praktijk. In 2024 zijn er zeven onboardingsbijeenkomsten geweest waar in totaal 176 medewerkers aan hebben deelgenomen.

Naast de 'onboardingsdagen' hebben we een online module ontwikkeld om medewerkers wegwijs te maken binnen de gemeente. Dit programma is door 71 medewerkers bekeken.

In het laatste kwartaal van 2024 hebben we een aanvullend 'onboardingsprogramma' voor leidinggevenden ontwikkeld. Dit start in 2025. Het totale 'onboardingsprogramma' gaan we begin 2025 evalueren om te bepalen waar we dit nog kunnen optimaliseren.

Informatie en automatisering

Open en transparante overheid

In 2024 hebben we volop de kansen van ons nieuwe zaakstelsel benut, waardoor het vastleggen en transparant beschikbaar maken van informatie aanzienlijk is toegenomen. Dit draagt niet alleen bij aan een efficiëntere werkwijze, maar ook aan een betere dienstverlening voor inwoners en ondernemers.

Bij de transitie naar een papierloze werkomgeving ligt de focus met name op het verminderen van papierstromen bij Burgerzaken (BZ) en Werk & Inkomen (W&I). Dit leidt tot kortere doorlooptijden van dienstverlening, een verlaging van administratieve lasten en een aanzienlijke afname van de nieuwe aanwas van papieren archief in de archiefruimte. Daarnaast zetten we stappen op andere terreinen. Zo wordt binnen Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH) steeds meer digitaal gewerkt.

Ook binnen de interne bedrijfsvoering zijn verbeteringen zichtbaar, we stimuleren het gebruik van digitale handtekeningen en e-formulieren, zodat medewerkers en inwoners minder afhankelijk zijn van fysieke documenten. Hierdoor kunnen aanvragen en goedkeuringen sneller worden afgehandeld, wat leidt tot een efficiëntere en servicegerichte dienstverlening.

Met deze ontwikkelingen zetten we stappen richting een moderne, efficiënte en duurzame organisatie waarin informatie sneller toegankelijk is, werkprocessen soepeler verlopen en de papierberg verder afneemt.

Informatieveiligheid en privacy

In 2024 is verdere opvolging gegeven aan het programma Informatiebeveiliging & Privacy (IB&P). Dit programma speelt een cruciale rol bij het aanpakken van de tekortkomingen die in 2022 zijn geconstateerd en zet concrete stappen naar structurele verbeteringen. Het doel is om het volwassenheidsniveau van informatiebeveiliging en privacy binnen de organisatie te verhogen en te laten voldoen aan de gestelde eisen en normen.

Inmiddels is wel duidelijk geworden dat de eerder geconstateerde tekortkomingen en te zetten stappen veel groter zijn dan in 2022 bekend was en hiervoor zullen veel aanvullende maatregelen genomen moeten worden.

In 2024 zijn diverse projecten gestart zoals de aanschaf van een wachtwoordkluus. Ook zijn projecten die in 2023 zijn gestart, verder opgevolgd zoals SOC/SIEM (24/7 proactieve bewaking van de totale ICT) en ISMS (beheers- en managementsysteem voor de informatiebeveiliging en privacy). Daarnaast zijn er gedurende het hele jaar trainingen, workshops en lezingen aangeboden om de vaardigheden en awareness van medewerkers inzake dit thema verder te vergroten. Als sluitstuk was er in 2024 weer een nieuwe editie van de themawEEK: "Week van de Digitale Weerbaarheid". Naast inhoudelijke kennis wordt hiermee ook de bewustwording vergroot.

Informatiegestuurd werken

We hebben verder ingezet op een monitor per beleidsprogramma, gebaseerd op meetbare doelen en relevante indicatoren. Hiermee zorgen we dat de programma's het beleid en de sturing op de doelen met meer feitelijke basis kunnen vormgeven. Dit zorgt ervoor dat beleid en sturing steeds meer op feitelijke onderbouwing zijn gebaseerd. We hanteren hiervoor een centraal datapakhuis en werken we met multidisciplinaire teams aan de analyse en doorontwikkeling van de monitoren. In 2024 hebben we de volgende monitoren nieuw gerealiseerd c.q. bestaande verbeterd: Zorgdomein, Bestaanszekerheid, Burgerzaken, Cultuur, Wijkveiligheid, Arnhemse leefbare wijken en Arnhemse gezonde wijken. We hebben verder een start gemaakt met de monitor Bedrijfsvoering.

Digitale dienstverlening

In 2024 hebben we verdere stappen gezet in de digitale dienstverlening. Inmiddels hebben inwoners meer mogelijkheden om digitaal zaken te doen met de gemeente Arnhem. Technologische en organisatorische beperkingen vragen wel om meer inzet en leveren soms tegenslagen op waardoor beoogde termijnen van realisatie opschuiven in de tijd.

Er is gestart met het vernieuwen van de website Arnhem.nl. De raad zal over deze ontwikkelingen middels een raadbrieF geïnformeerd worden.

Op het gebied van sociale voorzieningen zijn er in 2024 ook belangrijke stappen gezet. Inwoners kunnen vanaf 2024 digitaal een aanvraag voor een bijstandsuitkering indienen. Dit proces is zo eenvoudig mogelijk gemaakt, zodat inwoners op een voor hen geschikt moment hun aanvraag kunnen doen, wat zorgt voor een snellere afhandeling.

Voor ondernemers heeft de gemeente Arnhem in 2024 de digitale dienstverlening verder uitgebreid. Gemeentelijke belastingzaken kunnen nu volledig digitaal geregeld worden via de nieuwe digitale balie voor

gemeentelijke belastingen. Dit maakt het eenvoudiger voor ondernemers om belastingaanslagen in te zien, automatische incasso's te regelen en bezwaren in te dienen

Financiën en control

Eerder ingezette verbeteringen hebben we in 2024 voortgezet en uitgebreid. Zo zijn in de Begroting 2025 opnieuw een aantal programma's 'zero based' opgebouwd. In het traject van 'zero based begroten' worden relaties tussen ambities, doelstellingen, inspanningen en financiële middelen opnieuw gelegd met als doel een scherper begrotingsprogramma.

Mede naar aanleiding van de Duisenberg onderzoeken is in 2024 een raads werkgroep opgestart met als doel te kijken hoe we in bestuurlijk-ambtelijke samenwerking kunnen komen tot verbetering van de producten in de planning & controlcyclus om de raad (nog) beter in positie te brengen. Concreet gaat het daarbij om de begroting, de tussentijdse rapportages en het jaarverslag. Een eerste resultaat van dit traject was zichtbaar in de Begroting 2025: bij wijze van pilot zijn de begrotingsprogramma's S01 Veiligheid, S05 Cultuur, S06 Participatie & Armoedebestrijding en S10 Klimaat en energie op een andere wijze weergegeven. De reacties hierop waren overwegend positief; dit traject hebben we vervolgens doorgezet waarbij we ons in eerste instantie richten op de doorontwikkeling van deze programma's in de tweede tussentijdse rapportage (Turap 2) van 2025 en daarnaast in de Begroting 2026 minimaal vier andere programma's vormgeven op de nieuwe wijze.

In 2024 wilden we een traject, gericht op intensivering van de interne sturing en verantwoording, verder vormgeven. Een implementatieplan voorzag onder andere in het per cluster en afdeling bepalen waarop men wil sturen, de vertaling hiervan naar 'key performance indicators' (kpi's) en het ontwikkelen van hierop aansluitende informatie. Als gevolg van andere prioriteiten heeft dit traject vertraging opgelopen; in het vierde kwartaal is dit weer opgepakt.

Rechtmatigheid

Bij de jaarrekening 2023 werd begin 2024 voor het eerst door het college een rechtmatigheidsverantwoording afgegeven. In het verleden zat het oordeel met betrekking tot rechtmatigheid verwerkt in het oordeel van de accountant bij de jaarrekening. Gemeente Arnhem was goed voorbereid op deze ontwikkeling, mede doordat de rechtmatigheidsverantwoording eerder werd aangekondigd voor 2021 en vervolgens 2022. We beschikken hierdoor al enige tijd over een stelsel van interne controles die zijn gericht op toetsing van rechtmatigheid. De uitkomsten van deze controles worden gerapporteerd aan proceseigenaren. Het voor het eerst verstrekken van de rechtmatigheidsverantwoording verliep, ondanks dat landelijke kaders, richtlijnen en formats laat beschikbaar kwamen, relatief soepel. In 2024 hebben we het eerder uitgerolde proces opnieuw uitgevoerd waarmee een betrouwbare basis voor de rechtmatigheidsverantwoording bij de jaarrekening 2024 is gelegd.

In de jaarrekening hebben wij de rechtmatigheidsverantwoording opgenomen met betrekking tot de begrotingsonrechtmatigheden. In de financiële verordening en het normenkader bij het intern controleplan 2024 heeft de gemeenteraad met het college van burgemeester en wethouders afgesproken dat begrotingsonrechtmatigheden vanaf € 549.250 (rapportagegrens) in de paragraaf bedrijfsvoering worden gemeld. Met de gemeenteraad is voorts afgesproken dat inhoudelijke toelichting niet noodzakelijk is als deze begrotingsonrechtmatigheden passen binnen het bestaande beleid of wanneer deze onder de rapportagegrens vallen. Naast deze toelichting gaan wij hieronder in op de bevindingen van het voorwaarden criterium en het misbruik en oneigenlijk gebruik (M&O) criterium.

De in de jaarrekening opgenomen rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld volgens de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en de financiële- en controleverordeningen van onze gemeente. Daarnaast geldt het door de gemeenteraad op 3 juli 2024 vastgesteld normenkader als toetsingskader voor de rechtmatigheidsverantwoording.

Begrotingscriterium

Het begrotingscriterium heeft betrekking op de grenzen van de baten en lasten in de door de raad geautoriseerde begroting. Het gaat hierbij om de exploitatie, investeringskredieten en de hiermee samenhangende programma's, waarbinnen de financiële beheershandelingen tot stand komen.

Onderstaand lichten wij de afwijkingen toe vanaf de rapporteringsgrens (€ 549.250). Wij maken hierbij onderscheid in fouten en onduidelijkheden. Ook geven wij aan wat wij doen om de fouten en onduidelijkheden in de toekomst te voorkomen.

Soort	omschrijving	Overschrijding x €1.000	Fout	Onduidelijkheid	Toelichting	Maatregel
A	Programma S00	Last: € 9.763	V	n.v.t.	Overschrijdingen zijn passend binnen het beleid van de gemeente, daarom niet verder toegelicht, conform afspraken met de raad.	
A	Programma S03	Last: € 504	V	n.v.t.		
A	Programma S06	Last: € 13.644	V	n.v.t.		
A	Programma S07	Last: € 11.600	V	n.v.t.		
B	Investerings	€ 0	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
C	Reserve mutaties	€ 0	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
D	Overige	€ 0	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

De afgelopen periode zijn meerdere initiatieven opgestart die ook bijdragen aan het verminderen en voorkomen van begrotingsonrechtmatigheden in de toekomst. Voorbeelden hiervan zijn het zero-based begroten en de raads werkgroep voor de doorontwikkeling van de P&C cyclus. Hierdoor komt in de tussentijdse verantwoording de focus meer te liggen op de koppeling tussen doelen en financiën, waarmee overschrijdingen mogelijk eerder aan het licht komen. Daarnaast komen hiermee overschrijdingen als gevolg van de administratieve inrichting aan bod. Met bijvoorbeeld het integreren van de wijkprogramma's in de stedelijke programma's kan de begrotingsonrechtmatigheid van programma S07 dit jaar sterk verminderd worden omdat deze nu wordt veroorzaakt door de administratieve verwerking van kosten.

Voorwaardencriterium

Het voorwaardencriterium heeft betrekking op de eisen die worden gesteld bij de uitvoering van de financiële beheershandelingen. Deze eisen zijn afkomstig uit diverse wet- en regelgeving en hebben betrekking op aspecten als doelgroep, termijn, grondslag, administratieve bepalingen, normbedragen, bevoegdheden, bewijsstukken, recht, hoogte en duur.

Er zijn geen fouten geconstateerd met betrekking tot het voorwaardencriterium.

Misbruik en oneigenlijk gebruik (M&O) criterium

Het misbruik en oneigenlijk gebruik heeft betrekking op het voorkomen, detecteren en corrigeren van misbruik en oneigenlijk gebruik van overheidsmiddelen en gemeentelijke eigendommen bij financiële beheershandelingen.

Er zijn geen fouten geconstateerd met betrekking tot het M&O criterium.

Auditing en risicomanagement

In 2024 zijn, opnieuw, werkzaamheden en acties uitgevoerd gericht op het vergroten van risicobewustzijn. De inzet is het weloverwogen en bewust laten nemen van risico's en het benutten van kansen door:

- een nog betere sturing op de maatregelen voor met name de belangrijkste risico's;
- extra aandacht in de vorm van risicosessies voor een aantal grote risicovolle projecten die voldoen aan de hiervoor gestelde criteria;
- ontwikkelen van handreikingen en trainingen risicomanagement voor medewerkers om deze zo goed mogelijk te faciliteren om risico's expliciet in beeld te kunnen brengen en hierop te sturen.

In samenwerking met griffie en auditcommissie is op 6 maart in een raadskamer aandacht besteed aan het risicomanagement in een gemeente, de relatie met de financiële kengetallen en actuele ontwikkelingen hierin. Onze accountant heeft de raadskamer meegenomen in het belang van wendbaarheid naast weerbaarheid in een gemeentelijke begroting.

In 2024 heeft de focus van risicomanagement meer dan gemiddeld gelegen op het onderdeel gebiedsontwikkeling, uiteraard ingegeven door de impactvolle ontwikkelingen en de beweging naar een actiever grondbeleid.

Ook in 2024 zijn diverse risicotrainingen en –presentaties georganiseerd, zowel voor nieuwe als voor bestaande medewerkers.

Artikel 213a onderzoeken

In de Begroting 2024 is aangekondigd dat het college in 2024 minimaal één onderzoek zal uitvoeren dat gekwalificeerd kan worden als artikel 213a onderzoek en de raad hierover zal informeren. Onderzoeken die in 2024 zijn uitgevoerd en als zodanig kwalificeren, zijn de evaluatie Burgerparticipatie 2023 ('Onderzoeksrapport Evaluatie Burgerparticipatie 2023', 23-1-2025. [Document Arnhem - Bijlage 1 - Raadsbrief 'Onderzoeksrapport Evaluatie Burgerparticipatie 2023', d.d. 23-01-2025 - iBabs Publieksportaal](#)), de evaluatie burgerberaad Afval (Raadsbrief 'Externe evaluaties Burgerberaad Afval', 22-1-2025. [Externe evaluaties Burgerberaad Afval Arnhem - iBabs Publieksportaal](#)) en de pilot Staatscommissie tegen discriminatie en racisme (Raadsbrief 'Pilot Staatscommissie tegen discriminatie en racisme', 4-2-2025. [Pilot Staatscommissie tegen discriminatie en racisme Arnhem - iBabs Publieksportaal](#)).

Juridische zaken

De afdeling juridische zaken adviseert de organisatie en het bestuur op een breed terrein van rechtsgebieden, zowel op het gebied van het fysieke-, het sociale- en het veiligheidsdomein. De afdeling verzorgt voorts de behandeling van bezwaarschriften en klachten, en vertegenwoordigt het gemeentebestuur in rechterlijke procedures. Daarnaast heeft juridische zaken tot taak om erop toe te zien dat de organisatie bij al haar activiteiten binnen de wettelijke kaders handelt; een taak van control.

In de huidige tijd van toenemende polarisatie helpt juridische zaken de gemeente om rechtsstatelijk koers te houden. Bij alle werkzaamheden houden de medewerkers van de afdeling oog voor de mens 'achter het beleid of besluit', en wordt maatwerk geboden waar dat wenselijk en mogelijk is.

In 2024 is een cliëntervaringsonderzoek afgerond met betrekking tot de vraag, hoe bezwaarmakers de behandeling van hun bezwaren hebben ervaren in gevallen waarin de onafhankelijke bezwaarschriftencommissie was betrokken. Deze ervaringen helpen ons om de dienstverlening aan onze inwoners te verbeteren, inclusief onze wijze van communiceren. Een belangrijk aspect bij de behandeling van bezwaren is en blijft de doorlooptermijn. In 2024 zijn daarbij weer de nodige verbeteringen gerealiseerd.

Het vertrouwen van onze inwoners in de overheid is mede afhankelijk van de manier waarop de overheid met zijn inwoners communiceert. Het is van groot belang dat deze communicatie goed aansluit bij de leefwereld en het kennisniveau van de inwoner waarmee de overheid in contact treedt. In dat verband hebben alle medewerkers van de afdeling die betrokken zijn bij het bezwaarproces in 2024 een uitgebreide cursus 'Heldere Taal' gevolgd, waarbij onder deskundige externe begeleiding in gezamenlijkheid is gewerkt aan een verbetering van de communicatieve vaardigheden.

Belangrijke actuele thema's voor de afdeling blijven de Omgevingswet, de energietransitie, bestaanszekerheid en de Wet open overheid. Het proces van afhandelen van Woo-verzoeken is het afgelopen periode aanzienlijk verbeterd, hoewel het voor zowel de vakafdelingen als het ondersteuningsteam zeer arbeidsintensief blijft. De binnengekomen Woo-verzoeken zijn ten opzichte van het voorgaande jaar met 20% gestegen (114 in 2024).

In 2024 heeft de afdeling in Arnhem een geslaagd evenement van Legal Valley georganiseerd over de reikwijdte van het recht van betoging. Legal Valley is een Gelders kennisnetwerk, waarin overheden, de rechtspraak, de wetenschap en de advocatuur door gezamenlijke activiteiten kennis delen en debatteren over actuele juridische en politieke thema's

Communicatie

Communicatie en bestuursondersteuning

2024 stond voor communicatie in het teken van de vertaling van de visie- en beleidsontwikkeling naar uitvoering. Één van de belangrijkste acties die hieruit voortgekomen is, is de start van de implementatie van een methodiek (communiceren met focus) die door veel gemeenten gehanteerd wordt. Team communicatie is opgedeeld in 5 opgaven en heeft zich voorbereid op de prioriteiten voor 2025. In 2025 start een begeleidingstraject om d methodiek te implementeren. Door middel van afwegingskaders en prioriteren zal er gestuurd gaan worden op capaciteit.

Samenwerking met Stichting Citymarketing

Er is een nauwe samenwerking met de betrokken afdeling met betrekking tot evenementen van Citymarketing, zoals 800 jaar Arnhem, maar ook de kleinere jubilea die in bijvoorbeeld 2024 plaatsvinden. Daarnaast trekken we samen op als het gaat om te kijken waar we meer samenwerken als het gaat om de gemeente en het merk Arnhem.

Communicatie en inclusie

Langs drie lijnen investeerden we in de inclusiviteit van de gemeentelijke communicatie:

Digitale toegankelijkheid gemeentelijke websites

We hebben keuzes gemaakt voor meertalig aanbieden van de informatie op e website en voldoen aan de wettelijke eisen met betrekking tot toegankelijkheid. Op het nieuwe arnhem.nl wordt dit uiteraard meegenomen.

Schrijven in begrijpelijke taal

We trainden tientallen gemeentelijke afdelingen/teams in het schrijven op B1-niveau. Dit traject is in 2024 afgerond en wordt overgedragen aan de lijn. Daarnaast hebben we een terugstuurservice beschikbaar gemaakt waar inwoners onduidelijke brieven terug kunnen sturen. Wij zorgen er dan voor dat de brief herschreven wordt. De pilot is eind 2024 gestart.

Inclusief woord- en beeldgebruik

Inclusief taalgebruik is inmiddels onderdeel van onze communicatie en de briefing naar externe bureaus. Om ervoor te zorgen dat dit onderdeel wordt van de gemeentelijke communicatie (zowel intern als extern), zal deze lijn meegenomen worden bij de herijking van het programma D&I. Daar wordt bepaald op welke wijze verdere uitrol nodig is.

Huisstijl

We hebben minimale inspanningen kunnen doen op de huisstijl. De organisatievisie en de visie op dienstverlening hebben in 2024 verder vorm gekregen. Aan de hand hiervan moeten we gaan kijken hoe we ons als gemeente willen neerzetten. Wel zijn er, vooruitlopend op het verfrissen van de huisstijl, keuzes gemaakt voor de vernieuwde website. Hier is gebruik gemaakt van bestaande basis elementen, zonder extra kosten.

Interne communicatie

Er is in 2024 meer focus gekomen op het communiceren met betrekking tot de organisatievisie en het beter vertalen van de plannen naar de medewerkers. Daarnaast is er gekozen meer focus te leggen op lekker werken aan de ambities van Arnhem en de inspanningen die hieruit voortvloeien. Door de beperkte capaciteit waren dit de focuspunten.

Public Affairs

In 2024 is team public affairs ondergebracht op de afdeling bestuursondersteuning en communicatie. In 2024 is een roadmap gemaakt voor een volwaardige PA team en zijn er lobbyprioriteiten bepaald samen met het college en de organisatie.

Inkoop

In 2024 heeft binnen Inkoop, naast de gebruikelijke doel- en rechtmatigheid, de focus gelegen op het tot uiting brengen van de Arnhemse speerpunten Lokaal, Social Return, Diversiteit & Inclusie, Ketenverantwoordelijkheid (mensenrechten), Duurzaamheid (bestaande uit circulariteit, groen en energie) en Dierenwelzijn. Daartoe is er gewerkt aan een nieuw inkoopbeleid, dat in het 1e kwartaal van 2025 vastgesteld zal worden door het College. Tevens is er afgelopen jaar veel tijd en energie gestoken in het centraal registreren van contracten. Hier is extra capaciteit voor ingezet. Wij hebben nu alle contracten die tenminste €50K per jaar omvatten centraal inzichtelijk. Ook van contracten met lagere uitgaven, is een groot aantal verzameld. Deze contracten worden in 2025 in het nieuwe contractbeheersysteem geplaatst, zodat we op centraal niveau meer overzicht hebben van welke contracten er afgesloten zijn om te kunnen beoordelen op welke manier nog meer impact gerealiseerd kan worden op de genoemde speerpunten.

Overzicht formatie

Totaal aantal FTE Arnhem	Realisatie Bezetting 2022	Realisatie Bezetting 2023	Begroting Formatie 2024	Realisatie Bezetting 2024
Bestuur	47	48	47	47
Raadsleden	39	40	39	39
College B&W	8	8	8	8
Personeel ambtelijke organisatie	1.036	1.125	1.169	1.213
Aantal FTE ambtelijke organisatie formatie	1.036	1.125	1.169	1.213

Toelichting formatieve mutaties

Het formatieve verschil tussen begroting en realisatie 2024 wordt volledig veroorzaakt door het feit dat de begroting het gemiddelde over een jaar betreft, terwijl de realisatie de stand per 31 december 2024 betreft. De toename van de bezetting betreft voor het grootste deel (54 fte) de invulling van vacatureruimte waarvan al in 2023 sprake was. Daarnaast is met ingang van 1 oktober 2024 schuldhelpverlening terug gekomen naar de gemeente hetgeen per jaarultimo 2024 voor een bezetting van 20 fte zorgde. Ook de start van de gemeentepool heeft invloed; deze had per jaarultimo 2024 een bezetting van 14 fte.

Personeelskosten/inhuur ambtelijke organisatie	Realisatie 2023	Begroting 2024	Realisatie 2024	Afwijking
<i>Bedragen x € 1.000</i>				
Aantal FTE ambtelijke organisatie	1.125	1.169	1.213	-45
Personeel	97.881	107.708	108.821	-1.112
Inhuur gedekt uit loonsom	4.094	4.442	4.577	-135
Totaal loonsom	101.974	112.150	113.397	-1.248
Inhuur gedekt uit overige middelen	19.223	24.970	22.945	2.025
Totaal inhuur uit overige middelen	19.223	24.970	22.945	2.025
Voormalig personeel	467	526	489	38
Dekking uit voorziening	-68	-59	-62	3
Totaal voormalig personeel	399	467	426	39
Saldo personeelsbudget	121.596	137.586	136.769	816

% inhuur in €	19,2%	21,4%	20,2%
----------------------	--------------	--------------	--------------

Verbonden partijen

De gemeente Arnhem neemt deel in diverse rechtsvormen zowel publiek als privaat. Wanneer de gemeente zowel een bestuurlijk als een financieel belang heeft in een andere partij, is dat voor de gemeente een verbonden partij. Samenwerking met andere partijen is een manier om publieke taken uit te voeren, die bijdragen aan het realiseren van de gemeentelijke doelstellingen. Deelnemingen in andere partijen brengen risico's met zich mee zowel bestuurlijk, maatschappelijk als financieel.

Verbonden partijen twee gemeentelijke rollen

De gemeente vervult twee rollen richting de verbonden partijen: de rol van eigenaar en de rol van opdrachtgever. Tussen beide rollen en de belangen die daaruit voortvloeien, kan een spanningsveld bestaan.

In de eigenaarsrol beslist de gemeente over de oprichting, de missie, de taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden van de verbonden partij. Het gemeentebestuur is mede eigenaar van de verbonden partij en draagt bestuurlijke verantwoordelijkheid (de gemeente neemt deel aan het bestuur). De eigenaarsrol richt zich vooral op de continuïteit en de levensvatbaarheid van de (samenwerkings)organisatie.

De gemeente is ook opdrachtgever van de verbonden partij. De verbonden partij levert diensten of producten of is uitvoerder van gemeentelijk beleid. Veelal in de vorm van een basispakket dat door alle deelnemers in de samenwerking wordt afgenomen, met daarnaast een aanvullend pakket dat voor afzonderlijke deelnemers op maat wordt afgesproken.

Het financieel belang is gekoppeld aan beide rollen. Als opdrachtgever heeft de gemeente belang bij een zo goed mogelijke prijs-/kwaliteitsverhouding voor de afgesproken dienstverlening en deze moet passen binnen de kaders van de gemeentebegroting. Als eigenaar draagt de gemeente het 'ondernemersrisico' van de samenwerking. Als de financiële resultaten tegenvallen, zal de gemeente de tekorten moeten aanvullen.

Actuele kaders

Kadernota verbonden partijen gemeente Arnhem

In 2016 is de visie van de gemeente Arnhem op de verbonden partijen vastgelegd in de kadernota verbonden partijen 2016 gemeente Arnhem, met daarin uitvoeringsrichtlijnen over de wijze van sturen en beheersen. Uitgangspunt is om hierbij uit te gaan van een risicogerichte aanpak, onder andere door het instellen van een governancecode en het toepassen van een 'risicokompas'.

BBV-Notitie verbonden partijen

Ook de Notitie verbonden partijen van de Commissie BBV uit oktober 2016 geeft verplichte en aanbevolen kaders ten aanzien van verbonden partijen. In deze notitie wordt uiteengezet wanneer sprake is van een financieel en bestuurlijk belang. Van een financieel belang is sprake als de gemeente de middelen zoals vermogen of leningen, die aan een partij ter beschikking zijn gesteld, niet terugkrijgt bij faillissement van die partij of indien financiële problemen bij de derde partij kunnen worden verhaald bij de gemeente. Bij een bestuurlijk belang gaat het om het hebben van zeggenschap van de gemeente in een derde partij, hetzij omdat de gemeente een zetel in het bestuur heeft, hetzij omdat ze via aandelen mee kan stemmen.

Wet gemeenschappelijke regeling

Lokale overheden werken steeds meer en intensiever met elkaar samen. Dat gebeurt op verschillende niveaus en op verschillende manieren. De Wet gemeenschappelijke regeling (Wgr) maakt (publiekrechtelijke) samenwerking mogelijk tussen provincies, gemeenten en waterschappen.

Per 1 juli 2022 is een wijziging van de Wgr in werking getreden. Deze wijziging is erop gericht de kaderstellende en controlerende rol van de gemeenteraad bij taken die in gemeenschappelijke regelingen worden uitgevoerd te versterken. De komende tijd wordt gezien wat de gevolgen van de wijzigingen in de Wgr zijn voor de Arnhemse kadernota en de inbedding van de verbonden partijen in de P&C-cyclus.

Diversiteit en inclusiviteit

We maken afspraken met gemeentelijke samenwerkingspartners over diversiteit en inclusie. Hieronder vallen ook onze verbonden partijen. In 2024 hebben we het volgende gerealiseerd:

- We hebben gesprekken gevoerd met verbonden partijen over hun ambitie, doelstellingen en acties op het gebied van inclusie en diversiteit en hen indien nodig geadviseerd en ondersteund. Waar nodig hebben we bestuurlijke invloed ingezet.

- In 2024 werkten al onze verbonden partijen op verschillende manieren aan inclusie en diversiteit. De helft van de verbonden partijen zette zich in 2024 actief in voor inclusie en diversiteit in hun bedrijfsvoering en dienstverlening. Een drietal is in 2024 gestart met het opstellen van een ambitie en doelstellingen of heeft dit al vastgelegd. Andere verbonden partijen hebben in 2024 al verschillende activiteiten uitgevoerd of hebben de ambitie uitgesproken om aan de slag te gaan met een inclusieve en diverse organisatie.

Ontwikkelingen risicovolle verbonden partijen

Niet alle verbonden partijen vragen om evenveel betrokkenheid. Om de aandacht te geven aan die verbonden partijen die voor de gemeente van het grootste belang zijn, dan wel een belangrijk risico vormen (beleidsmatig of financieel) wordt jaarlijks in aanloop naar de begroting het risicokompas geactualiseerd. Het risicokompas is een risicoanalyse die bestaat uit de beoordeling op acht maatstaven. Deze acht maatstaven geven vorm aan de bestuurlijke en financiële verbondenheid met de partij. Door alle verbonden partijen op dezelfde wijze te beoordelen, is het mogelijk de verbonden partijen onderling te vergelijken en te bepalen welke verbonden partijen in verhouding tot elkaar een hoog risicoprofiel hebben.

Bij de Begroting 2024 zijn onderstaande partijen als meest risicovol aangemerkt:

- DRAN (Doelgroepenvervoer Regio Arnhem Nijmegen);
- Sportbedrijf Arnhem;
- De Connectie;
- VGGM (Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden);
- ODRA (Omgevingsdienst Regio Arnhem);
- Scalabor.

Voor deze partijen wordt in het hierna volgend overzicht de voortgang van de beheersstrategie toegelicht. Relatie met de paragraaf Risicomanagement en weerstandsvermogen

De risico's die samenhangen met de verbonden partijen zijn meegewogen in de bepaling van de gewenste weerstandscapaciteit (zie paragraaf [Risicomanagement en weerstandsvermogen](#)).

Overzicht Verbonden partijen

In onderstaand overzicht is aangegeven in welke verbonden partijen de gemeente Arnhem deelneemt en aan welke programma's hiermee een bijdrage wordt geleverd. Per verbonden partij wordt een terugblik gegeven op de belangrijkste ontwikkelingen in 2024. Voor de partijen die bij de Begroting 2024 als meest risicovol zijn aangemerkt wordt tevens de voortgang van de beheersstrategie toegelicht.

Aanvullend op de hierna weergegeven verbonden partijen neemt de gemeente Arnhem tevens deel in twee Verenigingen van Eigenaars (VVE's). Het betreft de volgende VVE's:

- Vereniging van Eigenaars Varkensstraat 46 en 47 te Arnhem;
- Vereniging van Eigenaars Varkensstraat 27, 28-1 en 28-2 te Arnhem.

De gemeente heeft als eigenaar van een gedeelte van de panden zitting in het bestuur van de VVE's en heeft tevens een (gering) financieel belang. Het risicoprofiel is als laag aan te merken.

Scalabor B.V.

Scalabor B.V.

Vestigingsplaats	Arnhem
Rechtsvorm	Besloten Vennootschap
Programma	S06 Participatie en armoedebestrijding
Doel verbonden partij	Scalabor B.V. is een sociaal ontwikkelbedrijf dat inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt uit de arbeidsmarktregio Midden-Gelderland ondersteunt bij het overbruggen van die afstand. Scalabor begeleidt inwoners die dat nodig hebben naar passend en zo regulier mogelijk werk. Scalabor richt zich op het ontdekken en ontwikkelen van talenten van mensen in een werksituatie. Een onderdeel hiervan is het begeleiden en het bieden van een werkplek aan medewerkers van de sociale werkvoorziening. Deze medewerkers hebben een dienstverband bij de modulaire gemeenschappelijke regeling Sociaal Domein Centraal Gelderland (MGR), module Werkgeverschap SW (WGSW).
Deelnemers in samenwerking	Gemeente Arnhem is 100% aandeelhouder van Scalabor B.V. De gemeenschappelijke regeling Sociaal Domein Centraal Gelderland (MGR), module Werkgeverschap SW (WGSW) detachert SW-medewerkers, in opdracht van de deelnemende gemeenten, bij Scalabor B.V. Daarnaast koopt gemeente Arnhem (als klant) ook ontwikkeltrajecten in bij Scalabor B.V. voor inwoners die een beroep doen op ondersteuning vanuit de Participatiewet. Scalabor B.V. is ook onze partner in het toeleiden en creëren van beschutte werkplekken.
Bestuurlijk belang	De concerndirecteur van gemeente Arnhem is gemachtigd om namens de gemeente Arnhem stemrecht uit te oefenen in de vergadering van aandeelhouders.
Financieel belang	100%
Eigen vermogen	Per 01-01-2024 € 8.743.344 Per 31-12-2024 €
Vreemd vermogen	Per 01-01-2024 € 6.232.714 Per 31-12-2024 €
Financieel resultaat	Gerealiseerd 2024 €
Bijdrage Arnhem	Gerealiseerd 2024 €
Ontwikkelingen	<p>Voor 2024 zagen wij:</p> <p>dat Scalabor heeft gewerkt aan de verdere vormgeving van de transformatie naar een sociaal ontwikkelbedrijf, ze hebben hun structuur verstevigd en verder geprofessionaliseerd;</p> <ul style="list-style-type: none"> - is gestart met het uitvoeren van een verkenning toekomstvisie Sociaal Ontwikkelingsbedrijf samen met gemeenten in de Arbeidsmarktregio Midden-Gelderland. - aan de participatiewet-kant een positieve ontwikkeling van de instroom vanuit de gemeenten en ook een positieve ontwikkeling van de uitstroom naar betaald werk. - en snelle terugloop van het aantal SW-medewerkers (door pensionering ed.) door ontwikkelingen op de arbeidsmarkt en het ontbreken van benodigde vaardigheden van medewerkers ; <p>het steeds lastiger voor SW-medewerkers wordt om door te stromen naar externe werkgevers;</p> <p>de instroom van het aantal trajectdeelnemers van de regiogemeenten, blijft achterlopen op de verwachting. Tegelijkertijd zijn de resultaten van uitstroom naar duurzaam werk positief.</p> <ul style="list-style-type: none"> · landelijke ontwikkelingen rondom sociale ontwikkelbedrijven (SW 2.0) een rol gaan spelen qua positionering; · de cao Aan de Slag bevat specifieke bepalingen over arbeidsvoorwaarden. Dit kan gevolgen hebben als het gaat om het beleggen van risico's van werkgeverschap; - Scalabor heeft extra aandacht besteed aan vluchtelingen en statushouders. In samenwerking met een re-integratiebureau hebben ze de aanbesteding gewonnen voor het begeleiden van vluchtelingen naar werk. <p>In 2025 en verder vragen deze ontwikkelingen ook onze aandacht.</p>
Risicoprofiel	Middel

Beheersstrategie

De begroting 2025 kent meerdere onzekerheden. Het gaat daarbij om ontwikkelingen die ook op langere termijn een effect kunnen hebben op het businessmodel van Scalabor.

Inflatie en recessie

De huidige ontwikkelingen rondom energieprijzen, langere levertijden en duurder wordende producten zijn ongekend in de afgelopen decennia. In de begroting 2025 heeft Scalabor een zo goed mogelijke inschatting gemaakt op basis van wat zij nu weten. Echter is vooruit kijken erg lastig. Scalabor probeert met zoveel mogelijk maatregelen de gevolgen te beperken en risico's monitoren. De stijgende prijzen en rentes alsmede de onzekerheid in de wereld kan leiden tot een recessie die er op haar beurt weer voor kan zorgen dat er minder productiewerk wordt uitbesteed en dat bedrijven die door Scalabor gedetacheerde medewerkers in dienst hebben minder personeel nodig hebben. Voor geplaatste medewerkers uit de participatiewet geldt bovendien conform de cao een terugkeergarantie.

Instroom trajecten divisie Arbeidsontwikkeling

De instroom van het aantal trajectdeelnemers vanuit de regiogemeenten blijft – ondanks hun enthousiasme over Mogelijk Maken - achterlopen. Het nieuwe, flexibele en bredere aanbod dat ontwikkeld is, moet bijdragen aan een hogere instroom. Uitstroom naar werk bij reguliere werkgevers niet meer altijd mogelijk, daarom zal de focus meer liggen op het maken van stappen op de participatieladder.

Effect uitstroom SW op dienstverlening en omzetgroei

Door de pensionering van SW medewerkers en de afschaffing van de WsW in 2015 daalt het aantal medewerkers jaarlijks. Hierdoor wordt het steeds lastiger de dienstverlening van eigen – rendabele – afdelingen zoals Schoonmaak en Groenvoorziening in de lucht te houden. Dit terwijl de vraag uit de markt er wel is. Ook kan Scalabor steeds vaker niet voldoen aan werkgevers die meer SW medewerkers via detacheringen passend werk willen bieden. Omdat het hier over de twee divisies gaat die een positieve bijdrage leveren aan andere – niet rendabele – divisies, brengt dit de continuïteit op de langere termijn in gevaar. Medewerkers tegen loonwaarde aannemen is niet rendabel zolang het systeem van loonkostensubsidie niet aangepast wordt.

Ook stafafdelingen en de interne dienstverlening hebben last van dit effect: SW-medewerkers die daar werken nemen seniorendagen open een aantal is langdurig ziek. Vervanging van de werkzaamheden van deze medewerkers wordt wellicht regulier en dus duurder.

Tegelijkertijd heeft Scalabor een stijgende omzet begroot als gevolg van de verschillende plannen voor de divisie Werken in Productie, Aan de Slag Personeelsdiensten en Intratuin. Ze zijn van mening dat deze omzetgroei te realiseren is, maar het blijft een risico.

Aanbestedingsplicht

Om mogelijk te maken dat de Gemeente Arnhem haar Arbeidsontwikkeling middels quasi inbesteding direct bij Scalabor kan inkopen, zijn in overleg met de aandeelhouder en de RvC de statuten van Scalabor aangepast. Een consequentie hiervan is dat Scalabor zelf voor haar inkopen aanbestedingsplichtig wordt (m.i.v. 2024). In 2024 heeft Scalabor stappen gemaakt in de aanpassing van hun inkoopproces (beleid, werkprocedures, procuratie en inrichting systemen) en aanbestedingsrichtlijnen. Hun accountant toetst bij de jaarrekening of ze conform de regels inkopen/ handelen.

Beheersmaatregelen

SW bestand

De begeleiding van SW medewerkers is ondergebracht in een aparte module binnen de gemeenschappelijke regeling (MGR). De vertegenwoordigers van de diverse gemeenten komen heel regelmatig bij elkaar over diverse ontwikkelingen binnen de gemeenschappelijke regelingen. De MGR is tevreden over Scalabor en heeft eind 2023 ook het aanwijsbesluit verlengd. Indien er ontwikkelingen zijn die aandacht behoeven is daar direct aandacht voor en kan het reguliere overleg daarvoor gebruikt worden. Hierdoor worden ontwikkelingen tijdig opgepakt en kan er op dat moment gehandeld worden om een risico te beperken.

Arbeidsontwikkeling

Scalabor heeft in 2022 haar complete producten en dienstpakket aangepast in afstemming met de gemeente Arnhem. Door een combinatie van

- gebruik maken van de opgedane ervaringen;
- in contact blijven met de Gemeente over de stand van zaken;
- open staan voor verbeteringen;
- verbeteringen ook doorvoeren;

wordt het risico op verminderde toeleiding van inwoners naar Scalabor verkleind. Scalabor promoot haar producten en dienstpakket in de arbeidsmarktregio. Daarnaast worden gesprekken met regiogemeenten gevoerd over de positionering van het sociaal ontwikkelbedrijf en wat er nodig is om instroom vanuit regiogemeenten op beschutte werkplekken en arbeidsontwikkelingstrajecten te bevorderen.

Sportbedrijf Arnhem

Vestigingsplaats	Arnhem
Rechtsvorm	Besloten Vennootschap
Programma	S09 Gezondheid en sport
Doel verbonden partij	Het Sportbedrijf voert het sportbeleid uit. Arnhem stimuleert en faciliteert bewegen en sporten en Arnhem, voor een beter welzijn van de stad.
Deelnemers in samenwerking	Gemeente Arnhem
Bestuurlijk belang	De gemeente Arnhem is 100% aandeelhouder van de BV Sportbedrijf Arnhem. Als aandeelhouder is de gemeente Arnhem lid van de Algemene Vergadering van Aandeelhouders. Het mandaat om als aandeelhouder op te treden is door het college neergelegd bij de concerndirecteur.
Financieel belang	De gemeente Arnhem heeft het volledige eigendom.
Eigen vermogen	Per 01-01-2024 € 1.762.000 Per 31-12-2024 €
Vreemd vermogen	Per 01-01-2024 € 13.613.000 Per 31-12-2024 €
Financieel resultaat	Gerealiseerd 2024 €
Bijdrage Arnhem	Gerealiseerd 2024 €
Ontwikkelingen	De opdracht aan het sportbedrijf krijgt meer focus op gezondheid en bewegen en de inzet van de openbare ruimte ten behoeve van sport.
Risicoprofiel	Middel

Beheersstrategie

Sturing

Het Sportbedrijf is de grootste uitvoerder van het sportbeleid van de gemeente Arnhem. Bij de verzelfstandiging van het Sportbedrijf, zijn vanuit de gemeente als opdrachtgever en eigenaar van het Sportbedrijf, afspraken gemaakt over de informatie- en stuurmogelijkheden voor de gemeente. Voor 2024 geven we op dezelfde wijze als voorgaande jaren sturing aan het Sportbedrijf. Onderdeel van die sturing is het subsidieproces aan het Sportbedrijf. Dat bestaat uit een gezamenlijke, integrale, uitvraag aan het Sportbedrijf. Gevolgd door een subsidieaanvraag en een gezamenlijke (door sportbeleid, TLO en BC) beoordeling van de aanvraag. Door het jaar heen houden we aan de hand van kwartaalrapportages inhoudelijk en financieel vinger aan de pols wat betreft de voortgang. Ten slotte volgt vaststelling aan de hand van het jaarverslag en de jaarrapportage. Tegelijkertijd voert de gemeente als aandeelhouder ook regelmatig gesprekken met het Sportbedrijf door middel van aandeelhoudersvergaderingen. De dagdagelijkse aansturing gebeurt vanuit de bestuursadviseur sport die fungeert als ambtelijk opdrachtgever.

Het verbeteren van inhoudelijk en financieel inzicht is een continu proces waarover Sportbedrijf en gemeente afstemmen met betrekking tot gewenste inzichten. Over de kwaliteit en met name over de (on)mogelijkheden van rapportage over effectiviteit en efficiëntie van interventies in de stad wordt met elkaar gesproken, alsmede wensen voor de toekomst op wijkniveau. Er is steeds meer inzicht in kosten per locatie en per 'product'. Sportbedrijf en gemeente doorlopen gezamenlijk stappen om dit af te zetten tegen maatschappelijke meerwaarde. Hierdoor komt er steeds meer kennis beschikbaar over in hoeverre uitgaven zich verhouden tot gemeentelijke doelstellingen. Op basis daarvan kunnen beleidskeuzes gemaakt worden.

Financieel

Het Sportbedrijf heeft in 2024 een positief resultaat behaald. Het exacte bedrag is op dit moment nog niet bekend, maar zal naar verwachting rond de €700.000,- liggen. Dit is na het treffen van een voorziening voor hogere onvermijdelijke kosten (kosten van de afvoer van kunstgrasvelden) in de komende jaren. De subsidieverlening zal ter hoogte van dit bedrag lager vastgesteld worden. Voor de komende jaren is het de verwachting dat het Sportbedrijf haar eigen inkomsten verhoogd en daarmee een gelijkblijvend of minder hoge subsidiebehoefte heeft. Dit is wel nog onzeker en afhankelijk van verschillende factoren, zoals energieprijzen maar ook het (financieel) kabinetsbeleid. Over het algemeen ziet het financieel beeld er goed en gezond uit.

Samenwerking

Nu het Sportbedrijf stabiel staat, is er ruimte om de focus te verleggen naar het gesprek op inhoud en gezamenlijke belangen. De afgelopen jaren is de samenwerking tussen gemeente en Sportbedrijf sterk verbeterd. De samenwerking blijft een onderwerp waarin continu geïnvesteerd wordt, ook in 2024 en verder.

Voorbeelden van inhoudelijke onderwerpen die gezamenlijk worden opgepakt zijn: verenigingsondersteuning, de bezetting van accommodaties en ontwikkeling van een positief sportklimaat. We verwachten deze ontwikkeling met het MT van het Sportbedrijf in 2025 voort te kunnen zetten. We ervaren de samenwerking en relatie met het Sportbedrijf als goed.

NV Bank Nederlandse Gemeenten

Vestigingsplaats	Den Haag
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap
Programma	S00 Bestuur, dienstverlening en financiën
Doel verbonden partij	De BNG is de 'bankier ten dienste van overheden', waaronder voor gemeenten.
Deelnemers in samenwerking	De gemeente heeft minder dan 1% van de aandelen. De andere aandeelhouders zijn de Staat der Nederlanden (50%), provincies en gemeenten.
Bestuurlijk belang	De concerttreasurer is gemachtigde voor de aandeelhoudersvergadering.
Financieel belang	De gemeente Arnhem heeft 496.470 aandelen van de BNG in bezit (bijna 1%) en is daarmee een van de grootste gemeentelijke aandeelhouders van de BNG
Eigen vermogen	Per 01-01-2024 € 4.721.000.000
	Per 31-12-2024 €
Vreemd vermogen	Per 01-01-2024 € 110.819.000
	Per 31-12-2024 €
Financieel resultaat	Gerealiseerd 2024 €
Bijdrage Arnhem	Gerealiseerd 2024 €
Ontwikkelingen	
Risicoprofiel	Laag
Beheersstrategie	

Economic Board regio Arnhem-Nijmegen

Economic Board regio Arnhem-Nijmegen

Vestigingsplaats	Nijmegen
Rechtsvorm	Stichting
Programma	S00 Bestuur, dienstverlening en financiën; S03 Economie
Doel verbonden partij	Het versterken van de samenwerking tussen ondernemers, kennisinstellingen en overheden op de groeisectoren health, energy en food en de cross-overs daartussen, om daarmee de economische slagkracht van de regio Arnhem-Nijmegen verder te ontwikkelen en regionale groeikansen te benutten met alle voor dat doel dienstige middelen.
Deelnemers in samenwerking	The Economic Board wordt gevormd door achttien leden vanuit de kennisinstellingen, het bedrijfsleven en de overheden.
Bestuurlijk belang	Burgemeester Ahmed Marcouch (voorzitter) en de wethouder Economische Zaken hebben zitting in de board.
Financieel belang	De gemeente Arnhem heeft geen rechtstreekse financiële relatie met The Economic Board. Van onze bijdrage aan de regio wordt 1 euro per inwoner via een subsidie door de Groene Metropoolregio doorgegeven aan The Economic Board.
Eigen vermogen	Per 01-01-2024 € 40.615 Per 31-12-2024 €
Vreemd vermogen	Per 01-01-2024 € 175.139 Per 31-12-2024 €
Financieel resultaat	Gerealiseerd 2024 €
Bijdrage Arnhem	Gerealiseerd 2024 €
Ontwikkelingen	<p>The Economic Board heeft zich in 2024 op diverse manieren ingezet voor economische ontwikkeling, innovatie en werkgelegenheid in de regio. Samen met overheidsinstellingen, het bedrijfsleven en de kennisinstellingen stimuleert The Economic Board innovaties in de topsectoren Energy, Health, Hightech en Food en de cross-overs daartussen. The Economic Board richt zich daarbij onder meer op het versterken van het Energy cluster in Arnhem: het aantrekken van nieuwe bedrijvigheid en het stimuleren van innovaties op het gebied van energievoorziening en batterijopslag. The Economic Board ontwikkelde zich verder als netwerk in de regio. Kennis, kunde en ervaring vanuit de regiogemeenten, kennisinstellingen en bedrijfsleven werden steeds meer gedeeld en ingezet voor belangrijke maatschappelijke opgaven. Verdere verdieping een aanscherping van de rol van The Economic Board zal in het nieuwe strategische meerjarenplan 2026-2030 tot uitdrukking worden gebracht.</p> <p>Om de blijvende tekorten op de arbeidsmarkt in de regio Arnhem-Nijmegen tegen te gaan, heeft de The Economic Board samen met de Groene Metropoolregio en Provincie Gelderland ingezet op een breed gedragen Human Capital Akkoord dat ondernemers, onderwijsinstellingen en overheden moet helpen met het arbeidsmarktvraagstuk. Er is een uitgebreid plan opgesteld om talent te ontwikkelen voor de groei van het semicon-ecosysteem. The Economic Board wil de eerste activiteiten begin 2025 in samenwerking met het Rijk, Brainport Eindhoven en het bredere semiconsysteem gaan realiseren.</p> <p>Het Rijk, de Economic Board, de Groene Metropoolregio en de provincie Gelderland hebben samen de Regio Deal Gezonde Groene groei afgesloten. Het Rijk heeft hiervoor een bedrag gereserveerd van 15 miljoen euro. Met behulp van deze middelen konden in 2024 onder meer projecten op het gebied van energietransitie en verduurzaming van woningen, gezonde leefomgeving en arbeidsmarkt worden opgestart.</p> <p>The Economic Board heeft verder gewerkt aan de vorming van het Lifeport Circular Lab als coalitie voor kennisdeling en bevordering van innovaties in circulaire verstedelijking, klimaatadaptatie en circulaire economie en leefomgeving. Lifeport Circular Lab jaagt Leerprojecten en leeromgevingen aan voor de professional van de toekomst en legt structurele verbinding tussen kennis, onderwijs, ondernemerschap en de overheid.</p>
Risicoprofiel	Middel
Beheersstrategie	

BVO De Connectie

Vestigingsplaats	Arnhem
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Programma	S00 Bestuur, dienstverlening en financiën
Doel verbonden partij	De Connectie is een gemeenschappelijke regeling met de gemeenten Rheden en Renkum op het gebied van bedrijfsvoering.
Deelnemers in samenwerking	Gemeente Arnhem, gemeente Renkum en gemeente Rheden
Bestuurlijk belang	Wethouder Maurits van de Geijn is lid van het bestuur.
Financieel belang	Het Arnheems aandeel in De Connectie bedraagt 72%.
Eigen vermogen	Per 01-01-2024 € 2.533.000
	Per 31-12-2024 €
Vreemd vermogen	Per 01-01-2024 € 33.009.000
	Per 31-12-2024 €
Financieel resultaat	Gerealiseerd 2024 €
Bijdrage Arnhem	Gerealiseerd 2024 €
Ontwikkelingen	<p>Omvorming naar enkelvoudige centrumregeling</p> <p>De colleges van de deelnemende gemeenten hebben de intentie uitgesproken om met ingang van 1 januari 2026 de huidige samenwerkingsvorm van De Connectie om te zetten. Dat intentie is de huidige bedrijfsvoeringsorganisatie in het kader van de WGR (Wet gemeenschappelijke regelingen) met gedeeld eigenaarschap om te vormen naar een enkelvoudige centrumregeling met de gemeente Arnhem als gastheer en de gemeenten Renkum en Rheden als gast. Daarmee wordt de samenwerkingsvorm 'lichter' gemaakt, met een verschuiving van zeggenschap (en risico) naar één gemeente (Arnhem). De gemeenten Renkum en Rheden nemen taken af op basis van een dienstverleningsovereenkomst; waarbij op basis van een producten- en dienstencatalogus afspraken worden gemaakt over af te nemen producten en bijbehorende kosten.</p>
Risicoprofiel	Middel
Beheersstrategie	<p>De beheersing is vooral gericht op het actief verbinden van de gemeentelijke belangen met de belangen van een goede bedrijfsvoeringsorganisatie. Op verschillende niveaus en vanuit verschillende perspectieven wordt er actief samengewerkt.</p> <p>Er wordt in de begroting van De Connectie een aantal risico's beschreven die significant zijn in financiële termen, maar ook voor de dienstverlening. De Connectie onderschrijft de principes van het risico gestuurd werken. Dit houdt in dat risico's gekoppeld worden aan de doelstellingen en dat maatregelen worden genomen om de risico's te beheersen. Afgelopen jaren heeft De Connectie belangrijke stappen gezet ten aanzien van de invulling van het risicomanagement. Zo heeft er een uitgebreide risico-inventarisatie plaatsgevonden, zowel vanuit het perspectief van de organisatiedoelstellingen als vanuit het perspectief van business continuïteit. Waar nodig zijn aanvullende beheersmaatregelen genomen.</p> <p>De risico's die door De Connectie in de MJPB zijn beschreven, zijn in omvang gestegen. Dit wordt veroorzaakt door de onzekerheid ten aanzien van de stijgende WOZ-bezwaren en daaraan gekoppelde meerkosten. Bij het opstellen van de Begroting 2024 van de gemeente Arnhem is in het weerstandsvermogen voldoende rekening gehouden met deze risico's.</p> <p>Gelet op het intentiebesluit om de Connectie met ingang van 1 januari 2026 om te vormen van een bedrijfsvoeringsorganisatie naar een enkelvoudige centrumregeling wordt in lijn met de gemaakte afspraken in de nota "Risicomanagement en weerstandsvermogen" ten aanzien van grote risicovolle projecten/voorstellen aanvullende afspraken gemaakt. Wanneer projecten een investering vragen van meer dan € 5 mln. en voldaan wordt aan een aantal criteria wordt er een onafhankelijke, los van de projectorganisatie staande, risicoanalyse uitgevoerd. In lijn met deze afspraak wordt voor dit project een onafhankelijke risicoanalyse uitgevoerd.</p>

BVO Doelgroepenvervoer Regio Arnhem Nijmegen

Vestigingsplaats	Arnhem
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Programma	S07 Zorg
Doel verbonden partij	In april 2016 is de Vervoersorganisatie regio Arnhem Nijmegen opgericht ten behoeve van het aanvullend vervoer Arnhem Nijmegen (Avan). Het is een gemeenschappelijke regeling, gebaseerd op een bedrijfsvoeringsorganisatie. Eén van de taken van deze Vervoersorganisatie is het regelen van het doelgroepenvervoer, waarbij sprake is van een bundeling van het doelgroepenvervoer (Wmo-vervoer, leerlingenvervoer en instellingsvervoer). Gezamenlijke sturing en (financiële) beheersing van uitvoeringstaken en uitvoering van ondersteunende processen op het gebied van doelgroepenvervoer en aanvullend vervoer voor de deelnemers.
Deelnemers in samenwerking	Regio Arnhem en regio Nijmegen
Bestuurlijk belang	Wethouder Eva van Esch is lid van het bestuur.
Financieel belang	De gemeente Arnhem draagt volgens een verdeelsleutel bij aan de exploitatie. De kosten van de bedrijfsvoeringsorganisatie worden bepaald op basis van het inwoneraantal. De vervoerskosten op basis van rekeneenheden van het vervoer. De vervoersorganisatie heeft geen weerstandscapaciteit; tekorten komen voor rekening van de deelnemende gemeenten.
Eigen vermogen	Per 01-01-2024 €
	Per 31-12-2024 €
Vreemd vermogen	Per 01-01-2024 € 10.690.891
	Per 31-12-2024 €
Financieel resultaat	Gerealiseerd 2024 €
Bijdrage Arnhem	Gerealiseerd 2024 €
Ontwikkelingen	<p>In 2020 en 2021 heeft corona effect gehad op het routegebonden en vraagafhankelijk vervoer. De gedachte was dat het vervoer weer zou aantrekken naar het niveau van voor corona, maar deze ontwikkeling blijft uit. Deze trend zet door in 2024. Personeelstekorten zijn een landelijk probleem en ook binnen doelgroepenvervoer is dit voor 2024 merkbaar geweest.</p> <p>In 2024 en 2025 wordt onderzoek gedaan naar de inzet van doelgroepenvervoer in de regio, om het doelgroepenvervoer in de AVAN- regio tussen deelnemende gemeenten te vergelijken. De uitkomst van dit onderzoek kan als leidraad worden gebruikt voor herijking van het bestaande beleid.</p>
Risicoprofiel	Middel
Beheersstrategie	<p>De risico's waarmee BVO DRAN te maken heeft zijn een toenemende verkeersdruk in en rondom Arnhem, het landelijke groeiende tekort aan chauffeurs, kwetsbare burgers met complexe hulpvragen en daarmee politieke gevoeligheid.</p> <p>Ten aanzien van de uitdagingen in relatie tot de personeelstekorten is er in 2023 actief ingezet op wervingscampagnes door vervoerders. In lijn hiermee is eind 2024 ook gestart met een pilot om inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt op te leiden tot chauffeur. De eerste evaluatie hierover was positief.</p> <p>De inrichting van het doelgroepenvervoer is gebaseerd op een 'open einde' systematiek. Hierom is de sturingsinformatie frequenter en gericht op continue monitoring. Structureel ontvangen we van de BVO DRAN managementinformatie en zogenaamde rittenbakken. Er is ongeveer tien keer per jaar ambtelijk en 6 keer per jaar bestuurlijk overleg. Informatie omtrent doelgroepenvervoer wordt verwerkt in PowerBI waardoor dit onderdeel uit zal gaan maken van de komende bestuursrapportages.</p>

GR Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen

Vestigingsplaats	Elst
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Programma	S00 Bestuur, dienstverlening en financiën; S02 Bereikbaarheid; S03 Economie; S10 Klimaat en energie; S12 Wonen en leefomgeving
Doel verbonden partij	De ambitie van de Groene Metropoolregio is gericht op de welvaart van de inwoners in de regio. De Groene Metropoolregio werkt aan maatschappelijke opgaven op het gebied van werken, wonen, duurzaamheid, bereikbaarheid en leefbaarheid. De regio staat voor kwalitatieve groei en dus voor balans tussen groei en leefbaarheid. De ambitie is om de omvangrijke groeiopgave (huisvesting, werk en bereikbaarheid) te faciliteren en de groene leefomgeving en ontspannen leefkwaliteit in de regio te behouden en te versterken. De regio wil zich sterker profileren naar het rijk en Europa als groene, circulaire metropoolregio. De regionale agenda is hierop gericht.
Deelnemers in samenwerking	Arnhem, Berg en Dal, Beuningen, Doesburg, Druten, Duiven, Heumen, Lingewaard, Mook en Middelaar, Nijmegen, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Westervoort, Wijchen en Zevenaar.
Bestuurlijk belang	Burgemeester Ahmed Marcouch is lid van het Algemeen Bestuur van de Groene Metropoolregio met wethouder Nermina Kundić als zijn plaatsvervanger. Wethouder Nermina Kundić is voorzitter van het bestuurlijk team Verbonden regio. Maurits van de Geijn, Eva van Esch en Cathelijne Bouwkamp nemen deel aan de bestuurlijke teams voor respectievelijk de opgaven Productieve regio, Ontspannen regio en Groene Groeiregio.
Financieel belang	De gemeente Arnhem draagt naar rato van inwonertal bij aan de uitvoering van de gemeenschappelijke regeling. Dit betreft de basiskosten. Daar komen jaarlijks de middelen bij voor de uitvoering van de regionale agenda. Het bedrag van € 1.583.000 dat is opgenomen als gerealiseerde bijdrage Arnhem is opgebouwd uit € 449.000 voor de basiskosten, €166.000 voor de bijdrage Economic Board en € 968.000 voor kosten uitvoering regionale agenda.
Eigen vermogen	Per 01-01-2024 € 380.937 Per 31-12-2024 €
Vreemd vermogen	Per 01-01-2024 € 5.298.904 Per 31-12-2024 €
Financieel resultaat	Gerealiseerd 2024 €
Bijdrage Arnhem	Gerealiseerd 2024 €
Ontwikkelingen	<p>Bij de vaststelling van de regionale agenda en begroting 2025-2028 heeft het algemeen bestuur (AB) het dagelijks bestuur (DB) opdracht gegeven om met een meerjarig integraal voorstel te komen om kosten te besparen. Er zijn besparingsmogelijkheden gepresenteerd die leiden tot een reductie van de inwonerbijdrage van ongeveer 7%. In januari 2025 worden de financiële en beleidsmatige uitgangspunten voor de begroting 2026 en verder vastgelegd in de brief aan de colleges en gemeenteraden. Er is afscheid genomen van de gemeente Montferland die met ingang van 2025 geen deel meer uitmaakt van deze regio. Er is een succesvol Regiocongres georganiseerd en GMR was facilitator van verschillende Bestuurlijke Overleggen rondom de woonopgaven.</p> <p>Binnen de opgave Ontspannen Regio is binnen het speerpunt Cultuur de pilot “Meester-Gezel” van start gegaan. Het Meester-Gezel traject is bedoeld voor kunstvakdocenten in de GMR en draagt bij aan onze doelstelling om voldoende en adequaat geschoolde kunstvakdocenten in de GMR te hebben.</p> <p>In 2024 is de subsidieregeling binnen de Regio Deal Gezonde Groene Groei opengegaan. De Regio Deal betreft een vierjarig programma over 2024-2027 waarvoor het Rijk een bedrag heeft gereserveerd van 15 miljoen euro. Het convenant bevat onder meer projecten op het gebied van energietransitie en verduurzaming van woningen, gezonde leefomgeving en arbeidsmarkt. Via de Woondeal 2.0 die in 2024 is geactualiseerd, wordt volop ingezet op het realiseren van extra woningbouwopgave. Daarnaast is de regio tot koploper benoemd in het Rijksprogramma ‘Een Thuis voor Iedereen, waarin wordt gewerkt aan de woonzorgvisie van de regio. Een aanjager op het gebied van de verbetering van de kwaliteit voor huisvesting van arbeidsmigranten is inmiddels ook gestart.</p> <p>Bij de opgave Verbonden regio werd een Regionaal Mobiliteitsplan opgesteld en een bijdrage geleverd aan de nieuwe OV-aanbesteding 2026-2036, die de provincie Gelderland is gestart. Ook is veel aandacht besteed aan de voor Arnhem belangrijke ontwikkelingen met betrekking tot het spoor.</p> <p>Vanuit de opgave Productieve Regio is aan het Regionaal Programma Werklocaties gewerkt. Dit programma zal in 2025 ter besluitvorming aan de gemeenteraden worden voorgelegd.</p>

Risicoprofiel
Beheersstrategie

Middel

Lingezegen

Lingezegen			
Vestigingsplaats	Arnhem		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
Programma	S12 Wonen en leefomgeving		
Doel verbonden partij	De realisatie en coördinatie van het beheer van Park Lingezegen op basis van het Masterplan, Intergemeentelijke structuurvisie, het Uitvoeringsprogramma en het AB-besluit 2015-004 over de Afronding van de basisuitrusting en de doorontwikkeling (AB, 04 12 2015).		
Deelnemers in samenwerking	Gemeenten Lingewaard, Overbetuwe, Nijmegen en Arnhem.		
Bestuurlijk belang	Wethouder Eva van Esch is lid van het Dagelijks bestuur, Wethouder Maurits van de Geijn is lid van het Algemeen bestuur.		
Financieel belang	De gemeente Arnhem draagt voor 25% bij aan de gemeenschappelijke regeling.		
Eigen vermogen	Per 01-01-2024	€	4.983.696
	Per 31-12-2024	€	
Vreemd vermogen	Per 01-01-2024	€	235.000
	Per 31-12-2024	€	
Financieel resultaat	Gerealiseerd 2024	€	
Bijdrage Arnhem	Gerealiseerd 2024	€	
Ontwikkelingen	De komende jaren werkt de parkorganisatie aan een stevige, relevante positie in de regio en ontwikkelt ze haar identiteit tot een herkenbaar merk Park Lingezegen. Een sterk en betrokken actief netwerk wordt uitgebouwd, waarbij er nauw wordt samengewerkt met regionale stakeholders (de deelnemende gemeenten, provincie, Groene Metropoolregio) en betrokken lokale ondernemers en vrijwilligers.		
Risicoprofiel	Laag		
Beheersstrategie			

MGR Sociaal Domein Centraal Gelderland

Vestigingsplaats	Arnhem
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Programma	S04 Onderwijs; S06 Participatie en armoedebestrijding; S07 Zorg
Doel verbonden partij	De Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Regio Centraal Gelderland is door elf gemeenten in 2017 opgericht voor de uitvoering van taken op het terrein van het sociaal domein. De MGR bestaat uit een beheerorganisatie en vijf modules, te weten: Inkoop specialistische zorg, Werkgeversservicepunt, Regionaal Bureau Leerlingzaken, Werkgeverschap SW-medewerkers en Contractmanagement Inburgering.
Deelnemers in samenwerking	Gemeenten Arnhem, Doesburg, Duiven, Lingewaard, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Wageningen, Westervoort en Zevenaar (niet alle gemeenten doen aan alle modules mee) alsmede het UWV (Werkgeversservicepunt).
Bestuurlijk belang	Wethouder Maurits van de Geijn is lid van het bestuur. In de bestuurscommissies zitten wethouders Bestaanszekerheid, Eva van Esch (Inkoop zorg) en Nermina Kundić (Onderwijs).
Financieel belang	De gemeente Arnhem draagt bij aan de exploitatie van de gemeenschappelijke regeling. Over de wijze waarop de bijdrage over de deelnemende gemeenten worden verdeeld zijn per module specifieke afspraken vastgelegd. Bij de onderwijsmodule geldt bijvoorbeeld het criterium 'leerlingaantallen en VsV-cijfers van de afgelopen 3 jaren' en bij de module WgSW het aantal inwoners met een SW-verband.
Eigen vermogen	Per 01-01-2024 € 714.000 Per 31-12-2024 €
Vreemd vermogen	Per 01-01-2024 € 4.915.000 Per 31-12-2024 €
Financieel resultaat	Gerealiseerd 2024 €
Bijdrage Arnhem	Gerealiseerd 2024 €
Ontwikkelingen	In opdracht van de deelnemende gemeenten levert de MGR-organisatie een belangrijke bijdrage aan het versterken van de regionale samenwerking, meer integraliteit en ketenoptimalisering in het sociaal domein. Na de proefperiode in 2023 is het regionaal SROI-steunpunt (Social Return On Investment) in 2024 formeel onderdeel uit gaan maken van het Werkgeversservicepunt. Ook de nieuwe module Regionale Facilitering Zorg is geïmplementeerd. Naast het regiosecretariaat worden binnen deze laatstgenoemde module activiteiten uitgevoerd die betrekking hebben op de doorontwikkeling binnen zorgvormen voor de jeugd.
Risicoprofiel	Laag
Beheersstrategie	

Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA)

Vestigingsplaats	Arnhem
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Programma	S11 Ruimtelijke ontwikkeling
Doel verbonden partij	Goede en efficiënte vergunningverlening en handhaving op het gebied van milieu, bouwen, natuur en water.
Deelnemers in samenwerking	Gemeenten Arnhem, Doesburg, Duiven, Lingewaard, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Westervoort, Zevenaar en provincie Gelderland.
Bestuurlijk belang	Wethouder Eva van Esch is lid van dagelijks bestuur en algemeen bestuur.
Financieel belang	De gemeente Arnhem draagt bij aan de exploitatiebegroting van deze gemeenschappelijke regeling. De jaarlijkse bijdrage is afhankelijk van het afgesproken werkprogramma.
Eigen vermogen	Per 01-01-2024 € 857.000 Per 31-12-2024 €
Vreemd vermogen	Per 01-01-2024 € 7.099.000 Per 31-12-2024 €
Financieel resultaat	Gerealiseerd 2024 €
Bijdrage Arnhem	Gerealiseerd 2024 €
Ontwikkelingen	Landelijke ontwikkelingen: invoering omgevingswet, invoering particulier bouwtoezicht. Maatregelen naar aanleiding van rapportage commissie Van Aartsen, waaronder mogelijke fusie met andere omgevingsdiensten. Krapte op de arbeidsmarkt.
Risicoprofiel	Middel
Beheersstrategie	<p>Landelijke ontwikkelingen in wet- en regelgeving kunnen grote invloed hebben op de taakomvang en -inhoud van de omgevingsdienst ODRA. De impact van de Omgevingswet is groot. Er zijn hiervoor werkprocessen aangepast. De Wet kwaliteitsborging bouwen (WKB) heeft invloed op de werkzaamheden die met bouw hebben te maken. Deze wet heeft een gefaseerde invoering, waarbij de oorspronkelijke fasering inmiddels is losgelaten. Het is niet duidelijk wanneer de volgende fase wordt ingevoerd.</p> <p>In 2022 is gestart met de implementatie van de aanbevelingen uit het in 2021 verschenen rapport 'Om de leefomgeving' van de commissie Van Aartsen. De meeste initiatieven worden vanuit het rijk geïnitieerd. Een van de mogelijke uitwerkingen kan zijn dat omgevingsdiensten moeten gaan fuseren. ODRA heeft onderzoeken uitgevoerd voor een samenwerking met ODRN.</p> <p>De omvang van het takenpakket van ODRA op het gebied van bouw, vergunningverlening en toezicht is direct afhankelijk van initiatieven van particulieren en bedrijven in de stad. Er kunnen grote verschillen zitten tussen jaren. Om hierop te anticiperen houdt ODRA een flexibele schil met personeel aan. Met de systematiek van outputfinanciering en een prognose van de gemeente op de bouwontwikkelingen wordt het beter mogelijk om de kosten voor de gemeente vooraf in te schatten.</p> <p>De bij omgevingsdienst ODRA onderkende risico's voor gemeente Arnhem worden op de volgende wijzen beheerst. Allereerst is er maandelijks werkoverleg tussen de accounthouders van beide partijen. Relevante ontwikkelingen kunnen daar als eerste gesignaleerd worden. Actuele zaken worden op dagelijkse basis besproken. ODRA levert maandelijks productiecijfers en urenoverzichten. De cijfers worden met deze frequentie ook in het accountoverleg besproken. Realisatie van producten en uren kan zo getoetst worden aan planning en budget, zo nodig kan worden bijgestuurd en zullen relevante ontwikkelingen gemeld worden in de financiële cyclus van de gemeente.</p> <p>De portefeuillehouder heeft zitting in het Dagelijks Bestuur en het Algemeen Bestuur van ODRA. Meerdere keren per jaar worden financiële tussenrapportages van ODRA in de vorm van een financieel dashboard in de bestuursvergaderingen besproken. De business controller Arnhem adviseert de portefeuillehouder op deze rapportages en kan risico's vroegtijdig signaleren. Denk hierbij bijvoorbeeld aan oplopende personeelskosten door schaarste op de arbeidsmarkt of bevindingen van de accountant.</p>

Regionaal Historisch Centrum Gelders Archief

Vestigingsplaats	Arnhem		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
Programma	S05 Cultuur		
Doel verbonden partij	Het gezamenlijk vorm en inhoud geven aan het Gelders Archief, een samenwerking van de gemeentelijke archieven van Arnhem, Renkum, Rheden, Rozendaal, provincie en het Rijksarchief Gelderland. Aanvullend zijn taken afgesproken op het terrein van het beheer, het behoud, de presentatie en informatieverstrekking van de historie van de stad Arnhem en de omgeving daarvan.		
Deelnemers in samenwerking	De gemeenten Renkum, Rheden en Rozendaal en het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen. Met de Provincie Gelderland vinden onderhandelingen plaats over toetreding tot de Gemeenschappelijke Regeling. Provincie Gelderland heeft een DVO afgesloten voor de periode van 2023-2027.		
Bestuurlijk belang	Wethouders Bob Roelofs en Maurits van de Geijn maken deel uit van het bestuur.		
Financieel belang	Jaarlijkse bijdrage.		
Eigen vermogen	Per 01-01-2024	€	852.027
	Per 31-12-2024	€	
Vreemd vermogen	Per 01-01-2024	€	20.093.663
	Per 31-12-2024	€	
Financieel resultaat	Gerealiseerd 2024	€	
Bijdrage Arnhem	Gerealiseerd 2024	€	
Ontwikkelingen	<p>De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen heeft aangegeven op termijn (voorzien op 1 januari 2027) uit te willen treden uit de Gemeenschappelijke Regelingen ten behoeve van de Regionale Historische Centra (RHC's), waaronder het Gelders Archief. De datum hiervoor hangt samen met de datum van inwerkingtreding van de nieuwe Archiefwet (beoogd 1 juli 2026). Het Rijk wil wel de financiering op niveau houden voor het behoud en beheer van de fysieke rijksarchieven binnen de RHC's. De digitale rijksarchieven gaan volledig naar het e-depot van het Nationaal Archief. Daarnaast heeft het Ministerie van OCW eind 2020 aangegeven niet te willen dat de RHC's gebruik blijven maken van het e-depot van het Nationaal Archief, maar dat zij hiervoor een eigen voorziening dienen op te richten. Het ministerie heeft hierbij wel financiële ondersteuning gegeven, waarmee het Gelders Archief naar verwachting voor vijf jaar de externe kosten kan dekken. Voor de bijkomende kosten heeft het Gelders Archief in 2021 een dotatie gedaan aan de voorziening e-depot. Deze is gedekt uit het resultaat 2021 en een bijdrage uit het eigen vermogen.</p> <p>In 2022 heeft het Gelders Archief een pilot opgezet voor het e-depot die in 2023 is afgerond. Het e-depot is in 2023 geïmplementeerd. Hiermee is het Gelders Archief volledig toegerust om desgewenst digitale archiefbestanden van de overheidspartners te ontvangen.</p> <p>De financiering op lange termijn van het e-depot zal mede afhankelijk zijn van voldoende opdrachtgevers die gebruik willen maken van het digitale depot. Gemeente Arnhem heeft plannen om aan te sluiten op het e-depot en heeft hierin voorzien door de financiële bijdrage hiervoor in de begroting 2025 en verder.</p>		
Risicoprofiel	Middel		
Beheersstrategie			

Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden

Vestigingsplaats	Arnhem
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Programma	S01 Veiligheid; S07 Zorg; S09 Gezondheid en sport
Doel verbonden partij	In deze regeling participeren (inclusief Arnhem) 15 gemeenten. Het betreft hier een wettelijk aangewezen organisatie met taken op het terrein van de brandweer (hulpverlening), volksgezondheid en rampenbestrijding. Veiligheid en gezondheid zijn in de regio de kerntaken.
Deelnemers in samenwerking	15 gemeenten (inclusief Arnhem) participeren in de gemeenschappelijke regeling.
Bestuurlijk belang	Burgemeester Ahmed Marcouch is voorzitter en lid van het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur. Daarnaast vindt er besluitvorming in de bestuurscommissies plaats. Burgemeester Ahmed Marcouch is lid van de bestuurscommissie Veiligheid en wethouder Maurits van de Geijn is lid van de bestuurscommissie Gezondheid.
Financieel belang	De gemeente Arnhem draagt bij aan de exploitatie van de gemeenschappelijke regeling. Over de wijze waarop de bijdrage over de deelnemende gemeenten is verdeeld zijn per onderdeel specifieke afspraken gemaakt en vastgelegd.
Eigen vermogen	Per 01-01-2024 € 9.309.000
	Per 31-12-2024 €
Vreemd vermogen	Per 01-01-2024 € 52.311.000
	Per 31-12-2024 €
Financieel resultaat	Gerealiseerd 2024 €
Bijdrage Arnhem	Gerealiseerd 2024 €

Volksgezondheid

Voor de Coronacrisis is geconstateerd dat GGD Gelderland-Midden een minimaal ingerichte organisatie is. De beschikbare capaciteit was in 2019 al onvoldoende en zorgde voor een tekort aan veranderkracht. De coronapandemie maakte dat de constatering van destijds naar de achtergrond verdween. Ook legde de coronapandemie de kwetsbaarheden in de dienstverlening bloot. Om te voorkomen dat een noodmaatregel, zoals het afschalen bij Jeugdgezondheidszorg in 2022, nogmaals wordt ingezet, zijn in 2024 stappen gezet binnen het traject 'toekomstbestendige GGD'. Dit traject gaat over de onderdelen algemene gezondheidszorg (AGZ) en jeugdgezondheidszorg (JGZ). Hierin zorgen we voor een GGD die de basis op orde heeft en zodanig is ingericht dat deze toekomstbestendig is.

Binnen de algemene gezondheidszorg zijn de onderdelen gezonde leefomgeving, werken aan gezondheid bij inwoners, gezondheidsbescherming tijdens rampen en voorbereiden op gezondheidsdreigingen verder uitgewerkt. Deze uitwerking vraagt een structurele verhoging van de regionale inwonersbijdrage ten behoeve van AGZ van zo'n €1.700.000 per jaar vanaf 2025. Binnen de jeugdgezondheidszorg heeft een nadere uitwerking plaatsgevonden over de toekomstbestendige inrichting van de JGZ en het werk van de JGZ professional. Deze uitwerking vraagt een structurele verhoging van de regionale inwonersbijdrage ten behoeve van JGZ van zo'n €1.900.000 per jaar vanaf 2025.

Brandweer/Crisisbeheersing

Er is bijna permanente maatschappelijke spanning en hybride dreigingen die vanwege de onderlinge verbondenheid en verwendheid in toenemende mate onze samenleving kunnen ontwrichten. Partijen werken steeds vaker en langer in opgeschaalde modus aan acute crises. Dit vraagt veel van crisisorganisaties in termen van ad-hoc inzet, flexibiliteit, capaciteit en financiën.

N.a.v. de evaluatie Wet veiligheidsregio's heeft het kabinet eind 2022 besloten extra te investeren in crisisbeheersing en brandweertzorg. Middels de BDUR uitkering zou VGGM een bedrag van 1,4 miljoen vanaf 2023 oplopend tot ongeveer 2,6 miljoen in 2026 ontvangen. Dit is bedoeld voor de versterking van crisisbeheersing, informatiepositie en inrichten van Knooppunt Coördinatie Rijk – Regio (KCR2).

Er is toenemende druk op de beschikbaarheid van zorg door krapte arbeidsmarkt en verhoogde vraag als gevolg van toename kwetsbare burgers in thuissituaties en steeds ouder wordende groep ouderen. Dit vraagt aandacht voor continuïteit van de 24-uurs crisisorganisatie.

In het kader van de elektrificatie om ons heen en de klimaatverandering, investeert VGGM in de Veilige Energietransitie en Gebiedsgerichte aanpak Natuurbrandbeheersing. Daarnaast is door inwerkingtreding van de Omgevingswet ook een Meldingsplicht ontstaan voor Wonen met zorg. Dit vraagt extra toezichtcapaciteit. Daarnaast zorgt de wet er ook voor dat van de brandweer steeds meer wordt gevraagd om flexibel in te spelen op maatschappelijke ontwikkelingen, zoals bijvoorbeeld ondermijning en illegaliteit. De brandweer investeert daarom in vaardigheden en kennis van de medewerkers. Door het andere werken is er ook een reorganisatie bij de brandweer geweest. Dit programma is in 2023 geëindigd maar de implementatie hiervan liep door in 2024. De langetermijnvisie van de brandweer is dat zij worden gezien als expertisecentrum voor zowel private als publieke partijen.

Beter bedrijfsvoeren

Op basis van een extern benchmarkonderzoek is gebleken dat de bedrijfsvoering van VGGM versterking nodig heeft, want deze is nu onder gemiddeld en kwetsbaar georganiseerd.

In een programmaplan heeft de directie voorgesteld om in de komende 4 jaar minimaal toe te groeien naar de gemiddelde personele overhead voor Veiligheidsregio's (18,8%), zoals blijkt uit de Berenschot rapportage. Op basis van deze rapportage en uitgaande van het huidige percentage van personele overhead, denkt de directie van VGGM € 4.000.000 structureel nodig te hebben.

In 2023 is VGGM gestart met het versterken van de organisatie door het ingezette programma Samen.Beter.Bedrijfsvoeren. Het doel van het programma is de veranderaarslag van taakgericht naar procesgericht werken en denken. Een belangrijk onderdeel hiervan is de implementatie van een applicatieplatform en vernieuwing van de systemen ter ondersteuning van de bedrijfsvoering processen zoals HRM, financiën en inkoop. Daarnaast is er gestart met het herinrichten van de organisatie en het actualiseren van processen.

Als onderdeel van de besparingsopgave wordt voor 2025 de stijging van de bedrijfsvoeringskosten met €1mio bijgesteld en tegelijkertijd te getemporiseerd voor zowel 2025 als 2026 met €0,5mio. Of er in 2027 of verder alsnog middelen nodig zijn, wordt in 2026 afgewogen.

Arbeidsmarkt, Inflatie en Informatiepositie

De krapte op de arbeidsmarkt en de hoge inflatie hebben grote invloed gehad op de organisatie van de VGGM. Deze arbeidsmarkt- en maatschappelijke ontwikkelingen, waaronder inflatie en loon- en prijsstijgingen, hebben geleid tot een bijstelling van de begroting 2023.

Risicoprofiel

Middel

Beheersstrategie

De veiligheids- en gezondheidsregio Gelderland Midden is een wettelijk aangewezen regeling waarin wordt samengewerkt met vijftien verschillende gemeenten. De taken zijn onderverdeeld in een vijftal programma's (crisisbeheersing, brandweerzorg, GGD, ambulancezorg en bedrijfsvoering). VGGM wijst in haar begroting 2024 op de volgende risico's:

- De krapte op de arbeidsmarkt en de hoge inflatie hebben grote invloed op de organisatie van de VGGM.
- De bedrijfsvoering binnen VGGM heeft versterking nodig. Uit extern benchmarkonderzoek is gebleken dat deze nu onder gemiddeld en kwetsbaar is georganiseerd. Het betreft een inhaalslag in de robuustheid van de systemen, het beschrijven van de processen, het versterken van het management en de wijze van samenwerken. De directie stelt voor om in de komende 4 jaar minimaal toe te groeien naar de gemiddelde personele overhead voor Veiligheidsregio's (18,8%), zoals blijkt uit de Berenschot rapportage.
- Meerjarig effect van het COVID19 virus; preventie ten aanzien van kwetsbare groepen, advisering van hygiënemaatregelen, versterking infectieziektebestrijding, terug op niveau van reguliere diensten voor derden zoals reizigersvaccinaties en binden van medewerkers en vrijwilligers aan de organisatie;
- Naar aanleiding van de implementatie van de Wet Normalisering Rechtspositie Ambtenaren (WNRA) is een complexiteit met betrekking tot de positie van de vrijwilligers ontstaan. Op basis van de huidige wet- en regelgeving is het onderscheid tussen een brandweervrijwilliger en een brandweemedewerker nauwelijks te maken. Hiermee heeft de invoering van WNRA een groot financieel risico op de betaalbaarheid van het huidige brandweemodel. Landelijk heeft een Denktank een oplossing voor deze ontstane situatie bedacht in de vorm van taakdifferentiatie. De financiële consequenties van de taakdifferentiatie worden nog nader geanalyseerd;
- Verdeelsleutel huisvestingskosten brandweer. De gemeentelijke bijdragen aan de brandweer zijn op basis van een nieuwe verdeelsleutel vastgesteld. De (regionale) huisvestingskosten van de kazernes en andere brandweeronderdelen zijn daarvan vooralsnog uitgezonderd;
- Arbeidsontwikkelingen, waaronder functiewaardering van verpleegkundigen. Vergelijkbare organisaties hebben verpleegkundigen hoger ingeschaald. Een aanpassing van de functiewaardering heeft grote consequenties op het budget of op de dienstverlening van de Jeugdgezondheidszorg en Algemene gezondheidszorg. Hiervoor is in de gemeentelijke begroting een extra budget opgenomen. Dat geldt ook voor de ICT-lasten;
- Toenemende ICT-lasten als gevolg van verdere digitalisering en plaats onafhankelijk werken. Meerdere (verouderde) systemen dienen op korte termijn vernieuwd te worden gebracht en toenemende gebruikerswensen gebaseerd op maatschappelijke Ontwikkelingen zijn niet passend binnen de huidige ICT-budgetten.
- De grote druk op (gemeentelijke)financiën en bij andere opdrachtgevers leidt tot continuïteitsrisico's van niet door gemeentelijke bijdrage gefinancierde activiteiten. De beheersing van bovenstaande risico's is vooral gericht op het actief verbinden van de gemeentelijke belangen. Het regionaal controllersoverleg en de Financiële Commissie die regelmatig bijeen komen vervullen hierin een belangrijke adviesrol, ook ten aanzien van de P&C-producten van de VGGM. Daarnaast wordt er actief samengewerkt bij bestuurlijke opdrachten. Per programma is door de VGGM een doelenboom opgesteld waarbij tevens de belangrijkste risicofactoren en mitiganten zijn genoemd. Aan de hand van de zogenaamde "kans x effect"-methode wordt jaarlijks door VGGM een onderzoek uitgevoerd naar de mogelijke risico's en een kwantificering daarvan. Bij benadering wordt er een indicatie gegeven van het voor de organisatie benodigde weerstandvermogen. Dit weerstandvermogen wordt gevormd door de totale impact van de gekwantificeerde risico's te relateren aan de weerstandscapaciteit (zijnde het beschikbare eigen vermogen). Daarnaast ontvangen de deelnemende gemeenten gedurende het jaar tussenrapportages van VGGM waarin wordt stilgestaan bij de actuele ontwikkelingen en de verwachtingen met betrekking tot de risico's worden beschreven. Zowel de burgemeester als de wethouder publieke gezondheid zijn lid van het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur van VGGM. Het dagelijks bestuur en algemeen bestuur komen afzonderlijk van elkaar jaarlijks vijf keer bij elkaar. Onderwerp van gesprek is onder andere de P&C cyclus. Begrotingen en jaarrekeningen worden daar vastgesteld. Ook inhoudelijke ontwikkelingen/ risico's worden daar gedeeld. Ondersteunende ambtenaren adviseren de burgemeester en wethouder als het gaat om de inhoud van de agenda. Deze ondersteunende ambtenaren zijn ook aangesloten op het controllersoverleg zoals eerder genoemd. De raad krijgt de mogelijkheid om een zienswijze uit te brengen ten aanzien van de begroting en de bestemming van het resultaat na opmaken van de jaarrekening van VGGM. De raad houdt waar nodig rekening met eventuele financiële risico's in de eigen begroting. In de afgelopen jaren is gebleken dat deze beheersstrategie volstaat. De VGGM is al jaren een betrouwbare en stabiele partner.

Recreatieschap Overbetuwe

Vestigingsplaats	Kerk - Avezaath
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Programma	S03 Economie
Doel verbonden partij	Het Recreatieschap heeft tot taak de gemeenschappelijke behartiging van de belangen van de deelnemende gemeenten op het terrein van de openluchtrecreatie en het toerisme in het rivierengebied. Samen met het Natuur- en Recreatieschap Lingebied en het Recreatieschap Nederrijn, Lek en Waal wordt deelgenomen in de B.V. Recreatiemaatschappij Rivierengebied (handelsnaam Uiterwaarde). Uiterwaarde ontwikkelt de recreatiegebieden en land- en routegebonden voorzieningen in het rivierengebied en houdt ze in stand.
Deelnemers in samenwerking	Samen met de gemeenten Lingewaard en Overbetuwe heeft de gemeente Arnhem zitting in het bestuur van het Recreatieschap Overbetuwe. Het recreatieschap Overbetuwe is aandeelhouder van de B.V. Recreatiemaatschappij Rivierengebied.
Bestuurlijk belang	Vanuit de gemeente Arnhem participeren de portefeuillehouder toerisme en recreatie en raadslid Nico Wiggers in het algemeen bestuur van Recreatieschap Overbetuwe.
Financieel belang	Eigen vermogen en vreemd vermogen liggen bij de B.V. Recreatiemaatschappij Rivierenland. Het Recreatieschap Overbetuwe beschikt niet over vermogen.
Eigen vermogen	Per 01-01-2024 €
	Per 31-12-2024 €
Vreemd vermogen	Per 01-01-2024 €
	Per 31-12-2024 €
Financieel resultaat	Gerealiseerd 2024 €
Bijdrage Arnhem	Gerealiseerd 2024 €
Ontwikkelingen	De gewijzigde gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Over-Betuwe is vastgesteld op 29 januari 2025.
Risicoprofiel	Laag
Beheersstrategie	

Euregio Rijn-Waal

Vestigingsplaats	Kleve (D)
Rechtsvorm	Openbaar lichaam naar Duits recht
Programma	S00 Bestuur, dienstverlening en financiën; S03 Economie
Doel verbonden partij	De Euregio Rijn-Waal (ERW) is een Nederlands-Duits openbaar lichaam waarbij ca 55 gemeenten en regionale overheden en Kamer van Koophandels uit de grensregio zijn aangesloten. De bevordering van de integratie van Europa en het slechten van nationale grenzen zijn centrale doelen van deze samenwerking. De ERW zet in op verbetering en intensiveren van grensoverschrijdende samenwerking op het gebied van economie en maatschappij. In het werkgebied van de Euregio bestaan veel mogelijkheden voor een sterke economische en maatschappelijke ontwikkeling. De Euregio brengt partners bij elkaar om gezamenlijke initiatieven te starten en zo gebruik te maken van synergie-effecten. De ERW verzorgt het programmamanagement voor het EU-programma INTERREG Duitsland-Nederland. De Euregio is geen verbonden partij in de zin van de Wet gemeenschappelijke regelingen. De Euregio is een openbaar lichaam gebaseerd op het Verdrag van Anholt. In overeenstemming met artikel 3 lid 3 van dit verdrag is voor de Euregio het Duitse recht van toepassing. Dit betekent dat voor de Euregio niet dezelfde plichten gelden ten aanzien van bijvoorbeeld de verzending van de begroting aan deelnemende gemeenten. In de statuten van de Euregio is vastgelegd dat de begroting een maand voor het begin van het nieuwe begrotingsjaar een begroting wordt opgeleverd.
Deelnemers in samenwerking	55 leden, te weten 30 Nederlandse en 20 Duitse gemeenten, 3 regionale instanties en 2 Kamers van Koophandel
Bestuurlijk belang	In de Euregioraad zitten namens de gemeente Arnhem wethouder Maurits van de Geijn en de raadsleden Alwin van Engelenburg, Joris Brandts en Yildirim Usta.
Financieel belang	Beperkt. De leden betalen een (inwoneraantal gerelateerde) contributie.
Eigen vermogen	Per 01-01-2024 € 1.734.760 Per 31-12-2024 €
Vreemd vermogen	Per 01-01-2024 € 2.799.802 Per 31-12-2024 €
Financieel resultaat	Gerealiseerd 2024 €
Bijdrage Arnhem	Gerealiseerd 2024 €
Ontwikkelingen	De Euregio geeft uitvoering aan de Strategische Agenda 2025+. Daarin zijn vier grensuitdagingen geformuleerd: economie en klimaat, arbeidsmarkt en opleiding, leefbaarheid alsmede Euregionale identiteit. In 2024 is Arnhem doorgegaan met het versterken van de grensoverschrijdende samenwerking. Als lid van de ERW en door samen te werken met de grote steden in Noordrijn-Westfalen (NRW) via het Euregionale stedennetwerk van 100.000-plus steden (Arnhem, Düsseldorf, Duisburg, Moers, Ede, Apeldoorn en Nijmegen). Vanuit dit netwerk is het grensoverschrijdende project Urban Zero gestart. Dit project heeft tot doel om kennis op het gebied van klimaatmitigatie- en adaptatie onderling uit te wisselen. Hiervoor is Interreg-subsidie verkregen. Verder organiseerde de ERW-organisatie diverse grensoverschrijdende activiteiten zoals thematische bijeenkomsten (o.a. waterstof).
Risicoprofiel	Laag
Beheersstrategie	

Grondbeleid

In de paragraaf Grondbeleid wordt beschreven hoe het grondbeleid wordt ingezet om de bestuurlijke doelstellingen te realiseren. Het grondbeleid is ondersteunend aan het bereiken van de door het gemeentebestuur (college B&W en gemeenteraad) besloten doelen voor de stad, afgezet tegen de financiële effecten waaronder de risico's die dat met zich meebrengt.

Algemeen

In 2024 bestaat er in de woningmarkt net zoals voorgaande jaren een discrepantie betreffende de verhouding vraag en aanbod. Deze discrepantie wordt veroorzaakt doordat de woningmarkt een imperfecte markt is waarbij het aanbod zich niet optimaal kan aanpassen aan de vraag. Hierdoor blijft de vraag hoger dan het aanbod. De bouwkosten voor het bouwen van nieuwe woningen zijn in 2024 daarentegen redelijk gestabiliseerd, terwijl de prijsontwikkeling op de vastgoedmarkt in het algemeen doorzet. De kosten voor materialen, arbeid en energie bleven in 2024 wel stijgen, maar de prijzen voor vastgoed zijn in vergelijking harder gestegen. Deze verhouding heeft een significant effect op de gemeentelijke grondexploitaties, en leidt tot gunstigere resultaten dan waarmee in de FJP 2023 rekening is gehouden.

In 2023 is in zowel de Woondeal Arnhem-Nijmegen als de Nota Grondbeleid het belang van actief grondbeleid onderstreept. In 2023 zijn de gebiedsexploitatie Kronenburg en de grondexploitatie Laarkwartier door de gemeenteraad vastgesteld. In november 2024 is de gebiedsexploitatie Spoorzone Oost toegevoegd aan de actieve grondexploitaties binnen het Grondbedrijf. Met de vaststelling van deze grond- en gebiedsexploitaties geeft de gemeente steeds meer vorm aan de regie die nodig is voor de woningbouwopgave van de stad Arnhem.

Naast subsidies die door het Rijk beschikbaar gesteld worden voor woningbouwinitiatieven, zoals de stimuleringsgelden gerealiseerde woningen Nationaal Programma Arnhem-Oost en de Woningbouwimpuls, zullen ook eigen middelen ingezet moeten worden om de ruimtelijke opgaven van de stad mogelijk te maken en dekking te vinden voor de blijvende onrendabele top bij woningbouwinitiatieven.

Ontwikkeling grondbedrijf 2025 en vooruitblik komende jaren

De stedelijke opgaven in Arnhem zijn ambitieus. Het betreft hier met name binnenstedelijke herstructureringsopgaven. Dit is nodig om de forse groei binnen de huidige gemeentegrenzen te kunnen realiseren. In de woondeal van 2021 is de woningbouwambitie vastgesteld op 16.000 woningen tussen 2022 en 2040. Met name de ruimtelijke kwaliteit, gezonde leefomgeving (waaronder vergroening), economische vitaliteit, woningbouw en -transformatie, bereikbaarheid, schone mobiliteit en energietransitie zijn actuele thema's. De gemeente Arnhem kiest in de Omgevingsvisie 2040 voor meer regie bij de realisatie van deze stedelijke opgave.

In hoofdstuk 8 van de Omgevingsvisie staat:

“De opgave in het fysiek domein is groot. Van klimaatverandering en vergroening tot de woningbouwopgave en van bereikbaarheid tot een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor bedrijvigheid. De omvang en complexiteit van de opgaven vraagt om een actieve regierol van de gemeente.”

Voor het pakken van de regie is in 2023 door de gemeenteraad de Nota Grondbeleid 2023 vastgesteld. Daarbij heeft de gemeenteraad een krediet van € 100 mln. beschikbaar gesteld voor strategische aankopen om de gemeente in staat te stellen afdoende grondposities in te nemen. Deze grondposities vorm de kern van actieve grondbeleid en geven de regie op de ontwikkelingsopgaven aan de gemeente.

Grondbeleid helpt de gemeentelijke organisatie om de ruimtelijke opgaven te realiseren. Vanwege de omvang van de ruimtelijke opgaven als onderdeel van de Omgevingsvisie en de daarbij gewenste regie, kiest de gemeente voor een steeds actiever grondbeleid. Onze rolopvatting wordt gebaseerd op een afwegingskader waarbij we ook voldoende ruimte geven aan marktpartijen. Soms is overheidsinterventie op ruimtelijke initiatieven niet nodig en kan worden volstaan met een faciliterende rol.

De keuze van de gemeente voor meer actief grondbeleid is vooral gekozen om meer regie op de woningbouwontwikkeling te kunnen krijgen in het kader van snelheid en kwaliteitsborging. Door de onrendabele toppen binnen grondexploitaties van projecten waar sprake is van binnenstedelijke herontwikkeling, is financiering vanuit de gemeente nodig. Dit zijn dan ook bij uitstek de projecten waar de gemeente de regie naar zich toe trekt. Het gevolg is hiervan is dat bijna alle nieuwe grondexploitaties worden geopend op basis van een tekort. Daarnaast neemt ook de weerstandscapaciteit steeds verder toe door de steeds groter wordende risico's die de

grondexploitaties met zich meebrengen. Door deze tekorten kan het grondbedrijf zijn benodigde reserves niet aanvullen en zullen er structureel extra middelen uit de algemene reserve nodig zijn om alle risico's te kunnen dekken. Door deze situatie is de verwachting dat er de komende jaren geen afdrachten zullen plaatsvinden naar het Stadsontwikkelfonds.

Strategische aankopen

Arnhem kan een (strategische) positie innemen op de grondmarkt of in een toekomstige ontwikkeling voordat een planologische beslissing of ander ruimtelijk bestuurlijk besluit is genomen. De gemeente is ook voornemens dit middel in te zetten waar nodig. De aankoop wordt gedaan met een concreet doel of eindresultaat, waarbij de gemeente de realisatie van de gemeentelijke ambities wil bereiken door middel van een actieve rol. Vooral het realiseren van voldoende betaalbare woningen is daarbij leidend.

De totale boekwaarde aan strategisch bezit mag maximaal € 100 miljoen bedragen. Momenteel bedraagt de totale boekwaarde van het strategisch bezit bedraagt per 31-12-2024 € 30,1 miljoen. In 2024 is de boekwaarde met 3,4 miljoen netto toegenomen. Een van die aankopen betrof het gebied aan de Westzijde van de Heijenoordseweg. De boekwaarde is gedaald doordat strategische aankopen in Schaapsdriфт zijn overgedragen aan de grondexploitatie van Spoorzone.

Ontwikkelingen vastgoedmarkt

De krapte op de Nederlandse woningmarkt is van structurele aard. Deze krapte blijft de verkoopprijzen en de daaraan gekoppelde vastgoedprijzen onverminderd opstuwten. Door de stabilisering van de (hypotheek)rente in 2024, zette de stijging van de vastgoedprijzen van voor 2023 weer door. De gemiddelde verkoopprijs per vierkante meter steeg in Arnhem met 13,4% in 2024 ten opzichte van het laatste kwartaal van 2023. Het aantal verkooptransacties steeg in 2024 met 17,4% ten opzichte van 2023. Er is dus ondanks deze prijsstijging geen afname van het aantal transacties.

De commerciële vastgoedmarkt kent daarentegen een onzekere toekomst. Voor goede kantoorruimte op goede locaties zijn de verwachtingen nog wel positief. Voor detailhandel en horeca, maar ook (logistieke) bedrijfsruimte zijn de vooruitzichten minder optimistisch. Het grondbedrijf loopt geen groter risico omdat het zelf relatief weinig projecten in portefeuille heeft, waarin de uitgifte van commercieel vastgoed is opgenomen.

De claims op de ruimte in het algemeen zijn echter onverminderd hoog. De aankoopwaarden van die vrijkomende ruimte zal dan ook de komende jaren hoog blijven.

Jaarresultaat grondbedrijf 2024

Algemeen

In dit hoofdstuk worden de resultaten van de grondexploitaties op hoofdlijnen doorgenomen. In de geheime bijlage (Financiële Jaarrapportage Projecten 2024) wordt per project nader ingegaan op de wijzigingen. Het resultaat van de grondexploitaties door de projecten te actualiseren/herzien op het gebied van kostenramingen, opbrengstenramingen en de fasering.

In de Najaarsrapportage 2024 is al aangegeven met welke parameters, de herzieningen van de grondexploitaties uitgevoerd worden. Deze parameters zijn door een externe kennispartner getoetst. De parameters voor de kosten- en opbrengstenstijgingen zijn gewijzigd ten opzichte van 2024. Voor de grondwaarde van woningbouw in de vrije sector wordt uitgegaan van een prijsstijging van 7,5% voor 2025 en 4,5% stijging in 2026 en 2027. Voor maatschappelijke functies, winkels en sociale woningen wordt uitgegaan van 0% prijsstijging voor de komende jaren. Bij de kostenstijgingen liggen de percentages tot en met 2027 tussen de 2% en 3%.

De werkelijke rente over de boekwaarde van de grondexploitaties over 2024 bedraagt 1,0%. Dit wijkt af van de gehanteerde 1,6% in de grondexploitaties. Dit betekent dat er voor de projecten met een batig saldo minder renteopbrengsten zijn gerealiseerd dan van tevoren ingeschat. Voor projecten met hogere lasten dan baten leidt dit er juist toe dat de rentelasten minder hoog zijn dan begroot.

Voor 2025 wordt de interne rekenrente gebaseerd op de omslagrente binnen de gemeente Arnhem. Dit is 1,6% en dit percentage zal gehanteerd worden in de herzieningen van de grondexploitaties naar het prijspeil 1-1-2025. Voor de uitleglocatie Schuytgraaf is de projectfinanciering afgelopen, waardoor ook hier met de omslagrente wordt gerekend. Voor de gebiedsexploitatie Spoorzone Arnhem Oost wordt wel gerekend met projectfinanciering waarbij er gebruikt wordt gemaakt van afwijkende rentepercentages.

Jaarresultaat grondbedrijf

Over 2024 is er voor mutaties met de bestemmingsreserves een positief resultaat voor het grondbedrijf Arnhem van € 4,785 miljoen. Dit is € 7,056 miljoen meer dan begroot. Dit wordt als volgt gespecificeerd.

Resultaat 2024			
*) bedragen * € 1.000			
	Lasten	Baten	Totaal
Winstneming vastgestelde grondexploitaties	-	9.930	9.930
Voorziening van vastgestelde grondexploitaties	-11.300	5.560	-5.740
Strategisch bezit (MVA)	-1.376	968	-408
Voorstudies	-57	-	-57
Algemene kosten grondexploitaties	-217	-	-217
Resultaat afgesloten projecten	5	16	21
Resultaat erfpachten	-365	1.622	1.257
Totaal geboekt	-13.310	18.095	4.785
Totaal begroot	-3.811	1.540	-2.271
Totaal resultaat grondbedrijf voor bestemming			7.056

Zoals hierboven beschreven is er een positief resultaat voor mutaties met de bestemmingsreserve van het grondbedrijf van € 4,785 miljoen. Dit resultaat is een optelsom verschillende financiële mee en tegenvallers.

- *Vastgestelde grondexploitaties (winstneming en voorziening)*

Voor een grondexploitatie waarop een verwacht financieel tekort zit, dient vanwege het voorzichtigheidsprincipe het tekort afgedekt te worden door het vormen van een voorziening. Jaarlijks worden deze voorzieningen bij de herziening van de grondexploitaties geactualiseerd.

Voor sommige projecten konden voorzieningen (deels) vrijvallen. Bij andere projecten werd het tekort groter, waardoor de voorziening opgehoogd diende te worden.

Op het totale bedrijfsresultaat is er € 5,740 miljoen aan voorzieningen toegevoegd. Voor projecten met een positief resultaat moet o.b.v. de voortgang de winst worden genomen. Hierbij moet wel worden aangesloten bij het voorzichtigheidsprincipe zoals dat is opgenomen in het Besluit Begroting en Verantwoording voor gemeenten. De grondexploitatie die het meest positieve effect hebben op de winstneming heeft is Schuytgraaf van € 10,25 miljoen.

De achtergrond van deze resultaten wordt op projectniveau nader toegelicht.

- *Strategisch bezit*

De beheerkosten voor het strategisch verworven vastgoed worden zoveel mogelijk gedekt door de beheerinkomsten van dit tijdelijke bezit. Toch kent de strategische vastgoedportefeuille dit jaar een negatief resultaat van € 408.000,-. Dit kan voornamelijk worden verklaard door de hogere rente- en beheerkosten die onderdeel uitmaken van de beheerexploitatie.

- *Voorstudies en algemene kosten grondexploitatie*

De kosten voor het ontwikkelen van studies en beleidsdocumenten ten behoeve van de bedrijfsvoering en toekomstige projecten van het grondbedrijf zijn €90.000,- lager dan vorig jaar, omdat er minder omvangrijke beleidsstukken met een meer jaarlijkse herzieningscyclus zijn geproduceerd. Een voorbeeld is de nota grondbeleid. Deze is in 2023 vastgesteld waarmee die as weer geactualiseerd kan worden vanaf het jaar 2026. De verwachting is dat voor komende jaren de kosten binnen deze post wel structureel zullen toenemen, omdat door het actieve grondbeleid de omvang van het team en het takenpakket steeds verder groeit, maar ook het aantal voorstudies voor ontwikkeling van het strategisch aangekochte vastgoed.

- *Erfpachten*

Het netto erfpachtresultaat heeft ook in 2024 wederom duidelijk bijgedragen aan het positieve resultaat van het grondbedrijf. Het resultaat is € 1,3 miljoen positief. De verwachting is dat aankomend jaar er meer kosten gemaakt zullen worden voor het bijwerken van de administratieve omgeving en bijbehorende overeenkomsten.

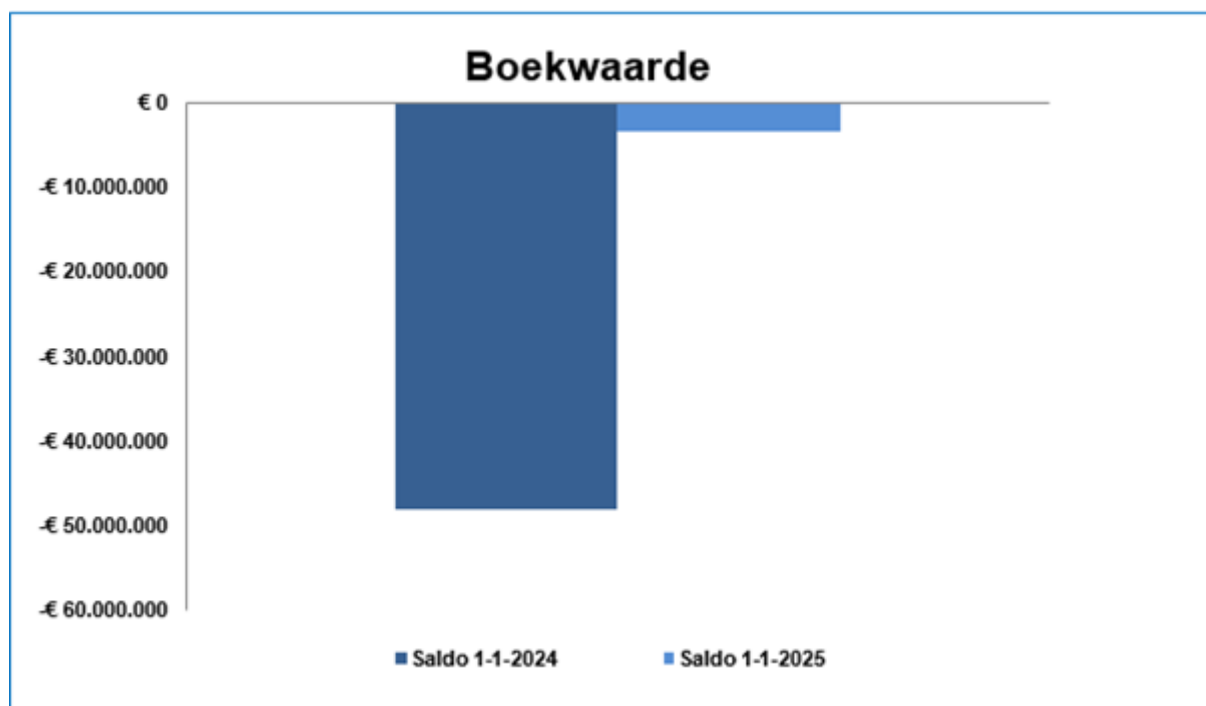
- *Totaal resultaat Grondbedrijf voor bestemming*

Het Grondbedrijf heeft over het jaar 2024 voor de mutaties met de bestemmingsreserves een positief resultaat behaald van € 7 miljoen ten opzichte van het begrote resultaat. Dit resultaat valt positiever uit dan begroot door

de substantiële winstneming op Schuytgraaf die in 2024 heeft plaats gevonden door sterke stijging van de vastgoedprijzen in het afgelopen jaar.

Boekwaarde

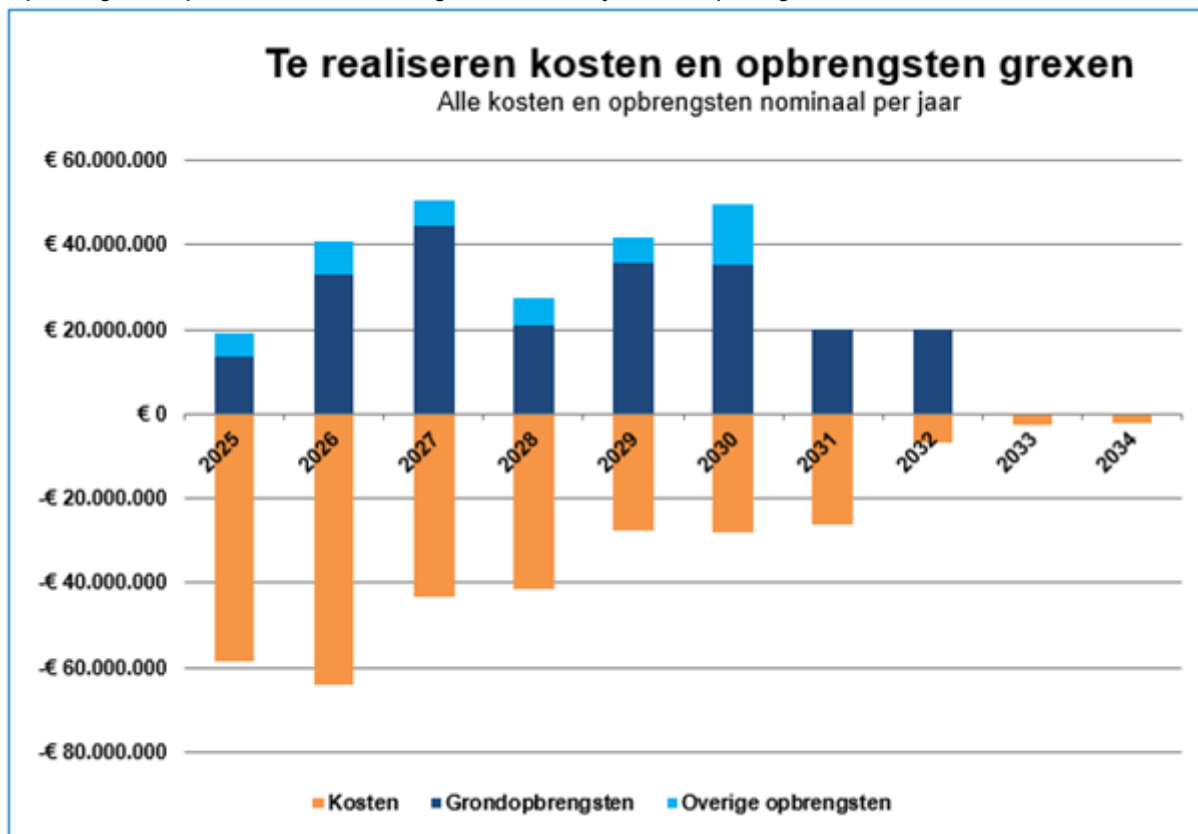
De totale boekwaarde op 1-1-2025 is hoger dan de boekwaarde op 1-1-2024. De totale boekwaarde was eind 2023 € -48,1 miljoen en eind 2024 wordt gerekend met € -3,2 miljoen. Deze stijging is grotendeels veroorzaakt door de ontvangen subsidie ten gunste Spoorzone Arnhem Oost. Deze subsidie is vooruit ontvangen terwijl de kosten nog in de nabije toekomst gemaakt zullen worden. Op de langere termijn zal de boekwaarde vanwege forse vastgoedaankopen in dat plangebied weer fors oplopen. De in deze paragraaf en het FJP benoemde boekwaarde betreft het saldo aan baten en lasten op grondexploitaties en strategisch bezit en is gecorrigeerd voor de voorziening en vooruit ontvangen subsidies. De boekwaarde op de balans wijkt af van deze methode omdat de verschillende componenten in de jaarrekening volgens het BBV op verschillende plaatsen in de balans gepresenteerd dienen te worden.

Te realiseren kosten en opbrengsten

In de onderstaande grafiek zijn de te verwachte kosten en opbrengsten (een optelling van grondopbrengsten, subsidies en overige opbrengsten) weergegeven. In totaal zal nog voor € 300 miljoen geïnvesteerd worden in de

lopende grondexploitaties en komt er nog voor € 270 miljoen aan opbrengsten binnen.

Grondexploitaties

Grondexploitatie

In voorgaande hoofdstukken van de paragraaf Grondbedrijf, is beschreven hoe het jaarresultaat grondbedrijf per 31-12-2024 is opgebouwd. Hierbij zijn voor alle projecten de laatste (financiële) effecten meegenomen. Echter zegt dit nog niets over de totale omvang van alle investeringen en opbrengsten en de risico's die daarbij voor de toekomst aanwezig zijn. Deze paragraaf gaat eerst in op de totalen van de grondexploitatie en de effecten daarvan op het weerstandsvermogen voor het grondbedrijf.

Grondexploitaties in voorbereiding / strategisch bezit

Dit zijn locaties waar nog geen (financiële) ontwikkelkaders voor zijn vastgesteld. Per eind 2024 bedroeg de totale boekwaarde van het strategisch bezit € 30,1 miljoen, ten opzichte van € 26,9 miljoen in 2023. De meest voorname aankoop waar deze stijging aan kan worden toegerekend, is de verwerving van de terreinen aan de Westzijde van de Heijenoordseweg.

Activeren plankosten

Voordat een grondexploitatie kan worden vastgesteld wordt in voorgaande jaren al gewerkt aan de gebiedsontwikkeling. Zo zijn er voorbereidende kosten voor onderzoek en de inzet van ambtelijke capaciteit. Conform het raadsbesluit bij het vaststellen van de nota grondbeleid 2023 is aan het einde van 2024 voor € 1,1 miljoen aan plankosten geactiveerd. Zodra een grondexploitatie wordt vastgesteld, worden deze kosten alsnog toegerekend aan en overgeheveld naar de desbetreffende grondexploitatie. Indien niet tot een vastgestelde grondexploitatie wordt gekomen worden deze kosten afgeboekt en ten laste gebracht van het resultaat Grondbedrijf.

Vastgestelde grondexploitaties

In de onderstaande tabel is het totaal van alle grondexploitaties weergegeven. In 2024 zijn er geen grondexploitaties afgesloten en is Spoorzone Arnhem Oost als gebiedsexploitatie geopend. Totaal bedraagt het saldo van de gerealiseerde kosten en opbrengsten van alle grondexploitaties per 1-1-2025 €46 miljoen, dit ten opzichte van €88 miljoen boekwaarde begin 2024.

Het totaal van de reeds getroffen voorzieningen voor diverse projecten in het grondbedrijf bedraagt afgerond € 71 miljoen. Deze is niet als opbrengst in de boekwaarde opgenomen, maar wordt afzonderlijk weergegeven. Daarnaast wordt er nog voor circa € 300 miljoen aan investeringen gedaan (in 2023 € 63 miljoen). Hier tegenover staan de opbrengsten voor in totaal € 269 miljoen aan totale opbrengsten (in 2023 € 87 miljoen). De aanzienlijke toename van zowel de investeringen als de opbrengsten is volledig toe te schrijven aan de vaststelling van de gebiedsexploitatie Spoorzone Arnhem Oost.

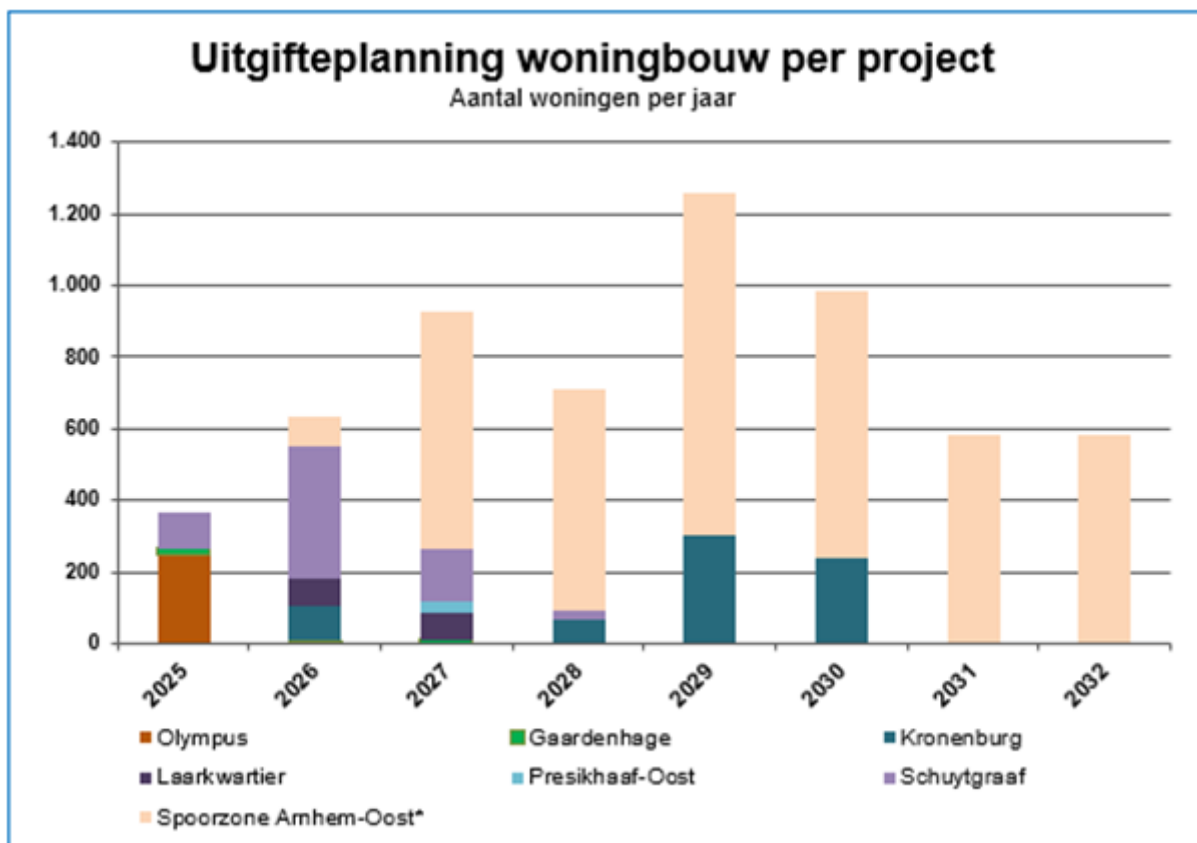
De totale winstpotentie, oftewel het ingeschatte eindresultaat van alle projecten, per 31-12-2024 bedraagt voor de grondexploitaties nog afgerond € 5,4 miljoen t.o.v. € 6 miljoen euro per 31-12-2023.

Vastgestelde grondexploitaties			
*) bedragen * € 1.000			
	Boekwaarde	Nog te realiseren	Totaal
Kosten			
Verwervingen	210.800	159.400	370.200
Civiele kosten	181.700	79.100	260.800
Overige kosten	32.900	12.400	45.300
Plankosten + VTU	156.200	33.000	189.200
Winstneming	40.800	-	40.800
Totale kosten	622.400	283.900	906.300
Opbrengsten			
Grondopbrengsten	403.800	223.600	627.400
Subsidies/bijdragen	219.800	45.900	265.700
Totale opbrengsten	623.600	269.500	893.100
Rente / kosten - opbrengsten stijging	47.100	26.600	73.700
Resultaat	-45.900	-41.000	-86.900
Resultaat op contante waarde			-68.000
Voorziening grondbedrijf (incl middelen Kronenburg)			73.400
Saldo			5.400

Planning Woningbouw en Niet-woningbouw

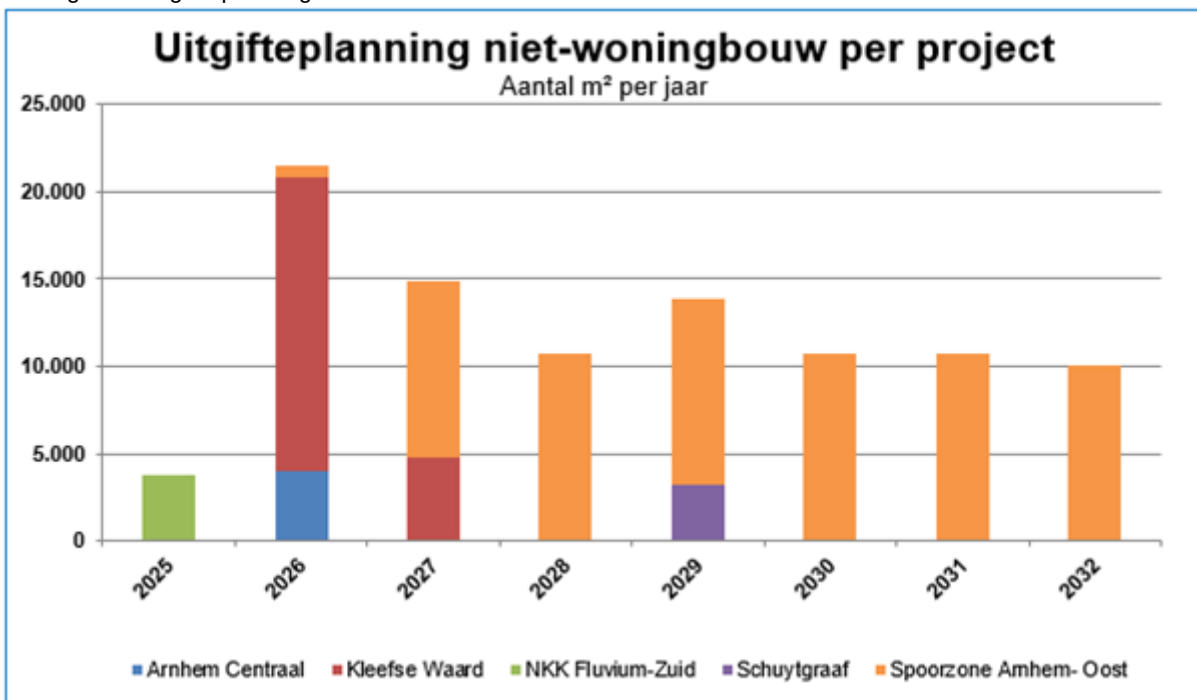
Onderstaande grafieken geven het programma aan van woningbouw en niet-woningbouw die opgenomen is in de vastgestelde grondexploitaties.

Voor de korte termijn zijn op verschillende plekken in stad voorzien in woningbouw, maar voornamelijk in het Olympus Kwartier en Schuytgraaf. Voor de middellange en de lange termijn zullen de gebiedsexploitatie Spoorzone Arnhem Oost een steeds grotere stempel op de totale woningbouwuitgifte van de gemeentelijke grondexploitaties drukken.

Belangrijk is dat de organisatie alles op alles zet om de woningbouwproductie op te voeren. Het effect is pas zichtbaar vanaf het jaar 2029, waarin naar verwachting meer dan 1.200 woningen opgeleverd zullen worden.

Op Schuytgraaf na stond er geen verdere uitgifte van bouw kavels binnen gemeentelijke grondexploitaties voor bedrijven, kantoren, en ander commercieel en maatschappelijk vastgoed na 2026 meer gepland. Hier is door de vaststelling van Spoorzone Arnhem-Oost verandering in gekomen, en wordt van het jaar 2026 tot en met 2032 uitgifte van bouw kavels binnen gemeentelijke grondexploitaties voor bovengenoemde functies weer gepland. Zoals in het bovenstaande figuur wordt weergegeven vormt Spoorzone Arnhem-Oost aandeel in de gemeentelijke woningbouw uitgifte planning.

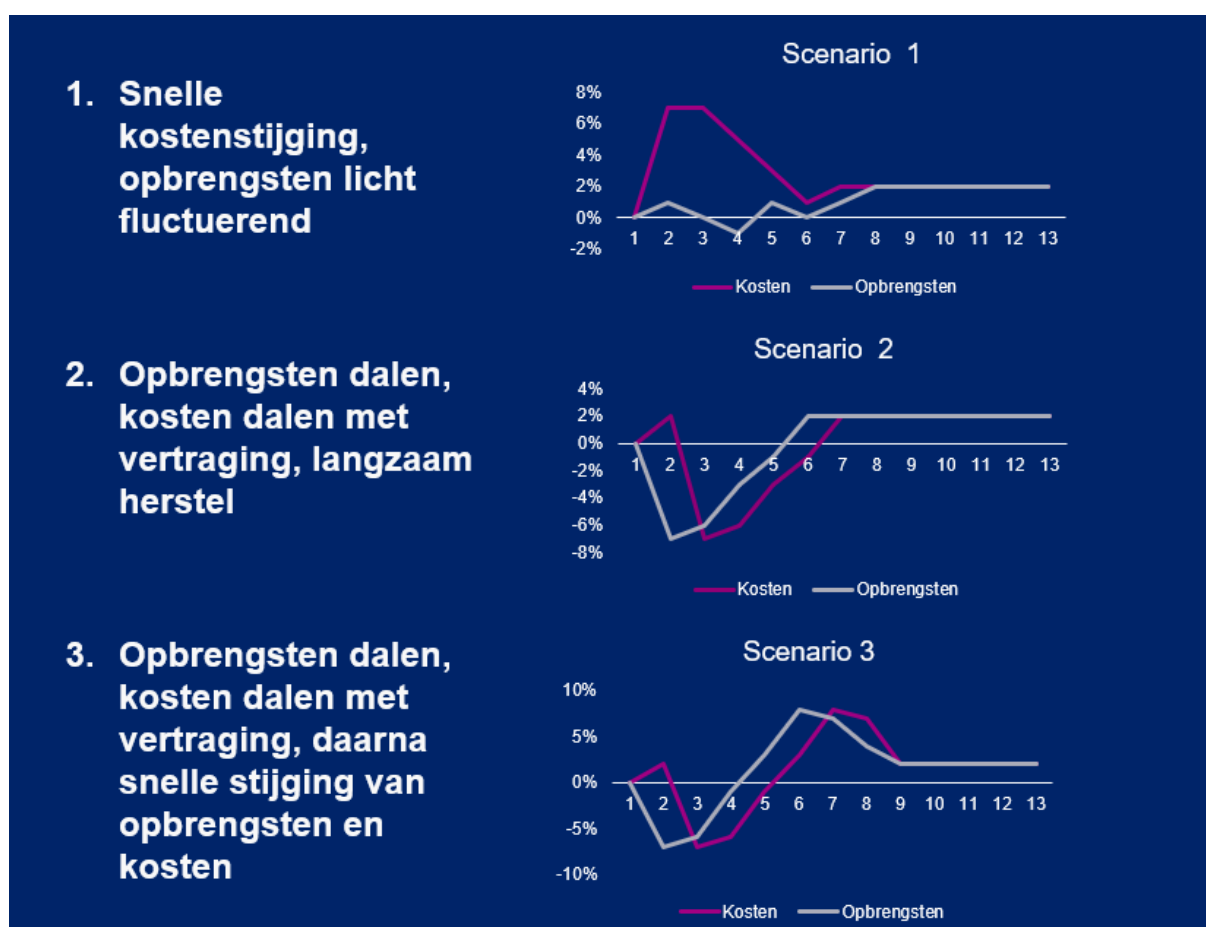
Weerstandsvermogen en reserves

Weerstandsvermogen

De methode om het weerstandsvermogen te berekenen is in 2023 geactualiseerd ten opzichte van voorgaande jaren. In het BBV van juli 2019 wordt een onderscheid gemaakt in het conjuncturele risico (marktrisico) en project specifieke risico's. Op basis van dit onderscheid is de opbouw en bepaling van het weerstandsvermogen berekend.

1. Het *conjuncturele risico (marktrisico)* werd voorgaande jaren bepaald door een scenario berekening uit te voeren op basis van een "slechtweer" scenario. Dit scenario ging uit van:
 1. 3 jaar vertraging van het project door vraaguitval,
 2. een waardedaling van 15% van de grondopbrengsten binnen de looptijd van de projecten,
 3. 10% lagere kosten i.v.m. marktontwikkeling en bijstellen randvoorwaarden.

Dit jaar is voor de conjuncturele risico's gebruik gemaakt van historische cijfers in opbrengsten- en kostenontwikkeling, CPI, GWW (index voor grond-, weg- en waterbouw) en huizen prijsindex die nauwkeurig inzicht geven in de conjuncturele ontwikkelingen van de afgelopen decennia. Geëxtraheerd van deze cijfers zijn drie scenario's geformuleerd, zoals weergegeven in onderstaande afbeelding:

Per jaar wordt er bepaald welk scenario het meest aannemelijk is zich voor te doen, waarbij de huidige stand van de conjunctuur het vertrekpunt is. Door middel van een wegingsfactor wordt er aan het meer aannemelijke scenario een zwaardere weging gegeven. Dit jaar telt scenario 1 voor 20%, scenario 2 voor 60% en scenario 3 voor 20%.

2. *Projectspecifieke risico's* worden geïnventariseerd door de projectleiders van grondexploitatieprojecten in samenwerking met specialisten die betrokken zijn bij de projecten. Dit kunnen planeconomen, business controllers, risicomanagement zelf en andere inhoudelijk betrokkenen zijn. Bij deze inventarisatie wordt een lijst van risico's samengesteld die middels een onderbouw al dan niet gekwantificeerd worden. Daarbij wordt een kans van optreden geformuleerd. Het verwacht financieel effect wordt vermenigvuldigd met de kans van optreden. Vervolgens is met Naris de omvang van het risico bepaald. Het totaal van deze uitkomsten vormt

het risicobedrag specifiek voor die grondexploitatie. Dit wordt vervolgens gemoduleerd met Naris. Een simulatieprogramma, om het definitieve risicobedrag te bepalen. Alle risico's die een grotere kans van optreden hebben dan 50%, worden opgenomen in de grondexploitatie zelf.

Naast de project specifieke risico's en conjuncturele risico's wordt er een risicobedrag opgenomen voor het strategisch bezit (MVA) en de anterieure overeenkomsten. Dit bedraagt voor het MVA 10% van de boekwaarde en voor anterieure overeenkomsten 10% van de gemaakte kosten in 2024. Onderstaande tabel laat vervolgens de totale risicobedragen zien per beschreven onderdeel.

Weerstandscapaciteit grondbedrijf			
*) bedragen * € 1.000			
	FJP 2022	FJP 2023	FJP 2024
Conjuncturele risico's (marktrisico)	14.140	8.842	18.910
Project specifieke risico's	9.123	7.774	32.861
Strategisch bezit (mva)	1.873	2.687	3.011
Anterieure overeenkomsten	112	290	65
Totaal risico's	25.248	19.593	54.847
Af: zelfdragend risico vermogen pos. Grex	-6.974	-4.732	-5.090
Benodigd weerstandscapaciteit grondbedrijf	18.274	14.861	49.757
BR grondexploitatie	15.809	16.347	23.903
Beroep op middelen algemene reserve	2.465	-	25.854

Het weerstandsvermogen van het grondbedrijf, bestaande uit de bestemmingsreserves strategische posities, voorstudies en grondexploitatie, is niet toereikend voor het afdekken van de risico's van het grondbedrijf. Wanneer het dekkend vermogen van de bestemmingsreserve grondexploitatie tegenover de weerstandscapaciteit wordt gezet, wordt er een tekort zichtbaar van €25,85 miljoen. Voor de dekking van dit te kort zal een beroep worden gedaan op de middelen uit de algemene reserve. Onderstaande tabel geeft de mutaties van de bestemmingsreserves weer over 2024.

Ontwikkeling bestemmingsreserve				
*) bedragen * € 1.000				
	Saldo per 31/12/2023	Overige mutaties	Resultaat 2024	Saldo per 31/12/2024
BR strategische posities	1.500	-	-	1.500
BR voorstudies	-	500	46	546
BR grondexploitatie	14.847	-	7.010	21.857
Totaal	16.347	500	7.056	23.903

Duidelijk wordt dat de bestemmingsreserve grondexploitatie toegenomen is met € 7 miljoen. Dit is echter dus niet toereikend om alle risico's van het grondbedrijf te dekken.

De jaarresultaat 2024 van het grondbedrijf leidt tot onderstaande mutaties met bestemmingsreserves.

Na mutaties binnen de bestemmingsreserves wordt overeenkomstig gemeentelijk beleid zal er geen dotatie aan het Stadsontwikkelfonds plaatsvinden.

Mutaties Bestemmingsreserve			
*) bedragen *€ 1.000			
	Lasten	Baten	Saldo
Totaal resultaat grondbedrijf	-13.310	18.095	4.785
Begroot resultaat grondbedrijf	-3.811	1.540	1.117
Afwijking werkelijk resultaat tov begroting	-9.499	16.555	7.056
BR Strategische posities: Beheer- en verkoopresultaat			-155
BR Strategische posities: Aanvulling vanuit positief resultaat grondbedrijf			155
BR Voorstudies			46
BR Grondexploitatie			7.010
			-
Totaal naar BR stadsontwikkelfonds			-

Investeringsen

De raad autoriseert op grond van zijn budgetrecht de middelen voor de beleidsuitvoering. Hieronder vallen ook de investeringen. Investeringsen vragen, anders dan reguliere begrotingsposten, meerjarig budgetruimte en dienen afzonderlijk te worden vastgesteld door de raad. In de Verordening financieel beleid en beheer van de gemeente Arnhem is opgenomen dat de raad de investeringsruimte autoriseert met het vaststellen van de begroting.

Activeringen / onderhanden activa

Nr.	Prog. Omsch.	Inv.omsch.	Ec./ mtsch. nut	Act. begr.2024	Onderh. act. 2023	Best. 2024	Act. 2024 totaal	Over-/ onder-schrijding	Onderh. act.2024
Bedragen x € 1.000									
S00	Bestuur, dienstverlening en financiën	Publieke dienstverlening	E	0	91	1	0	0	92
		Overige Huisvesting en facilitaire zaken	E	7.081	499	1.993	2.099	4.981	393
		Overige ICT	E	500	91	82	173	327	0
				7.581	681	2.076	2.272	5.308	485
S01	Veiligheid	Openbare orde en veiligheid	E	0	0	0	0	0	0
S02	Bereikbaarheid	Wegen en verkeer ontwikkeling	M	13.989	3.360	5.384	2.656	11.333	6.088
		Verkeersregelinstallaties	M	1.001	0	693	693	308	0
		Overige Mobiliteit & OR beheer	M	2.971	4.321	3.463	0	2.971	7.784
		Wegen beheer en groot onderhoud	M	3.452	208	3.439	3.653	-201	-5
		Openbare verlichting Overige	M	2.894	80	3.129	3.081	-187	128
		Kunstwerken	M	937	0	593	593	344	0
		Parkeerexploitatie	E	8.412	807	1.346	758	7.655	1.395
				33.657	8.776	18.048	11.434	22.223	15.391
S03	Economie	Aantrekkelijke stad	E	0	0	0	0	0	0
S04	Onderwijs	Overige huisvesting onderwijs	E	1.500	4.912	311	3.037	-1.536	2.186
		Huisvesting Primair onderwijs	E	441	325	487	292	149	520
		Huisvesting Voortgezet onderwijs	E	6.051	0	0	0	6.051	0
		Huisvesting Speciaal onderwijs	E	4.788	4.435	769	2.656	2.132	2.548
		Natuur milieu educatie	E	0	0	0	0	0	0
				12.780	9.672	1.567	5.985	6.795	5.253
S05	Cultuur	Culturele basisvoorzieningen en activiteiten	E	7.201	3.111	3.730	0	7.201	6.841
		Erfgoed archeologische beeldkwaliteit	E	50	22	0	22	28	0
				7.251	3.133	3.730	22	7.228	6.841

S08	Welzijn en inclusie	Inclusie integratie antidiscriminatie	E	1.757	110	101	195	1.562	16
		Asiel en vluchtelingenzaken	E	0	0	542	0	0	542
				1.757	110	643	195	1.562	558
S09	Gezondheid en sport	Overige Binnensport en huisvesting	E	3.163	1.066	497	429	2.734	1.135
		Overige algemene publieke gezondheidszorg	E	271	4	0	0	271	4
		Overige Buitensport	E	1.620	680	-5	0	1.620	675
		Zwembad Valkenhuizen	E	143	0	118	118	25	0
				5.196	1.750	610	546	4.650	1.813
S10	Klimaat, energie en milieu	Energy Made in Arnhem (EMIA) - Luchtagenda	E	156	105	206	0	156	311
S11	Ruimtelijke ontwikkeling	Ruimtelijke ontwikkeling en beheer	E	0	2.590	-995	0	0	1.595
S12	Wonen en leefomgeving	Overige Oppervlaktewater en Havenbeheer	M	597	97	273	366	231	4
		Parken & bossen	E	160	0	106	106	54	0
		Vastgoed stedelijk groen	E	50	71	1	0	50	72
		Overig groen	E	169	286	118	0	169	404
		Bomenplan	E	1.770	0	667	652	1.118	15
		Klimaatadaptatie – ontlasting rioolstelsel	E	800	0	361	361	439	0
		Overige Afval	E	74	0	-60	0	74	-60
		Afvalbeheer	E	1.900	0	1.541	1.535	365	6
		GRP	E	12.652	14	10.485	10.499	2.154	0
				18.172	468	13.492	13.519	4.653	441
Totaal				86.549	27.285	39.377	33.974	52.575	32.688

Uit de tabel blijkt dat van de investeringen waarvoor kredieten ter hoogte van € 86,5 miljoen beschikbaar waren gesteld, in 2024 € 34,0 miljoen is geactiveerd, 39% (Ter vergelijking, in 2023 59%). De projecten zijn gereed en/of de investeringen zijn in gebruik genomen. De resulterende zogeheten onderuitputting van € 52,6 miljoen wordt met name verklaard door achterblijven van investeringen in de programma's S00 Bestuur, dienstverlening en financiën (€ 5,3 miljoen), S02 Bereikbaarheid (€ 22,2 miljoen), S04 Onderwijs (€ 6,8 miljoen) en S05 Cultuur (€ 7,2 miljoen). Ook wanneer rekening gehouden wordt met de onderhanden activa is er sprake van onderschrijdingen op programmaniveau.

Dit achterblijven betekent niet dat de begrote investeringen nog niet gerealiseerd zijn. Veel bestedingen hebben al plaatsgevonden, maar de projecten zijn nog niet volledig afgerond. Voor een bedrag € 32,7 miljoen worden in 2024 gemaakte kosten als Onderhanden Activa (OHA) doorgeschoven naar latere jaren. Dit is een normaal verschijnsel bij grote infrastructurele projecten.

Onderuitputting kapitaallasten

Als gevolg van het (nog) niet activeren van de al wel gepleegde investeringen (onderhanden activa) of het nog niet realiseren van investeringen, waarvoor krediet beschikbaar is, zal in 2025 een onderuitputting optreden van de begrote kapitaallasten. Conform besluit van de gemeenteraad terzake zal deze onderuitputting van € 2,1 miljoen worden toegevoegd aan de Algemene Reserve. Uitzondering op deze regel vormen een tweetal investeringsgebieden (onderwijs en parkeren) waarbij de verrekening plaatsvindt met een bestemmingsreserve.

De verwerking in begroting 2025 zal plaatsvinden in een verzamelbesluit, dat ter vaststelling aan de gemeenteraad zal worden voorgelegd.

Nadere toelichting op de investeringen

Programma S00 Bestuur, dienstverlening en financiën

Op dit programma zijn duurzaamheidsinvesteringen, investeringen in machines en inrichting van kantoorhuisvesting en het wagenpark begroot. Deze zijn in 2024 niet volledig tot uitvoering gekomen. Het gaat om een totaal begroot bedrag van € 5,3 miljoen. Voor € 5,0 miljoen betreft het kredieten voor de kantoorhuisvesting. Hier wordt zeer terughoudend mee omgegaan in afwachting van de huisvestingsplannen en het niet-uitgevoerde krediet wordt doorgeschoven naar 2025.

Programma S02 Bereikbaarheid

Van de kredieten op het gebied van Bereikbaarheid is € 15,4 miljoen nog onderhanden. Deze onderuitputting zal vanaf 2025 worden geactiveerd. Het betreft onder andere het project Blauwe Golven.

Programma S04 Onderwijs

De investeringen en activeringen betreffen voornamelijk nieuwbouw van scholen en maatregelen ter verbetering van het binnenklimaat (zogenoeten SUVIS). In 2024 stonden er voor € 12,8 miljoen aan investeringen gepland om in gebruik genomen te gaan worden. Uiteindelijk is er € 6,0 miljoen aan investeringen geactiveerd. De grootste opgeleverde scholen zijn: Fluitekruid verplaatsbare gymzaal, verbouwing Maarten van Rossem, Spiekmanlaan en de CV installatie Johannesschool. Verder zijn SUVIS maatregelen gerealiseerd op diverse locaties, waar bij MFC De Spil de kosten hoger zijn uitgevallen (reeds in Turap 2 2024 gemeld).

In 2024 zijn een aantal projecten niet (volledig) tot uitvoering gekomen. Hierdoor is per saldo de stand van het onderhanden werk € 5,3 miljoen. De belangrijkste hiervan zijn de tijdelijke huisvesting Prisma, de tijdelijke huisvesting Kentalis, de nieuwbouw Krakeling en VSO De Brouwerij.

Programma S05 Cultuur

Op dit programma hebben de investeringen vooral betrekking op het Stadstheater. In 2024 is gestart met de gedeeltelijke sloop van het stadstheater voor de delen die niet behouden blijven en de verwijdering van asbest. Daarnaast is het voorlopig ontwerp vastgesteld en zijn voorbereidingen getroffen om te komen tot een definitief ontwerp en aanbesteding in 2025. Daarnaast raad is daarnaast conform afspraak periodiek geïnformeerd over de voortgang en is ook eind 2024 een update van de risico's en beheersmaatregelen gemaakt waarbij de conclusie was dat het project nog steeds binnen de risicokaders van de post onvoorzien blijft.

Subsidies

De gemeente Arnhem heeft per programma haar doelstellingen met de daarbij behorende beoogde effecten en resultaten geformuleerd. Deze doelen kunnen op verschillende manieren worden bereikt. Een van deze manieren is het verlenen van subsidies. Subsidies zijn financiële bijdragen aan burgers of organisaties voor activiteiten die bijdragen aan de realisatie van de door de gemeenteraad vastgestelde beleidsdoelen van de gemeente. In deze paragraaf wordt inzicht gegeven in de verleende subsidies in 2024.

Overzicht

Subsidies kunnen op verschillende manieren worden verleend:

1. Subsidies op basis van subsidieregelingen

Volgens de Algemene wet bestuursrecht mag een bestuursorgaan alleen subsidie verstrekken op grond van een wettelijk voorschrift dat regelt voor welke activiteiten subsidie kan worden verstrekt. Dat kan een rijksregeling, provinciale regeling of een gemeentelijke (subsidie)verordening zijn. Op basis van de Algemene subsidieverordening Arnhem 2016 zijn in Arnhem verschillende subsidieregelingen vastgesteld. Hiermee is een wettelijke en rechtmatige grondslag gecreëerd voor de subsidieverstrekking. Aan de hand van vooraf bepaalde criteria worden de subsidies verdeeld en toegewezen aan de betrokken burgers of organisaties. Bij veel subsidieregelingen wordt er door het college een subsidieplafond bepaald; dit is het maximale bedrag dat gedurende een bepaald tijdvak beschikbaar is voor subsidieverstrekking op grond van de betreffende regeling.

2. Begrotingssubsidies

Het is niet altijd zinvol om een aparte regeling op te zetten voor het verstrekken van een subsidie. Bijvoorbeeld wanneer er maar één organisatie is die een bepaalde gesubsidieerde activiteit kan uitvoeren. Voor die gevallen is in de Algemene wet bestuursrecht een uitzondering gemaakt. Wanneer in de begroting een subsidieontvanger vermeld staat én het bedrag waarop de subsidie ten hoogste kan worden vastgesteld, is geen nader wettelijk voorschrift nodig. Met name de subsidies aan grote organisaties worden op deze wijze verstrekt.

Als het bij onvoorziene omstandigheden wenselijk is om een subsidie te verstrekken, maar zowel een subsidieregeling als een begrotingssubsidie behoren niet tot de mogelijkheden, biedt de wet daarnaast onder andere de mogelijkheid om op incidentele basis subsidie te verstrekken.

	Begroting	Rekening	Afwijking
	Definitief		
	2024	2024	2024
Bedragen x € 1.000			
Middelen			
Subsidieregeling	11.438	11.608	-170
Begroting	100.021	99.616	406
Incidenteel	5.806	24.643	-18.837
Afwikkeling voorgaande jaren	321	951	-630
Gerealiseerd resultaat	117.586	136.818	-19.232

In bovenstaande tabel is de subsidieverstrekking 2024 per grondslag weergegeven.

In Arnhem wordt het grootste deel van de subsidies verleend op basis van begrotingssubsidies. In 2024 is in totaal voor € 137,5 miljoen aan subsidies verstrekt, waarvan ruim € 99 miljoen begrotingssubsidies betreft.

Bij de incidentele subsidieverstrekking is het budget met € 19,5 miljoen overschreden. Dit betekent niet dat er voor de subsidieverstrekking geen dekking was. Gezien de aard (onvoorziene omstandigheden) geldt voor incidentele subsidies dat deze vooraf lastig te begroten zijn. Enkel in die gevallen waarbij de subsidie meerjarig (voor een beperkt aantal jaar) wordt toegekend, is vooraf duidelijk dat deze verstrekt gaat worden. Incidentele subsidies die gedurende het jaar worden verstrekt, worden veelal gedekt uit regulier programmabudget; de begroting wordt hierbij niet altijd omgezet van programmabudget naar subsidiebudget. Bij de realisatie (kolom 'rekening') zijn de verstrekte bedragen terecht als subsidie aangemerkt.

Het bedrag bij afwikkeling voorgaande jaren betreft (gesaldeerde) verrekeningen naar aanleiding van subsidievaststellingen over dossiers uit eerdere jaren. Uit de verantwoording van de subsidieontvanger kan blijken dat er meer of minder activiteiten zijn uitgevoerd dan werd verwacht, of dat er meer of minder middelen nodig waren dan werd verwacht voor het uitvoeren van de activiteiten. De subsidie wordt dan hoger of lager vastgesteld dan het bedrag dat eerder voorlopig was toegekend en uitbetaald.

Voor een verdere toelichting op de verstrekte subsidies met de grondslag subsidieregeling en begroting, wordt verwezen naar de volgende onderdelen in deze paragraaf.

Voor een volledig overzicht van de verstrekte subsidies (op het niveau van subsidieontvanger) wordt verwezen naar de bijlage Subsidies van dit jaarverslag.

Subsidieregelingen

Op grond van de Algemene subsidieverordening Arnhem 2016 zijn er in Arnhem verschillende subsidieregelingen vastgesteld.

In onderstaande tabel zijn de regelingen opgenomen waarvoor in 2024 subsidie aan te vragen was. Bij een aantal regelingen heeft er een overschrijding van het begrote budget plaatsgevonden. Ook in die gevallen is het verstrekte subsidiebedrag wel binnen het door het college vastgestelde subsidieplafond gebleven.

De overschrijding van de begroting is te verklaren door:

- Voor sommige regelingen is een jaaroverstijgend subsidieplafond vastgesteld, voor de gehele looptijd van de regeling. Het subsidieplafond wordt dan in de begroting verdeeld over meerdere jaren, maar loopt niet altijd (precies) gelijk aan de subsidieverstrekking op grond van de betreffende regeling.
- Het beschikbare budget / het vastgestelde subsidieplafond is in de begroting niet volledig aangemerkt als subsidiebudget, waardoor het in onderstaande tabel niet als zodanig gepresenteerd wordt. De middelen waren echter wel beschikbaar als regulier programmabudget. Dit geldt voor de regelingen Slavernijverleden & antidiscriminatie en Voorschools aanbod. Bij de regeling Voorschools aanbod is er geen subsidieplafond van toepassing, maar wordt de subsidieverstrekking gebaseerd op het aantal kinderen dat gebruikmaakt van voorschools aanbod. De subsidieregeling Eigen Woning Aanpak Arnhem is momenteel in volle gang en is in 2024 uitgebreid na de toekenning van de tweede tranche volkshuisvestingsfonds. In de begroting is uitgegaan van een jaarlijks gemiddelde subsidietoekenning over 10 jaar. In 2024 is er meer subsidie verleend dan het gemiddelde, waardoor een afwijking van de begroting ontstaat. Hiertegenover staat dat er voor dit doel middelen beschikbaar zijn gesteld door het Rijk en zijn er middelen gereserveerd in de BR volkshuisvestingsfonds.

	Begroting	Rekening	Afwijking
	Definitief		
	2024	2024	2024
Bedragen x € 1.000			
Middelen			
AANjaagfonds	190	74	116
Aanpak voortijdig schoolverlaten	992	969	23
Amateurkunstregeling	178	163	14
Burgerkracht	175	109	66
Circulaire initiatieven	36	40	-4
Collectieve aanpak particuliere woningen Arnhem-Oost (SEWA)	0	156	-156
Creatieve bedrijfsverzamelgebouwen	56	45	11
Duurzame projecten	150	150	0
Groenblauwe initiatieven	541	446	95
Herdenking slavernijverleden en antiracisme	68	202	-134
Individuele aanpak particuliere woningen Arnhem-Oost (SWA)	438	506	-69
Non formele educatie regio midden-Gelderland	492	475	17
Preventie huiselijk geweld en kindermishandeling	140	140	0

Producties, Evenementen en Festivals / deelregeling 1; Publieksevenementen, producties en presentaties	455	400	56
Producties, Evenementen en Festivals / deelregeling 2; Culturele producties en presentaties en culturele festivals	329	322	6
Producties, Evenementen en Festivals / deelregeling 3; Artistieke producties en presentaties en artistieke festivals	903	875	28
Reg ondersteuning energiebesparing	190	90	100
Reg Productie en Presentatie Amateur	0	41	-41
Regeling hulp voor de horeca	0	15	-15
Regeling Rookgaskanalen	0	20	-20
Regeling SWEN	130	14	116
Regeling toegankelijkheidsfonds	0	4	-4
Scouting	29	29	0
Slopen en vervangen brom- en snorfietsen 2024 Arnhem	350	223	127
Sport	40	40	0
Stimuleringsregeling inzet conciërges basisscholen	419	356	63
Subsidie schoolmoestuinen	0	10	-10
Vergoeding voor het wijzigen van achternaam of geslachtsregistratie	0	11	-11
Voorschools aanbod	4.511	5.193	-683
Wijkinitiatieven	626	490	136
Gerealiseerd resultaat	11.438	11.608	-170

Begrotingssubsidies

Wanneer in de begroting een subsidieontvanger vermeld staat met het bedrag waarop de subsidie ten hoogste kan worden vastgesteld, is een grondslag voor subsidieverstreking verkregen. Binnen het maximale bedrag mag het college besluiten over het verstrekken van begrotingssubsidie.

Bij het opstellen van de primitieve begroting is niet altijd al bekend door welke organisaties en voor welk bedrag er begrotingssubsidie aangevraagd en toegekend gaat worden. En ook na de initiële subsidiebeschikking worden soms extra taken of activiteiten van een organisatie gevraagd. Als ophogen van het maximale bedrag aan begrotingssubsidie wenselijk is, wordt dit gedurende het jaar bij een verzamelbesluit aan de raad voorgelegd.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de begrote en gerealiseerde begrotingssubsidies over 2024. Bij een aantal organisaties is het toegekende bedrag aan begrotingssubsidie hoger dan begroot. Bij deze organisaties is aan het einde van het jaar (aanvullende) subsidie toegekend, waardoor het niet meer mogelijk was om ophoging van het maximale bedrag aan begrotingssubsidie aan de raad voor te leggen. De middelen waren wel beschikbaar als regulier programmabudget, maar zijn in de begroting niet aangemerkt als budget voor begrotingssubsidie.

In de lijst is ook de ontvanger 'Subsidies alg' opgenomen. Deze fictieve ontvanger wordt in de financiële administratie gebruikt voor budget dat nog niet voor een specifieke organisatie bestemd is.

	Begroting Primitief 2024	Begroting Definitief 2024	Rekening 2024	Afwijking 2024
Bedragen x € 1.000				
Middelen				
Arnh Platf Chronisch zieken Gehand	135	190	190	0
Arnhems Fed van Muziekgezelschappen	6	6	0	6
Arnhemse Sport Federatie	13	13	13	0
Bewonersbedrijf De Oosthof	0	34	0	34
Bijzonder in Arnhem	2	15	13	2
Centrum voor Activerend Werk	372	374	374	0
Collectief Koppig	0	27	27	0
Coöperatie Dorpsplatform Elden U.A	7	7	7	0

Courage Events	31	31	0	31
Cultuur Academy	132	286	286	0
De Helling Exp.Werkplaats	99	99	95	4
De Nieuwe Oost	89	91	91	0
Diverzo, COC Midden-Gelderland	12	12	11	0
Dorpsraad Schaarsbergen	5	5	5	0
Elderveld Wijkplatform	0	9	9	0
Enjoy en Learn BV	0	229	229	0
Expertise Centrum Samenleving	21	34	12	22
GGD Noord- en Oost-Gelderland	0	17	17	0
Groepspraktijk van Verloskundigen	0	18	15	3
Indigo	15	0	0	0
IVIO-Opleidingen	232	300	300	0
Kairos Forensische Zorg	0	24	24	0
KIES voor de kinderen	0	32	32	0
Kinderopvang SKAR BV	0	809	809	0
Kluppluz BV	493	493	493	0
Leger des Heils Gelderland	1.035	1.038	501	537
LeukOmteLeren Weekendschool Arnhem	27	32	32	0
Mantelzorg en Vrijwillige Thuishulp	397	466	466	0
MEE Gelderse Poort	150	234	234	0
Olympus College	0	20	20	0
Oprecht BV	574	574	574	0
P. Vos	0	0	57	-57
Pactum	1.932	2.172	2.180	-8
Partou BV	0	14	14	0
Pro Persona Arnhem	164	201	177	24
Recreatieve Vereniging Craneveer	0	8	8	0
Reg Opleids.centra Graafschap College	41	59	59	0
RIBW. Arnhem & Veluwe Vallei	301	304	223	81
Rijn IJssel Roc	1.311	1.451	1.451	0
Rooms Kathol Parochie St. Eusebius	11	11	0	11
s Heeren Loo	0	126	104	22
Scalabor	365	546	536	10
SIMON scholen	84	84	77	7
Slachtofferhulp Nederland, Reg Oost	36	37	37	0
Sportbedrijf Arnhem BV	20.911	21.856	23.182	-1.326
St IMC Weekendschool	0	15	15	0
St Ixta Noa	0	98	98	0
St StartClub Arnhem	0	45	45	0
ST Toneelgroep Oostpool	71	75	75	0
St Vrienden van de Ernemse Optog	5	8	8	0
St. Airborne Herdenkingen	0	0	0	0
St. Airborne Museum	273	273	262	11
St. Airborne Region	86	86	80	6
St. BBA	112	113	100	13
St. Beheer Wijk Sportac Vredenburg	56	56	52	5
St. Bewoners Spijkerkwartier	40	38	38	0
St. Bewoners Vredenburg	19	19	19	0
St. Bewonersplatform Rijkerswoerd	36	34	32	2
St. Biz Korenkwartier	124	124	119	5
St. Bouwspeelplaats De Leuke Linde	161	162	162	0
St. Bridge to Liberation	642	955	955	0
St. CASA	22	22	22	0

St. City at Home	0	85	85	0
St. Citymarketing Arnhem	355	355	325	30
St. Culturele Evenementen Arnhem	38	38	38	0
St. De Blauwe Wij(k) Economie	150	314	314	0
St. De Innovatiefabriek Arnhem	54	54	50	4
St. De Instap	259	261	230	30
St. De Klup	17	17	17	0
St. Delta Kath.- en prot onderwijs	394	394	468	-74
St. EcoVrede	0	7	13	-6
St. Energiebank Regio Arnhem	450	1.446	1.446	0
St. Entrea Lindenhout	177	183	183	0
St. Eusebius	356	356	358	-2
St. Fashion Festival Arnhem	54	100	100	0
St. Flores Onderwijs	750	736	993	-258
St. Focus Filmtheater	691	691	658	33
St. Gym & Turnen Arnhem	147	147	135	13
St. Halt, team Gelderland	22	22	22	0
St. Het Droombankje	304	306	38	268
St. Het Huis van Puck	229	259	259	0
St. Huis voor de Wijk	0	228	228	0
St. Humanitas	55	15	12	3
St. Inloophuis Sint Marten Klarendal	31	44	44	0
St. Introdans	125	127	127	0
St. IrisZorg	5.090	4.950	4.949	1
St. Jacobiberg	238	238	232	6
St. Jeugdland	74	74	74	0
St. Jumelage Arnhem	0	0	0	0
St. KAB Posttheater	214	219	219	0
St. Kentalis Zorg	139	133	152	-19
St. Koningsdag Arnhem	10	10	10	0
St. Kruispunt	258	312	312	0
St. Leergeld Arnhem	84	184	206	-22
St. Luxor Live	448	448	448	0
St. Moviera	3.787	4.237	4.237	0
St. Museum Arnhem	4.670	4.729	4.729	0
St. Musis en Stadstheater	7.770	6.538	6.538	0
St. Natuurcentrum Arnhem	2.140	2.361	2.361	0
St. Ome Joop's Tour	23	24	23	0
St. Omstand	52	52	52	0
St. Ondernemersfonds Arnhem	380	380	380	0
St. Ontwerp Platform Arnhem	22	87	85	2
St. Pas	2.227	2.460	2.460	0
St. Peutercentra Arnhem	156	0	0	0
St. Phion	73	75	75	0
St. Platform Binnenstad Arnhem	56	56	255	-199
St. PRAGO	110	123	123	0
St. Present	22	23	22	0
St. Productiehuis Plaatsmaken	202	221	221	0
St. Rijnstad	7.588	7.555	8.076	-521
St. Rijnstate Ziekenhuis	57	57	0	57
St. Rozet	9.783	10.866	10.866	0
St. Schone Straat en Groene Buurt	0	66	0	66
St. Sinterklaasintocht Arnhem	3	10	10	0
St. SLAK	217	307	307	0

St. Sonsbeek & State of Fashion	1.234	0	0	0
St. Sportcentrum Rijkerswoerd	555	555	555	0
St. State of fashion	0	313	313	0
St. Stoelenproject De Duif	267	274	276	-2
St. Streekomroep Middel Gelderland	241	241	220	21
St. VanHarte	10	10	0	10
St. Veilig Thuis Gelderland Midden	3.191	3.290	3.144	146
St. Viering Nat Feest en Gedenkdagen	23	23	22	2
St. Vitale Verbindingen	193	103	92	10
St. Vitanos	0	59	59	0
St. Vitesse Betrokken	84	84	75	8
St. Vluchtelingenwerk Nederland	529	1.161	632	529
St. Vrijwillige Terminale Zorg Arnh	2	2	2	0
St. Welzijn Ouderen Arnhem	2.323	2.274	2.274	0
St. Wonen in Kronenburg Appelgaard	12	11	12	-2
St. Your Coach Next Door	0	79	73	7
St. ZUHAUSE	0	27	27	0
St. Zwembad Klarenbeek	355	355	330	25
Stadsloods	0	229	229	0
Stichting 2Switch	0	409	409	0
Stichting Buddy to Buddy Arnhem	58	59	57	1
Stichting De Driestroom	131	261	261	0
Stichting HAN Hydromotive	11	11	10	1
Stichting Het Huurdershuis	56	107	100	7
Stichting InDifferent	0	36	26	10
Stichting Mediafonds Arnhem	0	65	65	0
Stichting Sonsbeek	0	983	983	0
Stichting 't Broek Omhoog	0	54	54	0
Subsidies Alg	814	731	0	731
Toerisme veluwe arnhem nijmegen	383	402	377	25
Vereniging Hoogstede-Klingelbeek	0	3	3	0
Verloskundig centr Puur Vroedvrouwen	0	20	16	4
Voedselbank Arnhem	31	50	50	0
Vrijwilligersgala On Ganse	32	32	19	13
Wijkv. Penseelstreek Hoogkamp	0	10	10	1
Wijkvereniging Angerenstein	5	5	5	0
Wijkvereniging Burgemeesterskwartier	0	8	7	0
Wijkvereniging De Oostelaar	16	20	20	0
Wijkvereniging Elderveld	17	22	22	0
Wijkvereniging Molenbeke	2	5	5	0
Wijkvereniging Paasberg Wellenstein	2	3	3	0
Wijkvereniging Schuytgraaf	17	19	19	0
Wijkvereniging Transvaal	0	2	2	0
Youth for Christ Nederland	93	94	94	0
Zorgbelang Inclusief	38	38	38	0
Gerealiseerd resultaat	91.931	100.021	99.616	406

Ontwikkelingen

Kostenstijgingen bij subsidiepartners

De afgelopen jaren hebben onze subsidiepartners te maken gehad met sterk gestegen lonen en prijzen. De gemeente indexeert subsidies jaarlijks conform de systematiek zoals beschreven in de Perspectiefnota ('nominaal en areaal'). De vastgestelde indexering heeft de kostenstijgingen bij met name welzijnspartijen slechts

gedeeltelijk opgevangen. Dit is het gevolg van de nieuwe cao sociaal werk. Het college is in gesprek met deze partijen hoe dit effect kan worden opgevangen en wat het betekent voor de taken die deze partijen uitvoeren.

Nieuwe wijze subsidiëring sociale basis

Om te zorgen dat we ook in de toekomst goede dingen kunnen doen voor de Arnhemmers, hebben we in 2024 aan nieuw, flankerend beleid op Welzijn gewerkt. Dit beleid ligt begin 2025 ter besluitvorming voor aan de raad. Belangrijk in dit beleid is dat de gemeente de te verstrekken subsidies aan laat sluiten op wat we breder in het sociaal domein en specifiek in de sociale basis willen bereiken. Na de bespreking en besluitvorming gaan we het welzijnsbeleid implementeren. Onderdeel hiervan is het opstellen van subsidieregeling(en) ten aanzien van ons welzijnsaanbod. Dan zal ook duidelijk zijn wat de impact is op bestaande subsidies. Voor de tussenliggende periode gaan we bekijken welke onderdelen van de nieuwe aanpak al verwerkt kunnen worden in lopende subsidieafspraken.

Integriteit

Het Arnhemse Integriteitsbeleid gaat uit van gedragscodes voor zowel bestuurders, raads- en commissieleden als voor het ambtelijk apparaat om misbruik van bevoegdheden, belangenverstrengeling en discriminatie te voorkomen.

Ambtelijk

Ambtenarenwet

In de wet is de verplichting tot het voeren en handhaven van integriteitsbeleid opgenomen. Het college moet een integriteitsbeleid voeren dat is gericht op het bevorderen van goed ambtelijk handelen en dat in ieder geval aandacht besteedt aan het bevorderen van integriteitsbewustzijn en aan het voorkomen van misbruik van bevoegdheden, belangenverstrengeling en discriminatie.

Plan van Aanpak integriteitsbevordering

Eind 2023 heeft het college een Plan van Aanpak integriteitsbevordering vastgesteld. Dit Plan gaf aan dat in 2024 een informatie- en kenniscentrum ambtelijke integriteit ingericht wordt. Op 15-12-2023 is de raad hierover geïnformeerd via de raadsbrief ID 2085: [Versterking van het ambtelijk integriteitssysteem Arnhem – iBabs RIS \(bestuurlijkeinformatie.nl\)](#).

Door de implementatie van dit Plan van Aanpak wordt het stelsel van bevordering en bewaking van de ambtelijke integriteit binnen de organisatie verder versterkt.

Onderstaande onderdelen van het Plan van Aanpak zijn in 2024 conform planning uitgevoerd:

- Inrichting en bemensing van het Infopunt Integriteit (op Intranet). Hier is alle informatie m.b.t. integriteit samengebracht. Ook fungeert het Infopunt als vraagbaak voor management en medewerkers;
- Er is een Integrale Beleidsnota Integriteit vastgesteld;
- Een Regeling Vertrouwenspersonen is opgesteld (en in april 2025 ter instemming voorgelegd aan de Ondernemingsraad);
- Een meldregeling integriteitsschendingen en bijbehorend onderzoeksprotocol zijn voorbereid (en worden in april 2025 ter instemming voorgelegd aan de Ondernemingsraad);
- Er zijn externe vertrouwenspersonen aangesteld;
- De gemeentebrede introductie van de Verklaring Omtrent Gedrag is grotendeels afgerond (en wordt in april 2025 ter instemming voorgelegd aan de Ondernemingsraad).
- Integriteit heeft een belangrijke plek gekregen in Introductie en onboarding van nieuwe medewerkers.

Integriteit: structuur en cultuur bepalen samen het succes

Sinds 2019 is het thema integriteit als vast onderdeel opgenomen in de introductie van nieuwe medewerkers. Vanaf januari 2024 is er sprake van een nieuw 'onboardingsprogramma' (zie paragraaf bedrijfsvoering). Onder de noemer "De Arnhemse Ambtenaar" is nu een hele dag ingericht rond de rol van de ambtenaar met aandacht voor thema's als: de werking van de bestuursorganen, bestuurlijk-ambtelijke samenwerking en integriteit. Specifiek over dit laatste onderwerp verzorgen de integriteitsadviseurs een blok, waarin aandacht wordt besteed aan integriteit in brede zin, normstelling (gedragscode) en een aantal terugkerende integriteitsvragen en -dilemma's worden besproken. Aansluitend leggen medewerkers de Ambtseed /-belofte af ten overstaan van de directeur of gemeentesecretaris. Het afleggen van de Ambtseed of -belofte is een wettelijke verplichting voor ambtenaren.

Introductie nieuwe medewerkers & Ambtseedbijeenkomst

Nieuwe medewerkers nemen deel aan een introductiebijeenkomst, waar nader kennis gemaakt wordt met de stad, de gemeentelijke organisatie en haar werkwijze. Sinds 2019 is daar een tijdsblok over het thema integriteitsbewustzijn aan toegevoegd.

De onboarding van nieuwe medewerkers is vanaf januari 2024 op een andere manier opgezet. Het programma is uitgebreid tot een programma waarin alle aspecten worden meegenomen en dat voor iedereen passend is. Denk hierbij aan het inwerken op functie, systemen en team, maar ook aan het aanbieden in verschillende vormen (digitaal, op papier en fysiek). Ook is een Onboarding-app ontwikkeld. Dit alles met als doel dat nieuwe collega's zich al welkom voelen voordat ze in dienst treden, zodat ze zich snel onderdeel voelen van de totale organisatie.

Het thema integriteit is als vast onderdeel opgenomen. Onder de noemer "De Arnhemse Ambtenaar" is nu een hele dag ingericht rond de rol van de ambtenaar met aandacht voor thema's als: de werking van de bestuursorganen, bestuurlijk-ambtelijke samenwerking en integriteit. Specifiek over dit laatste onderwerp verzorgen de integriteitsadviseurs een blok waarin aandacht wordt besteed aan integriteit in brede zin, normstelling (gedragscode) en ook een aantal terugkerende integriteitsvragen en -dilemma's besproken worden. Aansluitend leggen medewerkers de Ambtseed /-belofte af ten overstaan van de directeur of

gemeentesecretaris. Het afleggen van de Ambtseed of -belofte is een wettelijke verplichting voor ambtenaren. In 2024 hebben zes bijeenkomsten plaatsgevonden in de Raadszaal.

Regeling melden vermoeden misstand

Vermoedens van een integriteitsschending door een ambtenaar kunnen op verschillende manieren boven tafel komen. Zo kan een klacht van een inwoner een dergelijk vermoeden inhouden en kunnen ambtenaren en oud-ambtenaren een vermoeden van een misstand op een vertrouwelijke manier melden bij een leidinggevende of vertrouwenspersoon (regeling melden vermoeden misstand, oftewel 'de klokkenluidersregeling'). Ook kan bijvoorbeeld een onderzoek door de accountant de verdenking van een integriteitsschending opleveren. De 'Regeling melden vermoeden misstand' is in 2021 aangevuld en gepubliceerd op overheid.nl (de 'wettenbank'). Ook op de gemeentelijke website is een verwijzing naar- en een korte uitleg over deze regeling opgenomen (onder 'Organisatie', 'Visie op personeel').

De gemeente kent twee vertrouwenspersonen integriteit, bij wie medewerkers terecht kunnen als zij in vertrouwelijkheid een (mogelijk) integriteitsissue willen bespreken en eventueel ook vertrouwelijk een melding van een integriteitsschending kunnen doen. Het is belangrijk dat deze interne vragen en signalen over mogelijke integriteitsschendingen gesteld worden en in vertrouwelijkheid besproken kunnen worden. De vertrouwenspersoon heeft namelijk ook een voorlichtende rol over integriteit, en heeft tevens voor de organisatie een signaleringsfunctie in algemene zin met betrekking tot integriteit.

In 2024 hebben medewerkers een aantal keer een gesprek gevoerd met een vertrouwenspersoon integriteit. Deze gesprekken hebben niet tot een melding van de integriteitsschending door deze medewerkers geleid. Wel verwees de vertrouwenspersoon in een aantal gevallen een medewerker naar een andere functionaris binnen de organisatie, bij wie de medewerker met zijn/haar vraag of probleem voor ondersteuning terecht zou kunnen.

Onderzoeken op basis van het onderzoeksprotocol

Als er sprake is van een redelijk vermoeden van gedrag (of het nalaten daarvan) dat in strijd is met de binnen de organisatie te volgen normen en waarden, moet dit zorgvuldig en via een transparante procedure worden onderzocht. Hiervoor is er een onderzoeksprotocol opgesteld, zijnde een interne procesbeschrijving over hoe te handelen bij een vermoeden van integriteitsschending binnen de gemeentelijke organisatie.

In het verslagjaar 2024 hebben 5 onderzoeken plaatsgevonden op basis van het Onderzoeksprotocol. Daarvan is in vier gevallen vastgesteld dat er sprake is van een integriteitsschending. De gemeente heeft ten aanzien van de geconstateerde feiten passende maatregelen genomen richting de betrokken personen.

Bestuurlijk

Bestuurlijke integriteit houdt in dat de verantwoordelijkheid die met de bestuurlijke functie samenhangt wordt aanvaard en dat er de bereidheid is om daarover transparant te zijn en verantwoording af te leggen.

Het college heeft in 2024 met regelmaat gesproken over het thema integriteit. Daarbij hoort een open discussie over de netwerken die betrokken zijn bij het maken van politieke en beleidsmatige keuzes. Bewustwording hiervan en inzicht krijgen in deze netwerken staan hierbij centraal.

Nevenfuncties en geschenken college van B&W

- De leden van het college hadden in totaal 49 nevenfuncties, waarvan 40 ambtshalve. Voor 1 van de niet-ambtshalve nevenfuncties wordt een onkostenvergoeding ontvangen;
- Er zijn door het college in 2024 géén geschenken, giften of gunsten aangenomen vallend binnen het meldingsbereik van de gedragscode.

De opgave van nevenfuncties van leden van het college van burgemeester en wethouders, van raadsleden en van fractievoorzitters is openbaar en te raadplegen op de website van de gemeente Arnhem.

Openbaarheidsparagraaf Wet open overheid

De openbaarheidsparagraaf komt voort uit het besluit tot actieve openbaarmaking van informatie. Deze verplichting is gericht op het verbeteren van de informatiehuishouding binnen overheidsinstanties. Bovendien vereist artikel 3.5 van de Wet open overheid (Woo) dat een bestuursorgaan in de jaarlijkse begroting en verantwoording specifieke aandacht besteedt aan zowel de beleidsvoornemens als de uitvoering van de Wet open overheid.

Vanuit het programma 'Open en transparant Arnhem' werken we aan het bevorderen van transparantie, toegankelijkheid en efficiëntie in onze informatiehuishouding. De implementatie van de Wet open overheid maakt hier integraal onderdeel van uit.

Wij realiseren dit niet alleen, maar in samenwerking met andere organisaties, zoals de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), diverse overheidsinstanties (waaronder gemeenten en provincies), en private partijen. Dit doen wij door het delen van onze plannen en het uitwisselen van kennis en ervaring.

De aanpak van de Woo kent een meerjarig tijdspad en is opgebouwd rondom drie kernpijlers:

1. Openbaarheid op eigen initiatief;
2. Openbaarheid op verzoek;
3. Verbetering van de Informatiehuishouding.

Ad 1. Openbaarheid op eigen initiatief: Deze pijler is gericht op het proactief delen van informatie die van belang is voor het publiek, zonder dat hier expliciet om gevraagd is.

In 2024 hebben wij gewerkt aan de eerste en tweede tranche, evenals delen van de derde tranche, in lijn met de verplichting tot actieve openbaarmaking conform de landelijke fasering. Dit betrof de openbaarmaking van de informatiecategorieën, waaronder wet- en regelgeving, organisatiegegevens, raadsstukken, vergaderstukken, afgesloten Woo-verzoeken, convenanten, beschikkingen en onderzoeksrapporten. Deze informatie sluit aan bij de landelijke werkdefinities van de rijksoverheid, zodat voldaan wordt aan de verplichtingen uit de Wet open overheid (Woo). Voor de uitvoering van deze verplichtingen hebben wij gekozen voor een aanpak die in 2023 in samenwerking met studenten van de Hogeschool Arnhem en Nijmegen (convenant Hogeschool Arnhem Nijmegen- gemeente Arnhem) is ontwikkeld.

Naast de verplichtingen die voortvloeien uit de Wet open overheid hebben wij in 2024 een pilot gestart om, binnen het cluster Project- en Interimmanagement, (pro)actief de data en documenten te ontsluiten en deze te delen met onze inwoners. In 2025 streven wij ernaar dit te realiseren. We willen hiermee een verdere cultuurverandering naar meer transparantie en openheid bewerkstelligen.

Ad 2. Openbaarheid op verzoek: Hiermee streven we ernaar om het proces van informatieverstrekking op aanvraag van burgers en andere belanghebbenden zo soepel en efficiënt mogelijk te maken (Zie raadsinformatiebrief "Stand van zaken verbetertraject uitvoering Wet open overheid", zaaknr. 4028802, d.d. 19-12-2023). Dit heeft in 2024 geresulteerd in een betere kwaliteit van dienstverlening, in het bijzonder m.b.t. de doorlooptermijnen. De tweede helft van 2024 heeft de Rechtbank daarom ook geen enkele dwangsom i.v.m. niet tijdig afdoen opgelegd.

In 2024 zijn de volgende activiteiten uitgevoerd:

De afhandeling van Woo-verzoeken hebben wij verbeterd, waarbij we continu de processtappen valideren op mogelijke verbeteringen. Een belangrijk onderdeel hiervan is het 'Kop-gesprek', waarbij kort na ontvangst van het Woo-verzoek een multidisciplinair team bijeenkomt om het verzoek en de benodigde vervolgacties te bespreken. Dit proces omvat o.a. het preciseren van het verzoek, het uitvoeren van de zoekslag, het anonimiseren van gegevens, het opstellen van het besluit en het versturen van het besluit. Belangrijk hierbij is dat we vroegtijdig contact zoeken met de indiener van het verzoek om afstemming te zoeken.

Er is een verdere versnelling aangebracht in de afhandeling van Woo-verzoeken door het eerder bij De Connectie geïntroduceerde lakteam (een team dat o.a. verantwoordelijk is voor het anonimiseren van gevoelige informatie voordat documenten openbaar worden gemaakt) te positioneren binnen de gemeente. Hierdoor is de ondersteuning en facilitering van behandelaars verder geoptimaliseerd.

Wij hebben de technische knelpunten van het Woo-proces in verschillende workshops, met betrokkenheid van diverse disciplines, besproken en zoveel mogelijk opgelost.

Afgeleide processen, zoals bijvoorbeeld het opvragen van gegevens uit afgesloten mailboxen, zijn verder gestroomlijnd en beter beschreven. Hiermee wordt ook tegemoetgekomen aan de behoefte binnen de organisatie om ondersteuning te krijgen bij de afhandeling van Woo-verzoeken.

We lopen bij het afhandelen van de Woo-verzoeken niet achter ten opzichte van voorgaande jaren en hebben een standaard werkvoorraad van ongeveer 25 Woo-verzoeken.

In 2024 hebben we gewerkt aan de opzet van de benodigde managementinformatie, zodat we sneller, efficiënter en met minder werk een actueel overzicht kunnen bieden van de lopende Woo-verzoeken.

In samenwerking met de gemeenten Rheden en Renkum en De Connectie hebben we het aanbestedingstraject voor een systeem om te anonimiseren afgerond. We zijn nu voorbereid om met het nieuwe systeem efficiënter en beter Woo-verzoeken te behandelen.

Ad 3. Verbetering van de Informatiehuishouding: Hierbij ligt de focus op het optimaliseren van onze interne processen en systemen om een betrouwbare, toegankelijke en duurzame informatievoorziening te waarborgen. We zien het op orde hebben van de informatiehuishouding niet alleen als een wettelijke verplichting maar ook een voorwaarde voor openheid en transparantie. Informatie moet duurzaam worden beheerd, zodat het op lange termijn beschikbaar blijft.

Eén van de sporen vanuit het verbeteren van de digitale dienstverlening en het versnellen van digitalisering is het "meer papierloos werken". (Zie raadsinformatiebrief "Verbeteren digitale dienstverlening en versnellen digitalisering", zaaknr 4021307, d.d. 12-12-2023).

In dit spoor worden de primaire systemen van Burgerzaken en Werk en inkomen gekoppeld aan het centraal zaak-/archiefsysteem. Dit levert een positieve bijdrage aan het op orde stellen van de informatiehuishouding. De papieren stroom komt hiermee te verdwijnen en wordt de informatie zodanig vastgelegd dat het duurzaam beheerd kan worden en toegankelijk kan blijven.

Dit jaar hebben we stappen gezet om onze informatiehuishouding verder te verbeteren, onder andere door:

- Het creëren van bewustwording en het verhogen van het databewustzijn onder medewerkers;
- Het verbeteren van de datakwaliteit van de gegevens;
- Het inrichten van processen ter verbetering van onze informatievoorziening;
- Het opstellen van een businesscase voor 'Zoek en Vind', die in 2025 volgens planning uitgevoerd zal worden; "Zoek en Vind" richt zich op het verbeteren van de vindbaarheid en toegankelijkheid van informatie binnen een organisatie. Het doel is om een effectief systeem te ontwikkelen waarmee gebruikers snel en eenvoudig de benodigde informatie kunnen vinden, wat de efficiëntie verhoogt en het gebruik van gegevens optimaliseert. Dit kan bijvoorbeeld door het verbeteren van zoekfunctionaliteiten, het structureren van data en het implementeren van slimme zoektechnologieën. Het project wordt in 2025 volgens de planning uitgevoerd.
- Het opstellen van een businesscase voor een publicatieplatform voor het automatisch publiceren van data. Het project wordt in 2025 volgens de planning uitgevoerd.

Deel 3 Jaarrekening

Jaarrekening

Balans en de toelichting

Balans

Activa	31-12-2024	31-12-2023	Passiva	31-12-2024	31-12-2023
Vaste activa			Vaste passiva		
<i>Bedragen x € 1.000</i>					
Immateriële vaste activa	10.674	12.109	Eigen vermogen	317.801	293.457
Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	1.102	2.220	Algemene Reserve	67.333	44.267
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	9.572	9.889	Bestemmingsreserves	244.080	215.186
			Gerealiseerd resultaat boekjaar	6.388	34.004
Materiële vaste activa	792.610	780.879	Voorzieningen	14.978	12.337
Investerings met een economisch nut	497.661	502.671	Voorzieningen ter egalisering van kosten	2.854	2.154
Investerings met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	171.933	168.602	Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	12.124	10.183
Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	107.999	94.585			
In erfpacht	15.017	15.021			
Financiële vaste activa	43.433	43.105	Vaste schulden met een rentetypische looptijd langer dan één jaar	425.531	505.292
Kapitaalverstrekkingen	4.742	4.742	Obligatieleningen	61.500	61.500
Leningen	5.409	6.518	Onderhandse leningen	361.065	440.674
Overige langlopende leningen	27.466	25.917	Waarborgsommen	251	236
Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van 1 jaar of langer	5.816	5.928	Vooruitontvangen bedragen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	2.715	2.882
Totaal vaste activa	846.717	836.093	Totaal vaste passiva	758.310	811.086
Activa	31-12-2024	31-12-2023	Passiva	31-12-2024	31-12-2023
Vlottende activa			Vlottende passiva		
<i>Bedragen x € 1.000</i>					
Voorraden	30.400	17.819	Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	29.798	28.829
Grond- en hulpstoffen	0	0	Kasgeldleningen aangegaan bij openbare lichamen	0	0
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	30.074	17.493	Overige kasgeldleningen	0	0
Gereed product en handelsgoederen	326	326	Banksaldi (schuld)	298	257
			Overige schulden	29.500	28.572
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	56.836	131.668	Overlopende passiva	226.557	221.426
Vorderingen op openbare lichamen	2.209	1.781	Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen	4.747	5.342

Overige verstrekte kasgeldleningen	0	0	Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume	40.723	32.659
Rekening-courantverhouding met het Rijk	31.053	110.444	De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen	181.087	183.425
Rekening-courantverhoudingen met niet-financiële instellingen	0	0			
Overige vorderingen	23.574	19.443			
Liquide middelen	347	401			
Banksaldi	322	318			
Kassaldi	25	83			
Overlopende activa	80.365	75.361			
De van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkering met een specifiek bestedingsdoel	12.491	12.361			
Overige nog te ontvangen bedragen, en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	67.874	63.000			
Totaal vlottende activa	167.948	225.249	Totaal vlottende passiva	256.355	250.255
Totaal generaal	1.014.665	1.061.341	Totaal generaal	1.014.665	1.061.341

Toelichting balans

Waarderingsgrondslagen

BBV

Voor gemeenten is de regelgeving voor de jaarlijkse begrotings- en verantwoordingsstukken vastgelegd in het Besluit begroting en verantwoording (BBV).

Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als bate genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar gesteld wordt.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen of schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskostengerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume, worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt. Daarbij moet worden gedacht aan componenten zoals ziektekostenpremie ten behoeve van gepensioneerden, overlopende verlofaanspraken en dergelijke. Voor arbeidskostengerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. De referentieperiode is dezelfde als die van de meerjarenprogrammabegroting, te weten vier jaar. Indien er sprake is van (eenmalige) schokeffecten (bijvoorbeeld reorganisaties) wordt wel een verplichting opgenomen.

Met betrekking tot de eigen bijdragen die het CAK int en aan de gemeenten afdraagt geldt op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV het volgende: Gemeenten kunnen op basis van de overzichten van het CAK wel de aantallen personen, soort en omvang van de zorgverlening beoordelen met de eigen WMO administratie. Probleempunt is dat door het ontbreken van inkomensgegevens op deze overzichten de informatie over de eigen bijdrage ontoereikend is om als gemeente de juistheid op persoonsniveau en volledigheid van de eigen bijdragen als geheel te kunnen vaststellen. Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK, heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Dat betekent dat door de gemeenten geen zekerheden over omvang en hoogte van de eigen bijdragen kunnen worden verkregen als gevolg van het niet kunnen vaststellen van de juistheid op persoonsniveau, zoals hiervoor is toegelicht.

Balans

Algemeen

De waardering van de activa en passiva vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij de desbetreffende balanspost anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

Immateriële vaste activa

De bijdragen aan activa in eigendom van derden worden afgeschreven in de periode waarin het betrokken actief van de derde op basis van de door de gemeente gestelde voorwaarden moet bijdragen aan de publieke taak.

Materiële vaste activa

De waardering is tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht voor zover die de voorlopige kosten van de investering niet overstijgen.

Investeringskosten kunnen bestaan uit meerdere delen (componenten), waarvoor verschillende afschrijvingstermijnen gelden. In dat geval wordt de zogenoemde componentenmethode gebruikt. Deze houdt in dat verschillende samenstellende delen van het bewuste materieel vast actief afzonderlijk worden geactiveerd en de verschillende delen worden afgeschreven op basis van de bij die componenten horende afschrijvingstermijn.

Slijtende investeringen worden vanaf het eerste boekjaar na het moment van in gebruikneming lineair afgeschreven op basis van de verwachte gebruiksduur. Op grondbezit met economisch nut wordt niet afgeschreven.

Bij de waardering wordt in voorkomende gevallen rekening gehouden met een vermindering van de waarde, indien deze naar verwachting duurzaam is.

De gehanteerde afschrijvingstermijnen in jaren zijn hieronder opgenomen:

Activasoort	Afschrijvingstermijn in jaren
Gronden en terreinen	
Grond	0
Bedrijfsgebouwen en woonruimten	
Parkeergarages*	50
Permanente gebouwen & Verbouwingen, renovaties en restauraties**	40
Installaties, leidingen en voorzieningen***	20
Semi – permanente gebouwen****	20
Dak en/of dakbedekking***	15
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	
Bruggen en viaducten (verkeerstechnische kunstwerken)	75
Lage Kade	60
Bomen	50
Rioleringen	40
Verkeersinfrastructuur	30
Openbare verlichting: kabels	25
Aanleg / reconstructie groenvoorzieningen	25
Bouwkundige voorzieningen	20
Herinrichting wijken (niet meer in gebruik vanaf 01.01.2011)	20
Kunstgrasvelden – onderlaag	20
Verkeersvoorzieningen & Verkeersregelingen	20
Openbare verlichting: masten & LED-armaturen	15
Sport grasvelden	15
Beschoeiingen & Voorzieningen in bossen en parken / hekwerk	10
Kunstgrasvelden – bovenlaag	10
Openbare verlichting: LED-behuizingen	10
Parkeermaatregelen	10
Vervoermiddelen	
Tractoren - landbouwvoertuigen	10
Fietsen en scooters	5
Personenauto's	5
Vrachtauto's	5
Machines, apparaten en installaties	
Zonnepanelen	25
Machines en installaties (niet vast aan/in gebouwen)	10
Parkeerapparatuur	10
Telecommunicatie voorzieningen & Glasvezelbekabeling	10
Datacommunicatie voorzieningen & Hard- en software	5
Gereedschappen	5
Overige materiële vaste activa	
Ondergronds afvaltransportsysteem	30
Inrichting van gebouwen en inventaris	15
(ondergrondse) Afvalcontainers	10
Toegankelijke toiletten	10

* Op parkeergarages wordt niet volledig afgeschreven, maar een restwaarde gehanteerd.

** Voor een beperkte categorie oudere schoolgebouwen wordt een afwijkende (langere) afschrijvingstermijn gebruikt. Dit betreft schoolgebouwen die eind jaren '70 zijn overgegaan van het Rijk naar de gemeente; destijds zijn de afschrijvingstermijnen die het Rijk hanteerde overgenomen.

*** Voor een beperkte categorie installaties en daken wordt een afwijkende (langere) afschrijvingstermijn van veertig jaar gebruikt. Dit betreft de installaties en daken die onderdeel zijn van de onderwijshuisvesting waarvoor de schoolbesturen zelf verantwoordelijk zijn. De economische levensduur voor de gemeente Arnhem van deze componenten kan dan ook identiek gesteld worden aan die van het gebouw zelf.

**** Voor een beperkte categorie semi-permanente gebouwen wordt een afwijkende (kortere) afschrijvingstermijn van tien jaar gebruikt. Dit betreft de portocabins die voor de noodopvang worden gebruikt.

Onder de materiële vaste activa zijn onderhanden activa (activa in uitvoering) opgenomen. Het betreft vooruitbetaalde termijnen en gemaakte kosten (inkopen en personeelskosten) op investeringen in kapitaalwerken die nog niet zijn opgeleverd. Na gereedmelding worden deze activa ondergebracht in één van de bovengenoemde rubrieken.

Voor de waarde van de in erfpacht uitgegeven gronden geldt de uitgifteprijs van eerste uitgifte als verkrijgingsprijs. Gronden in eeuwigdurende erfpacht worden gewaardeerd tegen registratiewaarde.

Financiële vaste activa

De post financiële vaste activa omvat voornamelijk deelnemingen in een aantal vennootschappen, langlopende leningen u/g en nog te ontvangen erfpacht canon.

Het aandelenbezit is gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs of lagere marktwaarde. De leningen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. Zonodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht. De jaarlijks ontvangen canon bij eeuwigdurend in erfpacht uitgegeven gronden zijn opgenomen tegen contante waarde. Het uitgangspunt daarbij is de interne rekenrente bij uitgifte, die gedurende de duur van de overeenkomst ongewijzigd blijft.

Voorraden

De als onderhanden werken opgenomen grondexploitatieprojecten en overige onderhanden werken zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs, dan wel de lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend overeenkomstig de kostensoortenlijst van het Besluit ruimtelijke ordening (zoals grondaankopen en kosten bouw- en woonrijp maken). Daarnaast omvat de vervaardigingsprijs de daadwerkelijk te betalen rente over het vreemd vermogen.

Voor winsten uit de grondexploitatieprojecten en overige onderhanden werken geldt vanuit de BBV notitie grondexploitatie de percentage of completion methode: voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd kan tussentijds naar rato van de voortgang van de grondexploitatie winst worden genomen. Hiervoor moet het resultaat op de grondexploitatie wel op betrouwbare wijze kunnen worden ingeschat. Indien aan de volgende voorwaarden is voldaan, bestaat er voldoende zekerheid om winst te kunnen nemen:

1. Het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat.
2. De grond (of het deelperceel) moet zijn verkocht.
3. De kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar rato van de realisatie gerealiseerd).

Zolang daarvan geen sprake is, worden de verkregen verkoopopbrengsten ten volle op de vervaardigingskosten in mindering gebracht. Indien uit de prognoses blijkt, dat de boekwaarde niet kan worden gecompenseerd met verwachte toekomstige opbrengsten, wordt voor het tekort een voorziening getroffen.

De vooruitontvangen bijdragen voor het onderhanden werk worden in mindering gebracht op de vervaardigingskosten.

Gereed product wordt gewaardeerd tegen de kostprijs of tegen de marktwaarde indien de marktwaarde lager is dan de kostprijs. Dat laatste doet zich met name voor indien voorraden incurant worden. De kostprijs bestaat uit de verkrijgingsprijs van grond- en hulpstoffen en de loon- en machinekosten die aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend.

De overige grond- en hulpstoffen worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs.

Ten aanzien van de waardering van de grondexploitatie bestaat een schattingsonzekerheid. Hoewel de op dit moment meest waarschijnlijke inschatting is opgenomen in de jaarrekening, kan de realisatie in de toekomst

afwijken van deze schatting. Deze schattingsonzekerheid ontstaat door de omvang en de lange looptijd van met name project Schuytgraaf.

Uitzettingen en overlopende activa

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht.

Liquide middelen

Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit de algemene reserve en de bestemmingsreserves. De algemene reserve is vrij besteedbaar. Bestemmingsreserves zijn reserves die de gemeenteraad voor specifieke doelen heeft ingesteld of die dienen om schommelingen op te vangen in aan derden in rekening te brengen tarieven.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies. De voorzieningen voor pensioenen wethouders zijn op contante waarde gewaardeerd.

Schulden met een rentetypische looptijd langer dan één jaar

Van de langlopende schulden is de oorspronkelijke looptijd een jaar of langer. Deze schulden zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

De vooruitontvangen afkoopsommen bij tijdelijk in erfpacht uitgegeven gronden vallen vrij ten gunste van het resultaat naar gelang de looptijd van het erfpachtcontract.

Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

Van de netto-vlottende schulden is de oorspronkelijke looptijd een jaar of korter. Deze schulden zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Overlopende passiva

De vlottende passiva zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Niet uit de balans blijvende verplichtingen: garantstellingen

Voor zover leningen door de gemeente zijn gewaarborgd, is buiten de balanstelling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen. Overigens is in de toelichting op de balans nadere informatie opgenomen.

Overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld

In de bijlage bij de jaarrekening is het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld opgenomen. Hierbij wordt de indeling en het verdelingsprincipe gehanteerd conform de begroting. De vergelijkende cijfers van de begroting zijn, waar nodig, qua rubricering voor vergelijkingsdoeleinden tussen de taken aangepast.

Rechtmatigheidsverantwoording

De in de jaarrekening opgenomen rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld op basis van de kaders zoals besloten in de financiële verordening en op basis van de kadernota rechtmatigheid. Dat betekent dat:

- De rechtmatigheidsverantwoording toeziet op de financiële rechtmatigheid van baten, lasten, balansmutaties alsmede de baten en lasten inzake de specifieke uitkeringen op grond van art. 17 Financiële Verhoudingswet;
- De financiële rechtmatigheid het voorwaardencriterium, het begrotingscriterium en het misbruik en oneigenlijk gebruik criterium bevat;
- Voor het voorwaardencriterium bestaat de norm uit het normenkader zoals op 3 juli 2024 door de raad is vastgesteld;

Voor het begrotingscriterium geldt dat alle overschrijdingen van lasten en investeringskredieten onrechtmatig, waarbij voor een aantal scenario's in de financiële verordening is beschreven wanneer deze overschrijdingen acceptabel zijn. Voor over- en onderschrijdingen van baten, onderschrijdingen van lasten en onderschrijdingen

van investeringskredieten geldt dat deze als onrechtmatig zijn aangemerkt indien ze niet tijdig aan de raad zijn gemeld.

Ten aanzien van het M&O criterium is de nota M&O beleid van onze organisatie leidend bij het voorkomen en opsporen van misbruik en oneigenlijk gebruik. Omdat alleen bij misbruik sprake is van een onrechtmatigheid zijn eventuele gevallen van misbruik (mits cumulatief met andere fouten of onduidelijkheden boven de verantwoordingsgrens) opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording.

De rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld binnen de kaders van de kadernota rechtmatigheid 2024 van de Commissie BBV alsmede onze eigen financiële verordening. Dit betekent dat:

- Een verantwoordingsgrens van 1% (zijnde € 10.985.000) is gehanteerd waarboven cumulatieve fouten en onduidelijkheden in de rechtmatigheidsverantwoording worden opgenomen;
- Een rapporteringstolerantie van € 549.250 is gehanteerd waarboven fouten en onduidelijkheden in de paragraaf bedrijfsvoering worden opgenomen.

Bedragen

Alle bedragen in de jaarrekening zijn X € 1.000, tenzij anders aangegeven.

Immateriële vaste activa

Verloopstaat van immateriële vaste activa

Omschrijving	31-12-2023	Herrubri- cering	Inves- teringen	Desinves- teringen	Af- schrijving	Bijdragen van derden	31-12-2024
<i>Bedragen x € 1.000</i>							
Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	2.220	-3.005	1.887	0	0	0	1.102
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	9.889	0	0	0	-316	0	9.573
Totaal	12.109	-3.005	1.887	0	-316	0	10.675

In 2024 zijn voor € 1,9 miljoen aan nieuwe investeringen gedaan in onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief. Deze kosten mogen gedurende maximaal vijf jaar op de balans blijven staan om binnen die tijd ingebracht te kunnen worden in een vast te stellen actief. Vanuit deze post is in 2024 ca. € 2,8 miljoen via herrubricering ingebracht naar de Grondexploitatieprojecten (voornamelijk Spoorzone Arnhem Oost) en € 0,2 miljoen naar de Investerings met een economisch nut (Stadstheater).

Materiële vaste activa

Specificatie Materiële vaste activa

Omschrijving	31-12-2024	31-12-2023
<i>Bedragen x € 1.000</i>		
Investerings met een economisch nut	497.662	502.671
Investerings met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	171.933	168.602
Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	107.999	94.585
In erfpacht	15.017	15.021
Totaal	792.611	780.878

Investerings met een economisch nut

Omschrijving	31-12-2023	Verloop						31-12-2024
		Herubr.	Inves- teringen	Desinves- teringen	Afschrij- ving	Bijdragen en subsidies	Afwaard. duurzame waardever- mindering	
<i>Bedragen x € 1.000</i>								
Gronden en terreinen	80.357	-2.618	5.864	0	0	0	0	83.604
Bedrijfsgebouwen	398.037	167	11.539	-882	-16.316	-2.612	0	389.932
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	5.619	0	234	0	-346	0	0	5.507
Machines, apparaten en installaties	4.956	0	1.003	0	-878	0	0	5.080
Vervoersmiddelen	831	0	143	0	-224	0	0	750
Overige materiële vaste activa	12.871	0	1.451	0	-1.534	0	0	12.788
Totaal	502.671	-2.451	20.234	-882	-19.298	-2.612	0	497.661

In 2024 is voor een bedrag van € 5,6 miljoen aan Nog niet in exploitatie genomen gronden (NIEGG) verworven, alsmede is voor € 0,9 miljoen vanuit de grondexploitatie als NIEGG gronden gerubriceerd in relatie tot het project Kronenburg. Voor een bedrag van € 3,3 miljoen zijn de NIEGG gronden weer in de grondexploitatie ingebracht in relatie tot Spoorzone Arnhem Oost.

De belangrijkste activeringen in 2024 betreffen verder:

- Renovatie onderwijshuisvesting Spiekmanlaan (€ 1,9 miljoen);
- Verduurzaming gemeentelijke vastgoed (€ 1,9 miljoen).

De belangrijkste onderhanden activa naar de stand van 31-12-2024 betreffen vooral lopende investeringen in cultuur en sport (€ 8,6 miljoen) en het onderwijs (€ 5,3 miljoen).

Investerings economisch nut met heffing

Omschrijving	31-12-2023	Verloop						31-12-2024
		Her- ubr.	Inves- teringen	Desinves- teringen	Afschrij- ving	Bijdragen en subsidies	Afwaard. duurzame waardever- mindering	
<i>Bedragen x € 1.000</i>								
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	164.455	1.681	8.687	0	-5.911	0	0	168.913
Overige materiële vaste activa	4.146	0	0	0	-1.125	0	0	3.021
Totaal	168.601	1.681	8.687	0	-7.036	0	0	171.933

Binnen grond- weg- en waterbouwkundige werken is voor een bedrag van € 1,7 miljoen geherrubriceerd vanuit de grondexploitatieprojecten. Het betreft de kosten van de aanleg van nieuwe riolering die we met ingang van 2024 niet langer opnemen in de grondexploitatie van het desbetreffende gebied, maar in de totale jaarlijkse rioollasten als onderdeel van de rioolheffing.

De belangrijkste activeringen in 2024 betreffen investeringen in de gemeentelijke riolering (in totaal € 10,7 miljoen inclusief reeds onderhanden activa vanuit de beginbalans).

Investerings met een maatschappelijk nut

Omschrijving	31-12-2023	Verloop					31-12-2024
		Her-rubr.	Inves-teringen	Desinves-teringen	Afschrij-ving	Bijdragen en subsidies	
<i>Bedragen x € 1.000</i>							
Maatschappelijk nut vóór 2017							
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	39.897	0	979	0	-2.593	0	38.283
Maatschappelijk nut na 2017							
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	54.688	0	18.314	0	-2.190	-1.096	69.716
Totaal	94.585	0	19.293	0	-4.783	-1.096	107.999

De materiële activa in de openbare ruimte met maatschappelijk nut betreffen infrastructurele werken in de openbare ruimte, zoals wegen, pleinen, bruggen, viaducten en parken. De spelregels hiervoor zijn vanaf het begrotingsjaar 2017 gelijk aan die met economisch nut. Voor 2017 was er geen verplichting om alle investeringen in maatschappelijk nut te activeren.

De belangrijkste activeringen in 2024 betreffen investeringen in:

- ☐ Infrastructuur en bewegwijzering (€ 7,1 miljoen),
- ☐ Openbare verlichting (€ 3,8 miljoen),
- ☐ Bomenplan en overig groen (€ 0,7 miljoen),
- ☐ Kunstwerken (€ 0,6 miljoen).

In erfpacht

Omschrijving	31-12-2023	Verloop					31-12-2024
		Her-rubr.	Inves-teringen	Desinves-teringen	Afschrij-ving	Bijdragen en subsidies	Afwaard. duurzame waardevermindering
<i>Bedragen x € 1.000</i>							
in erfpacht uitgegeven gronden	15.021	0	0	-4	0	0	0
Totaal	15.021	0	0	-4	0	0	15.017

Financiële vaste activa

Financiële vaste Activa

Verloopstaat financiële vaste activa

Omschrijving	31-12-2023	Verloop			31-12-2024
		Herrubricering	Verhoging	Aflossing	
<i>Bedragen x € 1.000</i>					
Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	4.742	0	0	0	4.742
Kapitaalverstrekkingen	4.742	0	0	0	4.742
Leningen aan woningbouwcorporaties	7	0	0	-1	6
Leningen aan deelnemingen	6.511	0	0	-1.108	5.403
Leningen	6.518	0	0	-1.109	5.409
Overige langlopende leningen	25.917	0	5.767	-4.218	27.466
Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van 1 jaar of langer	5.928	0	0	-112	5.816
Totaal	43.105	0	5.767	-5.439	43.433

De totale rentebaten voor het jaar 2024 met betrekking tot de langlopende leningen bedraagt € 0,5 miljoen (2023: € 0,7 miljoen).

Specificatie kapitaalverstrekkingen

Omschrijving	31-12-2024	31-12-2023
<i>Bedragen x € 1.000</i>		
Scalabor B.V.	3.500	3.500
Bank Nederlandse Gemeenten	1.241	1.241
Sportbedrijf Arnhem B.V.	1	1
Totaal	4.742	4.742

Specificatie leningen

Omschrijving	31-12-2024	31-12-2023
<i>Bedragen x € 1.000</i>		
Leningen aan woningbouwcorporaties: Woningstichting Omnia	6	7
Leningen aan deelnemingen Sportbedrijf Arnhem B.V.	5.403	6.511
Totaal	5.409	6.518

Specificatie overige leningen

Omschrijving	31-12-2024	31-12-2023
<i>Bedragen x € 1.000</i>		
Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (SVn)	13.573	9.285
Stichting MSA	2.496	3.407
OK 72	2.014	2.014
Moscowa	1.500	1.654
Stichting Oostpool	1.395	1.431
Stichting Eusebius	1.152	1.223
Kredietbank Nederland	500	500
Focus	442	509
Luxor	277	347

Kunstbedrijf	253	681
Zwembad Klarenbeek	199	236
Rozet	160	244
Overige instellingen	522	677
Leenbijstand BUIG	3.981	4.881
Voorziening leenbijstand BUIG	-998	-1.172
Totaal	27.466	25.917

Specificatie overige uitzettingen

Omschrijving	31-12-2024	31-12-2023
<i>Bedragen x € 1.000</i>		
Nog te ontvangen erfpacht canon	5.816	5.928
Totaal	5.816	5.928

Vorraden

Specificatie Voorraden

Omschrijving	31-12-2024	31-12-2023
<i>Bedragen x € 1.000</i>		
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	30.074	17.493
Gereed Product en Handelsgoederen	326	326
Totaal	30.399	17.819

Specificatie voorraad

Specificatie onderhanden werk

Omschrijving	31-12-2024	31-12-2023
<i>Bedragen x € 1.000</i>		
Grondexploitatieprojecten	107.081	87.660
Voorzieningen verliezen grondexploitatie	-73.503	-66.438
Overig onderhanden werk	-3.504	-3.729
Voorzieningen verliezen overig onderhanden werk	0	0
Totaal	30.074	17.493

Verloop grondexploitatie

Verloop		Verloop		Verloop		
Omschrijving	31-12-2023	Herrubr.	Kosten	Opbrengsten	Afwaardering duurzame waarde-vermindering	31-12-2024
Bedragen x € 1.000						
Grondexploitatieprojecten	87.660	3.543	14.988	891	0	107.081
Overig onderhanden werk	-3.729	-468	970	-276	0	-3.504
Totaal	83.931	3.075	15.958	615	0	103.577

Verklaring saldo grondexploitatie

Omschrijving							
31-12-2023		Verloop				31-12-2024	
	Herrubr.	Winst-neming	Gemaakte kosten	Gerealiseerde opbrengsten	Bijdragen van derden		
Bedragen x € 1.000							
Schuytgraaf	16.552	-177	10.250	5.639	-5.408	0	26.857
Arnhem Centraal	57.480	0	0	740	0	0	58.220
Koningspley	2.053	0	0	19	0	0	2.072
Presikhaaf	6.324	-6.899	0	590	0	-73	-57
De Hobbit	26	0	0	4	-427	0	-397
De Maten	5.740	-69	0	625	-734	0	5.562
Saksen Weimar	15	0	0	0	0	0	15
Centrum Zuid	1.676	-95	-510	795	0	0	1.866
Oostelijk Centrum Gebied	1.251	-59	0	366	-239	0	1.318
Zuidelijke binnenstad fase 1	-4.278	-120	40	775	0	0	-3.583
ZB Coehoorn Noord	-886	-93	150	144	-995	0	-1.679
Kronenburg	907	-2.002	0	4.341	-399	-792	2.054
Laarkwartier Station Zuid	772	5	0	207	0	40	1.024
Spoorzone Arnhem Oost	0	13.051	0	707	0	0	13.758
Overige	26	0	0	37	-11	0	52
Totaal	87.658	3.543	9.930	14.988	-8.213	-825	107.081

De herrubriceringen in bovenstaande tabel betreffen onder andere de opname van de eerdere grondexploitatie Presikhaaf RIJC West in de nieuw geopende grondexploitatie Spoorzone Arnhem Oost en overboekingen naar de materiële vaste activa welke daar worden toegelicht.

Verklaring saldo overig onderhanden werk

Omschrijving	31-12-2023		Verloop			31-12-2024
		Herrubr	Gemaakte kosten	Gerealiseerde opbrengsten	Bijdragen van derden	
Bedragen x € 1.000						
Arnhem Centraal	-151	0	-28	0	0	-179
Malburgen	-5.750	0	509	0	-247	-5.487
Presikhaaf	55	0	2	0	0	57
Overig	2.117	-468	486	-30	0	2.106
Totaal	-3.729	-468	970	-30	-247	-3.504

Nadelige resultaten

Jaarlijks worden de resultaten van alle projecten doorgerekend. Indien deze doorrekening tot een nadelig resultaat leidt en er geen andere compenserende maatregelen in het project getroffen kunnen worden, wordt daartoe een voorziening ingesteld of de bestaande voorziening verhoogd. Verliezen bij afsluiting van projecten, naast reeds getroffen voorzieningen, komen ten laste van het resultaat van het boekjaar.

Omschrijving	Boekwaarde	Nog te realiseren	Totaal
Kosten			
<i>Bedragen x € 1.000.000</i>			
Verwervingen	211	159	370
Civiele kosten	168	65	233
Overige kosten	87	7	94
Plankosten en VTU	157	34	191
Totaal kosten	623	265	888
Opbrengsten			
Grondopbrengsten	404	151	555
Overige opbrengsten	116	69	185
Subsidies / bijdragen	105	33	138
Totaal opbrengsten	625	253	878
Rente / Kosten- en opbrengstenstijging	47	14	61
Voorziening Grondbedrijf			74
Resultaat (op eindwaarde)			92
Resultaat op contante waarde per 31-12-2024			74

Specificatie gereed product en handelsgoederen

Omschrijving	31-12-2024	31-12-2023
<i>Bedragen x € 1.000</i>		
Bovenleiding materiaal trolley	326	326
Totaal	326	326

Verklaring saldo gereed product en handelsgoederen

Omschrijving	31-12-2023	Verloop			31-12-2024
		Herrubr.	Aankopen	Verkopen	
Bedragen x € 1.000					
Bovenleiding materiaal Trolley	326	0	0	0	326
Totaal	326	0	0	0	326

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

Specificatie uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

Omschrijving	31-12-2024	31-12-2023
<i>Bedragen x € 1.000</i>		
Vorderingen op openbare lichamen	2.209	1.781
Rekening-courantverhouding met het Rijk	31.053	110.444
Overige vorderingen	23.574	19.443
Totaal	56.836	131.668

Specificatie vorderingen op openbare lichamen

Omschrijving	31-12-2024	31-12-2023
<i>Bedragen x € 1.000</i>		
Debiteuren publiekrechtelijk	2.209	1.781
Totaal	2.209	1.781

Specificatie rekening-courantverhouding met het Rijk

Omschrijving	31-12-2024	31-12-2023
<i>Bedragen x € 1.000</i>		
Rc-verhouding Ministerie van financiën: schatkistbankieren	31.053	110.444
Totaal	31.053	110.444

Specificatie overige vorderingen

Omschrijving	31-12-2024	31-12-2023
<i>Bedragen x € 1.000</i>		
Vorderingen m.b.t. lokale heffingen	4.677	4.386
Voorziening oninbaarheid m.b.t. lokale heffingen	-457	-418
Vorderingen m.b.t. sociale zekerheid	8.177	8.555
Voorziening oninbaarheid m.b.t. sociale zekerheid	-3.595	-3.956
Debiteuren privaatrechtelijk	9.715	9.479
Voorziening oninbaarheid m.b.t. debiteuren privaatrechtelijk	-979	-333
Overige vorderingen	6.036	1.729
Totaal	23.574	19.442

Liquide middelen

Specificatie liquide middelen

Omschrijving	31-12-2024	31-12-2023
<i>Bedragen x € 1.000</i>		
Banksaldi	322	318
Kassaldi	25	83
Totaal	347	401

Gemiddeld saldo banken per kwartaal

Kwartaal	Drempelbedrag 2024	Realisatie 2024	Over- / onderschijding 2024
<i>Bedragen x € 1.000</i>			
1e kwartaal	10.987	10.163	-824
2e kwartaal	10.987	10.416	-571
3e kwartaal	10.987	10.618	-369
4e kwartaal	10.987	10.651	-336

Overlopende activa

Specificatie overlopende activa

Omschrijving	31-12-2024	31-12-2023
<i>Bedragen x € 1.000</i>		
De van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkering met een specifiek bestedingsdoel	12.491	12.361
Vooruitbetaalde bedragen	10.582	5.553
Nog te ontvangen bedragen	11.731	10.020
BCF	43.883	46.035
Vooruitbetaalde faciliterende grondexploitatieplannen	1.678	1.392
Overige nog te ontvangen bedragen, en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	67.874	63.000
Totaal	80.365	75.361

Verloopstaat overige nog te ontvangen bedragen

Verloopstaat overige nog te ontvangen bedragen				
Omschrijving	31-12-2023	Verloop		31-12-2024
		Toevoegingen	Verminderingen	
Bedragen x € 1.000				
Vooruitbetaalde bedragen	5.553	169.000	-163.971	10.582
Nog te ontvangen bedragen	10.020	11.731	-10.020	11.731
BCF	46.035	0	-2.152	43.883
Vooruitbetaalde faciliterende grondexploitatieplannen	1.392	286	0	1.678
Totaal	63.000	181.017	-176.143	67.874

Verloopstaat Europese en Nederlandse overheidslichamen

Verkoopstaat Europese en Nederlandse overheidslichamen				
Omschrijving	31-12-2023	Verloop		31-12-2024
		Toevoegingen	Verminderingen	
Bedragen x € 1.000				
Europese overheidslichamen	0	0	0	0
Het Rijk	11.744	11.248	-11.514	11.478
Overige Nederlandse overheidslichamen	617	5.549	-5.153	1.013
Totaal	12.361	16.797	-16.667	12.491

Verloopoverzicht de van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkering met een specifiek bestedingsdoel.

Eigen vermogen

Specificatie eigen vermogen

Omschrijving	31-12-2024	31-12-2023
<i>Bedragen x € 1.000</i>		
Algemene reserve	67.333	44.267
Bestemmingsreserves	244.080	215.186
Gerealiseerd resultaat boekjaar	6.388	34.004
Totaal	317.801	293.457
Mutatie t.o.v. vorige jaar	24.344	170.079
Solvabiliteit		26,62%

Verloopstaat eigen vermogen

Omschrijving	Algemene reserve	Bestemmings reserves	Totaal
<i>Bedragen x € 1.000</i>			
Saldo 31-12-2023	44.267	215.185	259.452
Gerealiseerd resultaat voorgaand boekjaar	34.004	0	34.004
Saldo 01-01-2024	78.271	215.185	293.456
Gerealiseerde toevoegingen	0	134.783	134.783
Gerealiseerde onttrekkingen	-10.939	-105.888	-116.827
Saldo 31-12-2024	67.332	244.080	311.412
Gerealiseerd resultaat boekjaar	6.388	0	6.388
Saldo 01-01-2025	73.720	244.080	317.801

In de mutaties van de algemene reserve zijn alle begrote dotaties en onttrekkingen verwerkt. De afwijkingen ten opzichte van de begroting zijn meegenomen in het gerealiseerd resultaat.

Bestemmingsreserves (BR)

Doelstelling per bestemmingsreserve.

Naam	BR Arnhem Oost
Doel	Deze reserve wordt ingezet ter dekking van uitvoeringsplannen in het kader van de Arnhem-Oost aanpak.
Naam	BR Bedrijfsvoering
Doel	In de bestemmingsreserve Bedrijfsvoering kunnen voor- en nadelen op de totale bedrijfsvoering worden verwerkt. Hierbij valt bijvoorbeeld te denken aan resultaten op de formatie en bezetting, de inhuur en frictiekosten voor afbouw formatie.
Naam	BR Bereikbaarheid
Doel	Deze bestemmingsreserve heeft als doel het verbeteren van de bereikbaarheid van de binnenstad en het ontwikkelen van parkeervoorzieningen. Het exploitatiesaldo van parkeren wordt met deze reserve verrekend.
Naam	BR Beschermd en Weerbaar
Doel	Arnhem ontvangt als centrumgemeente voor de regio's Arnhem en Achterhoek (tezamen 19 regiogemeenten) via de decentralisatie-uitkering Vrouwenopvang van het Rijk jaarlijks middelen ten behoeve van de bestrijding van huiselijk geweld en seksueel geweld, de uitvoering van de vrouwenopvang, en voor de uitvoering van de Wet meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling. Het betreft hier wettelijke taken die zijn vastgelegd in het Rijksprogramma Geweld in afhankelijkheidsrelaties (GIA) en Geweld hoort nergens thuis (GHNT). De bestemmingsreserve dient om deze (regionale) middelen beschikbaar te houden voor de doelen en activiteiten die daarvoor zijn vastgelegd in de Regiovisie Samen Veilig 2019 - 2022 (aanpak Huiselijk Geweld en Kindermishandeling in de regio Arnhem en Achterhoek). Voor- en nadelige jaarrekeningresultaten op het regionale budget worden verrekend met de bestemmingsreserve.

Naam	BR Buitengewoon Beter
Doel	De middelen uit deze bestemmingsreserve waren bedoeld ter financiering van de incidentele component van het Buiten Gewoon Beter Programma (€ 19,4 miljoen) voor de periode 2009-2016. Tevens is de bestemmingsreserve ontstaan om tempoverschillen in de uitvoering op te kunnen vangen. Het programma bestaat uit een scala aan meerjarige projecten. Bij een jaarovergang bleven op deze wijze de middelen beschikbaar voor het programma Buitengewoon Beter.
Naam	BR Burgerberaden
Doel	Het burgerberaad is een groep willekeurig gelote burgers die de gemeente adviseert. Loting zorgt voor een representatieve vertegenwoordiging van inwoners. Voor het organiseren van een aantal burgerberaden gedurende de raadsperiode 2022-2026 is € 600.000 aan deze BR toegevoegd.
Naam	BR Burgerinitiatieven Sociaal Domein
Doel	Het stimuleren en organiseren van activiteiten om de betrokkenheid en invloed van inwoners en/of organisaties op hun wijk/buurt in Arnhem te vergroten.
Naam	BR Burgerparticipatie
Doel	Burgerparticipatie als werkwijze in te bedden in de organisatie. De middelen zijn bestemd om uitvoering te geven aan het actieprogramma "Samen maken we Arnhem".
Naam	BR Cultureel Vastgoed
Doel	De bestemmingsreserve Cultureel Vastgoed (voorheen BR Cultuur in Rijnboog) dient ter dekking van kapitaallasten en andere eigenaarslasten van cultureel vastgoed in Arnhem. Eénmalige bijdragen, opbrengsten vertreklocaties en onderbesteding en vrijval van kapitaallasten worden gedoteerd aan deze bestemmingsreserve. Met ingang van de begroting 2021 heeft deze bestemmingsreserve nog uitsluitend betrekking op de vernieuwing van het Stadstheater Arnhem. De baten en lasten van de recente ver- c.q. nieuwbouw van Rozet, Musis, Focus Filmtheater en Museum Arnhem worden vanaf 2021 niet meer met deze bestemmingsreserve verrekend.
Naam	BR Duurzaam Arnhem
Doel	Het ondersteunen van investeringen in de stad die bijdragen aan een rechtvaardige transitie naar een klimaatneutraal, aardgasvrij en klimaatadaptief Arnhem. Met deze BR worden onder meer de doelstellingen van NEMiA ondersteund. Voor deze reserve gelden aparte kaders zoals vastgesteld in de raadsvergadering van 15 mei 2019.
Naam	BR Duurzaamheidsleningen
Doel	Ter dekking van de jaarlijkse beheerskosten en soms ook rentelasten van de duurzaamheidslening en Toekomstbestendigwonen lening (TWL) binnen de gemeente Arnhem. Deze leningen worden verstrekt voor maatregelen op het gebied van energiebesparing en duurzame opwek bij particuliere woningen en de TWL kan ook aanvullend gebruikt worden voor het levensloop bestendig maken van de woning.
Naam	BR Energiearmoedefonds
Doel	Deze reserve dient om Arnhemmers die de energierekening niet kunnen betalen inkomensondersteuning te verlenen, in de vorm van een wintertoeslag.
Naam	BR Evenementen
Doel	In de begroting is een budget van € 0,6 miljoen beschikbaar gesteld voor bijdragen in evenementen. De uitgaven worden gebruikt voor evenementen waarvan een groot deel al vastligt. Het overige deel is voor bijdragen welke op ad-hoc basis beschikbaar worden gesteld. Verschillen tussen werkelijkheid en budget worden met deze reserve verrekend.
Naam	BR Fractie-ondersteuning
Doel	Deze bestemmingsreserve wordt gebruikt ter dekking van de extra kosten die worden veroorzaakt door de afsplitsing van een fractie. Deze extra kosten worden voor 50% betaald uit de bestemmingsreserve en voor 50% uit een korting op de ondersteuning van de af te splitsen fractie en de oorspronkelijke fractie. Hierbij wordt voorkomen dat bij afsplitsingen de financiële gevolgen volledig bij de fracties worden neergelegd.

Naam	BR Gebiedsontwikkeling Kronenburg
Doel	<p>Dekking bieden voor de kosten van de gebiedsontwikkeling Kronenburg, en wel voor de volgende onderdelen van deze gebiedsontwikkeling:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Investerings in de openbare ruimte: dekkingsmiddelen hiervoor kunnen na afronding van onderdelen van het project aan deze bestemmingsreserve worden onttrokken. Wanneer de gemaakte kosten dienen te worden geactiveerd, zullen de dekkingsmiddelen worden toegevoegd aan de BR Kapitaallasten, ter dekking van de kapitaallasten; - Grondexploitaties: hiervan worden resultaten (tekorten dan wel tussentijdse winstnemingen) verrekend met deze bestemmingsreserve; - Anterieure overeenkomsten ten aanzien van grondexploitaties van derden: eventuele dekkingsresultaten worden ook met deze bestemmingsreserve verrekend.
Naam	BR Groenfonds
Doel	Deze egaliseringsreserve dient om schommelingen op te vangen bij de besteding van het budget dat beschikbaar is voor het bomenbeleid, en voor andere groene investeringen in gebieden die dringend aan een impuls toe zijn. Opbrengsten uit herplantingplicht voor bomen waarbij herplant ter plekke niet mogelijk of wenselijk is, worden toegevoegd aan deze reserve.
Naam	BR Grondexploitatie
Doel	Deze reserve heeft tot doel risico's in de grondexploitatie op te vangen. De gewenste en tevens maximale omvang wordt bepaald op basis van het benodigde weerstandsvermogen van het grondbedrijf. Het jaarresultaat van het grondbedrijf wordt aan deze reserve toegevoegd (totdat de maximale omvang is bereikt), dan wel onttrokken. Deze reserve wordt meegerekend in het weerstandsvermogen.
Naam	BR Groot onderhoud en vervanging openbare ruimte
Doel	Deze egaliseringsreserve dient om schommelingen op te vangen bij de besteding van exploitatiebudgetten voor groot onderhoud en vervanging in de openbare ruimte. Hierbij worden geen schotten gehanteerd tussen de verschillende onderwerpen (Riolering, Buitengewoon Beter, Wegen, Groen, Spelen, Bomen, Verkeersregelinstanties, Civieltechnische Kunstwerken, Openbare Verlichting, Water). Hierdoor ontstaat flexibiliteit en kan beter worden geanticipeerd op de onderhoudsbehoefte in de stad.
Naam	BR Huisvesting bijz. doelgroepen
Doel	Dekking bieden voor het opstellen en uitvoeren van projecten om het aantal passende en betaalbare woningen voor bijzondere doelgroepen uit te breiden.
Naam	BR Inburgering, integratie en asiel
Doel	Deze reserve wordt gebruikt om jaarlijkse fluctuaties in de inkomsten (met name van het Rijk) en uitgaven op het beleidsveld Inburgering, integratie en asiel te egaliseren.
Naam	BR Jeugdfonds
Doel	Om het integraal Jeugdbeleid de komende jaren een impuls te geven worden de extra Jeugdmiddelen die niet binnen het beleidsveld Zorg ingezet worden (€ 6,59 miljoen in 2022, € 1 miljoen in de jaren 2023, 2024 en 2025), gedoteerd aan deze bestemmingsreserve. Het jeugdbeleid en daarmee de inzet van het jeugdfonds wordt stadsbreed en in samenhang met Arnhem Oost gezien. Extra inzet op Jeugd kan incidenteel gedekt worden uit deze reserve. Een eventueel overschot aan middelen in het jeugdfonds kan overgeheveld worden naar de BR WMO en Jeugdzorg.
Naam	BR Kapitaallasten
Doel	Deze bestemmingsreserve dient ter dekking van diverse kapitaallasten. Het bedrag van de dotatie is gelijk aan het bedrag van de investering. Het bedrag van de onttrekkingen is gelijk aan het bedrag van de afschrijvingen. Om ook de rentelasten te kunnen dekken wordt de reserve aangemerkt als een rentedragende reserve.
Naam	BR Klimaat en Energie
Doel	De BR klimaat en energie is een egaliseringsreserve, bedoeld om fluctuaties in de uitgaves die de veranderopgave klimaat en energie met zich meebrengt op te vangen. Het zorgt op deze manier voor dekking, van in de toekomst voorziene en noodzakelijke grote uitgaven, om de doelen van het NemiA programma te kunnen realiseren.
Naam	BR Klimaatadaptatiefonds
Doel	Deze reserve kan worden ingezet als dekking voor maatregelen voor klimaatadaptatie zoals het verminderen van verhardingen en het ontstensen van de openbare ruimte.

Naam	BR Omgevingslawaaï
Doel	De gemeente Arnhem heeft deze middelen van het ministerie van Infrastructuur & Milieu (I&M) ontvangen en ze worden ingezet voor maatregelen om het omgevingslawaaï terug te dringen, zoals door geluidarm asfalt op de hoofdinvalswegen van Arnhem (zoals Velperweg en Huissensestraat), investeringen in geluidsschermen langs het spoor en andere bronmaatregelen.
Naam	BR Onderwijs
Doel	Deze reserve heeft een dekkingsfunctie voor nieuwbouw- en renovatieprojecten in het basisonderwijs, speciaal onderwijs en voortgezet onderwijs. Alle in de begroting vrijvallende middelen voor onderwijshuisvesting (door afnemende kapitaallasten en daling van andere onderwijshuisvestingslasten) worden aan deze reserve toegevoegd. Hierdoor blijven alle middelen die in de begroting zijn geraamd voor kapitaallasten onderwijs en voor overige onderwijshuisvestingsbudgetten beschikbaar voor onderwijshuisvesting.
Naam	BR Onderzoek Rekenkamer
Doel	In het jaarbudget van de Rekenkamer is ruimte voor het uitvoeren van ongeveer twee grote onderzoeken per jaar. Echter, de Rekenkamer is de afgelopen jaren, mede door een actieve gemeenteraad, op ad-hoc basis verzocht aanvullende onderzoeken uit te voeren. Het karakter van dit soort onderzoeken in combinatie met de gewenste korte doorlooptijd noodzaken inhuur van externen. Toevoeging van onderbestedingen op het reguliere onderzoeksbudget en eventueel positief saldo op het product Rekenkamer geven Raad en Rekenkamer iets meer ruimte om snel en adequaat onderzoeken op te pakken.
Naam	BR Participatie
Doel	De bestemmingreserve is gevormd om diverse kosten op te kunnen vangen die samenhangen met de uitvoering van de participatiewet en het bereiken van de doelstellingen. Het re-integratiebudget staat onder druk. De door het Rijk verstrekte budgetten voor re-integratie zijn in aanloop naar invoering van de nieuwe wetgeving in 2015 sterk teruggelopen. Daarbij is tevens gekozen geen directe koppeling te maken tussen de financiering vanuit het Rijk en de Arnhemse begroting voor re-integratie (extra middelen worden niet automatisch toegevoegd aan het beleidsveld). De huidige re-integratiemiddelen zijn volledig nodig voor inzet op de doelgroep om de huidige ambitie in de begroting op het gebied van werk te realiseren. Er is geen geld in de begroting voor doorontwikkeling beleid, onderzoeken of extra inspanningen binnen het programma participatie en armoedebestrijding. De reserve dient om incidentele kosten voor bijvoorbeeld doorontwikkeling op beleid of kosten voor onderzoek uit te betalen.
Naam	BR Plankosten stedelijke ontwikkeling
Doel	Het egaliseren van fluctuaties in het uitgavenpatroon van het budget voor plankosten stedelijke ontwikkeling.
Naam	BR Raad
Doel	Ervaringen in den lande wijzen uit dat de kosten voor het uitvoeren van een raadsonderzoek / enquête een veelvoud bedragen van het budget dat de Griffie jaarlijks hiervoor te besteden heeft van € 15.000. Zodoende wordt dit budget, voor zover het niet wordt aangewend, jaarlijks toegevoegd aan de bestemmingsreserve totdat het plafond (ingesteld op € 75.000) hiervoor is bereikt. Als er zich dan in enig jaar een raadsonderzoek wordt uitgevoerd, dan kan deze reserve hiervoor aangewend worden.
Naam	BR Revolverendfonds (Duurzaam)
Doel	Uit deze Revolverendfonds reserve worden duurzaamheidsleningen verstrekt volgens de al geldende 'Nadere regels duurzaamheidsleningen Arnhem 2016'. De leningen worden ten laste gebracht van de reserve en de aflossingen vloeien weer terug.
Naam	BR Risico en beheer Arnhem Centraal
Doel	Deze bestemmingsreserve dient voor de beheerkosten van de transferhal, de kosten van het 2e deel van het ondergronds afvaltransportsysteem, dekking risico's met financiële tegenvallers en andere onverwachte ontwikkelingen binnen het project Arnhem Centraal.
Naam	BR Sociaal Economisch Fonds
Doel	Deze reserve is bestemd voor uitgaven in het kader van het faciliteren van economische stimuleringsprojecten. Verschillen tussen het jaarlijkse budget en werkelijke kosten worden met de reserve verrekend.
Naam	BR Solvabiliteit
Doel	In de bestemmingsreserve wordt een buffer opgebouwd voor een robuustere financiële positie. Naast de algemene reserve die direct meetelt in de berekening van de beschikbare weerstandscapaciteit, vormt de BR Solvabiliteit een belangrijke bijdrage in de vergroting van het eigen vermogen.

Naam	BR Spoorzone Oost
Doel	<p>Dekking bieden voor de kosten van de gebiedsontwikkeling Spoorzone Oost, en wel voor de volgende onderdelen van deze gebiedsontwikkeling:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Investeren in de openbare ruimte (inclusief groen/park) en mobiliteit (inclusief duurzame bereikbaarheid gebied): dekkingsmiddelen hiervoor kunnen na afronding van onderdelen van het project aan deze bestemmingsreserve worden onttrokken. Wanneer de gemaakte kosten dienen te worden geactiveerd, zullen de dekkingsmiddelen worden toegevoegd aan de BR Kapitaallasten, ter dekking van de kapitaallasten. - Grondexploitaties: hiervan worden resultaten (tekorten dan wel tussentijdse winstnemingen) verrekend met deze bestemmingsreserve. - Anterieure overeenkomsten ten aanzien van grondexploitaties van derden: eventuele dekkingsresultaten worden ook met deze bestemmingsreserve verrekend.
Naam	BR Stadsontwikkelfonds
Doel	<p>Deze reserve wordt ingezet om onze ambities ten aanzien van de stedelijke ontwikkeling te kunnen realiseren of als cofinanciering voor middelen van andere overheden. Naast het borgen van de voortgang of versnelling van projecten, zijn deze middelen ook bedoeld voor onder andere het realiseren van meer sociale huurwoningen, maatschappelijke functies of vergroening van de openbare ruimte.</p> <p>Positieve resultaten van het grondbedrijf die vrij beschikbaar zijn nadat de reserves grondexploitatie conform de nota grondbeleid op het vereiste niveau zijn gebracht, worden toegevoegd aan de reserve Stadsontwikkelfonds. Bijdragen van projectontwikkelaars voor de realisatie van bovenwijkse voorzieningen worden ook toegevoegd aan deze reserve.</p>
Naam	BR Startersleningen
Doel	De starterslening is bedoeld voor starters op de woningmarkt. Uit de reserve worden jaarlijkse beheerskosten en rentelasten van de startersleningen gedekt.
Naam	BR Strategische Posities
Doel	Deze reserve dient ter financiering van de verwachte kosten voor het beheren en onderhouden van een eigendomssituatie in een gebied (vooruitlopend op beslissingen om te gaan ontwikkelen) op te vangen. In de begroting is hiervoor een bedrag geraamd. Afwijkingen t.o.v. dat budget worden verrekend met deze reserve.
Naam	BR Taakmutaties gemeentefonds-overloop
Doel	<p>Conform de spelregels gemeentefonds wordt bij elke toevoeging van nieuwe middelen (taakmutaties, decentralisatie- en integratie-uitkeringen) aan de raad voorgelegd of deze middelen ingezet mogen worden voor een onderliggend beleidsdoel of dat de middelen deel uitmaken van de algemene middelen in het gemeentefonds. In deze bestemmingsreserve worden nieuwe toegevoegde middelen aan het Gemeentefonds gereserveerd die gedurende het jaar niet aan de raad voorgelegd kunnen worden. Vooral van de nieuwe toevoegingen die bekend gemaakt zijn in de septembercirculaire en in de november/decembercirculaire is het niet altijd mogelijk om voor het einde van het jaar een raadsvoorstel met begrotingswijziging aan de raad voor te leggen. In het daarop volgende jaar doen de betreffende beleidsvelden een beroep op deze middelen via een raadsvoorstel en een begrotingswijziging, waarbij voorgesteld wordt de middelen aan de bestemmingsreserve Taakmutaties gemeentefonds te onttrekken. Middelen die na een jaar nog niet via een raadsvoorstel geclaimd zijn voor uitvoering van een bepaald beleid, vallen vrij ten gunste van de Algemene Reserve. (Raadsbesluit 8 februari 2010).</p> <p>In 2010 is het doel van deze bestemmingsreserve uitgebreid ten behoeve van niet bestede budgetten die gereserveerd moeten blijven om bestaand beleid uit te voeren in volgende jaren (raadsbesluit 13 december 2010).</p>
Naam	BR Transformatie Zorgbudgetten
Doel	De bestemmingsreserve heeft als doel om nieuwe voorzieningen te financieren die voorkomen dat inwoners een beroep moeten doen op specialistische maatwerkvoorzieningen.
Naam	BR Vastgoed
Doel	Deze egaliseringsreserve dient om de kosten van onderhoud van het gemeentelijke vastgoed te egaliseren en om daarmee schommelingen in de jaarlijkse begroting tegen te gaan. De hoogte van deze reserve is gebaseerd op het 40-jarige Meerjarige OnderhoudsPlan (MJOP).
Naam	BR Volkshuisvesting
Doel	Deze reserve is het uitvoeringsinstrument van de Nota Wonen. Overeenkomstig besluit van de raad d.d. 30 juni 2014, wordt deze reserve deels ingezet om een redelijke compensatie te bieden voor de gedupeerden van de WOS-fraude. De reserve wordt jaarlijks gevoed met het renteresultaat dat wordt behaald op de uit te zetten Startersleningen.

Naam	BR Volkshuisvestingsfonds Arnhem Oost
Doel	De doelstelling van het Volkshuisvestingsfonds Arnhem-Oost is om aan te sluiten bij de Arnhemse doelen op het gebied van onder andere wonen, klimaat, leefbaarheid en veiligheid in kwetsbare wijken. Met de aanpak van particuliere woningen en de directe leefomgeving, in samenhang met een brede leefbaarheidsaanpak, wordt bijgedragen aan het realiseren van een betere woon-/leefomgeving, meer kansengelijkheid in Arnhem(-Oost) en aan de CO2-reductiedoelstelling van het programma New energy made in Arnhem 2020-2030. De reserve wordt gevoed door enerzijds subsidie van het Rijk en anderzijds door cofinanciering van de provincie en de gemeente Arnhem. De bestedingen zijn conform het vastgestelde plan van aanpak Volkshuisvestingsfonds Arnhem-Oost.
Naam	BR Voorstudies
Doel	De reserve is bedoeld om uitgaven te dekken uit voorstudies voordat een initiatief tot een project is verheven. Op het moment dat het project daadwerkelijk tot uitvoering komt vloeit de bijdrage die vanuit deze reserve is gedaan terug in de reserve. In de begroting is een bedrag geraamd voor kosten van voorstudies. Afwijkingen ten opzichte van de raming worden verrekend met deze reserve.
Naam	BR Wijkfondsen
Doel	In uitzondering op reguliere begrotingsuitgangspunten is budgetoverheveling voor de wijkbudgetten naar een volgend jaar toegestaan. Jaarlijks wordt het surplus of tekort op de wijkbudgetten gestort respectievelijk onttrokken aan de reserve.
Naam	BR Wmo en Jeugdzorg
Doel	De inkomsten en uitgaven op het beleidsveld Zorg en Welzijn zijn nog niet in evenwicht. Dit komt omdat gemeenten nog actief zijn met het ontwikkelen en uitvoeren van de transformatie van de zorg en welzijn, het uitvoeren van de hervormingsagenda Jeugd en de doorontwikkeling beschermd wonen en maatschappelijke opvang nog afwachten. Aan deze reserve worden de voordelen van het beleidsveld Zorg en Welzijn tijdelijk toegevoegd, zodat extra maatregelen en (mogelijke) tekorten op het beleidsveld Zorg en Welzijn, alsmede kosten voor de transformatie van het sociaal domein (zorg, participatie en welzijn) verrekend kunnen worden met deze reserve.
Naam	BR Zuidelijke Binnenstad
Doel	Deze reserve heeft een dekkingsfunctie t.b.v. de financiering van ruimtelijke plannen in de zuidelijke binnenstad.

Verloopstaat bestemmingsreserves

Voor de tekstuele toelichting op de doelstellingen per reserve en de belangrijkste financiële reservemutaties wordt verwezen naar de programmaonderdelen "Wat heeft het gekost" in het jaarverslag.

Voor de volgende bestemmingsreserve worden onttrekkingen aangewend voor afschrijvingen:

- Bereikbaarheid;
- Onderwijs;
- Cultureel vastgoed;
- Kapitaallasten.

	Saldo	Rekening 2024		Saldo
	01-01-24	Toev.	Onttrek.	31-12-24
<i>Bedragen x € 1.000</i>				
BR Onderzoek Rekenkamer	213	0	93	120
BR Raad	12	0	0	12
BR Plankosten stedelijke ontwikkelin	973	522	847	648
BR Taakmutaties Gemeentefonds-overlo	19.114	19.093	18.228	19.979
BR Gebiedsontwikkeling Kronenburg	1.651	123	1.100	674
BR Burgerberaden	518	0	225	293
BR Participatie	39	0	0	39
BR Burgerparticipatie	181	0	87	94
BR Beschermd en Weerbaar	4.815	1.796	0	6.611
BR Cultureel vastgoed	10.311	2.527	12.838	0
BR Buitengewoon Beter	1.462	0	1.108	354
BR Groenfonds	1.486	1.249	575	2.160
BR Bereikbaarheidsfonds	3.835	12.492	9.266	7.061
BR Evenementen	1.187	50	625	612
BR Stadsontwikkelingsfonds	13.921	0	9.501	4.420
BR Zuidelijke binnenstad	3.315	0	910	2.405
BR Risico en beheer Arnhem Centraal	3.469	0	0	3.469
BR Sociaal Economisch Fonds	2.413	0	864	1.549
BR Energiearmoedefonds	5.000	0	4.533	467
BR Arnhem Oost	6.234	5.431	4.221	7.444
BR Startersleningen	1.718	60	13	1.765
BR Strategische posities	1.500	0	0	1.500
BR Volkshuisvesting	2.546	1.316	87	3.775
BR Volkshuisvesting Arn Oost	7.032	6.061	724	12.369
BR Grondexploitatie	14.847	7.010	0	21.857
BR Omgevingslawaaï	230	0	123	108
BR Groot onderh.en verv.openb ruimte	5.741	2.763	824	7.679
BR Voorstudies	0	546	0	546
BR Burgerinitiatieven sociaal domein	266	0	112	154
BR Kapitaallasten	7.772	2.648	1.317	9.102
BR Bedrijfsvoering	1.388	0	100	1.288
BR Duurzaamheidsleningen	324	1.042	195	1.172
BR WMO en jeugdzorg	29.075	14.302	10.339	33.038
BR Jeugdfonds	5.933	0	1.355	4.578
BR Transformatie zorgbudgetten	695	0	498	197
BR Klimaat en Energie	2.921	2.102	2.078	2.944
BR Revolverend fonds (duurzaamheid)	680	0	0	680
BR Duurzaam Arnhem	4.103	676	1.850	2.929
BR Fractieondersteuning	21	0	0	21
BR Klimaatadaptatiefonds	11.912	470	2.492	9.890
BR Inburgering, integratie en asiel	3.430	2.678	930	5.178
BR Huisvesting bijz doelgroepen	0	6.000	1.500	4.500
BR Spoorzone Oost	0	25.242	3.153	22.089
BR Wijkfondsen	80	27	16	92
BR Onderwijs	28.576	13.537	8.425	33.688
BR Vastgoed	4.248	5.020	4.736	4.532
Totaal Bestemmingsreserves (BR)	215.187	134.782	105.888	244.081
AR Algemene Reserve	78.271	0	10.939	67.332

Totaal Algemene Reserve (AR)	78.271	0	10.939	67.332
Totaal Reserves (AR en BR)	293.458	134.782	116.826	311.414

Voorzieningen

Verloopstaat voorzieningen

Verloopstaat voorzieningen				
Omschrijving	31-12-2023	Verloop		31-12-2024
		Vermeerderingen	Verminderingen	
Bedragen x € 1.000				
Voorzieningen ter egalisering van kosten:				
Rioolheffing	2.154	700	0	2.854
Verloopstaat voorzieningen voor verliezen, verplichtingen en risico's:				
Pensioen wethouders	6.704	1.219	-292	7.631
Personele risico's	38	0	-38	0
Kunstbedrijf	88	6	-30	64
Spaarverlof	3.354	1.075	0	4.429
Totaal	12.338	3.000	-360	14.978

Voorziening pensioen wethouders

De gemeente is verantwoordelijk voor de uitbetaling van ouderdoms- en nabestaandenpensioen voor zittende en ex-wethouders op grond van de wet Appa. Deze voorziening dient voor de toekomstige verplichtingen.

Voorziening personele risico's

Deze voorzieningen zijn gevormd ten behoeve van getroffen afvloeiingsregelingen met personeelsleden en reorganisaties.

Voorziening kunstbedrijf

Deze voorziening is gevormd ten behoeve van uitvoering van het reorganisatieplan Stichting Kunstbedrijf Arnhem die van toepassing is op de door de gemeente bij de stichting gedetacheerde werknemers.

Voorziening spaarverlof

Dit betreft een voorziening ter dekking van de kosten die samenhangen met de mogelijkheid voor werknemers om verlof te sparen voor nader omschreven doelen. Zodra het opgespaarde verlof wordt opgenomen ontstaat een capaciteitstekort dat opgevangen wordt door de hiertoe gevormde voorziening.

De stijging in de voorziening wordt veroorzaakt doordat alle medewerkers sinds 1 januari 2022 bovenwettelijke vakantie-uren kunnen sparen. Deze vakantie-uren verjaren niet. Hiervoor (spaarverlof, maar ook voor het bovenwettelijke verlof) moet een voorziening worden gevormd (op grond van het Besluit Begroten en Verantwoorden), welke naar verwachting de komende jaren zal toenemen.

Voorziening riolering

De voorziening rioolheffing is opgebouwd uit twee componenten:

- Een bedrag van €2,1 miljoen voor toekomstige vervangingsinvesteringen, bedoeld om een forse stijging van kapitaallasten en hiermee een tariefstijging in de toekomst af te vlakken. Voor de vorming van deze voorziening is een spaarelement opgenomen in het tarief van de rioolheffing (BBV artikel 44 lid 1d);
- Een bedrag van € 0,8 miljoen aan 'beklemde middelen van derden'. Bij de jaarrekening 2021 is op grond van BBV artikel 44 lid 2 een voorziening gevormd, omdat de opbrengsten uit rioolheffing in 2021 hoger waren dan de kosten van het product riolering. De middelen uit deze voorziening worden aangewend voor toekomstige kosten van het product riolering die niet gedekt kunnen worden uit de opbrengsten rioolheffing. In 2024 was dit niet aan de orde.

Schulden met een rentetypische looptijd langer dan één jaar

Specificatie schulden met een rentetypische looptijd > 1jr

Omschrijving	31-12-2024	31-12-2023
<i>Bedragen x € 1.000</i>		
Obligatieleningen	61.500	61.500
Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	166.065	245.674
Buitenlandse instellingen, fondsen, banken, bedrijven en overige sectoren	65.000	65.000
Openbare lichamen als bedoeld in artikel 1, onderdeel a, van de Wet financiering decentrale overheden	130.000	130.000
Onderhandse leningen	361.065	440.674
Waarborgsommen	251	236
Vooruitontvangen bedragen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	2.715	2.882
Totaal	425.531	505.292

De totale rentelast voor het jaar 2024 met betrekking tot de langlopende leningen bedraagt € 7,2 miljoen (2023: € 8,3 miljoen)

Specificatie obligatieleningen

Specifieke Obligatieleningen				
Omschrijving	31-12-2023	Verloop		31-12-2024
		Vermeerderingen	Aflossingen	
Bedragen x € 1.000				
Wallich & Matthes	25.000	0	0	25.000
AFS	36.500	0	0	36.500
Totaal	61.500	0	0	61.500

Specificatie onderhandse leningen binnenlandse banken

specifieke ondermaatschappingen binnenlandse banken				
Omschrijving	31-12-2023	Verloop		31-12-2024
		Vermeerderingen	Aflossingen	
Bedragen x € 1.000				
BNG	229.184	0	-79.532	149.652
Nederlandse Waterschapsbank	16.462	0	-49	16.413
SVn	28	0	-28	0
Totaal	245.674	0	-79.609	166.065

Specificatie onderhandse leningen buitenlandse instellingen

specifieke ondermaats leningen buitenmaats instellingen				
Omschrijving	31-12-2023	Verloop		31-12-2024
		Vermeerderingen	Aflossingen	
Bedragen x € 1.000				
Deutsche Bank	65.000	0	0	65.000
Totaal	65.000	0	0	65.000

Specificatie onderhandse openbare lichamen als bedoeld in art 1

Omschrijving	31-12-2023	Verloop		31-12-2024
		Vermeerderingen	Aflossingen	
<i>Bedragen x € 1.000</i>				
Provincie Noord-Brabant	120.000	0	0	120.000
Provincie Limburg	10.000	0	0	10.000
Totaal	130.000	0	0	130.000

Specificatie vooruitontvangen bedragen > 1 jr

Omschrijving	31-12-2023	Verloop		31-12-2024
		Vermeerderingen	Aflossingen	
<i>Bedragen x € 1.000</i>				
Vooruitontvangen afkoopsommen erfpacht	2.660	0	-92	2.568
Obligato's aan het rijk	222	0	-75	147
Totaal	2.882	0	-167	2.715

Schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

Specificatie schulden met een rentetypische looptijd < 1jr

Omschrijving	31-12-2024	31-12-2023
<i>Bedragen x € 1.000</i>		
Kasgeldleningen aangegaan bij openbare lichamen	0	0
Overige kasgeldleningen	0	0
Banksaldi (schuld)	298	257
Schulden aan publiekrechtelijke lichamen	12.146	10.880
Schulden aan derden	17.355	17.691
Overige schulden	29.500	28.571
Totaal	29.799	28.828

Specificatie banksaldi

Omschrijving	31-12-2024	31-12-2023
<i>Bedragen x € 1.000</i>		
Rekening-courant Voorzieningsfonds	298	257
Rekening-courant Milieu Samenwerking MRA	0	0
Totaal	298	257

Specificatie schulden aan publiekrechtelijke lichamen

Omschrijving	31-12-2024	31-12-2023
<i>Bedragen x € 1.000</i>		
Sociale lasten salarissen en uitkeringen	4.092	3.787
Loonheffing salarissen	7.399	6.489
Vennootschapsbelasting	654	604
Totaal	12.145	10.880

Specificatie schulden aan derden

Omschrijving	31-12-2024	31-12-2023
<i>Bedragen x € 1.000</i>		
Privaatrechtelijke crediteuren	16.535	17.303
Publiekrechtelijke crediteuren	671	0
Diverse schulden	149	388
Totaal	17.355	17.691

Overlopende passiva

Specificatie overlopende passiva

Omschrijving	31-12-2024	31-12-2023
<i>Bedragen x € 1.000</i>		
Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen	4.747	5.342
Verplichtingen	40.723	32.659
Van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen:		
Europese overheidslichamen	820	529
Het Rijk	174.983	178.818
Overige Nederlandse overheidslichamen	5.284	4.078
Totaal	226.557	221.426

Specificatie overige vooruitontvangen bedragen

Omschrijving	31-12-2024	31-12-2023
<i>Bedragen x € 1.000</i>		
Vooruitontvangen faciliterende grondexploitatieplannen	3.930	4.295
Overige vooruitontvangen bedragen	817	1.047
Totaal	4.747	5.342

Specificatie verplichtingen

Totaal	31-12-2024	31-12-2023
<i>Bedragen x € 1.000</i>		
Nog te betalen zorgkosten	3.226	1.724
Rente leningen	4.116	5.458
Nog te betalen aan De Connectie	881	964
BTW verplichtingen	180	905
Nog te betalen subsidies	1.102	1.083
Nog te betalen aan Scalabor B.V.	117	387
Diversen	31.101	22.138
Totaal	40.723	32.659

Specificatie verplichtingen (die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume).

Verloopstaat van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen

Ontwikkeld uit de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen				
Omschrijving	31-12-2023	Verloop		31-12-2024
		Ontvangen subsidies	Uitgaven	
Bedragen x € 1.000				
Europese overheidslichamen	529	820	-529	820
Het Rijk	178.818	50.119	-53.954	174.983
Overige Nederlandse overheidslichamen	4.078	2.250	-1.044	5.284
Totaal	183.425	53.189	-55.527	181.087

Omschrijving	31-12-2023	Verloop		31-12-2024
		Ontvangen subsidies	Uitgaven	
Bedragen x € 1.000				
SISA J85	1.800			1.800
SISA A17	1.747	2.123	2.454	1.416
SISA B2	3.736	-3.736	8.000	-8.000
SISA J100	1.339	3.179	3.286	1.232
SISA J105	1.988			1.988
SISA J106	44.019	10.440		54.459
SISA J109	23.889		264	23.625
SISA J30	5.928		389	5.539
SISA J31	1.416		899	517
SISA J32	3.390		1.314	2.076
SISA J47	24.179		3.151	21.028
SISA J55	5.437		2.943	2.494
SISA J56	237			237
SISA J9	7.295	4.941	750	11.486
SISA J94	1.881	4.237	400	5.718
SISA D10	435	2.264	2.371	328
SISA D11	118			118
SISA D12	381	1.480	1.212	649
SISA D21	184	295	470	9
SISA D8	1.006	7.933	8.146	793
SISA E104	15.969			15.969
SISA E20	811			811
SISA E3	601	24	79	546
SISA E44	720	636	286	1.070
SISA E50	700		941	-241
SISA E58	357		77	280
SISA E110	0	1.547		1.547
SISA K28	1.318	3.779	3.495	1.602
SISA G10	992	4.079	1.442	3.629
SISA G4	1.801		449	1.352
SISA H10	1.584		1.566	18
SISA H20	6.456		712	5.744
SISA H30	626	3.004	3.274	356
SISA H32	542			542
SISA H35	2.635	3.592	3.048	3.179

SISA H4	741	3.963	3.844	860
Overig	1.679	170		1.849
Totaal	167.937	53.950	55.262	166.625

Niet in de balans opgenomen verplichtingen

Specificatie niet in de balans opgenomen verplichtingen

Omschrijving	31-12-2024	31-12-2023
<i>Bedragen x € 1.000</i>		
Toekomstige verplichtingen		
Verplichtingen personeel	4.419	4.393
Verplichtingen huurovereenkomsten	27.633	8.896
Verplichtingen lopende inkoopovereenkomsten en aanbestedingen	78.811	65.380
Totaal toekomstige verplichtingen	110.863	78.669

Specificatie personele verplichtingen

Omschrijving	31-12-2024	31-12-2023
<i>Uren x 1.000, Bedragen x € 1.000</i>		
	<i>uren</i>	<i>€</i>
Verloftegoeden personeel	85	4.405
Wachtgeldverplichting per maand voormalige wethouders		14
		23

Specificatie waarde resterende contractbedragen huurovereenkomsten

Gehuurd item	Gehuurd van	Startdatum contract	Einddatum contract	31-12-2024	31-12-2023
<i>Bedragen x € 1.000</i>					
Eusebiusbuitensingel 53 (incl parkeerplaatsen)	EusebiusBS (Arnhem)	1-7-2020	30-6-2030	11.924	3.195
Eusebiusbuitensingel 49-51 (incl parkeerplaatsen)	60E Sachwert Rendite Fonds	1-7-2020	30-6-2030	11.697	3.096
Johnny van Doornplein 8/Velperbinnensingel	UTOO	1-6-2020	31-5-2045	2.376	269
Rijnkade 150	Louk Heimans Beheer BV	1-4-2015	31-3-2029	443	527
Zijpendaalsewg 167	Woonpark Guldenbodem BV	1-8-2023	31-12-2025	316	616
Mr. E.N. van Kleffenstraat 12	Project De Wing	1-4-2021	31-3-2026	193	343
Kronenburggalerij 3	Wereldhave NV	1-4-2008	31-3-2028	157	197
Olympus 11/Zeegsingel 2	Stichting Quadraam	1-1-1997	31-12-2026	110	170
Drielsedijk 17	A.S.V. Zuid Arnhem	1-1-2023	31-12-2027	54	72
Croydonplein 384-386	St. Woonzorg Nederland	1-1-2022	31-10-2026	45	67
Akkerwindestraat 1	St. Bewonersbedrijf Malburgen	9-1-2023	onbepaald	41	40
Nieuwe Kade 25	Vink/ Pan y Mas	1-12-2023	30-11-2025	39	80
Leeghwaterstraat 10	Stichting Boomwortel	4-6-2024	31-12-2025	36	0
Middelgraafaan 8	A.E. Siebbeles	1-10-2021	30-9-2026	31	47
Veilingstraat 2	H.D.M. Polman	15-1-2024	onbepaald	26	0
Batavierenweg 25	BV Exploitatiemaatschappij Gelredome	8-3-2007	onbepaald	25	25
Bovenbeekstraat 21	Vereniging Hendrick de Keyser	1-4-1995	30-6-2025	17	41

Hommelseweg 29	I. Akkurt	1-12-2024	30-11-2025	17	0
Steenstraat 66	I.H.S. Jacobs-Velthuisen	1-1-2022	31-12-2024	15	14
Van Kinsbergenstraat 32	Portaal	21-1-2009	onbepaald	11	10
Keizershof 17	W.K. Boekschoten	1-9-2019	31-8-2025	10	10
Riethorsterstraat 44	VHV	13-11-2008	onbepaald	8	8
Wijde Slag 6	Stichting Volkshuisvesting Arnhem	27-2-2018	onbepaald	8	8
Schuttersbergweg 27	Stichting Volkshuisvesting Arnhem	1-3-2016	onbepaald	7	7
Karel Doormanstraat 100	Vivare	4-11-2011	onbepaald	6	6
Gelderse Rooslaan 5-1	Stichting Volkshuisvesting Arnhem	24-9-2012	onbepaald	6	6
Gelderse Rooslaan 33-3	Stichting Volkshuisvesting Arnhem	15-10-2012	onbepaald	6	6
Pijlkruidstraat 10	Stichting Volkshuisvesting Arnhem	15-1-2024	14-1-2029	4	0
Korianderstraat 81	Stichting Krachtstroom 026	1-12-2023	30-11-2025	3	0
De Wiltstraat 6	Stichting Rijnstad	15-10-2021	onbepaald	1	4
Pijlkruidstraat 5A	Stichting Volkshuisvesting Arnhem	2-9-2024	onbepaald	1	0
Boulevard Heuvelink 2, Eusebiusveste	Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen	1-5-2022	31-3-2024	0	18
Leemansweg 27C	Fabevo	1-10-2019	30-9-2024	0	14
Totaal				27.633	8.896

Specificatie toekomstige verplichtingen

Naam	Contract	Startdatum	Einddatum	31-12-2024	31-12-2023
<i>Bedragen x € 1.000</i>					
Attero BV	Afvalverwerking (fijn huishoudelijk afval)	april-25	maart-29	20.000	0
PreZero Nederland Holding BV	Afvalinzameling en -verwerking	diverse	juli-27	19.500	36.300
P1 Holding BV	Parkeergarages en straatparkeren	januari-25	december-29	18.250	3.547
Cruise Commerce BV	Huur cruiseschepen tbv opvang	januari-24	december-24	7.083	7.083
Tonny van Elferen Groen-, Grond- & Infratechniek BV	Wegenbouw	januari-23	december-26	6.600	8.000
Attero BV	Afvalverwerking (gft)	januari-20	december-24	4.000	6.200
Wieglija Beheer BV	Transitiekosten Marga Klompelaan	december-24	augustus-25	1.875	0
Rotsbouw Planontwikkeling BV	Gymlocatie Malburgen	december-23	december-25	1.503	0
Dostal Wegenbouw BV	Wegenbouw	juli-20	december-26	0	4.250
Totaal				78.811	65.380

Garantiestellingen

Garantiestellingen	31-12-2024	31-12-2023
<i>Bedragen x € 1.000</i>		
Geborgde geldleningen sociale woningbouw	1.070.237	1.018.937
Garanties uit borgstellingen	31.696	26.925
Totaal garantiestellingen	1.101.933	1.045.862

Specificatie garantiebedragen geldleningen

Instelling	Datum collegebesluit	31-12-2024	31-12-2023
<i>Bedragen x € 1.000</i>			
St. Waarborgfonds Sociale Woningbouw	30-1-2024	1.070.237	1.018.937
Totaal		1.070.237	1.018.937

Naast bovengenoemde geborgde geldleningen sociale woningbouw staat de gemeente garant voor hypothecaire leningen en leningen voor woningverbeteringen. Sinds de invoering van de Algemene Verordening Gegevensbescherming geven de banken geen informatie meer aan de gemeente over de omvang. Het risico voor de gemeente hier is effectief beperkt door de grote stijging van de woningprijzen.

[Specificatie garantiebedragen uit borgstellingen](#)

Instelling	Datum collegebesluit	Oorspronkelijk bedrag	% Borgstelling	31-12-2024	31-12-2023
<i>Bedragen x € 1.000</i>					
Sportcentrum Papendal	20-9-2016	15.000	100	11.000	11.500
Sportbedrijf Arnhem	11-7-2017	10.052	100	2.813	1.013
HCM Arnhem	14-5-2019	935	73	783	811
TV Schuytgraaf	5-9-2023	831	70	551	581
St. Sportpark Molenbeke	26-5-2020	500	50	183	200
Stichting Zwembad Klarenbeek	23-3-2010	180	50	40	43
VV Eldenia	17-12-2013	200	50	27	33
St. Sportpark de Hoogkamp	8-11-2011	195	50	15	20
K.V. Oost-Arnhem	4-12-2018	60	50	13	18
Sport		27.953		15.425	14.219
Zeven B.V.	12-5-2015	75	100	75	75
Koningswerkplaats / Omlab	12-5-2015	70	100	70	70
Okimono Housing B.V.	12-5-2015	45	100	45	45
Cultuur		190		190	190
Dierentehuis	15-11-2022	4.400	100	4.400	0
St. Quadraam	23-5-2017	13.350	100	11.681	12.015
Overig		17.750		16.081	12.015
Totaal		45.893		31.696	26.424

[Overige Niet uit balans blijvende verplichtingen](#)

Niet van toepassing.

[Gebeurtenissen na balansdatum](#)

Na balansdatum hebben zich geen voor de jaarrekening 2024 relevante gebeurtenissen voorgedaan.

Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening en de toelichting

Het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening over het begrotingsjaar

Overzicht baten en lasten per programma

Omschrijving	Begroot 2024 Prim			Begroot 2024 Def			Rekening 2024			
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Afw
Lasten/baten										
<i>Bedragen x € 1.000.000</i>										
Bestuur, dienstverlening en financiën	106,4	615,6	509,2	103,4	633,5	530,1	113,1	641,4	528,2	-1,8
Veiligheid	29,4	5,4	-24,0	31,6	6,5	-25,1	31,6	6,0	-25,7	-0,6
Bereikbaarheid	33,1	9,5	-23,6	32,4	10,1	-22,3	30,2	10,3	-19,9	2,4
Economie	9,8	1,8	-8,0	10,7	2,2	-8,5	11,2	2,9	-8,3	0,3
Onderwijs	27,5	3,0	-24,6	30,1	4,3	-25,9	23,4	4,4	-19,1	6,8
Cultuur	41,5	8,9	-32,6	44,7	8,9	-35,7	43,4	9,2	-34,1	1,6
Participatie en armoedebestrijding	165,2	112,3	-52,9	177,9	118,4	-59,5	191,5	133,1	-58,4	1,1
Zorg	66,8	2,5	-64,3	80,6	5,4	-75,3	92,2	10,7	-81,5	-6,2
Welzijn en inclusie	32,3	2,7	-29,6	56,8	23,8	-33,1	55,3	26,3	-29,0	4,1
Gezondheid en sport	29,0	3,8	-25,3	36,5	9,9	-26,6	33,1	9,2	-23,9	2,8
Klimaat, energie en milieu	22,7	11,3	-11,3	23,0	13,6	-9,4	16,9	12,0	-4,9	4,5
Ruimtelijke ontwikkeling	49,1	39,7	-9,5	71,3	57,4	-13,9	44,2	40,9	-3,2	10,7
Wonen en leefomgeving	51,8	45,3	-6,5	55,1	52,2	-2,9	49,7	50,6	0,9	3,8
Totaal Stedelijke programma's	664,8	861,7	197,0	754,1	946,0	191,9	735,9	957,1	221,2	29,3
Wijk	233,7	29,6	-204,2	239,6	31,0	-208,6	227,8	31,0	-196,9	11,7
Totaal Wijk programma	233,7	29,6	-204,2	239,6	31,0	-208,6	227,8	31,0	-196,9	11,7
Totaal Lasten/Baten	898,5	891,3	-7,2	993,7	977,1	-16,7	963,8	988,1	24,3	41,0
Toevoegingen/onttrekkingen aan reserve										
<i>Bedragen x € 1.000.000</i>										
Bestuur, dienstverlening en financiën	0,3	12,1	11,8	0,7	13,3	12,6	1,7	12,9	11,2	-1,4
Veiligheid	0,1	0,6	0,5	1,2	1,4	0,2	1,3	1,4	0,2	0,0
Bereikbaarheid	11,5	12,4	0,9	13,5	12,9	-0,6	14,1	11,4	-2,7	-2,1
Economie	0,1	0,2	0,2	1,0	2,1	1,1	1,1	2,3	1,2	0,1
Onderwijs	9,2	8,3	-0,8	11,1	8,9	-2,2	14,8	9,0	-5,8	-3,6
Cultuur	3,6	13,4	9,9	4,7	16,7	12,0	4,7	16,1	11,4	-0,6
Participatie en armoedebestrijding	0,0	0,6	0,6	4,3	3,9	-0,4	5,3	4,0	-1,3	-0,9
Zorg	3,0	1,3	-1,8	8,0	5,8	-2,3	14,0	5,7	-8,2	-6,0
Welzijn en inclusie	0,6	0,1	-0,4	2,9	3,1	0,3	6,2	3,2	-3,0	-3,2
Gezondheid en sport	0,4	0,5	0,0	0,7	1,4	0,7	1,3	1,4	0,1	-0,6
Klimaat, energie en milieu	0,0	0,6	0,5	6,6	5,0	-1,7	10,0	4,2	-5,7	-4,0
Ruimtelijke ontwikkeling	25,1	12,3	-12,8	32,8	21,1	-11,7	41,5	20,7	-20,8	-9,1
Wonen en leefomgeving	9,7	8,4	-1,3	11,8	16,5	4,7	15,4	16,7	1,2	-3,5
Totaal Stedelijke programma's	63,5	70,8	7,3	99,4	112,1	12,8	131,2	109,0	-22,2	-35,0
Wijk	1,7	1,6	-0,1	2,9	7,5	4,7	3,5	7,8	4,3	-0,4
Totaal Wijk programma	1,7	1,6	-0,1	2,9	7,5	4,7	3,5	7,8	4,3	-0,4
Totaal Toevoegingen/Onttrekkingen aan reserve	65,2	72,4	7,2	102,3	116,8	14,6	134,8	116,8	-18,0	-32,5
Totaal Stad en Wijk	963,7	963,7	0,0	1096,0	1096,7	0,8	1098,5	1104,9	6,4	5,6

Overzicht algemene dekkingsmiddelen

Nr.	Omschrijving	Begroot 2024 start			Begroot 2024 definitief			Rekening 2024			Afw
		Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	
Bedragen x € 1.000.000											
Omschrijving algemene dekkingsmiddelen:											
S00	Lokale heffingen	0,0	62,7	62,7	0,0	62,6	62,6	0,0	61,7	61,7	-0,9
S00	Algemene uitkeringen	0,0	542,0	542,0	0,0	559,7	559,7	0,0	568,8	568,8	9,1
S00	Dividend	0,0	1,3	1,3	0,0	1,3	1,3	0,0	1,1	1,1	-0,2
S00	Financieringsfunctie	0,0	1,1	1,1	0,0	1,1	1,1	0,0	2,3	2,3	1,1
S00	Overige algemene dekkingsmiddelen	0,0	8,5	8,5	0,0	8,8	8,8	0,0	7,6	7,6	-1,2
S00	Subtotaal algemene dekkingsmiddelen	0,0	615,6	615,6	0,0	633,5	633,5	0,0	641,4	641,4	7,9
S00	Gerealiseerde kosten overhead	79,5	0,0	-79,5	82,7	0,0	-82,7	85,4	0,0	-85,4	-2,7
S00	Vennootschapsbelasting	0,6	0,0	-0,6	1,1	0,0	-1,1	0,9	0,0	-0,9	0,2
S00	Overig	26,3	0,0	-26,3	19,6	0,0	-19,6	26,9	0,0	-26,9	-7,3
Totaal Bestuur, dienstverlening en financiën (S00)		106,4	615,6	509,2	103,4	633,5	530,1	113,1	641,4	528,2	-1,8

Toelichting overzicht van baten en lasten in de jaarrekening over het begrotingsjaar

Totaal saldo lasten en baten

In 2024 is ten opzichte van de definitieve begroting een voordelig saldo van baten en lasten gerealiseerd van 41, miljoen (2023: € 37,8 miljoen). Vervolgens is ten opzichte van de begroting voor € 35,4 miljoen (2023: € 23,1 miljoen) meer aan de reserves toegevoegd. Uiteindelijk resteert een voordelig resultaat van € 6,4 miljoen (2023: €34,0 miljoen voordelig) ten opzichte van de begroting. In de begroting was al rekening gehouden met een voordelig resultaat van € 0,8 miljoen (2023: €19,2 miljoen).

	2024			2023		
	Begroting	Rekening	Afwijking	Begroting	Rekening	Afwijking
<i>Bedragen x € 1.000</i>						
Middelen						
Saldo lasten en baten	-16.668	24.343	41.011	-20.738	17.079	37.817
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	17.431	-17.956	-35.387	39.983	16.925	-23.059
Gerealiseerd resultaat	764	6.388	5.624			14.758

Specificatie voor en nadelen

Voor de gedetailleerde toelichting op de onderstaande voor- en nadelen wordt verwezen naar de afzonderlijke programmamteksten in het jaarverslag. Bij elk programma staan de financiën vermeld in het onderdeel 'Wat heeft het gekost'.

Omschrijving	Begroot 2024 Def			Rekening 2024			Begroting afwijking		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Lasten/baten									
<i>Bedragen x € 1.000.000</i>									
Bestuur, dienstverlening en financiën	103,4	633,5	530,1	113,1	641,4	528,2	-9,8	7,9	-1,8
Veiligheid	31,6	6,5	-25,1	31,6	6,0	-25,7	0,0	-0,6	-0,6
Bereikbaarheid	32,4	10,1	-22,3	30,2	10,3	-19,9	2,1	0,3	2,4
Economie	10,7	2,2	-8,5	11,2	2,9	-8,3	-0,5	0,8	0,3
Onderwijs	30,1	4,3	-25,9	23,4	4,4	-19,1	6,7	0,1	6,8
Cultuur	44,7	8,9	-35,7	43,4	9,2	-34,1	1,3	0,3	1,6
Participatie en armoedebestrijding	177,9	118,4	-59,5	191,5	133,1	-58,4	-13,6	14,7	1,1
Zorg	80,6	5,4	-75,3	92,2	10,7	-81,5	-11,5	5,3	-6,2
Welzijn en inclusie	56,8	23,8	-33,1	55,3	26,3	-29,0	1,5	2,6	4,1
Gezondheid en sport	36,5	9,9	-26,6	33,1	9,2	-23,9	3,4	-0,6	2,8
Klimaat, energie en milieu	23,0	13,6	-9,4	16,9	12,0	-4,9	6,1	-1,6	4,5
Ruimtelijke ontwikkeling	71,3	57,4	-13,9	44,2	40,9	-3,2	27,2	-16,5	10,7
Wonen en leefomgeving	55,1	52,2	-2,9	49,7	50,6	0,9	5,4	-1,6	3,8
Totaal Stedelijke programma's	754,1	946,0	191,9	735,9	957,1	221,2	18,2	11,1	29,3
Wijk	239,6	31,0	-208,6	227,8	31,0	-196,9	11,8	-0,1	11,7
Totaal Wijk programma	239,6	31,0	-208,6	227,8	31,0	-196,9	11,8	-0,1	11,7
Totaal Lasten/Baten	993,7	977,1	-16,7	963,8	988,1	24,3	30,0	11,0	41,0
Toevoegingen/onttrekkingen aan reserve									
<i>Bedragen x € 1.000.000</i>									
Bestuur, dienstverlening en financiën	0,7	13,3	12,6	1,7	12,9	11,2	-1,0	0,4	1,4
Veiligheid	1,2	1,4	0,2	1,3	1,4	0,2	0,0	0,0	0,0
Bereikbaarheid	13,5	12,9	-0,6	14,1	11,4	-2,7	-0,6	1,5	2,1
Economie	1,0	2,1	1,1	1,1	2,3	1,2	-0,1	-0,2	-0,1
Onderwijs	11,1	8,9	-2,2	14,8	9,0	-5,8	-3,7	-0,1	3,6
Cultuur	4,7	16,7	12,0	4,7	16,1	11,4	0,0	0,6	0,6
Participatie en armoedebestrijding	4,3	3,9	-0,4	5,3	4,0	-1,3	-1,0	-0,1	0,9
Zorg	8,0	5,8	-2,3	14,0	5,7	-8,2	-5,9	0,1	6,0
Welzijn en inclusie	2,9	3,1	0,3	6,2	3,2	-3,0	-3,3	-0,1	3,2
Gezondheid en sport	0,7	1,4	0,7	1,3	1,4	0,1	-0,6	0,0	0,6
Klimaat, energie en milieu	6,6	5,0	-1,7	10,0	4,2	-5,7	-3,3	0,7	4,0
Ruimtelijke ontwikkeling	32,8	21,1	-11,7	41,5	20,7	-20,8	-8,7	0,4	9,1
Wonen en leefomgeving	11,8	16,5	4,7	15,4	16,7	1,2	-3,6	-0,1	3,5
Totaal Stedelijke programma's	99,4	112,1	12,8	131,2	109,0	-22,2	-31,9	3,1	35,0
Wijk	2,9	7,5	4,7	3,5	7,8	4,3	-0,7	-0,3	0,4
Totaal Wijk programma	2,9	7,5	4,7	3,5	7,8	4,3	-0,7	-0,3	0,4
Totaal Toevoegingen/Onttrekkingen aan reserve	102,3	119,7	17,4	134,8	116,8	-18,0	-32,5	2,9	35,4
Totaal Stad en Wijk	1096,0	1096,7	0,8	1098,5	1104,9	6,4	-2,6	8,2	5,6

Overzicht algemene dekkingsmiddelen

Nr. Omschrijving	Begroot 2024			Rekening 2024			Begroting		
	definitief						afwijking		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
<i>Bedragen x € 1.000.000</i>									
Omschrijving algemene dekkingsmiddelen:									
S00 Lokale heffingen	0,0	62,6	62,6	0,0	61,7	61,7	0,0	-0,9	0,9
S00 Algemene uitkeringen	0,0	559,7	559,7	0,0	568,8	568,8	0,0	9,1	-9,1
S00 Dividend	0,0	1,3	1,3	0,0	1,1	1,1	0,0	-0,2	0,2
S00 Financieringsfunctie	0,0	1,1	1,1	0,0	2,3	2,3	0,0	1,1	-1,1
S00 Overige algemene dekkingsmiddelen	0,0	8,8	8,8	0,0	7,6	7,6	0,0	-1,2	1,2
S00 Subtotaal algemene dekkingsmiddelen	0,0	633,5	633,5	0,0	641,4	641,4	0,0	7,9	-7,9
S00 Gerealiseerde kosten overhead	82,7	0,0	-82,7	85,4	0,0	-85,4	2,7	0,0	2,7
S00 Vennootschapsbelasting	1,1	0,0	-1,1	0,9	0,0	-0,9	-0,2	0,0	-0,2
S00 Overig	19,6	0,0	-19,6	26,9	0,0	-26,9	7,6	0,0	7,6
Totaal Bestuur, dienstverlening en financiën (S00)	103,4	633,5	530,1	113,1	641,4	528,2	10,0	7,9	2,1

Incidentele baten en lasten

In de Gemeentewet is opgenomen dat de begroting structureel en reëel in evenwicht moet zijn. Met structureel evenwicht wordt bedoeld dat structurele lasten worden gedekt door structurele baten. Met reëel evenwicht wordt bedoeld dat de geraamde baten en lasten in de begroting (en meerjarenraming) volledig en realistisch zijn. Ook in de jaarrekening wordt een overzicht van de incidentele baten en lasten getoond, zodat kan worden beoordeeld of er in de realisatie sprake is van een structureel evenwicht.

In onderstaande tabel is de opbouw van het structurele saldo inzichtelijk gemaakt. De in de tabel opgenomen bedragen incidentele baten en lasten sluiten aan op de totalen uit het overzicht incidentele baten en lasten. Alle reservemutaties zijn incidenteel en tellen dus niet mee in het structureel saldo.

Structureel begrotingssaldo	2024
<i>Bedragen x € 1.000</i>	
Totale baten exclusief reserves	988.113
Totale lasten exclusief reserves	963.769
Saldo voor bestemming	24.343
Onttrekkingen aan reserves	116.826
Toevoegingen aan reserves	134.782
Saldo na bestemming	6.388
Totaal incidentele baten	86.865
Totaal incidentele lasten	108.597
Structureel begrotingssaldo	46.076
Structurele exploitatieruimte	4,7%

Het kengetal structurele exploitatieruimte is een verplicht kengetal vanuit het BBV, en is opgenomen in de paragraaf Risicomanagement en weerstandsvermogen. Hieronder worden de incidentele baten en lasten per programma weergegeven.

Incidentele baten en lasten		
	Baten	Lasten
S00 Bestuur, dienstverlening en financiën	2.837	12.682
S01 Veiligheid	3.953	7.844
S02 Bereikbaarheid	755	0
S03 Economie	1.536	4.043
S04 Onderwijs	2.264	3.554
S05 Cultuur	1.646	3.206
S06 Participatie en armoedebestrijding	16.575	16.993
S07 Zorg	9.393	9.690
S08 Welzijn en inclusie	23.644	25.432
S09 Gezondheid en sport	5.318	5.899
S10 Klimaat, energie en milieu	11.991	11.643
S11 Ruimtelijke ontwikkeling	1.995	2.894
S12 Wonen en leefomgeving	4.959	4.719
Totaal	86.865	108.597

Onvoorzien / strikt onvermijdbaar

In de begroting is in het stedelijk programma S00 Bestuur, dienstverlening en financiën een bedrag opgenomen voor zowel incidentele als structurele onvoorziene lasten. Voor de incidentele onvoorziene lasten (= onvoorzien) wordt jaarlijks een bedrag opgenomen van € 272.000. Voor de post voor structurele onvoorziene lasten (= strikt onvermijdbaar) wordt jaarlijks een bedrag van € 767.000 gereserveerd.

	Begroot 2024		Rekening	Afwijking	V / N
Omschrijving	Primitief	Definitief	2024		
Bedragen x € 1.000					
Onvoorzien	272	272	168	104	V
Strikt onvermijdbaar	767	767	0	767	V
Totaal	1.039	1.039	168	871	V

Begrotingsanalyse

Begr. wijz.nr.	Raadsvergadering	Onderwerp	Exploitatie 2024			Reserves 2024		Saldo
			Lasten	Baten	Saldo	Toevoegingen	Onttrekkingen	
Bedragen x € 1.000, positieve bedragen betreft voordeel, negatieve bedragen betreft nadeel								
	8-11-2023	Ontwerp Begroting 2024	-898.473	891.298	-7.175	65.232	-72.407	-
Geamendeerde Begroting 2024			-898.473	891.298	-7.175	65.232	-72.407	-
24-000	Div.	Meerjarige effecten besluitvorming na gereedkoming boekwerk Begroting 2024	-31.136	7.273	-23.863	-	-23.863	-
24-006	12-6-2024	Turap-1 2024	-3.297	4.959	1.662	-	-900	2.562
24-008	13-11-2024	Turap-2 2024	-44.865	39.298	-5.567	8.795	-12.564	-1.798
24-010	10-4-2024	Verzamelbesluit-1 2024	-547	2.673	2.126	574	1.552	-
24-012	18-12-2024	Budgetoverheveling 2024	17.169	-	17.169	17.169	-	-
24-020	3-7-2024	Verzamelbesluit-2 2024	-27.883	21.891	-5.992	7.273	-13.265	-
24-030	18-12-2024	Verzamelbesluit-3 2024	-4.703	9.676	4.973	3.210	1.763	-
Begroot 2024 Definitief			-993.735	977.068	-16.667	102.253	-119.684	764

Omschrijving	Begroot 2024 Def	Rekening 2024	Begroting afwijking
	Lasten	Lasten	Lasten
Lasten/baten			
<i>Bedragen x € 1.000.000</i>			
Bestuur, dienstverlening en financiën	103,4	113,1	-9,8
Veiligheid	31,6	31,6	0,0
Bereikbaarheid	32,4	30,2	2,1
Economie	10,7	11,2	-0,5
Onderwijs	30,1	23,4	6,7
Cultuur	44,7	43,4	1,3
Participatie en armoedebestrijding	177,9	191,5	-13,6
Zorg	80,6	92,2	-11,5
Welzijn en inclusie	56,8	55,3	1,5
Gezondheid en sport	36,5	33,1	3,4
Klimaat, energie en milieu	23,0	16,9	6,1
Ruimtelijke ontwikkeling	71,3	44,2	27,2
Wonen en leefomgeving	55,1	49,7	5,4
Totaal Stedelijke programma's	754,1	735,9	18,2
Wijk	239,6	227,8	11,8
Totaal Wijk programma	239,6	227,8	11,8
Totaal	993,7	963,8	30,0

Wet Normering Topinkomens

Bezoldiging topfunctionarissen

WNT-verantwoording 2024 Gemeente Arnhem

De WNT is van toepassing op Gemeente Arnhem. Het voor Gemeente Arnhem toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2024 € x.x (het algemeen bezoldigingsmaximum).

1. Bezoldiging topfunctionarissen

1a. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling

Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling inclusief degenen die op grond van hun voormalige functie nog 4 jaar als topfunctionaris worden aangemerkt.

Gegevens 2024		
bedragen x € 1	JH de Baas	J.G.M. Kersten
Functiegegevens	Gemeentesecretaris	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2023	1/1-31/12	1/1 – 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	1
Dienstbetrekking?	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	163.117	135.596
Beloningen betaalbaar op termijn	23.390	23.279
Subtotaal	186.507	158.875
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	233.000	233.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.
Bezoldiging	186.507	158.875

Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan

Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling

Gegevens 2023		
bedragen x € 1	JH de Baas	J.G.M. Kersten
Functiegegevens	Gemeentesecretaris	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2022	1/1-31/12	1/1 – 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	0,9259	1
Dienstbetrekking?	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	143.750	133.067
Beloningen betaalbaar op termijn	20.893	22.473
Subtotaal	164.643	155.540

Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening en de toelichting

Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	206.476	223.000
Bezoldiging	164.643	155.540

Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen

Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen met of zonder dienstbetrekking inclusief degenen die op grond van hun voormalige functie nog 4 jaar als topfunctionaris worden aangemerkt.

Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2024 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

Bijlage met het overzicht van de taakvelden

Taakvelden Totaal

Omschrijving		Begroot 2024 Prim					Begroot 2024 Def					Rekening 2024				
		Lasten	Baten	Toev.	Ontrr.	Saldo	Lasten	Baten	Toev.	Ontrr.	Saldo	Lasten	Baten	Toev.	Ontrr.	Saldo
Taakvelden																
<i>Bedragen x € 1.000</i>																
T01	Bestuur	6.309	91	0	0	6.218	7.011	91	0	93	-6.827	7.960	57	0	93	-7.809
T02	Burgerzaken	8.551	3.322	0	0	5.228	8.990	3.322	0	0	-5.667	9.642	4.083	0	0	-5.558
T03	Beheer overige gebouwen en gronden	2.736	472	0	0	2.265	2.373	472	100	0	-2.001	2.297	433	100	0	-1.964
T04	Overhead	81.658	3.923	297	1.119	76.914	84.874	4.554	586	1.962	-78.945	87.555	2.895	1.227	1.536	-84.351
T05	Treasury	-2.286	2.436	0	0	-4.722	-2.286	2.436	0	0	4.722	1.571	3.313	0	0	1.742
T061	OZB Woningen	3.985	30.403	0	0	-26.418	3.993	30.261	0	0	26.269	2.855	29.534	0	0	26.678
T062	OZB Niet-Woningen	0	32.270	0	0	-32.270	0	32.270	0	0	32.270	1.130	32.122	0	0	30.991
T064	Belastingen overig	5	381	0	0	-376	5	381	0	0	376	3	150	0	0	147
T07	Alg uitk en ov uitk gemeentefonds	0	542.349	0	0	-542.349	0	559.667	0	0	559.667	0	568.784	329	0	568.455
T08	Overige baten en lasten	6.588	0	0	11.114	-4.525	-1.073	0	0	10.939	12.012	1.410	-9	0	10.939	9.520
T09	Vennootschapsbelasting VpB	600	0	0	0	600	1.078	0	0	0	-1.078	876	0	0	0	-876
T11	Crisisbeheersing en brandweer	16.197	1.444	78	54	14.777	15.956	1.444	87	62	-14.537	15.811	1.501	87	58	-14.339
T12	Openbare orde en veiligheid	15.691	3.998	0	518	11.175	18.120	5.095	1.150	1.385	-12.789	18.242	4.466	1.194	1.385	-13.585
T21	Verkeer en vervoer	32.789	577	1.026	3.974	29.263	33.434	676	2.546	4.680	-30.624	32.717	1.488	2.858	3.619	-30.467
T22	Parkeren	12.778	20.315	11.271	8.417	-4.683	12.875	21.626	12.127	8.279	4.903	11.693	20.919	12.184	7.845	4.888
T24	Economische havens en waterwegen	1.098	913	0	0	185	2.298	2.013	0	0	-285	2.141	1.517	0	0	-624
T25	Openbaar vervoer	1.274	1.314	0	25	-65	1.257	1.314	0	25	82	1.343	1.411	0	25	93
T31	Economische ontwikkeling	5.634	149	0	0	5.485	5.156	156	950	1.175	-4.775	5.144	241	950	1.175	-4.678
T33	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	450	44	0	0	406	947	44	0	250	-653	868	23	76	282	-639
T34	Economische promotie (Arnhem promo)	3.685	1.562	50	200	1.973	4.582	1.965	50	714	-1.953	5.179	2.668	50	864	-1.697
T42	Onderwijshuisvesting	24.707	4.789	9.524	8.504	20.939	25.073	4.848	11.212	9.091	-22.346	22.551	5.408	14.794	9.762	-22.176
T43	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	21.971	10.722	95	79	11.265	25.471	12.598	366	306	-12.933	24.620	12.863	576	210	-12.122
T51	Sportbeleid en activering	22.493	0	0	197	22.296	26.766	4.077	0	447	-22.241	25.325	3.324	0	454	-21.548
T52	Sportaccommodaties	4.845	5.757	748	495	-659	5.433	6.088	995	884	544	5.050	6.145	1.232	748	611
T53	Cultuurpresentatie, -prod en -part	23.895	7.934	3.263	13.208	6.015	24.893	7.777	4.314	15.371	-6.058	23.771	8.213	4.314	14.875	-4.997
T54	Musea	6.279	273	0	0	6.006	6.285	273	0	0	-6.012	6.058	173	0	0	-5.885
T55	Cultureel erfgoed	2.237	665	323	227	1.667	3.752	684	390	1.387	-2.071	3.895	685	398	1.276	-2.331
T56	Media	9.837	0	0	0	9.837	10.525	176	0	0	-10.349	10.548	176	0	0	-10.372
T57	Openb groen en (openlucht) recreatie	19.065	859	442	534	18.114	23.362	1.666	867	4.402	-18.161	19.084	751	4.283	4.439	-18.177

T61	Samenkracht en burgerparticipatie	33.996	528	667	1.198	32.937	58.502	23.052	1.964	3.939	-33.474	57.198	27.042	5.871	3.915	-32.112
T62	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	25.545	0	0	75	25.470	26.665	0	0	1.199	-25.466	23.894	56	0	1.199	-22.639
T63	Inkomensregelingen	150.962	112.557	0	400	38.005	163.292	117.378	1.558	6.056	-41.415	174.921	132.261	1.989	6.056	-38.593
T64	WSW en beschut werk	36.782	100	0	642	36.040	39.157	1.264	5.998	2.948	-40.943	38.424	421	6.398	2.948	-41.453
T65	Arbeidsparticipatie	20.996	2.181	0	0	18.815	23.846	4.648	400	1.076	-18.521	21.874	2.913	745	1.181	-18.524
T66	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	14.658	922	0	180	13.556	14.312	922	0	180	-13.210	12.142	2.010	0	180	-9.952
T671A	Huishoudelijke hulp (WMO)	20.061	0	0	0	20.061	20.061	0	0	0	-20.061	19.412	0	0	0	-19.412
T671B	Begeleiding (WMO)	19.954	0	0	0	19.954	19.955	0	0	0	-19.955	22.072	675	0	0	-21.397
T671C	Dagbesteding (WMO)	2.233	0	0	0	2.233	2.233	0	0	0	-2.233	1.834	0	0	0	-1.834
T671D	Overige maatwerkarrangementen (WMO)	3.436	0	0	0	3.436	2.608	0	0	0	-2.608	1.842	58	0	0	-1.784
T672A	Jeugdhulp begeleiding	8.385	0	0	0	8.385	12.293	0	0	0	-12.293	16.349	0	0	0	-16.349
T672B	Jeugdhulp behandeling	10.654	0	0	0	10.654	13.231	0	0	0	-13.231	18.111	0	0	0	-18.111
T672D	Jeugdhulp zonder verblijf overig	5.030	0	0	498	4.532	3.510	115	0	2.979	-417	2.785	2.878	4.557	2.898	-1.566
T673A	Pleegzorg	3.221	0	0	0	3.221	3.940	0	0	0	-3.940	3.915	0	0	0	-3.915
T673B	Gezinsgericht	3.130	0	0	0	3.130	5.639	0	0	0	-5.639	7.302	0	0	0	-7.302
T673C	Jeugdhulp met verblijf overig	13.979	0	0	0	13.979	17.089	0	0	0	-17.089	11.618	0	0	0	-11.618
T674A	Jeugd behandeling GGZ zonder verblijf	10.717	0	0	0	10.717	13.576	0	0	0	-13.576	12.127	0	0	0	-12.127
T674B	Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	277	0	0	0	277	339	0	0	0	-339	2.100	0	0	0	-2.100
T674C	Gesloten plaatsing	835	0	0	0	835	1.535	0	0	0	-1.535	5.784	1.566	0	0	-4.218
T681A	Beschermd wonen (WMO)	34.133	1.559	3.020	0	35.594	28.202	642	5.250	0	-32.810	25.035	59	5.250	0	-30.225
T681B	Maatschapp- en vrouwenopvang (WMO)	18.552	892	40	22	17.677	20.053	892	1.127	1.390	-18.899	20.623	988	2.047	1.390	-20.292
T682A	Jeugdbescherming	4.153	0	0	0	4.153	4.959	90	0	0	-4.869	4.282	102	0	0	-4.181
T682B	Jeugdreclassering	1.240	0	0	0	1.240	1.454	0	0	0	-1.454	1.126	0	0	0	-1.126
T71	Volksgesondheid	8.745	71	0	0	8.675	11.402	1.746	0	316	-9.340	9.755	1.855	346	316	-7.930
T72	Riolering	13.371	17.766	172	289	-4.512	13.458	17.766	174	296	4.430	12.777	17.830	174	296	5.175
T73	Afval	22.115	25.078	0	0	-2.963	22.278	25.481	0	0	3.204	22.742	26.608	0	0	3.867
T74	Milieubeheer	29.632	12.924	38	556	16.190	29.098	15.087	11.147	8.136	-17.022	23.040	14.607	15.363	7.405	-16.391
T75	Begraafplaatsen en crematoria	48	16	0	0	32	48	16	0	0	-32	58	43	0	0	-15
T81	Ruimtelijke ordening	3.570	0	23.011	11.311	15.270	3.949	0	23.011	12.230	-14.730	2.758	43	23.533	11.858	-14.391
T82	Grondexpl (niet-bedrijventerreinen)	34.852	35.569	2.123	1.013	393	55.989	53.269	3.751	4.165	-2.306	30.301	35.228	10.807	4.165	-1.714
T83	Wonen en bouwen	10.143	4.174	9.043	7.556	7.456	9.915	8.725	12.133	13.323	0	8.231	7.538	13.050	13.433	-311
Totaal		565.403	214.337	38.114	23.741	365.440	642.587	271.093	66.513	58.233	-379.775	614.433	274.780	90.130	57.241	-372.542
Totaal		898.473	891.298	65.233	72.407	0	993.735	977.068	102.253	119.684	764	963.769	988.113	134.782	116.826	6.388

Omschrijving	Begroot 2024 Prim					Begroot 2024 Def					Rekening 2024				
	Lasten	Baten	Toev.	Onttr.	Saldo	Lasten	Baten	Toev.	Onttr.	Saldo	Lasten	Baten	Toev.	Onttr.	Saldo
Programma/Taakvelden															
<i>Bedragen x € 1.000</i>															
Bestuur, dienstverlening en financiën	106.407	615.647	298	12.074	-521.016	103.388	633.453	737	13.319	542.648	113.151	641.384	1.707	12.896	539.422
T01 Bestuur	6.309	91	0	0	6.218	7.011	91	0	93	-6.827	7.960	57	0	93	-7.809
T02 Burgerzaken	8.551	3.322	0	0	5.228	8.990	3.322	0	0	-5.667	9.642	4.083	0	0	-5.558
T03 Beheer overige gebouwen en gronden	2.736	472	0	0	2.265	2.373	472	100	0	-2.001	2.223	433	100	0	-1.890
T04 Overhead	79.465	3.907	297	1.119	74.736	82.680	4.537	586	1.962	-76.768	85.367	2.895	1.227	1.536	-82.163
T05 Treasury	-2.286	2.436	0	0	-4.722	-2.286	2.436	0	0	4.722	1.571	3.313	0	0	1.742
T061 OZB Woningen	3.985	30.403	0	0	-26.418	3.993	30.261	0	0	26.269	2.855	29.534	0	0	26.678
T062 OZB Niet-Woningen	0	32.270	0	0	-32.270	0	32.270	0	0	32.270	1.130	32.122	0	0	30.991
T064 Belastingen overig	5	381	0	0	-376	5	381	0	0	376	3	150	0	0	147
T07 Alg uitk en ov uitk gemeentefonds	0	542.349	0	0	-542.349	0	559.667	0	0	559.667	0	568.784	329	0	568.455
T08 Overige baten en lasten	6.588	0	0	10.939	-4.350	-1.073	0	0	10.939	12.012	1.410	-9	0	10.939	9.520
T09 Vennootschapsbelasting VpB	600	0	0	0	600	1.078	0	0	0	-1.078	876	0	0	0	-876
T61 Samenkracht en burgerparticipatie	402	0	0	16	386	566	0	50	326	-290	80	22	50	328	220
T74 Milieubeheer	52	17	0	0	35	52	17	0	0	-35	34	0	0	0	-34
Veiligheid	29.433	5.442	78	572	23.497	31.626	6.540	1.237	1.447	-24.876	31.617	5.959	1.281	1.443	-25.496
T11 Crisisbeheersing en brandweer	16.197	1.444	78	54	14.777	15.956	1.444	87	62	-14.537	15.802	1.493	87	58	-14.338
T12 Openbare orde en veiligheid	13.236	3.998	0	518	8.720	15.671	5.095	1.150	1.385	-10.340	15.815	4.466	1.194	1.385	-11.158
Bereikbaarheid	33.080	9.488	11.494	12.416	22.670	32.358	10.087	13.480	12.857	-22.894	30.240	10.346	14.073	11.363	-22.605
T21 Verkeer en vervoer	22.666	61	1.026	3.974	19.656	22.297	194	2.156	4.553	-19.705	21.190	701	2.403	3.492	-19.398
T22 Parkeren	9.140	8.113	10.469	8.417	3.078	8.803	8.578	11.325	8.279	-3.271	7.707	8.233	11.671	7.845	-3.299
T25 Openbaar vervoer	1.274	1.314	0	25	-65	1.257	1.314	0	25	82	1.343	1.411	0	25	93
Economie	9.769	1.755	50	200	7.864	10.685	2.165	1.000	2.139	-7.381	11.189	2.931	1.076	2.321	-7.013
T31 Economische ontwikkeling	5.634	149	0	0	5.485	5.156	156	950	1.175	-4.775	5.144	241	950	1.175	-4.678
T33 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	450	44	0	0	406	947	44	0	250	-653	866	23	76	282	-637
T34 Economische promotie (Arnhem promo)	3.685	1.562	50	200	1.973	4.582	1.965	50	714	-1.953	5.179	2.668	50	864	-1.697
Onderwijs	27.504	2.951	9.179	8.343	25.390	30.118	4.260	11.121	8.904	-28.075	23.439	4.374	14.820	8.997	-24.888
T42 Onderwijshuisvesting	18.539	684	9.095	8.268	18.680	18.514	708	10.766	8.653	-19.919	14.111	798	14.254	8.841	-18.726
T43 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	8.966	2.266	84	74	6.709	11.604	3.552	356	251	-8.156	9.328	3.577	566	156	-6.162
Totaal	206.193	635.282	21.099	33.606	-441.595	208.175	656.504	27.575	38.667	459.421	209.636	664.994	32.957	37.020	459.420

Cultuur		41.509	8.872	3.567	13.432	22.772	44.658	8.910	4.683	16.695	-23.736	43.375	9.231	4.690	16.099	-22.736
T53	Cultuurpresentatie, -prod en -part	23.717	7.934	3.263	13.208	5.837	24.715	7.777	4.314	15.371	-5.881	23.589	8.204	4.314	14.875	-4.823
T54	Musea	6.279	273	0	0	6.006	6.285	273	0	0	-6.012	6.058	173	0	0	-5.885
T55	Cultureel erfgoed	2.227	665	304	224	1.642	3.683	684	369	1.323	-2.044	3.772	678	377	1.224	-2.247
T56	Media	9.286	0	0	0	9.286	9.975	176	0	0	-9.799	9.957	176	0	0	-9.781
Participatie en armoedebestrijding		165.248	112.324	0	642	52.282	177.902	118.422	4.298	3.881	-59.897	191.547	133.144	5.292	3.986	-59.709
T63	Inkomensregelingen	126.509	111.779	0	0	14.730	137.282	116.489	700	443	-21.050	150.644	131.872	1.214	443	-19.543
T64	WSW en beschut werk	31.086	100	0	642	30.344	32.723	1.264	3.198	2.948	-31.709	32.486	421	3.598	2.948	-32.714
T65	Arbeidsparticipatie	7.652	444	0	0	7.208	7.898	669	400	490	-7.138	8.417	850	480	595	-7.452
Zorg		66.822	2.481	3.020	1.253	66.109	80.630	5.362	8.050	5.786	-77.532	92.165	10.657	13.953	5.706	-89.756
T61	Samenkracht en burgerparticipatie	5.651	0	0	500	5.151	10.537	3.593	0	1.429	-5.515	9.229	3.253	1.347	1.429	-5.894
T62	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	22.486	0	0	75	22.411	23.564	0	0	1.199	-22.366	21.904	56	0	1.199	-20.649
T64	WSW en beschut werk	372	0	0	0	372	374	0	2.800	0	-3.174	953	0	2.800	0	-3.753
T66	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	1.619	922	0	180	517	1.273	922	0	180	-171	7.121	2.010	0	180	-4.931
T671A	Huishoudelijke hulp (WMO)	3.102	0	0	0	3.102	3.102	0	0	0	-3.102	12.673	0	0	0	-12.673
T671B	Begeleiding (WMO)	247	0	0	0	247	248	0	0	0	-248	1.823	675	0	0	-1.147
T671C	Dagbesteding (WMO)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	85	0	0	0	-85
T671D	Overige maatwerkarrangementen (WMO)	2.381	0	0	0	2.381	1.552	0	0	0	-1.552	1.804	58	0	0	-1.746
T672A	Jeugdhulp begeleiding	331	0	0	0	331	4.075	0	0	0	-4.075	1.805	0	0	0	-1.805
T672B	Jeugdhulp behandeling	486	0	0	0	486	2.855	0	0	0	-2.855	1.107	0	0	0	-1.107
T672D	Jeugdhulp zonder verblijf overig	2.457	0	0	498	1.959	938	115	0	2.979	2.156	2.638	2.878	4.557	2.898	-1.420
T673A	Pleegzorg	1.040	0	0	0	1.040	1.696	0	0	0	-1.696	2.160	0	0	0	-2.160
T673B	Gezinsgericht	1.115	0	0	0	1.115	3.563	0	0	0	-3.563	4.691	0	0	0	-4.691
T673C	Jeugdhulp met verblijf overig	4.979	0	0	0	4.979	7.817	0	0	0	-7.817	4.106	0	0	0	-4.106
T674A	Jeugd behandeling GGZ zonder verblijf	221	0	0	0	221	2.871	0	0	0	-2.871	643	0	0	0	-643
T674B	Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	277	0	0	0	277	333	0	0	0	-333	715	0	0	0	-715
T674C	Gesloten plaatsing	297	0	0	0	297	981	0	0	0	-981	3.746	1.566	0	0	-2.180
T681A	Beschermd wonen (WMO)	18.917	1.559	3.020	0	20.378	12.986	642	5.250	0	-17.593	13.280	59	5.250	0	-18.470
T682A	Jeugdbescherming	650	0	0	0	650	1.456	90	0	0	-1.366	1.598	102	0	0	-1.496
T682B	Jeugdreclassering	193	0	0	0	193	407	0	0	0	-407	87	0	0	0	-87
Welzijn en inclusie		32.301	2.670	570	124	30.078	56.833	23.765	2.879	3.132	-32.814	55.321	26.324	6.202	3.217	-31.983
T61	Samenkracht en burgerparticipatie	7.257	41	531	101	7.646	27.480	18.895	1.751	1.155	-9.182	28.799	23.272	3.890	1.240	-8.176
T62	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	3.003	0	0	0	3.003	3.045	0	0	0	-3.045	1.900	0	0	0	-1.900
T65	Arbeidsparticipatie	3.498	1.738	0	0	1.760	6.263	3.979	0	586	-1.698	4.050	2.064	265	586	-1.664
T681B	Maatschapp- en vrouwenopvang (WMO)	18.542	892	40	22	17.668	20.044	892	1.127	1.390	-18.889	20.573	988	2.047	1.390	-20.242
Gezondheid en sport		29.048	3.778	431	474	25.226	36.512	9.888	675	1.396	-25.904	33.101	9.248	1.259	1.355	-23.757
T51	Sportbeleid en activering	16.879	0	0	197	16.682	21.151	4.077	0	447	-16.627	19.711	3.324	0	454	-15.933
T52	Sportaccommodaties	3.507	3.703	431	277	-42	4.042	4.048	675	633	-35	3.584	4.027	913	586	116
T71	Volksgesondheid	8.614	60	0	0	8.555	11.271	1.746	0	316	-9.210	9.748	1.855	346	316	-7.924
T75	Begraafplaatsen en crematoria	48	16	0	0	32	48	16	0	0	-32	58	43	0	0	-15

Omschrijving	Begroot 2024 Prim					Begroot 2024 Def					Rekening 2024				
	Lasten	Baten	Toev.	Onttr.	Saldo	Lasten	Baten	Toev.	Onttr.	Saldo	Lasten	Baten	Toev.	Onttr.	Saldo
Programma/Taakvelden															
<i>Bedragen x € 1.000</i>															
Klimaat, energie en milieu	22.677	11.337	38	556	10.822	23.035	13.608	6.647	4.979	-11.095	16.913	11.991	9.960	4.248	-10.634
T74 Milieubeheer	22.677	11.337	38	556	10.822	23.035	13.608	6.647	4.979	-11.095	16.913	11.991	9.960	4.248	-10.634
Ruimtelijke ontwikkeling	49.142	39.661	25.134	12.324	22.291	71.308	57.370	32.762	21.068	-25.632	44.157	40.907	41.492	20.696	-24.045
T74 Milieubeheer	6.747	156	0	0	6.591	5.832	166	4.500	3.157	-7.010	5.830	1.220	5.403	3.157	-6.856
T81 Ruimtelijke ordening	3.320	0	23.011	11.311	15.020	3.949	0	23.011	12.130	-14.830	2.758	43	23.533	11.758	-14.491
T82 Grondexpl (niet-bedrijventerreinen)	34.852	35.569	2.123	1.013	393	55.989	53.269	3.751	4.165	-2.306	30.300	35.228	10.807	4.165	-1.713
T83 Wonen en bouwen	4.223	3.935	0	0	288	5.537	3.935	1.500	1.616	-1.486	5.269	4.416	1.748	1.616	-986
Wonen en leefomgeving	51.819	45.333	9.657	8.379	7.763	55.061	52.195	11.815	16.532	1.851	49.703	50.602	15.436	16.679	2.142
T21 Verkeer en vervoer	2.000	482	0	0	1.518	1.225	482	140	127	-756	1.647	782	140	127	-879
T24 Economische havens en waterwegen	1.098	913	0	0	185	2.298	2.013	0	0	-285	2.141	1.517	0	0	-624
T57 Openb groen en (openlucht) recreatie	14.079	855	442	534	13.132	17.137	1.663	867	4.402	-11.940	13.158	743	3.820	4.439	-11.797
T72 Riolerling	13.371	17.766	172	289	-4.512	13.458	17.766	174	296	4.430	12.777	17.830	174	296	5.175
T73 Afval	15.351	25.078	0	0	-9.727	16.565	25.481	0	0	8.916	17.018	26.608	0	0	9.591
T83 Wonen en bouwen	5.920	239	9.043	7.556	7.168	4.377	4.790	10.633	11.707	1.486	2.962	3.122	11.302	11.817	675
Totaal Stad	664.758	861.739	63.517	70.790	-204.253	754.114	946.023	99.383	112.136	204.662	735.919	957.097	131.242	109.006	198.942
Wijk	68.943	27.358	1.716	1.218	42.084	72.999	28.859	2.012	1.836	-44.316	75.289	29.233	2.766	2.107	-46.714
T03 Beheer overige gebouwen en gronden	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	74	0	0	0	-74
T04 Overhead	2.194	16	0	0	2.178	2.194	17	0	0	-2.177	2.188	0	0	0	-2.188
T08 Overige baten en lasten	0	0	0	175	-175	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
T11 Crisisbeheersing en brandweer	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	9	8	0	0	-1
T12 Openbare orde en veiligheid	2.455	0	0	0	2.455	2.449	0	0	0	-2.449	2.427	0	0	0	-2.427
T21 Verkeer en vervoer	8.123	35	0	0	8.088	9.912	0	250	0	-10.162	9.880	5	315	0	-10.190
T22 Parkeren	3.638	12.202	803	0	-7.762	4.072	13.048	803	0	8.173	3.986	12.686	513	0	8.187
T33 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	-1
T42 Onderwijshuisvesting	6.168	4.104	430	235	2.258	6.559	4.140	446	438	-2.427	8.440	4.610	540	920	-3.450
T43 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	13.005	8.455	11	4	4.556	13.867	9.046	10	54	-4.777	15.291	9.287	10	54	-5.960
T51 Sportbeleid en activering	5.614	0	0	0	5.614	5.614	0	0	0	-5.614	5.614	0	0	0	-5.614
T52 Sportaccommodaties	1.338	2.054	318	218	-616	1.391	2.040	319	251	580	1.467	2.118	319	163	495
T53 Cultuurpresentatie, -prod en -part	178	0	0	0	178	178	0	0	0	-178	182	8	0	0	-174
T55 Cultureel erfgoed	9	0	19	3	25	69	0	21	63	-27	123	7	21	52	-84
T56 Media	550	0	0	0	550	550	0	0	0	-550	591	0	0	0	-591
T57 Openb groen en (openlucht) recreatie	4.985	4	0	0	4.982	6.224	4	0	0	-6.221	5.926	8	463	0	-6.381
T61 Samenkracht en burgerparticipatie	20.685	487	136	581	19.753	19.919	565	162	1.029	-18.488	19.090	495	584	918	-18.261
T62 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	55	0	0	0	55	55	0	0	0	-55	91	0	0	0	-91

T63	Inkomensregelingen	24.453	777	0	400	23.276	26.010	889	858	5.613	-20.365	24.277	389	774	5.613	-19.049
T64	WSW en beschut werk	5.324	0	0	0	5.324	6.059	0	0	0	-6.059	4.985	0	0	0	-4.985
T65	Arbeidsparticipatie	9.846	0	0	0	9.846	9.686	0	0	0	-9.686	9.407	-2	0	0	-9.408
T66	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	13.039	0	0	0	13.039	13.039	0	0	0	-13.039	5.021	0	0	0	-5.021
T671A	Huishoudelijke hulp (WMO)	16.958	0	0	0	16.958	16.958	0	0	0	-16.958	6.739	0	0	0	-6.739
T671B	Begeleiding (WMO)	19.707	0	0	0	19.707	19.707	0	0	0	-19.707	20.250	0	0	0	-20.250
T671C	Dagbesteding (WMO)	2.233	0	0	0	2.233	2.233	0	0	0	-2.233	1.750	0	0	0	-1.750
T671D	Overige maatwerkarrangementen (WMO)	1.056	0	0	0	1.056	1.056	0	0	0	-1.056	38	0	0	0	-38
T672A	Jeugdhulp begeleiding	8.054	0	0	0	8.054	8.218	0	0	0	-8.218	14.544	0	0	0	-14.544
T672B	Jeugdhulp behandeling	10.168	0	0	0	10.168	10.376	0	0	0	-10.376	17.004	0	0	0	-17.004
T672D	Jeugdhulp zonder verblijf overig	2.573	0	0	0	2.573	2.573	0	0	0	-2.573	147	0	0	0	-147
T673A	Pleegzorg	2.181	0	0	0	2.181	2.243	0	0	0	-2.243	1.756	0	0	0	-1.756
T673B	Gezinsgericht	2.015	0	0	0	2.015	2.076	0	0	0	-2.076	2.611	0	0	0	-2.611
T673C	Jeugdhulp met verblijf overig	9.000	0	0	0	9.000	9.273	0	0	0	-9.273	7.512	0	0	0	-7.512
T674A	Jeugd behandeling GGZ zonder verblijf	10.496	0	0	0	10.496	10.705	0	0	0	-10.705	11.484	0	0	0	-11.484
T674B	Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	0	0	0	0	0	5	0	0	0	-5	1.385	0	0	0	-1.385
T674C	Gesloten plaatsing	537	0	0	0	537	554	0	0	0	-554	2.038	0	0	0	-2.038
T681A	Beschermd wonen (WMO)	15.217	0	0	0	15.217	15.217	0	0	0	-15.217	11.755	0	0	0	-11.755
T681B	Maatschapp- en vrouwenopvang (WMO)	9	0	0	0	9	9	0	0	0	-9	50	0	0	0	-50
T682A	Jeugdbescherming	3.503	0	0	0	3.503	3.503	0	0	0	-3.503	2.685	0	0	0	-2.685
T682B	Jeugdreclassering	1.046	0	0	0	1.046	1.046	0	0	0	-1.046	1.039	0	0	0	-1.039
T71	Volksgezondheid	131	11	0	0	120	131	0	0	0	-131	6	0	0	0	-6
T72	Riolering	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
T73	Afval	6.765	0	0	0	6.765	5.713	0	0	0	-5.713	5.724	0	0	0	-5.724
T74	Milieubeheer	156	1.414	0	0	-1.257	178	1.296	0	0	1.118	263	1.396	0	0	1.133
T81	Ruimtelijke ordening	250	0	0	0	250	0	0	0	100	100	0	0	0	100	100
T82	Grondexpl (niet-bedrijventerreinen)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	-1
Totaal WIJK		233.714	29.559	1.716	1.618	204.253	239.622	31.045	2.870	7.549	-203.898	227.851	31.016	3.540	7.820	-192.555
Totaal		898.473	891.298	65.233	72.407	0	993.735	977.068	102.253	119.684	764	963.769	988.113	134.782	116.826	6.388

Bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen (SiSa tabel)

<div> <div>Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties</div> </div> <div> </div>								
SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2024 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa – d.d. 7-01-2025								
Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
JenV	A17	Regeling specifieke uitkering voorkomen georganiseerde en ondermijnende jeugdcriminaliteit Gemeenten	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Project afgerond in jaar T (Ja/Nee)	Eventuele toelichting als bij de vorige indicator “nee” is ingevuld		
			Aand controle R Indicator: A17101 12.453.401	Aand controle n.v.t. Indicator: A17102 14.184.801	Aand controle n.v.t. Indicator: A17103 Nee	Aand controle n.v.t. Indicator: A17104 project loopt door komende jaar		
JenV	A20	Specifieke uitkering versterking van de lokale integrale aanpak van radicalisering, extremisme en terrorisme 2023–2026 Gemeenten	Beschikingskenmerk	Naam taak/project	Bestedingen (jaar T) komen overeen met activiteitenplan per taak/project (Ja/Nee)	Besteding uitvoering activiteiten (jaar T) per taak/project Zelfstandige uitvoering (excl. SiSa tussen medeoverheden)	Cumulatieve besteding uitvoering activiteiten (t/m jaar T) per taak/project Incl. SiSa tussen medeoverheden	
			Aand controle n.v.t. Indicator: A20101	Aand controle n.v.t. Indicator: A20102	Aand controle D1 Indicator: A20103	Aand controle R Indicator: A20104	Aand controle R Indicator: A20105	
			1 4338177	Analyse	Ja	13.337	159.737	
			2 4338177	Signalering	Ja	166.014	1133.244	
			3 4338177	Regie	Ja	146.341	146.441	
			4 4338177	Guiding & expertise	Ja	1113.314	1160.315	
			5 4338177	Coördinatie	Ja	147.566	195.152	
			6 4338177	Deskundigheidsbevordering: overige trainingen	Ja	173.312	1145.633	
			7 4338177	Gerichte preventie-projecten	Ja	1196.923	1364.356	
			8 4338177	Generieke preventie-projecten	Ja	123.510	131.474	
			9 4338177 + 5060738	Eenjarige flexibele schil	Ja	191.782	1139.368	
			Kopie Beschikingskenmerk	Kopie Naam taak/project	Afwijking t.o.v. aanvraag overeengekomen (Ja/Nee) in (jaar T) per taak/project – bij Ja is indicator 09 verplicht	Toelichting afwijking besteding (jaar T) volgens activiteitenplan per taak/project	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)
			Aand controle n.v.t. Indicator: A20106	Aand controle n.v.t. Indicator: A20107	Aand controle n.v.t. Indicator: A20108	Aand controle n.v.t. Indicator: A20109	Aand controle n.v.t. Indicator: A20110	Aand controle n.v.t. Indicator: A20111

			1 4338177	Analyse	Nee		Ja	Ja
			2 4338177	Signalering	Nee		Ja	Ja
			3 4338177	Regie	Nee		Ja	Ja
			4 4338177	Guiding & expertise	Nee		Ja	Ja
			5 4338177	Coördinatie	Nee		Ja	Ja
			6 4338177	Deskundigheidsbevordering: overige trainingen	Nee		Ja	Ja
			7 4338177	Gerichte preventie-projecten	Nee		Ja	Ja
			8 4338177	Generieke preventie-projecten	Nee		Ja	Ja
			9 4338177 + 5060738	Eenjarige flexibele schil	Nee		Ja	Ja
JenV	A43	VIOS pilot MBO Rijn IJssel	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Eventuele toelichting als bij de vorige indicator "nee" is ingevuld		
			<i>Aand controle R Indicator: A4301</i>	<i>Aand controle n.v.t. Indicator: A4302</i>	<i>Aand controle n.v.t. Indicator: A4303</i>	<i>Aand controle n.v.t. Indicator: A4304</i>		
			10	10	Nee	In 2025 wordt gestart met dit project.		
FIN	B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek Gemeenten	Aantal uitgewerkte plannen van aanpak in (jaar T)	Cumulatief aantal uitgewerkte plannen van aanpak (t/m jaar T)	Normbedragen voor a, b, d en f (ja/nee) Nee: reeks 1/ Ja: reeks 2	Normbedragen voor e (ja/nee) Nee: reeks 1/ Ja: reeks 2	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
			<i>Aand controle D2 Indicator: B201</i>	<i>Aand controle n.v.t. Indicator: B202</i>	<i>Aand controle n.v.t. Indicator: B203</i>	<i>Aand controle n.v.t. Indicator: B204</i>	<i>Aand controle n.v.t. Indicator: B205</i>	
			198	372	Nee	Nee	Nee	
			Reeks 1	Reeks 1				
			Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel a, b, d en f (artikel 3) Keuze werkelijke kosten <i>Aand controle R Indicator: B206</i>	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen a, b, d en f (artikel 3) Keuze werkelijke kosten <i>Aand controle n.v.t. Indicator: B207</i>				
			11.401.627	12.726.437				
			Reeks 1	Reeks 1	Reeks 1	Reeks 1	Reeks 1	Reeks 1
			Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) Werkelijke kosten <i>Aand controle R Indicator: B208</i>	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) Werkelijke kosten <i>Aand controle R Indicator: B209</i>	Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) Keuze werkelijke kosten <i>Aand controle R Indicator: B210</i>	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) Keuze werkelijke kosten <i>Aand controle R Indicator: B211</i>	Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) Werkelijke kosten <i>Aand controle R Indicator: B212</i>	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) Werkelijke kosten <i>Aand controle R Indicator: B213</i>
			16.283.486	19.324.272	1314.607	1581.856	10	10
			Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2
			Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen <i>Aand controle R Indicator: B214</i>	Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerde cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen <i>Aand controle R Indicator: B215</i>	Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen <i>Aand controle R Indicator: B216</i>	Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen <i>Aand controle R Indicator: B217</i>	Normbedrag onderdeel d x aantal PvA's (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen <i>Aand controle R Indicator: B218</i>	Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten en/of PvA's cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen <i>Aand controle R Indicator: B219</i>

			Reeks 2 Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (jaar T) (artikel 3)	Reeks 2 Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden) cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3)	Reeks 2 Normbedrag onderdeel f x aantal driesprekken (jaar T) (artikel 3)	Reeks 2 Normbedrag onderdeel f x aantal driesprekken cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3)	Totaal Totale verantwoording (jaar T) voor de SPUK B2 regeling	
			Keuze normbedragen <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B3120</i>	Keuze normbedragen <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B3121</i>	Keuze normbedragen <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B3122</i>	Keuze normbedragen <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B3123</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: B3124</i>	
							17.999.720	
BZK	C62	Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire	Gederfde opbrengsten (jaar T) die voortvloeien uit het kwijtschelden van gemeentelijke belastingen <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: C62101</i>	Eindverantwoording (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C62102</i>				
			10	Nee				
BZK	C92	Regeling specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid	Besteding (jaar T) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: C92101</i>	Bedrag doorgeschoven naar t+1 <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: C92102</i>	Aantal informatiepunten dat de gemeente financiert <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C92103</i>	Aantal vragen dat in het afgelopen jaar bij de Informatiepunten in de gemeente behandeld is <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C92104</i>	Aantal gebruikte leermiddelen <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C92105</i>	
			1156.047	10	5	1.018	210	
OCW	D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026 (OAB) Gemeenten	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 153, eerste lid WPO) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: D8101</i>	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 158 WPO) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: D8102</i>	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en voerschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kinderen en deuterspeelzalen (conform <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: D8103</i>	Correctie besteding (jaar T-1) <i>Let op bij correctie verder verwerken bij indicator 05</i> <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: D8104</i>	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: D8105</i>	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: D8106</i>
			15.343.151	12.294.996	1507.360	10	11.006.333	1793.158
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: D8107</i>	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid Bedrag <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: D8108</i>	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: D8109</i>	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid Bedrag <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: D8110</i>		
			1					

OCW	D10	Volwasseneneducatie Contactgemeenten	Verstrekte uitkering (jaar T) (inclusief eventuele prijsbijstelling)	Reservering educatie voorgaand jaar (jaar T-1) [beschikking OCW]	Totaal beschikbare middelen educatie (jaar T)	Besteding (jaar T) van educatie	Reservering besteding van educatie in (jaar T) voor volgend kalenderjaar (jaar T+1)	Onttrekking besteding van educatie in (jaar T) van volgend kalenderjaar (jaar T+1)	
			<i>Aand controle R Indicator: D10I01</i>	<i>Aand controle R Indicator: D10I02</i>	<i>Aand controle R Indicator: D10I03</i>	<i>Aand controle R Indicator: D10I04</i>	<i>Aand controle R Indicator: D10I05</i>	<i>Aand controle R Indicator: D10I06</i>	
			12.263.768	1435.321	12.699.089	12.371.437	1327.652	10	
			Onderbesteding jaar T						
			Automatisch berekend <i>Aand controle n. v. t. Indicator: D10I07</i>						
			10						
OCW	D11	Regeling specifieke uitkering extra financiële middelen RMC-functie Contactgemeenten	Besteding (jaar T) contact gemeente	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)				
			<i>Aand controle R Indicator: D11I01</i>	<i>Aand controle n. v. t. Indicator: D11I02</i>	<i>Aand controle n. v. t. Indicator: D11I03</i>				
			10	162.136	Nee				
OCW	D12	Regionale meld- en coördinatiefunctie Besluit regionale meld- en coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten Regeling vsv voor de jaren 2021 t/m 2025 Contactgemeenten	Besteding (jaar T) contactgemeente	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	Eindverantwoording (Ja/Nee)				
			<i>Aand controle R Indicator: D12I01</i>	<i>Aand controle R Indicator: D12I02</i>	<i>Aand controle n. v. t. Indicator: D12I03</i>				
			1841.194	1380.167	Nee				
OCW	D12A	Regionaal programma voortijdig schoolverlaten Besluit regionale meld- en coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten Regeling vsv voor de jaren 2021 t/m 2025 Contactgemeenten	Besteding (jaar T) contactgemeente	Besteding aan contactschool (jaar T)	Totale besteding (jaar T) van educatie (automatisch)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	Eindverantwoording (Ja/Nee)		
			<i>Aand controle R Indicator: D12AI01</i>	<i>Aand controle R Indicator: D12AI02</i>	<i>Aand controle n. v. t. Indicator: D12AI03</i>	<i>Aand controle R Indicator: D12AI04</i>	<i>Aand controle n. v. t. Indicator: D12AI05</i>		
			1371.000	10	1371.000	11.119	Nee		
OCW	D14	Regeling specifieke uitkering inhalen COVID- 19 gerelateerde onderwijsvertragingen	Besteding (jaar T) maatregelen artikel 3, lid 2, a t/m e samen opgeteld	Besteding (jaar T) voor tijdelijke extra huur van bestaande huisvesting indien deze extra huisvesting nodig is voor de uitvoering van maatregelen die scholen of gemeenten in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs nemen	Besteding (jaar T) voor ambtelijke capaciteit van de gemeente of inkoop van expertise voor de uitvoering van het Nationaal Programma Onderwijs				
			<i>Aand controle R Indicator: D14I01</i>	<i>Aand controle R Indicator: D14I02</i>	<i>Aand controle R Indicator: D14I03</i>				
			1205.517	10	10				

			Correctie besteding (jaar T-1)	Opgebouw de reserve ultimo (jaar T-1)	Opgebouw de reserve (jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)		
			Aard controle R Indicator: D14104	Aard controle R Indicator: D14105	Aard controle R Indicator: D14106	Aard controle n.v.t. Indicator: D14107		
			10	1433.918	1228.401	Nee		
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma		
			Aard controle n.v.t. Indicator: D14108	Aard controle R Indicator: D14109	Aard controle n.v.t. Indicator: D14110	Aard controle R Indicator: D14111		
			1					
OCW	D21	Specifieke uitkering Impuls Jongerencultuur	Naam instelling of samenwerkingsverband	Besteding (jaar T) per instelling of samenwerkingsverband	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per instelling of samenwerkingsverband	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Eventuele toelichting	
			Aard controle n.v.t. Indicator: D2101	Aard controle R Indicator: D2102	Aard controle n.v.t. Indicator: D2103	Aard controle n.v.t. Indicator: D2104	Aard controle n.v.t. Indicator: D2105	
			1 Stichting Schakel025	125.000	150.000	Nee	Jonge bestuurders gezocht	
			2 Stichting ZuHause	127.270	127.270	Nee	Wir sind Zuhause	
			3 Collectief Koppig	127.270	127.270	Nee	De (project)kelder	
			4 Dansvereniging El-Ele dans en muziek	120.000	120.000	Nee	Reisorkest	
			5 Stichting Productiehuis Theater aan de Rijn	1150.000	1250.000	Nee	De nieuwe Oost	
			6 Stichting Indifferent	185.000	185.000	Nee	Lokale plekken en initiatieven	
			7 Stichting Soulcypher	1135.000	1270.000	Nee	HiphopHub (deels verantwoording 2023)	
			8 Stichting Rozet	10	175.000	Nee	Verantwoording 2023	
			9 Stichting Halfvol Ruimtekoers	10	18.000	Nee	Verantwoording 2023	
			10 Startclub Arnhem	10	120.000	Nee	Verantwoording 2023	
			11 Stichting Artez Alumni Hub	10	131.860	Nee	Verantwoording 2023	
			12 IPKW Ontwerpstudio's	10	125.000	Nee	Verantwoording 2023	
OCW	D23	Regeling eenmalige specifieke uitkering en subsidies lokale bibliotheekvoorzieningen	Beschikingsnummer/referentie nummer	Aard van de activiteit besteding (jaar T)	Besteding (jaar T)	Indien van toepassing: bedrag dat wordt meegenomen van 2024 naar 2025.	Aard van de activiteit Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)
			Aard controle n.v.t. Indicator: D23101	Aard controle n.v.t. Indicator: D23102	Aard controle R Indicator: D23103	Aard controle n.v.t. Indicator: D23104	Aard controle n.v.t. Indicator: D23105	Aard controle n.v.t. Indicator: D23106
			1 SB240175	c) De doorontwikkeling van een bestaande beperkte bibliotheekvoorziening	1176.000	10	c) De doorontwikkeling van een bestaande beperkte bibliotheekvoorziening	1176.000
			2 SB230131	b) De verruiming van bemande openingstijden	10	10	b) De verruiming van bemande openingstijden	1211.200

			Eindverantwoording (Ja/Nee)					
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: D23107</i>					
			1 Nee					
			2 Ja					
OCW	D28	Impuls jongeren en talent	Naam instelling of samenwerkingsverband	Besteding (jaar T) per instelling of samenwerkingsverband	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per instelling of samenwerkingsverband	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Eventuele toelichting	
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: D23101</i>	<i>Aard controle R Indicator: D23102</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: D23103</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: D23104</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: D23105</i>	
			1 Stichting Productiehuis Theater aan de Rijn	180.000	180.000	Nee	Lab Oost ontwikkelplek voor jeugd podiumkunsten	
			2 Stichting Zuhause	120.000	120.000	Nee	Zuhause, interdisciplinair makershuis	
			3 Stichting Artez Alumni Hub	124.000	124.000	Nee	The HUB	
			4 Stichting Seven-Art-Festival	120.000	120.000	Nee	Nomansland Film Festival	
			5 Stichting Theater De Kik	130.000	130.000	Nee	Talentontwikkeling jonge cultuurmakers	
IenW	E3	Subsidieregeling sanering verkeerslawaa Subsidieregeling sanering verkeerslawaa Provincies, gemeenten en gemeenschappelijke regelingen (Wgr)	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Overige bestedingen (jaar T)	Besteding (jaar T) door meerwerk dat o.b.v. art. 126 Wet geluidshinder ten laste van het Rijk komt	Correctie over besteding (t/m jaar T)	Kosten ProRail (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 6 van deze regeling ten laste van Rijksmiddelen
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E3101</i>	<i>Aard controle R Indicator: E3102</i>	<i>Aard controle R Indicator: E3103</i>	<i>Aard controle R Indicator: E3104</i>	<i>Aard controle R Indicator: E3105</i>	<i>Aard controle R Indicator: E3106</i>
			1 BSVI23/00082	124.296	10	10	10	10
			2 BSVI22/00316	178.100	10	10	10	10
			3 BSVI23/00243	10	10	10	10	10
			4 Geluidsanering 2023	10	10	10	10	10
			Kopie beschikingsnummer	Cumulatieve bestedingen ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T)	Cumulatieve overige bestedingen (t/m jaar T)	Cumulatieve Kosten ProRail (t/m jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 6 van deze regeling ten laste van Rijksmiddelen	Correctie over besteding kosten ProRail (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E3107</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E3108</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E3109</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E3110</i>	<i>Aard controle R Indicator: E3111</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E3112</i>
			1 BSVI23/00082	1240.310	10	10		Nee
			2 BSVI23/00316	178.100	10	10		Ja
			3 BSVI23/00243	10	10	10		Nee
			4 Geluidsanering 2023	10	10	10		Nee

IenW	E20	Regeling stimulerende verkeersmaatregelen 2020-2021 Provincies en Gemeenten	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T)	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee)		
			<i>Aard controle R Indicator: E20101</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E20102</i>	<i>Aard controle R Indicator: E20103</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E20104</i>		
			10	1908.866	1454.433	Nee		
			Naam/nummer per maatregel	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheidsmaatregelen per type maatregel (stuks, meters)	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk		
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E20105</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E20106</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E20107</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E20108</i>		
			1 115 Aanleg van een rotonde binnen de bebouwde kom aantal in st	Nee	2	in 2021 gedaan.		
			2 103 Aanleg van verticale elementen voor korte rechtstanden aantal in st	Nee	0			
			3 110 Aanleg van een uitritconstructie van zijstraat GOw naar 30 km/uur-zone aantal in st	Nee	0			
			4 112 Inrichten van een schoolzone door snelheidsbeïnvloedende maatregelen aantal in st	Nee	0			
			5 113 Saneren van langsparkeren of parkeerstroken langs de rijbaan aantal in st	Ja	1			
IenW	E44	Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021-2027	Beschikingsnummer	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Besteding (jaar T) ten laste van cofinanciering	Besteding (t/m jaar T) cofinanciering cumulatief	Eindverantwoording (Ja/Nee)
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44101</i>	<i>Aard controle R Indicator: E44102</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44103</i>	<i>Aard controle R Indicator: E44104</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44105</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44106</i>
			1 IENW/BSK-2022/51985	1286.368	1405.168	1581.413	1965.300	Nee
			2 IENW/BSK-2024/111169	10	10	10	10	Nee

			Kopie beschikingsnummer	Naam/nummer maatregel	Maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) – per maatregel			
			<i>Aand controle n.v.t. Indicator: E44/07</i>	<i>Aand controle n.v.t. Indicator: E44/08</i>	<i>Aand controle n.v.t. Indicator: E44/09</i>			
			1 IENW/BSK-2022/51985	Project 1: Ir. J.P. Van Muijwijkstraat	Ja			
			2 IENW/BSK-2024/111163	geen	Nee			
			Kopie beschikingsnummer	Zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Correctie besteding (jaar T-1) i.v.m SiSa tussen medeoverheden	Correctie cofinanciering (jaar T-1) i.v.m SiSa tussen medeoverheden		
			<i>Aand controle n.v.t. Indicator: E44/10</i>	<i>Aand controle n.v.t. Indicator: E44/11</i>	<i>Aand controle n.v.t. Indicator: E44/12</i>	<i>Aand controle n.v.t. Indicator: E44/13</i>		
			1 IENW/BSK-2022/51985	Nee				
			2 IENW/BSK-2024/111163	Nee				
IenW	E50	Bodemsanering Grondwal Bethaniënstraat Arnhem	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Bestedingen (jaar T) komen overeen met ingediende projectplan (Ja/Nee)	Eindverantwoording (Ja/Nee)		
			<i>Aand controle R Indicator: E50/01</i>	<i>Aand controle n.v.t. Indicator: E50/02</i>	<i>Aand controle n.v.t. Indicator: E50/03</i>	<i>Aand controle n.v.t. Indicator: E50/04</i>		
			1 1.719.081	1.827.722	Ja	Ja		
IenW	E53	Regeling specifieke uitkering Schone Lucht Akkoord	Beschikingsnummer / en projectnaam	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Daadwerkelijke startdatum van het project (dd/mm/jj)	Daadwerkelijke einddatum van het project (dd/mm/jj)	Ervaringen binnen 3 maanden na afronding project gedeeld (ja/nee)
			<i>Aand controle n.v.t. Indicator: E53/01</i>	<i>Aand controle R Indicator: E53/02</i>	<i>Aand controle n.v.t. Indicator: E53/03</i>	<i>Aand controle n.v.t. Indicator: E53/04</i>	<i>Aand controle n.v.t. Indicator: E53/05</i>	<i>Aand controle n.v.t. Indicator: E53/06</i>
			1 SPUKSLA-24-03675645	110.000	110.000	1-7-2024	31-12-2027	Nee
			2 SPUKSLA-23-03531382	1111.556	1111.556	9-8-2023	31-12-2024	Nee
			3 SPUKSLA-23-03467120	1134.558	1243.246	20-3-2023	1-4-2025	Nee
			4 SPUKSLA-24-03728305	10	10	2-9-2024	31-12-2025	Nee
			Kopie beschikingsnummer /naam	Jaar waarin het project is opgenomen in een decentraal uitvoeringsplan	Eindverantwoording (Ja/Nee)			
			<i>Aand controle n.v.t. Indicator: E53/07</i>	<i>Aand controle n.v.t. Indicator: E53/08</i>	<i>Aand controle n.v.t. Indicator: E53/09</i>			
			1 SPUKSLA-24-03675645	2022	Nee			
			2 SPUKSLA-23-03531382	2023	Nee			
			3 SPUKSLA-23-03467120	2023	Nee			
			4 SPUKSLA-24-03728305	2024	Nee			

lenW	E58	Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem overbruggingsjaar 2021	Projectnaam / nummer	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Correctie besteding (jaar T-1)	Project afgerond (Ja/Nee)
			Aard controle n.v.t. Indicator: E58101	Aard controle R Indicator: E58102	Aard controle n.v.t. Indicator: E58103	Aard controle n.v.t. Indicator: E58104	Aard controle R Indicator: E58105	Aard controle n.v.t. Indicator: E58106
			1 5000005023	175.989	1325.773	Ja	10	Nee
			Eindverantwoording (Ja/Nee)					
lenW	E83	Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem 2022	Projectnaam / nummer	Besteding (jaar T) per project	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Correctie Jaar T-1 per project i.v.m. SiSa tussen medeoverheden (Jaar T-1)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per project	
			Aard controle n.v.t. Indicator: E83101	Aard controle R Indicator: E83102	Aard controle n.v.t. Indicator: E83103	Aard controle R Indicator: E83104	Aard controle n.v.t. Indicator: E83105	
			1 5000005458	13.725	Ja	10	1108.299	
			Kopie projectnaam / nummer	Uitvoering is volgens aanvraag uitgevoerd (Ja/Nee), zo nee geef in indicator 08 de reden	Optionele toelichting. Verplicht als bij 07 nee is ingevuld	Project afgerond (Ja/Nee)		
lenW	E84	Regeling stimulerings verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023	Aard controle n.v.t. Indicator: E84106	Aard controle n.v.t. Indicator: E84107	Aard controle n.v.t. Indicator: E84108	Aard controle n.v.t. Indicator: E84109		
			1 5000005458	Ja		Ja		
			Eindverantwoording (Ja/Nee)					
			Aard controle n.v.t. Indicator: E84110					
lenW	E84	Provincies en Gemeenten	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Cumulatieve eigen bijdrage en externe financiering (t/m jaar T)	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee)		
			Aard controle R Indicator: E84101	Aard controle n.v.t. Indicator: E84102	Aard controle R Indicator: E84103	Aard controle n.v.t. Indicator: E84104		
			10	1113.794	1201.175	Nee		
			Naam/nummer per maatregel	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheids- maatregelen per type maatregel (stuks, meters)	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk		
lenW	E84	Provincies en Gemeenten	Aard controle n.v.t. Indicator: E84105	Aard controle n.v.t. Indicator: E84106	Aard controle n.v.t. Indicator: E84107	Aard controle n.v.t. Indicator: E84108		
			1 317 Vervangen verharding fietspad/aantal in Meters	Nee	0			
			2 337 Aanleg van een fietsstraat op een 30 km/h weg/aantal in Meters	Nee	375			

lenW	E85	Tijdelijke regeling specifieke uitkeringen intelligente verkeersregelininstallaties	Aantal geïnstalleerde intelligente verkeersinstallaties in (jaar T) <i>Aand'controlen v.t. Indicator: E85/01</i>	Cumulatief aantal geïnstalleerde intelligente verkeersinstallaties (t/m jaar T) <i>Aand'controlen v.t. Indicator: E85/02</i>	Totale besteding aan het project (jaar T) <i>Aand'controlen v.t. Indicator: E85/03</i>	Cumulatieve besteding aan het project (t/m jaar T) <i>Aand'controlen v.t. Indicator: E85/04</i>	Eindverantwoording (Ja/Nee) <i>Aand'controlen v.t. Indicator: E85/05</i>	
			6	6	1209.621	1231.502	Nee	
lenW	E87B	Tijdelijke regeling stimuleren maatregelen tweede fase Deltaprogramma zoetwater (SiSa tussen medeoverheden)	Hieronder per regel één provincie of waterschap (code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen <i>Aand'controlen v.t. Indicator: E87B/01</i>	Beschikkingnaam/nummer <i>Aand'controlen v.t. Indicator: E87B/02</i>	Totale besteding (jaar T) <i>Aand'controlen v.t. Indicator: E87B/03</i>	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T) <i>Aand'controlen v.t. Indicator: E87B/04</i>	Totale eigen bijdrage en bijdrage van derden (jaar T) <i>Aand'controlen v.t. Indicator: E87B/05</i>	Cumulatieve eigen bijdrage en bijdrage van derden (t/m jaar T) <i>Aand'controlen v.t. Indicator: E87B/06</i>
			1 030004 Provincie Overijssel	S2023-0000976 Prov.	10	10	10	10
			Kopie beschikkingnaam/nummer <i>Aand'controlen v.t. Indicator: E87B/07</i>	Eindverantwoording (Ja/Nee) <i>Aand'controlen v.t. Indicator: E87B/08</i>				
			1 S2023-0000976 Prov.	Nee				
lenW	E104	Specifieke uitkering woningbouw op korte termijn door bovenplanse infrastructuur	Beschikkingnummer <i>Aand'controlen v.t. Indicator: E104/01</i>	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T-1) <i>Geldt alleen voor SiSa 2023 of SiSa 2024</i> <i>Aand'controlen v.t. Indicator: E104/02</i>	Totale besteding (jaar T) <i>Aand'controlen v.t. Indicator: E104/03</i>	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T) <i>Aand'controlen v.t. Indicator: E104/04</i>	Cumulatieve aantal woningen bouw gestart (t/m jaar T) <i>Aand'controlen v.t. Indicator: E104/05</i>	Cumulatieve aantal betaalbare woningen bouw gestart (t/m jaar T) <i>Aand'controlen v.t. Indicator: E104/06</i>
			1 IENW/BSK-2023/365516		10	10	0	0
			2 IENW/BSK-2023/365615		10	10	0	0
			Kopie beschikkingnummer <i>Aand'controlen v.t. Indicator: E104/07</i>	Cumulatieve aantal woningen opgeleverd (t/m jaar T) <i>Aand'controlen v.t. Indicator: E104/08</i>	Cumulatieve aantal betaalbare woningen opgeleverd (t/m jaar T) <i>Aand'controlen v.t. Indicator: E104/09</i>	Eindverantwoording (Ja/Nee) <i>Aand'controlen v.t. Indicator: E104/10</i>		
			1 IENW/BSK-2023/365516	0	0	Nee		
			2 IENW/BSK-2023/365615	0	0	Nee		
			Naam infrastructuurle voorziening <i>Aand'controlen v.t. Indicator: E104/11</i>	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T-1) per infrastructuurle voorziening <i>Geldt alleen voor SiSa 2023 of SiSa 2024</i> <i>Aand'controlen v.t. Indicator: E104/12</i>	Totale besteding (jaar T) per infrastructuurle voorziening <i>Aand'controlen v.t. Indicator: E104/13</i>	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T) per infrastructuurle voorziening <i>Aand'controlen v.t. Indicator: E104/14</i>	Infrastructuurle voorziening afgerond? (Ja/Nee) <i>Aand'controlen v.t. Indicator: E104/15</i>	
			1 nvt		10	10	Nee	
			2 nvt		10	10	Nee	

IenW	E110	Tijdelijke regeling specifieke uitkering mobiliteitspakketten ten behoeve van woningbouw	Beschikingsnummer	Totale besteding (t/m jaar T-1)	Totale besteding (jaar T)	Correctie besteding (jaar T-1) i/v aan andere medeoverheden overgeboekte	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)
			<i>Aand controle n.v.t. Indicator: E110/01</i>	<i>Automatisch berekend. Alleen voor SiSa 2024. Aand controle n.v.t. Indicator: E110/02</i>	<i>Automatisch berekend Aand controle n.v.t. Indicator: E110/03</i>	<i>Aand controle n.v.t. Indicator: E110/04</i>	<i>Aand controle n.v.t. Indicator: E110/05</i>	
			IENW/BSK-2024/190740	10	10		10	
			Cumulatieve aantal woningen bouw gestart (t/m jaar T)	Cumulatieve aantal betaalbare woningen bouw gestart (t/m jaar T)	Cumulatieve aantal woningen opgeleverd (t/m jaar T)	Cumulatieve aantal betaalbare woningen opgeleverd (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
			<i>Aand controle D1 Indicator: E110/06</i>	<i>Aand controle D1 Indicator: E110/07</i>	<i>Aand controle D1 Indicator: E110/08</i>	<i>Aand controle D1 Indicator: E110/09</i>	<i>Aand controle n.v.t. Indicator: E110/10</i>	
0	0	0	0	0	Nee	Ja		
IenW	E111	Regeling stimulering schoon en emissieloos bouwen voor medeoverheden	Naam mobiliteitsmaatregel	Totale besteding (t/m jaar T-1) per mobiliteitsmaatregel	Totale besteding (jaar T) per mobiliteitsmaatregel	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T) per mobiliteitsmaatregel	Mobiliteitsmaatregel afgerond (Ja/Nee)	
			<i>Aand controle n.v.t. Indicator: E110/12</i>	<i>Alleen voor SiSa 2024 Aand controle R Indicator: E110/13</i>	<i>Aand controle R Indicator: E110/14</i>	<i>Aand controle n.v.t. Indicator: E110/15</i>	<i>Aand controle n.v.t. Indicator: E110/16</i>	
			1 <i>geen</i>	10	10	10	Nee	
			Besteding (jaar T)	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)			
			<i>Aand controle n.v.t. Indicator: E111/01</i>	<i>Aand controle R Indicator: E111/02</i>	<i>Aand controle n.v.t. Indicator: E111/03</i>	<i>Aand controle n.v.t. Indicator: E111/04</i>		
			1 SPUK-E111-SEB24-03707244	120.115	120.115	Ja		
			2 SPUK-E111-SEB24-03690196	118.065	118.065	Ja		
			3 SPUK-E111-SEB24-03731517	126.250	126.250	Ja		
			4 SPUK-E111-SEB24-03730576	15.690	15.690	Nee		
			5 SPUK-E111-SEB24-03729768	10	10	Nee		
			6 SPUK-E111-SEB24-03731496	14.400	14.400	Ja		
			7 SPUK-E111-SEB24-03731696	126.559	126.559	Nee		
IenW	E113	Tijdelijke regeling uitkering bodemopgaven 2024-2030	Besteding (jaar T) binnen werkvoorraad	Is er sprake van SiSa tussen medeoverheden (ja/nee)	Correctie (Jaar T-1) werkvoorraad i/v SiSa tussen medeoverheden	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) binnen werkvoorraad	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
			<i>Aand controle R Indicator: E113/01</i>	<i>Aand controle n.v.t. Indicator: E113/02</i>	<i>Aand controle R Indicator: E113/03</i>	<i>Aand controle n.v.t. Indicator: E113/04</i>	<i>Aand controle n.v.t. Indicator: E113/05</i>	
			141.047	Nee	10	141.047	Nee	
IenW	E115	Tijdelijke regeling specifieke uitkering duurzame en circulaire infrastructuur	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)			
			<i>Aand controle R Indicator: E115/01</i>	<i>Aand controle n.v.t. Indicator: E115/02</i>	<i>Aand controle n.v.t. Indicator: E115/03</i>			
			10	10	Nee			

SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2024 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wqr	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente I.1 Participatiewet (PW) <i>Aand controle R Indicator: G2101</i>	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Participatiewet (PW) <i>Aand controle R Indicator: G2102</i>	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) <i>Aand controle R Indicator: G2103</i>	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) <i>Aand controle R Indicator: G2104</i>	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) <i>Aand controle R Indicator: G2105</i>	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) <i>Aand controle R Indicator: G2106</i>
			116.696.303	1.663.463	14.185.385	121.860	1299.490	196
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz) <i>Aand controle R Indicator: G2107</i>	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud (exclusief Rijk) Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz) <i>Aand controle R Indicator: G2108</i>	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk) Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK) <i>Aand controle R Indicator: G2109</i>	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Gemeente I.7 Participatiewet (PW) <i>Aand controle R Indicator: G2110</i>	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (exclusief Rijk) Gemeente I.7 Participatiewet (PW) <i>Aand controle R Indicator: G2111</i>	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslaaffaire Gemeente Participatiewet (PW) <i>Aand controle R Indicator: G2112</i>
			1256.950	113.813	10	15.607.929	1397.007	10
			Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie Gemeente Participatiewet (PW) <i>Aand controle D2 Indicator: G2113</i>	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) <i>Aand controle n.v.t. Indicator: G2114</i>				
			10	Ja				
SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_gemeentedeel 2024 Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wqr.	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Gemeente <i>Aand controle R Indicator: G3101</i>	Baten (jaar T) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Gemeente <i>Aand controle R Indicator: G3102</i>	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Gemeente <i>Aand controle R Indicator: G3103</i>	Besteding (jaar T) Bob Gemeente <i>Aand controle R Indicator: G3104</i>	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk) Gemeente <i>Aand controle R Indicator: G3105</i>	Besteding (jaar T) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob) Gemeente <i>Aand controle R Indicator: G3106</i>
			163.383	186.251	147.552	10	10	10

			BBZ vóór 2020 - levensonderhoud (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Aand'controler Indicator: G3107	BBZ vóór 2020 - kapitaalverstrekking (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkings BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Aand'controler Indicator: G3108	BBZ vóór 2020 - levensonderhoud en kapitaalverstrekkings (BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkings BOB in jaar T i.v.m. de hersteloperatie Gemeente Aand'controler Indicator: G3109	BBZ vanaf 2020 - kapitaalverstrekking Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkings BBZ in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Aand'controler Indicator: G3110	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Aand'controler n.v.t. Indicator: G3111		
			10	10	10	10	Ja		
SZW	G4	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo_gemeentedeel 2024) Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wqr	Welke regeling betreft het?	Besteding (jaar T) levensonderhoud Gemeente Aand'controler n.v.t. Indicator: G4101	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Gemeente Aand'controler Indicator: G4102	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Gemeente Aand'controler Indicator: G4103	Baten (jaar T) levensonderhoud Gemeente Aand'controler Indicator: G4104	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (aflossing) Gemeente Aand'controler Indicator: G4105	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (overig) Gemeente Aand'controler Indicator: G4106
		1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	10	10	131.481	15.236	175		
		2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	10	10	115.981	1232.390	17.437		
		3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	10	10	185.856	1122.164	14.319		
		4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	10	10	-14.350	17.889	1603		
		5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	10	10	-184.494	14.901	1312		
		6 Totaal	10	10	144.474	1372.580	112.746		
		Kopie regeling	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T) Gemeente Aand'controler n.v.t. Indicator: G4107	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T) Gemeente Aand'controler Indicator: G4108	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente Aand'controler n.v.t. Indicator: G4109				
		1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	0	0	Ja				
		2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	0	0	Ja				
		3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	0	0	Ja				
		4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	0	0	Ja				
		5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	0	0	Ja				
		6 Totaal	0	0	N.v.t.				

			Kopie regeling	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht)	
			<i>Aand controle n.v.t.</i> <i>Indicator: G4/11</i>	<i>Aand controle R</i> <i>Indicator: G4/12</i>	<i>Aand controle R</i> <i>Indicator: G4/13</i>	<i>Aand controle R</i> <i>Indicator: G4/14</i>	<i>Aand controle R</i> <i>Indicator: G4/15</i>	
		1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)					
		2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)					
		3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)					
		4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)					
		5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)					
		6	Totaal	10	10	10	10	
			Kopie regeling	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Levensonderhoud - Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T) als gevolg van kijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Kapitaalverstrekkingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekkingen Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie		
			<i>Aand controle n.v.t.</i> <i>Indicator: G4/16</i>	<i>Aand controle R</i> <i>Indicator: G4/17</i>	<i>Aand controle D2</i> <i>Indicator: G4/18</i>	<i>Aand controle R</i> <i>Indicator: G4/19</i>		
		1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	10	10	10	10	
		2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	10	10	10	10	
		3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	10	10	10	10	
		4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	10	10	10	10	
		5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	10	10	10	10	
		6	Totaal	10	10	10		
SZW	G10	Wet inburgering 2021_ gemeentedeel 2024	Besteding (jaar T)	Baten (jaar T) (exclusief Rijk)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)			
		Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Wet inburgering 2021 (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op	Gemeente	Gemeente	Gemeente			
			<i>Aand controle R</i> <i>Indicator: G10/01</i>	<i>Aand controle R</i> <i>Indicator: G10/02</i>	<i>Aand controle n.v.t.</i> <i>Indicator: G10/03</i>			
			11.441.901	10	Ja			

SZW	G12	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_gemeentedeel 2024 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wqr	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Aard controle R Indicator: G12/01	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Aard controle R Indicator: G12/02	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente Aard controle n.v.t. Indicator: G12/03			
			10	10	Ja			
SZW	G13	Onderwijsroute_ deel gemeente 2024 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wqr	Bestedingen onderwijsroute (jaar T) Gemeente Aard controle R Indicator: G13/01	Baten onderwijsroute (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente Aard controle R Indicator: G13/02	Bestedingen overige voorzieningen (jaar T) Gemeente Aard controle R Indicator: G13/03	Baten overige voorzieningen (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente Aard controle R Indicator: G13/04	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: G13/05	
			1353.780	10	10	10	Ja	
VWS	H1	Ministeriële regeling heroïnebehandeling Gemeenten	Feitelijke bezetting behandelpaatsen (jaar T) Afspraak Aard controle D1 Indicator: H1/01	Feitelijke bezetting behandelpaatsen (jaar T) Realisatie Aard controle D1 Indicator: H1/02	Besteding (jaar T) Aard controle R Indicator: H1/03			
			23	21	1802.738			
VWS	H4	Regeling specifieke uitkering stimulering sport 2024-2025 Gemeenten	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T) Aard controle n.v.t. Indicator: H4/01	Totale werkelijke berekende uitkering Aard controle n.v.t. Indicator: H4/02				
			13.963.290	13.102.807				
			Activiteiten	Totale werkelijke berekende uitkering per project (jaar T)	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 18% (jaar T) Onroerende zaken Aard controle R Indicator: H4/05	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 18% (jaar T) Roerende zaken Aard controle R Indicator: H4/06	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 18% (jaar T) Dienstverlening door derden Aard controle R Indicator: H4/07	Toelichting Aard controle n.v.t. Indicator: H4/08
			1 Vastgoed (investeringen)	1303.168	1303.168	10	10	
			2 Vastgoed (exploitatie)	1411.775	10	1411.775	10	
			3 Sportbedrijf (investeringen)	1395.952	10	10	1395.952	
			4 Sportbedrijf (exploitatie)	11.991.912	10	10	11.991.912	

VWS	H10	Regeling specifieke uitkering vastgoedtransitie gesloten jeugdhulp 2020	Aantrekken projectleider en ondersteunend personeel (volgens lid 2 sub a) uitgevoerd? (Ja/Nee)	Opstellen bovenregionaal plan (volgens lid 2 sub b) uitgevoerd? (Ja/Nee)	Opstellen strategisch vastgoedplan (volgens lid 2 sub c) uitgevoerd? (Ja/Nee)	Toelichting (indien bij indicatoren 01, 02 en 03 Nee is ingevuld is toelichting verplicht)	Besteding (jaar T) realisatie activiteit aantrekken projectleider en ondersteunend personeel (volgens lid 2 sub a en de	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit aantrekken projectleider en ondersteunend personeel (volgens lid 2 sub a en de
			Aand'controlen n.v.t. Indicator: H10/01	Aand'controlen n.v.t. Indicator: H10/02	Aand'controlen n.v.t. Indicator: H10/03	Aand'controlen n.v.t. Indicator: H10/04	Aand'controlen R Indicator: H10/05	Aand'controlen n.v.t. Indicator: H10/06
			Ja	Ja	Ja		10	10
			Besteding (jaar T) realisatie activiteit opstellen bovenregionaal plan (volgens lid 2 sub b en de restricties benoemd in lid 3)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit opstellen bovenregionaal plan (volgens lid 2 sub b en de restricties benoemd in lid 3)	Besteding (jaar T) realisatie activiteit opstellen strategisch vastgoedplan (volgens lid 2 sub c en de restricties benoemd in lid 4)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit opstellen strategisch vastgoedplan (volgens lid 2 sub c en de restricties benoemd in lid 4)	Besteding (jaar T) realisatie activiteit afstoten (lid 2 sub d)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit afstoten (lid 2 sub d)
			Aand'controlen R Indicator: H10/07	Aand'controlen n.v.t. Indicator: H10/08	Aand'controlen R Indicator: H10/09	Aand'controlen n.v.t. Indicator: H10/10	Aand'controlen R Indicator: H10/11	Aand'controlen n.v.t. Indicator: H10/12
VWS	H20	Regeling specifieke uitkering vastgoedtransitie residentiële jeugdhulp 2021	10	1147.529	10	16.092	10	10
			Besteding (jaar T) realisatie activiteit verbouwen (lid 2 sub e)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit verbouwen (lid 2 sub e)	Besteding (jaar T) realisatie activiteit vervangende nieuwbouw (lid 2 sub f)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit vervangende nieuwbouw (lid 2 sub f)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
			Aand'controlen R Indicator: H10/13	Aand'controlen n.v.t. Indicator: H10/14	Aand'controlen R Indicator: H10/15	Aand'controlen n.v.t. Indicator: H10/16	Aand'controlen n.v.t. Indicator: H10/17	
			11.565.745	13.265.745	10	10	Nee	
			Betreft naam onderdeel	Aantrekken projectleider en ondersteunend personeel (volgens art. 4 lid 2 sub a) uitgevoerd? (Ja/Nee)	Opstellen bovenregionaal plan (volgens art. 4 lid 2 sub b) uitgevoerd? (Ja/Nee)	Opstellen strategisch vastgoedplan (volgens art. 4 lid 2 sub c) uitgevoerd? (Ja/Nee)	Toelichting (indien bij indicatoren 02, 03 en 04 Nee is ingevuld is toelichting verplicht)	Besteding (jaar T) realisatie activiteit aantrekken projectleider en ondersteunend personeel (volgens art. 4 lid 2 sub a en de restricties benoemd art. 5 in lid
			Aand'controlen n.v.t. Indicator: H20/01	Aand'controlen n.v.t. Indicator: H20/02	Aand'controlen n.v.t. Indicator: H20/03	Aand'controlen n.v.t. Indicator: H20/04	Aand'controlen n.v.t. Indicator: H20/05	Aand'controlen R Indicator: H20/06
			1 Vastgoedtransitie open driemilieusvoorzieningen	Ja	Ja	Ja		177.703
			2 Ombouw van separeerruimten of ontwikkeling van relationele beleving	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
			Kopie naam onderdeel	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit aantrekken projectleider en ondersteunend personeel (volgens art. 4 lid 2 sub a en de restricties benoemd in art. 5 lid	Besteding (jaar T) realisatie activiteit opstellen bovenregionaal plan (volgens art. 4 lid 2 sub b en de restricties benoemd in art. 5 lid 2)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit opstellen bovenregionaal plan (volgens art. 4 lid 2 sub b en de restricties benoemd in art. 5 lid 2)	Besteding (jaar T) realisatie activiteit opstellen strategisch vastgoedplan (volgens art. 4 lid 2 sub c en de restricties in art. 5 benoemd in lid 3)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit opstellen strategisch vastgoedplan (volgens art. 4 lid 2 sub c en de restricties in art. 5 benoemd in lid 3)
			Aand'controlen n.v.t. Indicator: H20/07	Aand'controlen n.v.t. Indicator: H20/08	Aand'controlen R Indicator: H20/09	Aand'controlen n.v.t. Indicator: H20/10	Aand'controlen R Indicator: H20/11	Aand'controlen n.v.t. Indicator: H20/12
			1 Vastgoedtransitie open driemilieusvoorzieningen	177.703	10	1106.241	10	1177.701

			2 Ombouw van separeerruimten of ontwikkeling van relationele beveiliging	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
			Kopie naam onderdeel	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit aantrekken projectleider en ondersteunend personeel (volgens art. 4 lid 2 sub a en de restricties benoemd in art. 5 lid 2)	Besteding (jaar T) realisatie activiteit opstellen bovenregionaal plan (volgens art. 4 lid 2 sub b en de restricties benoemd in art. 5 lid 2)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit opstellen bovenregionaal plan (volgens art. 4 lid 2 sub b en de restricties benoemd in art. 5 lid 2)	Besteding (jaar T) realisatie activiteit opstellen strategisch vastgoedplan (volgens art. 4 lid 2 sub c en de restricties in art. 5 benoemd in lid 3)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit opstellen strategisch vastgoedplan (volgens art. 4 lid 2 sub c en de restricties in art. 5 benoemd in lid 3)
			<i>Aand'controlen n.v.t. Indicator: H20107</i>	<i>Aand'controlen n.v.t. Indicator: H20108</i>	<i>Aand'controlen n.v.t. Indicator: H20109</i>	<i>Aand'controlen n.v.t. Indicator: H20110</i>	<i>Aand'controlen n.v.t. Indicator: H20111</i>	<i>Aand'controlen n.v.t. Indicator: H20112</i>
			1 Vastgoedtransitie open driemilieusvoorzieningen	177.703	10	1106.241	10	1117.701
			2 Ombouw van separeerruimten of ontwikkeling van relationele beveiliging	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
			Kopie naam onderdeel	Besteding (jaar T) realisatie activiteit afstoten (art. 4 lid 2 sub d)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit afstoten (art. 4 lid 2 sub d)	Besteding (jaar T) realisatie activiteit verbouwen (art. 4 lid 2 sub e)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit verbouwen (art. 4 lid 2 sub e)	Besteding (jaar T) realisatie activiteit vervangende nieuwbouw (art. 4 lid 2 sub f)
			<i>Aand'controlen n.v.t. Indicator: H20113</i>	<i>Aand'controlen n.v.t. Indicator: H20114</i>	<i>Aand'controlen n.v.t. Indicator: H20115</i>	<i>Aand'controlen n.v.t. Indicator: H20116</i>	<i>Aand'controlen n.v.t. Indicator: H20117</i>	<i>Aand'controlen n.v.t. Indicator: H20118</i>
			1 Vastgoedtransitie open driemilieusvoorzieningen	10	10	1633.754	15.634.059	10
			2 Ombouw van separeerruimten of ontwikkeling van relationele beveiliging	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
			Kopie naam onderdeel	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit vervangende nieuwbouw (art. 4 lid 2 sub f)	Activiteit Ombouw separeerruimten gerealiseerd (art. 4 lid 1 sub b) (Ja/Nee)	Activiteit Ontwikkeling relationele beveiliging als de instelling niet meer beschikt over een separeerruimte (art. 4 lid 1 sub b) (Ja/Nee)	Besteding realisatie activiteit ombouw separeerruimten in (jaar T) (art. 4 lid 1 sub b)	Cumulatie besteding (t/m jaar T) ombouw separeerruimte (art. 4 lid 1 sub b)
			<i>Aand'controlen n.v.t. Indicator: H20119</i>	<i>Aand'controlen n.v.t. Indicator: H20120</i>	<i>Aand'controlen n.v.t. Indicator: H20121</i>	<i>Aand'controlen n.v.t. Indicator: H20122</i>	<i>Aand'controlen n.v.t. Indicator: H20123</i>	<i>Aand'controlen n.v.t. Indicator: H20124</i>
			1 Vastgoedtransitie open driemilieusvoorzieningen	10	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
			2 Ombouw van separeerruimten of ontwikkeling van relationele beveiliging	n.v.t.				
			Kopie naam onderdeel	Besteding realisatie activiteit ontwikkeling relationele beveiliging in (jaar T) (art. 4 lid 1 sub b)	Cumulatie besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit ontwikkeling relationele beveiliging (art. 4 lid 1 sub b)	Optionele toelichting		
			<i>Aand'controlen n.v.t. Indicator: H20125</i>	<i>Aand'controlen n.v.t. Indicator: H20126</i>	<i>Aand'controlen n.v.t. Indicator: H20127</i>	<i>Aand'controlen n.v.t. Indicator: H20128</i>		
			1 Vastgoedtransitie open driemilieusvoorzieningen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.		
			2 Ombouw van separeerruimten of ontwikkeling van relationele beveiliging	10	10			

			Eindverantwoording (Ja/nee) <i>Aand controle n.v.t. Indicator: H20129</i> Nee					
VWS	H21	Specifieke uitkering cliëntondersteuning	Gerealiseerde activiteit inzet projectleiding en/of Onderzoek lokale versterking functie (in jaar T) (Ja/Nee) <i>Aand controle n.v.t. Indicator: H21101</i> Ja	Toelichting – indien bij H21101 indicator Nee is ingevuld is een toelichting verplicht <i>Aand controle n.v.t. Indicator: H21102</i>	Besteding (jaar T) <i>Aand controle R Indicator: H21103</i> 190.912	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) <i>Aand controle R Indicator: H21104</i> 190.912	Eindverantwoording (Ja/Nee) <i>Aand controle n.v.t. Indicator: H21105</i> Ja	
VWS	H26	Regeling specifieke uitkering randvoorwaardelijke functies jeugdhulp	Projectnummer <i>Aand controle n.v.t. Indicator: H26101</i> 1 1044499 Zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) <i>Aand controle n.v.t. Indicator: H26102</i> 1 Ja	Gedurende jaar T zijn de activiteiten verricht in het kader van de randvoorwaardelijke functie waarvoor de uitkering is ontvangen? (Ja/Nee) <i>Aand controle n.v.t. Indicator: H26102</i> Ja	Besteding (jaar T) – zelfstandige uitvoering <i>Aand controle R Indicator: H26103</i> 1114.973	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) – inclusief uitvoering door derden vanaf Sisa 2024 <i>Aand controle R Indicator: H26104</i> 1223.000	Eindverantwoording? (Ja/Nee) <i>Aand controle n.v.t. Indicator: H26105</i> Ja	Optionele toelichting (verplicht in te vullen indien indicator 2 met "nee" is ingevuld) <i>Aand controle n.v.t. Indicator: H26106</i>
VWS	H30	Specifieke uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023–	Naam onderdeel <i>Aand controle n.v.t. Indicator: H30101</i> 1 Lokaal Sportakkoord 2 Brede regeling combinatiefuncties 3 Terugdringen Gezondheidsachterstanden 4 Kansrijke Start 5 Mentale Gezondheid 6 Aanpak overgewicht en Valpreventie 7 Leefomgeving 8 OKD & Vroegsignalering alcoholproblematiek 10 Versterken sociale basis 11 Mantelzorg 12 Eén tegen eenzaamheid 13 Welzijn op recept	Totaalbedrag (jaar T) toegekend per onderdeel <i>Aand controle n.v.t. Indicator: H30102</i> 1157.374 1903.879 1242.115 1191.742 164.428 1186.919 1582.821 1121.057 130.265 1425.390 1121.057 1121.057 1107.204	Besteding ten laste van Rijksmiddelen (jaar T) per onderdeel <i>Aand controle R Indicator: H30103</i> 1157.374 1903.879 1242.115 1191.742 135.340 1186.919 1582.821 1121.057 119.602 1421.219 1102.268 1193.957 1103.340	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) per onderdeel <i>Aand controle n.v.t. Indicator: H30104</i> 1257.374 11.776.437 1379.956 1286.178 162.308 1348.340 1913.985 1166.375 133.602 1717.288 1179.268 1172.457 1142.250	Voldaan aan afspraken in akkoorden (Ja/ Nee n.v.t.)? <i>Aand controle n.v.t. Indicator: H30105</i> Ja Ja Ja Ja Ja Ja Ja Ja Ja Ja Ja Ja Ja	Meegewerkt aan de monitoring (Ja/Nee n.v.t.)? <i>Aand controle n.v.t. Indicator: H30106</i> Nee Nee Nee Nee Nee Nee Nee Nee Nee Nee Nee Nee Nee

			14	Versterking kennis- en adviesfunctie GGD	125.390	125.390	149.763	Ja	Nee
			15	Coördinatiekosten regionale aanpak	191.492	180.785	180.785	Ja	Nee
				Eindverantwoording (Ja/Nee)					
				Aand'controlen v.v.t. Indicator: H30107					
				Nee					
VWS	H35	Specifieke uitkering IZA-doelen 2023-2026		Beschikkingnummer	Zijn activiteiten verricht zoals vermeld in artikel 3 van de regeling (jaar T) (Ja/Nee)	Is meegewerkt aan monitoring zoals gesteld in artikel 7 lid 2 in de regeling (jaar T) (Ja/Nee)	Besteding (jaar T) Zelfstandige uitvoering	Correcties besteding (T-1) inclusief uitvoering door medeoverheden vanaf SiSa 2024	Eindverantwoording (jaar T) (Ja/Nee)
				Aand'controlen v.v.t. Indicator: H35101	Aand'controlen v.v.t. Indicator: H35102	Aand'controlen v.v.t. Indicator: H35103	Aand'controlen v.v.t. Indicator: H35104	Aand'controlen v.v.t. Indicator: H35105	Aand'controlen v.v.t. Indicator: H35106
			1	1340261-1045514	Ja	Ja	1979.188	10	Nee
			2	12A2023nr005	Ja	Ja	10	12.069.107	Ja
VWS	H37	Regeling specifieke uitkering niet beoogde kosten jeugdzorg vanwege verblijf in gemeente		Gedurende het Jaar T-1 en T-2 zijn activiteiten t.a.v. niet beoogde jeugdzorgkosten verricht waar de uitkering voor is ontvangen? (Ja/Nee)	Besteding (jaar T-2)	Besteding (jaar T-1)	Eindverantwoording? (Ja/Nee)	Toelichting	
				Aand'controlen v.v.t. Indicator: H37101	Aand'controlen v.v.t. Indicator: H37102	Aand'controlen v.v.t. Indicator: H37103	Aand'controlen v.v.t. Indicator: H37104	Aand'controlen v.v.t. Indicator: H37105	
				Ja	1375.762	1978.243	Ja		
VRO	J9	Specifieke uitkering woningbouwimpuls		Projectnaamnummer	Aantal woningen waarvan bouw is gestart in (jaar T) komt overeen met fasering uit de projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 15 verplicht	Afgesproken datum van start bouw van de eerste woning uit de projectaanvraag binnen 3 jaar na toekenning gehaald? (Ja/Nee)	Aantal woningen waarvan de bouw gestart is cumulatief (t/m jaar T)	Aantal betaalbare woningen waarvan de bouw gestart is cumulatief (t/m jaar T)	Aantal gerealiseerde woningen (t/m jaar T)
		Tranche 1 t/m 6 Gemeenten		Aand'controlen v.v.t. Indicator: J9101	Aand'controlen v.v.t. Indicator: J9102	Aand'controlen v.v.t. Indicator: J9103	Aand'controlen v.v.t. Indicator: J9104	Aand'controlen v.v.t. Indicator: J9105	Aand'controlen v.v.t. Indicator: J9106
			1	Kronenburg / 2021-	Ja	Ja	102	102	0
			2	Gebiedsontwikkeling Nijmeegseweg / 2023-0000350379	Ja	Nee	0	0	0
				Kopie projectnaamnummer	Uitvoering w/BI-maatregelen verloopt conform fasering projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 15 verplicht	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Opbrengsten (jaar T)	Cumulatieve opbrengsten (t/m jaar T)
				Aand'controlen v.v.t. Indicator: J9107	Aand'controlen v.v.t. Indicator: J9108	Aand'controlen v.v.t. Indicator: J9109	Aand'controlen v.v.t. Indicator: J9110	Aand'controlen v.v.t. Indicator: J9111	Aand'controlen v.v.t. Indicator: J9112
			1	Kronenburg / 2021-	Ja	12.667.929	17.327.890	13.063.263	13.204.212

			2 Gebiedsontwikkeling Nijmeegseweg / 2023-0000350379	Nee	1529.257	11.020.593	10	10
			Kopie projectnaam/nummer	Prijscategorieën woningen komen overeen met projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 15 verplicht	Toelichting afwijking(en)	Eindverantwoording/ project afgerond (Ja/Nee)		
			Aard controle n. v. t. Indicator: J3113	Aard controle n. v. t. Indicator: J3114	Aard controle n. v. t. Indicator: J3115	Aard controle n. v. t. Indicator: J3116		
			1 Kronenburg / 2021-	Ja		Nee		
			2 Gebiedsontwikkeling Nijmeegseweg / 2023-0000350379	Ja	De complexiteit van de opgave door onder andere de stapeling van ambities/beleid vraagt om meer onderzoek en afstemming, zowel intern als extern. Het betreft een gebied van ongeveer een strekkende kilometer waar onder andere het wonen, het groen, inclusief een park, en de infrastructuur allemaal een goede plek.	Nee		
VRO	J11	Regeling procesgeld woondeal regio Arnhem-Nijmegen Gemeente Arnhem	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)			
			Aard controle R Indicator: J1101	Aard controle n. v. t. Indicator: J1102	Aard controle n. v. t. Indicator: J1103			
			17.350	1219.800	Nee			
VRO	J30	Specifieke uitkeringen proeftuinen aardgasvrije wijken 2e ronde Gemeenten	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) te laste van Rijksmiddelen Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Aantal (t/m jaar T) aardgasvrij gemaakte bestaande woningen en andere gebouwen in de wijk	Aantal (t/m jaar T) aardgasvrij readygemaakte bestaande woningen en andere gebouwen in de wijk	Aanvraag is volgens plan/aanvraag uitgevoerd (Ja/Nee) Indicator 06 verplicht als hier 'Nee' wordt ingevuld	Eventuele toelichting op niet volgens plan/aanvraag uitgevoerde projecten Verplicht als bij indicator 05 'Nee' is ingevuld
			Aard controle R Indicator: J30101	Aard controle n. v. t. Indicator: J30102	Aard controle D2 Indicator: J30103	Aard controle D2 Indicator: J30104	Aard controle n. v. t. Indicator: J30105	Aard controle n. v. t. Indicator: J30106
			1389.037	1538.435	0	309	Ja	
			Eindverantwoording (Ja/Nee)					
			Aard controle n. v. t. Indicator: J30107					
			Nee					

VRO	J31	Regeling vaststelling regels verstrekken eenmalige specifieke uitkering aan gemeenten huisvesting kwetsbare	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Besteding (jaar T) aan projecten die niet zijn opgenomen in de toezegging	Eventuele toelichting op niet volgens plan/aanvraag uitgevoerde projecten Verplicht als bij indicator 03 een bedrag is ingevuld	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
			Aand controle R Indicator: J3101	Aand controle n.v.t. Indicator: J3102	Aand controle n.v.t. Indicator: J3103	Aand controle n.v.t. Indicator: J3104	Aand controle n.v.t. Indicator: J3105	
			1899.135	11.302.939	10		Nee	
VRO	J32	Regeling specifieke uitkering ventilatie in scholen	Beschikingsnummer /naam	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Start bouw activiteiten uiterlijk 31 december 2023 (Ja/Nee)	Toelichting (verplicht als bij start bouw activiteiten (indicator 04) 'Nee' is ingevuld)	Eindverantwoording (Ja/Nee)
			Aand controle n.v.t. Indicator: J3201	Aand controle R Indicator: J3202	Aand controle n.v.t. Indicator: J3203	Aand controle D2 Indicator: J3204	Aand controle n.v.t. Indicator: J3205	Aand controle n.v.t. Indicator: J3206
			1 SUVIS21-00905013	11.227.125	11.227.125	Ja		Ja
			2 SUVIS21-01084667	11.061.727	11.061.727	Ja		Ja
			3 SUVIS21-01084655	10	14.098	Ja		Nee
			4 SUVIS21-00904254	1597.751	1597.751	Ja		Ja
			5 SUVIS21-00904515	10	10	Ja		Nee
			6 SUVIS21-00904523	10	10	Ja		Nee
			7 SUVIS21-01058158	10	10	Ja		Nee
			8 SUVIS21-01006240	10	197.724	Ja		Nee
			9 SUVIS21-00903705	10	10	Ja		Nee
			10 SUVIS21-01139208	10	1599	Ja		Nee
			11 SUVIS21-01139674	10	1599	Ja		Nee
			12 SUVIS21-01139689	1481.691	1481.691	Ja		Ja
			13 SUVIS21-01139767	1257.255	1257.255	Ja		Ja
			14 SUVIS21-01139776	10	1599	Ja		Nee
			15 SUVIS21-01139781	10	1599	Ja		Nee
			16 SUVIS21-01139943	10	1599	Ja		Nee
			17 SUVIS21-01139966	1115.885	1115.885	Ja		Ja
			18 SUVIS21-01140037	1202.800	1202.800	Ja		Ja
			19 SUVIS21-01140053	10	1599	Ja		Nee
			20 SUVIS21-01140124	1201.949	1201.949	Ja		Ja
			21 SUVIS21-01140132	1230.799	1230.799	Ja		Ja
			22 SUVIS21-01187525	10	1599	Ja		Nee
			23 SUVIS21-01187533	10	1599	Ja		Nee
			24 SUVIS21-01187539	10	1599	Ja		Nee
			25 SUVIS21-01187545	10	1599	Ja		Nee
			26 SUVIS21-01188970	10	1599	Ja		Nee
			27 SUVIS21-01188978	10	1599	Ja		Nee
			28 SUVIS21-01188984	10	1599	Ja		Nee
			29 SUVIS21-03064282	10	10	Ja		Nee
			30 SUVIS21-03064374	10	10	Ja		Nee
			31 SUVIS21-03064362	10	10	Ja		Nee
			Kopie Beschikingsnummer/Naam	Zijn de begrotingsposten waarvoor een uitkering is aangevraagd uitgevoerd? (Ja/Nee/N.v.t.)	Toelichting (verplicht als bij indicator 08 nee is ingevuld)			
			Aand controle n.v.t. Indicator: J3207	Aand controle D2 Indicator: J3208	Aand controle n.v.t. Indicator: J3209			

VRO	J55	Aanpak energiearmoede	Het aantal huishoudens in huurwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening	Besteding (jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten	Het aantal huishoudens in koopwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening	Besteding (jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten
			<i>Aand controle n.v.t. Indicator: J55/01</i>	<i>Aand controle R Indicator: J55/02</i>	<i>Aand controle n.v.t. Indicator: J55/03</i>	<i>Aand controle n.v.t. Indicator: J55/04</i>	<i>Aand controle R Indicator: J55/05</i>	<i>Aand controle n.v.t. Indicator: J55/06</i>
			6.014	12.317.755	15.292.809	820	1316.058	1707.069
			Het aantal huishoudens dat ondersteuning -bijvoorbeeld via advies aan huis- heeft gekregen in de vorm van advies over vermindering van het energiegebruik voor zijn specifieke woningen waar de bewoner direct zijn/haar energieverbruik mee heeft kunnen verminderen.	Besteding (jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten			
			<i>Aand controle n.v.t. Indicator: J55/07</i>	<i>Aand controle R Indicator: J55/08</i>	<i>Aand controle n.v.t. Indicator: J55/09</i>			
			4.632	1309.388	1881.818			
			Het aantal kleine gasbesparende maatregelen (w.o. radiatorfolie en tochtstrips)	Het aantal kleine elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. LED-lampen)	Het aantal grote(re) gasbesparende maatregelen (w.o. dakisolatie, vloerisolatie, spouwmuurisolatie etc.)	Het aantal grote(re) elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. vervangen koelkasten, wasmachines etc.)	Het aantal gegeven adviezen met directe verlaging energieverbruik/energierekening tot gevolg.	Het aantal overige energierekening verlagende maatregelen
			<i>Aand controle n.v.t. Indicator: J55/10</i>	<i>Aand controle n.v.t. Indicator: J55/11</i>	<i>Aand controle n.v.t. Indicator: J55/12</i>	<i>Aand controle n.v.t. Indicator: J55/13</i>	<i>Aand controle n.v.t. Indicator: J55/14</i>	<i>Aand controle n.v.t. Indicator: J55/15</i>
			26.271	14.196	0	877	10.982	1.088
VRO	J56	Regeling huisvesting aandachtsgroepen	Beschikingsnummer	Projectnaam	Besteding (jaar T) per project	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) - per project	Aantal woonruimten en verblijfsruimten waarvan de werkzaamheden zijn gestart in (jaar T)	Aantal volledig gerealiseerde woonruimten en verblijfsruimten (t/m jaar T)
			<i>Aand controle n.v.t. Indicator: J56/01</i>	<i>Aand controle n.v.t. Indicator: J56/02</i>	<i>Aand controle R Indicator: J56/03</i>	<i>Aand controle R Indicator: J56/04</i>	<i>Aand controle n.v.t. Indicator: J56/05</i>	<i>Aand controle n.v.t. Indicator: J56/06</i>
			1. RHA.2021-02276361	Likbreiding Woonruimtenlocaties Arnhem	10	187.730	0	0
			2. RHA.2021-02276353	Flexwonen Arnhem	10	10	0	0
			Kopie Projectnaam	Opbrengsten jaar T	Cumulatieve opbrengsten (t/m jaar T)	Opgevoerde kostenactiviteiten zoals opgenomen in de aanvraag zijn onveranderd (t/m jaar T) (Ja/Nee)	De uitvoering loopt volgens de planning (ja/nee)	Zelfstandige uitvoering (ja/nee)
			<i>Aand controle n.v.t. Indicator: J56/07</i>	<i>Aand controle R Indicator: J56/08</i>	<i>Aand controle R Indicator: J56/09</i>	<i>Aand controle R Indicator: J56/10</i>	<i>Aand controle n.v.t. Indicator: J56/11</i>	<i>Aand controle n.v.t. Indicator: J56/12</i>

			1 <i>Uitbreiding Woonwonenlocaties Arnhem</i>	10	10	Ja	Ja	Ja
			2 <i>Flexwonen Arnhem</i>	10	10	Ja	Nee	Ja
			Kopie Projectnaam	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Zijn binnen twee jaar na de datum van toekenning van de uitkering onomkeerbare stappen gezet?			
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J56113</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J56114</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J56115</i>			
			1 <i>Uitbreiding Woonwonenlocaties Arnhem</i>	Nee	Nee			
			2 <i>Flexwonen Arnhem</i>	Ja	Nee			
VRO	J85	Stimuleringsregeling flex- en transformatiewoningen	Projectnaam	Cumulatief aantal flex- of transformatiewoningen gerealiseerd per project (t/m jaar T) - betreft totalen	Cumulatief aantal woningen gerealiseerd voor Ontheemden of vergunninghouders per project (t/m jaar T) - betreft	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per project - inclusief uitvoering door derden	Cumulatieve opbrengsten (t/m jaar T) per project - inclusief uitvoering door derden	
		Gemeenten	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J85101</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J85102</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J85103</i>	<i>Aard controle R Indicator: J85104</i>	<i>Aard controle R Indicator: J85105</i>	
			1 <i>Flexwoningen Merwedeterrein Arnhem</i>	0	0	10	10	
			Kopie projectnaam	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Eindverantwoording (Ja/Nee)			
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J85106</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J85107</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J85108</i>			
			1 <i>Flexwoningen Merwedeterrein Arnhem</i>	Ja	Nee			
VRO	J94	Regeling houdende regels verstrekking specifieke uitkering aan gemeenten verduurzaming [...] van eigenaars, woonverenigingen en wooncoöperaties	Beschikingsnummer	Besteding (jaar T), in C94106 t/m C94108 opgesplitst	Het totaal aantal woningen waar maatregelen zijn getroffen dat voldoet aan artikel 6, eerste lid, onderdeel a	Het aantal woningen waar maatregelen zijn getroffen met een W/OZ-waarde boven het gemeentelijk gemiddelde (peildatum 2022) of een W/OZ-waarde van 1429.300	Bedrag dat van de vijfde kolom van bijlage III besteed is aan doe-het-zelfmaatregelen, inclusief activiteiten als bedoeld in artikel 2, derde lid (zoals ondersteuning vanuit gemeente) (alleen van	Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan gerichte ondersteuning en/of het bedrag waarvoor derden met de benodigde expertise zijn ingeschakeld als bedoeld in artikel 2, derde lid,
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J94101</i>	<i>Aard controle R Indicator: J94102</i>	<i>Aard controle D1 Indicator: J94103</i>	<i>Aard controle D1 Indicator: J94104</i>	<i>Aard controle R Indicator: J94105</i>	<i>Aard controle R Indicator: J94106</i>
			1 <i>LAI23-03435196</i>	1399.754	0	0	10	10
			2 <i>LAI24-03737754</i>	10	0	0	10	10
			Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is ten behoeve van uitvoering als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel b	Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan die energiebesparende isolatiemaatregelen, eventueel in samenhang met energiezuinige	Eindverantwoording (ja/nee)			
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J94107</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J94108</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J94109</i>			

			1	1239.737	1160.017	Nee		
			2	10	10	Nee		
VRO	J100	Regeling kansrijke wijk	Naam stedelijk focusgebied	Naam onderdeel	Besteding (jaar T) per onderdeel	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per onderdeel	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J100/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J100/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: J100/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J100/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J100/05</i>	
			1 Arnhem Oost (kenmerk: 2024-0000005918)	Organisatie uitvoeringsprogramma	1604.394	11.027.761	Nee	
			2 Arnhem Oost (kenmerk: 2024-0000005918)	Integraal	1261.045	1267.330	Nee	
			3 Arnhem Oost (kenmerk: 2024-0000005918)	Armoede en schulden	1491.877	1526.289	Nee	
			4 Arnhem Oost (kenmerk: 2024-0000005918)	Veerkracht en weerbaarheid	1133.584	1133.584	Nee	
			5 Arnhem Oost (kenmerk: 2024-0000005918)	Re-integratie	1399.061	1399.061	Nee	
			6 Arnhem Oost (kenmerk: 2024-0000005918)	Ontwikkeling jonge kind	11.169.690	11.169.690	Nee	
			7 Arnhem Oost (kenmerk: 2024-0000005918)	Gezonde leefomgeving	1225.889	1225.889	Nee	
VRO	J105	Regeling specifieke uitkering startbouwimpuls	Projectnummer	Aantal woningen waarvan de bouw is gestart cumulatief (t/m jaar T)	Afgesproken datum van start bouw gehaald? (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 10 verplicht	Aantal woningen dat is gerealiseerd cumulatief (t/m jaar T)	Afgesproken datum van oplevering gehaald? (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 10 verplicht	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J105/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J105/02</i>	<i>Aard controle D1 Indicator: J105/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J105/04</i>	<i>Aard controle D1 Indicator: J105/05</i>	<i>Aard controle R Indicator: J105/06</i>
			1 2023-0000096095 / On the Hill (Spenverstraat)	19	Ja	0	N.v.t.	10
			2 2023-0000096095 / CPD Coehoorn	33	Ja	0	N.v.t.	10
			3 2023-0000096095 / Schuytgraaf veld 6-11	78	Ja	0	N.v.t.	10
			4 2023-0000096095 /	47	Ja	0	N.v.t.	10
			5 2023-0000096095 / Veld 6N Schuytgraaf	35	Ja	0	N.v.t.	10
			6 2023-0000096095 / De	12	Ja	0	N.v.t.	10
			Kopie projectnummer	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Prijs categorieën woningen komen overeen met projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 10 verplicht	Toelichting afwijking(en) van datum start bouw, datum van oplevering en/of prijs categorieën woningen	Aantal betaalbare woningen waarvan de bouw gestart is cumulatief (t/m jaar T)	Afgesproken aandeel van betaalbare woningen gehaald? (Ja/Nee)
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J105/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J105/08</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J105/09</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J105/10</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J105/11</i>	<i>Aard controle D1 Indicator: J105/12</i>
			1 2023-0000096095 / On the Hill (Spenverstraat)	10	Ja	Er heeft nog geen oplevering plaatsgevonden	16	Ja
			2 2023-0000096095 / CPD Coehoorn	10	Ja	Er heeft nog geen oplevering plaatsgevonden	17	Ja
			3 2023-0000096095 / Schuytgraaf veld 6-11	10	Ja	Er heeft nog geen oplevering plaatsgevonden	78	Ja
			4 2023-0000096095 / Lutherstraat	10	Ja	Er heeft nog geen oplevering plaatsgevonden	47	Ja

			5	2023-0000096095 / Veld 6N Schuytgraaf	I0	Ja	Er heeft nog geen oplevering plaatsgevonden	35	Ja
			6	2023-0000096095 / De Hobbit	I0	Ja	Er heeft nog geen oplevering plaatsgevonden	12	Ja
				Kopie projectnummer	Eindverantwoording (Ja/Nee)				
				Aard controle n.v.t. Indicator: J105/13	Aard controle n.v.t. Indicator: J105/14				
			1	2023-0000096095 / On the Hill (Spierverstraat)	Nee				
			2	2023-0000096095 / CPO Coelboom	Nee				
			3	2023-0000096095 / Schuytgraaf veld 6-11	Nee				
			4	2023-0000096095 /	Nee				
			5	2023-0000096095 / Veld 6N Schuytgraaf	Nee				
			6	2023-0000096095 / De	Nee				
VRO	J106	Tijdelijke regeling specifieke uitkering gebiedsbudget		Beschikingsnummer	Totale besteding (jaar T) Automatisch berekend	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T) Automatisch berekend			
				Aard controle n.v.t. Indicator: J106/01	Aard controle n.v.t. Indicator: J106/02	Aard controle n.v.t. Indicator: J106/03			
				2023-0000100037	I 3.318.149	I 13.757.989			
				Cumulatieve aantal woningen bouw gestart (t/m jaar T)	Cumulatieve aantal betaalbare woningen bouw gestart (t/m jaar T)	Cumulatieve aantal woningen opgeleverd (t/m jaar T)	Cumulatieve aantal betaalbare woningen opgeleverd (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
				Aard controle D1 Indicator: J106/04	Aard controle D1 Indicator: J106/05	Aard controle D1 Indicator: J106/06	Aard controle D1 Indicator: J106/07	Aard controle n.v.t. Indicator: J106/08	
				0	0	0	0	Nee	
				Naam gebiedsmaatregel	Besteding (jaar T) per gebiedsmaatregel	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per gebiedsmaatregel	Gebiedsmaatregel afgerond (Ja/Nee)		
				Aard controle n.v.t. Indicator: J106/09	Aard controle F Indicator: J106/10	Aard controle n.v.t. Indicator: J106/11	Aard controle n.v.t. Indicator: J106/12		
			1	Vervanging en verplaatsingen Frieskhaaf	12.457.583	110.309.268	Nee		
			2	Vervanging en verplaatsingen Rijnpark	1430.283	12.554.589	Nee		
			3	Vervanging Faja en PostNL Rijnpark Noord	1430.283	1894.133	Nee		

VRO	J109	Meerjarig regeling specifieke uitkering herstructurering volkshuisvesting	Plan/projectnaam	Aantal woningen waarvan de herstructurering is gestart (jaar T)	Aantal woningen waarvan de herstructurering is gestart cumulatief (t/m jaar T)	Aantal volledig gerealiseerde geherschoolde woningen cumulatief (t/m jaar T)	Besteding (jaar T) per project ten laste van rijksmiddelen - zelfstandige uitvoering	Correctie besteding (jaar T-1) im aan medeoverheden overgeboekte middelen
			<i>Aand controle n.v.t. Indicator: J109101</i>	<i>Aand controle n.v.t. Indicator: J109102</i>	<i>Aand controle n.v.t. Indicator: J109103</i>	<i>Aand controle n.v.t. Indicator: J109104</i>	<i>Aand controle R Indicator: J109105</i>	<i>Aand controle R Indicator: J109106</i>
		1 Leefbaar en Veilig Arnhem-Kopie plan/projectnaam	10	10	0	1263.509	10	
			<i>Aand controle n.v.t. Indicator: J109107</i>	<i>Aand controle R Indicator: J109108</i>	<i>Aand controle n.v.t. Indicator: J109109</i>	<i>Aand controle n.v.t. Indicator: J109110</i>	<i>Aand controle n.v.t. Indicator: J109111</i>	
		1 Leefbaar en Veilig Arnhem-	112.932	112.932	Ja	Nee		
KGG	K28	Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid	Besteding apparaatskosten (jaar T): salarissen en sociale lasten voor ambtelijk personeel	Besteding apparaatskosten (jaar T): kosten voor ingeleend personeel	Besteding apparaatskosten (jaar T): overige goederen en diensten	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) apparaatskosten	Besteding (jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) overige kosten gerelateerd aan
			<i>Aand controle R Indicator: K28101</i>	<i>Aand controle R Indicator: K28102</i>	<i>Aand controle R Indicator: K28103</i>	<i>Aand controle n.v.t. Indicator: K28104</i>	<i>Aand controle R Indicator: K28105</i>	<i>Aand controle n.v.t. Indicator: K28106</i>
			11.329.707	11.049.950	1959.216	15.248.811	156.110	156.110
		Eindverantwoording (Ja/Nee)						
		<i>Aand controle n.v.t. Indicator: K28107</i>						
		Nee						
Aen M	M16	Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne	Vul in totaal te ontvangen normbedrag per gerealiseerde gemeentelijke plek per dag (GOO) (jaar T)	Vul in verschil bij hogere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst van M16/01 (jaar T) - uitzonderingsbepaling (GOO)	Vul in vrijwillige teruggave bij lagere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst onder M16/01 (jaar T) - uitzonderingsbepaling (GOO)	Besteding (jaar T) tbv de transitie - uitgezonderd uitvoeringskosten	Besteding (jaar T) van uitvoering ten behoeve van de transitie	Besteding (jaar T) uitgekeerde verstrekkingen (GOO en POO)
		Gemeenten	<i>Aand controle R Indicator: M16101</i>	<i>Aand controle R Indicator: M16102</i>	<i>Aand controle n.v.t. Indicator: M16103</i>	<i>Aand controle R Indicator: M16104</i>	<i>Aand controle R Indicator: M16105</i>	<i>Aand controle R Indicator: M16106</i>
			116.627.624	11.050.450		11.361.250	10	1612.399
		Totaal bedrag vorderingen (l onrechtmatig uitgekeerde) verstrekkingen GOO en POO (jaar T)		Totaal te ontvangen normbedrag uitvoeringskosten per geregistreerde persoon waaraan in een maand een verstrekking is gedaan (POO)	Totaal bedrag ontvangen eigen bijdrage van ontheemden GOO (jaar T)	Berekening totale besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	
			<i>Aand controle R Indicator: M16107</i>	<i>Aand controle R Indicator: M16108</i>	<i>Aand controle R Indicator: M16109</i>	Som indicatoren 01/02/04/05/06/07/08 verminderd met 09	<i>Aand controle n.v.t. Indicator: M16110</i>	<i>Aand controle n.v.t. Indicator: M16111</i>
			10	167.344	10	119.719.067	154.706.845	

Rechtmatigheidsverantwoording van het college van Burgemeester & Wethouders

Verantwoordelijkheid van het college van Burgemeester & Wethouders

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het college van burgemeester en wethouders toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door de raad vastgestelde kaders zoals de begroting en gemeentelijke verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door de raad op 3 juli 2024 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door de raad bepaald en bedraagt 1% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op € 10.985.000. De grondslag voor deze verantwoording is de Kadernota Rechtmatigheid 2024 van de Commissie BBV van oktober 2024.

Bevindingen

Het college stelt vast dat de omvang van de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties die niet rechtmatig tot stand zijn gekomen € 35.511.000 miljoen bedraagt. Dit is hoger dan de daarvoor gestelde grens van € 10.985.000. Van de niet rechtmatig tot stand gekomen verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties is volgens het college overigens een bedrag van € 34.947.000 acceptabel op basis van door de gemeenteraad vastgestelde afspraken.

De geconstateerde afwijkingen betreffen:

	Begrotingsonrechtmatigheid	Fouten x €1.000	Onduidelijkheden x €1.000
A.	Overschrijding lasten programma S00	€ 9.763	€ -
	Overschrijding lasten programma S03	€ 504	€ -
	Overschrijding lasten programma S06	€ 13.644	€ -
	Overschrijding lasten programma S07	€ 11.600	€ -
B.	Onderschrijding investeringsbudgetten	€ -	€ -
C.	Ongeautoriseerde reservemutaties	€ -	€ -
D.	Overige afwijkingen niet tijdig gewijzigd in de begroting/gemeld aan raad	€ -	€ -
	Totaal begrotingsonrechtmatigheden	€ 35.511	€
	Verantwoordingsgrens	€ 10.992	€ -
	Op te nemen in rechtmatigheidsverantwoording	€	€
E.	Acceptabel deel overschrijdingen A en B volgens financiële verordening (zie bij toelichting baten en lasten)	€ 34.947	€ -
	Resterende begrotingsonrechtmatigheden	€ 564	€
	Waarvan toegelicht in paragraaf bedrijfsvoering	€ -	€

	Voorwaarden criterium	Bedrag	Toelichting
1.	Bevindingen rond aanbestedingsonrechtmatigheden	€ -	€ -
	M&O criterium	Bedrag	Toelichting
1.	Afwijkingen M&O Criterium	€ -	€ -

In de paragraaf bedrijfsvoering is op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en op basis van de afspraken met de raad aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid. In deze paragraaf heeft het college ook beschreven welke actie hij onderneemt om vermelde afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Deel 4 Bijlagen

Bijlagen

Gemeenteraad

Raadsleden 2022-2026

Groenlinks - 7 zetels

M.W.K. Coenders - fractievoorzitter
M.P. Simonis
C.M.A. Quint
O. Dayioglu
C. Prinsen
W. de Boef
M.E. Noomen

D66 - 5 zetels

M.S. Loor - fractievoorzitter
S. Kemperman
C. Zwijnepoel
J.J.W. Brandts
W.T. Heemskerk

VVD - 5 zetels

S. Pape-Boot - fractievoorzitter
R. Maref
N. Eppich
H.H. Kumas
A.J. van Engelenburg

Arnhem Centraal - 4 zetels

L.R. Manders - fractievoorzitter
B.M.L. Groot
A.D.M. van der Laak
R. Kraaijenbrink

Partij voor de Dieren - 3 zetels

L.C.M. de Groot - fractievoorzitter
J.L.C. Eliens
F.J. Hogenhout

PvdA - 3 zetels

G. Visser - fractievoorzitter
M.J.A. van Munster
E.Y. Ait Chrif

SP - 2 zetels

G. Elfrink - fractievoorzitter
S.E.M. Dobbe

CDA - 2 zetels

C.K. Koorn - fractievoorzitter
S.E.A. van den Broek

Volt - 2 zetels

N.B. Scholten - fractievoorzitter
M.E. Neutkens

Denk - 2 zetels

Y. Usta - fractievoorzitter
M.I. Bal

BurgerBelang Arnhem - 1 zetel

N.K.J. Wiggers - fractievoorzitter

ChristenUnie - 1 zetel

N.N. Nede - fractievoorzitter

PVV - 1 zetel

C. Verheij - fractievoorzitter

Forum voor Democratie - 1 zetel

G.A.A. Luurssen - fractievoorzitter

Overzicht BBV-indicatoren

Effectindicator	2020	2021	2022	2023	2024
Woonlasten éénpersoonshuishouden	707	694	876	902	954
Eenheid: Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een éénpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.					
Bron: COELO, Groningen					
Effectindicator	2020	2021	2022	2023	2024
Woonlasten meerpersoonshuishouden	750	711	949	976	1038
Eenheid: Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.					
Bron: COELO, Groningen					
Effectindicator	2020	2021	2022	2023	2024
WOZ-waarde woningen	221	240	265	322	335
Eenheid: De gemiddelde WOZ waarde van woningen x €1.000.					
Bron: CBS - Statistiek Waarde Onroerende Zaken					
Effectindicator	2020	2021	2022	2023	2024
Verwijzingen Halt	13	8	7	9	
Eenheid: Het aantal verwijzingen Halt per 1.000 inwoners van 12 t/m 17 jaar.					
Bron: Stichting Halt					
Effectindicator	2020	2021	2022	2023	2024
Geweldsmisdrijven	7,10	6,60	6,80	6,80	
Eenheid: Het aantal geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners. Voorbeelden van geweldsmisdrijven zijn seksuele misdrijven, levensdelicten zoals moord en doodslag en dood en lichamelijk letsel door schuld (bedreiging, mishandeling).					
Bron: CBS - Geregistreerde criminaliteit					
Effectindicator	2020	2021	2022	2023	2024
Vernielingen en beschadigingen	10,80	10,60	10,10	9,70	
Eenheid: Aantal vernielingen en beschadigingen per 1.000 inwoners. Hieronder vallen brandstichting, alle vormen van vernieling en misdrijven tegen de openbare orde en het openbaar gezag.					
Bron: CBS - Geregistreerde criminaliteit					
Effectindicator	2020	2021	2022	2023	2024
Diefstallen uit woning	2,20	1,80	1,70	1,40	1,30
Eenheid: Aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners					
Bron: CBS - Geregistreerde diefstallen					
Effectindicator	2020	2021	2022	2023	2024
Winkeldiefstallen	4,80	4,40	5,02	6,52	5,12
Eenheid: Aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners					
Bron: CBS - Geregistreerde diefstallen					
Effectindicator	2020	2021	2022	2023	2024
Jongeren met een delict voor de rechter	1	2	1	1	
Eenheid: Het percentage jongeren (12-21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen					
Bron: CBS - Jeugdmonitor					
Effectindicator	2020	2021	2022	2023	2024
Functiemenging	58,50	58,60	59,30	59,70	
Eenheid: De functiemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen (%).					
Bron: CBS BAG/LISA - bewerking ABF Research					
Effectindicator	2020	2021	2022	2023	2024

Vestigingen (van bedrijven)	152,60	156,80	167,10	180,90	
Eenheid: Het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar					
Bron: LISA					
Effectindicator	2020	2021	2022	2023	2024
Demografische druk	58	57,50	57,60	57,50	57,60
Eenheid: Het aantal personen van 0 tot 20 jaar én 65 jaar of ouder per honderd personen van 20 tot 65 jaar (percentage).					
Bron: CBS - Bevolkingsstatistiek					
Effectindicator	2020	2021	2022	2023	2024
Banen	972	983,10	1017,50	1031,50	
Onder een baan wordt een vervulde positie verstaan. Dit betreffen zowel fulltimers, parttimers als uitzendkrachten. De indicator betreft het aantal banen per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 tot en met 64 jaar.					
Bron: CBS Bevolkingsstatistiek / LISA-bewerking ABF Research					
Effectindicator	2020	2021	2022	2023	2024
Absoluut verzuim	3,10	2	1,50	0,80	
Eenheid: Het aantal leer- of kwalificatieplichtige jongeren dat absoluut verzuimer is (geweest) gedurende het schooljaar (per 1.000 leerlingen): de jongere is niet ingeschreven bij een onderwijsinstelling en beschikt niet over een vrijstelling. De periodeaanduiding '2022' staat voor schooljaar '2021/2022'. Streefwaarde absoluut verzuim: 0,5 per 1.000 inwoners in de leeftijd van 5-18 jaar.					
Bron: DUO/Ingrado					
Effectindicator	2020	2021	2022	2023	2024
Relatief verzuim	30	31	36	43	
Eenheid: Het aantal leer- of kwalificatieplichtige leerlingen (per 1.000 leerlingen) waarbij sprake is van meer dan 16 uur ongeoorloofd verzuim gedurende 4 opeenvolgende lesweken. De periodeaanduiding '2022' staat voor schooljaar '2021/2022'. De cijfers van Ingrado hebben betrekking op schooljaren. De periodeaanduiding "2019" staat voor schooljaar "2018/2019". Streefwaarde relatief verzuim: 20 per 1.000 inwoners in de leeftijd van 5-18 jaar.					
Bron: DUO/Ingrado					
Effectindicator	2020	2021	2022	2023	2024
Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	2,50	2,60	3,30	3,10	
Eenheid: Vsv'ers zijn jongeren van 12 tot 23 jaar die zonder startkwalificatie het onderwijs verlaten. Een startkwalificatie is een havo of vwo diploma of minimaal een mbo-2 diploma. Het vsv-percentage staat voor het aantal vsv'ers als percentage van het aantal onderwijsdeelnemers die aan het begin van het schooljaar ingeschreven staan.					
Bron: DUO/ Ingrado					
Effectindicator	2020	2021	2022	2023	2024
Kinderen in uitkeringsgezin	10	10	9	9	
Eenheid: Het percentage kinderen tot 18 jaar dat in een gezin leeft dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen.					
Bron: Verweij Jonker Instituut - Kinderen in Tel (verplichte BBV-indicator)					
Effectindicator	2020	2021	2022	2023	2024
Werkloze jongeren	3	3	2	3	
Eenheid: Het percentage werkloze jongeren 16-22 jaar					
Bron: CBS (verplichte BBV-indicator)					
Effectindicator	2020	2021	2022	2023	2024
Netto arbeidsparticipatie	69	68,30	71,30	72,50	
Eenheid: Percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking					
Bron: CBS					
Effectindicator	2020	2021	2022	2023	2024
Personen met een bijstandsuitkering	842,70	797,40	694,80	653,40	645,60
Eenheid: Aantal per 10.000 inwoners					

Bron: CBS

Effectindicator	2020	2021	2022	2023	2024
Lopende re-integratievoorzieningen	72,70	75,80	156,50	202,60	

Eenheid: Aantal per 10.000 inwoners van 15-64 jaar

Bron: CBS

Effectindicator	2020	2021	2022	2023	2024
Jongeren met jeugdhulp		14,20	14,90	15,80	12,60

Eenheid: Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp

Bron: CBS - Indicatoren jeugdzorg in natura

Effectindicator	2020	2021	2022	2023	2024
Jongeren met jeugdbescherming		1,40	1,40	1,10	1

Eenheid: Het percentage jongeren tot 18 jaar met een jeugdbeschermingsmaatregel

Bron: CBS - Indicatoren jeugdzorg in natura

Effectindicator	2020	2021	2022	2023	2024
Jongeren met jeugdreclassering		0,70	0,70	0,70	0,50

Eenheid: Het percentage jongeren (12-22 jaar) met een jeugdreclasseringsmaatregel

Bron: CBS - Indicatoren jeugdzorg in natura

Effectindicator	2020	2021	2022	2023	2024
Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo	800	810	820	800	740

Eenheid: Aantal per 10.000 inwoners in de betreffende bevolkingsgroep

Bron: CBS - Gemeentelijke Monitor Sociaal Domein Wmo

Effectindicator	2020	2021	2022	2023	2024
Niet sporters	46,90		43,90		

Eenheid: Het percentage niet-wekelijkse sporters t.o.v. bevolking van 19 jaar en ouder. Bevolking van 19 jaar en ouder dat niet minstens één keer per week aan sport doet.

Bron: Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen GGD's, CBS en RIVM

Effectindicator	2020	2021	2022	2023	2024
Percentage bekende hernieuwbare elektriciteit	6	9,20	16,60		

Eenheid: Deel van de energie die afkomstig is uit natuurlijke hulpbronnen die constant worden aangevuld, zoals uit wind, zon en waterkracht (%)

Bron: Rijkswaterstaat - Klimaatmonitor

Effectindicator	2020	2021	2022	2023	2024
Omvang huishoudelijk afval	165,20	160,40	195	199,10	

Eenheid: Niet-gescheiden ingezameld huishoudelijk afval (kg per inwoner).

Bron: CBS - Huishoudelijk afval De CBS-afvalcijfers over 2022 worden in december 2023 gepubliceerd. In onze eigen afvalrapportages zien we een gemiddelde van 207 kilogram restafval per inwoner in 2022.

Effectindicator	2020	2021	2022	2023	2024
Toevoegingen aan de woningvoorraad: nieuw gebouwde woningen	11,80	5,60	7,60	7,60	7,60

Eenheid: Nieuw gebouwde woningen, exclusief overige toevoegingen, zoals transformaties. Aantal per 1.000 woningen

Bron: Basisregistraties adressen en gebouwen - bewerking ABF Research

Afkortingenlijst

A.

Apcg – Arnhems platform chronisch zieken en gehandicapten
APV – Algemene Plaatselijke Verordening
AR – Algemene Reserve
AST - Arnhemse standaard voor toegankelijkheid
ASV – Algemene Subsidieverordening Arnhem
AVG - Algemene Verordening Gegevensbescherming

B.

B&W – Burgemeester & Wethouders
BBV – Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten
BBP- Bruto Binnenlands Product
BNG – Bank Nederlandse Gemeenten
BOTOC - Breed offensief tegen ondermijnende criminaliteit
BR – Bestemmingsreserve
BSO - Buitenschoolse opvang
BUIG – Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorzieningen Gemeenten
BV – Besloten Vennootschap
BVO - Bedrijfsvoeringsorganisatie

C.

CAO – Collectieve arbeidsovereenkomst
COA - Centraal Orgaan opvang asielzoekers
CBS – Centraal Bureau voor de Statistiek
CmK - Cultuureducatie met Kwaliteit
COELO – Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden
CPB - Centraal Planbureau
CPI - Consumentenprijsindex
CSA – Centrum, Spijkerkwartier en het Arnhemse Broek

D.

DB – Dagelijks Bestuur
DU - Decentralisatie Uitkering
DSO – Digitaal Stelsel Omgevingswet
DVO – Dienstverleningsovereenkomst

E.

EV – Eigen Vermogen
EN – Europese Norm
EMU – Economische en Monetaire Unie

F.

FDFA - Fashion + Design Festival Arnhem
FIDO – Financiering Decentrale Overheden
FJP – Financiële Jaarrapportage Projecten
FTE – fulltime-equivalent (formatieplaats)

G.

GGD – Gemeentelijke gezondheidsdienst
GGZ - Geestelijke gezondheidszorg
GMR - Groene Metropoolregio
GO – Georganiseerd Overleg
GR – Gemeenschappelijke Regeling
GRP – Gemeentelijk Rioleringsplan
G40 - Netwerk van 40 (middel)grote steden

H.

HAN - Hogeschool Arnhem Nijmegen
HOV - Hoogwaardig Openbaar Vervoer

I.

ICT – Informatie- en communicatietechnologie
IHP - Integraal Huisvestingsplan
IPKW – Industriepark Kleefse Waard

J.

JGZ – Jeugdgezondheidszorg
JOGG – Jongeren Op Gezond Gewicht
JOP - Jongeren Ontmoetingsplek

M.

MBO – Middelbaar beroepsonderwijs
MFC – Multi Functioneel Centrum
MIP – Meerjareninvesteringsplanning
MIRT - Meerjarig investeringsprogramma Ruimte en Infrastructuur
MJPB – Meerjarenprogrammabegroting
MKB - Midden- en Kleinbedrijf

N.

NEN – Nederlandse Norm
NRW - Noordrijn-Westfalen
NV – Naamloze Vennootschap

O.

OAB - Onderwijsachterstandenbeleid
OAT – Ondergronds Afval Transport
ODRA – Omgevingsdienst Regio Arnhem
OCW – Ministerie Onderwijs Cultuur en Wetenschap
OGGz – Openbare Geestelijke Gezondheidszorg
OKA - OndernemersKontakt Arnhem
OM - Openbaar Ministerie
OR – Openbare Ruimte
OV – Openbaar Vervoer
OZB – Onroerend Zaak Belasting
OZO - Overleg Zorg en Overlast

P.

P&O – Personeel & Organisatie
PBA - Platform Binnenstad Arnhem
PGA - Persoonsgerichte aanpak
PGB - Persoonsgebondenbudget
PIP - Persoonlijk inburgeringsplan
PMD - Plastic-, metaalverpakkingen en drankenkartons
PO – Primair onderwijs
POH – Praktijkondersteuner jeugd
PvE - Programma van eisen

R.

RBL - Regionaal Bureau Leerlingzaken
RES – Regionale energiestrategie
RIO - Re-integratie officier
RKV – Rijkerswoerd, Kronenburg en Vredenburg
RMC – Regionaal Meld- en Coördinatiepunt
ROB - Raad voor het Openbaar Bestuur

ROC – Regionaal opleidingscentrum

S.

SO – speciaal onderwijs
StAB - Stichting Arnhemse Bedrijventerreinen
SKTA - Stichting Keurmerk Taxi Arnhem
SVB - Sociale Verzekeringsbank
SW – Sociale Werkvoorziening
SWT - Sociale wijkteams
SWOA – Stichting Welzijn Ouderen Arnhem
SZW – Sociale Zaken en Werkgelegenheid

T.

TEB – The Economic Board
TLO - teams Leefomgeving

U.

UWV – Uitvoeringsinstituut Werknemers Verzekeringen

V.

VE - Volwasseneducatie
VHL – Van Hall Larenstein
VGGM – Veiligheid- en Gezondheidsregio Gelderland Midden
VMBO – Voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs
Vpb - Vennootschapsbelasting
VNG – Vereniging Nederlandse Gemeenten
VO – Voortgezet Onderwijs
VRI – Verkeersregeling installatie
VSO – Voortgezet Speciaal Onderwijs
Vsv – Voortijdig schoolverlaten
VV - Vreemd vermogen
VVE – Voor- en vroegschoolse educatie
VWO – Voorbereidend wetenschappelijk onderwijs
VWS – Volksgezondheid welzijn en sport

W.

Wabo – Wet algemene bepalingen omgevingsrecht
WAW – Wet Aanpak Woonoverlast
Wcw - Wet collectieve warmte
Wet hof – Wet houdbare overheidsfinanciën
Wgiw - Wet gemeentelijke instrumenten warmetransitie
WGR – Wet gemeenschappelijke regelingen
Wkb Wet kwaliteitsborging bouw
Wlz - Wet langdurige zorg
Wmo – Wet maatschappelijke ondersteuning
Woo - Wet open overheid
WOZ – Wet waardering onroerende zaken
Wsp - Werkgeversservicepunt
Wsw – Wet sociale werkvoorziening
WSW - Waarborgfonds Sociale Woningbouw
Wvggz - Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg

Z.

ZVH - Zorg- en Veiligheidshuis
Zzp - Zelfstandige zonder personeel

Begrippenlijst

A.

Accress

Groei/daling van het gemeentefonds (zie ook trap-op-trap-afmethodiek).

Activa (vaste)

Bezittingen die langer dan één jaar meegaan en die in meerdere jaren worden afgeschreven (bijvoorbeeld gebouwen). Activa staan op de balans.

Afvalstoffenheffing

Betreft een heffing voor het inzamelen en verwerken van huishoudelijke afvalstoffen. De heffing wordt via een aanslag opgelegd aan iedereen die op 1 januari van het belastingjaar gebruiker is van een woning (waarvoor een verplichting tot inzamelen geldt). De grondslag voor de heffing is het aantal inwoners (betreft twee categorieën: eenpersoons- of meerpersoonshuishouden). De heffing is een tijdvak-belasting en komt in aanmerking voor de ontheffingsregeling. Bij verhuizing naar een woning binnen of buiten Arnhem wordt ontheffing verleend voor de resterende volle maanden, dat de inwoner verhuisd is. Zodra er nieuwe bewoners ingeschreven worden, ontvangen deze bewoners een aanslag afvalstoffenheffing voor de resterende maanden.

Algemene dekkingsmiddelen

Algemene dekkingsmiddelen zijn inkomsten zonder vooraf bepaald bestedingsdoel. De gemeente kan deze vrij besteden. Het gaat om de uitkeringen vanuit het Gemeentefonds, om bepaalde gemeentelijke belastingen (zoals OZB-belasting) en deelnemingen/dividend.

Algemene uitkering

Uitkering uit het gemeentefonds van het Rijk dat de gemeente geheel vrij mag besteden.

Algemene reserve

Het vrij besteedbare eigen vermogen van de gemeente. Dit vormt een buffer voor financiële tegenvallers.

Auditing

Het controleren van een organisatie.

B.

Balans

De balans toont een overzicht van de bezittingen, schulden en eigen vermogen van de gemeente op een bepaald moment.

Baten

Baten zijn zonder teken (positief) weergegeven in de begroting. Hiermee laten we zien hoeveel middelen we verwachten te ontvangen in het betreffende jaar.

Baten en lasten (stelsel van)

Gemeenten werken met een stelsel van baten en lasten. Dit betekent dat inkomsten en uitgaven moeten worden toegerekend aan het begrotingsjaar waarop zij betrekking hebben (dat wil zeggen het jaar waarin de prestatie geleverd is).

Bedrijfsvoering

De beheersing van, het toezicht op en de verantwoording over de bedrijfsprocessen binnen de gemeentelijke organisatie op basis van een bedrijfsvoeringsfilosofie.

Begroting

Een begroting geeft aan welke beleidsvoornemens de gemeente heeft, hoeveel middelen daarmee gemoeid zijn en uit welke bronnen die middelen afkomstig zijn.

Begrotingsresultaat

Financieel verschil tussen het bedrag dat volgens de begroting is toegestaan en het te verwachten bestede bedrag.

Begrotingstekort

Een begrotingstekort treedt op wanneer de lasten hoger zijn dan de baten.

Beheersmaatregel

Een activiteit die zich richt op het elimineren, vermijden of verkleinen van de oorzaak of het gevolg van een ongewenste gebeurtenis.

Belastingcapaciteit

De OZB is voor gemeenten de belangrijkste eigen belastinginkomsten. De belastingcapaciteit geeft inzicht in de mate waarin bij het voordoen van een financiële tegenvaller in het volgende begrotingsjaar kan worden opgevangen of ruimte is voor nieuw beleid. Om deze ruimte weer te kunnen geven is een ijkpunt nodig. In dit geval de landelijk gemiddelde tarieven. Voor gemeenten wordt de belastingcapaciteit gerelateerd aan de hoogte van de gemiddelde woonlasten (OZB, rioolheffing en reinigingsheffing). Naast de OZB wordt tevens gekeken naar de riool- en afvalstoffenheffing omdat de heffing niet kostendekkend hoeft te zijn, maar ook lager mag worden vastgesteld (er is dan sprake van belastingcapaciteit die niet benut wordt).

Benodigde weerstandscapaciteit

Het bedrag dat benodigd is om alle risico's in de begroting waarvoor geen maatregelen zijn getroffen, in financiële zin af te dekken.

Beschikbare weerstandscapaciteit

De middelen die beschikbaar zijn om eventuele tegenvallers (risico's) op te kunnen vangen.

Bestaand beleid

Beleid waarover al besluitvorming heeft plaatsgevonden.

Bestemmingsreserve

Naast de Algemene reserve zijn er buffers gevormd die niet worden meegerekend tot de weerstandscapaciteit. Het gaat hier om de bestemmingsreserves. Bestemmingsreserves zijn voor specifieke doeleinden gevormd op basis van een raadsbesluit. Bestemmingsreserves zijn gebonden aan de bestemmingen die door de raad zijn vastgesteld. Wanneer de nood echt hoog is kan er door de raad aan de betreffende bestemmingsreserve een andere bestemming worden gegeven. Aan een deel van de bestemmingsreserves hangen verplichtingen tot bestedingen waarbij er beperkte sprake is sprake is van beleidsvrijheid.

Besluit begroting en verantwoording (BBV)

Het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) beschrijft de regels waaraan onder andere begroting van een gemeente aan moet voldoen.

Bestuurlijk belang

Een gemeente kan een bestuurlijk belang hebben in een verbonden partij doordat zij in het bestuur is vertegenwoordigd. De gemeente kan het ook hebben doordat zij stemrecht heeft in de verbonden partij.

BTW-compensatiefonds

Rijksfonds waaruit gemeenten een bepaald deel van de door hen betaalde BTW kunnen terugvorderen.

C.

Circulaire

Een circulaire informeert de gemeenten over de omvang en de verdeling van de algemene uitkering, de integratie-uitkeringen - inclusief die voor het sociaal domein - en de decentralisatie-uitkeringen uit het gemeentefonds.

D.

Deelneming

Participatie in een besloten of naamloze vennootschap, waarin de gemeente aandelen heeft.

Dividend

Een vergoeding die wordt uitbetaald aan aandeelhouders.

Doeluitkering

Uitkering door het Rijk aan een lagere overheid voor een nauw omschreven wettelijk vastgesteld doel of taak. De gelden zijn niet vrij besteedbaar.

E.

EMU-saldo

Het geraamde of het gerealiseerde saldo van de ontvangsten en uitgaven van een gemeente. Dit bedrag wordt berekend op transactiebasis en volgens Europese voorschriften.

F.

Financieel belang

Van financieel belang is sprake als de gemeente de middelen die ze ter beschikking stelt verloren gaan in geval van faillissement van de verbonden partij (een derde rechtspersoon) en/ of als financiële problemen bij de verbonden partij verhaald kunnen worden op de gemeente.

Financiële kengetallen

Getallen waarmee inzicht verkregen kan worden in de financiële positie van de gemeente.

Financieringsmiddelen

Kort- of langlopende geldmiddelen die nodig zijn om de kosten van uitgaven te betalen.

G.

Gemeenschappelijke regeling

Is het publiekrechtelijk juridisch kader waarbinnen twee of meer gemeentebesturen kunnen samenwerken.

Gemeentefonds

Uitkering van het Rijk die de gemeenten in principe vrij mogen besteden.

Grondexploitatie

De afgelopen jaren is gebleken dat grondexploitatie een forse impact kan hebben op de financiële positie van een gemeente. Indien gemeenten leningen hebben afgesloten om grond te kopen voor een (toekomstige) woningbouwproject hebben zij een schuld. Bij de beoordeling van een dergelijke schuld is het van belang om te weten of deze schuld kan worden afgelost wanneer het project wordt uitgevoerd. Van de opbrengst van de verkochte gronden kan immers de schuld worden afgelost. Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale (geraamde) baten.

K.

Kans

De mogelijkheid dat een gebeurtenis zich voordoet uitgedrukt in een waarde tussen 0 en 1.

Kapitaalgoederen

Spullen die de gemeente nodig heeft om de diensten en goederen die zij levert aan inwoners te kunnen produceren. Daarbij gaat het om grotere zaken zoals wegen, riolering, water, groen en gebouwen.

Kapitaallasten

Afschrijvingen en toegerekende rente op activa. De afschrijvingen betreffen de jaarlijkse waardevermindering van de investering. Door middel van de afschrijving worden lasten van de investering uitgespreid over de jaren dat er van de investering gebruik wordt gemaakt. De rente betreft het eigen of geleende geld dat besteed wordt om de investering te financieren.

L.

Lasten

De lasten zijn weergegeven met een minteken (negatief) in de begroting. Hiermee laten we zien hoeveel middelen we verwachten uit te geven in het betreffende jaar.

Leges

Leges zijn vergoedingen voor het genot van diensten of producten, die de gemeente levert. Dat zijn bijvoorbeeld paspoorten, uittreksels uit registers, vergunningen e.d. Daarbij geldt dat de totale opbrengst van de leges niet hoger mogen zijn dan de kosten die de gemeente voor het geheel van de legesplichtige diensten of producten maakt. De leges worden in rekening gebracht bij de aanvrager van de dienst of het product. Voor sommige leges geldt een wettelijk maximum tarief (bijvoorbeeld voor paspoorten).

Lokale heffingen

Een type gemeentelijke belasting. Voorbeelden van heffingen zijn de rioolheffing of de afvalstoffenheffing. Het geldt dat gemeenten met heffingen ophalen, moeten gebruikt worden om de kosten te dekken van datgene waarvoor ze in rekening worden gebracht.

M.

Meerjareninvesteringsplanning (MIP)

In de meerjareninvesteringsplanning wordt de planning van de investeringen voor de komende jaren inzichtelijk gemaakt.

Meerjarenraming

Een prognose van de voor meerdere jaren, na het begrotingsjaar, te verwachten baten en lasten alsmede mutaties in reserves.

N.

Netto schuldquote en netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Hoe hoger de schuld, hoe hoger de netto schuldquote. De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen en geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. Een hoge netto schuldquote hoeft op zichzelf geen probleem te zijn. Of dat het geval is valt niet direct af te leiden uit de netto schuldquote zelf, maar hangt af van meerdere factoren. Zo kan een hoge schuld worden veroorzaakt doordat er leningen zijn afgesloten en die gelden vervolgens worden doorgeleend aan bijvoorbeeld woningbouwcorporaties die op hun beurt weer jaarlijks aflossen. In dat geval hoeft een hoge schuld geen probleem te zijn. Om inzicht te verkrijgen in hoeverre er sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven (netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen).

O.

Onroerende zaakbelasting

Betreft een belasting voor het in eigendom hebben van onroerende zaken in de gemeente Arnhem. De grondslag van de belasting is de WOZ-waarde van de woning of niet-woning. Het geldende tarief voor eigenaars van woningen of eigenaars en gebruikers van niet-woningen is gebaseerd op een percentage van de WOZ-waarde. De belasting wordt via een aanslag opgelegd aan iedereen die op 1 januari van het belastingjaar eigenaar of gebruiker is van een onroerende zaak.

Overhead

De kosten van de werkzaamheden of faciliteiten die slechts een indirecte relatie vertonen met de prestaties (bijvoorbeeld leidinggeven, afdelingsadministratie of huisvesting).

Overzicht lasten en baten

Lasten: De lasten zijn weergegeven met een minteken (negatief) in de begroting. Hiermee laten we zien hoeveel middelen we verwachten uit te geven in het betreffende jaar.

Baten: Baten zijn zonder teken (positief) weergegeven in de begroting. Hiermee laten we zien hoeveel middelen we verwachten te ontvangen in het betreffende jaar.

Toevoeging aan reserve: toevoegingen aan een reserve zijn weergegeven met een minteken (negatief). Hiermee laten we zien met hoeveel middelen we in het betreffende jaar aan deze reserve laten stijgen.

Onttrekkingen aan reserve: onttrekkingen aan een reserve zijn zonder teken (positief) weergegeven. Hiermee laten we zien met hoeveel middelen we in het betreffende jaar aan deze reserve laten dalen.

Saldo toevoegingen en onttrekkingen: Bij negatief saldo verwachten we een verhoging van de reserve binnen dit programma. Bij een positief saldo verwachten we een verlaging van de reserve binnen het programma.

P.

Paragrafen

Geven volgens het BBV een dwarsdoorsnede van de begroting op financiële aspecten. Het gaat dan om de beleidslijnen van beheersmatige aspecten die belangrijk zijn, financieel, politiek of anderszins. De paragrafen zijn onderdeel van zowel de beleidsbegroting als het jaarverslag.

Parkeerbelasting

Betreft een belasting voor het parkeren van een voertuig op een plaats waar volgens de belastingverordening parkeerbelasting verschuldigd is. De grondslag is de duur van het parkeren. De parkeertijd maal het tarief bepaalt de hoogte van het bedrag. De belasting wordt geheven door in te loggen op een centrale computer via een GSM, het kopen van een parkeerticket of een parkeervergunning.

Planning- en controlcyclus

De jaarlijks terugkerende werkzaamheden die samenhangen met het opstellen, bespreken, bewaken, bijstellen en verifiëren van budgetten.

Prestatie-indicator

Kwantitatieve en kwalitatieve gegevens die inzicht geven in de resultaten van het gevoerde beleid van de gemeente.

Programma

Is een samenhangende verzameling van activiteiten en geldmiddelen gericht op het bereiken van vooraf bepaalde maatschappelijke effecten.

Programmabegroting

Dit is de typering voor de begroting waarin de programma's centraal staan. Een gemeente is vrij in de keuze van de programma's en het aantal.

R.

Reserve

Bedrag dat is gereserveerd voor toekomstige uitgaven, zonder dat de aard en de omvang van deze uitgaven al bekend zijn. Reserves worden onderverdeeld in algemene reserves en reserves met een specifieke bestemming (bestemmingsreserves).

Restrisico

De inschatting van het risico met medeneming van de effecten van beheersmaatregelen. Risico dat overblijft na risicobeheersing. (netto risico)

Risico

Gebeurtenis die zich al dan niet kan voordoen en die kan leiden tot schade met een financieel gevolg of afwijking van een te behalen beleidsdoel.

Risicobeheersing

Zijn activiteiten (beheersmaatregelen) die de kans op het optreden van risico's dan wel de gevolgen van risico's beïnvloeden (voorkomen of reduceren)

Risico-eigenaar

De persoon of het organisatieonderdeel aan wie het risico gealloceerd is.

Risico in relatie tot weerstandsvermogen

De kans op een gebeurtenis die leidt tot een directe financiële tegenvaller van materiële betekenis, die niet is afgedekt in de begroting.

Risicokaart

De risicokaart geeft inzicht in de spreiding van de risico's naar kans en gevolg.

Risicomanagement

Het geheel aan activiteiten en maatregelen gericht op het expliciet en systematisch omgaan met en beheersen van risico's.

Risicoparagraaf

Is een door het college verstrekt overzicht van alle bekende risico's tot het moment van aanbieden van de begroting.

Risicoprofiel

Overzicht van het geheel aan risico's van het betreffende proces, project, programma of beleidstraject.

Risicoscore

Per risico te bepalen score op basis van kans op voorkomen en gevolg.

Roerende zaakbelasting

Betreft een belasting voor het in eigendom van roerende zaken, zoals woonboten in de gemeente Arnhem. De grondslag van de belasting is een percentage van de RZB- waarde. De belasting wordt via een aanslag opgelegd aan iedereen die op 1 januari van het belastingjaar eigenaar of gebruiker is van de roerende zaak.

S.

Solvabiliteit

Is de verhouding tussen het eigen vermogen en het totale vermogen.

Solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Indien er sprake is van een forse schuld én veel eigen vermogen (het totaal van de algemene en de bestemmingsreserves), hoeft een hoge schuld geen probleem te zijn voor de financiële positie. Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe groter de weerbaarheid van de gemeente. De mate van weerbaarheid geeft in combinatie met de andere kengetallen een indicatie over de financiële positie van een gemeente.

Stelpost

Schatting van uitgaven, opgenomen in de begroting terwijl de werkelijke kosten nog niet exact bepaald kunnen worden.

Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van de financiële positie is het ook van belang te kijken naar de structurele baten en structurele lasten. Structurele baten zijn bijvoorbeeld de algemene uitkering uit het gemeentefonds en de opbrengsten uit de onroerende zaakbelasting OZB. Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele exploitatieruimte is, doordat wordt gekeken naar de structurele baten en structurele lasten en deze worden vergeleken met de totale baten. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten (waaronder de rente en aflossing van een lening) te dekken.

T.

Taakmutatie

Extra geld uit het gemeentefonds voor de uitvoering van nieuwe en/of bestaande taken.

Taakveld

Eenheid waarin de programma's zijn onderverdeeld.

Trap-op-trap-af systematiek/ accresmethode

Om het totaal beschikbare bedrag te bepalen dat aan de gemeenten wordt uitgekeerd, gebruikt het Rijk de accresmethode, ook wel de 'trap-op-trap-af systematiek' genoemd. Het accres is gekoppeld aan de ontwikkeling van rijksuitgaven (niet van alle uitgaven). Stijgen de uitgaven dan stijgt het accres, dalen de uitgaven dan daalt het accres.

Treasury

Is het geheel van activiteiten in verband met het beheren van de geldstromen.

V.

Verbonden partij

Is een partij waarmee de gemeente een bestuurlijke relatie onderhoudt en waarin zij een financieel belang heeft.

Voorziening

Dit is een reservering (geoordeelde gelden) met als doel het bedrag aan te wenden in de toekomst waar de voorziening oorspronkelijk voor is gecreëerd.

W.

Weerstandsfactor

= Beschikbare weerstandscapaciteit : Benodigde weerstandscapaciteit. Bij een lagere factor dan 1 is aanzuivering van de algemene reserve vereist. Indien de factor uitkomt boven de 1,4 dan kunnen reserves worden aangewend voor nieuw beleid.

Weerstandvermogen

Het weerstandvermogen is de mate waarin de gemeente in staat is om de gevolgen van risico's op te vangen, zonder dat het beleid of de uitvoering daarvan in gevaar komt. Het weerstandvermogen is de verhouding (ratio) tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de benodigde weerstandscapaciteit.

Z.

Zekerheidspercentage

Voor het bepalen van het benodigde weerstandvermogen moet met behulp van de risicosimulatie een keuze worden gemaakt met welke mate van zekerheid de geïdentificeerde risico's worden afgedekt. We noemen dit ook wel het zekerheidspercentage.